Ad. Bruckmann.
Buchbinder.

R111/11

Digitized by Google

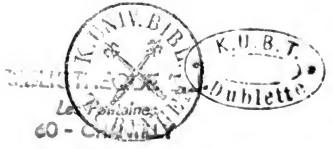
K.U.B.T.
Dublette

Indische Studien.

Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums.

Im Vereine mit mehreren Gelehrten

herausgegeben

von

Dr. Albrecht Weber.

Professor o. des Sanskrit an der Universität zu Berlin, Mitglied der Königl. Akademie der Wissenschaften daselbst, auswärtigem Mitglied der Königl. Bairischen Akademie der Wissenschaften in München und der Société Asiatique in Paris, Ehrenmitglied der Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, der Asiatic Society of Bengal in Calcutta, der Bombay Branch Royal Asiatic Society, der American Oriental Society, und der Société d'Ethnographie Orientale et Américaine in Paris, corresp. Mitglied der Kaiserl. Akademie der Wissenschaften in St. Petersburg, und der Académie des Inscriptions in Paris, ordentlichem Mitglied der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft und der historisch-theologischen Gesellschaft in Leipzig.

Mit Unterstützung der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft.

Elfter Band.

Leipzig:

F. A. Brockhaus.

1871.

Digitized by Google

Die

Taittirîya-Saṃhitâ.

Herausgegeben

von

Albrecht Weber.

Erster Theil.

Kâṇḍa I—IV.

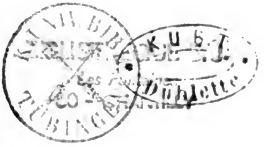

Leipzig:
F. A. Brockhaus.
—
1871.

Digitized by Google

Digitized by Google

Georg Bühler

und

William Dwight Whitney

dankbarlichst zugeeignet.

Digitized by Google

Digitized by Google

Vorwort.

Diese Ausgabe der Saṃhitâ des schwarzen Yajurveda beruht auf folgenden Quellen.

I. Saṃhitâpâṭha.

A. meine im Frühjahr 1861, Dank der Liberalität der Herren Taschereau und Reinaud, damaligen Chefs der Bibliothèque Impériale, hier in Berlin gemachte Abschrift von Paris Dev. 17, 1-8. Treffliche Handschrift, mit Accenten, früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 78. çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane kârttika va dya taddine idaṃ pustakaṃ samâptaṃ | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkara ṭoṃkekareṇa likhitaṃ | he pustake yâce ase | çrîkṛishṇârpaṇam astu |. — kâṇḍa II foll. 82 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare uttarâyaṇe paushe mâse va dya pakshe tṛitîyâguruvâsare taddine idam p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ | gopînâthabhaṭṭayâṃce pustaka ase | çrîk. astu |. — kâṇḍa III foll. 47 ohne Datirung. — kâṇḍa IV foll. 65 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane varshâ ṛitû adhikaçrâvaṇamâsi va dya pakshî guruvâsare taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ | . — kâṇḍa V foll. 82 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare çuddha 14 caturdaçî taddine idam p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkaraṭokekareṇa likhitaṃ. — kâṇḍa VI foll. 75 çake 1747 bhâdrapada va dya saptamî taddine idaṃ p. s. | veṇîmâdhavabhaṭ (virâma) abhyaṃkareṇa likhitaṃ |. — kâṇḍa VII foll. 64 çake 1747 pârthivanâmasaṃvatsare dakshiṇâyane âçvina va dya caturdaçî taddine idaṃ p. s. | veṇ. abh. likh. | Der Name des Schreibers ist überall gelb überstrichen, aber mittelst eines Spiegels von der Rückseite lesbar; das erste Buch erscheint nach Obigem als später geschrieben als die übrigen!

B. die Ausgabe in der Bibliotheca Indica der Asiatic Society of Bengal, Heft 1–23. 1854–1870 (bricht mit III, 4, 10 ab), herausgegeben der Reihe nach von

Digitized by Google

E. Roer (nros. 1–8 bis I, 4, 46), von Roer und E. B. Cowell (nros. 9–13 bis I, 8, 19), von Cowell allein (nros. 14–19 bis II, 6, 8), von Râma Nârâyaṇa Vidyâratna (nro. 20. 21 und 22 halb bis III, 2, 8), und von Maheçacandra Nyâyaratna (nros. 22. 23 von III, 2, 9 an).

E. ein von Professor G. Bühler in Bombay am 31. Dec. 1870 erhaltenes gutes Manuscript des ersten kâṇḍa, mit Accenten; foll. 101 tapasyâparapañcamyâṃ vatsare ca virodhini | gaṅgâdharaḥ samalikhat prathamâshṭakapustakaṃ.

F. Mâdhava's, resp. Sâyaṇâcârya's Vedârthaprakâça; ein ziemlich gutes von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Königliche Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes Manuscript, ms. or. fol. 603–608, in 1060 foll. (603 I, 1-4 foll. 299, 604 I, 5-8 foll. 154, 605 II, 1-6 foll. 151, 606 III, 1-5 fol. 93, 607 IV, 1-7 foll. 207, 608 V, 1-7 foll. 54 und VI. VII, 1-5 foll. 102), saṃvat 1837 (so am Schluſs von II. IV. V u. VII) geschrieben von Gaṇeçadîkshita (V). Der Wortlaut des erklärten Textes ist in den einzelnen Büchern dieses Commentars verschieden mitgetheilt, entweder nämlich ganz (so in III) oder nur mit den Anfangs- und End-akshara der Stelle (so in IV ff.)

W. eine treffliche Handschrift, mit Accenten, von Professor W. D. Whitney in New Haven Conn. am 6. März 1871 geliehen erhalten; kâṇḍa I foll. 85; II foll. 91; III foll. 54; IV foll. 71; V foll. 87; VI foll. 83; VII foll. 68. Ein zweites Schluſsblatt (Wb.), datirend saṃvat 1854, ist hinten angebunden (beginnt mit: âtmâ raçmâyaḥ).

Pet. W. bezeichnet das Petersburger Wörterbuch, resp. die darin benutzte anscheinend nicht sehr korrekte Handschrift der Ts.

II. Padapâṭha.

C. meine, Dank den bei A angegebnen Verhältnissen, im Frühjahr 1861 hier in Berlin gemachte Collation von Paris Dev. 16, 1-3. Treffliche Handschrift, mit Accenten, ebenfalls (wie A) früher in Eugène Burnouf's Besitz. — kâṇḍa I foll. 116 çake 1739 îçvaranâmasaṃvatsare adhiṣkaçrâvaṇa çuddhapaurṇimâ induvâsare taddine âpastambasya padeṃ prathamâshṭakaḥ samâptaḥ | ayam ashṭaka (etwa 14 akshara schwarz überstrichen) sya | idaṃ

Digitized by Google

hasta aksharaṃ ciṇety upanâmaka râmacandreṇa likhitaṃ, çrî çubham bhavatu | bâpû bhaṭa (dies und das folgende mit rother Dinte geschrieben) abhyaṃkareṇa svaritaṃ | (8 akshara schwarz überstrichen) syedaṃ pustakaṃ (9 akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa II foll. 202 çake 1738 dhâtṛinâma ° kârtika kṛishṇa 1 saumya pustaka samâptâḥ | (etwa 16 akshara schwarz überstrichen) | iti dvi° padeṃ samâptâḥ | âpastamba | bâpûbhaṭa abhyaṃkaraṭoṃkekarasyedaṃ pustakaṃ. — kâṇḍa III foll. 75 çake 1739 içvaranâmasaṃvatsare çrâvaṇaçuddha pratipadâ saumyavâsare taddine idaṃ tṛitîyâshṭakapadasya pustakaṃ samâptaṃ | idaṃ pustakaṃ (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) hasta aksharaṃ ciṇety upanâmakena râmac. likh. | adṛiçyabhâvân mativibhramatvât padârthahînaṃ (!) likhitaṃ mayâ 'tra | tat sarvam âdyaiḥ (!) pariçodhanîyaṃ kopaṃ na kuryât khalu lekhakasya ॥ — kâṇḍa IV foll. 101 çake 1739 içvaranâmasaṃvatsare adhikaçrâvaṇa va dya 1 maṅgalavâra taddine pustakaṃ samâptaṃ | (einige 20 akshara schwarz überstrichen) gâḍagilety upanâmaka apâbhaṭena likhitaṃ (einige 30 roth geschriebene akshara schwarz überstrichen). — kâṇḍa V pañcamâshṭakapade samâptaḥ | çake 1739 içvaranâmasaṃvat phâlguṇaçuddhashashṭhî guruvârî tṛitîyapraharîṃ samâptâḥ | kṛishṇâjî yaṃtâtmaja (wohl paṃtâ° für paṃḍitâ°? der Rest schwarz überstrichen). — kâṇḍa VI foll. 114 çake 1740 bahudhânyanâmasaṃvatsare âshâḍhaçuddha 3 induvâsare taddine shashṭhâshṭakapadeṃ tṛitîyapraharîṃ samâptâḥ | kṛishṇajîpaṃtâtmaja (etwa 20 akshara schwarz überstrichen) syedaṃ pustakaṃ likhitaṃ svârthaṃ paropakârârthaṃ ca | yâdṛiçi (!) pustakaṃ dṛishṭvâ tâdṛiçaṃ likhitaṃ mayâ | yadi çuddhaṃ açuddhaṃ vâ ma (!) doshair na vidyate | çrîsiddheçvaraprasan | gaṇapatiprasan | çrîlakshmînṛisiṅhârpaṇam astu | (zwei Zeilen roth geschrieben, schwarz überstrichen). — kâṇḍa VII foll. 91 saptamâshṭake pade samâptaḥ | çake 1741 pramâthî nâma saṃvat çrâvaṇaçuddha 13 budha vârî sâyaṃkâli samâptaḥ | (12 akshara überstrichen) ṇa likhitam | svârthaṃ paropakârârthaṃ ca | siddheçvarârpaṇam astu | çiv | yâdṛiçam pustakaṃ dṛishṭvâ tâdṛiçaṃ likhitaṃ mayâ | yadi çuddham açuddhaṃ vâ ma (!) dosho na vidyate | (10 akshara überstrichen) rasyedaṃ pustakaṃ | puṇe mukâmî likhitam | (c. 20 akshara roth geschrieben, schwarz überstrichen).

D. ein von Prof. G. Bühler am 19. Februar 1869 für die hiesige Kön. Bibliothek eingesandtes und ihr später geschenktes treffliches Manuscript, mit Accenten, ms. or. qu. 526, in 555 foll. kâṇḍa I foll. 77; — II foll. 90; — III foll. 44; — IV foll. 82; — V foll. 103; — VI foll. 88; — VII foll. 71. — I çake 1645 çobhakṛit saṃvat | jyeshṭhaçuddhacaturdaçî guruvâsare taddine sâyaṃkâle prathamâshṭaka padeṃ samâptaḥ. — II çake 1645 çobhakṛit |. — III-V ohne Datum. — VI çake 1647 viçvâvasunâmasaṃvatsare caitramâse site pakshe pañcamyâṃ bhaumivâsare | taddine shashṭhâshṭakapadeṃ samâptaḥ. — VII çake 1647 viçvâvasunâmasaṃvatsare vaiçâkhamâse site pakshe tṛitîyâravivâsare | taddine sâyaṃkâle saptamâshṭakapadeṃ samâptaḥ | çrîr astu | çubhaṃ bhavatu | dṛishṭipradoshât smṛitivibhramâd vâ yat kiṃcid ûnaṃ likhitaṃ mayâ 'tra | tat sarvam âryaiḥ pariçodhanîyaṃ kopaṃ na kuryât khalu lekhakasya ॥

Digitized by Google

Wirkliche Varianten finden sich in diesen Mss. nicht vor[1]. Die Differenzen beschränken sich nur auf Nachlässigkeiten, Bequemlichkeitssünden oder Mifsverständnisse der Schreiber. Insbesondere findet in ihnen in Bezug auf einzelne orthographische Eigenthümlichkeiten, resp. saṃdhi-Fälle keine feste Consequenz statt. Und zwar betrifft dies hauptsächlich theils die wechselnde Behandlung der finalen Laute (so erscheint finales n vor Palatalen als ṃ, n oder ñ, vor Dentalen inclus. l als ṃ oder n, — finales t oder m vor n als ṃ oder n[2] u. dgl.; finaler visarga steht oder fehlt vor Gruppen, die mit von einer tenuis gefolgtem s anlauten), theils die freilich meist ziemlich consequent festgehaltene defektive Schreibung einiger Gruppen, wie ñt, ñdh für ñkt[3], ñgdh, — ty, tr, tv, dv, dhy für tty[4], ttr, ttv, ddv, ddhy, — ṃt, ṃdh für ntt, nddh, wie denn überhaupt die Nasale ṅ, ñ, n vor den übrigen sparça ihres varga in der Regel blos durch den anusvâra (ṃ) gegeben sind. Es stehen diese offenbar rein aus Bequemlichkeit entstandenen defectiven Schreibungen im schärfsten Gegensatze zu den von der Theorie, wie sie uns im 14ten Buche des Prâtiçâkhya vorliegt, geforderten Verdopplungen, von denen sich einzelne Spuren in der That auch in den Handschriften zeigen, so z. B. die Schreibungen von rtt, rddh, lyy, vṇṇ (Prât. 14, 4. 2), welche letztere Schreibung speciell dann weiter ihrerseits durch den Umstand, dafs das v gelegentlich mit virâma geschrieben und dies für u verlesen ward[5], zu den kuriosen Unformen °kråvuṇṇe (z. B. II, 2, 5, 1), °dâvunne (z. B. I, 6, 12, 3) geführt hat! Ich habe in allen diesen Fällen theils eine feste, dem

[1] abgesehen von einer unerheblichen Differenz am Schlufs von V, 5 in Bezug auf Eintheilung des Textes.

[2] so erscheint in den Unterschriften der anuvâka bei Zählung der Wörter bald ekâṃ na bald ekân na, was in der That sowohl durch ekâm als durch ekât erklärt werden kann; wegen ekasmân na pañcâça im Text selbst (VII, 4, 7, 1, vgl. auch V, 1, 9, 1) habe ich die Schreibung ekân (Ablativ) vorgezogen.

[3] ja sogar ṃtr für ñktr, s. V, 5, 18, 1.

[4] ohne den padapâṭha würde z. B. in IV, 1, 10, 1: yad aty (lies atty) upajihvikâ leicht ein Mifsverständnifs stattfinden.

[5] hiezu vgl. z. B. auch I, 2, 8, 2 dhûrushâhau bei E. für dhûrshâbau.

Digitized by Google

generellen Usus der Mss. entlehnte Orthographie durchgeführt, unter Berücksichtigung der im Prâtiçâkhya erwähnten Abweichungen[1], die durchweg eben auch durch die Mss. bestätigt werden, theils sowohl den defektiven als den luxurirenden Schreibungen gegenüber die richtige, resp. einfache Form hergestellt[2].

Im Uebrigen schlieſst sich die Ausgabe möglichst getreu an die Mspte an. Nur was die Interpunktion betrifft, war es, theils im Interesse der Deutlichkeit überhaupt, theils um die liturgische Verwendung des Textes anschaulich zu machen, geboten weiter zu gehen, als diese, zumal in den prosaischen Sprüchen und Stücken, es thun. Die von mir zugefügten Abtheilungsstriche (|) schlieſsen sich in der Regel an die Satz-Abtheilungen des Commentars an; sie markiren sich, gegenüber den von den Mspten selbst gegebenen dgl., als zugefügt mehrfach dadurch, daſs der saṃdhi über sie hinweg geht; leider aber freilich nur für die Fälle, wo eben ein saṃdhi stattfindet, während da, wo kein dgl. vorliegt, es an einer Ursprungsmarke für sie fehlt. Vom siebzehnten Bogen an (III, 1, 11, 1) habe ich daher auch statt dieses Striches (|) vielmehr den Punkt (.) verwendet, so daſs von da ab alle dgl. Striche wirklich den Handschriften entlehnt sind. Auf absonderliche Fälle der pâda-Theilung in Versen, wie sich deren mehrfach in den Mspten finden (z. B. I, 7, 8. III, 2, 8, 2), habe ich stets speciell aufmerksam gemacht, während ich andrerseits in den Fällen, wo innerhalb eines Verses, was ebenfalls mehrfach geschieht, die ardharca-Abtheilung in den Mspten mangelt, dieselbe nicht hergestellt habe.

Es ist dies die erste Ausgabe einer vedischen Saṃhitâ, bei welcher, Dank sei es der trefflichen Ausgabe des Taittirîya-Prâtiçâkhya durch Prof. Whitney und der Güte, mit

---

[1] ich schreibe daher, ausgenommen in den Ausnahme-Fällen des Prât., stets: °ᴗç c°, °ñ ch°, °ñ j°, °n t°, °ṅ l°, °nt s°, und lasse den visarga vor Gruppen, die mit von einer Tenuis gefolgtem s anlauten, stets aus.

[2] bei dem so häufigen Worte runddhe (rundhe, ruṃdhe in den Mss.) könnte man allenfalls auch die Schreibung der Mss. vertheidigen; man müſste dann annehmen, daſs die Endung nur e sei, nicht te (vgl. îçe, duhe).

Digitized by Google

der er mir schon vorläufig die Aushängebogen des zweiten Theiles derselben so wie insbesondere seinen Index der darin resp. im schol. dazu citirten Stellen der Ts. zur Disposition stellte, durchweg eben auf das Prâtiçâkhya (= P) hat Bezug genommen werden können. Aufserdem habe ich in den Noten theils kritische Bemerkungen mancherlei Art zum Texte selbst, insbesondere zur Behandlung desselben im Padapâṭha, gegeben, theils dieselben stets durch eine dem schol. entlehnte kurze Angabe über den viniyoga eingeleitet.

Jedem anuvâka folgen im Uebrigen theils Angaben der Parallelstellen (vier Zahlen bedeuten die Ts. selbst, B = Tait. Brâhmaṇa, K = Kâṭhaka, K. Açv. = Kâṭhaka Açvamedhagrantha, Vs. = Vâjasaneyi Saṃhitâ, Ç = Çatapatha Brâhmaṇa, Kâ. = Kâtîya çrauta sûtra, Ṛ. = Ṛiksaṃhitâ; die andern Abkürzungen sprechen für sich selbst), theils Auszüge aus dem Padapâṭha, mit den Original-Accenten versehen. Ich hoffe in denselben alles Wichtigere mitgetheilt zu haben (insbesondere z. B. alle irgendwie erheblichen Fälle, in denen finales a der Saṃhitâ aus e oder finales â aus âḥ entstanden ist, u. dgl. mehr). Durch Aufnahme des avagraha in den Text selbst und Markirung der Wörter, bei denen kein avagraha stattfindet, ward es unnöthig, alle Composita in ihrer Padap.-Form besonders aufzuführen. Eine specielle Darstellung und Kritik des Padapâṭha denke ich in dem zweiten Theile dieser Ausgabe zu geben oder derselben folgen zu lassen.

Wegen der grofsen Schwierigkeit des mit Zeichen aller Art überhäuften Satzes sowohl als der Correctur, die ich ganz allein zu lesen hatte, da wir in Deutschland nicht in der glücklichen Lage sind, uns dafür einen jungen Paṇḍit halten zu können, bitte ich um billige Nachsicht für etwaige Druckfehler und Versehen. — Die Kön. Academie der Wissenschaften hat, wie früher der Aufrechtschen Ausgabe des Ṛik, so auch dieser meiner Arbeit bereitwillige Unterstützung gewährt.

Berlin, 18. Juli 1871. A. W.

Digitized by Google

Taittirîya-Saṃhitâ.

1*. puroḍâçîyam (1, 1, 1-13).

1. [a] ishé tvo 'rjé tvâ | [b] vâyáva[1] stho 'pâ-'yáva stha [c] devó vaḥ savitâ prâ 'rpayatu çréshṭha-tamâya kármaṇa | [d] â pyâyadhvam aghniyâ deva-bhâgám, ûrjasvatîḥ[2] páyasvatîḥ[2] prajâ-vatîr anamîvâ ayakshmâ | [e] mâ va stená îçata, mâ 'ghá-çaṅso | [f] rudrásya hetíḥ pári vo vṛiṇaktu | [g] dhruvâ asmín gó-patau syâta bahvîr | [h] yájamânasya paçûn pâhi || 1 || ishé, tricatvâriṅçat || 1 ||

B. 3, 2, 1, 1-5. — K. 1, 1. 30, 1. — Vs. 1, 1. Ç. 1, 7, 1, 2-8. Kâ. 4, 2, 1-11. — vâyavaḥ — upâyava ity úpa-âyavaḥ — preti | arpayatu | çreshṭhatamâyeti çreshṭhá-tamâya | karmaṇe | eti — devabhâgam iti deva-bhâgam — ûrjasvatîḥ | payasvatîḥ | prajâvatîr iti prajâ-vatîḥ — ayakshmâḥ — vaḥ — aghaçaṅsa ity agha-çaṅsaḥ — parîti — gopâtâv iti go-patau.

2. [a] yajnásya ghoshád asi | [b] práty-ushṭaṅ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayaḥ[1] | [c] pré 'yám agâd dhishâṇâ barhír ácha, mánunâ kṛitâ sva-dhâyâ ví-tashṭâ | tá â vahanti ka-

* s. Ind. Stud. 3, 375 ff.

1, 1-13. darçapûrṇamâsamantrâ âdhvaryavâḥ; 1-3 parvadinakartavyam; 1. vatsâpâkaraṇam. [1] s. P. 9, 1. A pflegt übrigens den visarga zu schreiben, doch nicht regelmäfsig. [2] ohne avagraha.

2. barhirâharaṇam. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

Digitized by Google

váyaḥ purástâd[1], devébhyo júshṭam ihá barhír â-sáde ‖ [d] devắnâm pari-shûtám asi | [e] varshá-vṛiddham asi | [f] déva-barhir[2] mắ tvâ 'nváñ[1], mắ tiryák[1] | [g] párva te ràdhyâsam | [h] â chettắ te mắ rishaṃ | [i] déva-barhiḥ[2] çatá-valçaṃ ví roha, sahásra-valçâḥ ‖1‖ ví vayáṁ ruhema | [k] pṛithivyắḥ sam-pṛicaḥ pâhi | [l] su-sambhṛitâ tvâ sám bharâmi | [m] ádityai rắsnâ 'sî, 'ndrâṇyai saṃ-náhanam | [n] pûshắ te granthíṃ grathnâtu, sá te mắ " sthâd | [o] índrasya tvâ bâhú-bhyâm úd yache, bṛíhaspáter[1] mûrdhnắ harâmi | [p] urv antárikshaṃ[1] ánv ihi | [q] devaṃ-gamám asi ‖2‖ sahásravalçâ, ashṭátriṁçac ca ‖1‖

B. 3, 2, 2, 2-9. — K. 1, 2. 31, 1. — pratyúshṭam iti prati-ushṭam — pratyúshṭâ iti prati-ushṭâḥ — preti — svadhayeti sva-dhayắ | vitashṭeti vi-tashṭâ | te | eti — purastắt — âsada ity ắ-sade — parishûtam iti pari-sûtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — devábarhir iti devá-barhiḥ | çataválçam iti çata-valçam | vîti — sahasrávalçâ iti sahasrá-valçâḥ | vîti — sampṛica iti sam-pṛicaḥ — susambhṛiteti su-sambhṛitắ | sam iti — saṃnahánam iti saṃ-nahánaṃ — saḥ — mâ | eti | sthât — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm | ud iti — anv iti — devaṃgamam iti devaṃ-gamam.

3. [a] çúndhadhvaṃ daivyâya kármaṇe deva-yajyắyai | [b] mâtaríçvano[1] gharmó 'si | [c] dyaúr asi, pṛithivy asi | [d] viçvá-dhâyâ asi paraméṇa dhắmnâ | [e] dṛiṁhasva, mắ hvâr | [f] vásûnâṁ pavítram asi çatá-dhâraṁ, vásûnâm asi sahásra-dhâraṁ | [g] hutá stokó hutó drapsó | [h] 'gnáye bṛihaté nắkâya | svắhâ[1] dyắvâ-pṛithivîbhyâṁ | [k] sắ viçvắ-"yuḥ, sắ viçvá-vyacâḥ, sắ viçvá-karmâ | [l] sám pṛicyadhvam ṛitâ-varîr, ûrmíṇîr mádhumat-tamâ, mandrắ dhánasya sâtáye | [m] só-

3. dohaḥ. [1] ohne avagraha.

mena tvā " tanacmī 'ndrāya dādhi | [n] víshṇo havyáṁ rakshasva ‖ 1 ‖ sómenā, 'shṭaú ca ‖ 3 ‖

B. 3, 2, 3, 1-12. — K. 1, 3. 31, 2. — Vs. 1, 2-4. Ç. 1, 7, 1, 11-21. Kâ. 4, 2, 19-34. — devayajyâyâ iti deva-yajyâyai | mâtariçvânaḥ — viçvadhāyâ iti viçva-dhâyâḥ — hvâḥ — çatadhāram iti çata-dhāram — sahasrâdhāram iti sahasrâ--dhāram | hutaḥ — svâhâ | dyâvāpṛithivîbhyâm iti dyâvâ--pṛithivîbhyâm — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — viçvavyácâ iti viçva-vyacâḥ — viçvakarmeti viçva-karmâ | sam iti — ṛitâvarîr ity ṛita-varîḥ — madhúmattamâ iti madhúmat--tamâḥ — eti — vishṇo iti.

4. [a] kármaṇe vâm, devébhyaḥ çakeyam | [b] véshâya tvâ | [c] práty-ushṭaṁ rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayaḥ | [d] dhŭr asi | [e] dhŭrva táṃ yò 'smân dhŭrvati, táṃ dhûrva yáṃ vayáṃ dhŭrvâmas | [f] tvám devānâm asi sásni-tamam pápri--tamaṃ júshṭa-tamaṃ váhni-tamaṃ deva-hŭtamam | [g] áhrutam asi havir-dhānaṃ | [h] dṛiṁhasva, mā hvâr | [i] mitrásya tvâ cákshushâ pré 'kshe | [k] mā bhér[1], mā sáṃ vikthâ, mā tvâ ‖ 1 ‖ hiṁsisham | [l] urú vātâya | [m] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm agnáye júshṭaṃ nír vapâmy, agnī-shómâbhyâm | [n] idáṃ devānâm, idám u naḥ sahá | [o] sphâtyaí tvâ, nā 'râtyai | [p] súvar abhí ví khyeshaṃ vaiçvânaráṃ[2] jyótir | [q] dṛiṁhantâm dúryâ dyāvâ-pṛithivyór | [r] urv antáriksham[2] ánv ihy | [s] ádityâs tvo 'pá-sthe sâdayâmy | [t] ágne havyáṁ rakshasva ‖ 2 ‖ mā tvâ, shaṭcatvâriṁçac ca ‖ 4 ‖

B. 3, 2, 4, 1-7. — K. 1, 4. 31, 3. — Vs. 1, 6-11. Ç. 1, 1, 2, 1-23. Kâ. 2, 3, 10-27. — pratyúshṭaṃ iti prati-úshṭaṃ — pratyúshṭâ iti prati-úshṭâḥ — sasnitamaṃ iti sasni-tamaṃ | papritamaṃ iti papri-tamaṃ | jushṭátamaṃ iti jushṭá-tamaṃ |

4-13. pratipáddina[k]artavyam; 4. havirnirvâpaḥ. [1] betont. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

vahnitamam iti vahni-tamam | devahûtâmam iti deva-hûtâmam — havirdhânam iti haviḥ-dhânâm — hvâḥ — preti — bheḥ — sam iti | vikthâḥ — prasava iti pra-save — bâhubhyâm iti bâhu-bhyâm — nir iti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — abhi | viti — vaiçvânaram — dyâvâpṛithivyor iti dyâvâ-pṛithivyoḥ — anv iti — upastha ity upa-sthe.

5. [a] devó vaḥ savitó 't punâtv, áchidreṇa pávitreṇa, vásoḥ sûryasya raçmí-bhir | [b] ắpo devîr agre-puvo agre--guvó[1] 'gra imám yajnám nayatắ, 'gre yajná-patim dhatta | [c] yushmắn índro[2] 'vriṇîta vṛitra-tûrye, yûyám índram avriṇîdhvam vṛitra-tûrye | [d] pró-'kshitâ sthâ | [e] 'gnáye vo jûshṭam pró 'kshâmy, agnî-shómâbhyâm | [f] çúndhadhvam daívyâya kármaṇe deva-yajyắyâ | [g] áva-dhûtam rákshó, 'va-dhûtâ árâtayó | [h] 'dityâs tvág asi, práti tvâ ‖1‖ pṛithivî vettv | [i] adhi-shávanam asi vânaspatyám[3], práti tvắ 'dityâs tvág vettv | [k] agnés tanûr asi, vácó vi-sárjanam | [l] devá-vîtaye tvâ gṛihṇâmy | [m] ádrir asi vânaspatyáḥ[3] | [n] sá idám devébhyo havyám su-çámi çamishve | [o] 'sham ắ vadó, 'rjam ắ vada | [p] dyu-mád vadata | [q] vayám saṃ-ghâtám jeshma | [r] varshá-vṛiddham asi | [s] práti tvâ varshá-vṛiddham vettu | [t] párâ-pûtam rákshaḥ, párâ-pûtâ árâtayo | [u] rákshasâm bhâgó 'si | [v] vâyúr vo ví vinaktu | [w] devó vaḥ savitắ hiraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu ‖2‖ tvâ, bhâgá, ékâdaça ca ‖5‖

B. 3, 2, 5, 2-11. — K. 1, 5. 31, 4. — Vs. 1, 12-16. Ç. 1, 1, 3, 6 - 4, 23. Kâ. 2, 3, 33 - 4, 21. — ud iti — raçmibhir iti raçmi--bhiḥ — agreguva ity ágre-puvaḥ | agreguva ity ágre-guvaḥ | agré — yajnapátim iti yajna-patim — vṛitratûrya iti vṛitra-tûrye — prokshitâ iti pra-ukshitâḥ — preti — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — devayajyâyâ iti deva-

5. vrihyavaghâtaḥ. [1] so ([o]u a[o]) AB; s. P. II, 16. [2] so ([o]n i[o]) AB. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

-yajyâyài | avàdhûtam ity avà-dhûtam — avàdhûtâ ity avà-dhûtâḥ — pratîti — adhishavàṇam ity àdhi-savànam — vânaspatyam — pratîti — visarjànam iti vi-sarjànam — devavîtaya iti deva-vîtaye — vânaspatyaḥ — suçamîti su-çami — eti — eti — dyumad iti dyu-mat — saṃghâtam iti saṃ-ghâtam — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — pratîti — varshavṛiddham iti varsha-vṛiddham — parā́pûtam iti parā́-pûtam — parā́pûtâ iti parā́-pûtâḥ — bhâgaḥ | asi — vîti — hiràṇyapâṇir iti hiràṇya-pâṇiḥ | pratîti.

6. [a] áva-dhûtaʊ rákshó, 'va-dhûtâ árâtayó | [b] 'dityâs tvág asi, práti tvâ pṛithivī́ vettu | [c] divá skambhanír asi, práti tvā́ 'dityâs tvág vettu | [d] dhisháṇâ 'si parvatyā́, práti tvâ divá skambhanír vettu | [e] dhisháṇâ 'si pârvateyī́, práti tvâ parvatír vettu | [f] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm ádhi vapâmi | [g] dhânỳam asi, dhinuhí devā́n | [h] prâ-'ṇā́ya tvâ 'pâ-'nā́ya tvâ vy-ânā́ya tvâ | [i] dîrghā́m ánu prá-sitim ā́yushe dhâṃ | [k] devó vaḥ savitā́ híraṇya-pâṇiḥ práti gṛihṇâtu || 1 || prâṇā́ya tvâ, páñcadaça ca || 6 ||

B. 3, 2, 6, 1-4. — K. 1, 6. 31, 5. — Vs. 1, 19. 20. Ç. 1, 2 1, 14-21. Kâ. 2, 5, 2-7. — divaḥ — prâṇâyeti pra-anâyà — apânâyety àpa-anâyà — vyânâyeti vi-anâya.

7. [a] dhṛíshṭir asi, bráhma yachā́ | [b] 'pâ 'gne 'gním âmā́-'daṃ jahi, nísh[1] kravyā́-'daʊ sedhā́, " deva-yájaṃ vaha | [c] nír-dagdhaʊ ráksho, nír-dagdhâ árâtayo | [d] dhruvám asi, pṛithivī́ṃ dṛiʊhā́, "yur dṛiʊha, pra-jā́ṃ dṛiʊha, sa-jâtā́n asmaí yájamânâya páry ûha | [e] dhartrám asy, antárikshaṃ[2] dṛiʊha, prâ-'ṇáṃ dṛiʊhâ, 'pâ-'ṇáṃ dṛiʊha, sa-jâtā́n asmaí yájamânâya páry ûha | [f] dharúṇam asi, dívaṃ dṛiʊha, cákshuḥ || 1 ||

6. peshaṇam.
7. kapâlopadhânam. [1] so (°sh) AB. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

dṛiṁha, çrótram dṛiṁha, sa-jâtân a. y. p. ûha | [g] dhármâ 'si, díço dṛiṁha, yónim dṛiṁha, pra-jâm dṛiṁha, sa-jâtân a. y. p. ûha | [h] cita stha, pra-jâm asmai, rayím asmai, sa-jâtân a--smai yájamânâya páry ûha | [i] bhrígûnâm ángirasâm tápasâ tapyadhvam | [k] yâni gharmé kapâlâny upa-cinvánti vedhásaḥ | pûshṇás tâny ápi vratá indra-vâyû ví muñcatâm ‖ 2 ‖ cákshur, ashṭácatvâriṁçac ca ‖ 7 ‖

B. 3, 2, 7, 1-6. — K. 1, 7. 31, 6. — Vs. 1, 17. 18. Ç. 1, 2, 1, 3-13. Kâ. 2, 4, 26-38. 8, 16. — âmâdam ity âma-adam — nir iti | kravyâdam iti kravya-adam | sedha | eti — antarí-ksham — prâṇam iti pra-ânam — apânam ity âpa-ânam — dharmâ | asi — citâḥ — apîti | vrate.

8. [a] sám vapâmi | [b] sám âpo ad-bhír[1] agmata, sám óshadhayo[2] rásena | [c] sáṁ revátîr jágatîbhir mádhu-matîr má-dhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam | [d] ad-bhyáḥ pári prá-jâtâ stha, sám ad-bhíḥ pṛicyadhvam | [e] jánayatyai tvâ sám yaumy [f] agnáye tvâ, 'gnî-shómâbhyâm | [g] makhásya çíro 'si | [h] ghar-mó 'si viçvâ-"yur | [i] urú prathasvo, 'rú te yajná-patiḥ pra-thatâm | [k] tvácam gṛihṇîshvâ | [l] 'ntár-itaṁ ráksho, 'ntár-ítâ árâtayo | [m] devás tvâ savitâ çrapayatu várshishṭhe ádhi[3] nâke | [n] 'gnís te[4] tanúvam mâ 'ti dhâg | [o] ágne havyáṁ ra-kshasva | [p] sám bráhmaṇâ pṛicyasvai | [q] 'katâya svâhâ[2] dvi-tâya svâhâ tritâya svâhâ ‖ 1 ‖ savitâ, dvâviṁçatiç ca ‖ 8 ‖

B. 3, 2, 8, 1-8. — K. 1, 8. 31, 7. — Vs. 1, 21-23. Ç. 1, 2, 2, 1-8, 5. Kâ. 2, 5, 10-26. — adbhir ity ât-bhiḥ — adbhya ity ât-bhyaḥ — agnîshomâbhyâm ity agnî-somâbhyâm — viçvâ-yur iti viçva-âyuḥ — antaritam ity antaḥ-itam — antaritâ ity antaḥ-itâḥ — mâ | atîti — ekatâyâ.

---

8 puroḍâçaçrapaṇam. [1] so ([o]o a[o]) AB; s. P. 11, 8. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]e a[o]) AB. [4] so ([o]s te) AB; s. P. 6, 5.

Digitized by Google

9. [a]ā́ dada | [b]índrasya bâhúr asi dákshiṇaḥ sahásra--bhṛishṭiḥ çatá-tejâ | [c]vâyúr asi tigmá-tejâḥ | [d]pṛithivi deva--yajany, óshadhyâs te mūlam mā́ hiṁsisham | [e]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyaí | [f]vrajā́m gacha go-sthā́nam[1] | [g]várshatu te dyaúr | [h]badhānā́ deva savitaḥ paramásyām parâ-váti ça--téna pā́çair yò 'smā́n dvéshṭi yáṁ ca vayáṁ dvishmás, tám áto mā́ maug | [i]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyaí deva-yájanyai | [k]vrajā́m ‖ 1 ‖ gacha go-sthā́nam[1] | [l]várshatu te dyaúr | [m]badhānā́ bis áto mā́ maug | [n]ápa-hato 'rā́ruḥ pṛithivyā́ ádeva-yajano | [o]vrajā́m gacha go-sthā́nam[1] | [p]várshatu te dyaúr | [q]badhāna bis áto mā́ ‖ 2 ‖ maug | [r]arárus te[2] divaṁ mā́ skān | [s]vásavas tvâ pári gṛihṇantu gâyatréṇa chándasâ, rudrā́s tvâ pári gṛihṇantu traishṭubhena[3] chán--dasâ, "dityā́s tvâ pári gṛihṇantu jā́gatena chándasâ | [t]de--vásya savitúḥ savé kárma kṛiṇvanti vedhása | [u]ṛitám asy, ṛita-sádanam asy, ṛita-çrīr asi | [v]dhā́ asi, sva-dhā́ asy[4] | [w]urví cā́ 'si, vásvî câ 'si | [x]purā́ krūrásya vi-sṛípo vi-rap--çinn, ud-ādā́ya pṛithivīm̐ jīrá-dānur | yā́m airayañ[5] can--drámasi[3] sva-dhā́bhis, tā́m dhīrâso anu-dṛiçya[6] yajante ‖ 3 ‖ devayájanyai vrajám, tám áto mā́, virapçin, ékādaça ca ‖ 9 ‖

2, 6, 4, 1-4. — B. 3, 2, 9, 1-14. — K. 1, 9. 31, 8 (25, 4. 5). — Vs. 1, 24-28. Ç. 1, 2, 4, 4-5, 19. Kâ. 2, 6, 13-32. — çatatéjâ iti çata-tejâḥ — devayajanîti deva-yajani — ararúḥ — go--sthânam iti go-sthânam — parâvatîti parâ-vati — pṛithi--vyâḥ | adèvayajana ity adéva-yajanaḥ — traishṭúbhena — vedhasâḥ — dhâḥ | asi | svadheti sva-dhâ | asi | urvî | ca | asi | vasvî | ca | asi — airàyan | candramàsi.

10. [a]práty-ushṭaw rákshaḥ, práty-ushṭâ árâtayo | [b]'gnér

---

9. vediḥ. [1] so (gosth°) AB; s. P. 6, 10. [2] so (°s te) AB. [3] ohne avagraha. [4] so (°â a°) AB; s. P. 10, 13. [5] so B; °yam A; s. P. 5, 20. 21. 24. [6] so (°o a°) AB; s. P. 11, 16.

10. âjyagrahaṇam.

Digitized by Google

vas téjishṭhena téjasâ níshṭapâmi[1] | [c]go-shṭhám[1] mâ nír mṛiksham, vâjínam tvâ sapatna-sâháu sám mârjmi | [d]vácam prâ-'ṇâṃ, cákshuḥ çrótram, pra-jâṃ yónim, mâ nír mṛiksham, vâjínîṃ tvâ sapatna-sâhîu sám mârjmy | [e]â-çâsânâ saumanasám[2] pra-jâu saúbhâgyaṃ[2] tanúm | agnér ánu-vratâ bhûtvâ sáṃ nahye su-kṛitâya káu ‖ [f]su-prajásas tvâ vayáu su-pátnîr úpa ‖ 1 ‖ sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[3] ‖ [g]imáṃ ví shyâmi[4] váruṇasya páçaṃ, yám ábadhnîta savitâ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké, syonám me sahá pátyâ karomi ‖ [h]sám ấyushâ sám pra-jáyâ, sám agne várcasâ púnaḥ | sám pátnî pátyâ 'háṃ gache, sám âtmâ tanúvâ máma ‖ [i]mahînấm páyo 'sy óshadhînâu rásas, tásya té 'kshîyamâṇasya níḥ ‖ 2 ‖ vapâmi | [k]mahînấm páyo 'sy óshadhînâu rásó, 'dabdhena tvâ cákshushâ 've 'kshe suprajâs-tvấya | [l]téjo 'si, téjó 'nu pré 'hy, agnís te[5] téjo mâ ví naid | [m]agnér jihvâ 'si, su-bhûr devấnâṃ | [n]dhấmne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe bhava | [o]çukrám asi, jyótir asi, téjo 'si | [p]devó vaḥ savitó 't punâtv áchidreṇa pavítreṇa, vásoḥ sûryasya raçmí-bhiḥ | [q]çukráṃ tvâ çukrấyâṃ dhấmne-dhâmne devébhyo yájushe-yajushe gṛihṇâmi | [r]jyótis tvâ[6] jyótishy, arcís tvâ[6] 'rcíshi dhấmne-dh. d. y. y. g. ‖ 3 ‖ úpa, nî, raçmíbhiḥ çukráu, shódaça ca ‖ 10 ‖

B. 3, 3, 1, 1-4, 6. 10, 1. 2. — vgl. K. 1, 10. 31, 9. — Vs. 1, 29-31. Ç. 1, 3, 1, 4-28. K. 2, 6, 46-7, 9. — goshṭham iti go-stham — vîti | syâṃi — patyấ | aham — adâbdhena — aveti | îkshe | suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ — anú | preti | ihi.

11. [a]kṛíshṇo 'sy âkhare-shṭhó, 'gnáye tvâ svâhâ | [b]vé-

10. [1] so (°sh ṭ°) AB; s. P. 6, 5. Zu goshṭham s. P. 7, 14. [2] ohne avagraha. [3] so (°o a°) AB; s. P. 11, 16. [4] so (shy°) AB; s. P. 6, 4. 5, 3. [5] so (°s te) AB; s. P. 6, 5. 7, 13. 9, 2. [6] so (°s tvâ) AB.

11. idhmâbarhiḥsrucâm prokshaṇâdi.

Digitized by Google

dir asi, barhíshe tvâ svâhâ[1] | [c] barhír asi, srug-bhyás tvâ svâhâ | [d] divé tvâ, 'ntárikshâya[1] tvâ, pṛithivyaí tvâ | [e] sva-dhâ pitṛí-bhya, ûrg bhava barhishád-bhya | [f] ûrjâ pṛithivîm gachata | [g] víshṇo stûpo 'sy | [h] ûrṇâ-mradasaṃ tvâ stṛiṇâmi sv-âsasthâṃ devébhyo | [i] gandharvò 'si viçvâ-vasur[2], víçvasmâd ïshato yájamânasya pari-dhír idá îḍitá | [k] índrasya bâhúr asi ‖ 1 ‖ dákshiṇo, yájamânasya pari-dhír idá îḍitó | [l] mitrâ-váruṇau tvo 't-taratâḥ pári dhattâṃ dhruvéṇa dhármaṇâ, yájamânasya pari-dhír idá îḍitâḥ | [m] sûryas tvâ purástât[1] pâtu kásyâç cid abhí-çastyâ | [n] vîtí-hotraṃ tvâ kave dyu-mántaṃ sám idhîmahy, ágne bṛihántam adhvaré ‖ [o] viçó yantré stho | [p] vásûnâṃ rudrâṇâm âdityânâṃ sádasi sîda | [q] juhûr, upa-bhṛíd, dhruvâ 'si ghṛitâcî[1] nâmnâ, priyéṇa nâmnâ priyé sádasi sîdai | [r] 'tâ asadant[3] su-kṛitásya loké | [s] tâ vishṇo pâhi | [t] pâhí yajnám, pâhí yajná-patim, pâhí mâṃ yajna-niyam ‖ 2 ‖ bâhúr asi, priyé sádasi, pañcadaça ‖ 11 ‖

2, 6, 5, 1. — B. 3, 3, 6, 2-11. — K. 1, 11. 31, 10. — Vs. 2, 1-6. Ç. 1, 3, 3, 1-4, 16. Kâ. 2, 7, 19-8, 20. — antarikshâya — barhishadbhya iti barhishat-bhyaḥ — vishṇóḥ — ûrṇâmradasaṃ ity ûrṇâ-mradasaṃ — svâsastham iti su-âsasthaṃ — viçvâvásur iti viçva-vasuḥ — idaḥ — uttarata ity út-taratah — abhiçástyâ ity abhi-çastyâḥ — yantre iti -ghṛitâcî — etâḥ | asadan | — tâḥ | vishṇo iti — yajnaniyam iti yajna-niyaṃ.

12. [a] bhúvanam asi, ví prathasvâ | [b] 'gne yáshṭar idáṃ námaḥ |[1] [c] júhv é 'hy agnís tvâ[2] hvayati deva-yajyáyâ | [d] úpa-bhṛid é 'hi, devás tvâ savitâ hvayati deva-yajyáyâ | [e] ágnâ-vishṇû, mâ vâm áva kramishaṃ | [f] ví jihâthâm, mâ

11. [1] ohne avagraha. [2] so ([o]â[o]) AB; s. P. 3, 5. [3] so ([o]nt) AB, s. P. 5, 33.
12. âghârau. [1] so (namaḥ |) AB. [2] so ([o]s tvâ) AB.

Digitized by Google

mâ sáṃ tâptaṃ | [g] lokám me loka-kṛitau kṛiṇutaṃ | [h] víshṇo sthấṅam asî | [i] 'tá índro akṛiṇod[3] vîryàṇi | [k] sam-âráṃbhyo 'rdhvó adhvaró[3] divi-spṛíçam | [l] áhruto yajnó yajná-pater | [m] índrâ-vânt svấhâ | [n] bṛihád bhấḥ | [o] pâhí mâ 'gne dúç--caritâd, ấ mâ sú-carite bhaja | [p] makhásya çíro 'si, sáṃ jyó-tishâ jyótir aṅktâm ‖ 1 ‖ áhruta, ékaviṅçatiç ca ‖ 12 ‖

B. 3, 3, 7, 5-11. — K. 1, 12. 31, 11. — vgl. Vs. 2, 8. 9. Ç. 1, 4, 5, 2-7. Kâ. 3, 1, 16 - 2, 2. — juhû | etî | ihi — devayajyâyâ iti deva-yajyâyâi — vishṇóḥ — itaḥ — indrấvâṇ[4] itî 'ndrâ--vân — bṛihat | bhâḥ — duçcáritâd iti duḥ-caritât.

13. [a] vấjasya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agrabhît | áthâ[1] sapátnaṅ índro me ni-grâbhéṇấ 'dharaṅ[2] akaḥ ‖ [b] ud--grâbhâṃ ca ni-grâbhâṃ ca bráhma devấ avîvṛidhan | áthâ[1] sapátnân[3] indrâ-'gnî́ me vishûcînân vy asyatâm ‖ [c] vásu-bhyas tvâ, rudrébhyas tvâ, "dityébhyas tvâ | [d] 'ktaṅ ríhâṇâ vi-yántu váyaḥ | [e] pra-jấṃ yónim mấ nír mṛiksham | [f] ấ pyâ-yantâm ấpa óshadhayo | [g] marútâm pṛíshataya stha | [h] di-vám ‖ 1 ‖ gacha, táto no vṛíshṭim é 'raya | [4] [i] áyush-pấ agne 'sy, áyur me pâhi | [k] cakshush-pấ agne 'si, cákshur me pâhi | [l] dhruvấ 'si | [m] yám pari-dhím pary-ádhatthâ ágne deva paṇí-bhir vîyámâṇas[5], tám ta etám ánu jósham bha-râmi né 'd eshá tvád apa-cetáyâtai | [n] yajnásya pấtha úpa sám itaṅ | [o] saṅsrâvâ-bhâgâ sthe 'shấ bṛihántaḥ prastare--shṭhấ barhi-shádaç ca ‖ 2 ‖ devấ, imấṃ vấcam abhí víçve gṛiṇánta â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam | [p] agnér vâm ápanna-gṛihasya sádasi sâdayâmi | [q] sumnấya sumninî́ sumné mâ dhattaṃ | [r] dhurí dhuryau pâtam | [s] ágne 'dabdhâ-"yo 'çîta-tano, pâhí mâ 'dyá diváḥ, pâhí prá-sityai, pâhí dúr-

12. [3] so ([o]o a[o]) AB, s. P. 11, 17. [4] s. P. 3, 3.
13. srugvyûhanâdi. [1] so ([o]â) AB. [2] so ([o]âṅ) AB; s. P. 9, 22. [3] so ([o]ân) AB. [4] so (eraya |) AB. [5] so (mit ṷ) ABCD, s. P. 13, 10.

Digitized by Google

-ishṭyai, pâhí dur-admanyaí, pâhí dúç-caritâd | [t]ávishaṃ naḥ pitúṃ kṛiṇu, su-shádâ yóniꣳ svâhâ | [u]dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvâ[6] gâtúm ita | [v]mánasas pata[7], imáṃ no deva devéshu yajnáꣳ svâhâ, vâcí svâhâ, váte dhâḥ ‖ 3 ‖ dívaṃ ca, vittvâ[6] gâtúṃ, tráyodaça ca ‖ 13 ‖

B. 3, 3, 9, 1-12. — K. 1, 12. 31, 11. 12. — Vs. 17, 63. 64. 2, 16-21. Ç. 9, 2, 3, 21. 22. 1, 8, 3, 14 - 9, 2, 28. Kâ. 18, 3, 21. 3, 5, 24-8, 4. — athâ | sapatnân[8] — ákaḥ — athâ — índrâgnî itîndra-agnî — vishûcînân[8] | vîti — rihâṇâḥ | viyantû | — príshâtayaḥ — eti | îraya | âyushpâ ity âyuḥ-pâḥ — viyamâṇaḥ | taṃ | te | etaṃ | anv iti — na | it | eshâḥ — pâthâḥ | upâ | sam iti — saꣳsrâvabhâgâ iti saꣳsrâva-bhâgâḥ | sthâ | ishâḥ — prastareshthâ iti prastare-sthâḥ | barhishada iti barhi-sadâḥ — sumnínî[9] iti — adabdhâyo ity ádabdha-âyo | açîtatano ity açîta-tano — durishṭyâ iti duḥ-ishṭyai — sushadeti su-sadâ — devâḥ — manâsaḥ | pate.

14. [a]ubhâ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[1] ubhâ râdhasaḥ sahá mâdayádhyai |[2] ubhâ dâtârâv ishâꣳ rayînâm ubhâ vâjasya sâtáye huve vâm ‖ [b]áçravaꣳ hí bhûridâvat-tarâ vâṃ ví-jâmâtur utá vâ ghâ[3] syâlât | áthâ[3] sómasya prá-yatî yuvá-bhyâm índrâ-'gnî stómaṃ janayâmi návyam ‖ [c]índrâ-'gnî navatîm púro dâsá-patnîr adhûnutam |[2] sâkám ékena kármaṇâ ‖ [d]çúciṃ nú stómaṃ náva-jâtam adyé 'ndrâ-'gnî vritra-haṇâ jushéthâm ‖ 1 ‖ ubhâ hí vâꣳ su-hávâ jóhavîmi tâ vâjaꣳ sadyá uçaté dhéshṭhâ ‖[2] [e]vayám u tvâ pathas pate[4], ráthaṃ ná vâja-sâtaye | dhiyé pû-

---

13. [6] vitvâ ABCD. [7] so ([o]s p[o]) AB. [8] ohne avagraha. [9] s. P. 4, 12.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. — kaṇḍ. 14. gehört nicht zum puroḍâçiyaṃ, sondern zu dem yâjyâ-kâṇḍam, dem 21sten kâṇḍa, dessen einzelne Bestandtheile je durch die letzten anuvâka in 1, 1, 14 — 4, 3, 13 (nebst 2, 6, 11) gebildet werden, s. Ind. Stud. 3, 375. 378. 379. 382. Prât. 3, 9. 11. 9, 20. 11, 3. [1] ohne avagraha. [2] so (|) AB. [3] so ([o]â) AB; s. P. 3, 8-12. [4] so ([o]s p[o]) AB; s. P. 8, 25. 27.

Digitized by Google

shann ayujmahi ‖ [f]pathás-pathaḥ[4] pári-patiṃ vacasyā́ kā́mena kṛitó abhỳ[5] ânaḍ arkám |[2] sá no râsac churúdhaç[1] candrā́-'grâ dhíyaṃ-dhiyaꣳ sîshadhâti prá pûshā́ ‖ [g]kshétrasya pátinâ vayáꣳ hiténe 'va jayâmasi | gā́m áçvam poshayitnv ā́ sá naḥ ‖ 2 ‖ mṛiḍâtî 'dṛiçe[1] ‖ [h]kshétrasya pate mádhu-mantam ûrmíṃ dhenúr iva páyo asmā́su[5] dhukshva | madhu-çcútaṃ ghṛitám iva sú-pûtam ṛitásya naḥ pátayo mṛiḍayantu ‖ [i]ágne náya su-páthâ râyé asmā́n[6] víçvâni deva váyunâni vidvā́n | yuyodhỳ asmáj juhurâṇám éno bhū́yishṭhâṃ te náma-uktiṃ vidhema ‖ [k]ā́ devā́nâm ápi pánthâm aganma yác chaknávâma tád ánu prá-voḍhum | agnír vidvā́nt sá yajât ‖ 3 ‖ sé 'd u hótâ só adhvarā́nt[5] sá ṛitū́n kalpayâti ‖ [l]yád vā́hishṭhaṃ tád agnáye bṛihád arca vibhâ-vaso | máhishî 'va tvád rayis tvád vā́jâ úd îrate ‖ [m]ágne tvám pârayâ[3] návyo asmā́nt[5] svastí-bhir áti dur-gā́ṇi víçvâ | pū́ç ca pṛithvī́ bahulā́ na urvī́ bhávâ[3] tokā́ya tánayâya çáṃ yóḥ ‖ [n]tvám agne vrata-pā́ asi[7] devá ā́ mártyeshv ā́ | tváṃ yajnéshv ī́ḍyaḥ ‖ [o]yád vo vayám pra-minā́ma[8] vratā́ni vidúshâṃ devâ ávidush-ṭarâsaḥ | ágnish ṭád[9] víçvam ā́ pṛiṇâti vidvā́n yébhir devā́ꣳ[10] ṛitú-bhiḥ kalpáyâti ‖ 4 ‖ jushéthâm, ā́ sá no, yajâd, ā́, tráyoviꣳçatiç ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 1, 1-5. 2, 1. 2.) — [a] Ṛ. 6, 60, 13 (Vs.); [b] 1, 109, 2; [c] 3, 12, 6; [d] 7, 93, 1; [e] 6, 53, 1; [f] 6, 49, 8 (Vs.); [g. h] 4, 57, 1. 2; [i] 1, 189, 1 (K.); [k] 10, 2, 3; [l] 5, 25, 7; [m] 1, 189, 2; [n] 8, 11, 1 (Vs.); [o] 10, 2, 4. — i̱ndrâ̱gnî̱ itī́ndra-a̱gnî̱ | â̱hu̱vadhyài — dâ̱târaú — bhû̱ri̱dâvàtta̱reti bhûri̱dâvàt-ta̱râ̱ — vijā́mâtu̱r iti̱ vi-jâ̱mâtu̱ḥ — gha̱ — athà — praya̱tîti̱ pra-ya̱tî̱ | yu̱vabhyâ̱m iti yu̱va-bhyâ̱ṃ — indrā́gnî̱ itîndrà-a̱gnî̱ | vṛi̱tra̱ha̱ṇeti vṛitra-ha̱nâ̱ | ju̱shethā́m — tâ | vâjàṃ — dheshṭhā́ — pa̱tha̱ḥ | pa̱te̱ —

---

14. [5] so (°o a°) AB; s. P. 11, 3. [6] so (°e a°) AB; s. P. 11, 3. [7] so AB, s. Whitney zu P. 10, 13; aber pada hat °pâḥ. [8] so (mit n) ABCD; s. P. 7, 5. [9] so (°sh ṭ°) AB; s. P. 6, 5. [10] so (°âꣳ) AB; s. P. 9, 22.

Digitized by Google

pathaspátha iti pathaḥ-pathaḥ — saḥ | naḥ | râsat | çuru-dhâḥ | candrâgrâ iti candra-agrâḥ — hitenà | iva — poshayitnu | eti | saḥ | naḥ ‖ 2 ‖ mṛidâti | îdṛiçé — dhenuḥ | iva — madhuçcutam iti madhu-çcutàm — ghṛitam | iva — eti — tat | anv iti | pravódhum iti pra-vodhum — saḥ | yajât ‖ 3 ‖ saḥ | it[11] | u | hotâ | saḥ | adhvarân | saḥ — vibhâvaso iti vibhâ-vasoḥ | mahishî | iva | tvat | rayiḥ | tvat — pâraya | navyàḥ — durgâṇîti duḥ-gâni[12] — bhavà — vratapâ iti vrata-pâḥ — devaḥ[12] | eti | martyèshu | â[14] — praminâmeti pra-minâmà — devâḥ | avidushṭarâsa ity avidush-ṭarâsaḥ | agniḥ | tat.

ishé tvâ, yajnásya, çúndhadhvam, kármaṇe, devó, 'vadhûtam, dhṛíshṭiḥ, sám vapâmy, á dade, prátyushṭam, kṛíshṇo 'si, bhúvanam asi, vâjasyo, 'bhí vâm, cáturdaça * ‖ 14 ‖
ishé (1, 1), dṛiwha (7, 2), bhúvanam (12, 1), ashṭâviwçatiḥ ** ‖ 28 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ *** ‖ 1 ‖

2. adhvaraḥ (1, 2, 1 — 3, 18).

1. [a] ắpa undantu jîváse dîrghâyu-tvắya várcasa | [b] óshadhe trắyasvai 'naw | [c] svá-dhite maí 'naw hiwsîr | [d] deva-çrắr etắni prá vape | [e] svasty[1] út-tarâṇy açîyắ | [f] "po asmắn[2] mâtáraḥ çundhantu, ghṛiténa no ghṛita-púvaḥ punantu | víçvam asmát prá vahantu riprám, úd âbhyaḥ çúcir ắ pûtá emi ‖ [g] sómasya tanắr asi, tanúvam me pâhi | [h] mahînắm

14. [11] s. P. 5, 17. 10, 10. 25. [12] s. P. 7, 10. [13] so CD; und auch der padapâṭha des Ṛik liest so; offenbar falsch für deve. [14] so CD; nicht eti, s. I, 2, 3, 1.

* nämlich anuvâkâḥ. ** nämlich kaṇḍikâḥ, jede zu 50 Wörtern. Die je über 50 überschüssigen Wörter eines anuvâka werden hierbei nicht mitgerechnet, sobald es nicht 30 oder mehr sind. Hie und da genügen indessen auch weniger Wörter als 30 zur Bildung einer kaṇḍikâ, z. B. 29 in 1, 2, 5, 2, wie es denn ja auch sogar ganze anuvâka giebt, die weniger als 30 Wörter enthalten, z. B. 1, 4, 5-7. *** aus B.; im kâṇḍânukrama steht praçnaḥ statt prapâṭhakaḥ; in ACD gar keine Benennung der Abschnitte.

2, 1-13. somakrayapraçnaḥ; 1. prâcînavawçaçâlâkhyapraveçaḥ. [1] ohne avagrahn. [2] so (°o a°) AB; s. P. 11, 8.

Digitized by Google

páyo 'si, varco-dhâ[3] asi, várcaḥ ‖ 1‖ máyi dhehi | [i] vṛi-trásya kanînikâ 'si, cakshush-pâ[4] asi, cákshur me pâhi | [k] cit-pátis tvâ[5] punâtu, vâk-pátis tvâ[5] punâtu, devás tvâ savitâ punâtv áchidreṇa pavítreṇa vásoḥ sûryasya raçmí-bhis | [l] tásya te pavitra-pate pavítreṇa yásmai kám puné, tác chakeyam | [m] â vo devâsa îmahe sátya-dharmâṇo adhvaré[2], yád vo devâsa â-guré yájniyâso hávâmaha | [n] índrâ-'gnî dyâvâ-pṛithivî âpa oshadhîs | [o] tvâṃ dîkshâṇâm ádhi-patir asî, 'há mâ sántam pâhi ‖ 2 ‖ várca, oshadhîr, ashṭaú ca ‖ 1 ‖

6, 1, 1, 1-9. — K. 2, 1. 23, 1. — Vs. 4, 1-5. Ç. 3, 1, 2, 6 - 3, 24. Kâ. 7, 2, 9 - 3, 6. — dîrghâyutvâyeti dîrghâyu-tvâyâ | varcase | oshâdhe | trâyasva | enaṃ — mâ | enaṃ — svasti | uttârâṇîty ut-tarâṇi | âçîya | âpâḥ — eti | pûtaḥ — varcodhâ iti varcaḥ-dhâḥ — cakshushpâ iti cakshuḥ-pâḥ — tat | çakeyaṃ — dyâvâpṛithivî iti | âpâḥ | oshadhîḥ — iha | mâ.

2. [a] â-kûtyai pra-yúje 'gnáye svâhâ[1], medhâyai mánase 'gnáye svâhâ, dîkshâyai tápase 'gnáye svâhâ, sárasvatyai[1] pûshṇè 'gnáye svâhâ | [b] "po devîr bṛihatîr viçva-çambhuvo, dyâvâ-pṛithivî urv antárikshaṃ[1], bṛíhaspátir[1] no havishâ vṛidhâtu svâhâ | [c] víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sa-khyáṃ | víçve râyá ishudhyasi dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse svâha ‖ [d] 'rk-sâmáyoḥ çílpe sthas, té vâm â rabhe, té mâ ‖ 1 ‖ pâtam â 'syá yajnásyo 'd-ríca | [e] imâṃ dhíyaw çikshamâṇasya deva krátuṃ dákshaṃ varuṇa sáw çiçâdhi | yáyâ 'ti víçvâ dur-itâ tárema su-tármâṇam ádhi nâvaw ruhemó ‖ [f] 'rg asy âṅgirasy ûrṇa-mradâ, ûrjam me yacha, pâhí mâ, mâ hiwsîr | [g] víshṇoḥ çármâ 'si, çárma yájamâ-

1. [3] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat [o]dhâḥ. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat [o]pâḥ. [5] so ([o]s tvâ) AB.

2. vratasampâdanadikshâ.. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

nasya, çárma me yacha | [h] nákshatrâṇâm mâ 'tîkâçât[1] pâhi | [i] 'ndrasya yónir asi ‖ 2 ‖ mâ mâ hiṁsîḥ | [k] kṛishyai tvâ su-sasyâyai | [l] su-pippalâbhyas tvaú 'shadhî-bhyaḥ | [m] sû-'pasthâ devó vánaspátir[1], ûrdhvó mâ pâhy, ó 'd-ṛicaḥ | [n] svâhâ[1] yajnám mánasâ, svâhâ dyâvâ-pṛithivî́bhyâṁ[2], svâho 'ror antárikshât[1], svâhâ yajnáṃ vâtâd ấ rabhe ‖ 3 ‖ mâ, yónir asi, triṁçác ca ‖ 2 ‖

6, 1, 2, 1 - 4, 2. — K. 2, 2. 3. 23, 2-5. — Vs. 4, 7-10. Ç. 3, 1, 4, 6 - 2, 1, 35. Kâ. 7, 3, 16 - 4, 8. — svâhấ — pûshṇe | agnayé | svâhấ | âpâḥ — uru — bṛihaspatiḥ — viçvé — râyaḥ — svâhấ | ṛiksâmayor ity ṛik-sâmayóḥ | çilpe iti — te[3] iti — eti | rabhe | te[4] iti — eti | asya — udṛica ity út-ṛicâḥ — ruhema | ûrk — âṅgirasî | ûrṇámradâ ity ûrṇá-mradâḥ — çarmâ | asi — mâ | atîkâçât | pâhi — susasyâyâ[5] iti su-sasyâyâi — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ | sûpasthâ iti su-upasthâḥ — vanaspatiḥ — eti | udṛica ity út-ṛicâḥ — uroḥ | antarikshât — eti | rabhe.

3. [a] daívîṁ dhíyam manâmahe su-mṛidîkấm abhishṭaye[1] | varco-dhấṃ yajná-vâhasaṁ su-pârấ no asad[2] váçe ‖ [b] yé devấ máno-jâtâ mano-yújaḥ su-dákshâ dáksha-pitâras, té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyo námas, tébhyaḥ svâhấ[1] | [c] 'gne tváṁ sú jâgṛihi, vayáṁ sú mandishîmahi | gopâyá naḥ svastáye[1], pra-búdhe naḥ púnar dadaḥ ‖ 3 ‖ [d] tvám agne vratapấ[4] asi devá ấ mártyeshv ấ | tvâṃ ‖ 1 ‖ yajnéshv ṛ́tvyaḥ ‖ 3 ‖ [e] víçve devấ abhí mâṁ ấ 'vavṛitran, pûshấ sanyấ, sómo rā́dhasâ, devấḥ savitấ vásor vasu-dấvâ | [f] rā́své 'yat somấ, " bhûyo bhara | [g] mấ pṛiṇán pûrtyấ ví râdhi, mấ 'hám âyushâ | [h] candrám asi máma bhógâya bhava, vástram asi

---

2. [2] svâhấ dive | svâhấ pṛithivyai Âpastamba in B p. 304. [3] P. 4, 47. [4] P. 4, 42. [5] P. 6, 12.

3. devayajanam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB; s. P. II, 13. 8. [3] so (|) AB. [4] s. Whitney zu P. 10, 13; pada hat °pâḥ.

Digitized by Google

máma bhógâya bhavo 'srã 'si máma bhógâya bhava, háyo 'si máma bhógâya bhava ‖ 2 ‖ chãgo 'si máma bhógâya bhava, meshò 'si máma bhógâya bhava | [i] vâyáve tvâ, váruṇâya tvâ, níṛ-ṛityai tvâ, rudrãya tvâ | [k] dévîr âpo apâṃ[2] napâd yá ûrmír havishỳa indriyã-vân madíntamas[1], táṃ vo mã 'va kramisham | [l] áchinnaṃ tántum pṛithivyã ánu gesham | [m] bhadrãd abhí çréyaḥ pré 'hi | [n] bṛíhaspátiḥ[1] purã-etã te astv[5], áthe 'm áva sya vára ã pṛithivyã, âré çátrûn kṛiṇuhi sárva-vîra | [3] [o] é 'dám aganma deva-yájanam pṛithivyã víçve devã yád ájushanta pũrva, ṛiksâmã-bhyâṃ[6] yájushâ saṃ-táranto râyás pósheṇa[7] sám ishã madema ‖ 3 ‖ ã tvâu, háyo 'si máma bhógâya bhava, sya, páñcaviu̇çatiç ca ‖ 3 ‖

6, 1, 4, 4-9. 3, 1, 1, 4. — K. 2, 4. 23, 5. 6. — Vs. 4, 11. 14. 16. 6, 27. 4, 1. Ç. 3, 2, 2, 17-25. 1, 2, 11. 12. Kâ. 7, 4, 32 - 5, 16. — abhishṭáye — svâhã — sv iti — svastayé — vratapâ iti vrata-pâḥ — devaḥ[8] | eti | martyèshu | â[9] | tvam — eti | avavṛitran — râsvâ | iyât | somạ | eti | bhûyaḥ — mâ | aham — bhava | usrâ | asi — indriyâvân itîndriya-vân — mâ | aveti — athâ | îṃ | aveti | sya | varé | eti | pṛithivyâḥ — eti | idaṃ — pṛithivyâḥ — pûrvé | ṛiksâmâbhyâṃ ity ṛiksâma-bhyâṃ — râyaḥ | poshèṇa.

4. [a] iyáṃ te çukra tanũr, idáṃ várcas, táyâ sám bhava, bhrãjaṃ gacha | [b] jũr asi dhṛitã mánasâ júshṭâ víshṇave | [c] tásyâs te satyá-savasaḥ pra-savé vâcó yantrám açîya svãhâ[1] | [d] çukrám asy, amṛítam asi, vaiçva-devâu havíḥ | [e] sũryasya cákshur ã 'ruham agnér akshṇáḥ kanĩnikâṃ, yád étaçebhir ĩyase bhrãjamâno vipaçcítâ[1] | [f] cíd asi, manã 'si, dhĩr asi, dákshiṇâ ‖ 1 ‖ asi, yajníyâ 'si, kshatríyâ 'sy, áditir asy ubhayátaḥ-çîrshṇî | [g] sã naḥ sú-prâcî sú-pratîcî

3. [5] so (°e a°) AB. [6] so AB, s. P. 3, 5. [7] so (°s p°) AB s. P. 8, 29. [8] s. I, 1, 14, 4. [9] so CD; nicht etí, s. I, 1, 14, 4.

4. somakrayaṇîgamanam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

sám bhava | [b] mitrás tvâ padí badhnâtu | [l] pûshâ 'dhvanaḥ pâtv | [k] índrâyâ 'dhy-akshâyâ | [l] 'nu tvâ mâtâ manyatâm ánu pitâ, 'nu bhrâtâ sá-garbhyó, 'nu sákhâ sá-yûthyaḥ | [m] sâ devi devám áche 'hi, 'ndrâya sómaṁ | [n] rudrás tvâ " vartayatu mitrásya pathâ | [o] svastí[1] sóma-sakhâ púnar é 'hi sahá rayyâ ‖ 2 ‖ dákshiṇâ, sómasakhâ, páñca ca ‖ 4 ‖

6, 1, 7, 2-8. — K. 2, 5. 24, 3. — Vs. 4, 17-20. Ç. 3, 2, 4, 9-20. Kâ. 7, 6, 8-15. — svâhâ — eti | aruhaṃ — vipaçcitâ — achâ | ihi | indrâya — tvâ | eti — svasti — punâḥ | eti | ihi.

5. [a] vásvy asi, rudrâ 'sy, áditir asy, âdityâ 'si, çukrâ 'si, candrâ 'si | [b] bṛihaspátis[1] tvâ sumné ranvatu, rudró vásu-bhir â ciketu | [c] pṛithivyâs tvâ mûrdhánn â jigharmi deva-yájana idâyâḥ padé ghṛitá-vati svâhâ | [d] pári-likhitaṁ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám ahaṁ rákshaso grîvâ ápi kṛintâmi | [e] yò 'smân dvéshṭi, yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám asya grîvâḥ ‖ 1 ‖ ápi kṛintâmy | [f] asmé râyas, tvé râyas, tóte râyaḥ | [g] sáṃ devi devyó 'rváçyâ paçyasva | [h] tvâshṭîmatî[1] te sapeya, su-rétâ réto dádhânâ vîráṃ videya táva saṃ-dṛiçi | [i] mâ 'háṁ ráyás pósheṇa[2] ví yosham[3] ‖ 2 ‖ asya grîvâ, ékân-ná-triṁçác ca ‖ 5 ‖

6, 1, 8, 1-4. — K. 2, 5. 24, 4. — Vs. 4, 21-23. Ç. 3, 3, 1, 2-12. Kâ. 7, 6, 16-26. — bṛihaspatiḥ — devayajâna itî deva-yajâne — arâtayaḥ — yaḥ | asmân — asme iti — tve iti — totè — devyâ | urvaçyâ — tvashṭîmatî — suretâ iti su-retâḥ — mâ | aham.

6. [a] aṁçúnâ te aṁçúḥ[1] pṛicyatâm párushâ párur, gandhás te kâmam avatu, mádâya ráso ácyuto[2], 'mâtyo 'si, çuk-

---

5. somakrayaṇîpadasaṃgrahaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] vyosham E (! und zwar als âdisvarita).

6. somonmânam. [1] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17.

Digitized by Google

rás te gráho | [b] 'bhi tyáṃ deváꣳ savitā́ram ûṇyòḥ[3] kaví-kratum árcâmi satyá-savasaꣳ ratna-dhā́m abhí priyám[4] matím | ûrdhvā́ yásyâ 'mátir bhā́ ádidyutat sávîmani híraṇya-pâṇir amimîta su-krátuḥ, kṛipā́ súvaḥ || [c] pra-jā́bhyas tvâ, prâ-'ṇā́ya tvâ vy-ânā́ya tvâ, pra-jā́s tvám ánu prā́ 'ṇihi[5], pra-jā́s tvā́m ánu prā́ 'ṇantu[5] || 1 || ánu, saptá ca || 6 ||

6, 1, 9, 3-7. — K. 2, 6. 24, 5. — Vs. 4, 24. 25. Ç. 3, 3, 2, 7-19. Kâ. 7, 7, 9-21. — a̱bhîti | pri̱yam — yasyà | a̱matiḥ | bhâḥ — prâ̱ṇâyeti pra-a̱nâyà — vyâ̱nâ̱yeti vi-a̱nâyà | anù | preti | a̱ni̱hi̱ — anù | preti | a̱na̱ntu̱.

7. [a] sómaṃ te kṛîṇâmy ū́rjasvantam[1] páyasvantaṃ[1] vîrỳâ-vantam[2] abhimâti-shā́haꣳ, çukráṃ te çukréṇa krîṇâmi, candráṃ candréṇâ, 'mṛítam amṛítena, samyát[3] te gór | [b] asmé candrā́ṇi | [c] tápasas tanū́r asi prajā́-pater várṇas, tásyâs te sahasra-poshám púshyantyâç caraméṇa paçúnâ krîṇâmy | [d] asmé te bándhur, máyi te rā́yaḥ çrayantâm | [e] asmé jyótih, soma-vikrayíṇi támo | [f] mitró na é 'hi súmitra-dhâ | [g] índrasyo 'rúm ā́ viça dákshiṇam uçánn uçántaꣳ syonáḥ syonáꣳ | [h] svā́na bhrā́jā́ 'ñghâre bámbhâre hásta sú-hasta kṛíçânav, eté vaḥ soma-kráyaṇâs, tā́n rakshadhvam mā́ vo dabhan || 1 || ûrúṃ, dvā́viꣳçatiç ca || 7 ||

6, 1, 10, 3-11, 1. — K. 2, 6. 24, 6. — Vs. 4, 26. 27. Ç. 3, 3, 3, 6-11. Kâ. 7, 8, 15-24. — vî̱ryā́vanta̱m iti vî̱ryà-va̱nta̱m | a̱bhi̱mâ̱ti̱shâha̱m ity àbhimâti-sâhàm — sa̱myat | te̱ — a̱sme iti[4] — eti | i̱hi̱ | sumitradhâ̱ iti̱ sumitra-dhâ̱ḥ — û̱rum | eti — añghā́re — kṛiçā́na̱v iti kṛiçà-a̱no̱[5] | e̱te.

8. [a] úd ā́yushâ sv-âyúshó 'd óshadhînâꣳ rásenó, 't

6. [3] s. P. 13, 10. [4] zwei Wörter. [5] so (°ṇ°) ABE.

7. somakrayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE, s. P. 3, 5. [3] sampát B (p. 353 u. 354), samîcînam Sây.; für samyak also, vgl. Ind. Stud. 8, 54. Ind. Streif. 1, 127. saṃyadvîra Ṛ. 2, 4, 8. [4] s. P. 4, 9. [5] sic!

8. somasya çakaṭâropaṇam.

Digitized by Google

parjányasya çúshmeṇó 'd asthâm amṛítâ͡ᵘ ánu |[1] [b] urv̀ antáriksham ánv ihy | [c] ádityâḥ sádo 'sy | [d] ádityâḥ sáda ā́ sîdā́ | [e] 'stabhnâd dyā́m ṛishabhó antáriksham[2] ámimîta varimā́ṇam pṛithivyā́, ā́ 'sîdad víçvâ bhúvanâni sam-rā́ḍ víçvé 't tā́ni váruṇasya vratā́ni || [f] váneshu vỳ antáriksham tatâna vā́jam árvat-su páyo aghniyā́su[2], hṛit-sú || 1 || krátuṃ váruṇo vikshv̀ agníṃ diví sū́ryam adadhât sómam ádrâv || [g] úd u tyáṃ jâtá-vedasaṃ deváṃ vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya sū́ryam || [h] úsrâv é 'taṃ dhûr-shâhâv[3] anaçrū́ ávîra-haṇau brahma-códanau | [i] váruṇasya skámbhanam asi | [k] váruṇasya skambha-sárjanam asi | [l] práty-asto váruṇasya pā́çaḥ || 2 || hṛitsú, páñcatriᵘçac ca || 8 ||

6, 1, 11, 1-4. — K. 2, 6. 7. 24, 6. — Vs. 4, 28. 30. 31. 7, 41. 4, 33. 36. Ç. 3, 3, 3, 14 - 4, 25. Kâ. 7, 9, 1-26. — ud iti | âyúshâ | svâyusheti su-âyushā́ | ud iti — amṛitā́n | anú[4] | uru | antariksham | anv iti — eti | sîda | astábhnât — pṛithivyâḥ | eti — samrâḍ iti saṃ-râṭ | viçvā́ | it — usraú | eti | itam | dhûrshâhâv iti dhûḥ-sâhau | anaçrû iti | avī́rahaṇâv ity avī́ra-hanau.

9. [a] prá cyavasva bhuvas pate[1] víçvâny abhí dhā́mâni, mā́ tvâ pari-parī́ vidan, mā́ tvâ pari-panthíno vidan, mā́ tvâ vṛíkâ aghâ-yávo[2], mā́ gandharvó viçvā́-vasur[2] ā́ daghac | [b] chyenó bhûtvā́ párâ pata, yájamânasya no gṛihé devaíḥ saᵘskṛitáṃ[3], yájamânasya svasty-áyany asy | [c] ápi pánthâm agasmahi svasti-gā́m anehásaṃ, yéna víçvâḥ pári dvísho vṛiṇákti vindáte vásu | [d] námo mitrásya váruṇasya cákshase mahó devā́ya tád ṛitáᵘ saparyata[3], dûre-dṛíçe

8. so (°tâᵘ anu |) ABE; s. P. 9, 21. 22. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 16. 17. [3] s. P. 1, 56. 5, 10; dhûru° E. [4] so CD, nicht anv iti.

9. âropitasya somasya prâcînavaᵘçam prati gamanam. [1] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. 28. [2] P. 3, 2. 5. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

devá-jâtâya ketáve divás putrā́ya[1] sū́ryâya ça◡sata || [e] vá-ruṇasya skámbhanam asi | [f] váruṇasya skambha-sárjanam asy | [g] ún-mukto váruṇasya pā́çaḥ || 1 || mitrásya, tráyovi◡çatiç ca || 9 ||

6, 1, 11, 4-6. — K. 2, 7. 24, 7. — Vs. 4, 34. 29. 35. 36. Ç. 3, 3, 4, 14-25. Kâ. 7, 9, 19-26. — bhu̱va̱ḥ | pa̱te̱ — pa̱ri̱pa̱rîti pari-pa̱rî | vi̱da̱t — a̱ghâ̱yava̱ ity à̱gha-yavàḥ — vi̱çvâvàsu̱r iti vi̱çva-va̱su̱ḥ | eti | da̱gha̱t — sa̱◡skṛi̱tam — sva̱styaya̱nîti svasti-ayànî — a̱ga̱sma̱hi̱ — sa̱pa̱ryata̱ — di̱vaḥ | pu̱trâyà.

10. [a] agnér âtithyám asi víshṇave tvâ, sómasyâ ''tithyám asi víshṇave tvā́, 'tither âtithyám asi víshṇave tvâ, 'gnáye tvâ râyasposha-dā́vne[1] víshṇave tvâ, çyenā́ya tvâ soma-bhṛíte víshṇave tvâ | [b] yā́ te dhā́mâni havíshâ yájanti tā́ te víçvâ pari-bhū́r astu yajnám | gaya-sphā́naḥ pra-táraṇaḥ su-vī́ró 'vîra-hâ[2] prá carâ[3] soma dúryân || [c] ádityâḥ[4] sádo 'sy, ádityâḥ sáda ā́ || 1 || sîda | [d] váruṇo 'si dhṛitá-vrato, vâruṇám asi | [e] çam-yór[5] devā́nâ◡ sakhyā́n, mā́ devā́nâm apásaç chitsmahy | [f] ā́-pataye tvâ gṛíhṇâmi, pári-pataye tvâ g., tánû-náptṛe tvā́ g., çâkvarā́ya tvâ g., çákmann ójishṭhâya tvâ gṛihṇâmy | [g] ánâ-dhṛishṭam asy, anâ-dhṛishyáṃ devā́nâm ójo 'bhiçasti-pā́ anabhi-çastenyám | [h] ánu me dîkshā́ṃ dîkshā́-patir manyatâm ánu tápas tápas-patir, áñjasâ satyám úpa gesha◡ suvité[6] mâ dhâḥ || 2 || ā́, maí, 'kaṃ ca || 10 ||

6, 2, 1, 2-2, 4. — K. 2, 8. 24, 8. — Vs. 5, 1. 4, 37. 5, 5. Ç. 3, 3, 4, 30-4, 2, 14. Kâ. 7, 9, 32-8, 1, 26. — ra̱ya̱spo̱sha̱dâvna̱ iti râyasposha-dâvnè — preti | ca̱ra̱ — ça̱myor iti çaṃ-yoḥ

---

10. âtithyeshṭiḥ. [1] dânve C, dâvnne BD (v in D mit virâma), dâvunne E. [2] so (°ro 'v°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] dúryân ádityâḥ ABE; s. P. 9, 21. [5] so (als Compos.) CD, der Accent in ABE und der Comm. (p. 378); es sind wohl aber zwei Nominative. [6] ohne avagraha.

Digitized by Google

— sakhyât — çakmân — anabhiçastenyam ity ânabhi-çastenyam — suvite.

11. [a] aoçúr-aoçus te[1] deva somâ " pyâyatâm, índrâyai 'kadhana-vída, â túbhyam índraḥ pyâyatâm, â tvám índrâya pyâyasvâ | [b] " pyâyaya sákhînt sanyâ medhâyâ svastí[2] te deva soma sutyâm açîyé | [c] 'shṭâ[3] râyaḥ pré 'shé bhágâya 'rtám ṛitavâdí-bhyo, námo divé námaḥ pṛithivyâ | [d] ágne vrata-pate tvám vratânâm vratá-patir asi, yâ máma tanûr eshâ sâ tvâyi ‖ 1 ‖ yâ táva tanûr iyáo sâ máyi, sahá nau vrata-pate vratínor vratâni | [e] yâ te agne[4] rúdriyâ tanûs táyâ naḥ pâhi, tásyâs te svâhâ[2] | [f] yâ te agne[4] 'yâ-çayâ rajâ-çayâ harâ-çayâ tanûr várshishṭhâ gahvare shṭhó | [g] 'gráṃ váco ápâ[5] 'vadhîm, tveshám váco ápâ[5] 'vadhîo svâhâ ‖ 2 ‖ tvâyi, catvâriogác ca ‖ 11 ‖

6, 2, 2, 4-7. — K. 2, 8. 24, 9. — Vs. 5, 6-8. Ç. 3, 4, 3, 9-4, 25. Kâ. 8, 2, 4-38. — soma | eti — ekadhanavida ity ékadhana-vidé | eti — eti | tvam — eti | pyâyaya | sakhîn — svasti — açîya | eshṭâḥ | râyâḥ | preti | ishe — ṛitavâdibhya ity ṛitavâdi-bhyaḥ — pṛithivyai — gahvareshṭheti gahvare-sthâ | ugram — apeti | avadhîm.

12. [a] vittâ-'yanî me 'si, tiktâ-'yanî me 'sy, ávatân mâ nâthitám, ávatân mâ vyathitám | [b] vidér agnír nábho nâmâ | [c] 'gne añgiro[1] yò 'syâm pṛithivyâm ásy âyushâ nâmné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭam nâma yajníyam, téna tvâ " dadhé | [d] 'gne añgiro[1] yó dvitîyasyâm tṛitîyasyâm pṛithivyâm ásy âyushâ nâmné " 'hi, yát té 'nâ-dhṛishṭam nâma ‖ 1 ‖ yajníyam, téna tvâ " dadhe | [e] sioh îr asi, mahish îr asy |

---

11. upasadaḥ. [1] so ([o]s te) ABE. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]ye 'shṭâ) ABE, s. P. 10, 14; 8, 18-22. 8. [4] so ([o]e a[o]) ABE. [5] so ([o]o a[o]) ABE.

12. uttaravediḥ. [1] so ([o]e a[o]) ABE; s. P. 11, 17.

Digitized by Google

[f]urú prathasvo, 'rú te yajná-patiḥ prathatâṃ | [g]dhruvā́ 'si | [h]devébhyaḥ çundhasva, devébhyaḥ çumbhasve | [i]'ndra -ghoshás tvā́ vásu-bhiḥ purástât[2] pâtu, máno-javâs tvâ pitṛí-bhir dakshiṇatáḥ[2] pâtu, prá-cetâs tvâ rudraíḥ paçcā́t pâtu, viçvá-karmâ tvâ "dityaír ut-taratáḥ pâtu | [k]siʊhī́r asi sa-patna-sâhī́ svā́hâ, siʊhī́r asi suprajâ-vániḥ svā́hâ, siʊhī́ḥ || 2 || asi râyasposha-vániḥ svā́hâ, siʊhī́r asy âditya-vániḥ svā́hâ, siʊhī́r asy ā́ vaha devā́n deva-yaté[3] yájamânâya svā́hâ | [l]bhûtébhyas tvâ | [m]viçvā́-"yur asi pṛithivī́ṃ dṛiʊha, dhruva-kshíd asy antáriksham dṛiʊhâ, 'cyuta-kshíd asi dívaṃ-dṛiʊhâ | [n]'gnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi || 3 || nā́ma suprajâvániḥ svā́hâ siʊhī́ḥ, páñcatriʊçac ca || 12 ||

6, 2, 7, 2 - 8, 6. — K. 2, 9. 25, 6. — Vs. 5, 9-13. Ç. 3, 5, 1, 23 - 2, 14. Kâ. 5, 3, 25 - 4, 17. — vittâyanîti vitta-ayánî — tiktâ-yanîti tikta-ayánî — avátât — avátât — videḥ — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ | eti | dadhe — nâmnā́ | eti | ihi — tvâ eti | dadhe — dakshiṇataḥ — suprajâvanir iti suprajâ-vaniḥ — râyasposhavanir iti râyasposha-vaniḥ — âdityavanir ity ā́ditya-vaniḥ — eti | vaha | devân | devayata iti deva-yate — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — bhasmá.

13. [a]yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprà víprasya bṛiható vipaçcítaḥ[1] |[2] ví hótrâ dadhe vayunâ-víd[3] éka in mahī́ devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [b]su-vā́g deva dúryâʊ ā́[4] vada | [c]deva-çrútau devéshv ā́ ghoshethâm | [d]ā́ no vîró jâyatâṃ karmaṇỳo yáʊ sárve 'nu-jī́vâma, yó bahûnā́m ásad vaçī́ |[2] [e]idáṃ víshṇur ví cakrame tredhā́[1] ní dadhe padám |[2] sám-ûḍham asya || 1 || pâʊsurá || [f]írâ-vatî dhenu-mátî hí bhûtáʊ sû-yavasínî[5] mánave yaçasỳe | vỳ aska-

12. [2] ohne avagraha. [3] so ABE, s. Whitney zu P. 3, 2.

13. havirdhânamaṇḍapanirmâṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (|) ABE. [3] so (°â) ABE, s. P. 3, 2. [4] so (°âʊ â) ABE; duriyâʊ E! [5] so sû°) AB, s. P. 3, 7; sŭya° E.

Digitized by Google

bhnâd ródasî víshṇur eté dâdhā́ra pṛithivī́m abhíto[1] ma-yū́khaiḥ || [g] prā́cî pré 'tam adhvaráṃ kalpáyantî, ûrdhváṃ yajnáṃ nayatam, mā́ jîhvaratam, átra ramethâṃ várshman pṛithivyā́ | [h] divó vâ vishṇav utá vâ pṛithivyā́ mahó vâ vishṇav utá vâ 'ntárikshâd[1], dhástau pṛiṇasva bahú-bhir vasavỳair ā́ prá yacha || 2 || dákshiṇâd ó 'tá savyā́t || [i] víshṇor núkaṃ[1] vîrỳâṇi prá vocaṃ yáḥ pā́rthivâni vi-mamé rájâ◡si, yó áskabhâyad[6] út-tara◡ sadhá-sthaṃ vi-cakramâṇás tredhó[1] 'ru-gâyó || [k] víshṇo rarā́ṭam asi, víshṇoḥ pṛishṭhám asi | [l] víshṇoḥ çnyáptre[7] stho | [m] víshṇoḥ syū́r asi | [n] víshṇor dhruvám asi | [o] vaishṇavám asi, víshṇave tvâ || 3 || asya, yachaí, 'kân-ná-catvâri◡çác ca || 13 ||

6, 2, 9, 1-4. — K. 2, 10. 25, 8. — Vs. 5, 14-21. Ç. 3, 5, 3, 11-25. Kâ. 8, 3, 29-4, 21. — viprā́ḥ — vipaçcitáḥ[8] — hotrā́ḥ — vayunâvid iti vayuna-vit | ekáḥ | it — parishṭutir iti pari-stutiḥ — duryā́n | eti - tredhâ | nîti — pâ◡sure | irā́vatî itîrā́-vatî[9] | dhenumatî iti dhenu-matī́ — sûyavasinî iti su-yavasinī́ — yaçasyè iti — rodásî iti — ete iti | dâdhâra — abhitáḥ — prâcî iti — kalpayantî iti[9] — pṛithivyâḥ — vishṇo[10] | uta — pṛithivyâḥ — vishṇo[10] | uta | vâ — â | preti — eti | uta — nukáṃ — vishṇóḥ | rarâṭám — çnaptre iti[9].

14. [a] kṛiṇushvá pā́jaḥ prá-sitiṃ ná pṛithvī́ṃ yâhí rā́-je 'vā́ 'ma-vâ◡[1] íbhena | tṛishvī́m ánu prá-sitiṃ drûṇânó 'stâ 'si vídhya rakshásas tápishṭhaiḥ || [b] táva bhramā́sa âçuyā́ patanty ánu spṛiça dhṛishatā́ çóçucânaḥ | tápû◡shy agne juhv̀â pataṃgā́n ásaṃ-dito[2] ví sṛija víshvag ulkā́ḥ || [c] práti spáço ví sṛija tū́rṇi-tamo bhávâ[3] pâyúr viçó asyâ[4] ádab-dhaḥ | yó no dûre aghá-ça◡saḥ[5] || 1 || yó ánty[4] ágne

13. [6] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 17. [7] so ABCE, çnaptre D. [8] mit avagraha D prima manu. [9] s. P. 4, 22. 15. 46. [10] ohne iti, weil nicht pragṛihya.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°â◡) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°ân a°) ABE; s. P. 9, 28. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [5] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

mā̃kish[6] ṭe[7] vyáthir ā̃ dadharshît || [d] úd agne tishṭha práty ā̃ tanushva nỳ amítrâ◡[1] oshatât tigma-hete | yó no árâti◡[4] sam-idhâna cakré nîcā̃ táṃ dhakshy atasáṃ ná çúshkam || [e] ûrdhvó bhava práti vidhyā̃ 'dhy asmád âvísh kṛiṇushva[8] daívyâny agne | áva sthirā̃ tanuhi yâtujū̃nâṃ[6] jâmíṃ ájâmim prá mṛiṇîhi çátrûn || [f] sá te || 2 || jânâti su-matíṃ yavishṭha yá ī́vate[9] bráhmaṇe gâtúm aírat | víçvâny asmai su-dínâni râyó dyumnā̃ny aryó ví dúro abhí[4] dyaut || [g] sé 'd agne astu[5] su-bhágaḥ su-dā̃nur yás tvâ nítyena havíshâ yá ukthaíḥ[10] | píprîshati svá ā̃yushi dur-oṇé[11] víçvé 'd asmai su-dínâ sā̃ 'sad ishṭíḥ || [h] árcâmi te su-matíṃ ghóshy arvā̃k sáṃ te vâvā̃tâ jaratâm || 3 || iyáṃ gī́ḥ | sv-áçvâs tvâ su-ráthâ marjayemâ 'smé kshatrā̃ṇi dhârayer ánu dyū̃n || [i] ihá tvâ bhū̃ry ā̃ cared úpa tmán dóshâ-vastar dîdivā̃◡sam ánu dyū̃n | krī́ḍantas tvâ su-mánasaḥ sapemâ 'bhí dyumnā̃ tasthivā̃◡so jánânâm || [k] yás tvâ sv-áçvaḥ su-hiraṇyó agna[4] upa-yā̃ti vásu-matâ ráthena | tásya trâtā̃ bhavasi tásya sákhâ yás ta âtithyám ânushág[6] jújoshat || [l] mahó rujâmi || 4 || bandhútâ[6] váco-bhis tán mâ pitúr gótamâd ánv iyâya | tváṃ no asya[4] vácasaç cikiddhi hótar yavishṭha su-krato dámûnâḥ[6] || [m] ásvapna-jas taráṇayaḥ su-çévâ átandrâso 'vṛikā̃[12] áçramishṭhâḥ | té pâyávaḥ sadhríyañco[6] ni-shádyā̃ 'gne táva naḥ pântv amûra || [n] yé pâyávo mâmateyáṃ te agne[5] páçyanto andháṃ[4] dur-itā̃d árakshan | raráksha tā̃nt su-kṛíto viçvá-vedâ dípsanta íd ripávo nā̃[3] ha || 5 || debhuḥ || [o] tváyâ vayá◡ sadha-nỳas tvótâs[6] táva prá-ṇîty açyâma vā̃jân | ubhā̃ çá◡sâ sûdaya satya-tâte 'nushṭhuyā̃[6] kṛiṇuhy ahrayâṇa || [p] ayā̃ te agne[5] sam-ídhâ vi-

---

14. [6] ohne avagraha. [7] so (°sh ṭe) AB; s. P. 6, 5. [8] so (°sh k°) ABE; s. P. 8, 24. [9] so (iv°) ABC; ī́vate DE; ohne avagraha. [10] ukthyaiḥ A. [11] mit avagraha! s. P. 7, 10. [12] avṛikā̃ AE pr. m.

Digitized by Google

dhema práti stómaꣳ çasyámânaṃ gṛibhâya | dâhâ 'çáso rakshásaḥ pâhy asmân druhó nidó mitra-maho avadyât[4] ‖ [q]raksho-hâṇaṃ vâjínam â jigharmi mitrám práthishṭhaṃ úpa yâmi çárma | çiçâno agníḥ[4] krátu-bhiḥ sám-iddhaḥ sá no dívâ ‖ 6 ‖ sá riṣháḥ[13] pâtu náktam ‖ [r]ví jyótishâ bṛihatâ bhâty agnír âvír viçvâni kṛiṇute mahi-tvâ | prâ 'devîr mâyâḥ sahate dur-évâḥ çiçîte çṛíṅge rákshase vi-níkshe ‖ [s]utá svânâso diví shantv[14] agnés tigmâ "yudhâ rákshase hántavâ u | máde cid asya prá rujanti bhâmâ ná varante pari-bâdho ádevîḥ[4] ‖ 7 ‖ agháçaꣳsaḥ, sá te, jaratâꣳ, rujâmi, ha, dívaí, 'kacatvâriꣳçac ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 2, 2-3.) — [a-p] R. 4, 4, 1-15 (1-5 Vs. 13, 9-13); [q] 10, 87, 1; [r-s] 5, 2, 9. 10. — râjâ | iva | amâvân ity amâ-vân — anv iti — astâ | asi — rakshasaḥ — âçuyâ — bhavâ — anti | agnè | mâkiḥ | te — prati | eti | tanushva — vidhya | adhîti | asmat | âviḥ — yâtujûnâm — yaḥ | ivâte — saḥ | it[15] — sve | âyushi | duroṇa iti duḥ-oṇe | viçvâ | it — sâ | asât — ghoshi — marjayema | asme iti — bhûri | eti — te | âtithyam | ânushak — bandhutâ | vacobhir iti vacâḥ-bhiḥ — damûnâḥ | asvâpnaja ity asvâpna-jaḥ — avṛikâḥ — sadhriyâñcaḥ | nishadyeti ni-sadyâ — dipsantaḥ — na | ha — tvotâḥ — praṇîtîti pra-nîtî — anushṭhuyâ — dahâ | açasâḥ | rakshasaḥ — rakshohaṇam[16] iti rakshaḥ-hanam — preti | adevîḥ — çṛiṅge iti | rakshase — santu | agneḥ | tigmâyudhâ iti tigmâ-âyudhâḥ | rakshase | hantavai — bhâmâḥ.

âpa undantv, ákûtyai, daívîm, iyám, vásvy asy, aꣳçúnâ, sómam, úd âyushâ, prá cyavasvâ, 'gnér âtithyám, aꣳçúr-aꣳçur, vittâyani me 'si, yuñjáte, kṛiṇushvá pâjaç, caturdaça ‖ 14 ‖
âpo (1, 1), vásvy asi (5, 1), yâ táve (11, 2), 'yám gîç (14, 4), cátustriꣳçat ‖ 34 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖ ‖

---

11. [13] so ABE (nicht rishas); s. Whitney zu P. 8, 24. [14] so (sh°) ABE, s. P. 6, 2. [15] s. P. 5, 17. [16] s. P. 7, 11.

Digitized by Google

1. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyàm ấ dadè, 'bhrir asi nấrir[1] asi | [b] pári-likhitaṁ rákshaḥ, pári-likhitâ árâtaya, idám ahám rákshaso grîvấ ápi kṛintâmi | [c] yò 'smấn dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám asya grîvấ ápi kṛintâmi | [d] divé tvâ 'ntárikshâya[2] tvâ pṛithivyaí tvâ | [e] çúndhatâṃ lokáḥ pitṛi-shádano | [f] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvéshaḥ ‖ 1 ‖ yaváyấ 'râtîḥ | [g] pitṛiṇấṁ[3] sádanam asy | [h] úd dívaṁ stabhânấ, " 'ntárikshaṃ[3] pṛiṇa, pṛithivîṁ dṛiṁha | [i] dyutânás tvâ mârutó minotu mitrấ-váruṇayor dhruvéṇa dhármaṇâ | [k] brahma-vániṃ tvâ kshatra-vániṁ suprajâ-vániṁ râyasposha-vánim páry ûhâmi | [l] bráhma dṛiṁha, kshatráṃ dṛiṁha, pra-jấṃ dṛiṁha, râyás póshaṃ[4] dṛiṁha | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî ấ pṛiṇethâm | [n] índrasya sádo 'si, viçva-janásya châyấ | [o] pári tvâ girvaṇo[2] gíra imấ bhavantu viçváto[2] vṛiddhấ-"yum ánu vṛiddhayo, júshṭâ bhavantu júshṭayaḥ | [p] índrasya syûr asî, 'ndrasya dhruvám asy, | [q] aindrám asî | [r] 'ndrâya tvâ ‖ 2 ‖ dvésha, imấ, ashṭấdaça ca ‖ 1 ‖

2, 6, 4, 1. 6, 2, 10, 1-7. — K. 2, 12. 25, 10. — Vs. 5, 26-30. Ç. 3, 6, 1, 4-25. Kâ. 8, 5, 33 - 6, 12. — yaḥ | asmân — antarikshâya — pitṛishadâna iti pitṛi-sadânaḥ | — yavâḥ | asi | — yavayâ | asmat — stabhâna | eti | antarikshaṃ — râyaḥ | poshàm — girvaṇaḥ | giráḥ | imâḥ — viçvataḥ | vṛiddhâyum iti vṛiddha-âyum | anv iti — jushṭâyaḥ — asi | indrâsya.

2. [a] raksho-háṇo[1] valaga-háno vaishṇavấn khanâmî | [b] 'dám ahám táṃ vala-gám úd vapâmi yáṃ naḥ samâno yám ásamâno ni-cakhấne | [c] 'dám enam ádharaṃ karomi yó

3, 1-11. agnishomîyapaçupraçnaḥ; 1. sadonirmâṇam. [1] açatruḥ (!) Sây., aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so ABCDE (durchweg). [4] so (°a p°) ABE.

2. havirdhânagatoparavanirmâṇam. [1] s. P. 7, 12.

Digitized by Google

naḥ samânó yó 'samâno 'râtîyáti | [d] gâyatréṇa chándasā 'va-
-bâḍho vala-gáḥ | [e] kím átra, bhadrám, tán nau sahá |
[f] vi-rāḍ asi sapatna-hā, sam-rāḍ asi bhrâtṛivya-hā, sva-rāḍ
asy abhimâti-hā, viçvâ-rāḍ[2] asi víçvânâṃ nâshṭrāṇâṁ hantā
‖ 1 ‖ [g] raksho-háṇo valaga-hánaḥ pró 'kshâmi vaishṇa-
vāñ | [h] raksho-háṇo valaga-hánó 'va nayâmi vaishṇavāñ |
[i] yávo 'si, yaváyā 'smád dvéṣho, yaváyā 'râtî | [k] raksho-
-háṇo valaga-hánó 'va stṛiṇâmi vaishṇavāñ | [l] raksho-háṇo
valaga-háno 'bhí juhomi vaishṇavāñ | [m] raksho-háṇau valaga-
-hánâv úpa dadhâmi vaishṇavī[3] | [n] raksho-háṇau valaga-
-hánau páry ûhâmi vaishṇavī[3] | [o] raksho-háṇau valaga-hánau
pári stṛiṇâmi vaishṇavī[3] | [p] raksho-háṇau valaga-hánau
vaishṇavī[3] | [q] bṛihánn asi bṛihád-grâvâ, bṛihatîm índrâya
vácaṃ vada ‖ 2 ‖ hanté, 'ndrâya, dvé ca ‖ 2 ‖

6, 2, 11, 1. 2. — K. 2, 11. 25, 9. — Vs. 5, 23-25. 22. Ç. 3, 5, 4, 8-22. Kâ. 8, 5, 7-25. — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanāḥ — tat | nau — saṃrâḍ iti saṃ-rât — viçvârâḍ iti viçva-rât — preti | ukshâṃi — arâtîḥ — rakshohaṇâv iti rakshaḥ-hanau — vaishṇavî iti.

3. [a] vi-bhûr asi pra-vāhaṇo[1] | [b] váhnir asi havya-vā-
hanaḥ | [c] çvâtrò 'si prá-cetâs | [d] tuthò 'si viçvá-vedâ | [e] uçíg
asi kavír | [f] áṅghârir[2] asi bámbhârir[2] | [g] avasyúr[2] asi dú-
vasvâṅ[2] | [h] chundhyûr[3] asi mârjâlîyaḥ | [i] sam-rāḍ asi kṛiçā-
-'nuḥ | [k] pari-shádyo 'si pávamânaḥ | [l] pra-tákvâ 'si nábhas-
vân[2] | [m] ásam-mṛishṭo 'si havya-sūda | [n] ṛitá-dhâmâ 'si
súvar-jyotir | [o] bráhma-jyotir asi súvar-dhâmâ | [p] 'jò 'sy éka-
-pād | [q] áhir asi budhníyo | [r] raúdreṇa 'nîkena pâhí[4] mâ 'gne,
pipṛihí mâ, mâ mâ hiṁsîḥ ‖ 1 ‖ ánīkenâ, 'shṭaú ca ‖ 3 ‖

---

2. [2] so ([a]â) ABE, s. P. 3, 5. [3] s. P. 4, 12.

3. dhishṇiyâḥ. [1] s. P. 1, 60. 7, 6. [2] ohne avagraha.
[3] [o]svâṁchu[o] AB, [o]svâṃ chumdhyûr E; s. P. 5, 24. [4] betont.

Digitized by Google

(6, 3, 1, 3. B. 1, 1, 1, 1. 2. —) K. 2, 13. (26, 1). — Vs. 5, 31-34. (Ç. 3, 6, 2, 24). Kâ. 8, 6, 15-24. 9, 8, 18-24. — Çâṅkh. 6, 12, 6-28. Pañcav. 1, 4, 2-15. Lâṭy. 2, 2, 12-26. — pravâhâṇa iti pra-vâhânaḥ — çvâtraḥ | asi — tuthaḥ | asi — aṅghâriḥ — bambhâriḥ | avasyuḥ - duvasvân — samrâḍ iti saṃ-râṭ — kṛiçânur iti kṛiça-anuḥ | parishadya iti pari-sadyâḥ — nabhâsvân — havyasûda iti havya-sûdâḥ ajaḥ | asi — pâhi.

4. [a] tvâm soma tanûkṛid-bhyo dvésho-bhyo 'nyá-kṛitebhya urú yantâ 'si várûthaṃ svâhâ | [b] jushâṇó aptúr[1] âjyasya vetu svâhâ | [c] 'yâṃ no agnír[1] várivaḥ kṛinotv[2] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayâṃ çátrûñ[3] jayatu járhṛishâṇo 'yáṃ vâjaṃ jayatu vâja-sâtau ‖ [d] urú vishṇo ví kramasva 'rú kshâyâya naḥ kṛidhi[2] | ghṛitâṃ ghṛita-yone piba prá-pra yajñá-patiṃ tira ‖ [e] sómo jigâti gâtu-vit ‖ 1 ‖ devânâm eti nish-kṛitâm ṛitásya yónim â-sádam | [f] ádityâḥ sádo 'sy | [g] ádityâḥ sáda â sîdai | [h] 'shá vo deva savitaḥ sómas, táṃ rakshadhvam, mâ vo dabhad | [i] etâṃ tvâṃ soma devó devân úpâ[4] 'gâ, idám ahám manushyò manushyânt sahá pra-jáyâ sahá râyás póshena[5] | [k] námo devébhyaḥ, sva-dhâ pitṛí-bhya | [l] idám ahâṃ nír váruṇasya pâçât súvar abhí ‖ 2 ‖ ví khyeshaṃ vaiçvânaráṃ[6] jyótir | [m] ágne vrata-pate tvâṃ vratânâṃ vratá-patir asi | [n] yâ máma tanûs tváyy ábhûd iyáṃ sâ máyi, yâ táva tanûr máyy ábhûd eshâ sâ tváyi | [o] yathâ-yathâṃ nau vrata-pate vratínor vratâni ‖ 3 ‖ gâtuvíd, abhy, ékatriṃçac ca ‖ 4 ‖

6, 3, 2, 1-6. — K. 3, 1. 26, 2. — Vs. 5, 35-40. Ç. 3, 6, 3, 7-21. Kâ. 8, 7, 1-19. — vishṇo iti — eti | nishkṛitam iti niḥ-kṛitam — eshaḥ | vaḥ[7] — devân | upeti | agâḥ — râyaḥ |

---

4. dhishṇiyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] so (°aḥ k°) ABE; s. P. 8, 27. [3] çatrûṃ A, çatrûn (mit virâma) BE; s. P. 5, 24. [4] so (°ân u°) ABE. [5] so (°s p°) ABE. [6] ohne avagraha. [7] s. Comm. p. 479, 6. 7.

Digitized by Google

poshéṇa — ábhi ‖ 2 ‖ vîtí | khyeshám | vaiçvânaram — tvayí | abhût ← mayí | abhût. —

5. [a] áty anyán ágâṃ[1], nâ 'nyán úpâ[2] 'gâm | [b] arvâk[3] tvâ párair avidam, paró 'varais | [c] tám tvâ jushe vaishṇavám deva-yajyáyai | [d] devás tvâ savitâ mádhvâ 'naktv | [e] óshadhe trâyasvai 'nam | [f] svá-dhite maí 'nam hiṁsîr | [g] dívam ágreṇa mâ lekhîr, antárikṣam[3] mádhyena mâ hiṁsîḥ, pṛithivyâ sám bhava | [h] vánaspate[3] çatá-valço ví roha, sahásra-valçâ ví vayáṁ ruhema | [i] yám tvâ 'yáṁ svá-dhitis tétijânaḥ pra-ṇináya mahaté saúbhagâyâ[3] 'chinno râyaḥ su-vîraḥ ‖ 1 ‖ yám, dáça ca ‖ 5 ‖

6, 3, 3, 1-3. — K. 3, 2. 26, 3. — Vs. 5, 42. 43. Ç. 3, 6, 4, 5-16. Kâ. 6, 1, 5-21. — arvâk — paraḥ | avâraiḥ — antarikṣam — vanaspatê — tvâ | ayam — praṇináyeti pra-ṇináyâ — saubhágâya.

6. [a] pṛithivyaí tvâ 'ntárikṣâya[1] tvâ divé tvâ | [b] cúndhatâṃ lokáḥ pitṛi-shádano | [c] yávo 'si, yaváyâ 'smád dvésho, yaváyâ 'râtîḥ | [d] pitṛiṇâṁ sádanam asi | [e] sv-âveçô 'sy agre-gâ netṛiṇâṃ[2], vánaspátir[1] ádhi tvâ sthâsyati, tásya vittâd | [f] devás tvâ savitâ mádhvâ 'naktu | [g] su-pippalâbhyas tvaú 'shadhî-bhya[3] | [h] úd dívaṁ stabhânâ, " 'ntárikṣam[1] pṛiṇa, pṛithivîṁ úpareṇa dṛiṁha | [i] té te dhâmâny uçmasi[4] ‖ 1 ‖ gamádhye gâvo yátra bhûri-çṛiṅgâ ayâsaḥ | átrâ 'ha tád uru-gâyásya víshṇoḥ paramám padám áva bhâti bhûreḥ ‖ [k] víshṇoḥ kármâṇi paçyata yáto vratâni paspaçé | índrasya

---

5. yûpachedaḥ. [1] so ([o]n a[o]) ABE. [2] so ([o]n u[o]) ABE. [3] ohne avagraha.

6. yûpasthâpanam. [1] ohne avagraha. [2] so ACDE, netṛiṇâṃ B. [3] so (f) ABE, s. P. 3, 7. [4] so ([o]sî) ABCDE; das Prât. (3, 13) hat uçmasi; nach Whitney p. 83 ein Beweis, dass es die kaṇḍikâ-Abtheilung nicht anerkennt; oder bezieht sich vibhâge in P. 3, 1 etwa doch auch gerade mit auf sie? S. noch Anm. [6].

Digitized by Google

yújyaḥ sákhâ ‖ [l]tád víshṇoḥ paramám padáṁ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divî 'va cákshur â-tatam ‖ [m]brahma-vániṁ tvâ kshatra-vániṁ suprajâ-vániṁ ráyasposha-vánim páry ûhâmi [n]bráhma dṛiṁha kshatráṁ dṛiṁha pra-jâṁ dṛiṁha ráyás pó-shaṁ[5] dṛiṁha | [o]pari-vîr asi, pári tvâ daivîr víço vyayan-tâm, párî 'máṁ ráyás pósho[5] yájamânam manushyâ | [p]antá-rikshasya tvâ sânâv áva gûhâmi ‖ 2 ‖ uçmasi[6], póshaṁ, ékân-ná-viṁçatiç ca ‖ 6 ‖

6, 3, 4, 1-5. — K. 3, 3. 26, 5. 6. — Vs. 6, 1-6. Ç. 3, 7, 1, 4-21. Kâ. 6, 2, 15 - 3, 15. — pitṛishadâna iti pitṛi-sadânaḥ — agregâ ity ágre-gâḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — stabhâna | eti | antarikshaṁ — uçmasi ‖ 1 ‖ gamadhyè — atrâ | ahâ — divi | iva — râyaḥ | poshaṁ | dṛiṁha — pa-rîti | imam | râyaḥ | poshâḥ — manushyâḥ.

7. [a]ishé tvo | [b]'pa-vîr asy | [c]úpo devân daivîr víçaḥ prâ 'gur váhnîr uçíjo | [d]bṛíhaspate[1] dhârâyâ[2] vásûni | [e]hav-yâ te svadantâm | [f]déva tvashṭar vásu raṇva[3] | [g]révatî rámadhvam | [h]agnér janítram asi | [i]vṛishaṇaṁ stha | [k]ur-váçy asy, âyúr asi, purûrávâ[1] | [l]ghṛítenâ 'kté vṛishaṇaṁ dadhâthâṁ | [m]gâyatráṁ chándo 'nu prá jâyasva, traishṭu-bhaṁ[1], jâgataṁ chándo 'nu prá jâyasva | [n]bhávatam ‖ 1 ‖ naḥ sá-manasau sám-okasâv arepásau | [o]mâ yajñáṁ hiṁsi-shṭam mâ yajñá-patiṁ jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ ‖ [p]agnâv agniç carati prá-vishṭa ṛishîṇâṁ putró adhi--râjá[4] eshâḥ | svâhâ-kṛítya bráhmaṇâ te juhomi mâ devânâm mithuyâ kar bhâga-dhéyam ‖ 2 ‖ bhávatam, ékatriṁçac ca ‖ 7 ‖

6, 3, 6, 1. 2. 5, 2-4. — K. 3, 4. 26, 7. — Vs. 6, 7. 8. 5, 2-4. Ç. 3, 7, 3, 9-13. 4, 1, 20-25. Kâ. 6, 3, 19. 5, 1, 28 - 2, 6. — tvâ | upa-

6. [5] so (°s p°) ABE. [6] so ABCD, uçmasî E; s. Anm. [4].

7. paçor upâkaraṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [3] zwei Wörter; raṇva ramaṇiyaṁ kuru Sây.; s. I, 2. 5, 1. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 15.

Digitized by Google

vîr ity úpa-vîḥ — upo iti — preti | aguḥ — bṛihàspate | dhâraya — vasú | ranva | revàtîḥ | ramàdhvam — sthaḥ | ur-vaçī́ — purûravā́ḥ — akte iti — anú | preti | jâyasva — — adhirâja ity ádhi-râjaḥ | eshaḥ — kaḥ[5]. —

8. [a] ā́ dada | [b] ṛitásya tvâ deva-haviḥ pā́çenā́ " rabhe | [c] dhárshâ[1] mā́nushân | [d] ad-bhyás tvaú 'shadhî-bhyaḥ[1] pró 'kshâmy | [e] apā́m perúr asi | [f] svâttáṃ cit sá-devaꣳ havyám ā́po devîḥ svadatai 'naꣳ | [g] sáṃ te prâ-'ṇó vâyúnâ gachatâꣳ, sáṃ yájatrair áñgâni, sáṃ yajná-patir â-çíshâ | [h] ghṛiténâ 'ktaú paçúṃ trâyethâꣳ | [i] révatîr yajná-patim priya-dhā́ " viçató | [k] 'ro antariksha[2] sa-jū́r devéna ‖ 1 ‖ vā́tenâ 'syá havíshas tmánâ yaja sám asya tanúvâ bhava, várshîyo vár-shîyasi yajné yajná-patiṃ dhâḥ | [l] pṛithivyā́ḥ sam-pṛícaḥ pâhi | [m] námas ta â-tânâ | [n] 'narvā́ pré 'hi, ghṛitásya kul-yā́m ánu, sahá pra-jáyâ sahá râyás pósheṇā́[3] | [o] "po devîḥ çuddhâ-yúvaḥ[1] çuddhā́ yûyáṃ devā́ꣳ[4] ûḍhvaꣳ, çuddhā́ va-yám pári-vishṭâḥ pari-veshṭā́ro vo bhûyâsma ‖ 2 ‖ devéna, cátuçcatvâriꣳçac ca ‖ 8 ‖

6, 3, 6, 3-4. 7, 4-5. 8, 2-4. — K. 3, 5. 6. 26, 8. — Vs. 6, 8-13. Ç. 3, 7, 4, 1-9. 8, 1, 12-2, 3. Kâ. 6, 3, 26-6, 1. — eti | dade — pâçéna | eti | rabhe | dharshà — adbhya ity át-bhyaḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ | preti | ukshâmi — prâṇa iti pra-anaḥ — aktau — priyadheti priya-dhâ | eti | viçata | uro iti — âtânety ā́-tâna | anarvâ | preti | ihi — râyaḥ | poshéṇa | âpàḥ — çuddhâyuva iti çuddha-yuvaḥ | çuddhâḥ — devân | ûḍhvam | çuddhâḥ.

9. [a] vā́k ta ā́ pyâyatâm, prâ-'ṇás ta ā́ pyâyatâṃ, cá-kshus ta[1] ā́ pyâyatâm, çrótraṃ ta ā́ pyâyatâm | [b] yā́ te

---

7. [5] s. P. 8, 9.

8. paçoḥ saṃjnapanam. [1] so (°â, resp. °î) ABE; s. P. 3, 8. 7. 2. [2] so (°o a°) ABE; s. P. 4, 6. [3] so (°s p°) ABE. [4] so ABE; s. P. 9, 22.

9. vapotkhedaḥ. [1] so (°s t°) ABE.

Digitized by Google

prâ-'ṇā̃ñ[2] chúg jagā̃ma, yā̃ cákshur, yā̃ çrótraṃ, yát te krû-ráṃ yád ā̃-sthitam, tát ta ā̃ pyâyatâṃ, tát ta eténa çun-dhatâṃ | [c] nā̃bhis ta[1] ā̃ pyâyatâm, pâyús ta[1] ā̃ pyâyatâ◡ | [d] çuddhā̃ç carítrâḥ | [e] çám ad-bhyáḥ ‖ 1 ‖ çám óshadhî-bhyaḥ[3], çám pṛithivyaí, çám áho-bhyâm | [f] óshadhe trā̃ya-svai 'na◡ | [g] svá-dhite maí 'na◡ hi◡sî | [h] rákshasâm bhâgò 'sî | [i] 'dám aháo ráksho 'dhamáṃ támo nayâmi | [k] yò 'smā̃n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmá, idám enam adhamáṃ támo nayâmî | [l] 'shé tvâ | [m] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî pró 'rṇvâ-thâm | [n] áchinno rā̃yaḥ[3] su-vī́ra | [o] urv̀ antáriksham ánv ihi | [p] vā̃yo vī́ 'hi[5] stokā̃nâ◡ svā̃ho | [q] 'rdhvá-nabhasaṃ mâ-rutáṃ gachatam ‖ 2 ‖ adbhyó, vī́hi, pañca ca ‖ 9 ‖

6, 3, 9, 1-6. — K. 3, 6. — Vs. 6, 15. 16. Ç. 3, 8, 2, 6-28. Kâ. 6, 6, 5-27. — te̱ | eti — prâ̱ṇa iti pra-a̱naḥ | te̱ | eti — prâ̱-ṇân iti pra-a̱nân | çuk — tat | te̱ | eti — tat | te̱ — oshà-dhîbhya̱ ity oshàdhi-bhya̱ḥ — aho̱bhyâm ity ahàḥ-bhyâm — mâ | e̱na̱m | hi̱◡sîḥ — bhâ̱gaḥ | a̱si̱ | i̱dam — a̱dha̱mam — na̱yâmi̱ | i̱she — dyâ̱vâ̱pṛi̱thi̱vî iti dyâvâ-pṛi̱thi̱vî | preti | û̱rṇvâ̱thâ̱m — su̱vîra̱ iti su-vîràḥ | u̱ru — vâyo̱ iti | vîti | i̱hi̱ — û̱rdhvanàbhasa̱m ity û̱rdhva-na̱bha̱sa̱m. —

10. [a] sáṃ te mánasâ mánaḥ, sám prâ-'ṇéna prâ-'ṇó [b] júshṭaṃ devébhyo havyáṃ ghṛitá-vat svā̃hai | [c] 'ndráḥ prâ-'ṇó ā̃nge[1]-añge[2] ní dedhyad, aindrò 'pâ-'nó ā̃nge[1]-añge[2] ví bobhuvad | [d] déva tvashṭar bhū́ri te sá◡-sam etu víshu-rûpâ yát sá-lakshmâṇo bhávatha | deva-trā̃ yántam ávase sákhâyó 'nu tvâ mâtā̃ pitáro[3] madantu ‖ [e] çrī́r asy | [f] agnís tvâ[4] çrîṇâtv | [g] ā̃paḥ sám ariṇan | [h] vā̃tasya ‖ 1 ‖ tvâ dhrájyai, pûshṇó rá◡hyâ, apā̃m óshadhînâ◡ róhishyai |

9. [2] prâṇân (dentales n) chug ABE. gegen P. 5, 24. [3] s. P. 3, 7. [4] Acc. Plur.? dhanâni prayachatu Sây. [5] sic! zwei Wörter!

10. vasâhomaḥ. [1] so (°o a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [2] so (°e a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17. [3] sic! zwei Wörter. [4] so (°s t°) ABE.

Digitized by Google

[i]ghṛitáṃ ghṛita-pâvânaḥ pibata, vásâṃ vasâ-pâvânaḥ pibatâ | [k] 'ntárikshasya havír asi | [l] svā́hâ tvâ 'ntárikshâya | [m] díçaḥ, pra-díça, â-díço, vi-díça, ud-díçaḥ | [n] svā́hâ dig-bhyó | [o] námo dig-bhyáḥ ‖ 2 ‖ vā́tasyâ, 'shṭā́viʊçatiç ca ‖ 10 ‖

6, 3, 11, 1-3. — K. 3, 7. — Vs. 6, 18-20. Ç. 3, 8, 3, 9-37. Kâ. 6, 8, 6 - 9, 1. — svâhā́ | aindraḥ — añgéañga ity añgé-añge — saʊsam iti sam-sam — vishúrûpâ iti vishú-rûpâḥ — mâtâ | pitaráḥ — raʊhyai | apâm — digbhya iti dik-bhyaḥ. —

11. [a] samudráṃ[1] gacha svā́hâ[1], 'ntárikshaṃ[1] g. s., deváʊ savitā́raṃ g. s., 'ho-râtré g. s., mitrā́-váruṇau g. s., sómaṃ g. s., yajnáṃ g. s., chándâʊsi g. s., dyā́vâ-pṛithivī́ g. s., nábho divyáṃ g. s., 'gníṃ vaiçvânaráṃ[1] g. s. | [b] 'd-bhyás tvaú 'shadhî-bhyo | [c] máno me hā́rdi[2] yacha | [d] tanū́ṃ tvácam putráṃ náptâram açîya | [e] çúg asi, tám abhí çoca yò 'smā́n dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [f] dhā́mno-dhâmno râjann itó varuṇa no muñca, yád ā́po ághniyâ[3] váruṇé 'ti çápâmahe táto varuṇa no muñca ‖ 1 ‖ asi, sháḍviʊçatiç ca ‖ 11 ‖

6, 4, 1, 1-5. — K. 3, 8. — Vs. 6, 21. 22. Ç. 3, 8, 4, 11 - 5, 10. Kâ. 6, 9, 10 - 10, 5. — ahorâtre ity áhaḥ-râtre — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — yaḥ | asmā́n — râjan | itaḥ — yat | âpáḥ | aghníyâḥ | varúṇa | iti.

12. [a] havíshmatîr[1] imā́ ā́po havíshmân devó adhvaró[2], havíshmâʊ[3] ā́ vivâsati havíshmâʊ[3] astu sū́ryaḥ ‖ [b] agnér vó 'panna-gṛihasya sádasi sâdayâmi sumnā́ya sumninîḥ, sumné mâ dhatte | [c] 'ndrâ-'gniyór[4] bhâga-dhéyî stha, mitrā́-váruṇayor bhâga-dhéyî stha, víçveshâṃ devā́nâṃ bhâga-dhéyî stha | [d] yajné jâgṛita ‖ 1 ‖ havíshmatîç, cátustriʊçat ‖ 12 ‖

---

11. gudakâṇḍena upayaṭsaṃjnakahomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] hā́rdî E. [3] so (°o a°) ABE.

12. 13. somâbhishavaḥ; 12. vasatîvarîṇâṃ grahaṇam. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) ABE. [3] so (°âʊ) ABE; s. P. 9, 21. [4] °drâguyor E.

Digitized by Google

6, 4, 2, 4-6. — K. 3, 9. — Vs. 6, 23. 24. Ç. 3, 9, 2, 10-15. Kâ. 8, 9, 10-23. — havishmân | eti — indrâgniyor itîndra-agni-yoḥ | bhâgadheyîr iti bhâga-dheyîḥ.

13. [a] hṛidé tvâ mánase tvâ, divé tvâ sûryâya tvo | [b] 'rdhvám imám adhvarám kṛidhi, diví devéshu hótrâ yacha | [c] sóma râjann é 'hy, áva roha | [d] mâ bhér[1] mâ sáṃ vikthâ[2] [e] mâ tvâ hiṁsisham | [f] pra-jâs tvám upâ-'varoha[3], pra-jâs tvâm upâ-'varohantu[3] | [g] çṛiṇótv agníḥ sam-ídhâ hávam me çṛiṇvántv âpo dhishâṇâç ca devîḥ | çṛiṇóta grâvâṇo vi-dúsho nú ‖ 1 ‖ yajnáṁ çṛiṇótu devâḥ savitâ hávam me ‖ [h] dévîr âpo apâṃ[4] napâd yá ûrmír havishya indriyâ-vân madintamas[5], tám devébhyo deva-trâ dhatta, çukráṁ çukra-pébhyo, yéshâm bhâgá sthá, svâhâ[5] | [i] kârshir asy, ápâ 'pâm mṛidhráṁ | [k] samudrásya[6] vó 'kshityâ ún naye | [l] yám agne pṛit-sú mártyam âvo vâjeshu yáṃ junâḥ | sá yántâ çáçvatîr íshaḥ ‖ 2 ‖ nú, saptácatvâriṁçac ca ‖ 13 ‖

6, 4, 3, 1-4. — K. 3, 9. — Vs. 6, 25-29. Ç. 3, 9, 3, 4-32. Kâ. 9, 1, 5 - 3, 16. — hotrâḥ | yacha — eti | ihi | aveti — vikthâḥ — upâvarohety úpa-avároha — upâvârohantv ity úpa-avá-rohantu — âpaḥ | apâṃ | napât | yaḥ — indriyâvân itîndriya-vân — bhâgaḥ | stha — apeti | apâm — vaḥ | akshityai — âvâḥ.

14. [a] tvám agne rudró ásuro[1] mahó diváṣ tváṁ çárdho mârutam pṛikshá îçishe | tváṃ vâtair aruṇair yâsi çaṃ-gayás tvám pûshâ vi-dhatáḥ[2] pâsi nú tmánâ ‖ [b] á vo râjânam adhvarásya rudráṁ hótâraṁ satya-yájaṁ ródasyoḥ agnim purâ tanayitnór ácittâd dhiraṇya-rûpam ávase kṛiṇu-

---

13. somasya çakaṭâd upâvarohaḥ. [1] betont! [2] vitthâ E secunda manu. [3] als Compositum! CD; und so betont ABE. [4] so (°o a°) AB. E sec. m. [5] ohne avagraha.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABE. [2] mit avagraha! [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

dhvam || [c] agnír hótâ ní shasâdâ[4] yájîyân[5] upá-sthe mâtúḥ surabhâv[3] u loké | yúvâ kavíḥ puru-nishṭháḥ || 1 || ṛitâ-vâ dhartâ kṛishṭînâm utá mádhya iddháḥ || [d] sâdhvîm akar devá-vîtim no adyá[1] yajnásya jihvâm avidâma gúhyâm | sá âyur â 'gât surabhír[3] vásâno bhadrâm akar devá-hûtim no adyá[1] || [e] ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshâmâ[4] rérihad vîrúdhaḥ[3] sam-añján | sadyó jajnânó ví hîm 'm iddhó ákhyad[1] â ródasî bhânúnâ bhâty antáḥ || [f] tvé vásûni purv-aníka || 2 || hotar doshâ vástor é 'rire yajníyâsaḥ | kshâme 'va víçvâ bhúvanâni yásmint sáṁ saúbhagâni[3] dadhiré pâvaké || [g] túbhyam tâ aṅgiras-tama víçvâḥ su-kshitáyaḥ pṛíthak | ágne kâmâya yemire || [h] açyâma tám kâmam agne távo 'tî açyâma rayíṁ rayi-vaḥ su-vîram | açyâma vâjam abhí vâjáyanto 'çyâma dyumnám ajarâ 'járam te || [i] çréshṭham yavishṭha bhâratâ 'gne dyu-mántam â bhara || 3 || váso puru-spṛíhaṁ rayím || [k] sá çvitânâs tanyatû rocana-sthâ ajárebhir nánadad-bhir yávishṭhaḥ | yáḥ pâvakáḥ puru-támaḥ purûṇi pṛithûny agnír anu-yâti bhárvan || [l] áyush ṭe[6] viçváto[3] dadhad ayám agnír váreṇyaḥ | púnas te prâ-'ṇá â 'yati párâ yákshmaṁ suvâmi te || [m] âyur-dâ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvâ mádhu câru gávyam pité 'va putrám abhí || 4 || rakshatâd imám || [n] tásmai te prati-háryate jâta-vedo ví-carshaṇe | ágne jánâmi su-shṭutím || [o] divás pári[7] prathamâm jajne agnír[8] asmád dvitîyam pári jâtá-vedâḥ | tṛitîyam ap-sú nṛi-máṇâ ájasram índhâna enam jarate svâ-dhîḥ || [p] çúciḥ pâvaka vándyó 'gne bṛihád ví rocase | tvám ghṛitébhir â-hutaḥ || [q] dṛiçânó rukmá urvyâ vy adyaud dur-mársham âyuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛito abhavad[1] váyo-bhiḥ || 5 ||

14. [4] so (°â) ABE. [5] s. P. 9, 23. [6] so (°sh ṭe°) ABE. [7] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 28. 34. [8] so (°e a°) ABE.

Digitized by Google

yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétāḥ ‖ [r]ā́ yád ishé nṛi-pátiṃ téja ā́nat chúci[9] réto ni-shiktaṃ dyaúr abhīke | agníḥ çárdham anavadyáṃ yúvānaw svā-dhíyaṃ janayat sūdáyac ca ‖ [s]á téjīyasā mánasā tvóta[3] utá çiksha sv-apatyásya çikshóḥ | ágne rāyó nṛí-tamasya prá-bhūtau bhūyā́ma te su-shṭutáyaç ca vásvaḥ ‖ [t]ágne sábantam ā́ bhara dyumnásya prā-sáhā rayím | víçvā yáḥ ‖ 6 ‖ cárshaṇīr abhy āsā́ vā́jeshu sāsáhat ‖ [u]tám agne pṛitanā-sáhaw rayíw sahasva[3] ā́ bhara | tváw hí satyó ádbhuto[1] dātā́ vā́jasya gó-mataḥ ‖ [v]ukshā́-'nnāya vaçā́-'nnāya sóma-pṛishṭhāya vedháse | stómair vidhemā 'gnáye ‖ [w]vadmā́ hí sūno ásy adma-sádvā cakré agnír[8] janúshā 'jmā́ 'nnam | sá tvám na ūrja-sana ū́rjaṃ dhā rā́je 'va jer avṛiké ksheshy antáḥ ‖ [x]ágna ā́yūwshi ‖ 7 ‖ pavasa ā́ suvó 'rjam ishaṃ ca naḥ | āré bādhasva duchúnām[3] ‖ [y]ágne pávasva sv-ápā asmé várcaḥ su-vī́ryam | dádhat póshaw rayím máyi ‖ [z]ágne pāvaka rocíshā mandráyā deva jihváyā | ā́ devā́n vakshi yákshi ca ‖ [aa]sá naḥ pāvaka dīdivó 'gne devā́w[10] ihā́ '' vaha | úpa yajnáw havíç ca naḥ ‖ [bb]agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir víprāḥ çúciḥ kavíḥ | çúcī rocata ā́-hutaḥ ‖ [cc]úd agne çúcayas táva çukrā́ bhrājanta īrate | táva jyótīwshy arcáyaḥ ‖ 8 ‖ purunishṭhā́ḥ [11], purvaṇīka, bharā́, 'bhí, váyobhir, yá, ā́yūwshi, víprāḥ çúciç, cáturdaça ca ‖ 14 ‖

(2, 2, 2, 3 - 4, 3.) — [a]R. 2, 1, 6; [b]4, 3, 1; [c]5, 1, 6; [d]10, 53, 3; [e]10, 45, 4; [f]6, 5, 2; [g]8, 43, 18; [h]6, 5, 7; [i]2, 7, 1; [k]6, 6, 2; [l] nur hier; [m] Vs. 35, 17; [n] nur hier; [o] R. 10, 45, 1; [p] 2, 7, 4; [q]10, 45, 8; [r]1, 71, 8; [s]3, 19, 3; [t. u]5, 28, 1. 2; [v]8, 43, 11; [w]6, 4, 4; [x. y]9, 66, 19. 21; [z]5, 26, 1; [aa]1, 12, 10; [bb. cc]8, 44, 21. 17. — pṛikshaḥ | îçishe — çamgaya iti çam-gayaḥ — vidhata iti vi-dhataḥ — nīti | sasā́da — surabhau | u | loke — purunishtha iti puru-nishthaḥ |

10. [9] so A. E (ânaṭ mit virâma) und Whitney's Mspt.; ânaṭ (mit virâma) çuci B; s. P. 5, 34. [10] so (ā◡) AB; s. P. 9, 21. [11] hier hat E puruṇi".

Digitized by Google

ṛitâvety ṛita-vâ — madhyè | iddhaḥ | sâdhvîm | akaḥ — saḥ — eti | agât | surabhiḥ — akaḥ — naḥ | adya — agniḥ | stanayàn | iva — kshâmà — vîrudhàḥ — vîti | hi | îm | iddhaḥ | akhyàt | eti | rodàsî iti — antaḥ | tve iti — purv-aṇîketi[12] puru-anîka | hotaḥ | doshâ | vastòḥ | eti | îrire — kshâmà | iva — tavà | ûtî | açyâmà — ajara | ajaràm — bhârata | agnè — vaso iti — saḥ — tanyatuḥ | rocanasthâ iti rocana-sthâḥ — âyúḥ | te — prâṇaḥ iti pra-anàḥ | eti | ayati | pareti — pitâ | iva — sushṭutim iti su-stutim | divaḥ | parîti — nṛimaṇâ iti nṛi-manâḥ — svâdhîr iti sva-dhîḥ[13] — durmarsham iti duḥ-marshàm — vayòbhir iti vayàḥ-bhiḥ — ânàṭ | çuci — nishiktam iti ni-siktam — svâdhiyam iti sva-dhiyàm[13] — tvotàḥ — agnè | râyaḥ — sushṭutaya iti su-stutayàḥ — prâsaheti prà-sahâ — viçvâḥ — abhîti | âsâ — sâsahàt — sahasvaḥ | eti — ukshânnâyety uksha-annâya | vaçânnâyeti vaçâ-annâya — vidhema — vadmâ | hi | sûno iti[14] | asi | admasadvety àdma-sadvâ — janushâ | ajmà | annàm — saḥ — ûrjasana ity ûrja-sane — dhâḥ | râjâ | iva | jeḥ — kshesbi | antaḥ — pavase — ûrjàm — duchunâm — asme iti — saḥ — dîdivaḥ | agnè | devân | iha | eti | vaha | upeti — çuciḥ | rocate — çukrâḥ | bhrâjàntaḥ.

devásya, rakshoháṇo, vibhū́s, tvá◡ somā́, 'ty anyā́n ágâm, pṛithivyā́, ishé tvā́, " dade, vā́k te, sáṃ te, samudrá◡, havíshmatir, hṛidé, tvám agne rudráç, cáturdaça ‖ 14 ‖
devásya (1, 1), gamádhye (6, 2) havíshmatîḥ (12, 1), pavasa (14, 8), ékatri◡çat ‖ 31 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe
tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖ 3 ‖

3. grahâḥ (1, 4, 1-42).

1. [a] ā́ dade, grā́vâ 'sy adhvara-kṛíd devébhyo, gambhîrám imám adhvaráṃ kṛidhy ut-taména pavíné 'ndrâya sóma◡ sú-shutam mádhu-mantam páyasvantaṃ vṛishṭi-vá-

14. [12] s. P. 7, 12. [13] s. P. 3, 5 (der Rik-padap. trennt su-âdhî). [14] zu sûno asi s. Whitney zu P. 4, 6.

Digitized by Google

nim | [b] índrâya tvâ vṛitra-ghné, índrâya tvâ vṛitra-túra, índrâya tvâ 'bhimâti-ghné, índrâya tvâ "ditya-váta, índrâya tvâ viçvádevyâ-vate[1] | [c] çvâtrâ stha vṛitra-túro râdho-gûrtâ amṛítasya pátnîs, tâ devîr deva-tré 'máṃ yajnáṃ dhattó, 'pa-hûtâḥ sómasya pibató, 'pa-hûto yushmâkam ‖ 1 ‖ sómaḥ pibatu | [d] yát te soma diví jyótir yát pṛithivyâṃ yád urâv antárikshe[2] ténâ 'smaí yájamânâyo 'rú râyâ kṛidhy, ádhi dâtré voco | [e] dhishaṇe[3] vîḍú[3] satî[3] vîḍayethâm úrjaṃ dadhâthâm úrjam me dhattam, mâ vâṁ hiṁsisham mâ mâ hiṁsishṭam | [f] prâg[2] ápâg[2] údag[2] adharâk[2] tâs tvâ díça â dhâvantv, ámba ní shvara[4] | [g] yát te somâ 'dâbhyaṃ nâma jâgṛivi, tásmai te soma sómâya svâhâ ‖ 2 ‖ yushmâkaṁ, svara yát te, náva ca ‖ 1 ‖

6, 4, 4, 1. — K. 3, 10. Vs. 6, 30-36. 7, 2. Ç. 3, 9, 4, 3-21. Kâ. 9, 4, 5-28. — sushṭutam iti su-sutam — viçvadévyâvata iti viçvadévya-vate | çvâtrâḥ — râdhógûrtâ iti râdhâḥ-gûrtâḥ — devatreti deva-trâ — urau | antarikshe — dhishâṇe iti | vîḍû iti | satî iti — prâk | apâk | udâk | adharâk — nîti | svara — soma | adâbhyam.

2. [a] vâcás pátaye[1] pavasva vâjin, vṛishâ vṛishṇo aṁçú-bhyâṃ[2] gábhasti-pûto, devó devấnâm pavítram asi, yéshâṃ bhâgó 'si tébhyas tvâ | [b] svâṃkṛito[3] 'si, mádhu-matîr na íshas kṛidhi[4], viçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyaḥ pârthivebhyo | [c] mánas tvâ 'shṭû | [d] 'rv antárikshaṃ[3] ánv ihi | [e] svâhâ[3] tvâ su-bhavaḥ sûryâya | [f] devébhyas tvâ marîci-pébhya | [g] eshá te yóniḥ, prâ-'ṇâya tvâ ‖ 1 ‖ vâcâḥ, saptácatvâriṁçat ‖ 2 ‖

6, 4, 5, 3-5. — K. 4, 1. 27, 1. — Vs. 7, 1-3. Ç. 4, 1, 1, 9-24.

4, 1-42. grahapraçnaḥ; 1. somâbhishavaḥ. [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 38. [4] so (sh°) ABE; s. P. 6, 13.

2. upâṁçugrahaḥ. [1] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. [2] so (°o a°) ABE. [3] ohne avagraha. [4] so (°s k°) A (auch 6, 4, 5, 4). E.; ishaḥ kṛidhi B; s. P. 8, 25.

Digitized by Google

Kâ. 9, 4, 23-38. — vâcaḥ | patâye — bhâgaḥ | asi — svâṃ-kṛitaḥ | asi — naḥ | ishâḥ | kṛidhi — tvâ | ashṭu | uru — subhâva iti su-bhavaḥ — eshaḥ — prâṇâyeti pra-ṇâyâ.

3. [a]upayâmá-gṛihîto 'sy | [b]antár yacha magha-van, pâhí sómam, urushyá rāyaḥ, sám ísho yajasvâ, 'ntás te dadhâmi dyāvâ-pṛithivī antár urv antárikshaṁ[1], sa-jóshâ devaír ávaraiḥ páraiç câ 'ntar-yâmé magha-van mâdayasva | [c]svāṃkṛito 'si[1] mádhu-matîr na íshas kṛidhi[2] víçvebhyas tve 'ndriyébhyo divyébhyâḥ pārthivebhyo | [d]mánas tvâ 'shṭû | [e]'rv antárikshaṃ[1] ánv ihi | [f]svâhâ[1] tvâ su-bhavaḥ sūryâya | [g]devébhyas tvâ marîci-pébhya | [h]eshâ te yónir, apâ-'nāya tvâ ‖ 1 ‖ devébhyaḥ, saptá ca ‖ 3 ‖

6, 4, 6, 1-3. — K. 4, 1. 27, 2. — Vs. 7, 4-6. Ç. 4, 1, 2, 15-23. Kâ. 9, 6, 1-4. — antaḥ | yacha — antaḥ | te — antaḥ | uru — sajoshâ iti sa-joshāḥ — asi — ishâḥ — tvâ | ashṭu | uru — eshaḥ.

4. [a]ā́ vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṃ te ni-yúto viçva-vâra | úpo te ándho[1] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, vâyáve tvé | [c]'ndra-vâyû imé sutāḥ |[2] úpa práyo-bhir ā́ gatam índavo vâm uçánti hí | [d]upayâmá-gṛihîto 'sî, 'ndravâyú-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, sa-jóshâbhyâṃ tvâ ‖ 1 ‖ ā́ vâyo, tricatvâriṁçat ‖ 4 ‖

(6, 4, 7, 8). — K. 4, 2. (27, 3). — Vs. 7, 7. 8. Ç. 4, 1, 3, 18. 19. Kâ. 9, 6, 5. 6. — eti | vâyo iti — çucipâ iti çuci-pâḥ — upo iti — indravâyû itîndra-vâyû — prayóbhir iti prayâḥ-bhiḥ — eshaḥ — sajoshābhyâṃ iti sa-joshābhyâm.

3-42. antaryâmâdikâ grahâḥ; 3. antaryâma. [1] ohne avagraha. [2] so ([o]ṣ k[o]) ABE; s. P. 8, 25.

4. aindravâyava. [1] so ([o]e a[o]) ABE. [2] so ([o]ḥ |) ABE (!).

Digitized by Google

5. [a]ayáṃ vâṃ mitrâ-varuṇâ sutáḥ sóma ṛitâ-vṛidhâ | mámé 'd ihá çrutaṁ hávam || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, mitrâ-várunâbhyâṃ tvai, 'shá te yónir, ṛitâyú-bhyâṃ[1] tvâ ‖ 1 ‖ ayáṃ vâṃ, viṁçatíḥ ‖ 5 ‖

(6, 4, 8, 3). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs. 7, 9. Ç. 4, 1, 4, 7. Kâ. 9, 6, 7. — ṛitâvṛidhety ṛita-vṛidhâ | mamâ | it — eshaḥ — ṛitâyubhyâṃ ity ṛitâyu-bhyâṃ.

6. [a]yấ vâṃ káçâ mádhu-maty áçvinâ sûnṛitâ-vatî | táyâ yajnám mimikshatam || [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açví-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, mấdhvîbhyaṃ tvâ ‖ 1 ‖ yấ vâm, ashṭấdaça ‖ 6 ‖

(6, 4, 9, 1). — K. 4, 2 (27, 4). — Vs. 7, 11. Ç. 4, 1, 5, 17. Kâ. 9, 7, 8. — madhûmatîti madhú-matî — sûnṛitâvatîti sûnṛitâ-vatî — eshaḥ.

7. [a]prâtar-yújau ví mucyethâm áçvinâv é 'há gachatam | asyá sómasya pîtáye || [b]upayâmá-gṛihîto 'sy, açví-bhyâṃ tvai, 'shá te yónir, açví-bhyâṃ tvâ ‖ 1 ‖ prâtaryújâv, ékân ná viṁçatíḥ[1] ‖ 7 ‖

(6, 4, 9, 1). — eti | iha eshaḥ.

8. [a]ayáṃ venáç codayat pṛiçni-garbhâ jyótir-jarâyû rájaso vi-mấne | imám apấṁ saṃ-gamé sûryasya çíçuṃ ná víprâ matí-bhî rihanti || [b]upayâmá-gṛihîto 'si, çáṇḍâya tvai, 'shá te yónir, vîrátâm[1] pâhi ‖ 1 ‖ ayáṃ venáḥ, páñcaviṁçatiḥ ‖ 8 ‖

(vgl. 6, 4, 10, 1-6). — K. 4, 3. (27, 8). — Vs. 7, (12.) 16. Ç. 4, 2, 1, 8 (eke). 9. Kâ 9, 6, 12. 13. — pṛiçnigarbhâ itî pṛiçni-garbhâḥ | jyotirjarâyur itî jyotiḥ-jarâyuḥ — vimâna itî vi-mâne — viprâḥ | matibhir itî mati-bhiḥ — eshaḥ — vîratâm.

---

5. maitrâvaruṇa. [1] ṛitâvíbhyâm E prima manu.
6. âçvina.
7. âçvina. [1] so E; viṁçatiḥ (ohne Accent) ABCD.
8. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

9. [a] tám pratnáthâ[1] pûrváthâ[1] viçváthe[1] 'máthâ[1] jyeshṭhá-tâtim barhi-shádaꣳ suvar-vídam | pratîcînáṃ[1] vṛijánaṃ[2] dohase girâ "çúṃ jáyantam ánu yáṣu várdhase || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, márkâya tvai, 'shá te yónir, pra-jâḥ pâhi || 1 || táꣳ, sháḍviꣳçatiḥ || 9 ||

(vgl. 6, 4, 10, 1). — K. 4, 3. — Vs. 7, 12. (16). Ç. 4, 2, 1, 9. Kâ. 9, 6, 11 (13). — pratnathâ | pûrvathâ | viçvathâ | jmathâ — barhishadam iti barhi-sadam | suvarvidam iti suvaḥ-vidam | pratîcînam — girâ | âçúm — eshaḥ.

10. [a] yé devâ divy ékâdaça[1] sthá, pṛithivyâm ádhy ékâdaça[1] sthâ, 'psu-shádo mahinaí 'kâdaça[1] sthá, té devâ yajnám imáṃ jushadhvam | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgrayaṇò 'si sv-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvâm pâtu, víçam tvám pâhî 'ndriyéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || yé devâs, tríçatvâriꣳçat || 10 ||

6, 4, 11, 1. 2. — K. 4, 5. 27, 9. — Vs. 7, 19. 20. Ç. 4, 2, 2, 9. 10. Kâ. 9, 6, 15. — deváḥ | divi | ekâdaça — apsushada ity ápsu-sadâḥ | máhinâ — deváḥ — ágrayaṇaḥ | ási | svágrayaṇa iti su-âgrayaṇaḥ — eshaḥ.

11. [a] triꣳçát tráyaç ca gaṇíno rujánto dívaꣳ rudrâḥ pṛithivîm ca sacante | ekâdaçáso[1] apsu-shádaḥ[2] sutáꣳ sómaṃ jushantâꣳ sávanâya víçve || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âgrayaṇò 'si sv-âgrayaṇo, jínva yajnáṃ jínva yajná-patim, abhí sávanâ pâhi, víshṇus tvâm pâtu, víçaṃ tvám pâhî 'ndriyéṇai, 'shá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || triꣳçád dvícatvâriꣳçat || 11 ||

---

9. çukrâmanthinau. [1] ohne avagraha. [2] vṛijinam B (varjaniyam âlasyâçraddhâdikam). D sec. m., vṛijanam ACE. und D prima und tertia manu.

10. âgrayaṇa. [1] ohne avagraha.

11. âgrayaṇa; bhrâtṛivyavato mantrântaram âmnâyate B (p. 630). [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AB. E sec. m.

Digitized by Google

ekâdaçâsâḥ | apsushada ity âpsu-sadâḥ — âgrayaṇaḥ | asi | svâgrayaṇa iti su-âgrayaṇaḥ — eshaḥ.

12. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, 'ndrâya tvâ bṛihád-vate váyasvata[1] ukthâ-yúve[2], yát ta indra bṛihád váyas tásmai tvâ, víshṇave tvai, 'shá te yónir, índrâya tvo 'kthâ-yúve ‖ 1 ‖ upayâmágṛihîto, dváviṅçatiḥ ‖ 12 ‖

6, 5, 1, 3. — K. 4, 5. 27, 10. — Vs. 7, 22. Ç. 4, 2, 3, 10. Kâ. 9, 6, 21. — bṛihadvâta iti bṛihat-vate | vayâsvate ukthâyuva ity ûktha-yuvé — te — eshaḥ.

13. [a] mûrdhânam divó aratím[1] pṛithivyâ vaiçvânarám[2] ṛitâya jâtám agním | kavíṅ sam-râjam átithim jánânâm âsánn â pâtram janayanta devâḥ ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ vaiçvânarâya[2], dhruvò 'si dhruvá-kshitir dhruvâṇâm dhruvá-tamó 'cyutânâm acyutakshit-tama, eshá te yónir, agnáye tvâ vaiçvânarâya[2] ‖ 1 ‖ mûrdhânam, páñcatriṅçat ‖ 13 ‖

6, 5, 2, 1. — K. 4, 5. 28, 1. — Vs. 7, 24. 25. Ç. 4, 2, 4, 24. Kâ. 9, 6, 22. — samrâjam iti sam-râjam — âsan | eti — dhruvaḥ | asi — acyutânâm — eshaḥ. —

14. [a] mádhuç ca mâdhavaç ca, çukráç ca çúciç ca, nábhaç ca nabhasyàç ce, 'sháç co 'rjáç ca, sáhaç ca sahasyàç ca, tápaç ca tapasyàç co | [b] 'payâmá-gṛihîto si | [c] saṅ-sárpo 'sy | [d] aṅhas-patyâya tvâ ‖ 1 ‖ mádhus, triṅçát ‖ 14 ‖

6, 5, 3, 4. — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 30. Ç. 4, 3, 1, 14-20. K. 9, 13, 1-18. — ishaḥ | ca | ûrjaḥ — saṅsarpa iti sam-sarpâḥ | asi | aṅhaspatyâyety âṅhaḥ-patyâyâ.

---

12. ukthya. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 2.
13. dhruva. [1] so (°o a°) ABE. [2] ohne avagraha.
14. ṛitugrahâḥ.

Digitized by Google

15. [a] índrâ-'gnî ấ gataṁ sutáṁ gîrbhír[1] nábho váreṇyam | asyá pâtaṁ dhiyé 'shitấ || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, 'ndrâgní-bhyâṁ tvai, 'shá te yónir, indrâgní-bhyâṁ tvâ ‖ 1 ‖ índrâgnî, viṁçatíḥ ‖ 15 ‖

(6, 5, 4, 1). — K. 4, 7. (28, 2). — Vs. 7, 31. Ç. 4, 3, 1, 24. Kâ. 9, 13, 20. — indrâgnî itîndrâ-agnî | eti — gîrbhiḥ — dhiyâ | iṣhitâ — indrâgnibhyâṁ itîndrâgni-bhyâṁ — eshaḥ.

16. [a] ómâsaç carshaṇî-dhṛito víçve devâsa ấ gata | dâçvấṁso dâçúshaḥ sutám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, víçvebhyas tvâ devébhya, eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ ‖ 1 ‖ ómâso, viṁçatíḥ ‖ 16 ‖

(6, 5, 4, 1. 2). — K. 4, 7 (28, 2). — Vs. 7, 33. Ç. 4, 3, 1, 27. Kâ. 9, 14, 1. — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitaḥ — devâsaḥ | eti.

17. [a] marútvantaṁ[1] vṛishabháṁ vâvṛidhânám ákavâ-'riṁ divyáṁ çâsám índram | viçvâ-sấham ávase nûtanâyo[1] 'gráṁ saho-dấm ihá táṁ huvema || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, 'ndrâya tvâ marútvata[1], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[1] ‖ 1 ‖ marútvantaṁ, shâḍviṁçatiḥ ‖ 17 ‖

(6, 5, 5, 1). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 36. Ç. 4, 3, 3, 14. Kâ 10, 3, 6. — vâvṛidhânam | akàvârim ity akàvâ-arim — viçvâsâham iti viçva-sâhàm — nûtânâya | ugram | saḥodâm iti sahaḥ-dâm — asi | indrâya — marutvàte | eshaḥ.

18. [a] índra marutva[1] ihá pâhi sómaṁ yáthâ çâryâté[2] ápibaḥ[3] sutásya | táva prá-ṇîtî táva çûra çármann ấ vivâsanti kaváyaḥ su-yajnâḥ || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, 'ndrâya

---

15. aindrâgna. [1] ohne avagraha.
16. vaiçvadeva.
17. marutvatiya. [1] ohne avagraha.
18. marutvatîya. [1] ohne avagraha. [2] çâriyâté E. [3] so (°e a°) ABE; s. P. 4, 41.

Digitized by Google

tvâ marútvata[1], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[1] ‖ 1 ‖ índra marutva, ékân ná triṁçát[3] ‖18‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 35. Ç. 4, 3, 3, 13. Kâ. 10, 1, 14. — marutvaḥ — çâryâte — praṇîtîti pra-nîti — çarmân | eti — eshaḥ.

19. [a] marútvâṁ[1] indra vṛishabhó ráṇâya pibâ[2] sómam anu-shvadhám mádâya | ấ siñcasva jaṭháre mádhva ûrmím tváṁ rấjâ 'si pra-divaḥ sutấnâm ‖ [b] upayâmá-gṛihîto sí, 'ndrâya tvâ marútvata[3], eshá te yónir, índrâya tvâ marútvate[3] ‖ 1 ‖ marútvân, ékân ná triṁçát[4] ‖19‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 38. — marutvân | indra — pibâ | anushvadham ity ánu-svadham — madhvàḥ — asi | indrâya — eshaḥ.

20. [a] mahấṁ[1] índro yá ójasâ parjányo vṛishṭi-mấṁ[1] iva | stómair vatsásya vâvṛidhe ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrấya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrấya tvâ ‖ 1 ‖ mahấn, ékân ná viṁçatíḥ[2] ‖20‖

(6, 5, 5, 3). — K. 4, 8. (28, 3). — Vs. 7, 40. — mahân — vṛishṭimân iti vṛishṭi-mân | iva — vâvṛidhe — mahendrâyeti mahâ-indrâyâ — eshaḥ.

21. [a] mahấṁ[1] índro nṛivád ấ carshaṇi-prấ utá dvi--bárhâ amináḥ sáho-bhiḥ | asma-dríyag[2] vâvṛidhe vîrýàyo 'rúḥ pṛithúḥ sú-kṛitaḥ kartṛí-bhir bhût ‖ [b] upayâmá-gṛihîto 'si, mahe-'ndrấya tvai, 'shá te yónir, mahe-'ndrấya tvâ ‖1‖ máhân nṛivát[3], shâḍviṁçatiḥ ‖21‖

K. 4, 8. — Vs. 7, 39. Ç. 4, 3, 3, 18. Kâ. 10, 3, 10. — mahân

---

18. [4] triṁçat ohne Accent D.

19. marutvatîya. [1] so (°âṁ) ABE; s. P. 9, 20. [2] so (°â) ABE. [3] ohne avagraha. [4] triṁçat ohne Accent D.

20. mâhendra. [1] so (°âṁ) ABE; s. P. 9, 20. [2] viṁçatiḥ ohne Accent ABCDE.

21. mâhendra. [1] so (°âṁ) ABE; s. P. 9, 20. [2] °dryag (al svaritânta) E. [3] so ABCDE.

Digitized by Google

— eti — sabóbhir iti sahâḥ-bhiḥ | asmadriyag ity âsma-driyâk — vâvṛidhe — uruḥ — eshaḥ.

22. [a] kadâ caná[1] starîr asi né 'ndra saccasi dâçúshe | úpo-'pé 'n nú magha-van bhûya in nú te dânam devásya pricyate || [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, âdityébhyas tvâ | [c] kadâ caná[1] prá yuchasy ubhé ní pâsi jánmanî[2] | túrîyâ "ditya sávanam ta indriyám â tasthâv amṛitam divi || [d] yajnó devânâm práty eti sumnám âdityâso bhávatâ[3] mṛidâyantaḥ | â vo 'rvâcî su-matír vavṛityâd aohóç cid yâ varivovit-tarâ 'sat || [e] vívasva âdityai 'shá te soma-pîthás, téna mandasva, téna tṛipya, tṛipyâsma te vayám tarpayitâro, yâ divyâ vṛishṭis táyâ tvâ çrîṇâmi || 1 || vaḥ, saptáviogatiç ca ||22||

6, 5, 6, (1-) 5. — K. 4, 10. 28, 6. — Vs. 8, 2-5. Ç. 4, 3, 5, 10-18. Kâ. 10, 4, 4-7. — cana — upopety upâ-upa | it | nu — bhûyâḥ | it — ubhe iti — janmânî iti — te — tasthau — bhavata — eti | vaḥ | arvâcî — varivovittareti varivovit-tarâ | asât | vivásvaḥ — eshaḥ.

23. [a] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmá-bhyaw sâvîḥ | vâmásya hí kshâyasya deva bhûrer ayâ dhiyâ vâma-bhâjaḥ syâma[1] || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devâya tvâ savitré || 1 || vâmám, cáturvigatiḥ ||23||

(6, 5, 7, 1). — Vs. 8, 6. Ç. 4, 4, 1, 6. Kâ. 10, 5, 13.

24. [a] ádabdhebhiḥ savitaḥ pâyú-bhish tváw[1] çivébhir adyá pári pâhi no gáyam | hiraṇya-jihvaḥ suvitâya[2] návyase rákshâ[3] mâkir[2] no aghá-çawsa[4] îçata || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devâya tvâ savitré || 1 || ádabdhebhis, tráyovigatiḥ ||24||

---

22. âditya. [1] als ein Wort. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

23. sâvitra. [1] ohne Accent, trotz hi.

24. sâvitra. [1] so (°sh ṭ°) ABE; s. P. 6, 5. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) ABE. [4] so (°r no a°) ABE; s. P. 11, 13.

Digitized by Google

K. 4, 10. — (Vs. 33, 69. 84). — pâyubhir iti pâyu-bhiḥ | tvam — suvitâyâ — rakshâ | mâkiḥ | naḥ | aghaçaṁsa ity agha-çaṁsaḥ.

25. [a] hiraṇya-pâṇim ûtâye savitâram úpa hvaye | sá cettâ devátâ[1] padám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, devấya tvâ savitré || 1 || hiraṇyapâṇim, cáturdaça ||25||

(Vs. 22, 10). — saḥ | cettâ | devatâ.

26. [a] su-çármâ 'si su-pratishṭhânó | [b] bṛihád ukshé[1] náma | [c] eshá te yónir, víçvebhyas tvâ devébhyaḥ || 1 || su-çármâ, dvádaça ||26||

6, 5, 7, 3. — K. 4, 10. 28, 7. — Vs. 8, 8. Ç. 4, 4, 1, 14. Kâ. 10, 6, 2. — suçarmeti su-çarmâ — bṛihat | ukshe | namâḥ | eshaḥ.

27. [a] bṛíhaspáti-sutasya[1] ta indo indriyấ-vataḥ[2] pátnîṁ-vantaṁ gráhaṁ gṛihṇâmy | [b] ágnâ3i[3] pátnî-vâ3ḥ[3] sa-jûr devéna tváshṭrâ sómam piba svấhâ || 1 || bṛíhaspátisutasya, páñcadaça ||27||

6, 5, 8, 3-4. — K. 4, 11. 28, 8. — Vs. 8, 9. 10. Ç. 4, 4, 2, 12-16. Kâ. 10, 6, 16-19. — te | indo iti | indriyâvâta itîndriyâ-vataḥ — agnâ3i | patnîvâ3 iti patnî-vâ3ḥ | sajûr iti sa-jûḥ.

28. [a] hárir asi hâri-yojanó háryo sthâtâ vájrasya bhartấ pṛíçneḥ pretấ[1], tásya te deva some 'shṭá-yajusha stutá-stomasya çastó-'kthasya hári-vantaṁ gráhaṁ gṛihṇâmi | [b] hari[2] stha háryor dhânấḥ sahá-somâ | [c] índrâya svấhâ || 1 || háriḥ, shâḍviṅçatiḥ ||28||

---

25. sâvitra. [1] ohne avagraha.

26. vaiçvadeva. [1] als zwei Wörter! ukshe (çastre çasyamânâya tubhyam) bṛihan namo ('stu), Sây. (!)

27. pâtnîvata. [1] s. P. 6, 7. [2] so (indo indriyâ°) ABE. [3] so ABCD; die 3 fehlt in E.

28. hâriyojana. [1] ohne avagraha! (prerayitâ, Sây.) [2] Accent! so ABCDE.

Digitized by Google

(6, 5, 9, 1-4). — K. 4, 11. (28, 9). — Vs. 8, 11. Ç. 4, 4, 3, 6. 7. Kâ. 10, 8, 1. — hariḥ — haryóḥ — pre̱tâ — i̱shṭayàjusha̱ itî̱shṭa-ya̱ju̱sha̱ḥ — ça̱stoktha̱syeti ça̱sta-u̱ktha̱sya̱ — ha̱rîḥ | stha̱ | haryóḥ.

29. [a] [1] ágna ā́yûᵕshi pavasa ā́ suvó 'rjam ísham ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm [2] | [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, agnáye tvâ téjasvata [2], eshá te yónir, agnáye tvâ téjasvate [1] || 1 || agnáye, tráyoviᵕçatiḥ || 29 ||

K. 4, 11. — (Vs. 19, 38. 35, 16). — agnè — pa̱va̱se̱ — ûrjám — du̱chunā́m — tejàsvate.

30. [a] ut-tíshṭhann ójasâ sahá pîtvā́ çípre avepayaḥ | sómam indra camū́ sutám || [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvaú 'jasvata [1], eshá te yónir, índrâya tvaú 'jasvate [1] || 1 || uttíshṭhann, ékaviᵕçatiḥ || 30 ||

(K. 4, 11). — Vs. 8, 39. Ç. 4, 5, 4, 10. Kâ. 12, 3, 2. — çipre̱ iti [2] — ca̱mû iti — ojàsvate.

31. [a] taráṇir viçvá-darçato jyotish-kṛíd asi sûrya | víçvam ā́ bhâsi rocanám || [b] upayâmá-gṛihîto 'si, sū́ryâya tvâ bhrā́jasvata [1], eshá te yóniḥ, sū́ryâya tvâ bhrā́jasvate [1] || 1 || taráṇir, viᵕçatíḥ || 31 ||

Âr. 3, 16. — (K. 4, 11). — (Vs. 33, 36). — jyo̱ti̱shkṛid iti jyotiḥ-kṛit — bhrâjàsvate.

32. ā́ pyâyasva madintama [1] sóma víçvâbhir ûtí-bhiḥ | bhávâ [2] naḥ sapráthas-tamaḥ || 1 || ā́, náva || 32 ||

Âr. 3, 17. — (Vs. 12, 114). — ma̱di̱nta̱ma̱ — bha̱va̱ — sa̱prathàstama̱ iti sa̱prathàḥ-ta̱ma̱ḥ.

---

29. atigraha. [1] war bereits da in I, 3, 14, 7. 8. [2] ohne avagraha.
30. atigraha. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 1, 11.
31. atigraha. [1] ohne avagraha.
32-34. agnau; s. Ind. Stud. 3, 375. 381. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE.

Digitized by Google

33. [a] îyúsh ṭé[1] yé pū́rva-tarâm ápaçyan vy-uchántîm ushásam mártyâsaḥ | asmā́bhir û[2] nú prati-cákshyâ 'bhûd ó[3] té yanti yé aparī́shu[4] páçyân || 1 || îyúr, ékân ná viʊçatíḥ[5] || 33 ||

Âr. 3, 18. — îyuḥ | te — u̱ | nu | pra̱ti̱cakshyeti̱ prati-cakshyā́ | abhū́t | o iti̱.

34. [a] jyótishmatîṃ[1] tvâ sâdayâmi | [b] jyotish-kṛítaṃ tvâ s. | [c] jyotir-vídaṃ tvâ s. | [d] bhā́svatîṃ[1] tvâ s. | [e] jválantîṃ tvâ s. | [f] malmalâ-bhávantîṃ[2] tvâ s. | [g] dī́pyamânâṃ tvâ s. | [h] rócamânâṃ tvâ s. | [i] ájasrâṃ tvâ s. | [k] bṛiháj-jyotishaṃ tvâ s. | [l] bodháyantîṃ tvâ s. | [m] jā́gratîṃ tvâ s. || 1 || jyótishmatîʊ, sháṭtriʊçat || 34 ||

Âr. 3, 19. — jyo̱ti̱shkṛita̱m iti̱ jyotiḥ-kṛitám — jyo̱ti̱r-vida̱m iti̱ jyotiḥ-vidám.

35. pra-yâsā́ya svā́hâ[1], "-yâsā́ya svā́hâ, vi-yâsā́ya svā́hâ, saṃ-yâsā́ya svā́ho, 'd-yâsā́ya svā́hâ, 'va-yâsā́ya svā́hâ, çucé svā́hâ, çókâya svā́hâ, tapyatvaí svā́hâ, tápate svā́hâ, brahma-hatyā́yai svā́hâ, sárvasmai svā́hâ || 1 || prayâsā́ya, cáturviʊçatiḥ || 35 ||

Âr. 3, 20. — Vs. 39, 11. 12. — â̱yâ̱sâyety ā́-yâ̱sâyá — u̱dyâ̱sâyety úd-yâ̱sâyá — a̱va̱yâ̱sâyety áva-yâ̱sâyá.

36. cittáʊ saṃ-tânéna, bhaváṃ yaknā́, rudráṃ tánimnâ, paçu-pátiʊ sthûla-hṛidayénâ, 'gníʊ hṛídayena, rudráṃ lóhitena, çarvám mátasnâbhyâm[1], mahâ-devám antáḥ-

---

33. [1] so (°sh ṭe) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (û) ABE; s. P. 3, 14. [3] so (o) ABE; s. P. 1, 55. [4] so (°e a°) ABE. [5] viʊçatiḥ, ohne Accent ABCDE.

34. poshaṇe dâhe viniyuktâni yajûʊshi. [1] ohne avagraha. [2] manma° E.

35. 36. açvamedhe; s. Ind. Stud. 3, 375. 384; 35. âhutimantrâḥ. [1] ohne avagraha.

36. havisho homârtho mantrânuvâkaḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

-pârçvenau[2], 'shishṭha-hánaʊ[3] çiñgî-nikoçỳâbhyâm[4] || 1 || cít. tam, ashṭā́daca || 36 ||

Âr. 3, 21. — Vs. 39, 8. (Kâ. 20, 8, 5). — o̱shi̱shṭha̱ha-na̱m ity óshishṭha-hanám | çi̱ñgî̱ni̱ko̱çyā́bhyâ̱m iti çiñgî-ni̱ko̱çyā́bhyâm.

37. [a] ā́ tishṭha vṛitra-han ráthaṃ yuktā́ te bráhmaṇâ hárî | arvâcī́naʊ[1] sú te máno grā́vâ kṛiṇotu vagnúnâ || [b] upa-yâmá-gṛihîto sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[1], eshá te yónir, ín-drâya tvâ shoḍaçíne[1] || 1 || ā́ tishṭha, sháḍviʊçatiḥ || 37 ||

Vs. 8, 33. Ç. 4, 5, 3, 9. Kâ. 12, 5, 2. — harî̱ iti — sv iti — a̱si̱ | indrā́ya — sho̱ḍa̱çiné | e̱shaḥ.

38. [a] índram íd dhárî vaható 'pratidhṛishṭa-çavasam[1], ṛíshîṇâṃ ca stutī́r úpa yajnáṃ ca mā́nushâṇâm | [b] upayâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína[2], eshá te yónir, índrâya tvâ shoḍaçíne[2] || 1 || índraṃ, tráyoviʊçatiḥ || 38 ||

K. 4, 11. — Vs. 8, 35. — it | harî̱ iti — upeti — e̱shaḥ.

39. [a] ásâvi sóma indra te çávishṭha dhṛishṇav ā́ gahi | ā́ tvâ pṛiṇaktv indriyáʊ rájaḥ sū́ryaṃ ná raçmí-bhiḥ || [b] upa-yâmá-gṛihîto 'sī́, 'ndrâya tvâ shoḍaçína, eshá te yónir, ín-drâya tvâ shoḍaçíne || 1 || ásâvi, saptáviʊçatiḥ || 39 ||

somáḥ — dhṛi̱shṇo̱ | eti | ga̱hi̱ | eti | tvâ̱ | pṛi̱ṇa̱ktu̱ — e̱shaḥ.

40. [a] sárvasya prati-çī́varî bhū́mis tvo[1] 'pá-stha ā́ 'dhita | syonā́ 'smai su-shádâ bhava yáchâ 'smai çárma sa-práthâḥ || [b] upayâmá ° wie eben || 1 || sárvasya, sháḍviʊçatiḥ || 40 ||

tvâ̱ | u̱pastha̱ ity u̱pa-sthe̱ | eti | a̱dhi̱ta̱ | syo̱nâ |

---

36. [2] s. P. 8, 32. [3] 'çishṭh° E. [4] çiñgī° E sec. m.
37-42. shoḍaçin. [1] ohne avagraha.
38. [1] so (°to 'p°) ABE. [2] ohne avagraha.
40. [1] so (°s t°) ABE.

Digitized by Google

asmai | sushadeti su-sadâ — yachâ | asmai — sapathâ iti sa-pathâḥ.

41. [a] mahâo[1] índro vájra-bâhuḥ shoḍaçî[2] çárma yachatu | svastí[3] no maghá-vâ karotu hántu pâpmánaṃ yò 'smân dvéshṭi || [b] upayâmâ° wie eben || 1 || mahân, shâḍvio-çatiḥ ||41||

Vs. 26, 10. — mahân | indraḥ — yaḥ | asmân.

42. [a] sa-jóshâ índraḥ sá-gaṇo marúd-bhiḥ sómam piba vṛitra-hañ chûra vidvân | jahí çátrûor[1] ápa mṛídho nudasvâ 'thâ 'bhayaṃ kṛiṇuhi viçváto[2] naḥ || [b] upayâmâ° wie eben || 1 || sajóshâs, trio-çát ||42||

Vs. 7, 37. — vṛitrahann iti vṛitra-han | çûra — çatrûn | apeti — nudasva | athâ | abhâyam.

4. dâkshiṇâni (I, 4, 43-45).

43. [a] úd u tyáṃ jâtá-vedasaṃ devám vahanti ketávaḥ | dṛiçé víçvâya súryam || [b] citráṃ devânâm úd agâd ánîkam cákshur mitrásya váruṇasyâ 'gnéḥ | â 'prâ dyâvâ-pṛithivî antárikshao súrya âtmâ jágatas tasthúshaç ca || [c][1] ágne náya su-páthâ ráyé asmân[2] víçvâni deva vayúnâni vidvân | yuyodhy asmáj juhurâṇám éno bhûyishṭhâṃ te náma-uktiṃ vidhema || [d] dívaṃ gacha súvaḥ pata | [e] rûpéṇa || 1 || vo rûpám abhy ai 'mi, váyasâ váyaḥ |[3] [f] tuthó vo viçvá-vedâ ví bhajatu várshishṭhe ádhi[2] nâke |[3] [g] etát te agne[2] râdha ai 'ti sóma-cyutam | [h] tán mitrásya pathâ naya | [i] 'rtásya pathâ pré 'ta candrá-dakshiṇâ, yajnásya pathâ suvitâ[4] nâ-

41. [1] so (°âo) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.

42. [1] so (°ûor) ABE; s. P. 9, 20. [2] ohne avagraha.

43. dakshiṇâ. [1] der Vers war schon in I, 1, 14, 8 (einem yâjyâ-Abschnitt) da; s. Whitney zu P. I, 61. 11, 9. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 9.16. [3] so (|) ABE. [4] ohne avagraha.

Digitized by Google

yantîr ‖ [k] brâhmaṇâm adyá râdhyâsam ṛíshim ârsheyám pitṛi-
-mántam paitṛi-matyáꣳ sudhâtu-dakshiṇaṃ | [l] ví súvaḥ páçya
vy̆ antárikshaṃ[4] | [m] yátasva sadasy̆air | [n] asmád-dâtrâ devá-
-trâ gachata mádhu-matîḥ, pra-dâtẫram ẫ viçatẫ, 'nava-
-bhâyâ 'smẫn deva-yẫnena pathé 'ta, su-kṛítâṃ loké sîdata |
[o] tán naḥ saꣳskṛitám[4] ‖ 2 ‖ rûpéṇa, sadasyàir, ashṭâdaça ca ‖ 43 ‖

6, 6, 1, 1-4. — K. 4, 9. 28, 4. — Vs. 7, 41-46. Ç. 4, 3, 4, 9-20. Kâ. 10, 2, 4-20. — agneḥ | eti | aprâḥ — sûryàḥ | âtmâ — yuyodhi | asmat — abhi | eti | emi — viçvavédâ iti viçva-vedâḥ — agne | râdhâḥ | eti | eti — nayа | ṛitasyа — preti | itа | candraⁿdakshiṇâ iti candra-dakshiṇâḥ — su-vîtâ — paçyа — asmaddâtrâ ity asmat-dâtrâḥ | devatreti deva-trâ — pradâtẫram iti pra-dâtẫram | eti — anávahâyety anáva-hâyа — pathâ | itа — saꣳskṛitam.

44. [a] dhâtẫ râtíḥ savité 'dáṃ jushantâṃ prajẫ-patir nidhi-pátir no agníḥ[1] | tváshṭâ víshṇuḥ pra-jáyâ saꣳ-rarâṇó yájamânâya dráviṇaṃ dadhâtu ‖ [b] sám indra ṇo[2] mánasâ neshi góbhiḥ[3] sáꣳ sûrí-bhir magha-vant sáꣳ svastyẫ[3] | sám bráhmaṇâ devá-kṛitaṃ yád ásti sáṃ devẫnâꣳ su-matyẫ yajñí-yânâm ‖ [c] sáṃ várcasâ páyasâ sáṃ tanû̃bhir[3] áganmahi mánasâ sáꣳ çivéna | tvásbṭâ no átra[1] várivaḥ kṛiṇotu[4] ‖ 1 ‖ ánu mârshṭu tanúvo yád ví-lishṭam ‖ [d] yád adyá tvâ pra-yatí yajné asminn[5] ágne hótâram ávṛiṇîmahî 'há | ṛídhag ayâḍ ṛídhag utẫ 'çamishṭhâḥ pra-jânán yajnám úpa yâhi vidvẫn ‖ [e] sva-gẫ vo devâḥ sádanam akarma yá â-jagmá sávane 'dáṃ jushâṇẫḥ | jakshivẫꣳsaḥ papivẫꣳsaç ca víçve 'smé[6] dhatta vasavo vásûni ‖ [f] yẫn ẫ[7] 'vaha uçató deva devẫn tẫn ‖ 2 ‖ pré 'raya své agne[4] sadhá-sthe | váhamânâ

---

44. samishṭayajurhomaḥ. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 3. [2] so (ṇó) ABE; s. P. 7, 2. [3] ohne avagraha. [4] so (°ḥ k°) ABE. [5] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3. [6] so ('sme) ABE; s. P. 12, 7. [7] so (yẫn á) ABE; s. P. 9, 22.

Digitized by Google

bháramâṇâ havī́ᵕshi vásuṃ gharmáṃ dívam ā́ tishṭhatā́ 'nu || [g] yájna yajnáṃ gacha, yajná-patiṃ gacha, svā́ṃ yó-niṃ gacha svā́hai[8] | [h] 'shá te yajnó yajna-pate sahásûkta-vâkaḥ su-vī́raḥ svā́hâ | [i] dévâ gâtu-vido gâtúṃ vittvā́[8] gâtúm ita | [k] mánasas pata[9] imáṃ no deva devéshu yajnáᵕ svā́hâ vâcí svā́hâ vā́te dhâḥ || 3 || kṛiṇotu, tā́n, ashṭā́catvâriᵕçac ca || 44 ||

6, 6, 2, 2-3. — K. 4, 12. — Vs. 8, 14-21. Ç. 4, 4, 3, 14 - 4, 14. Kâ. 10, 8, 7-11. — i̱ndra̱ | na̱ḥ — gobhiḥ — ta̱nûbhiḥ — avṛiṇîmahi | i̱ha — u̱ta | açámishṭhâḥ — sva̱geti sva-gâ — ye | â̱ja̱gmety ā́-ja̱gma | savánâ | i̱dam — a̱sme iti — yân | eti | avábaḥ[10] — preti | î̱ra̱ya̱ — vahámânâḥ | bharámâṇâḥ — e̱shaḥ — sa̱hasū́ktavâka̱ iti sa̱hasū́kta-vâ̱ka̱ḥ[11] — manásaḥ | pa̱te̱ — vâ̱ci | svâhā́ | vâté | dhâ̱ḥ.

45. [a] urúᵕ hí rā́jâ váruṇaç cakā́ra sū́ryâya pánthâm ánv-etavā́ u | apáde pā́dâ práti-dhâtave 'kar utā́ 'pa-vaktā́ hṛidayâ-vídhaç cit || [b] çatáṃ te râjan bhishájaḥ sahásram urvī́ gambhîrā́ su-matísh ṭe astu[1] | bā́dhasva dvésho nír-ṛitim parâcaíḥ kṛitáṃ cid énaḥ prá mumugdhy asmát |[2] [c] abhí-shṭhito váruṇasya pā́ço | [d] 'gnér ánîkam apá ā́ viveça |[2] ápâṃ napât prati-rákshann asuryàṃ dáme-dame || 1 || sam-ídhaṃ yakshy agne |[2] práti te jihvā́ ghṛitám úc caraṇyet |[3] [e] samudré[4] te hṛídayam ap-sv̀ antáḥ |[2] sáṃ tvâ viçantv óshadhîr[4] utā́ "po yajnásya tvâ yajna-pate havír-bhiḥ |[2] sûkta-vâké namo-vâké vidhemā́ | [f] 'va-bhṛitha ni-caṃkuṇa ni-cerúr asi ni-caṃkuṇā́[5], 'va devaír devá-kṛitam éno 'yâḍ áva mártyair mártya-kṛitam, urór ā́ no deva rishás

---

44. [8] vitvâ ABCDE. [9] so (°s p°) ABE. [10] also ávahaḥ nicht mit â componirt! [11] so D. (auch 6, 6, 2, 2); aus C habe ich mir dagegen für beide Stellen die Trennung saha-sûkta° notirt.

45. avabhṛithaḥ. [1] so (°sh ṭe a°) ABE; s. P. 6, 5. [2] so (|) ABE. [3] fehlt ABE. [4] ohne avagraha. [5] nicuṃkuṇa C sec. m.

Digitized by Google

pâhi[6] | [c]su-mitrâ na âpa óshadhayaḥ[4] ‖ 2 ‖ santu, dur--mitrâs tásmai bhûyâsur yò 'smâñ dvéshṭi yáṃ ca vayáṃ dvishmó | [b]dévîr âpa eshá vo gárbhas, táṃ vaḥ sú-prîtau sú-bhṛitam akarma, devéshu naḥ su-kṛíto brûtât | [i]práti--yuto váruṇasya pâçaḥ, práty-asto váruṇasya pâça | [k]édho 'sy edhishîmâhi, sam-íd asi, téjo 'si téjo máyi dhehy | [l]apó ánv[7] acârishau rásena sám asṛikshmahi[8] páyasvâu[9] agna â 'gamaṃ tám mâ sáu sṛija várcasâ ‖ 3 ‖ dáme-dama, ósha-dhaya, â, shâṭ ca ‖ 45 ‖

6, 6, 3, 2-5. — K. 4, 13. — Vs. 8, 23-27. 6, 22. 20, 22. 23. Ç. 4, 4, 5, 4-22. 12, 9, 2, 4-10. Kâ. 10, 8, 15-9, 3. 19, 5, 18. 19. — anvètavâ ity anú-etavai | u — akaḥ | uta | apavaktety àpa--vaktâ | hṛidayâvidha[9] iti hṛidaya-vidhàḥ — te — nirṛitim iti niḥ-ṛitim — mumugdhi — abhishṭhita ity abhi-sthitaḥ — apaḥ | eti | viveça | apâm | napât — yakshi — ud iti | ca-ranyet — apsv ity àp-su — uta | âpàḥ — havirbhir iti haviḥ--bhiḥ — vidhema — nicaṃkuṇeti ni-caṃkuṇa — enàḥ | ayât — uroḥ | eti | naḥ — durmitrâ iti duḥ-mitrâḥ — yaḥ | a-smân — eshaḥ — sam iti | asṛikshmahi | payàsvân | agne | eti | agamam.

46. [a]yás tvâ hṛidâ kîríṇâ mányamânó 'martyam[1] mártyo jóhavîmi | jâta-vedo yáço asmâsu[2] dhehi pra-jâbhir agne amṛita-tvám[3] açyâm ‖ [b]yásmai tvâu su-kṛíte jâta--veda ú lokám agne kṛiṇávaḥ[4] syonám | açvínau sá putrí-ṇaṃ vîrá-vantaṃ gó-mantau rayíṃ naçate svastí[5] ‖ [c]tvé sú putra çavasó 'vṛitran[1] kâma-kâtayaḥ | ná tvâm indrâ 'ti ricyate ‖ [d]ukthá-ukthe sóma índram mamâda nîthé-nîthe maghá-vânam ‖ 1 ‖ sutâsaḥ | yád îu sa-bâdhaḥ pitáraṃ

45. [c] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [7] so (°o a°) AB. E sec. m., s. P. 11, 7. [8] ohne Augment C. [9] so (°âu) ABE, s. P. 9, 21. [10] s. P. 3, 2.

46. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o ') ABE; s. P. 12, 8. [2] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [4] kṛiṇáva AE. [5] ohne avagraha.

Digitized by Google

ná putrấḥ samáná-dakshâ ávase hávante ‖ [a]ágne rásena téjasâ jấta-vedo ví rocase | raksho-hấ 'mîva-cấtanaḥ ‖ [f 6] apó ánv[2] acârishaꝏ rásena sám asṛikshmahi | páyasvâꝏ[7] agna ấ 'gamaṃ tám mâ sáꝏ sṛija várcasâ ‖ [g]vásur vásu-patir híkam[h] ásy agne vibhấ-vasuḥ | syấma te su-matấv ápi ‖ [h]tvấm agne vásu-patiṃ vásûnâm abhí prá mande ‖ 2 ‖ adhvaréshu râjan | tváyâ vấjaṃ vâja-yánto jayemâ 'bhí shyâma[8] pṛitsutîr[9] mártyânâm ‖ [i]tvấm agne vâja-sấtamaṃ víprâ vardhanti sú-shṭutam | sá no râsva su-vîryam ‖ [k]ayáṃ no agnír[2] várivaḥ kṛiṇotv[9] ayám mṛídhaḥ purá etu pra-bhindán | ayáꝏ çátrûñ jayatu[10] járbṛishâṇo 'yáṃ[1] vấjaṃ jayatu vấja-sâtau ‖ [l]agnínâ 'gniḥ sám idhyate kavír gṛihá--patir yúvâ | havya-vấḍ juhv̀-âsyaḥ ‖ [m]tváꝏ hỳ agne agnínâ[3] vípro víprena sánt satấ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse ‖ [n 11]úd agne çúcayas táva | [o 11]ví jyótishâ ‖ 3 ‖ maghávânam, mande, hy àgne, cáturdaça ca ‖46‖

(2, 2, 4, 4-8). — [a.b] Ṛ. 5, 4, 10. 11; [c] 8, 81, 14; [d] 7, 26, 2; [e] nur hier; [f] Vs. 20, 22. Lâṭy. 2, 12, 13; [g] Ṛ. 8, 44, 24; [h] 5, 4, 1; [i] 5, 13, 5; [k] Vs. 5, 37; [l] Ṛ. 1, 12, 6; [m] 8, 43, 14; [n] 8, 44, 17; [o] 5, 2, 9. — amârtyam — u | lokam | agne | kṛiṇavaḥ — saḥ — svasti | tve iti | sv iti — avṛitran — indra | atîti | ricyate — somâḥ — yat | îm — agnè | rasèna — sam iti | asṛikshmahi | payàsvân | agne | eti | agamam — hikàm | asi — abhi | preti | mande — vâjayanta iti vâja-yantâḥ — abhîti | syâma | pṛitsutîḥ — vâjasâtàmam iti vâja-sâtàmam | viprâḥ — sushṭutam iti su-stutam | saḥ — çatrûn — ayam — juhvâsya iti juhu-âsyaḥ — hi | agne — samidhyasa iti sam-idhyasè.

---

46. [6] es ist auffällig, daſs dieser Vers, der eben erst da war (in 45 fin.), hier nochmals voll, nicht bloſs mit dem pratîka (s. Note 11), aufgeführt wird; vgl. die Note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 2. (E hat: apó 'nv). [7] so (°âꝏ) ABE, s. P. 9, 21. [8] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4. [9] so (°ḥ k°) ABE. [10] trûṃn j° A., °trûn mit virâma BE. [11] nur das pratîka, weil beide Verse schon früher (s. I, 3, 14, 8. 2, 14, 7) unter den yâjyânuvâkyâs je eine Stelle gefunden haben; so durchweg, s. z. B. bei II, 1, 11, 1. 2, 12, 6. 7.

Digitized by Google

á dade, vâcás pátaya, upayâmágrihíto 'sy, á vâyo, ayáṃ vâṃ, yá vâm, prâtaryújâv, ayáṃ venás, tám pratnáthâ, yé devâs, triṃçád, upayámágrihíto 'si, mûrdhânam, mádhuç cé, 'ndrâgnî, ómâso, marútvantam, índra marutvo, marútvân, mahân[1], mahân nṛivát[2], kadâ, vâmám, ádabdhebhir, híraṇyapâṇiṃ, suçármâ, bṛihaspátisutasya[3], harír asy, ágna, uttíshṭhan[4], taráṇir, á pyâyasve, 'yúsh ṭé yé, jyótishmatîm, prayâsâya, cittám, á tishṭhé, 'ndram, ásâvi, sárvasya, mahân, sajóshâ, úd u tyáṃ, dhâtó, 'rúṃ hí, yás tvâ, shâṭcatvâriṃçat ‖46‖ [5]

á dade (1, 1), yé devâ (10, 1), mahân (20, 1), uttíshṭhant (30, 1), sárvasya (40, 1), santu durmitrâç (45, 3), cátuḥpañcâçat ‖54‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖4‖

6*. punarâdheyam (1, 5, 1-4).

1. devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devâ vi-jayám upa--yánto 'gnaú vâmáṃ vásu sáṃ nỳ adadhate: 'dám u no bhavishyati yádi no jeshyánti' 'ti |** tád agnír nỳ akâmayata ténâ 'pâ 'krâmat; tád devâ vi-jítyâ 'va-rúrutsamânâ ánv âyan, tád asya sáhasâ " 'ditsanta | sò 'rodîd, yád árodît tád rudrásya rudra-tvâṃ; yád áçrv áçîyata[1] tát ‖ 1 ‖ rajatáṃ híraṇyam abhavat, tásmâd rajatáṃ híraṇyam adakshiṇyám açru-jáṃ hí; yó barhíshi dádâti purâ 'sya saṃ--vatsarâd gṛihé rudanti tásmâd barhíshi ná déyaṃ | sò 'gnír abravîd: bhâgỳ asâny átha va idám íti, punar-âdhéyaṃ te kévalam íty abruvann, ṛidhnávat khálu sá íty

[1] so BE; mahâ ACD. [2] so E., mahâ nṛivat AC, mahâṃ n° D, blos mahân B. [3] so E., bṛihaspatir ABC. D sec. m., bṛihaspati D pr. m. [4] so E, °shṭhaṃ ABCD. [5] das in B sich hier anschließende kurioso Stück findet sich ebenso (nur der Schluſs etwas abweichend) auch in E, steht daselbst aber direkt nach dem Schluſs von anuv. 46; ACD haben nichts davon.

* das fünfte kâṇḍaṃ, von dem âdhânam handelnd, besteht aus Abschnitten des Taitt. Brâhmaṇa (1, 1, 2-10. 2, 1), s. Ind. Stud. 3, 375. 379.

** in den Brâhmaṇa-Stücken sind diese Striche von mir zugefügt, meist auf Grund der Text-Abtheilung im Commentar. Die Mss. bieten nur wenige derselben.

6, 1. 'punarâdheyasya pradhânavidhiḥ. [1] so A; yád áçráv áçîyata BE; in B auch im Comm. zweimal so, p. 771. 772; ob etwa áçruv áç° zu lesen?

Digitized by Google

abravîd yó mad-devatỳam agním â-dádhâtâ íti | tám pûshā̃ " 'dhatta, téna || 2 || pûshā̃ "rdhnot, tásmât paushṇā̃ḥ paçáva ucyante | tám tváshṭā̃ " 'dhatta, téna tváshṭâ "rdhnot, tásmât tvâshṭrā̃ḥ paçáva ucyante | tám Mánur ā̃ 'dhatta, téna Mánur ârdhnot, tásmân Mânavỳaḥ pra-jā̃ ucyante | tám dhâtā̃ " 'dhatta, téna dhâtā̃ "rdhnot, saṃ-vatsaró vaí dhâtā̃, tásmât saṃ-vatsarám pra-jā̃ḥ paçávó 'nu prá jâyante | yá evám punar-âdhéyasyá 'rddhiṃ véda || 3 || ṛidhnóty evá, yò 'syai 'váṃ bandhútâṃ[2] véda bándhu-mân bhavati | bhâga-dhéyaṃ vā̃ agnír ā̃-hita ichámânaḥ[3] pra-jā̃m paçū̃n yájamânasyó 'pa dodrâvo; 'd-vā̃sya púnar ā̃ dadhîta bhâga-dhéyenai 'vaí 'naʊ sám ardhayaty átho çā̃ntir evā̃ 'syai 'shā̃ | púnar-vasvor ā̃ dadhîtai 'tád vaí punar-âdhéyasya nákshatraṃ yát púnar-vasû svā̃yâm evaí 'naṃ devátâyâm[2] â-dhā̃ya brahma-varcasī̃ bhavati | darbhaír ā̃ dadhâty, áyâtayâma-tvâya | darbhaír ā̃ dadhâty, ad-bhyá evaí 'nam óshadhî-bhyo 'va-rúdhyā̃ " dhatte | páñca-kapâlaḥ puroḍā̃ço[2] bhavati, páñca vā̃ ṛitáva, ṛitú-bhya evaí 'nam ava-rúdhyā̃ " dhatte || 4 || áçîyata tát, téna, véda, darbhaíḥ, páñcaviʊçatiç ca || 1 ||

(K. 8, 15). — (Ç. 2, 2, 3, 2-6). — sam | nîti | a̱da̱dha̱ta̱ | i̱dam | u̱ — vi̱jityeti vi-jityà — sahàsâ | eti | a̱di̱tsa̱nta̱ | saḥ | a̱ro̱dît — açrú | açī̃yata — saḥ | a̱gniḥ — bhâ̱gî | a̱sâ̱ni̱ | athà | va̱ḥ — saḥ | iti — â̱dadhā̃tâ̱ ity ā̃-dadhā̃tai — pû̱shâ | eti | a̱dha̱tta̱ — pû̱shâ | â̱rdhno̱t — tvashṭā̃ | eti | a̱dha̱tta̱ — tvashṭā̃ | â̱rdhno̱t — manúḥ | eti | a̱dha̱tta̱ | — manúḥ | â̱rdhno̱t — dhâ̱tâ | eti | a̱dha̱tta̱ — dhâ̱tâ | â̱rdhno̱t — pa̱çavàḥ | anú | preti — ṛiddhim — yaḥ | a̱sya̱ | e̱vam | ba̱ndhutā̃m — vai — âhita̱ ity â-hi̱ta̱ḥ — do̱drâ̱va̱ | u̱dvâsyety út-vâsyà — atho̱ iti — e̱va | a̱sya̱ | e̱shâ — de̱vatā̃yâm — e̱na̱m | oshàdhîbhya̱ ity oshàdhi-

1 [2] ohne avagraha. [3] ichyá° E.

-bhyaḥ | avarudhyety ava-rudhyà | eti — puroḍâçaḥ — vai | ṛitavaḥ — eti | dhatte.

2. pârâ vâ eshá yajnám paçûn vapati yò 'gním ud--vâsáyate | páñca-kapâlaḥ puroḍâço[1] bhavati, pâñkto[2] yajnáḥ, pâñktâḥ[2] paçávo, yajnám evá paçûn áva runddhe[3] | vîra--hâ vâ eshá devânâm yò 'gním ud-vâsáyate, ná vâ etásya brâhmaṇâ ṛitâ-yávaḥ purâ 'nnam akshan | pañktyò[2] yâjyâ--'nuvâkyâ bhavanti, pâñkto[2] yajnáḥ, pâñktaḥ[2] púrusho, devân evá vîrâm nir-avadâyâ 'gním púnar â ‖ 1 ‖ dhatte | çatâ-'ksharâ bhavanti, çatâ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, âyushy evé 'ndriyé práti tishṭhati | yád vâ agnír â-hito ná 'rdhyáte jyâyo bhâga-dhéyam ni-kâmáyamâno yád âgneyáo sárvam bhávati saí 'vâ 'syá 'rddhiḥ | sám vâ etásya gṛihé vâk sṛijyate yò 'gním ud-vâsáyate, sá vâcaw sáo--srishṭâm yájamâna îçvaró 'nu párâ-bhavitor | ví-bhaktayo bhavanti, vâcó ví-dhṛityai, yájamânasyâ 'parâ-bhâvâya ‖ 2 ‖ ví-bhaktim karoti, bráhmai 'vá tád akar | upâ-'wçú yajati, yáthâ vâmâm vásu vividânó gûhati tâdṛíg[1] evá tád | agnim práti svishṭa-kṛitam nír âha, yáthâ vâmâm vásu vividânáḥ pra-kâçâm jigamishati tâdṛíg[1] evá tád | ví-bhaktim uktvâ pra-yâjéna váshaṭ karoty, â-yátanâd evá naí 'ti | yájamâno vaí puroḍâçaḥ[1], paçáva eté â-hutî, yád abhítaḥ[1] puroḍâ--çam[1] eté â-hutî ‖ 3 ‖ juhóti yájamânam evó 'bhayátaḥ[1] paçú-bhiḥ pári gṛihṇâti | kṛitá-yajuḥ sámbhṛita-sambhâra íty âhur[4] ná sam-bhṛityâḥ sam-bhârâ ná yájuḥ kartav--yam ity; átho khálu sam-bhṛityâ evá sam-bhârâḥ kartav--yam yájur, yajnásya sám-riddhyai[5] | punar-nishkṛitó rátho dákshiṇâ, punar-utsyûtâm vâsaḥ, punar-utsṛishṭò 'naḍvân[1],

2. yâjyâdyaṅgajâtam. [1] ohne avagraha. [2] °ñkt° ACD (ohne k), s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308. [3] rumdhe ABCDE. [4] so auch K; die Vâjasaneyin nach dem schol.; wo aber? [5] °ridhyai ACDE.

Digitized by Google

punar-âdhéyasya sám-ṛiddhyai[5] | saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ íty[7] agni-hotráṃ juhoti; yátra-yatrai 'vā́ 'sya nỳ-aktaṃ tátaḥ || 4 || evaí 'nam áva runddhe[3] vîra-hā́ vā́ eshá devā́nâṃ yò 'gním ud-vâsáyate, tásya vâruṇa evá 'rṇa-yā́d; âgni-vâruṇám ékâdaça-kapâlam ánu nír vaped, yáṃ cai 'vá hánti yáç câ 'sya 'rṇa-yā́t taú bhâga-dhéyena prîṇâti, nā́ "rtim[1] ā́ 'rchati[8] yájamânaḥ || 5 || ā́, 'parâbhâvâya, puroḍā́çam eté ā́hutî, tátaḥ, sháṭtriʊçac[9] ca || 2 ||

(K. 8, 15. 9, 1. 2). — (Çâñkh. Br. 1, 3-5. çr. 2, 5, 1-31). — pareti | vai | eshaḥ — ṛitâyava[10] ity ṛita-yavâḥ — yâjyânuvâkyā́ iti yâjyâ-anuvâkyā́ḥ — çatâksharâ iti çata-aksharâḥ — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — na | ṛidhyatè — sà | eva | asya | ṛiddhiḥ — saḥ — anv iti — apárâbhâvâyety apárâ-bhâvâya — brahmà — akaḥ — upâʊçv ity úpa-aʊçu — tâdṛik — puroḍâçáḥ — ete iti | âhútî[11] ity â-hutî — abhitáḥ — ubhayatáḥ — atho iti — eshaḥ — eva | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât | âgnivâruṇam ity ā́gni-vâruṇam — anú | nir iti | vapet — asya | ṛiṇayâd ity ṛiṇa-yât — na | ârtim | eti | ṛichati.

3. [a] bhū́mir bhûmnā́ dyaúr variṇā́ 'ntáriksham[1] mahi-tvā́ |[2] upá-sthe te devy adite 'gním annâ-'dám annā́-'dyâyā́ " dadhe || [b] ā́ 'yáṃ gaúḥ pṛíçnir akramîd ásanan[3] mâtáram púnaḥ | pitáraṃ ca pra-yánt súvaḥ || [c] triʊçád dhā́ma ví râjati vā́k pataṃgā́ya[1] çiçriye | práty asya vaha dyú-bhiḥ || [d] asyá prâ-'ṇā́d apâ-'natỳ antáç carati rocanā́ | vỳ akhyan mahisháḥ súvaḥ || [e] yát tvâ || 1 || kruddháḥ paro-'vápa manyúnâ yád ávartyâ[1] | su-kálpam agne tát táva púnas tvó 'd dîpayâmasi || [f] yát te manyú-paroptasya pṛithivī́m

2. [6] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [7] s. I, 5, 3, 2. [8] s. P. 10, 9. [9] so AC sec. m. B (pustakadvaye). DE., sháḍviʊçatiç AC pr. m. B (pustakadvaye). [10] s. P. 3, 2. [11] s. P. 4, 15. 16.

3. ádhânamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ( ) ABE. [3] so (ásanan) ABCD, ásadan E.

Digitized by Google

ánu[4] dadhvasé | âdityâ víçve tád devâ vásavaç ça sam-ábharan[5] ‖ [g] máno jyótir jushatâm ájyaṃ ví-chinnaṃ yajñáṃ sám imáṃ dadhâtu | bṛihaspátis[2] tanutâm imáṃ no víçve devâ ihá mâdayantâm ‖ [h] saptá te agne[6] sam-ídhaḥ saptá jihvâḥ saptá ‖ 2 ‖ ṛíshayaḥ saptá dhâma priyâṇi | saptá hótrâḥ sapta-dhâ tvâ yajanti saptá yónîr â pṛiṇasvâ[7] ghṛiténa ‖ [i] púnar ûrjâ ní vartasva púnar agna ishâ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[1] ‖ [k] sahá rayyâ ní vartasvâ 'gne pínvasva dhârayâ | viçvá-psniyâ viçvátas[1] pári[8] ‖ [l] lékaḥ sá-lekaḥ su-lékas té na âdityâ ájyaṃ[9] jushâṇâ viyantu, kétaḥ sá-ketaḥ su-kétas té na âdityâ ájyaṃ[9] jushâṇâ viyantu, vívasvâṃ[10] áditir déva-jûtis té na âdityâ ájyaṃ[9] jushâṇâ viyantu ‖ 3 ‖ tvâ, jihvâḥ saptá, sukétas té nas, tráyodaça ca ‖ 3 ‖

1, 5, 4, 1-4. — [e-l] K. 8, 14. 9, 1. 3. — [a-d] Vs. 3, 5-8; [g] 2, 13; [h] 17, 79; [i.k] 12, 9. 10. — devi | adite | agnim | annâdam ity ánna-adam | annâdyâyety ánna-adyâya | eti | dadhe | eti | ayam — asânat — apânatîty ápa-anatî — akhyat — parovapeti parâ-uvapâ — avârtyâ — anv iti | dadhvase — samâbhârann iti sam-âbharan — bṛihaspatiḥ — pṛiṇasva — ishâ | âyushâ — viçvatâḥ — jushâṇâḥ | viyantu — vivâsvân.

4. bhûmir bhûmnâ dyaúr variṇé 'ty âhâ, "-çishai 'vaí 'nam á dhatte | sarpâ vaí jîryanto 'manyanta, sá etáṃ Kasarṇîraḥ[1] Kâdraveyó mántram apaçyat, táto vaí té jîrṇâs tanûr ápâ 'ghnata | sarpa-râjñiyâ ṛig-bhír gárha-patyam á dadhâti, punar-navám[2] evaí 'nam ajáraṃ kṛitvá " dhatté | 'tho pûtám evá pṛithivîṃ annâ-'dyaṃ nó 'pâ 'na-

3. [4] nicht zum Verbum gezogen! [5] als Compositum! [6] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 10. [7] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [8] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 24. [9] nâdityâjyam E prima m. (die ganze Stelle in E ohne Accent). [10] so (°âṃ) ABE, s. P. 9, 22.

4. pûrvoktamantravyâkhyânam. [1] ohne avagraha. [2] so (°rn°) ABCDE.

Digitized by Google

mat, sai 'tám ‖ 1 ‖ mántram apaçyat, táto vai tấm annấ-'dyam úpâ 'namad | yát sarpa-râjníyâ ṛig-bhír gấrha-patyam â-dádhâty, annấ-'dyasyấ 'va-ruddhyâ[3], átho asyấm evai 'nam práti-shṭhitam ấ dhatte | yát tvâ kruddháḥ paro-'vápé 'ty âhấ, 'pa hnuta evấ 'smai tát | púnas tvó 'd dîpayâmasî 'ty âha, sám inddha[4] evai 'nam | yát te manyú-paroptasyé 'ty âha, devátâbhir[1] evá ‖ 2 ‖ enaṁ sám bharati | ví vấ etásya yajnáç chidyate yò 'gním ud-vâsáyate, bṛíhaspáti-vatya 'rcó 'pa tishṭhate, bráhma vai devấnâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vá yajnáṁ sám dadhâti | ví-chinnam yajnáṁ sám imám dadhâtv íty âha, saṃ-tátyai | víçve devấ ihá mâdayantâm íty âha, saṃ-tátyai 'vá yajnám devébhyó 'nu diçati | saptá te agne[5] sam-ídhaḥ saptá jihvấḥ ‖ 3 ‖ ity âha, saptá-sapta vai sapta-dhấ 'gnéḥ priyấs tanúvas tấ evấ 'va runddhe[6] | púnar ûrjấ sahá rayyé 'ty abhítaḥ[1] puroḍấçam[1] ấ-hutî juhoti, yájamânam evó 'rjấ ca rayyấ co 'bhayátaḥ[1] pári gṛihṇâty | âdityấ vấ asmấl lokấd amúm lokám âyan, tè 'múshmiṅ loké vy atṛishyan[7], tá imám lokám púnar abhy-avétyâ 'gním â-dhấyai 'tấn hómân ajuhavus, tá ârdhnuvan, té suvar-gám lokám âyan | yáḥ parâcînam[1] punar-ádhéyâd agním â-dádhîta sá etấn hómâñ juhuyâd[8], yấm evấ "dityấ ṛiddhim ấrdhnuvan tấm evá 'rdhnoti ‖ 4 ‖ sai 'tám, devátâbhir, evá jihvấ, etấn, páñcaviçatiç ca ‖ 4 ‖

1, 5, 3, 1-3. — âçishety ấ-çishấ | eva | enam | eti — amanyanta | saḥ — kasarṇîrâḥ — punarnavam iti punaḥ-navam | eva | enam | ajaram | kṛitvâ | eti | dhattẹ | atho iti — annâdyam ity ânna-adyam | na | upeti | anamat | sâ |

4. [3] rudhyâ (°ai) ABCDE. [4] indha (°e) ABCDE. [5] so (°e a°) ABE, s. P. II, 10. [6] rumdhe ABCDE. [7] vy àkshudhyan E prima manu. [8] so B; °nju° A., n mit virâma E.

Digitized by Google

etam — avâru(d)dhyâ ity avâ-ru(d)dhyai | atho iti — pratishṭhitam iti prati-sthitam — apeti | hnute | eva | asmai — imdhe | eva | enam — devatâbhiḥ — bṛihaspativratyeti bṛihaspati-vratyâ | ṛicâ | upeti — bṛihaspatiḥ — saṃtatyeti sam-tatyâ | eva — aveti | ruṃdhe — âyan | te | amushmin — suvargam iti suvaḥ-gam — eva | ṛidhnoti.

7. agnyupasthânam (I, 5, 5, 1 - 10, 2).

5. [a]uya-prayánto adhvarám[1] mántraṃ vocemâ 'gnáye | âré asmé[2] ca ṛiṇvaté ‖ [b]asyá pratnâm[3] ánu dyútaṃ çukrâṃ duduhre áhrayaḥ[2] | páyaḥ sahasra-sâm ṛishim ‖ [c]agnír mûrdhâ diváḥ kakút pátiḥ pṛithivyâ ayám | apâṃ rétâṃsi jinvati ‖ [d]ayám ihá prathamó dhâyi dhâtṛi-bhir hótâ yá-jishṭho adhvaréshv[1] îḍyaḥ | yám ápnavâno bhṛígavo vi--rurucúr váneshu citráṃ vi-bhúvaṃ viçé-viçe ‖ [e]ubhâ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyai[3] ‖ 1 ‖ ubhâ rádhasaḥ sahá mâdayádhyai | ubhâ dâtẫrâv ishâṃ rayîṇâm ubhâ vâjasya sâtáye huve vâm | [f]ayâṃ te yónir ṛitviyo yáto jâtó árocathâḥ[1] | tám jânann agna â rohâ 'thâ[4] no vardhayâ[4] rayím ‖ [g h]ágna âyûṃshi pavasa â suvó 'rjam ishaṃ ca naḥ | âré bâdhasva duchúnâm[3] ‖ [h 6]ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vîr-

---

5. 6. agnyupasthânamantrâḥ. [1] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. 10. [5] dieser Vers war schon zweimal da, in I, 3, 4, 7 (yâjyâ-Abschnitt) und in I, 4, 29, 1; es könnte somit befremden, daſs er hier voll, nicht bloſs mit dem pratika aufgeführt wird, wie dies durchweg im gleichen Falle in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten geschieht; die eigentlichen Textstücke der Ts. beobachten über eben dies letztere Verfahren in der Regel nicht, kennen resp. kein galitam (vgl. P. 1, 61); s. die folgende Note, u. vgl. z. B. noch die Noten zu I, 4, 43, 1. 46, 2. 5, 6, 4. 10, 2. 4. 6, 6, 2. II, 3, 8, 2. [6] alle diese Verse waren ebenfalls schon da, s. I, 3, 14, 7. 8, der letzte resp. auch noch ein zweites Mal (I, 4, 46, 3), wo er nur durch sein pratika vertreten war, während er hier wieder voll aufgeführt wird; beide Male fanden sich nämlich diese Verse nur in den yâjyânuvâkyâ-Abschnitten vor, auf die in den übrigen Stücken der Saṃhitâ nicht reflektirt wird, da sie offenbar erst sekundär angefügt sind; s. hiezu z. B. noch die Noten zu I, 5, 11, 4. II, 2, 12, 1. 3, 5, 3.

Digitized by Google

yam ‖ dádhat póshaw rayím ‖ 2 ‖ máyi ‖ [i 6]ágne pâvaka rocíshâ mandráyâ deva jihváyâ | ấ devấn vakshi yákshi ca ‖ [k 6]sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne devấw ihấ[7] " vaha | úpa yajnáw haviç ca naḥ ‖ [l 6]agníḥ çúcivrata-tamaḥ çúcir vípraḥ çúciḥ kavíḥ | çúcî rocata ấ-hutaḥ ‖ [m 6]úd agne çúcayas táva çukrấ bhrấjanta îrate | táva jyótîwshy arcáyaḥ ‖ [n] âyur-dấ agne 'sy âyur me ‖ 3 ‖ debi, varco-dấ agne 'si várco me dehi, tanû-pấ agne 'si tanúvam me pâhy | [o] ágne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma ấ pṛiṇa | [p] citrâ-vaso svastí[3] te pârám açîyé | [q] 'ndhânâs tvâ çatáw himâ dyu-mántaḥ sám idhîmahi, váyasvanto[3] vayas-kṛitaṃ yáçasvanto[2] yaças-kṛítaw su-vîrâso ádâbhyam[1] | ágne sapatna-dámbhanaṃ várshishṭhe ádhi[2] nâke | [r] sáṃ tvám agne sûryasya várcasâ 'gathâḥ, sám ṛíshîṇâw stuténa, sám priyéṇa dhấmnâ | [s] tvám agne sûrya-varcâ asi, sám mấm âyushâ várcasâ pra-jáyâ sṛija ‖ 4 ‖ âhuvádhyai, póshaw rayím, me, várcasâ, saptádaça ca ‖ 5 ‖

1, 5, 7, 1-6. — K. 6, 9. 7, 5. 6. — [a-f] Vs. 3, 11-16; [g] 19, 38; [h] 8, 38; [i.k] 17, 8, 9; [n-s] 3, 17-19. Ç. 2, 3, 4, 10-24. Kâ. 4, 12, 1-4. — Çâṅkh. çr. 2, 11, 2-5. — vocema | agnaye — asme iti — pṛithivyâḥ — prathamaḥ | dhâyi[5] — âhuvadhyai — roha | athâ | naḥ | vardhaya — pavase — duchunâm — svapâ iti su-apâḥ | asme iti — saḥ — devân | iha | eti — çuciḥ | rocate — çukrâḥ | bhrâjântaḥ — âyurdâ ity âyuḥ-dâḥ — varcodâ iti varcaḥ-dâḥ — tanuvâḥ | ûnam | tat | me | eti — citrâvaso[9] iti citrâ-vaso — vayaskṛitam iti vayaḥ-kṛitâm — agathâḥ.

6. [a] sám paçyâmi pra-jấ ahám íḍa-prajaso mânavîḥ | sárvâ bhavantu no gṛihé ‖ [b] ámbha sthấ 'mbho vo bhakshîya, máha stha máho vo bhakshîya, sáha stha sáho vo

5. [7] so (wâw) ABE; s. P. 9, 22. [8] dhâhi E (!). [9] s. P. 3, 4.

Digitized by Google

bhakshîyó, 'rja sthó 'rjaṃ vo bhakshîya | [c] révatîr[1] ráma-dhvam asmíṅ lokè 'smín go-shṭhè 'smín kshâye 'smín yó-nâv, ihaí 'vá ste, 'tó mấ 'pa gâta, bahvîr me bhûyâsta ‖ 1 ‖ [d] saṷ-hitấ 'si viçva-rûpîr, ấ mo 'rjấ viçấ " gaupatyénâ[1] " râyás póshṇa[2] | [e] sahasra-poshấṃ vaḥ pushyâsam, máyi vo rấyaḥ çrayantâm | [f] úpa tvâ 'gne divé-dive dóshâ-vastar dhiyấ vayám | námo bháranta é 'masi ‖ [g] rấjantam adhvarấ-ṇâm go-pấm ṛitásya dîdivim | várdhamânaṷ své dáme ‖ [h] sá naḥ pité 'va sûnávé 'gne sû-'pâyanó bhava | sácasvâ[3] naḥ svastáye[1] ‖ [i] ágne ‖ 2 ‖ tváṃ no ántamaḥ[4] |[b] utá trâtấ çivó bhava varûthỳaḥ |[b] táṃ tvâ çocishṭha dîdivaḥ |[b] sumnấya[1] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ |[b] vásur agnír vásu-çravâḥ |[b] áchâ[3] nakshi dyumát-tamo rayíṃ dâḥ ‖ [k] ûrjấ vaḥ paçyâmy ûrjấ mâ paçyata, râyás póshṇa[2] vaḥ paçyâmi râyás póshṇa[2] mâ paçyaté | [l] 'ḍâ stha madhu-kṛítaḥ, syoná mấ " viçaté 'râ mádaḥ | sahasra-poshấṃ vaḥ pushyâsam ‖ 3 ‖ máyi vo rấyaḥ çrayantâm ‖ [m] tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât ‖ [n] somấṇaṷ sváraṇaṃ[1] kṛiṇuhí brahmaṇas pate[2] | Kakshî-vantam yá Au-çijám[6] ‖ [o] [7] kadấ caná[1] starîr asi né 'ndra saççasi dâçúshe | úpo-'pé 'n nú magha-van bhûya ín nú te dấnaṃ devásya pṛicyate ‖ [p] pári tvâ 'gne púraṃ vayấṃ vípraṷ sahasya dhîmahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettấram bhañgurấ-vataḥ ‖ [q] ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír ahám tváyâ gṛihá-patinâ bhûyâsaṷ, su-gṛihapatír máyâ tvám gṛihá-patinâ bhûyâḥ, çatáṷ himấs, tấm â-çísham ấ çâse tántave jyó-tishmatîṃ[1], tấm â-çísham ấ çâse 'múshmai jyótishmatîm[1]

---

6. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8. [4] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 13. [5] so (|) ABE. [6] so (°jaṃ) ABCDE; kṛitavân asity adhyâhâraḥ, Sây. (!). [7] dieser Vers liegt bereits in I, 4, 22, 1 vor; s. Note 5 zu I, 5, 5, 2.

Digitized by Google

‖ 4 ‖ bhûyâsta, svastáyé 'gne[8], pushyâsam, dhṛishádvarṇam, ékân ná triṃçác[9] ca ‖ 6 ‖

1, 5, 8, 1-6. — K. 7, 1, 6-8. — [b-i]Vs. 3, 20-25; [m-o]3, 35. 28. 34; [p]11, 26; [q]2, 27. Ç. 2, 3, 4, 25-41. Kâ. 4, 12, 5-10. 3, 8, 21. — iḍâ-prajasa itîḍâ-prajasaḥ — ambhâḥ | sthâ — mahâḥ | sthâ — sahâḥ | sthâ — ûrjâḥ | sthâ | ûrjam — revâtîḥ — âsmin | lṓke — gṓshṭha iti go-sthe — îha | éva | stâ | îtaḥ | mâ | apéti — sáṃhiteti sam-hitâ | âsi — mâ | ûrjâ | viçâ | eti | gâupâtyenâ | eti | râyaḥ | poshéṇa — doshâvástar iti doshâ-vastaḥ — eti | imâsi — saḥ | naḥ | pîtâ | îva — sacâsva — achâ — iḍâḥ — syṓnâḥ | mâ | eti | viçâtâ | irâḥ | madâḥ — bráhmaṇaḥ | pâte | kâkshîvantam iti kâ-kshî-vantam | yaḥ | auçijam — câna — nâ | índra — upópety upâ-upâ | it | nu — bhûyâḥ | it | nu — bhâṅgurâvâtâ[10] iti bhaṅgura-vatâḥ — âçisham ity â-çisham | eti | çâse.

7. áyajno vâ eshá yò 'sâmó; 'pa-prayánto adhvarám[1] íty âha, stómam evâ 'smai ǰunakty; úpé 'ty âha, pra-jâ vaí paçáva úpe 'máṃ lokám, pra-jâm evá paçûn imáṃ lokám úpai 'ty | asyá pratnâm[2] ánu dyútam íty âha, suvar-gó vai lokáḥ pratnáḥ[2], suvar-gám evá lokáṃ sam-árohaty[3] | agnír mûrdhâ diváḥ kakúd íty âha, mûrdhânam ‖ 1 ‖ evaí 'naṃ samânânâṃ[2] karoty, átho deva-lokâd evá manushya-loké práti tishṭhaty | ayám ihá prathamó dhâyi[4] dhâtṛí-bhir íty âha, múkhyam evaí 'nam karoty | ubhâ vâm indrâ-'gnî âhuvádhyâ[2] íty âhaú, 'jo bálam evâ 'va runddhe[5] | 'yáṃ te yónir ṛi-

---

6. [8] so ABCDE; im Text aber (und in E auch hier prima manu): svastáye | ágne. [9] so B. D sec. m. E., viṃçatíç A. B (pustakadvaye). C. D pr. m. [10] s. P. 3, 5.

7. pañcamânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 18. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] dhâbi E (!). [5] rumdhe ABCDE.

Digitized by Google

tvíya ity âha, paçávo vaí rayíḥ, paçûn evâ 'va runddhe[4] | shaḍ-bhír úpa tishṭhate, sháḍ vaí ‖ 2 ‖ ṛitáva, ṛitúshv[2] evá práti tishṭhati | shaḍ-bhír út-tarâbhir úpa tishṭhate, dvâdaça[2] sám padyante, dvâdaça[2] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsará evá práti tishṭhati | yáthâ vaí púrushó 'çvo gaúr jîryaty evám agnír â-hito jîryati, saṃ-vatsarásya parástâd[2] âgni-pâvamânîbhir úpa tishṭhate, punar-navám[6] evaí 'nam ajáraṃ karoty átho punâty evó | 'pa tishṭhate yóga evâ 'syai 'shá, úpa tishṭhate ‖ 3 ‖ dáma evâ 'syai 'shá, úpa tishṭhate yâcnaí[7] 'vâ 'syai 'shó, 'pa tishṭhate yáthâ pâpîyâñ chréyasa[8] â-hṛítya namasyáti tâdṛíg[2] evá tád | âyur-dâ agne 'sy âyur me dehî 'ty âhâ, "yur-dâ hy eshá | varco-dâ agne 'si várco me dehî 'ty âha, varco-dâ hy eshá | tanû-pâ agne 'si tanúvam me pâhî 'ty âha ‖ 4 ‖ tanû-pâ hy eshó | 'gne yán me tanúvâ ûnáṃ tán ma â pṛiṇé 'ty âha, yán me pra-jâyai paçûnâm ûnáṃ tán ma â pûrayé 'ti vâvaí[2] 'tád âha | citrâ-vaso svastí[2] te pârám açîyé 'ty âha, rátrir vaí citrâ-vasur, ávy-ushṭyai vâ etásyai purâ brâhmaṇâ abhaishur, vy-ushṭim evâ 'va runddha[5] | índhânâs tvâ çatám ‖ 5 ‖ himâ ity âha, çatâ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, âyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty | eshâ vaí sûrmî kárṇakâ-vaty, etáyâ ha sma vaí devâ ásurâṇâṃ çata-tarhâbhis triçhanti[9], yád etáyâ sam-ídham â-dádhâti vájram evaí 'tác chata-ghnîṃ yájamâno bhrâtṛivyâya prá harati stṛityâ áchambaṭ-kâraṃ | sáṃ tvám agne sûryasya várcasâ 'gathâ ity âhai, 'tát tvám asî 'dám ahám bhûyâsam íti vâvaí[2] 'tád âha | tvám agne sûrya-varcâ asî 'ty âhâ, "-çíshaṃ

7. [4] so (°rn°) ABCDE. [7] so AB. C pr. m. E., yâcnyâ C sec. m. D., s. P. 2, 49. [8] °yâṃ chr° B, °yânchre° A. E (n mit virâma); s. P. 5, 37. (chreyasâhṛitya, pâṭhântaram in B). [9] so (°âbis t°) AB. E (tri°); (auch V, 4, 7, 3); s. P. 6, 14.

Digitized by Google

evaí 'tắm ấ çâste ‖ 6 ‖ mûrdhânaꣳ, shâḍ vấ, eshá úpa tishṭhate, pâñ 'ty âha, çatám, ahâꣳ, shóḍaça ca ‖ 7 ‖

1, 5, 5, 1-4. — K. 7, 5. 6. — Ç. 2, 3, 4, 10-24. — eshaḥ — asâmâ — upeti | iti | âha — upeti | eti — suvarga iti suvaḥ-gaḥ — samârṓhatîti sam-ârṓhati — athọ iti — dhâyi — indrâgnî itîndra-agnî | âhuvadhyai — saṃvatsara iti sam-vatsare | eva — parastắt | âgnipâvamânîbhir ity âgni-pâvamânîbhiḥ — punarnavam iti punaḥ-navam — athọ iti | punâti | eva — yogâḥ | eva | asya | eshaḥ — yâcñyâ | eva | asya | eshâ — pâpîyân | çreyâse — âyurdâ ity âyuḥ-dâḥ | hi | eshaḥ — varcọdâ iti varcaḥ-dâḥ | hi | eshaḥ — tanûpâ iti tanû-pâḥ | hi | eshaḥ — yat | mẹ | tanuvâḥ | ûnam | tat | mẹ | eti — pûrayạ | iti | vâva | etat | âha | citrâvasọ[10] iti citrâ-vasọ — citrâvasur iti citra-vasuḥ | avyushtyâ ity avi-ushtyai | vai — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — karṇâkâvatîti[10] karṇâka-vatî — çatatarhân iti çata-tarhân — strityai — agathâḥ — vâva — eva | etâm | eti.

8. ª sám paçyâmi pra-jấ ahám ity âha, yắvanta evá grâmyâḥ paçávas tắn evắ 'va runddhé[1] | 'mbha sthắ 'mbho vo bhakshîyé 'ty âhắ, 'mbho hỳ etắ | máha stha máho vo bhakshîyé 'ty âha, máho hỳ etắḥ | sáha stha sáho vo bhakshîyé 'ty âha, sáho hỳ etắ | ŭrja sthó 'rjaṃ vo bhakshîyé 'ti ‖ 1 ‖ âhó, 'rjo hỳ etắ | révatîḥ[2] rámadhvam ity âha, paçávo vaí revátîḥ[2], paçűn evắ "tmán ramayata | ihaí 'vá ste 'tó mắ 'pa gâté 'ty âha, dhruvắ evaí 'nâ ánapa-gâḥ kuruta | ishṭakắ-cíd vắ anyò 'gníḥ paçu-cíd anyáḥ, saꣳ-hitắ 'si viçva-rûpîr íti vatsám abhí mṛiçaty, úpai 'vaí 'naṃ dhatte, paçu-cítam enaṃ kurute | prá ‖ 2 ‖ vắ eshò 'smắl lokắc cyavate yá

7. [10] s. P. 3, 4. 5.

8. shashṭhânuvâkoktamantravyâkhyânam. [1] rumdhe ABCD.

Digitized by Google

â-havanîyam upa-tíshṭhate, gârha-patyam úpa tishṭhate 'smínn eva loké práti tishṭhaty, átho gârha-patyâyai 'vá ní hnute | gâyatrîbhir[2] úpa tishṭhate, téjo vai gâyatrî, téja evâ "tmán dhatté, 'tho yád etâṃ tricám[2] anv-âha sâṃ-tatyai | gârha-patyaṃ vâ ánu dvi-pâdo vîrâḥ prá jâyante, yá evâṃ vidvân dvi-pádâbhir gârha-patyam upa-tíshṭhate ‖ 3 ‖ â 'sya vîró jâyata | ûrjâ vaḥ paçyâmy ûrjâ mâ paçyaté 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â câste | tát savitúr váreṇyam íty âha, prá-sûtyai | somânaṁ svâraṇam[2] íty âha, soma-pîthám evâ 'va runddhe[1] | kṛiṇuhí brahmaṇas pata[3] íty âha, brahma-varcasám evâ 'va runddhe[1] | kadâ caná[2] starîr asî 'ty âha, ná starîṁ râtriṃ vasati ‖ 4 ‖ yá evâṃ vidvân agnîm upa-tíshṭhate | pári tvâ 'gne púraṃ vayám íty âha, pari-dhím evaí 'tâm pári dadhâty, áskandâyâ | 'gne gṛiha-pata íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tác | chatáṁ hímâ íty âha, çatâṃ tvâ hemantân indhishîyé 'ti vâvaí[2] 'tád âha | putrásya nâma grihṇâty, annâ-'dám evaí 'nam karoti | tâm â-çísham â câse tántave jyótishmatîm[2] íti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syât, tejasvy[2] evâ 'sya brahma-varcasî putró jâyate | tâm â-çísham â câse 'múshmai jyótishmatîm[2] íti brûyâd yásya putró jâtáḥ syât, téja evâ 'smin brahma-varcasám dadhâti ‖ 5 ‖ ûrjaṃ vo bhakshîyéti, prá, gârhapatyam upatíshṭhate, vasati, jyótishmatîm, ékân ná triṁçác ca ‖ 8 ‖

1, 5, 6, 1-4. — K. 7, 6-9. — Ç. 2, 3, 4, 25-41. — rumdhe | ambhâḥ | sthạ — mahâḥ | sthạ — sahâḥ | sthạ — ûrjaḥ | sthạ | ûrjam — revâtîḥ — âtman | ramayate | iha | eva | stạ | itaḥ | mâ | apeti — kurute | ishṭakacid itîshṭaka-cit | vai | anyaḥ | agniḥ — saṁhiteti sam-hitâ | asi — vai | eshaḥ | asmât — atho iti — tricam — eti | asya — brahmaṇaḥ |

8. [2] ohne avagraha. [3] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27.

Digitized by Google

pate — cana — vâva — annâdam ity ânna-adam — putraḥ | ajâtaḥ | syât | tejasvî | eva | asya.

9. agni-hotrâṃ juhoti; yád evá kíṃ ca yájamânasya svâṃ tásyai 'vá tád | rétaḥ siñcati pra-jánane, pra-jánanaṁ hí vấ agnír | áthaú 'shadhîr ánta-gatâ dahati, tấs táto bhűyasîḥ prá jâyante | yát sâyâṃ juhóti réta evá tát siñcati, praí 'vá prâtas-tánena janayati tád | rétaḥ siktâṃ ná tváshṭṛ̃ 'vi-kṛitam prá jâyate, yâvac-chó vaí rétasaḥ siktásya ‖ 1 ‖ tváshṭâ rûpấṇi vi-karóti tâvac-chó vaí tát prá jâyata, eshá vaí daívyas tváshṭâ yó yájate, bahvîbhir úpa tishṭhate rétasa eva siktásya bahu-çó rûpấṇi ví karoti | sá praí 'vá jâyate çváḥ-çvo bhűyân bhavati yá evâṃ vidvấn agním upa-tíshṭhaté | 'har devấnâm ấsîd rấtrir ásurâṇâṃ, té 'surâ yád devấnâṃ vittâṃ védyam ấsît téna sahá ‖ 2 ‖ rấtrim prấ 'viçan, té devấ hînấ amanyanta, tè 'paçyann: âgneyî rấtrir âgneyấḥ paçáva imám evấ 'gníṁ stavâma sá na stutáḥ paçűn púnar dâsyatî 'ti, tè 'gním astuvant, sá ebhya stutó rấtriyâ ádhy áhar[1] abhí paçűn nír ârjat, té devấḥ paçűn vittvấ[2] kấmâṁ[3] akurvata | yá evâṃ vidvấn agním upa-tíshṭhate paçu-mấn bhavati ‖ 3 ‖ âdityó vấ asmấl lokấd amúṃ lokám ait, sò 'múṃ lokáṃ gatvấ púnar imáṃ lokám abhỳ adhyâyat, sá imáṃ lokám â-gátya mṛityór abibhen, mṛityú-saṃyuta[4] iva hỳ ayáṃ lokáḥ, sò 'manyate: 'mám evấ 'gníṁ stavâni sá mà stutáḥ suvar-gấṃ lokáṃ gamayishyatî 'ti, sò 'gním astaut, sá enaṁ stutáḥ suvar-gấṃ lokám agamayad | yáḥ ‖ 4 ‖ evâṃ vidvấn agním upa-tíshṭhate suvar-gám evá lokám eti, sárvam ấyur ety | abhí vấ eshò 'gnî ấ rohati yá enâv upa-tíshṭhate,

---

9. pûrvoktopasthânasyâ 'gnihotrâṅgatâ. [1] rấtryâ 'dhy áhar E (!).
[2] vitvấ ACDE. [3] so (°âṁ) ABE; s. P. 9, 22. [4] s. P. 6, 7.

Digitized by Google

yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ârûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | náktam úpa tishṭhate ná prâtáḥ, sáṁ hí náktaṃ vratáni sṛijyánte, sahá çréyâṁç ca pâpîyâṁç câ "sâte, jyótir vâ agnís támo râtrir, yát ‖ 5 ‖ náktam upa-tíshṭhate jyótishaí 'vá támas taraty | upa-sthéyo 'gnír nó 'pa-sthéyâs íty âhur manushyâyé 'n u' vaí[5] yó 'har-ahar â-hṛityâ 'thai 'naṃ yáchati sá ín n' vaí[6] tám úpâ 'rchaty[7] átha kó devân áhar-ahar yâcishyatî 'ti, tásmân nó 'pa-sthéyó | 'tho khálv âhur â-çíshe vaí kám yájamâno yajata íty, eshâ khálu vaí ‖ 6 ‖ áhitâ-'gner â-çîr yád agnim upa-tíshṭhate, tásmâd upa-sthéyaḥ | prajâ-patiḥ paçûn asṛijata, té sṛishṭâ aho-râtré prâ 'viçan, tân chándo-bhir ánv avindad[8], yác chándo-bhir upa-tíshṭhate svám evá tád ánv ichati | ná tátra jâmy astî 'ty âhur, yó 'har-ahar upa-tíshṭhata íti | yó vâ agnim pratyáñn[9] upa-tíshṭhate práty enam oshati, yáḥ párâñ[9] vishvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti, kávâ-tiryañn ivó 'pa tishṭheta naí 'nam praty-óshati ná víshvañ[9] pra-jáyâ paçú-bhir eti ‖ 7 ‖ siktásya, sahá, bhavati, yó, yát, khálu vaí, paçúbhis, tráyodaça ca ‖ 9 ‖

(K. 7, 10). — antàgatâ ity antâ-gatâḥ — preti | eva | prâtastaneneti prâtaḥ-tanena — tvashṭrâ | avikṛitam ity avi-kṛitam — yâvaccha[10] iti yâvat-çaḥ — tâvaccha[10] iti tâvat-çaḥ — eshaḥ — saḥ — çvaçva[11] iti çvaḥ-çvaḥ — ahâḥ — te | asúrâḥ — te | apaçyan — saḥ | naḥ — te | agnim — saḥ | ebhyaḥ | stutaḥ | râtriyâḥ | adhîti | ahâḥ | abhîti — ârjat — vittvâ | kâmân — vai | asmât — saḥ | amum — saḥ | imam — mṛityusaṃyuta iti mṛityu-saṃyutaḥ — saḥ | amanyata - saḥ | mâ — saḥ | agnim — saḥ | enam — abhîti | vai | eshaḥ | agnî iti | eti — çreyân | ca | pâpîyân | ca | âsâte iti — agnîshṭ[12] | na | upastheyâs[12] ity úpa-stheyâsḥ | iti — it |

9. [5] °yé nvaí AE; s. P. 5, 13. [6] sá ínvaí AE. [7] so ABE; s. P. 10, 9. [8] ohne Nasal AC. [9] ohne avagraha. [10] °vacha ACE, °vachcha D. [11] so (çvaç°) ABD; çvaḥç° CE. [12] die 8 fehlt in E.

Digitized by Google

nu | vai | yaḥ | aharahar ity ahaḥ-ahaḥ — saḥ | it | nu | vai | tam | upeti | ṛichati — atho iti — tân | ahorâtre[13] ity ahaḥ-râtre — chandobhir iti chandaḥ-bhiḥ — jâmi asti | iti — kavâtiryaṅñ iti kavâ-tiryaṅ — pratyoshatîti prati-oshati.

10. [a] máma nâma prathamâṃ jâta-vedaḥ pitâ mâtâ ca dadhatur[1] yád ágre | tát tvám bibhṛihi púnar â mád aí-'tos távâ 'hâṃ nâma bibharâṇy agne ‖ [b] máma nâma táva ca jâta-vedo vâsasî iva vi-vásânau yé cáravaḥ[2] | âyushe tvâṃ jîváse vayâṃ yathâ-yathâṃ ví pári dadhâvahai púnas té ‖ [c] námo 'gnáyé 'prati-viddhâya námó 'nâ-dhṛishṭâya námaḥ sam-râje | áshâḍhaḥ ‖ 1 ‖ agnír bṛihád-vayâ viçva-jít sáhantyaḥ çréshṭho gandharváḥ ‖ [d] tvát-pitâro agne[3] devâs tvâm-âhutayas tvád-vivâcanâḥ | sám mâm âyushâ sáṃ gau-patyéna[4] sú-hite mâ dhâḥ ‖ [e] ayám agníḥ çréshṭha-tamo 'yám bhágavat-tamo 'yáṃ sahasra-sâtamaḥ | asmâ astu su-vîr-yam ‖ [f 5] máno jyótir jushatâm âjyaṃ ví-chinnaṃ yajnáṃ sám imâṃ dadhâtu | yâ ishṭâ usháso ni-mrúcaç ca tâḥ sáṃ dadhâmi havíshâ ghṛiténa ‖ [g] páyasvatîr[4] óshadha-yaḥ[4] ‖ 2 ‖ páyasvad[4] vîrúdhâm[4] páyaḥ | apâm páyaso yát páyas téna mâm indra sáṃ sṛija ‖ [h] ágne vrata-pate vratâṃ carishyâmi, tác chakeyaṃ, tán me râdhyatâm | [i] agníṃ hótâram ihá táṃ huve devân yajníyân[6] ihá yân hávâmahe ‖ â yantu devâḥ su-manasyámânâ viyántu devâ havísho me asya[7] | [k] kás tvâ yunakti, sá tvâ yunaktu | [l] yâni[8] gharmé kapâlâny upa-cinvánti ‖ 3 ‖ vedhásaḥ | pûshṇás tâny ápi vratá indra-vâyŭ ví muñcatâm ‖ [m] ábhinno gharmó

---

9. [12] s. P. 4, 11.

10 [a-f.] pravatsyato yajamânasya agnyupasthânamantrâḥ; [g-n.] dârçika-yâjamânamantrâḥ; [g-n] gehören bereits zum achten kâṇḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. [1] ohne Accent! ABCDE. [2] cáravaha E prima manu (!). [3] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 14. 13. 16. 17. [4] ohne avagraha. [5] das erste Hemistich s. in I, 5, 3, 2. [6] so (°ân) ABE. [7] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 12. [8] dieser Vers ist schon in I, 1, 7, 3 vorliegend.

Digitized by Google

jîrá-dânur yáta ā́ttas[4] tád agan púnaḥ | idhmó védiḥ pari-dháyaç ça sárve yajnásyā́ "yur ánu sáṃ caranti || [n] tráyas-triuçat tántavo yé vi-tatniré yá imáṃ yajnáu sva-dháyâ dádante, téshâṃ chinnám práty etád dadhâmi svā́hâ[4] gharmó devā́u[9] ápy etu || 4 || áshâḍha, óshadhaya, upacinvánti, páñca-catvâriuçac ca || 10 ||

h. i. k 1, 6, 7, 2. 8, 3. 4. 7, 6, 6. K. 4, 14. 31, 15. Vs. 1, 5. 6. Ç. 1, 1, 1, 2-13. Kâ. 2, 1, 11. 3, 3. — [1] Kâ. 2, 8, 16. — [n] Çâñkh. 13, 12, 18. — eti | mat | aitor[10] ity â-etoḥ — vâsásî[11] iti | iva — ye[12] iti — vi | parîti — te[13] iti — aprátividdhâyety aprâti-viddhâya — anā́dhṛishṭâyety anā́-dhṛishṭâya — bṛihadváyâ iti bṛihat-vayâḥ — tvatpitâra iti tvat-pitâraḥ — tvâmā́hu-taya iti tvâm-âhutayaḥ — ayam | sahasrasâtáma iti sahasra-sâtámaḥ — yâḥ | ishṭâḥ — tat | çakeyam | tat — eti | yantu — viyantú | devâḥ — saḥ | tvâ — apîti | vrate — yatáḥ | âttáḥ — anú | sam iti — ye | imam — svadhayeti sva-dhayā́ | dadánte — devân | apîti.

11. [a] vaiçvânaró[1] na ûtyā́ " prá yâtu parâ-vátaḥ | agnír ukthéna vā́hasâ || [b] ṛitā́-vânaṃ vaiçvânarám ṛitásya jyótishas[2] pátim | ájasraṃ gharmám îmahe || [c] vaiçvânarásya dauśánâbhyo bṛihád áriṇâd ékaḥ sv-apasyayâ kavíḥ | ubhā́ pitárâ maháyann ajâyatâ 'gnír dyā́vâ-pṛithivī́ bhū́ri-retasâ || [d] pṛishṭó diví pṛishṭó agníḥ[3] pṛithivyā́m pṛishṭó víçvâ ósha-dhîr[1] ā́ viveça | vaiçvânaráḥ sáhasâ pṛishṭó agníḥ[3] sá no dívâ sáḥ || 1 || rishâḥ pâtu[4] náktam | [e] jâtó yád agne bhú-vanâ vy-ákhyaḥ paçúṃ ná go-pā́ íryaḥ pári-jmâ | vaíçvânara bráhmaṇe vinda gâtúṃ yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || [f] tvám agne çocíshâ çóçucâna ā́ ródasî apṛiṇâ jā́yamânaḥ |

---

10. [9] so ABE; s. P. 9, 22. [10] ayito° E (!). [11] s. P. 4, 17. [12] s. P. 4, 38. [13] s. P. 4, 42.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [4] s. Whitney zu P. 8, 24.

Digitized by Google

tvám devā̃ʊ[5] abhí-çaster amuñco vaíçvânara jâta-vedo mahi-
-tvā̃ || [g] asmā̃kam agne maghávat-su dhârayā̃ 'nâmi ksha-
trám ajáraʊ su-vī́ryam | vayáṃ jayema çatínaʊ sahasríṇaṃ
vaíçvânara || 2 || vā̃jam agne távo 'tí-bhiḥ || [h] vaiçvâna-
rásya su-mataú syâma rā̃jâ híkam[1] bhúvanânâm abhi-çrī́ḥ |
itó jâtó víçvam idáṃ ví cashṭe vaiçvânaró yatate sū́ryeṇa ||
[i] áva te héḍo varuṇa námo-bhir áva yajnébhir îmahe havír-
-bhiḥ | ksháyann asmá-bhyam asura pra-ceto rā̃jann énâʊsi
çiçrathaḥ kṛitā̃ni || [k] úd ut-tamáṃ varuṇa pā̃çam asmád ávâ
'dhamáṃ ví madhyamáʊ çrathâya | áthâ[6] vayám âditya || 3 ||
vraté távā̃ 'nâgaso áditaye[3] syâma || [l] dadhi-krā̃vṇo[7] akâ-
rishaṃ[3] jishṇór áçvasya vâjínaḥ | surabhí[1] no múkhâ karat
prá ṇa ā̃yûʊshi târishat || [m] ā̃ dadhi-krā̃ḥ çávasâ páñca kṛish-
ṭī́ḥ sū́rya iva jyótishâ 'pás tatâna | sahasra-sā̃ḥ çata-sā̃ vâjy
árvâ pṛiṇáktu mádhvâ sám imā̃ vácâʊsi || [n] [8] agnír mûrdhā̃,
[o] [9] bhúvaḥ | [p] máruto yád dha vo diváḥ sumnâ-yánto hávâ-
máhe | ā̃ tū́[10] naḥ || 4 || úpa gantana || [q] yā̃ vaḥ çárma
çaçamânā̃ya sánti tri-dhā̃tûni dâçúshe yachatā̃ 'dhi | asmá-
-bhyaṃ tā̃ni maruto ví yanta rayíṃ no dhatta vṛishaṇaḥ
su-vī́ram | [r] áditir na urushyatv áditiḥ çárma yachatu |
áditiḥ pâtv áʊhasaḥ || [s] mahī́m û shú[11] mâtáraʊ su-vratā̃nâm
ṛitásya pátnîm ávase huvema | tuvi-kshatrā̃m ajárantîm urû-
cī́ʊ[1] su-çármâṇam áditiʊ su-práṇîtim || [t] su-trā̃mâṇam pṛithi-
vī́ṃ dyā̃m anehásaʊ su-çármâṇam áditiʊ su-práṇîtim | daí-
vîṃ nā̃vaʊ sv-aritrā̃m ánâgasam ásravantîm ā̃ ruhemâ[5] sva-
stáye[1] || [u] imā̃ʊ sú nā̃vam ā̃ 'ruhaʊ çatā̃-'ritrâʊ çatá-sphyâm |

---

11. [5] s. P. 9, 20. [6] °â ABE; s. P. 3, 10. [7] s. P. 13, 14; °vuṇṇo E. [8] blos pratîka, weil der Vers bereits in I, 5, 5, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) da war. [9] dieser Vers (bhuvo yajnasya, schol.) war noch nicht da, findet sich erst in IV, 4, 4, 1 vor und man darf wohl hieraus direkt auf die erst sekundäre Anfügung der yâjyâ-Abschnitte schliefsen, s. die Noten zu I, 5, 5, 3. II, 2, 12, 1. [10] so (tû) ABE; s. P. 3, 14. [11] so (û shu) ABE, s. P. 3, 14. 6, 2.

Digitized by Google

áchidrâm pârayishṇúm || 5 || dívâ sá, sahasríṇaṃ vaíçvânarâ, 'ditya, tū́ no, 'nehásaꣳ suçármâṇam, ékân ná viꣳçatíç ca || 11 ||

(2, 2, 5, 1 - 6, 5). — [a.b] Vs. 26, 8. 6; [c] Ṛ. 3, 3, 11; [d] 1, 98, 2; [e.f] 7, 13, 3. 2; [g] 6, 8, 6; [h] 1, 98, 1; [i.k] 1, 24, 14. 15; [l] 4, 39, 6; [m] 4, 38, 10; [n] 8, 44, 16; [o] 10, 8, 6; [p] 8, 7, 11; [q] 1, 85, 12; [r] 8, 47, 9; [s] Vs. 21, 5; [t] Ṛ. 10, 63, 10; [u] Vs. 21, 7. — ûtyâ | â | preti — parâvata iti parâ-vatáḥ — ukthenà — ṛitâvā́nam[12] ity ṛita-vânam — jyotishaḥ — saḥ | naḥ — eti | rodásî iti | apṛiṇâḥ — devân — dhâraya | anā́mi — tavà | ûtibhir ity ûti-bhiḥ — hikám — namóbhir iti namáḥ-bhiḥ — havirbhir iti haviḥ-bhiḥ | kshayàn — praceta iti pra-cetaḥ | râjàn — çrathâya[13] | athà — surabhi | naḥ — pra | naḥ — sûryàḥ | iva | jyotishâ | apaḥ — çatasâ iti çata-sâḥ | vâjî — yat | ha — sumnâyanta[12] iti sumna-yantáḥ — eti | tu | naḥ — yachata | adhi[14] — vîti | yanta — mahîm | u | sv iti — eti | ruhema — sv iti — eti | aruham | çatârîtrâm iti çata-aritrâm.

devâsurā́ḥ, párâ, bhū́mir, bhū́mir, upaprayántaḥ, sámpaçyâmy, áyajnaḥ, sámpaçyâmī́ty âhâ, 'gnihotrám, máma nā́ma, vaiçvânará, ékâdaça || 11 ||

devâsurā́ḥ (1, 1), kruddháḥ (3, 2), sámpaçyâmi (6, 1), sámpaçyâmi (8, 1), náktam (9, 6), úpagantanaí (11, 5), 'kapañcâçat || 51 ||

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

8*. aishṭikaṃ yâjamânam (1, 6, 1-6).

1. [a] sáṃ tvâ siñcâmi yájushâ pra-jā́m ā́yur dhánaṃ ca | bṛíhaspáti-prasûto yájamâna ihá mā́ rishat || [b] ā́jyam asi, satyám asi, satyásyā́ 'dhy-aksham asi, havír asi vaiçvânaráṃ[1] vaiçva-devám útpûta-çushmaꣳ satyaú-'jâḥ, sáho 'si sáhamânam asi, sáhasvā́ 'râtîḥ sáhasvâ 'râtîyatáḥ[1] sáhasva pṛítanâḥ sáhasva pṛitanyatáḥ, sahásra-vîryam asi, tán mâ

11. [12] s. P. 3, 2. [13] çradhâya E. [14] ohne iti.

* auch I, 5, 10, 3-4 (g-n) gehört hierzu, s. das daselbst Bemerkte.

6, 1. âjyagrahaṇam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

jinvâ, "jyasyâ "jyam asi, satyásya satyám asi, satyâ-"yuḥ ‖ 1 ‖ asi, satyá-çushmam asi, satyéna tvâ 'bhí ghârayâmi, tásya te bhakshîya | [c]pañcânâm tvâ vâtânâm yantrâya dhartrâya gṛihṇâmi | [d]pañcânâm tva 'rtûnâm y. dh. g. | [e]pañcânâm tvâ diçâm y. dh. g. | [f]pañcânâm tvâ pañca-janânâm y. dh. g. | [g]caros tvâ[3] páñcabilasya y. dh. g. | [h]bráhmaṇas tvâ téjase y. dh. g. | [i]kshatrásya tvaú 'jase y. ‖ 2 ‖ dh. g. | [k]viçé tvâ y. dh. g. | [l]su-vîryâya tvâ grihṇâmi | [m]suprajâs-tvâya tvâ g. | [n]râyás póshâya[3] tvâ g. | [o]brahma-varcasâya tvâ g. | [p]bhûr asmâkaṁ, havír devânâm, â-çísho yájamânasya, devânâm tvâ devátâbhyo[1] gṛihṇâmi | [q]kâmâya tvâ gṛihṇâmi ‖ 3 ‖ satyâyur, ójase yantrâya, tráyastriṁçac ca ‖ 1 ‖

[c-c]K. 5, 6. 32, 6. — vaiçvânaram | vaiçvadevam iti vaiçva-devam — satyaujâ iti satya-ojâḥ — satyâyur iti satya-âyuḥ — tvâ | ṛitûnâm — caroḥ | tvâ — tvâ | ojâse — suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyâ — râyaḥ | poshâya.

2. [a]dhruvò 'si dhruvò 'háṁ sa-jâtéshu bhûyâsaṁ dhîraç céttâ vasu-víd | [b]ugrò 'sy ugrò 'háṁ sa-jâtéshu bh. ugráç c. v. | [c]abhi-bhûr asy abhi-bhûr aháṁ sa-jâtéshu bh. abh. c. v. | [d]yunájmi tvâ bráhmaṇâ daívyena havyâyâ 'smaí vódhavé jâta-vedaḥ | índhânâs tvâ su-prajásaḥ su-vîrâ jyóg jîvema bali-hṛíto vayám te ‖ [e]yán me agne[1] asyá[1] yajnásya ríshyât ‖ 1 ‖ yád vâ skándâd âjyasyo 'tá vishṇo | téna hanmi sapátnam[2] dur-marâyúm aí 'nam dadhâmi níṛ-ṛityâ upá-sthe ‖ [f]bhûr bhúvaḥ súvar | [g]úc-chushmo agne[3] yájamânâyai 'dhi, ní-çushmo abhi-dâsate[3] | [h]ágne deve-'ddha manv-iddha mándra-jihvâ 'martyasya te hotar mûrdhánn

1. [2] so ([o]s t[o]) ABE. [3] so ([o]s p[o]) ABE, s. P. 8, 29.

2. havirhomaḥ. [1] so ([o]e a[o]) ABE; s. P. 11, 11. 17. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]o a[o]) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 16. [4] s. P. 8, 29.

Digitized by Google

ā́ jigharmi râyás póshâya[4] suprajâs-tvā́ya su-vī́ryâya | [i]máno 'si prâjâ-patyám, mánasâ mâ bhûténā́ " viça | [k]vā́g asy aindrī́ sapatna-ksháyaṇî || 2 || vâcā́ me 'ndríyeṇā́ " viça | [l]vasantám ṛitûnā́m prîṇâmi, sá mâ prîtáḥ prîṇâtu | [m]grîshmám ṛitûnā́m prîṇâmi, sá mâ p. p. | [n]varshā́ ṛitûnā́m prîṇâmi, tā́ mâ prîtā́ḥ prîṇantu | [o]çarádam ṛitûnā́m p., sā́ mâ prîtā́ prîṇâtu | [p]hemanta-çiçirā́v ṛitûnā́m prîṇâmi, taú mâ prîtaú prîṇîtâm | [q]agnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ cákshushmân[2] bhûyâsam | [r]agnér aháṃ deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâsam || 3 || [s]dábdhir asy, ádabdho bhûyâsam, amúṃ dabheyam | [t]agnī́-shómayor aháṃ deva-yajyáyâ vṛitra-hā́ bhûyâsam | [u]indrâ-'gniyór aháṃ devayajyáye 'ndriyâvỳ[2] annâ-'dó bhûyâsam | [v]índrasyâ 'háṃ deva-yajyáye 'ndriyâvī́[2] bhûyâsam | [w]mahe-'ndrásyâ 'háṃ deva-yajyáyâ jemā́nam mahimā́naṃ gameyam | [x]agnéḥ svishṭa-kṛíto 'háṃ deva-yajyáyā́ "yushmân[2] yajnéna prati-shṭhā́ṃ gameyam || 4 ||

ríshyât, sapatnaksháyaṇy, annâdó bhûyâsaꣳ, sháṭtriꣳçac ca || 2 ||

1, 6, 10, 1 - 11, 7. — K. 4, 14. 5, 1. 31, 15. 32, 1. — dhru̱vaḥ | a̱si̱ | dhru̱vaḥ | a̱ha̱m — u̱graḥ | a̱si̱ | u̱graḥ | a̱ham — yat | me̱ — u̱ta | vi̱shṇo̱ iti — sa̱patnàm | du̱rma̱râ̱yum iti duḥ-ma̱râ̱yum | eti | e̱na̱m -- nirṛityâ̱ iti̱ niḥ-ṛi̱tyâ̱ḥ — uchúshma̱ ity ut-çu̱shma̱ḥ — deve̱ddheti̱ devà-i̱ddha̱ — eti | ji̱gha̱rmi̱ | râ̱yaḥ | poshā́ya | su̱pra̱jâ̱stvâyeti suprajâḥ-tvâyà — prâ̱jâ̱pa̱tyam iti prâjâ-pa̱tyam — eti | vi̱ça̱ — saḥ | mâ̱ — tâḥ | mâ̱ — a̱gnîshomàyo̱r ity a̱gnî-somàyoḥ — cakshúshmân — a̱nnâ̱da ity ànna-a̱daḥ — i̱ndri̱yâ̱vî — ma̱he̱ndrasyeti mahâ-i̱ndrasyà — âyúshmân — pra̱ti̱shṭhâm iti prati-sthâm.

3. [a]agnír mâ dúr-ishṭât pâtu, savitā́ 'ghá-çaꣳsâd | [b]yó mé 'nti dûrè 'râtîyáti tám eténa jeshaꣳ | [c]súrûpa-varshavarṇa é 'hî 'mā́n bhadrā́n dúryâꣳ[1], abhy é 'hi mā́m

3. bhakshya iḍâdibhâgaḥ. [1] so (°âꣳ) ABE; s. P. 9, 21. 22.

Digitized by Google

ánu-vratâ, | [d]nỳ u çîrshâṇi mṛiḍhvam | [e]íḍa é 'hy ádita é 'hy sárasvaty[2] é 'hi | [f]rántir asi rámatir asi sûnáry[2] asi | [g]júshṭe júshṭiṃ te 'çîyó, 'pa-hûta upa-havâṃ ‖ 1 ‖ te 'çîya | [h]sấ me satyấ "-çîr asyá yajnásya bhûyâd | [i]áreḍatâ mánasâ tác chakeyaṃ | [k]yajnó dívaṁ rohatu, yajnó divaṃ gachatu | [l]yó deva-yấnaḥ pánthâs, téna yajnó devấṁ[1] ápy etv | [m]asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv, asmấn rấya utá yajnấḥ sacantâm, asmấsu santv â-çíshaḥ, sấ naḥ priyấ su-prátûrtir maghónî | [n]júshṭir asi jushásva no, júshṭâ naḥ ‖ 2 ‖ asi júshṭiṃ te gameyam | [o 3]máno jyótir jushatâm ấjyaṃ ví-chinnaṃ yajnáṁ sám imáṃ dadhâtu | bṛíhaspátis[3] tanutâm imáṃ no víçve devấ ihá mâdayantâm ‖ [p]brádhna pínvasva | [q]dádato me mấ kshâyi kurvató me mó 'pa dasat | [r]prajấ-pater bhâgò 'sy ûrjasvân[2] páyasvân[2] | [s]prâṇấ-'pânaú me pâhi, samâna-vyânaú me pâhy, udâna-vyânaú me pâhy | [t]ákshito 'sy, ákshityai tvâ, mấ me ksheshṭhâ amútrâ 'múshmiṅ loké ‖ 3 ‖ upahavấṃ, júshṭâ nas, tvâ, shâṭ ca ‖ 3 ‖

1, 7, 1, 1 - 3, 4. - K. 5, 2-4. 32, 2. 3. — Vs. 2, 10. 13. Kâṇva 2, 3, 7. 8. Ç. 1, 8, 1, 42. Kâ. 3, 4, 13-30. Çâṅkh. 4, 9, 2-4. — durishṭâd iti duḥ-ishṭât — yaḥ | me | anti | dûre | arâtîyati — surûpavarshavarṇa iti surûpa-varshavarṇe | eti | ihi | imân — duryấn | abhi | eti | ihi — nîti | u — idé | eti | ihi | adite | eti | ihi — sûnarî — te | açîya | upâhûta ity upâ-hûte — te | açîya — tat | çakeyam — devân | apîti — râyaḥ — bṛihaspatiḥ — mâ | upeti — kshesḥṭhâḥ | amutrâ | amushmin.

4. [a]barhísho 'hám deva-yajyáyâ prajấ-vân bhûyâsaṃ | [b]nárâçáṁsasyâ[1] 'hám deva-yajyáyâ paçu-mấn bhûyâsam | [c]agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám deva-yajyáyấ "yushmân[1] yajnéna

---

3. [2] ohne avagraha. [3] s. I, 5, 3, 2. 10, 2.
4. anuyâjâdiçeshâhutiḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

prati-shṭhâṃ gameyam | [d] agnér ahám új-jitim ánû 'j jeshaṃ | [e] sómasyâ 'hám ú. ánû 'j j. | [f] agnér ahám ú. ánû 'j j. | [g] agnî-shómayor ahám ú. ánû 'j j. | [h] indrâ-'gniyór ahám ú. ánû 'j j. | [i] índrasyâ 'hám || 1 || ú. ánû 'j j. | [k] mahe--'ndrásyâ 'hám ú. ánû 'j j. | [l] agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hám ú. ánû 'j j. | [m 2] vâjásya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agra-bhît | áthâ[3] sapátnâṃ[1 m. 4] índro me ni-grâbhéṇâ 'dharâṃ[4] akaḥ || [n 2] ud-grâbháṃ ca ni-grâbháṃ ca bráhma devấ avî-vṛidhan | áthâ[3] sapátnân[1 n. 5] indrâ-'gnî́ me vishûcî́nân[1] vy asyatâm || [o] é 'mấ agmann â-çísho dóha-kâmâ índra-van-taḥ || 2 || vanâmahe dhukshîmáhi pra-jấm ísham || [p] róhi-tena tvâ 'gnír devátâṃ[1] gamayatu, hári-bhyâṃ tvé 'ndro d. g., étaçena tvâ sû́ryo d. g. | [q] ví te muñcâmi raçanấ ví raçmî́n ví yóktrâ yấni pari-cártanâni dhattấd asmấsu drá-viṇaṃ yác ca bhádram prá ṇo[6] brûtâd bhâga-dhấn deva-tâsu[1] | [r] víshṇoḥ çam-yór ahâṃ deva-yajyáyâ yajnéna prati--shṭhâṃ gameyaṃ | [s] sómasyâ 'hâṃ deva-yajyáyâ || 3 || su--rétâ réto dhishîya | [t] tváshṭur ahâṃ deva-yajyáyâ paçûnâṃ rûpám pusheyaṃ | [u] devấnâm pátnîr agnír gṛihâ-patir yaj-násya mithunấm, táyor ahâṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsaṃ | [v] vedò 'si, víttir asi, vidéya | [w] kármâ 'si, karû-ṇam asi, kriyấsaṃ | [x] sanír asi, sanitấ 'si, sanéyaṃ | [y] ghṛitá--vantaṃ kulâyínaṃ[1] râyás póshaṃ[7] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vấjinam || 4 || índrasyâ 'hám, índra-vantaḥ, sómasyâ 'hâṃ deva-yajyáyâ, cátuçcatvârio̱çac ca ‖ 4 ‖

1, 7, 4, 1-6. — K. 5, 1. 3. 4. 32, 3. 4. — [m. n] Vs. 17, 63. 64. — narâçaṃsasya | aham — âyûshmân — pratishṭhâm iti prati--sthâm — anú | ud iti | jeshaṃ — agnîshomáyor ity agnî--somáyoḥ — indrâgniyor itîndra-agniyoḥ — mahendrasyeti

4. [1] so schon I, 1, 13, 1. [2] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [3] so (°âṃ) ABE, s. P. 9, 22. [4] so (°âṃ) ABE, s. P. 7, 4. [5] so (°ân) ABE. [6] so (ṇo) ABE; s. P. 8, 29. [7] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 29.

Digitized by Google

mahâ-indrasyâ — athâ | sapatnân | indrâḥ — adhârân | akaḥ — athâ | sapatnân | indrâgnî itîndra-agnî — vîti | asyatâm | eti | imâḥ | agman — raçanâḥ — preti | naḥ — çamyor iti çam-yoḥ — suretâ iti su-retâḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | poshâm.

5. [a] ấ pyâyatâm dhruvấ ghṛiténa yajnám-yajnam práti devayád-bhyaḥ | sûryâyâ ûdhó 'dityâ[1] upá-stha urú-dhârâ pṛithivî yajné asmín[2] ‖ [b] prajấ-pater vi-bhấn nấma lokás, tásmiṁs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânena | [c] sád asi sán me bhûyâḥ, sárvam asi sárvam me bhûyâḥ, pûrṇám asi pûrṇám me bhûyâ, ákshitam asi mấ me ksheshṭhâḥ | [d] prấcyâm diçí devấ ṛitvíjo[4] mârjayantâm, dákshiṇâyâm ‖ 1 ‖ diçí mấsâḥ pitáro mârjayantâm, pratîcyâm diçí gṛihấḥ paçávo mârjayantâm, údîcyâm diçy ấpa óshadhayo[4] vánaspátayo[4] mârjayantâm, ûrdhvấyâm diçí yajnáḥ saṃ-vatsaró yajná-patir mârjayantâm | [e] víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hấ, gâyatréṇa chándasâ pṛithivîm ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [f] víshṇoḥ krámo 'sy abhiçasti-hấ, traíshṭubhena[4] chándasâ 'ntárikṣham[4] ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [g] víshṇoḥ krámo 'sy arâtîyató[4] hantấ, jấgatena chándasâ dívam ánu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmó | [h] víshṇoḥ krámo 'si çatrû-yató[5] hantấ "nu-shṭubhena chándasâ díçó 'nu ví krame, nír-bhaktaḥ sá yám dvishmáḥ ‖ 2 ‖ dákshiṇâyâm, antárikṣham ánu ví krame nírbhaktaḥ sá yám dvishmó víshṇor, ékân ná triṁçác ca ‖ 5 ‖

1, 7, 5, 1-4. 4, 2, 1, 1. — K. 5, 5. 16, 8. 32, 5. — [a] Vs. 2, 5, 3 Kâṇva. [e-h] 2, 25. 12, 5. Ç. 1, 9, 3, 10-12. 6, 7, 2, 13-16. Kâ. 3, 3, 12. 8, 11. 16, 5, 11. — Çâṅkh. 4, 11, 1 - 12, 6. — devayadbhya iti devayat-bhyaḥ | sûryâyâḥ | ûdhâḥ | adityâḥ | upastha ity upa-stha — vibhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ — sat | me —

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] so (°o ') ABE. [2] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 16. [3] so (°ṁs) ABE, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7.

Digitized by Google

ṛitvijâḥ — oshâdhayaḥ | vanaspatâyaḥ — anú | vîtí | krame — saḥ | yam — traishṭúbhena — ârâtîyatâḥ — çatrûyata iti çatru-yatâḥ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena.

6. [a]áganma súvaḥ, súvar aganma | [b]saṃ-dṛiças te mâ chitsi, yát te tápas tásmai te mâ " vṛikshi | [c]su-bhûr asi çréshṭho raçmînâm, âyur-dhâ asy âyur me dhehi, varco-dhâ asi várco máyi dhehî | [d]'dám ahám amúm bhrâtṛivyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divò 'smâd antárikshâd asyaí pṛithivyâ asmâd annâ-'dyân ṅír bhajâmi, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ ‖ 1 ‖ [e]sám jyótishâ 'bhûvam | [f]aindrîm â-vṛítam anv-âvarte[1] | [g]sám ahám pra-jáyâ, sám máyâ pra-jấ | [h]sám aháṁ râyás póshena, sám máyâ râyás póshaḥ | [i]sám-iddho agne[2] me dîdihi, sam-eddhấ te agne[3] dîdyâsaṃ | [k]vásu-mân yajnó, vásîyân bhûyâsam | [l][4]ágna âyûṁshi pavasa â suvó 'rjam íshaṃ ca naḥ | árê bâdhasva duchûnâm[5] ‖ [m]ágne pávasva sv-ápâ asmé várcaḥ su-vîryam ‖ 2 ‖ dádhat póshaṁ rayím máyi ‖ [n][6]ágne gṛiha-pate su-gṛihapatír ahám tváyâ gṛihá-patinâ bhûyâsaṁ, su-gṛihapatír máyâ tvám gṛihá-patinâ bhûyâḥ, çatáṁ hímâs, tâm â-çísham ấ çase tántave jyótishmatîṃ[5], tâm â-çísham ấ çase 'núshmai jyótishmatîṃ[5] | [o]kás tvâ yunakti, sá tvâ ví muñcatv | [p]ágne vrata-pate vratám acârishaṃ, tád açakaṃ tán me 'râdhi | [q]yajnó babhûva sá ấ ‖ 3 ‖ babhûva sá prá jajne sá vâvṛidhe | sá devânâm ádhi-patir babhûva só asmâṁ[2] ádhi-patîn[7] karotu vayáṁ syâma pátayo rayîṇâm | [r]gó-maṁ agné[7] 'vi-maṁ açvî[7] yajnó nṛivát-sakhâ sádam íd apra-mṛishyâḥ | íḍâ-vaṁ[7] eshó asura[2] prajấ-vân dîrghó rayíḥ

---

6. sûryopasthânâdimantrâḥ. [1] als Compositum! [2] so (°o a) ABE, s. P. 11, 16. 9. [3] so (°e a°) ABE, s. P. 3, 10. [4] so schon I, 4, 29, 1. 5, 5, 2. [5] ohne avagraha. [6] so schon I, 5, 6, 4. 8, 5. [7] so (°âṁ a°) ABE; s. P. 9, 21.

Digitized by Google

pṛithu-budhnáḥ sabhā́-vân ‖ 4 ‖ dvishmáḥ, suvîryaꝏ, sá ā́, pā́ṇ-catriꝏçac ca ‖ 6 ‖

1, 7, 6, 1-7. — K. 5, 5.6. 32, 5.6. — Vs. 2, 25-28. Ç. 1, 9, 3, 14-23. Kâ. 3, 8, 15-29. — Çâṅkh. 4, 12, 8-16. 13, 3. 4. — su-vàḥ | aganma — mâ | chitsi — mâ | eti | vṛikshi — dig-bhya iti dik-bhyaḥ — asyai | pṛithivyâḥ — annâdyâd ity ánna-adyât — saḥ | yam — abhûvam — anvâvârta ity ánu-âvârte — râyaḥ | poshéṇa — râyaḥ | poshâḥ — pavase | eti — duchunâm — svapấ iti su-apấḥ | asme iti — jyotish-matîm — saḥ | tvâ — tat | me | ardhi — saḥ | eti — saḥ | preti | jajñe | saḥ | vâvṛidhe | saḥ — saḥ | asmân — gomân iti go-mân | agne | avimân ity avi-mân | açvî — idâvân itîḍâ-vân | eshaḥ | asura.

9. aishṭikayâjamânavidhiḥ (I, 6,7 - 7,6 *).

7. yáthâ vai samṛita-somâ evám vâ eté samṛita-yajñâ yád darça-pûrṇamâsaú, kásya vâ 'ha devâ yajnám à-gáchanti kásya vâ ná, bahûnâm yájamânânâm yó vai devátâḥ[1] púrvaḥ pari-gṛihṇâti sá enâḥ çvó[2] bhûté yajata | etád vai devânâm â-yátanam yád â-havanîyo, 'ntarâ 'gnî paçûnâm, gârha-patyo manushyânâm, anvâhârya-pácanaḥ pitṛiṇâm | agnîm gṛihṇâti, svá evâ "-yátane devátâḥ[1] pári ‖ 1 ‖ gṛihṇâti, tâḥ çvó[2] bhûté yajate | vraténa vai médhyo 'gnír vratá-patir, brâhmaṇó vrata-bhṛíd | vratám upai-'shyán brûyâd: ágne vrata-pate vratám carishyâmî 'ty | agnír vai devânâm vratá-patis, tásmâ evá prati-prócya vratám ấ labhate | barhíshâ pûrṇá-mâse vratám úpai 'ti[3] vatsaír amâ-vâsyâyâm, etád dhy etáyor â-yátanam | upa-stîryaḥ púrvaç câ 'gnír áparaç cé 'ty âhur; manushyâḥ ‖ 2 ‖ ín

---

* ausgenommen (6,12 und) 7,2; s. Ind. Stud. 3,375.385.

7. devatâparigrahaḥ. [1] ohne avagraha [2] °nâ çvo, und tâ çvo B. [3] unbetont!

Digitized by Google

n' vã[4] úpa-stîrṇam ichánti[5] kím u devã yéshâṃ návâ-'vasânam, úpâ 'smiñ chvó yakshyámâṇe devátâ[1] vasanti yá eváṃ vidvấn agním upa-stṛṇấti | yájamânena grâmyấç ca paçávo 'va-rúdhyâ âraṇyấç cé 'ty âhur, yád grâmyấn upa-vásati téna grâmyấn áva runddhe[6], yád âraṇyásyâ 'çnâti téná "raṇyấn, yád ánâçvân upa-váset pitṛi-devatyàḥ syâd | âraṇyásyâ 'çnâtî, 'ndriyám ‖ 3 ‖ vã âraṇyám, indriyám evã "tmán dhatte | yád ánâçvân upa-váset kshódhukaḥ syấd, yád açnîyấd rudrò 'sya paçûn abhí manyetâ; 'pò 'çnâti, tán né 'vâ 'çitáṃ né 'vã 'naçitaṃ, ná kshódhuko bhavati, nấ 'sya rudráḥ paçûn abhí manyate | vájro vaí yajnáḥ, kshút khálu vaí manushyasya bhrấtṛivyo, yád ánâçvân upa-vásati, vájreṇai 'vá sâ-'kshât kshúdham bhrấtṛivyaṁ hanti ‖ 4 ‖ pári, manushyấ, indriyáṁ, sákshât, tríṇi ca ‖ 7 ‖

1, 5, 10, 3. — K. 31, 15. 32, 7. — Ç. 1, 1, 1, 2-10. — vai | ete – vâ | abhí | devâḥ — saḥ | enâḥ | çvaḥ — yajate — agnî[7] iti — sve | eva — medhyâḥ | agniḥ — it | nu | vai — navâvasânam iti navâ-avasânam — asmin | çvaḥ — devatâḥ | vasanti — vai | âraṇyam — rudraḥ | asya — apaḥ | açnâti | tat | na | iva | açitam | na | iva | anâçitam — na | asya — sâkshâd iti sa-akshât.

8. [a] yó vaí çrad-dhấm ánâ-rabhya yajnéna yájate nấ 'sye 'shṭấya çrád dadhate | [b] 'páḥ prá ṇayati[1], çrad-dhấ vã ấpaḥ, çrad-dhấm evã "-rábhya yajnéna yajata, ubháye 'sya deva-manushyấ ishṭấya çrád dadhate | tád âhur: áti vã etấ vártraṃ nedanty áti vãcaṃ máno vãvaí[2] 'tấ nấ 'ti nedantî 'ti | mánasâ prá ṇayatî[1], 'yáṃ vaí mánaḥ ‖ 1 ‖ anáyai 'vaí 'nâḥ prá ṇayaty[1] | áskanna-havir bhavati yá

7. [4] invâ AE; s. P. 5, 13. [5] betont! [6] rumdhe ABCDE. [7] s. P. 4, 36.

8. yajnâyudhasambhṛitiḥ. [1] so (ṇ°) ABE, s. P. 7, 4. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

evâṃ véda | yajnâ-"yudhãni sám bharati yajnó vaí yajnâ-"yudhãni, yajnám evá tát sám bharati | yád ékam-ekaṁ[3] sam-bháret pitṛi-devatyâni syur, yát sahá sárvâṇi mânushãṇi | dvé-dve[4] sám bharati, yâjyâ-'nuvâkyayor evá rûpáṃ karoty, átho mithunám evá | yó vaí dáça yajnâ-"yudhãni véda mukhatò[2] 'sya yajnáḥ kalpate | sphyáḥ || 2 || ca kapâlâni câ 'gnihotra-hávaṇi[5] çûrpaṃ ca krishṇâ-'jináṃ ca çámyâ co 'lûkhalaṃ[2] ca músalaṃ ca dṛishác có 'palâ cai, 'tãni vaí dáça yajnâ-"yudhãni, yá evâṃ véda mukhatò[2] 'sya yajnáḥ kalpate | yó vaí devébhyaḥ prati-prócya yajnéna yájate jushánte 'sya devã havyáṁ | havír nir-upyámânam[6] abhí mantrayetâ: 'gníṁ hótâram ihá táṁ huva íti || 3 || devébhya evá prati-prócya yajnéna yajate, jushánte 'sya devã havyám | eshá vaí yajnásya gráho, gṛihîtvaí 'vá yajnéna yajate | tád uditvã vãcaṃ yachati, yajnásya dhṛityâ | átho mánasâ vaí prajã-patir yajnám atanuta, mánasai 'vá tád yajnáṃ tanute, rákshasâm ánanv-avacârâya | yó vaí yajnáṃ yóga ã-gate yunákti yuñkté yuñjánéshu | kás tvâ yunakti sá tvâ yunaktv íty âha, prajã-patir vaí káḥ, prajã-patinai 'vaí 'nam yunakti yuñkté yuñjânéshu || 4 || vaí mána, sphyá, íti, yunaktv, ékâdaça ca ||8||

1, 5, 10, 3. — K. 32, 7. 31, 15. — Ç. 1, 1, 1, 13. 22. — çrad-dhâm iti çrat-dhâm — na | asya | ishṭâyâ — preti | nayati — vai | âpâḥ — yajate | ubhayé | asya — tat | âhuḥ — vai | etâḥ — nedanti[6] — vâva | etâḥ — anayã | eva | enâḥ — dve-dve iti dve-dve — yâjyânuvâkyayor iti yâjyâ-anuvâkyayoḥ — atho iti — mukhatah | asya — agnihotra-havaṇity ágnihotra-havânî — jushante | asya | devâḥ — niṛupyamãṇam iti niḥ-upyamãnam — eshaḥ | vai — gṛihîtvâ | eva — dhṛityai | atho iti — yogé — saḥ | tvâ.

---

8. [3] s. P. 5, 18 schol. [4] s. P. 4, 49. [5] s. P. 7, 11. 3. [6] unbetont!

Digitized by Google

9. prajấ-patir yajñấn asṛijatâ 'gni-hotrấṃ câ 'gni-shṭomấṃ ca paurṇa-mâsíṃ co 'kthỳaṃ câ 'mâ-vâsỳâṃ câ 'ti-râtrấṃ ca; tấn úd amimîta, yấvad[1] agni-hotrám ấsît tấvân[1] agni-shṭomó, yấvatî paurṇa-mâsî tấvân ukthỳo, yấvaty amâ-vâsỳâ tấvân ati-râtró | yá evấṃ vidvấn agni-hotrấṃ juhóti yấvad agni-shṭoméno 'pâ-"pnóti tấvad úpâ "pnoti, yá evấṃ vidvấn paurṇa-mâsíṃ yájate yấvad ukthỳeno 'pâ-"pnóti ‖ 1 ‖ tấvad úpâ "pnoti, yá evấṃ vidvấn amâ-vâsỳâṃ yájate yấvad ati-râtréṇo 'pâ-"pnóti tấvad úpâ "pnoti | parameshṭhíno[1] vấ eshá yajnó 'gra âsît, téna sá paramấṃ kấshṭhâm agachat téna prajấ-patiṃ nir-ávâsâyayat[2], téna prajấ-patiḥ paramấṃ kấshṭhâm agachat téné 'ndraṃ nir-ávâsâyayat[2], téné 'ndraḥ paramấṃ kấshṭhâm agachat téná 'gnî-shómau nir-ávâsâyayat, ténâ 'gnî-shómau paramấṃ kấshṭhâm agachatâṃ, yáḥ ‖ 2 ‖ evấṃ vidvấn darça-pûrṇamâsaú yájate paramấm evá kấshṭhâṃ gachati | yó vaí prá-jâtena yajnéna yájate prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate, dvấdaça[1] mấsâḥ saṃ-vatsaró dvấdaça dvaṃ-dvấni darça-pûrṇamâsáyos[3] tấni sam-pấdyânî 'ty âhur | vatsáṃ co 'pâ-'vasṛijáty ukhấṃ cấ 'dhi çrayaty, áva ca hánti dṛishádau ca sam-ấhanty[2], ádhi ca vápate kapấlâni cópa dadhâti, puroḍấçaṃ[1] ca ‖ 3 ‖ adhi-çráyaty ấjyaṃ ca, stamba-yajúç ca háraty abhí ca gṛihṇâti, védiṃ ca pári gṛihṇấti patnîṃ ca sáṃ nahyati, pró-'kshaṇîç câ "-sâdáyaty ấjyaṃ cai | 'tấni vaí dvấdaça[1] dvaṃ-dvấni darça-pûrṇamâsáyos[3], tấni yá evấm sam-pấdya yájate prá-jâtenai 'vá yajnéna yajate[4] prá pra-jáyâ paçú-bhir mithu-

9. dvâdaçadvandvasampattiḥ. [1] ohne avagraha. [2] als Compositum! [3] hier sieben, und in anuvâka 8 fünf, s. B. p. 916. [4] yájate E.

Digitized by Google

naír jâyate || 4 || ukthyèno 'pâpnóty, agachatâṃ yáḥ, puroḍā́çaṃ ca, catvâriṃçác ca || 9 ||

a̱gni̱shṭo̱mam ity ágni-sto̱mam — pa̱ra̱me̱shṭhinâḥ | vai | e̱shaḥ | ya̱jnaḥ | agré — tená | saḥ — ni̱ravā́sâyaya̱d iti niḥ-avā́sâyayat — a̱gnîshomâ̱v ity a̱gnî-somaú — dvâdáça | dva̱ndvânîti dvam-dvâni — sa̱mâha̱ntîti sam-âhánti — pro-kshâṇîr iti pra-ukshâṇîḥ.

10. dhruvò 'si dhruvò 'háṃ sa-jâtéshu bhû-yâsam íty âha, dhruvā́n evaí 'nân kuruta | ugrò 'sy ugrò 'háṃ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âhā́, 'prati-vâdina evaí 'nân kurute | 'bhi-bhū́r asy abhi-bhū́r aháṃ sa-jâtéshu bhûyâsam íty âha, yá evaí 'nam praty-utpí-pîte tám úpâ 'syate | yunájmi tvâ bráhmaṇâ daív-yené 'ty âhai, 'shá vā́ agnér yógas, téna || 1 || evaí 'naṃ yunakti | yajnásya vaí sám-ṛiddhena devā́ḥ suvar-gáṃ lokám âyan yajnásya vỳ-ṛiddhenā́ 'surân párâ 'bhâ-vayan, yán me agne[1] asyá[1] yajnásya ríshyâd íty âha, yajnásyai 'vá tát sám-ṛiddhena yájamânaḥ suvar-gáṃ lokám eti yajnásya vỳ-ṛiddhena bhrā́tṛivyân párâ bhâ-vayaty | agni-hotrám etā́bhir vyā́hṛitî-bhir[2] úpa sâda-yed, yajna-mukháṃ vā́ agni-hotrám bráhmai 'tā́ vy-ā́hṛi-tayo, yajna-mukhá evá bráhma || 2 || kurute, saṃ-vatsaré pary-ā́gata etā́bhir evó 'pa sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bha-yátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛihṇâti | darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyā́ny â-lábhamâna etā́bhir vyā́hṛitî-bhir[2] ha-vī́ṃshy ā́ sâdayed, yajna-mukháṃ vaí darça-pûrṇamâsaú câtur-mâsyā́ni bráhmai 'tā́ vy-ā́hṛitayo, yajna-mukhá evá bráhma kurute, saṃ-vatsaré pary-ā́gata etā́bhir evā́ " sâdayed, bráhmaṇai 'vó 'bhayátaḥ[3] saṃ-vatsarám pári gṛih-

10. haviḥsâdanam. [1] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 11. 17. [2] s. P. 3, 7. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

ṇâti | yád vaí yajnásya sámnâ kriyáte râshṭrám ‖ 3 ‖ yajnásyâ "-çîr gachati, yád ṛicâ víçaṃ yajnásyâ "-çîr gachaty; átha brâhmaṇò 'nâçîrkeṇa[3] yajnéna yajate, sâm-idhenîr anu-vakshyánn etâ vy-âhṛitîḥ purástâd[3] dadhyâd, bráhmai 'vá prati-pádaṃ kurute, táthâ brâhmaṇáḥ sâ-"çîrkeṇa yajnéna yajate | yáṃ kâmáyeta yájamânam: bhrâtṛivyam asya yajnásyâ "-çîr gached íti tásyai 'tâ vy-âhṛitîḥ puro-'nuvâkyâyâṃ dadhyâd, bhrâtṛivya-devatyâ vaí puro-'nuvâkyâ, bhrâtṛivyam evâ 'sya yajnásya ‖ 4 ‖ â-çîr gachati | yân kâmáyeta yájamânânt: samâvaty[3] enân yajnásyâ "-çîr gached íti téshâm etâ vy-âhṛitîḥ puro-'nuvâkyâyâ ardha-'rcá ékâṃ dadhyâd[4] yâjyâyai purástâd[3] ékâṃ yâjyâyâ ardha-'rcá ékâṃ, táthai 'nânt samâvatî[3] yajnásyâ "-çîr gachati | yáthâ vaí parjányaḥ sú-vṛishṭaṃ várshaty eváṃ yajnó yájamânasya varshati, sthálayo 'dakám pari-gṛihṇánty[5] â-çíshâ yajnáṃ yájamânaḥ pári gṛihṇâti | máno 'si prâjâ-patyám ‖ 5 ‖ mánasâ mâ bhûténâ" viçé 'ty âha, máno vaí prâjâ-patyám, prâjâ-patyó yajnó, mána evá yajnám âtmán dhatte | vâg asy aindrî sapatna-kshayaṇî vâcâ me 'ndriyéṇâ" viçé 'ty âhai, "ndrî vaí vâg, vácam evaí "ndríṃ âtmán dhatte ‖ 6 ‖ ténai, 'vá bráhma, râshṭrám, evâ 'sya yajnásya, prâjâ-patyáṃ, sháṭtriṃçac ca ‖ 10 ‖

1, 6, 2, 1-3. — K. 31, 15. — dhruvaḥ | asi | dhruvaḥ | aham — ugraḥ | asi | ugraḥ | aham — aprátivâdina ity aprâti-vâdinaḥ — upeti | asyate — eshaḥ | vai — vyâhṛitîbhir iti vyâhṛiti-bhiḥ — brahmâ | etâḥ | vyâhṛitaya itî vi-âhṛitayaḥ — paryâgâta iti pari-âgâte — ubhayatâḥ — anâ-çîrkéṇa[6] — sâṃidhenîr iti sâm-idhenîḥ — brahmâ — sâ-çîrkeneti[6] sa-âçîrkeṇa — saṃvâtî — puronuvâkyâyâ iti pu-

10. [4] unbetont. [5] mit Betonung des Verbums. [6] s. Whitney zu P, 5, 10.

Digitized by Google

raḥ-ānuvâkyāyâḥ | ardharca[7] ity ârdha-ṛice — sthalâyâ | uḍa-kam — bhûtenâ | eti | viça — indriyeṇâ | eti | viça.

11. yó vaí sapta-daçám prajâ-patiṃ yajnám anv-ăyattaṃ véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnăd bhraꝛçata, ă çrâvayé 'ti cátur-aksharam ástu çraúshaḍ íti cátur-aksharaṃ yájé 'ti dvỳ-aksharaṃ yé yájâmaha íti páñcâ-'ksharaṃ dvy-aksharó vashaṭ-kârá, eshá vaí sapta-daçáḥ prajâ-patir yajnám anv-ăyatto, yá evâṃ véda práti yajnéna tishṭhati ná yajnăd bhraꝛçate | yó vaí yajnásya prâ-'yaṇam[1] prati-shṭhăm ‖ 1 ‖ ud-áyanaṃ véda práti-shṭhitenă 'rishṭena yajnéna saꝛ-sthăṃ gachaty, ă çrâvayă 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kârá etád vaí yajnásya prâ-'yaṇam eshă prati-shṭhaí 'tád ud-áyanaṃ, yá evâṃ véda práti-shṭhitenă 'rishṭena yajnéna saꝛ-sthăṃ gachati | yó vaí sûnṛítâyai[2] dóhaṃ véda duhá evaí 'nâṃ, yajnó vaí sûnṛítă, " çrâvayé 'ty aí 'vaí 'nâm ahvad, ástu ‖ 2 ‖ çraúshaḍ íty upă-'vâsrâg[3], yájé 'ty úd anaishîd, yé yájâmaha íty úpâ 'sadad, vashaṭ-kâréṇa dogdhy; eshá vaí sûnṛítâyai dóho, yá evâṃ véda duhá evaí 'nâṃ | devă vaí sattrám[4] âsata, téshâṃ díço 'dasyan, tá etăm ârdrăm pañktím apaçyann ă çrâvayé 'ti puro-vâtám ajanayann ástu çraúshaḍ íty abhráꝛ sám aplâvayan yájé 'ti vi-dyútam ‖ 3 ‖ ajanayan yé yájâmaha íti pră 'varshayan abhỳ astanayan vashaṭ-kâréṇa, táto vaí tébhyo díçaḥ pră 'pyâyanta; yá evâṃ véda pră 'smaí díçaḥ pyâyante | prajâ-patiṃ tvo véda[5] prajâ-patis tvaṃ veda[5], yám prajâ-patir véda sá púṇyo

10. [7] s. P. 10, 8.

11. âçrâvaṇâdimantráḥ (s. III, 3, 7, 2. 3). [1] s. P. 7, 6. [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] satram ABCDE. [5] tvo-véda, tvaṃ-veda in CD und in der Wortzählung als Compositum! [6] °gnyor E.

Digitized by Google

bhavaty | eshá vaí chandasyàḥ prajấ-patir ấ çrâvayấ 'stu çraúshaḍ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró, yá evấṃ véda púṇyo bhavati | vasantám ‖ 4 ‖ ṛitûnấm prîṇâmî 'ty âha, 'rtávo vaí pra-yâjấ, ṛitűn evá prîṇâti, tè 'smai prîtấ yathâ-pûrvấṃ kalpante, kálpante 'smâ ṛitávo yá evấṃ védâ | 'gnî-shómayor ahấṃ deva-yajyáyâ cákshushmân[1] bhûyâsam íty âhâ, 'gnî-shómâbhyâṃ vaí yajnáç cákshushmân[2], tấbhyâm evá cákshur âtmán dhatte | 'gnér ahấṃ deva-yajyáyâ 'nnâ-'dó bhûyâsam íty âhâ, 'gnír vaí devấnâm annâ-'dás, ténai 'vá ‖ 5 ‖ annấ-'dyam âtmán dhatte | dábdhir asy ádabdho bhûyâsam amúṃ dabheyam íty âhai, 'táyâ vaí dábdhyâ devấ ásurân adabhnuvan, táyai 'vá bhrấtṛivyaṃ dabhnoty | agnî-shómayor ahấṃ deva-yajyáyâ vṛitra-hấ bhûyâsam íty âhâ, 'gnî-shómâbhyâṃ vấ índro vṛitrám ahan, tấbhyâm evá bhrấtṛivyaꣳ stṛiṇuta | indrâ-'gniyór[6] ahấṃ deva-yajyáye 'ndriyâvỳ[3] annâ-'dó bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evấ 'nnâ-'dó bhavatî | 'ndrasya ‖ 6 ‖ ahấṃ deva-yajyáye 'ndriyâvî bhûyâsam íty âhe, 'ndriyâvỳ evá bhavati | mahe-'ndrásyâ 'hấṃ deva-yajyáyâ jemấnam mahimấnaṃ gameyam íty âha, jemấnam evá mahimấnaṃ gachaty | agnéḥ svishṭa-kṛíto 'hấṃ deva-yajyáyấ "yushmân[4] yajnéna prati-shṭhấṃ gameyam íty âhấ, "yur evấ 'tmán dhatte práti yajnéna tishṭhati ‖ 7 ‖ pratishṭhấm, ahvad ástu, vidyútaṃ, vasantáṃ, ténai 'vé 'ndrasyâ, 'shṭấtriꣳçac ca ‖ 11 ‖

1, 6, 2, 3. 4. — K. 32, 1. — anvâyáttam ity ánu-âyáttam — bhraꣳçate | eti — dvyákshara iti dvi-ákshara — dvyákshara iti dvi-ákshara — eshaḥ | vai — práyáṇam iti pra-ayánam | pratishṭhâm iti prati-sthâm — pratishṭhiténeti prati-sthiténa — sûnṛitâyai — duhe | eva — sûnṛitấ | eti | çrâvaya | iti | eti | eva | enâm — upâvâsṛâg ity úpa-avâsṛâk

— eshaḥ | vai — duhe | eva — diçâḥ | adasyan | te — tvevedeti tvaḥ-vedâ — tvaṃvedeti tvam-veda — saḥ | puṇyâḥ — eshaḥ | vai — te | asmai | prîtâḥ — kalpante | asmai — agnîshomâyoḥ ity agnî-somâyoḥ — cakshushmân — annâda ity ânna-adaḥ — annâdyam ity ânna-adyam — indrâgniyor itîndra-agniyoḥ — indriyâvî — mahendrasyeti mahâ-indrasya — âyushmân.

12. [a] índraṃ vo viçvátas[1] pári[2] hávâmahe jánebhyaḥ | asmâkam astu kévalaḥ || [b] índraṃ náro nemá-dhitâ havante yát pâryâ yunájate dhíyas tâḥ | çûro nṛí-shâtâ çávasaç cakânâ â gó-mati vrajé bhajâ[3] tvám naḥ || [c] indriyâṇi çata-krato yâ te jáneshu pañcá-su | índra tâni ta â vṛiṇe || [d] ánu te dâyi mahá indriyâya satrâ te viçvam ánu vṛitra-hátye | ánu || 1 || kshatrám ánu sáho yajatré 'ndra devébhir ánu te nṛi-shâhye || [e] â yásmint saptá vâsavâs tíshṭhanti svâ-rúbo yathâ | ríshir ha dîrghaçrút-tama índrasya gharmó átithiḥ[4] || [f] âmâsu pakvám airaya â sûryaṃ rohayo divi | gharmâṃ ná sâman tapatâ[3] suvṛikti-bhir júshṭaṃ girvaṇase[1] giraḥ || [g] índram íd gâthíno bṛihád índram arkébhir arkíṇaḥ | índraṃ vâṇîr anûshata || [h] gâyanti tvâ gâyatríṇaḥ || 2 || árcanty arkám arkíṇaḥ | brahmâṇas tvâ çata-kratav úd vaṃçám iva yemire || [i] aṁho-múce prá bharemâ[3] manîshâm oshishṭha-dâvne[5] su-matiṃ gṛiṇânâḥ | idám indra práti havyám gṛibhâya satyâḥ santu yájamânasya kâmâḥ || [k] vivésha yán mâ dhishánâ jajâna stávai purâ pâryâd índram áhnaḥ | aṁhaso yátra pîpárad yáthâ no návé 'va yântam ubháye havante || [l] prá sam-râjam[6] pra-

---

12. kâmyesbṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 24. [3] so (°â) ABE; s. P. 3, 8-12. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so ABC; °dâvune Pet.W., °dâvunne D (vor und nach iti). E (oçi°). Zur Verdopplung des n s. P. 14, 2; das u ist aus dem virâma-Zeichen entstanden. [6] s. P. 13, 4. 5, 29.

Digitized by Google

thamám adhvarā́ṇâm || 3 || aʊho-múcaṃ vṛishabháṃ yajní-yânâm | apā́ṃ nápâtam açvinâ háyantam asmín nara[7] indriyáṃ dhattam ójaḥ || [m] ví na indra mṛídho jahi nîcā́ yacha pṛitanyatáḥ | adhas-padáṃ tám îṃ kṛidhi yó asmā́ʊ[4 u 8] abhi-dā́sati || [n] índra kshatrám abhí vâmám ójó 'jâyathâ[9] vṛishabha carshaṇînā́m | ápâ 'nudo jánam amitra-yántam urúṃ devébhyo akṛinor[4] u lokám || [o] mṛigó ná bhîmáḥ ku-caró[1] giri-shṭhā́ḥ parâ-vátaḥ || 4 || ā́ jagâmâ[3] párasyâḥ | sṛikáʊ saʊ-çā́ya pavím indra tigmáṃ ví çátrûn tâḍhi ví mṛídho nudasva || [p] ví çátrûn ví mṛídho nuda ví vṛitrásya hánû ruja | ví manyúm indra bhâmitò 'mítrasyâ[9] 'bhi-dā́sa-taḥ || [q] trâtā́ram índram ávitâram índraʊ háve-have su-hávaʊ çū́ram índram | huvé nú çakrám puru-hûtám índraʊ svastí[1] no maghá-vâ dhàtv índraḥ || [r] mā́ te asyā́m[10] || 5 || sahasâ-van párishṭâv[1] aghā́ya bhûma hari-vaḥ parâ-daí | trā́yasva no 'vṛikébhir[9] várûthais táva priyā́saḥ sûríshu[1] syâma || [s] ánavas te rátham áçvâya takshan tváshṭâ vájram puru-hûta dyu-mántam | brahmā́ṇa índram maháyanto ar-kaír[4] ávardhayann áhaye hántavā́ u || [t] vṛíshṇe yát te vṛí-shaṇo arkám[4] árcân[11] índra grā́vâṇo áditiḥ[4] sa-jóshâḥ | anaçvā́so yé paváyo 'rathā́[9] índre-'shitâ abhy-ávartanta dásyûn || 6 || vṛitrahatyé 'nu[12], gâyatríṇo, 'dhvarā́ṇâm, parâváto, 'syā́m, ashṭā́catvâriʊçac ca || 12 ||

(2, 2, 7, 1-5). — [a] Ṛ. 1, 7, 10; [b] 7, 27, 1; [c] 3, 37, 9; [d] 6, 25, 8; [e] K. 8, 16. Âçv. 4, 7, 4; [f] Ṛ. 8, 78, 7; [g] 1, 7, 1; [h] 1, 10, 1; [i] K. 8, 16; [k] Ṛ. 3, 32, 14; [l] nur hier; [m] Ṛ. 10, 152, 4; [n.o] 10, 180, 3. 2; [p] nur hier; [q] Ṛ. 6, 47, 11; [r] 7, 19, 7; [s.t] 5, 31, 4. 5. — viçvatáḥ | parîti —

12. [7] nach dem padapâṭha (naraḥ), dem Accent und dem Comm. (p. 948, der sich kurios hilft) Voc. Plur.; aber neben: açvinâ und: dhattam! [8] so (°âʊ) ABE, s. P. 9, 20. [9] so (°o ') ABE, s. P. 12, 5. 8. 4. 7. [10] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3 u. schol. zu 9, 13. [11] so (°ân) ABE, s. P 9, 23. [12] so (°yé 'nu) hier ABCDE.

Digitized by Google

pâryâḥ — nṛishâṭeti[13] nṛi-sâṭâ — cakânaḥ | eti — bhaja — çatakratо iti çata-kratо — tе | eti — dâyi | mahe — nṛi-shahya[13] iti nṛi-sahyе — svâruha[14] iti sva-ruhâḥ | yathâ — airâyaḥ | eti — tapata — girvânase — çatakratav[15] iti çata-kratо — vaoçam | iva — aohomuca ity âohaḥ-mucе — bharema — dhishaṇâ — nâvâ | iva — hayântam | asmin | naraḥ — adhaspadam[16] ity âdhaḥ-padam — asmân — ajâya-thâḥ — apeti | anudaḥ — kucaraḥ | girishthâ iti giri-sthâḥ — eti | jagâma — hanû[17] iti — bhâmitaḥ | amitrâsya — sahasâvann iti sahasâ-van | parishtau — avṛikebhiḥ — hantavai | u — arathâḥ | indreshitâ itîndrа-ishitâḥ.

sâm tvâ, dhruvò 'sy, agnír mâ, barhísho 'hám, á pyâyatâm, áganma, yáthâ vaí, yó vaí çraddhâm, prajâpatir yajnáṇ, dhruvò sí 'ty âha[18], yó vaí saptadaçám, índraṃ vo[19], dvâdaça ‖ 12 ‖

sâm tvâ (1, 1), barhísho 'hám (4, 1), yáthâ vâ (7, 1). evám vidván (9, 3), çraúshaṭ[20] (11, 3), sahasâvann (12, 6), ékapañcâçat[21] ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ

1. pâka-yajnáṃ vâ ánv âhitâ-'gneḥ paçáva úpa tishṭhanta, íḍâ khálu vaí pâka-yajnáḥ, saí 'shâ 'ntarâ prayâjâ-'nûyâjân yájamânasya loké 'vahitâ | tâm â-hriyámâṇâm abhí mantrayeta: súrûpa-varshavarṇa é 'hî 'ti, paçávo vâ íḍâ, paçûn evó 'pa hvayate | yajnáṃ vaí devâ aduhran yajnó 'surâo[1] aduhat, té 'surâ yajná-dugdhâḥ párâ 'bhavan, yó vaí yajnásya dóhaṃ vidvân ‖ 1 ‖ yájate 'py anyâṃ yájamânaṃ duhe | sâ me satyâ "-çîr asyá yajnásya bhûyâd íty âhai, 'shá vaí yajnásya dóhas, ténai 'vaí 'naṃ duhe | práttâ[2] vaí gaúr duhe[3] prátte 'ḍâ yájamânâya duha, eté vâ íḍâyai stánâ íḍó 'pa-hûté 'ti

12. [18] s. P. 6, 2. 7. [14] s. P. 3, 5. [15] s. P. 4, 6. 7. 10, 22. [16] s. P. 8, 23. [17] s. P. 4, 5. [18] so ABCDE. [19] vo hávâmahe (!) E. [20] so ACD; n mit virâma BE; s. P. 5, 37. [21] °câçát BDE.

7, 1. iḍânumantraṇam. [1] so (°âo) ABE, s. P. 9, 22. [2] ohne svagraha. [3] unbetont.

Digitized by Google

vâyúr vatsó | yárhi hóté 'ḍâm upa-hváyeta tárhi yájamâno hótâram ikshamâṇo vâyúm mánasâ dhyâyet ‖ 2 ‖ mâtré vatsám upâ-'vasṛijati[4] | sárveṇa vai yajnéna devâḥ suvar-gám lokám âyan[3], pâka-yajnéna Mánur açrâmyat, sé 'ḍâ Mánum upâ-"vartata[4], tắm devâ-'surắ vy ahvayanta pratîcîm devâḥ párâcîm ásurâḥ, sắ devắn upâ-"vartata[4], paçávo vai tád devắn avṛiṇata[3] paçávo 'surân ajahur | yám kâmáyetâ: 'paçúḥ syâd íti párâcîm tásyé 'ḍâm úpa hvayetâ 'paçúr evá bhavati, yám ‖ 3 ‖ kâmáyeta: paçu-mắnt syâd íti pratîcîm tásyé 'ḍâm úpa hvayeta paçu-mắn evá bhavati | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vắ[5] íḍâm úpa hvayeta yá íḍâm upa-hûyâ "tmắnam íḍâyâm upa-hváyeté 'ti | sắ naḥ priyắ su-prátûrtir maghónî 'ty âhé, 'ḍâm evó 'pa-hûyâ "tmắnam íḍâyâm úpa hvayate | vy-astam iva vắ etád yajnásya yád íḍâ, sâmí prâ-'çnánti ‖ 4 ‖ sâmí mârjayanta, etát práti vắ ásurâṇâm yajnó vy achidyata, bráhmaṇâ devâḥ sám adadhur | bṛíhaspátis[2] tanutâm imắm na íty âha, bráhma vaí devắnâm bṛíhaspátir, bráhmaṇai 'vá yajnáṁ sám dadhâti | ví-chinnaṃ yajnáṁ sám imắṃ dadhâtv íty âha, sám-tatyai | víçve devắ ihá mâdayantâm íty âha, saṃ-tátyai 'vá yajnáṃ devébhyó 'nu diçati | yắṃ vai ‖ 5 ‖ yajné dákshiṇâṃ dádâti tắm asya paçávo 'nu sám krâmanti, sá eshá îjânò 'paçúr bhâvuko, yájamânena khálu vai tát kârỳam íty âhur yáthâ deva-trắ dattắṃ kurvîtắ "tmán paçűn ramáyeté 'ti | brádhna pínvasvé 'ty âha, yajnó vaí bradhnó, yajnám evá tán mahayaty, átho deva-traí 'vá dattắṃ kuruta âtmán paçűn ramayate | dádato me mắ kshâyî 'ty âhắ, 'kshitim evó 'pai 'ti | kurv-

1. [4] als Compositum! [3] s. P 5, 13

ató me mó 'pa dasad íty âha, bhûmânam evó 'pai 'ti ‖ 6 ‖ vidvân, dhyâyed, bhavati yám, prâçnánti, yâṃ vaí, ma, ékân ná viꣳçatíç ca ‖ 1 ‖

1, 6, 3, 1-3. — vai | anv iti sâ | eshâ | antarâ | prayâjânûyâjân iti prayâja-ânûyâjân — loke | avâhitety avâ-hitâ — surûpavarshavarṇa iti surûpa-varshavarṇe | eti | ihi | iti — adúhran | yajnaḥ | asúrân | aduhat | te | asúrâḥ — âbha | eshaḥ — prattâ — duhe — prattâ | idâ — upâvasṛijatîty úpa-avasṛijati — sâ | idâ — upâvartatety úpa-âvartata — devân | upâvartatety úpa-âvartata — avṛinata — saḥ | tu vai | idâm — vyàstam iti vi-astam — anú | sam iti — saḥ eshaḥ | îjânaḥ | apaçuḥ — devatreti deva-trâ — atho iti — kshâyi.

2[1]. Sáꣳ-çravâ ha Sauvarcanasás[2] Túmiṃjam[3] Aúpo-'ditim uvâca: yát sattríṇâꣳ[4] hótâ 'bhûḥ kâm idâm úpâ 'hvathâ íti, tâm úpâ 'hva iti ho 'vâca yâ prâ-'ṇéna devân dâdhâra vy-ânéna manushyân apâ-'néna pitṛîn íti, chinátti sâ ná chinattîs íti[5], chináttî 'ti ho 'vâca, çárîraṃ vâ asyai tád úpâ 'hvathâ íti ho 'vâca; gaúr vai ‖ 1 ‖ asyai çárîraṃ, gâṃ vâvá[2] taú tát páry avadatâṃ; yâ yajné dîyáte sâ prâ-'ṇéna devân dâdhâra yáyâ manushyâ jîvanti sâ vy-ânéna manushyân yâm pitṛi-bhyo ghnánti sâ 'pâ-'néna pitṝn, yá evám véda paçu-mân bhavaty | átha vai tâm úpâ 'hva iti ho 'vâca yâ pra-jâḥ pra--bhávantîḥ práty[6] â-bhávatî 'ty, ánnaṃ vâ asyai tát ‖ 2 ‖ úpâ 'hvathâ íti ho 'vâcaú, 'shadhayo[2] vâ asyâ ánnam, óshadhayo vai pra-jâḥ pra-bhávantîḥ práty â bhavanti, yá evám védâ 'nnâ-'dó bhavaty | átha vai tâm úpâ 'hva iti ho 'vâca yâ pra-jâḥ parâ-bhávantîr anu-gṛihṇâti práty[7]

2. idâyâḥ praçaṅsâ. [1] dieser anuvâka gehört zum 38sten kâṇḍa (dârçyam hautram), s. Ind. Stud. 3, 385. [2] ohne avagraha. [3] tumijam C; tummiṃjam E. [4] satriṇâm ABCDE. [5] so (°ttîs î°) ABE, s. P. 15, 7. [6] so, abgetrennt von âbhávati! [7] gehört zu gṛihṇâti?

Digitized by Google

â-bhávantîr gṛihṇâtî 'ti, prati-shṭhâm vâ asyai tád úpâ 'hvathâ íti ho 'vâce, 'yám vâ asyai prati-shṭhâ ‖ 3 ‖ iyám vaí pra-jâḥ parâ-bhávantîr ánu gṛihṇâti práty[7] â-bhávantîr gṛihṇâti, yá evám véda práty evá tishṭhaty | átha vaí tâm úpâ 'hva íti ho 'vâca yásyai ni-krámaṇe ghṛitám pra-jâḥ saṃ-jîvantîḥ píbantî 'ti, chinátti sâ ná chinattîs íti, ná chinattî 'ti ho 'vâca prá tú janayatî 'ty, eshá vâ íḍâm úpâ 'hvathâ íti ho 'vâca, vṛishṭir vâ íḍâ, vṛishṭyai vaí ni-krámaṇe ghṛitám pra-jâḥ saṃ-jîvantîḥ pibanti, yá evám véda praí 'vá jâyate 'nnâ-'dó bhavati ‖ 4 ‖ gaúr vâ, asyai tát, pratishṭhâ, 'hvathâ íti, vioçatíç ca ‖ 2 ‖

saoçrâvâ iti sam-çrâvâḥ | ha | sauvarcanasaḥ | tumiṃ-jam | aupóditim ity aupâ-uditim — abhûḥ — âhvathâḥ — âhve — prâṇeneti pra-âṇenâ — dâdhârâ | vyâneneti vi-âṇenâ — chinattîs | iti — vâva — pratîti | âbhavatîty â-bhavâti — oshâdhayaḥ | vai | asyâḥ — prati | eti | bhavanti — pratîti | âbhavântîr ity â-bhavântîḥ — pratishṭhâm iti prati-sthâm — pratîti | âbhavântîr ity â-bhavântîḥ — eshaḥ | vai.

3. paró-'kshaṃ vâ anyé devâ ijyánte praty-áksham anyé; yád yájate yá evá devâḥ paró-'kshaṃ ijyánte tân evá tád yajati; yád anv-âhârỳam â-háraty eté vaí devâḥ praty-ákshaṃ yád brâhmaṇâs tân evá téna prîṇâty | átho dákshiṇai 'vâ 'syai 'shâ, 'tho yajnásyai 'vá chidrám ápi dadhâti; yád vaí yajnásya krûrâṃ yád ví-lishṭaṃ tád anv-âhârỳeṇa ‖ 1 ‖ anv-âharati[1], tád anv-âhârỳasyâ 'nv-âhârya-tvâṃ | deva-dûtâ vâ eté yád ṛitvíjo[2], yád anv-âhârỳam â-hárati deva-dûtân evá prîṇâti | prajâ-patir devébhyo yajñân vy-âdiçat[1], sá riricânò 'manyata, sá etám anv-âhârỳam ábhaktam apaçyat, tám âtmánn adhatta, sá

3. anvâhâryaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

vấ eshá prâjâ-patyó yád anv-âhârỳo; yásyai 'vaṃ-vidúsho 'nv-âhârỳa â-hriyáte sâ-'kshấd evá prajấ-patim ṛidhnoty | ápari-mito nir-úpyó, 'pari-mitaḥ prajấ-patiḥ, prajấ-pateḥ ‖ 2 ‖ ấptyai | devấ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devấ etám prâjâ-patyám anv-âhârỳam apaçyan, tám anv-ấharanta[1], táto devấ ábhavan párâ 'surâ, yásyai 'vaṃ vidúsho 'nv-âhârỳa â-hriyáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati | yajnéna vấ ishṭí pakvéna pûrtí, yásyai 'vaṃ vidúsho 'nv-âhârỳa â-hriyáte sá tv evé 'shṭâ-pûrtí[3] | prajấ-pater bhâgò 'si ‖ 3 ‖ íty âha, prajấ-patim evá bhâga-dhéyena sám ardhayaty | ŭrjasvân[2] páyasvân[2] íty âhó, 'rjam evấ 'smin páyo dadhâti | prâṇấ-'pânaú me pâhi samâna-vyânaú me pâhí 'ty ấhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâsté | 'kshito 'sy ákshityai tvâ mấ me ksheshṭhâ amútrâ[2] 'múshmiṅ loká[5] íty âha, kshíyate vấ amúshmiṅ loké[5] 'nnam, itáḥ-pradânaw hy amúshmiṅ loké[5] pra-jấ upa-jîvanti, yád evám abhi-mṛiçáty ákshitim evaí 'nad gamayati nấ 'syâ 'múshmiṅ loké[5] 'nnaṃ kshîyate ‖ 4 ‖ anvâharyèṇa, prajấpater, asi, hy àmúshmiṅ loké[6], páñcadaça ca ‖ 3 ‖

1, 6, 3, 3. — parokshaṃ iti paraḥ-akshâm | vai — ye — atho iti — asya | eshâ | atho iti — anvâhârạtîty ánu-âhârati — ṛitvijâḥ — vyâdiçạd iti vi-âdiçat | saḥ | ririçânaḥ | amanyata — saḥ | vai | eshaḥ — sâkshâd iti sa-akshât — yajne | akurvata — tam | anvâhârạntety ánu-âharanta — abhávan | pareti | asurâḥ — saḥ | tu | eva | ishṭâpûrtîtîshṭa-pûrtî — akshitaḥ | asi.

4. barhísho 'hấm deva-yajyáyâ prajấ-vân bhûyâsam íty âha, barhíshâ vaí prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, ténai

3. [2] s. P. 3, 6. [4] so (°âw) ABE, s. P. 9, 21. [5] °n (mit virâma) lo° B, °nlo° A; °m lo° E. [6] °n (mit virâma) lo° ABC., °m lo° DE.

4. çeshâhutyanumantraṇam.

Digitized by Google

'vá pra-jâḥ sṛijate | nárâçáṁsasyâ[1] 'háṃ deva-yajyáyâ paçu-mâṁ bhûyâsam íty âha, nárâçáṁsena vaí prajâ-patiḥ paçûn asṛijata, ténai 'vá paçûnt sṛijate | 'gnéḥ svishṭa-kṛíto 'háṃ deva-yajyáyâ "yushmân[1] yajnéna prati-shṭhâṃ gameyam íty âhâ, "yur evâ "tmán dhatte[2] práti yajnéna tishṭhati | darça-pûrṇamâsáyoḥ ‖ 1 ‖ vaí devâ új-jitim ánu 'd ajayan[2] darça-pûrṇamâsâ-bhyâm ásurân ápâ 'nudantâ | 'gnér ahám új-jitim ánu 'j jesham íty âha, darça-pûrṇamâsáyor evá devátânâṃ[1] yájamâna új-jitim ánu 'j jayati[2] darça-pûrṇamâsâbhyâm bhrâtṛivyân ápa nudate | vâja-vatîbhyâṃ vỳ ûhaty, ánnaṃ vaí vâjó, 'nnam evâ 'va runddhe[3]; dvâbhyâm práti-shṭhityai; yó vaí yajnásya dvaú dóhau vidvân yájata ubhayátaḥ[1] ‖ 2 ‖ evá yajnáṃ duhe purástâc[1] co 'párishṭâc[1] caí, 'shá vâ anyó yajnásya dóha íḍâyâm anyó | yárhi hótâ yájamânasya nâma grihṇîyât tárhi brûyâd: é 'mâ agmann â-çísho dóha-kâmâ íti, sáṁ-stutâ evá devátâ duhé, 'tho ubhayáta evá yajnáṃ duhe purástâc co 'párishṭâc ca | róhitena tvâ 'gnír devátâṃ gamayatv íty âhai, 'té vaí devâ-'çvâḥ ‖ 3 ‖ yájamânaḥ pra-staró, yád etaíḥ pra-starám pra-hárati devâ-'çvair evá yájamânaṁ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | ví te muñcâmi raçanấ ví raçmín íty âhai, 'shá vâ agnér vi-mokás, ténai 'vaí 'naṃ ví muñcati | víshṇoḥ çam-yór ahám deva-yajyáyâ yajnéna prati-shṭhâṃ gameyam íty âha, yajnó vaí víshṇur yajnâ evâ 'ntatáḥ[1] práti tishṭhati | sómasyâ 'háṃ deva-yajyáyâ su-rétâḥ ‖ 4 ‖ réto dhishîyé 'ty âha, sómo vaí reto-dhâs ténai 'vá réta âtmán dhatte | tváshṭur ahám deva-yajyáyâ paçûnâṁ rûpám pu-

4. [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] rumdhe ABCDE.

Digitized by Google

sheyam íty âha, tváshṭâ vaí paçûnâm mithunânâꣳ rûpa-kṛít, ténai 'vá paçûnâꣳ rûpám âtmán dhatte | devânâm pátnîr agnír gṛihá-patir yajnásya mithunáṃ táyor aháṃ deva-yajyáyâ mithunéna prá bhûyâsam íty âhai, 'tásmâd vaí mithunât prajâ-patir mithunéna ‖ 5 ‖ prâ 'jâyáta, tásmâd evá yájamâno mithunéna prá jâyate | vedò 'si víttir asi vidéyé 'ty âha, vedéna vaí devâ ásurâṇâṃ vittáṃ védyam avindanta, tád vedásya veda-tvám | yád-yad bhrâtṛivyasyâ 'bhi-dhyâyet tásya nâma gṛihṇîyât, tád evâ 'sya sárvaṃ vṛiṅkte | ghṛitá-vantaṃ kulâyinaꣳ[1] ràyás póshaꣳ[4] sahasríṇaṃ vedó dadâtu vâjínam íty âha, prá sahásram paçûn âpnoty | â 'sya pra-jâyâṃ vâjî jâyate yá evâṃ véda ‖ 6 ‖ darçapûrṇamâsáyor, ubhayáto, devâçvâḥ, surétâḥ, prajâpatir mithunénâ, "pnoty, ashṭaú ca ‖ 4 ‖

1, 6, 4, 1-4. — K. 32, 3. 4. — narâçaꣳsásya — narâçaꣳsèna — pratishṭhâm iti prati-sthâm – dhattę — anú | ud iti | ajayan — anú | ud iti | jeshaṃ — anú | ud iti | jayati — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — eshaḥ | vai — eti | imâḥ | agman — devatâḥ | duhe | atho iti | ubhayatâḥ — raçanâḥ — eshaḥ | vai — çamyor iti çam-yoḥ — yajne | eva | antataḥ — vedaḥ | asi — râyaḥ | poshâm — eti | asya.

5. dhruvâṃ vaí ricyamânâṃ[1] yajnó 'nu ricyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâ, dhruvâm â-pyâyamânâṃ yajnó 'nv â pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâ | â pyâyatâṃ dhruvâ ghṛiténé 'ty âha, dhruvâm evâ " pyâyayati, tâm â-pyâyamânâṃ yajnó 'nv â pyâyate[2] yajnáṃ yájamâno yájamânam pra-jâḥ | prajâ-pater vi-bhâm nâma lokás tásmiꣳs[3] tvâ dadhâmi sahá yájamânené 'ti ‖ 1 ‖ âhâ, 'yáṃ vaí prajâ-

4. [4] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 29.

5. âpyâyanâdimantrâḥ. [1] Wurzel betont! [2] unbetont. [3] so (°ꣳs) ABE, s. P. 6, 14.

Digitized by Google

-pater vi-bhắn nắma lokás, tásminn evaí 'naṃ dadhâti sahá yájamânena | rícyata[1] iva vắ etád yád yájate, yád yajamâna-bhâgám prâ-'çnắty âtmắnam evá prîṇâty | etắvân[4] vaí yajnó yắvân[4] yajamâna-bhâgó, yajnó yájamâno, yád yajamâna-bhâgám prâ-'çnắti yajná evá yajnám práti shṭhâpayaty[5] | etád vaí sû-yávasaṃ[6] só-'dakaṃ yád barhíç cắ "paç cai, 'tát ‖ 2 ‖ yájamânasya "-yátanaṃ yád védir, yát pûrṇa-pâtrám antar-vedí ni-náyati svá evắ "-yátane sû-yávasaṃ só-'dakaṃ kurute | sád asi sán me bhûyâ íty âhắ, "po vaí yajná, ắpo 'mṛítaṃ, yajnám evắ 'mṛítam âtmán dhatte | sárvâṇi vaí bhûtắni vratám upa-yántam ánu 'pa yanti, prắcyâṃ[4] diçí devắ ṛitvíjo[4] mârjayantâm íty âhai, 'shá vaí darça-pûrṇamâsáyor ava-bhṛitháḥ ‖ 3 ‖ yắny evaí 'nam bhûtắni vratám upa-yántam anû-'payánti taír evá sahắ 'va-bhṛithám ávai 'ti | víshṇu-mukhâ vai devắç chándo-bhir imắṅ lokắn anapa-jayyám abhỳ ajayan, yád vishṇu-kramắn krámate víshṇur evá bhûtvắ yájamânaç, chándo-bhir imắṅ lokắn anapa-jayyám abhí jayati | víshṇoḥ krámo 'sy abhimâti-hé 'ty âha, gâyatrî vai pṛithivî traishṭubham[4] antárikṣaṃ[4] jắgatî dyaur ắnu-shṭubhîr díçaç, chándo-bhir evé 'mắṅ lokắn yathâ-pûrvám abhí jayati ‖ 4 ‖ yájamânenéti, caitád, avabhṛithó, díçaḥ, saptá ca ‖ 5 ‖

1, 6, 5, 1-2. — K. 32, 5. — anv iti | ṛicyate — prajâ iti pra-jâḥ | dhruvâm — anú | eti | pyâyate — prajâ iti pra-jâḥ | eti — anú | eti | pyâyate — vibhân iti vi-bhân — tasmin | tvâ | dadhâmi — yajne — pratîti | sthâpayati — sûyavâsam iti su-yavâsam | sodâkam iti sa-udakam — sat | me | bhûyâḥ — anú | upeti | yanti — ṛitvijâḥ — eshaḥ | vai — anûpayantîty ánu-upayanti — chandóbhir iti chandâḥ-bhiḥ | imân — ânushṭubhîr ity ânú-stubhîḥ.

---

5. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 6, 4. [6] s. P. 3, 7 (sûy° E).

Digitized by Google

6. áganma súvaḥ súvar aganmé 'ty âha, suvar--gám evá lokám eti | saṃ-dṛíças te mấ chitsi yát te tápas tásmai te mấ " vṛikshĩ 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | su-bhũr asi çréshṭho raçmînấm âyur-dhấ asy ấyur me dhehĩ 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste | prá vấ eshò 'smấl lokấc cyavate yáḥ ‖ 1 ‖ vishṇu-kra-mấn krámate, suvar-gấya hí lokấya vishṇu-kramấḥ kram-yánte | brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] vishṇu-kramấn krameta yá imấṁ lokấn bhrấtṛivyasya saṃ-vídya púnar imấṃ lokám praty-avaróhed íty | eshá vấ asyá lokásya praty-avarohó yád ấhe: 'dám ahám amúm bhrấtṛi-vyam âbhyó dig-bhyò 'syaí divá ítî, 'mấn evá lokấn bhrấtṛivyasya saṃ-vídya púnar imấṃ lokám praty-ávaro-hati[2] | sám ‖ 2 ‖ jyótishâ 'bhûvam íty âhâ, 'smínn evá loké práti tishṭhaty | aindrĩm â-vṛítam anv-ấvarta[3] íty âhâ, 'saú vấ âdityá índras, tásyai 'vấ "-vṛítam ánu pary-ấvartate[2] | dakshiṇấ pary-ấvartate[2], svám evá vîryàm ánu pary-ấvartate[2], tásmâd dákshiṇó 'rdha âtmáno vîryâvat--taró, 'tho âdityásyai 'vấ "-vṛítam ánu pary-ấvartate[2] | sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-jé 'ty âhâ, "-çísham ‖ 3 ‖ evaí 'tấm ấ çâste | sám-iddho agne[3] me dîdihi sam-eddhấ te agne[4] dîdyâsam íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vásu-mân yajnó vásîyân bhûyâsam íty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste | bahú vaí gấrha-patyasyấ 'nte miçrám iva caryata, âgni-pâvamânĩ'bhyâm gấrha-pat-yam úpa tishṭhate, punấty evấ 'gním punîtá âtmấnaṃ, dvấbhyâm práti-shṭhityâ | ágne gṛiha-pata íty âha ‖ 4 ‖ yathâ-yajúr evaí 'tác, chatáṁ hímâ íty âha ça-

---

6. upasthânâdimantrâḥ. [1] so ABE, s. P. 5, 13. [2] als Com-positum. [3] so (°o a°) AB; s.P. 11, 16. [4] so (°e a) ABE, s.P. 11, 10.

Digitized by Google

tâṃ tvâ hemantân indhishîyé 'ti vâvaí[5] 'tád âha, putrásya nâma grihṇâty annâ-'dám evaí 'naṃ karoti, tâm â-çísham â çâse tántave jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putró 'jâtaḥ syât tejasvỳ evâ[5] 'sya brahma-varcasî putró jâyate, tâm â-çísham â çâse 'múshmai jyótishmatîm[5] íti brûyâd yásya putráḥ ‖ 5 ‖ jâtáḥ syât téja evâ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti | yó vaí yajnám pra-yújya ná vi-muñcáty aprati-shṭhânó vaí sá bhavati; kás tvâ yunakti sá tvâ ví muñcatv íty âha, prajâ-patir vaí káḥ, prajâ-patinai 'vaí 'naṃ yunákti prajâ-patinâ ví muñcati, práti-shṭhityâ | îçvaráṃ vaí vratám ávi-sṛishṭam pra-dáhó, 'gne vrata-pate vratám acârisham íty âha, vratám evá ‖ 6 ‖ ví sṛijate[6] çântyâ ápra-dâhâya | párâñ[5] vâvâ[5] yajná eti ná ní vartate púnar, yó vaí yajnásya punar-âlambháṃ vidvân yájate tám abhí ní vartate | yajnó babhûva sá â babhûvé 'ty âhai, 'shá vaí yajnásya punar-âlambhás, ténai 'vaí 'nam púnar â labhaté | 'nava-ruddhâ vâ etásya vi-râḍ yá âhitâ-'gniḥ sánn asabháḥ, paçávaḥ khálu vaí brâhmaṇásya sabhé | 'shṭvâ prâñ[5] ut-krámya brûyâd: gó-mâ॰[7] agné 'vi-mâ॰[7] açvî yajná íty, áva sabhâ॰ runddhe[8] prá sahásram paçûn âpnoty â 'sya pra-jâyâṃ vâjî jâyate ‖ 7 ‖ yáḥ, sám, âçísham, grihapata íty âhâ, 'múshmai jyótishmatîm íti brûyâd yásya putró, vratám evá, khálu vaí, cáturvi॰çatiç ca ‖ 6 ‖

1, 6, 6, 1-4. — K. 32, 5. — mâ | eti | vṛikshi — vai | eshaḥ — saḥ | tu | vai — pratyavarohed iti prati-avarohét — eshaḥ | vai | asya — pratyavârohatîti praty-avârohati — abhûvam — anvâvârta ity ánu-âvârte — paryâvârtata iti pari-âvârtate | dakshiṇâ | paryâvârtata iti pari-âvârtate — anv iti | paryâvârtata iti pari-âvârtate — vîryâvattara iti

6. [5] ohne avagraha. [6] s. P. 6, 8. [7] so (°â॰) ABE, s. P. 9, 21. [8] rumdhe ABCDE. [9] s. Whitney zu P. 3, 5.

Digitized by Google

vîryâvat[9]-taraḥ | atho iti — anv iti | paryâvârtata iti pari-âvârtate — punâti | eva | agnim | punîte — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — putraḥ | ajâtaḥ — tejasvî | eva — aprati-shṭhâna ity aprati-sthânaḥ | vai | saḥ — saḥ | tvâ | vîti — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — abhi | nîti | vartate — saḥ | eti — eshaḥ | vai — labhate | anâvaruddhety anâva-ruddhâ — sabhâ | ishṭvâ — gomân iti go-mân | agne | avimân ity avi-mân — âpnoti | eti | asya.

10. vâjapeyaḥ (1, 7, 7-12).

7. [a]déva savitaḥ prá suva yajnám prá suva yajná-patim bhágâya, divyó gandharváḥ[1] keta-pûḥ ketám naḥ punâtu vâcás pátir[2] vácam adyá svadâti naḥ | [b]índrasya vájro 'si vârtra-ghnas tvâyâ 'yám vritrám vadhyât | [c]vâjasya nú pra-savé mâtáram mahîm áditim nâma vácasâ karâmahe | yásyâm idám víçvam bhúvanam â-vivéça tásyâm no devâḥ savitâ dhárma sâvishat | [d]ap-sú ‖ 1 ‖ antár amritam ap-sú bheshajám apâm utá prá-çastishv áçvâ bhavatha vâjinaḥ ‖ [e]vâyúr vâ tvâ mánur vâ tvâ gandharváḥ saptá-vioçatiḥ | té ágre[3] áçvam[3] âyuñjan[4] té asmiñ[3] javám ấ 'dadhuḥ ‖ [f]ápâm napâd âçu-heman yá ûrmíḥ kakúd-mân[5] prá-tûrtir vâja-sâtamas ténâ 'yám vâjaw sed | [g]víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krântám asi, víshṇor ví-krântam asy | [h]añkaú ny-añkâv abhíto[6] ráthaṃ yaú dhvântáṃ vâtâ-'grám ánu saṃ-cárantau | dûré-hetir indriyâ-vân[7] patatrî té no 'gnáyaḥ[8] páprayaḥ pârayantu ‖ 2 ‖ apsú, nyañkaú, páñcadaça ca ‖ 7 ‖

B. 1, 3, 5, 1-4. — K. 13, 14. 14, 6. — [a-f] Vs. 9, 1. 5-7. Ç. 5, 1, 1, 14. 4, 3-6. Kâ. 14, 1, 11. 3, 1-6. — [h] Pâr. 3, 14. Pañc. 1, 7, 5.

7-12. âdhvaryavamantrâḥ; 7. rathamantrâḥ. [1] °rváḥ | ABE (!). [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 27. [3] so (°e a°) ABE; s. P. 11, 3. [4] so (ây°) ABE. [5] s. P. 8, 4. [6] ohne avagraha. [7] s. P. 3, 5. [8] so (°o ') ABE; s. P. 12, 7.

Digitized by Google

— vâcaḥ | patiḥ — tvayâ | ayam — âyuñjan — eti | adadhuḥ — kakudmân iti kakut-mân — vâjasâtâma iti vâja-sâtâmaḥ — tena | ayam — anv iti | samcarântâv iti sam-carântau — indriyâvân itîndriya-vân — naḥ | agnayâḥ.

8. [a] devásyâ 'háva savitúḥ pra-savé bṛíhaspátinâ[1] vâja-jítâ vấjam jesham | [b] devásyâ 'háva savitúḥ pra-savé bṛíhaspátinâ[1] vâja-jítâ várshishṭham nákava ruheyam | [c] índrâya vácam vadaté, 'ndram vấjam jâpayaté, 'ndro vấjam ajayit[2] | [d] áçvâ-'jani vâjini vấjeshu vâjinî-vaty áçvânt samát-su vâjaya |[2] [e] árvâ 'si sáptir asi vâjỳ asi | [f] vấjino vấjam dhâvata, marútâm pra-savé jayata, ví yójanâ mimîdhvam, ádhvana skabhnîta ‖ 1 ‖ kấshṭhâm gachata | [g] vấje-vâje 'vata[4] vâjino no dháneshu viprâ amṛitâ ṛita-jnâḥ | asyá mádhvaḥ pibata mâdáyadhvam tṛiptấ yâta pathí-bhir deva-yấnaiḥ ‖ [h] té no árvanto[5] havana-çrúto hávam víçve çṛiṇvantu vâjinaḥ |[3] [i] mitá-dravaḥ sahasra-sấ medhá-sâtâ sanishyávaḥ |[3] mahó yé rátnava sam-ithéshu jabhriré çám no bhavantu vâjino havéshu |[3] [k] devá-tâtâ mitá-dravaḥ sv-arkấḥ |[3] jambháyantó 'hiṃ[4] vṛíkava rákshâvsi sánemy asmád yuyavan ‖ 2 ‖ ámîvâḥ ‖ [l] eshá syá vâjî́ kshipaṇíṃ turaṇyati grîvấyâm baddhó api-kakshá[5] âsáni | krátum dadhi-krấ ánu saṃ-távîtvat pathấm áṅkâvsy ánv â-pánîphanat ‖ [m] utá smâ 'sya[6] drávatas turaṇyatáḥ parṇáṃ ná vér ánu vâti pra-gardhínaḥ | çyenásye 'va dhrájato añkasám[5] pári dadhi-krấvṇaḥ[7] sahó 'rjấ táritrataḥ ‖ [n] ấ mâ vấjasya pra-savó jagamyâd ấ dyấvâ-pṛithivî́ viçvá-çambhû | ấ mâ gantâm pitárâ ‖ 3 ‖ mâtárâ cấ " mâ sómo amṛita-tvấya[6] gamyât ‖ [o] vấjino vâja-jito vấjava sarishyánto vấjaṃ jeshyánto

---

8. rathadhâvanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ([o]yît) ABCDE. [3] so ( ) ABE. [4] so ([o]e ', und: [o]o ') ABE, s. P. 12, 4. [5] so ([o]o a[o]) ABE, s. P. 11, 3. [6] sma asya E sec. m. [7] [o]vuṇṇaḥ E.

Digitized by Google

bṛíhaspáter[1] bhâgám áva jighrata || [p] vấjino vâja-jito vấjaꣳ sasṛivấꣳso vấjaṃ jigivấꣳso[8] bṛíhaspáter[1] bhâgé ní mṛiḍ-ḍhvam[9] | [q] iyáṃ vaḥ sấ satyấ saṃ-dhấ 'bhûd yấm índreṇa sam-ádhaddhvam[10] | [r] ájîjipata[11] vanaspataya[1] índraṃ vấ-jaṃ ví mucyadhvam || 4 || skabhnita, yuyavan, pitárâ, dvícatvâ-riꣳçac ca ||8||

B. 1, 3, 6, 1-9. — K. 13, 14. 14, 1. 7. — Vs. 9, 9-19. Ç. 5, 1, 4, 15 - 5, 27. Kâ. 14, 3, 8 - 4, 12. — bṛihaspatinâ — ajayit | açvâjanîty açvâ-ajani — vâjinîvatîti vâjinî-vati — arvâ | asi — yojanâ | mimîdhvam | adhvânaḥ — avata — viprâḥ — tṛiptâḥ — sahasrasâ iti sahasra-sâḥ | medhasâteti medha--sâtâ — devatâteti deva-tâtâ — ahim — sanémi — eshaḥ[12] | syaḥ — apikakṣha ity âpi-kakshe — anv iti | saṃtavîtvad iti sam-tavîtvat — bṛihaspatéḥ — jigivâꣳsâḥ — saṃdheti sam-dhâ | abhût — ajîjipata | vanaspatayaḥ.

9. [a] kshátrasyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asi | [b] jấya é 'hi súvo[1] róhâva, róhâva hi súvar, ahâṃ nâv ubhá-yoḥ súvo[1] rokshyâmi | [c] vấjaç ca pra-savấç câ 'pi-jấç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhấ ca vy-áçniyaç câ "ntyâyanấç cā́ 'ntyaç ca bhauvanấç ca bhúvanaç cā́ 'dhi-patiç ca |[2] [d] áyur yajnéna kalpatâm, prâ-'ṇó y. k., apâ-'náḥ || 1 || y. k., vy-ánó y. k., cákshur y. k., çrótraṃ y. k., máno y. k., vā́g y. k., âtmā́ y. k., yajnó yajnéna kalpatâꣳ | [e] súvar devâꣳ[3] aganmâ, 'mṛitâ abhûma, prajấ-pateḥ pra-jấ abhûma | [f] sám ahám pra-jáyâ sám máyâ pra-já, sám aháꣳ râyás[4] pó-sheṇa sám máyâ râyás[4] póshó | [g] 'nnâya tvâ 'nnā́-dyâya tvâ, vấjâya tvâ vâja-jityấyai tvâ | [h] 'mṛitam asi, púshṭir asi, pra-jánanam asi || 2 || apânó, vấjâya, náva ca ||9||

---

8. [8] so (jigî°) ABCDE. [9] mṛiḍhvam ABCDE. [10] °dhadhvam ABCDE. [11] so (°jîji°) ABCDE. [12] s. P. 5, 15.

9. yûpârohaṇam. [1] so (°vo) ABE, s. P. 8, 7. 16. [2] so (|) ABE. [3] so (°âꣳ) ABE, s. P. 9, 22. [4] so (°yas) ABE, s. P. 8, 29.

Digitized by Google

B. 1, 3, 7, 1-7. — K. 14, 1. 8. — Vs. 9, 20. 21. Ç. 5, 2, 1, 1-14. Kâ. 14, 5, 1-10. — jâyè | eti | ihi | suvàḥ | rohâva — vy-açniya iti vi-açniyaḥ — ântyâyanaḥ — antyàḥ — prâṇa iti pra-ṇaḥ — vyâna iti vi-ṇaḥ — suvàḥ | devân | aganma | amritâḥ — râyaḥ | poshèṇa — râyaḥ | poshàḥ — annâdyâ-yety ànna-adyâya.

10. [a] vâjasye 'mám pra-savâḥ sushuve ágre[1] sómaṁ râjânam óshadhîshv[2] ap-sú | tâ asmá-bhyam mádhu-matîr bhavantu vayáṁ râshṭré jâgriyâma[3] puró-hitâḥ ‖ [b] vâjasye 'dám pra-savá â babhûve 'mâ ca víçvâ bhúvanâni sarvá-taḥ[3] | sá vi-râjam páry eti pra-jânán pra-jâm púshṭim var-dháyamâno asmé[4] ‖ [c] vâjasye 'mâm pra-savâḥ çiçriye dívam imâ ca víçvâ bhúvanâni sam-rât | áditsantam dâpayatu pra-jânán rayím ‖ 1 ‖ ca naḥ sárva-vîrâm ní yachatu ‖ [d] ágne áchâ[1.a.5] vade 'há naḥ práti naḥ su-mánâ bhava | prá ṇo[6] yacha bhuvas pate[7] dhana-dâ asi nas tvám ‖ [e] prá ṇo[6] yachatv aryamâ prá bhágaḥ prá bṛihaspátiḥ[2] | prá devâḥ pró 'tá sûnṛitâ[2] prá vâg devî dadâtu naḥ ‖ [f] aryamáṇam bṛihaspátim[2] índram dânâya codaya | vâcam víshṇuṁ sárasvatîṁ[2] savitâram ‖ 2 ‖ ca vâjínam ‖ [g] sómaṁ râjânam váruṇam agním anv-ârabhâmahe[8] | âdityân víshṇuṁ sûryam brahmâṇam ca bṛihaspátim[2] | [h] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâṁ sárasvatyai[2] vâcó yantúr yantréṇâ 'gnés tvâ[9] sâm-râjyenâ 'bhí shiñ-câmî[10] 'ndrasya bṛihaspátes[2] tvâ[9] sâm-râjyeṇâ 'bhí shiñ-câmi[10] ‖ 3 ‖ rayíṁ, savitâraṁ, shâṭtriṁçac ca ‖ 10 ‖

B. 1, 3, 8, 1-4. — K. 14, 2. 8. — Vs. 9, 23-30. Ç. 5, 2, 2, 5-14. Kâ. 14, 5, 23. 24. — oshàdhîshu | apsv ity àp-su — jâgriyâma

---

10. annahomâḥ. [1] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (jâgri°) BDE. [4] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°â) ABE, s. P. 3, 8. [6] so (ṇo) ABE, s. P. 7, 4. [7] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [8] als Compositum. [9] so (°s t°) ABE. [10] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4.

Digitized by Google

— prasava iti pra-savaḥ | eti — saḥ asme[11] iti — sarvàvîrâm iti sarvà-vîrâm — achà | vada | iha — sumanâ iti su-manâḥ — preti | naḥ — bhuvaḥ | pate — preti — bṛihaspatiḥ — preti | uta | sûnritâ — bṛihaspatim — anvârâbhâmaha ity ánu-ârâbhâmahe — bṛihaspatim — bṛihaspatèḥ.

11. agnír ékâ-'kshareṇa vâcam úd ajayad, açvínau dvỳ-akshareṇa prâṇâ-'pânâv úd ajayatâm, víshṇus trỳ-akshareṇa trîṁ lokân[1] úd ajayat, sómaç cátur-akshareṇa cátush-padaḥ paçûn úd ajayat, pûshâ páñcâ-'kshareṇa pañktím úd ajayad, dhâtâ shâḍ-akshareṇa shâḍ ṛitûn úd ajayan, marútaḥ saptâ-'kshareṇa saptá-padâu çákvarîm úd ajayan, bṛihaspátir[2] ashṭâ-'kshareṇa gâyatrîm úd ajayan, mitró návâ-'kshareṇa tri-vṛítau stómam úd ajayat ‖ 1 ‖ váruṇo dáçâ-'kshareṇa vi-râjam úd ajayad, índra ékâdaçâ-'kshareṇa trishṭúbham[2] úd ajayad, víçve devâ dvâdaçâ-'kshareṇa jágatîm úd ajayan, vásavas tráyodaçâ-'kshareṇa trayo-daçáu stómam úd ajayann, rudrâç cáturdaçâ-'kshareṇa catur-daçáu stómam úd ajayann, âdityâḥ páñcadaçâ-'kshareṇa pañca-daçáu stómam úd ajayann, áditiḥ shódaçâ-'kshareṇa sho-ḍaçáu[2] stómam úd ajayat, prajâ-patiḥ saptádaçâ-'kshareṇa sapta-daçáu stómam úd ajayat ‖ 2 ‖ trivṛítau stómam údajayat, shaṭcatvârio̱çac ca ‖ 11 ‖

K. 14, 4. — Vs. 9, 31-34. Ç. 5, 2, 2, 17. Kâ. 14, 5, 28. — catúshpada iti catúḥpadaḥ — saptâkshâreṇeti sapta-akshareṇa — bṛihaspatiḥ | ashṭâkshâreṇety ashṭâ-akshareṇa — trishṭubhâm — shoḍaçam.

12. [a]upayâmá-gṛihîto 'si, nṛi-shádaṃ tvâ dru-shádam bhuvana-sádam índrâya júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yónir,

10. [11] s. P. 4, 9.

11. ujjitimantrâḥ. [1] so AE., °n (mit virâma) lo° B., s. P. 5, 25. 31. [2] ohne avagraha.

12. atigrâhyamantrâḥ.

Digitized by Google

índrâya tvo | [b] 'payâmá-gṛihîto 'sy, apsu-shádaṃ tvâ ghṛita-
-sádaṃ vyoma-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy, eshá te
yónir, índrâya tvo | [c] 'payâmá-gṛihîto 'si pṛithivi-shádaṃ
tvâ 'ntariksha-sádaṃ nâka-sádam índrâya júshṭam gṛihṇâmy,
eshá te yónir, índrâya tvâ | [d] yé gráhâḥ pañca-janînâ[1] yé-
shâṃ tisráḥ parama-jâḥ |[2] daívyaḥ kóçaḥ ‖ 1 ‖ sám-ubja-
itaḥ |[2] téshâṃ ví-çipriyâṇâm ísham ûrjaʊ sám agrabhîm,
eshá te yónir, índrâya tvâ |[2] [e] apâʊ rásam úd-vayasaʊ sûrya-
-raçmiʊ sam-âbhṛitam | apâʊ rásasya yó rásas táṃ vo gṛih-
ṇâmy ut-tamám, eshá te yónir, índrâya tvâ ‖[2] [f] ayấ vi-shṭhấ
janáyan kárvarâṇi sá hí ghṛíṇir urúr várâya gâtúḥ | sá
práty úd aid dharúṇo mádhvo ágraʊ[3] svấyâṃ yát tanú-
vâṃ tanûṃ airayata |[3] [g] upayâmá-gṛihîto 'si, prajấ-pataye
tvâ júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yóniḥ, prajấ-pataye tvâ ‖ 2 ‖
kóças, tanúvâṃ, tráyodaça ca ‖ 12 ‖

B. 1, 3, 9, 1. 2. — K. 14, 3. — Vs. 9, 2-4. Ç. 5, 1, 2, 4-7. Kâ. 14, 5, 1 ([a-e]). 25, 6, 10 ([f]). — nṛishadam iti nṛi-sadàm — drushadam iti dru-sadàm eshaḥ | te — apsushadam ity apsu-sadàm — pṛithivishadam iti pṛithivi-sadàm — pañca-janînâ iti pañca-janînâḥ — paramajà iti paraṃa-jâḥ — ayâ | vishṭhâ iti vi-sthâḥ — saḥ — uruḥ | varâya — saḥ | prati | ud iti | ait — airàyata.

13. [a] ánv áha mâsâ ánv íd vánâny ánv óshadhîr[1] ánu
párvatâsaḥ | ánv índraʊ ródasî vâvaçâné ánv ápo ajihata[2]
jấyamânam ‖ [b] ánu te dâyi mahá indriyấya satrấ te víçvam
ánu vṛitra-hátye | ánu kshatrám ánu sáho yajatré 'ndra
devébhir ánu te nṛi-sháhye | [c] indrâṇîṃ âsú nấrishu su-
-pátnîm ahám açravam | ná hy asyâ aparáṃ caná[1] jarásâ

12. atigrâhyamantrâḥ. [1] [e]ninâṃ C. [2] so (|) ABE. [3] so ([e]o a[e]) ABE, s. P. 11, 3.

13. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ([e]o a[e]) ABE, s. P. 11, 3 ([e]né 'nv ápo áj[e] E).

Digitized by Google

‖ 1 ‖ márate pátiḥ ‖ [d] nā 'hám indrāṇi râraṇa sákhyur vṛishā-kaper ṛité | yásye 'dám ápyaꣳ havíḥ priyám devéshu gáchati ‖ [e] yó jâtá evá prathamó mánasvān[1] devó devāñ krátunā pary-ábhūshat | yásya çúshmād ródasī ábhyasetâm nṛimṇásya mahnā sá janâsa índraḥ ‖ [f] ā́ te mahá indro 'tỳ ugra sá-manyavo yát sam-áranta sénāḥ | pátâti didyún náryasya bâhuvór mā́ te ‖ 2 ‖ máno vishva-dríyag ví cârît ‖ [g] mā́ no mardhîr ā́ bharā[3] daddhí tán naḥ prá dāçúshe dā́tave bhūri yát te | návye deshṇe çasté asmín[4] ta ukthé prá bravâma vayám indra stuvántaḥ ‖ [h] ā́ tū[5] bhara mā́kir[1] etát pári shṭhād[6] vidmā́[3] hí tvā́ vásu-patiṃ vásûnâm | índra yát te mā́hinaṃ dáttram[7] ásty asmá-bhyaṃ tád dhary-açva ‖ 3 ‖ prá yandhi ‖ [i] pra-dâtā́raꣳ havâmaha índram ā́ havíshâ vayám | ubhā́ hí hástā[8] vásunā pṛiṇásvā́ " prá yacha dákshiṇād ó 'tá savyā́t ‖ [k] pra-dâtā́ vajrī́ vṛishabhás turâshā́ṭ[1] chushmī́[9] rā́jā vṛitra-hā́ soma-pā́vā | asmín yajné barhíshy ā́ ni-shádyā 'thā[3] bhava yájamānāya çáṃ yóḥ ‖ [l] índraḥ su-trā́mā svá-vāꣳ[10] ávo-bhiḥ su-mṛidîkó bhavatu viçvá-vedāḥ | bā́dhatāṃ dvésho ábhayaṃ[2] kṛiṇotu su-vī́ryasya ‖ 4 ‖ pátayaḥ syâma ‖ [m] tásya vayáꣳ su-mataú yajníyasyā 'pi bhadré saumanasé[1] syâma | sá su-trā́mā svá-vāꣳ[10] índro asmé[2] ârāc cid dvéshaḥ sanutár[11] yuyotu ‖ [n] revátīr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vājāḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema ‖ [o] pró shv[12] asmai puro-rathám índrāya çûshám arcata |[13] abhîke cid u loka-kṛít saṃgé[1] samát-su vṛitra-hā́ |[13] asmā́kam bodhi coditā́ nábhantām anyakéshām |[13] jyā́kā́ ádhi dhánva-su ‖ 4 ‖ jarásā, mā́ te, haryaçva, suvī́ryasyā́, 'dhy, ékaṃ ca ‖ 13 ‖

---

13. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 10-12. [4] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°û) ABE, s. P. 3, 14. [6] so (shṭh°) ABE, s. P. 6, 4. [7] datram ABCDE. [8] astâ C; s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [9] so ABE, s. P. 5, 34. [10] so (°âꣳ) ABE; s. P. 9, 20. [11] s. P. 8, 8. [12] so (shv) ABE; s. P. 6, 2. [13] so (|) ABE.

Digitized by Google

(2, 2, 8, 1-6). — (K. 8, 16. 17). — [a] Ṛ. 10, 89, 13; [b] 6, 25, 8; [c.d] 10, 86, 11. 12; [e] 2, 12, 1; [f] 7, 25, 1; [g] 4, 20, 10; [h] 3, 36, 9; [i] nur hier [14]; [k] nur hier [15]; [l.m] Ṛ. 6, 47, 12. 13 (10, 131, 6. 7); [n] 1, 30, 13; [o] 10, 133, 1. — anv iti | ahá — rodásî [16] iti | vâvaçâne [16] iti — dâyi | mahe — nṛishahya iti nṛi-sahyé — nârishu — na | hi | asyâḥ — râraṇa — vṛishâkápeṛ iti vṛishâ-kapeḥ — rodásî iti — saḥ — eti | te | mahaḥ | indra | ûtî | ugra — didyut — vishvadriyag iti vishva-driyák — eti | bhara — tat | naḥ — eti | tu | bhara | mâkiḥ — parîti | sthât | vidma — haryaçveti hari-açva — â | preti | yacha — eti | uta — turâshâṭ | çushmî — eti | nishadyeti ni-sadyá | athá — çam | yoḥ — svavân iti sva-vân | avóbhir ity avâḥ-bhiḥ — saumanase — saḥ — svavân iti sva-vân — asme [16] iti — sanutaḥ — revatîḥ — sadhamâda iti sadha-mâdáḥ — kshumantáḥ — pro [16] iti | sv iti — puroratham iti puraḥ-ratham — cit | u — saṃge.

pâkayajnáꣳ, sáꣳçravâ, paró-'ksham, barhísho [17], dhruvắm, áganma [18], déva savitar, devásyâ 'háṃ, kshatrásyó 'lbaṃ, vắjasyâ [19], 'gnír ékâksha-reṇo, 'payâmágṛihito 'si nṛishádam [20], ánv áha mắsás, tráyodaça ‖ 13 ‖

pâkayajnám (1,1), paró-'kshaṃ (3,1), dhruvắṃ (5,1), vísṛijate (6,7), ca naḥ sárvavirâm [21] (10,2), pátayaḥ syâmaí (13,5), 'kapañcâçat ‖ 51 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

12*. râjasûyaḥ (1, 8, 1-21).

1. ánu-matyai puroḍắçam [1] ashṭắ-kapâlaṃ nír vapati, dhenúr dákshiṇâ | yé pratyáñcaḥ [1] çámyâyâ ava-çī́yante [2] táṃ [3] nair-ṛitám ékakapâlaṃ, kṛishṇáṃ vắsaḥ kṛishṇá-tûshaṃ

13. [14] das zweite Hemistich in Vs. 5, 19 s. Ath. 7, 26, 8. [15] das erste Hemistich in Ṛ. 5, 40, 4 (aber ṛijîshî statt pradâtâ); der vierte pâda in Ṛ. 3, 17, 3. [16] s. P. 4, 17. 18. 9. 7 (Whitney zu). [17] °sho 'háṃ BE. [18] °nméty âha BDE. [19] °sye 'mám BE. [20] 'sy BE. [21] sárvavirân E.

* das elfte Buch in der Reihe des kâṇḍânukrama, vâjapayavidhi, findet sich in B. 1, 3, 2-9; s. Ind. Stud. 3, 375.

8, 1. ânumatâdayo 'shṭau yâgâḥ. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont. [3] so ACD, tan B, ta E, tat Sây.; (nir vapati zu ergänzen).

Digitized by Google

dákshiṇâ | vî 'hi[4] svâhâ[1] "-hutiṃ jushâṇá, eshá te nir-ṛite bhâgó bhûte havíshmaty[1] asi muñcé 'mám áṁhasaḥ, svâhâ[1] námo yá idáṃ cakâra | "dityáṃ carúṃ nír vapati váro dákshiṇâ, "gnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ vâmanó vahî dákshiṇâ, 'gnî-shomîyam ‖ 1 ‖ ékâdaça-kapâlaṁ hiraṇyaṃ dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó vahî dákshiṇâ, "gneyám ashṭâ-kapâlam aindráṃ dádhy ṛishabhó[5] vahî dákshiṇai, "ndrâ-'gnám dvâdaça-kapâlaṃ vaiçva-devâṃ carúm prathama-jó vatsó dákshiṇâ, saumyáṁ çyâmâkâṃ carúṃ vâso dákshiṇâ, sárasvatyai[1] carúṁ sárasvate[1] carúm mithunaú gâvau dákshiṇâ ‖ 2 ‖ agnîshomîyaṃ, cátustriṁçac ca ‖ 1 ‖

B. 1, 6, 1, 1-11. — K. 15, 1. — Vs. 9, 35. Ç. 5, 2, 3, 2-9. Kâ. 15, 1, 9-10. — puroḍâçam — çamyâyâḥ — nairṛitam iti naiḥ-ṛitam — vîti | ihi — jushâṇaḥ | eshaḥ — nirṛita iti niḥ-ṛite — bhûtè | havishmàtî | asi | muñca | imam — agnîshomîyam ity âgnî-ṣomîyàm — aindrâgnam ity aindra-agnam.

2. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati, saumyáṃ carúṁ sâvitráṃ dvâdaça-kapâlaṁ, sârasvatáṃ[1] carúm, paushṇáṃ carúm, mârutáṁ saptá-kapâlaṃ, vaiçva-devîm âmíkshâṃ[1], dyâvâ-pṛithivîyam éka-kapâlam ‖ 1 ‖ âgneyáṁ saumyáṁ[2] mârutám[2], ashṭâdaça ‖ 2 ‖

B. 1, 6, 2, 1-3, 10. — K. 9, 4. — Ç. 5, 2, 3, 10. Kâ. 15, 1, 17. — âmikshâm.

3. [a]aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam, mârutîm âmikshâṃ[1],

---

1. [4] zwei Wörter! Accent! [5] arsha° B.

2. câturmâsyeshu vaiçvadevâkhyam prathamam parva. [1] ohne avagraha. [2] saumyam und mârutam sind wohl zugefügt zur Scheidung dieses anuvâka von andern anuvâka (s. 17. 19. 20), die auch mit âgneyam a. nir v. beginnen.

3. varuṇapraghâsâkhyaṃ dvitîyam parva. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

vâruṇîm âmîkshâṃ[1], kàyám éka-kapâlam | [b]pra-ghâsyân havâmahe marúto yajná-vâhasaḥ, karambhéṇa[1] sa-jóshasaḥ |[2] [c]mó shú ṇa[3] indra pṛit-sú devâ 'stu sma te çushminn avayâ[4] |[2] mahî hy asya mîḍhúsho yavyâ |[2] havîshmato[1] marúto vándate gîḥ |[2] [d]yád grâme yád áraṇye yát sabhâ-yâṃ yád indriyé |[2] yác chûdré yád aryà énaç cakṛimâ[4] va-yám |[2] yád ékasyâ 'dhi dhármaṇi tásyâ 'va-yájanam asi svâhâ[1] | [e]ákran kárma karma-kṛitaḥ sahá vâcâ mayo-bhuvâ | devébhyaḥ kárma kṛitvâ 'stam pré 'ta su-dânavaḥ ‖ 1 ‖ vayâṃ yád, viṅçatíç ca ‖ 3 ‖

B. 1, 6, 4, 1 - 5, 6. — K. 9, 4. — Vs. 3, 44-47. Ç. 2, 5, 2, 7-29. Kâ. 5, 5, 10-13. — aindrâgnam ity aindra-agnam — âmikshâm — karambheṇa — mo[5] iti | sv iti | naḥ — deva | astú — çushmin | avayâ[6] — yavyâ — vandâte — yat | çûdre | yat | aryè — cakṛima — mayobhuveti mayaḥ-bhuvâ — kṛi-tvâ | astâm | preti | ita.

4. [a]agnáyé 'nîka-vate puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlam nír vapati sâkâṅ sûryeṇo 'd-yatâ, marúd-bhyaḥ sâṃ-tapanébhyo madhyándine[1] carúm, marúd-bhyo gṛihamedhî-bhyaḥ sár-vâsâṃ dugdhé sâyâṃ carúm | [b]pûrṇâ darvi párâ pata sú-pûrṇâ púnar â pata | vasné 'va ví krîṇâvahâ îsham ûrjaṅ çata-krato ‖ [c]dehí me dádâmi te ní me dhehi ní te dadhe | ni-hâram ín ní me harâ[2] ni-hâram ‖ 1 ‖ ní harâmi te ‖ [d]marúd-bhyaḥ krîḍî-bhyaḥ puroḍâçaṅ[1] saptá-kapâlam nír vapati sâkâṅ sûryeṇo 'd-yatâ, "gneyám ashṭâ-kapâlam nír vapati saumyâṃ carúṅ sâvitrâm dvâdaça-kapâlaṅ sâras-vatâm[1] carúm paushṇâm carúm aindrâ-'gnam ékâdaça-

---

3. [2] so (|) ABE. [3] so (shû ṇa) ABE; s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2. [4] so (°â) ABE, s. P. 3, 10. [5] s. P. 4, 7. [6] Ṛik und Vs. haben avayâḥ; s. aber Âth. 2, 35, 1, wo der padapâṭha auch ava-yâ liest.

4. sâkamedhâkhye tṛitîye parvaṇi pradhânahaviṁshi. [1] ohne avagraha. [2] so (°â) ABE; s. P. 3, 12.

Digitized by Google

-kapâlam aindráṃ carúṃ vaiçva-karmaṇám éka-kapâlam || 2 || harâ nihā́raṃ, triʊçác ca || 4 ||

B. 1, 6, 6, 1 - 7, 5. — K. 9, 5. — Vs. 3, 49. 50. Ç. 2, 5, 3, 2 4, 10. Kâ. 5, 6, 2 - 7, 10. — puroḍâçàm — madhyandine — vasnâ | iva — çatakrato iti çata-krato — it | nîti | me | hara — aindrâgnam ity aindra-agnam.

5. [a] sómâya pitṛi-máte puroḍā́çaʊ[1] sháṭ-kapâlaṃ nír vapati, pitṛí-bhyo barhishád-bhyo dhânā́ḥ, pitṛí-bhyo 'gni-shvâttébhyo, 'bhi-vânỳâyai dugdhé manthám | [b] etát te tata yé ca tvā́m ánv, etát te pitâmaha[1] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv, átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaʊ | [c] su-saṃdṛíçaṃ tvâ vayám mágha-van mandishîmáhi | prá nû-nám[2] pûrṇá-vandhura stutó yâsi váçâʊ[2] ánu | yójâ[4] nv̀ indra te hárî[5] || 1 || [d] ákshann ámîmadanta hy áva priyā́ adhûshata | ástoshata svá-bhânavo víprâ návishṭhayâ matī́ | yójâ[4] nv̀ indra te hárî || [e] ákshan pitáró 'mîmadanta pitáró 'tîtṛipanta pitáró 'mîmṛijanta pitáraḥ | [f] páre 'ta pitaraḥ somyâ gambhîraíḥ pathí-bhiḥ pûrvyaíḥ | áthâ[6] pi-tṛī́nt su-vidátrâʊ[3] ápî 'ta yaména yé sadha-mā́dam má-danti || [g] máno nv ā́ huvâmahe nârâçaʊséna[1] stómena pi-tṛĭṇā́ṃ ca mánma-bhiḥ | [h] ā́ || 2 || na etu mánaḥ púnaḥ krátve dakshā́ya jîváse | jyók ca sū́ryaṃ dṛiçé || [i] púnar naḥ pitáro máno dádâtu daívyo jánaḥ | jîváṃ vrā́taʊ sace-mahi || [k] yád antáriksham[1] pṛithivī́m utá dyā́ṃ yán mâtá-ram pitáraṃ vâ jihiʊsimá | agnír mâ tásmâd énaso gā́rha-patyaḥ prá muñcatu, dur-itā́ yā́ni cakṛimá karótu mā́m anenásam || 3 || hárî, mánmabhir ā́, cátuçcatvâriʊçac ca || 5 ||

B. 1, 6, 8, 1 - 9, 10. — K. 9, 6. — Vs. 3, 51-55. Ç. 2, 6, 1, 38-39.

---

5. mahâpitṛiyajnaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (n°) ABE; s. P. 7, 16. [3] so (°âʊ) ABE, s. P. 9, 21. [4] so (yojâ) ABCDE; s. Whitney zu P. 3, 15 pag. 98. [5] s. P. 4, 15. [6] so (°â) ABE; s. P. 3, 10.

Digitized by Google

Kâ. 5, 9, 21. 22. — Çâṅkh. 3, 17, 2-4. — Lâṭy. 5, 2, 10. 11. — puroḍâçam — agnishvâttebhya ity âgni-svâttebhyaḥ — pitâmaha — pûrṇavândhura iti pûrṇa-vandhuraḥ — vaçân | anú | yojâ | nu — harî iti — viprâḥ — yojâ | nu — harî iti — pareti | ita — somyâḥ — athâ | pitṛîn | suvidatrân iti su-vidatrân | apîti | ita — nu | eti | havâmahe | nârâçaṅsena — antariksham — duriteti duḥ-ita.

6. [a] prati-pûrushám éka-kapâlân nír vapaty, ékam áti-riktam | [b] yávanto[1] grihyâḥ smás tébhyaḥ kám akaram | [c] paçûnâṁ çármâ 'si çárma yájamânasya, çárma me yachaí | [d] 'ka evá rudró ná dvitîyâya tastha | [e] âkhús[1] te[2] rudra paçús, tám jushasvai | [f] 'shá te rudra bhâgáḥ sahá svásrâ 'mbikayâ, tám jushasva | [g] bheshajám gávé 'çvâya púrushâya bheshajám átho asmá-bhyam[3] bheshajáṁ sú-bheshajam ‖ 1 ‖ yáthâ 'sati |[4] su-gám meshâya meshyâ | [h] ávâ 'mba rudrám adimahy, áva devám tryambakam[5] |[4] yáthâ naḥ créyasaḥ kárad[6], yáthâ no vásyasaḥ kárad[6], yáthâ naḥ paçu-mátaḥ[7] kárad, yáthâ no vy-avasâyáyât ‖ [i] tryambakam[5] yajâmahe su-gandhim pushṭi-várdhanam | urvârukám[1] iva bándhanân mṛityór mukshîya mâ 'mṛitât |[4] [k] eshá te rudra bhâgás, tám jushasva, ténâ 'vaséna paró Mûja-vató 'tî 'hy | [l] ávatata-dhanvâ pínâka-hastaḥ kṛitti-vâsâḥ ‖ 2 ‖ súbheshajam, ihi, tríṇi ca ‖ 6 ‖

B. 1, 6, 10, 1-5. — K. 9, 7. — Vs. 3, 57-61. Ç. 2, 6, 2, 4-17. Kâ. 5, 10, 2-21. — Lâṭy. 5, 3, 5-11. — pratipûrusham iti prati-pûrusham — grihyâḥ | smaḥ — çarmâ | asi — ekâḥ | eva — tasthe | âkhuḥ — eshaḥ — amvikayâ — gavé | açvâya — atho iti — asâti — meshyâi | aveti | amba — adimahi — tryámbakam iti tri-ambakam — urvârukam — bandhánât — eshaḥ.

6. tryambakapuroḍâçâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s t°) ABE. [3] so (°o a°) ABE, s. P. 4, 7. [4] so (|) AB. [5] triyámb° E. [6] so (°ḥ k°) AE; °s k° B; s. P. 8, 24. [7] so (°ḥ) ABE.

Digitized by Google

7. [a] aindrâ-'gnáṃ dvā̃daça-kapâlaṃ vaiçva-deváṃ carúm, índrâya çúnâsī̃râya[1] puroḍā̃çaṃ[1] dvā̃daça-kapâlaṃ, vâyavỳam páyaḥ, sauryám éka-kapâlaṃ, dvâdaça-gaváꣳ sī̃raṃ dákshiṇâ | [b] "gneyám ashṭā̃-kapâlaṃ nír vapati, raudráṃ gâvîdhukáṃ[1] carúm, aindráṃ dádhi, vâruṇáṃ yava-máyaṃ carúṃ, vahínî dhenúr dákshiṇâ | [c] yé devā̃ḥ puraḥ-sádo 'gní-netrâ, dakshiṇa-sádo yamá-netrâḥ, paçcât-sádaḥ savitṛí-netrâ, uttara-sádo váruṇa-netrâ, upari-shádo bṛíhaspáti-netrâ raksho-háṇas té naḥ pântu, té no 'vantu, tébhyaḥ || 1 || námas, tébhyaḥ svā̃hâ[1] | [d] sám-ûḍhaꣳ rákshaḥ, sáṃ-dagdhaꣳ ráksha, idám aháꣳ ráksho 'bhí sáṃ dahâmy | [e] agnáye raksho-ghné svā̃hâ, yamā̃ya savitré váruṇâya bṛíhaspátaye[1] dúvasvate[1] raksho-ghné svā̃hâ | [f] prashṭi-vâhī̃ rátho dákshiṇâ | [g] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâꣳ rákshaso vadháṃ juhomi, hataꣳ rákshó, 'vadhishma ráksho | [h] yád váste tád dákshiṇâ || 2 || tébhyaḥ, páñcacatvâriꣳçac ca || 7 ||

B. 1, 7, 1, 1-9. — K. 15, 2. — Vs. 9, 35-38. Ç. 5, 2, 4, 4-19. Kâ. 15, 1, 19 - 2, 8. — aindrâgnam ity aindra-agnam — çunâsîrā̃ya | puroḍâçam — gâvîdhukam — dakshiṇasada iti dakshiṇa-sadaḥ — uttarasada ity úttara-sadaḥ — uparishada ity úpari-sadaḥ — rakshohaṇa iti rakshaḥ-hanaḥ — abhi | sam iti | dahâmi — bṛihaspatáye | duvásvate — rakshaḥ | avádhishma — vasté.

8. dhâtré puroḍā̃çaṃ[1] dvā̃daça-kapâlaṃ nír vapaty, ánu-matyai carúꣳ, râkā̃yai carúꣳ, sinîvâlyai[1] carúṃ, kuhv̀ai carúm, mithunaú gā̃vau dákshiṇâ | "gnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapaty, aindrâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ, vaishṇaváṃ tri-kapâláṃ, vâmanó vahī̃ dákshiṇâ | 'gnî-

7. çunâsîryâdikarmacatushṭayam. [1] ohne avagraha.
8. devikâdikarmashaṭkam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

-shomîyam ékâdaça-kapâlam nír vapatî, 'ndrâ-somîyam ékâdaça-kapâlaṁ, saumyáṁ carúm, babhrúr dákshiṇâ | somâ--paushṇám carúṁ nír vapaty, aindrâ-paushṇám carúm, paushṇám carúṁ, çyâmó dákshiṇâ | vaiçvânarám[1] dvâdaça--kapâlam nír vapati, hiraṇyaṁ dákshiṇâ | vâruṇáṁ yava--máyaṁ carúm, áçvo dákshiṇâ ‖ 1 ‖ vaiçvânarám dvâdaçakapâlam nír, ashṭaú ca ‖ 8 ‖

B. 1, 7, 2, 1-6. — K. 15, 3. — Ç. 5, 2, 5, 1-17. Kâ. 15, 2, 11-18. — puroḍâçam — sinîvâlyai — agnîshomîyam ity âgnî-soma--mîyam — indrâsomîyam itîndrâ-somîyam — somâpaushṇam iti somâ-paushṇam — vaiçvânaram.

9. bârhaspatyám[1] carúṁ nír vapati brahmáṇo gṛihé çiti-pṛishṭhó dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlaṁ râjanyasya gṛihá ṛishabhó dákshiṇâ, "dityáṁ carúm máhishyai gṛihé dhenúr dákshiṇâ, nair-ṛitám carúm pari-vṛiktyai gṛihé kṛishṇâṇâṁ vrîhîṇâṁ nakhá-nirbhinnam kṛishṇâ kûṭâ dákshiṇâ, "gneyám ashṭâ-kapâlaṁ senâ-nyo gṛihé hiraṇyaṁ dákshiṇâ, vâruṇám dáça-kapâlaṁ sûtásya gṛihé mahâ-nirashṭo dákshiṇâ, mârutáṁ saptá-kapâlam grâma-ṇyo gṛihé pṛiçnir dákshiṇâ, sâvitrám dvâdaça-kapâlam ‖ 1 ‖ kshattúr gṛihá upa-dhvastó dákshiṇâ, "çvinám dví-kapâlaṁ sam-grahîtúr gṛihé sa-vâtyau dákshiṇâ, paushṇám carúm bhâga-dughásya gṛihé çyâmó dákshiṇâ, raudrám gâvîdhukám[1] carúm akshâ-"vâpásya gṛihé çabála úd-vâro dákshiṇé | 'ndrâya su-trâmṇe puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlam práti nír vapatî 'ndrâyâ 'ho-múce 'yám no râjâ vṛitra-hâ râjâ bhûtvâ vṛitrám vadhyân | maitrâ-bârhaspatyám bhavati çvetâyai çvetá-vatsâyai dugdhé svayam-mûrté svayam--mathitá âjya âçvatthe[1] ‖ 2 ‖ pâtre cátuḥ-sraktau sva-

9. ratnânâm haviṁshi. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

yam-avapannā́yai çā́khâyai, karṇā́ʊç cā́ 'karṇâʊç ca taṇḍu-lā́n ví cinuyâd yé karṇā́ḥ sá páyasi bârhaspatyó[1] yé 'karṇâḥ sá ā́jye maitráḥ, svayaṃ-kṛitā́ védir bhavati sva-yaṃ-dinám barhíḥ svayaṃkṛitá idhmáḥ, saí 'vá çvetā́ çvetá-vatsâ dákshiṇâ ‖ 3 ‖ sâvitráṃ dvā́daçakapâlam, ā́çvatthe, trá-yastriʊçac ca ‖ 9 ‖

B. 1, 7, 3, 1-8. — K. 15, 4. 5. — Ç. 5, 3, 1, 1 - 2, 8. Kâ. 15, 3, 1-46. — bâ̱rha̱spa̱tyam — gṛi̱he | ṛi̱sha̱bhaḥ — nai̱rṛi̱tam iti̱ naiḥ-ṛi̱tam — grâ̱ma̱ṇyà iti̱ grâma-nyàḥ — gâ̱vî̱dhu̱kam — a̱kshâ̱vâ̱pasyety àksha-â̱vâ̱pasyà — ça̱balàḥ | udvā́ra̱ ity ut-vâ̱ra̱ḥ — prati̱ | nir iti̱ | va̱pa̱ti̱ — a̱ʊho̱muca̱ ity àʊhaḥ-mucè | a̱yam — va̱dhyâ̱t — âçvàtthe — catúḥsraktâ̱v iti̱ ca-túḥ-sra̱ktau̱ — ka̱rṇân | ca̱ | akàrṇân | ca̱ — bha̱va̱ti̱ — sâ | e̱va.

10. [a] agnáye gṛihá-pataye puroḍā́çam[1] ashṭā́-kapâlaṃ nír vapati kṛishṇā́nâṃ vrîhîṇā́ʊ, sómâya vánaspátaye[1] çyâ-mâkáṃ carúʊ, savitré satyá-prasavâya puroḍā́çaṃ[1] dvā́daça-kapâlam âçûnā́ṃ vrîhîṇā́ʊ, rudrā́ya paçu-pátaye gâvîdhu-káṃ[1] carúm, bṛíhaspátaye[1] vâcás pátaye[2] naivâráṃ[1] carúm, índrâya jyeshṭhā́ya puroḍā́çam[1] ékâdaça-kapâlam mahā́-vrîhîṇâm, mitrā́ya satyā́yâ "mbā́nâṃ carúṃ, váruṇâya dhárma-pataye yava-máyaṃ carúʊ | [b] savitā́ tvâ pra-savā́nâʊ suvatâm, agnír gṛihá-patînâʊ, sómo vánaspátînâʊ[1], rudráḥ paçûnā́m ‖ 1 ‖ bṛíhaspátir[1] vâcā́m, índro jyeshṭhā́nâm, mitráḥ satyā́nâṃ, váruṇo dhárma-patînâṃ | [c] yé devā́ deva-súva sthá tá imám âmushyâyaṇám anamitrā́ya suva-dhvam, mahaté kshatrā́ya, mahatá ā́dhi-patyâya, mahaté jā́na-râjyâyai | [d] 'shá vo bharatâ rā́jâ sómo 'smā́kam brâhmaṇā́ṇâʊ rā́jâ | [e] práti tyán nā́ma râjyám adhâyi svā́ṃ tanúvaṃ váruṇo açiçrec[3], chúcer mitrásya vrátyâ abhûmā́

---

10. devasuvâṃ havîṅshi. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABE, s. P. 8, 27. [3] so (°o a°) AB. E (sec. m.); s. P. 11, 17.

Digitized by Google

'manmahi mahatá ṛitásya nắma | [f]sárve vrắtâ váruṇasyâ 'bhûvan ví mitrá évair árâtim atârîd, ásûshudanta yajníyâ ṛiténa vỳ u tritó jarimắṇaṃ na ânaḍ ‖ [g] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ krántám asi, víshṇor ví-krântam asi ‖ 2 ‖ paçûnắṃ, vrắtâḥ, páñcavi○çatiç ca ‖ 10 ‖

3, 4, 11, 1-6. — B. 1, 7, 4, 1-4. — K. 15, 5. — Vs. 9, 39. 40. Ç. 5, 3, 3, 3-12. Kâ. 15, 4, 6-17. — puroḍâçàm — vanaspatáye — gâvîdhukam — bṛihaspatáye | vâcaḥ | patáye — âmbânắm — vanaspatînâm — devásuva iti deva-suvâḥ — maháte — eshaḥ — bharatâḥ — tyat — vratyâḥ | abhûma | amánmahi | mahataḥ — vrâtâḥ — mitraḥ — yajniyâḥ — vîti | u.

11. [a]arthé-'ta sthâ, 'pắm pátir asi, vṛishâ 'sy ûrmír, vṛisha-senó 'si, vraja-kshíta stha, marútâm ója stha, sűrya--varcasa stha, sűrya-tvacasa stha, mắndâ stha, vắçâ stha, çákvarî stha, viçva-bhṛíta stha, jana-bhṛíta sthâ, 'gnés tejasỳâ sthâ, 'pắm óshadhînâ○[1] rása sthâ | [b] 'pó devîr mádhu--matîr agṛihṇann ûrjasvatî[1] râja-sűyâya cítânâḥ | yắbhir mitrắ-váruṇâv abhy-áshiñcan[2] yắbhir índram ánayann áty árâtîḥ ‖ [c]râshtra-dắ stha râshṭrắṃ datta svắhâ[1], râshṭra--dắ stha râshṭrắm amúshmai datta ‖ 1 ‖ áty, ékâdaça ca ‖ 11 ‖

B. 1, 7, 5, 1-5. — K. 15, 6. — Vs. 10, 1-4. Ç. 5, 3, 4, 1-20. Kâ. 15, 4, 21-44. — artheta ity ártha-itâḥ — vṛishắ | asi — ojâḥ — mândâḥ — vâçâḥ — çakvárîḥ — tejasyâḥ — rasâḥ | stha | apaḥ — ûrjàsvatîḥ — abhyashiñcann ity ábhi--asiñcan — râshṭradâ iti râshṭra-dâḥ.

12. [a]dévîr âpaḥ sám mádhu-matîr mádhu-matîbhiḥ sṛijyadhvam máhi várcaḥ kshatríyâya vanvânắ | [b]ánâ-dhṛishṭâḥ sîdató 'rjasvatîr[1] máhi várcaḥ kshatríyâya dadhátîr | [c]áni-bhṛishṭam asi vâcó bándhus tapo-jắḥ, sómasya dâtrám

---

11. abhishekajalamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 6, 3.
12. abhishekajalasaṃskâramantrâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

asi | [d]çukrâ vaḥ çukrénó 't punâmi, candrâç candréṇâ, 'mṛítâ amṛítena, svâhâ[1], râja-sûyâya citânâḥ | [e]sadha-mâdo dyumníṇîr ûrja etâ áni-bhrishṭâ apasyúvo[1] vásânaḥ | pastyâsu cakre váruṇaḥ sadhá-stham apâo çíçuḥ ‖ 1 ‖ mâtṛí-tamâsv antáḥ ‖ [f]kshatrásyó 'lbam asi, kshatrásya yónir asy | [g]ávinno[1] agnír[2] gṛihá-patir, ávinna índro vṛiddhá-çravâ, ávinnaḥ pûshâ viçvá-vedâ, ávinnau mitrâ-váruṇâv ṛitâ-vṛídhâv, ávinne[3] dyávâ-pṛithivî[3] dhṛitá-vrate[3], ávinnâ devy áditir viçva-rûpy, ávinno 'yám asâv âmushyâyaṇò 'syâm viçy asmín râshṭré mahaté kshatrâya mahatá ádhi-patyâya mahaté jâna-râjyâyai | [h]'shá vo bharatâ râjâ, sómo 'smâkam brâhmaṇânâo râjé | [i]'ndrasya ‖ 2 ‖ vájro 'si vârtra-ghnas, tváyâ 'yám vṛitrám vadhyâc | [k]chatru-bâdhanâ stha | [l]pâtá mâ pratyáñcam[1], pâtá mâ tiryáñcam[1], anváñcam[1] mâ pâta, dig-bhyó mâ pâta, viçvâbhyo mâ nâshṭrâbhyaḥ pâta | [m]hiraṇya-varṇâv ushásâm vi-roké 'ya-sthûṇâv úd-itau sûryasyâ " rohatam varuṇa mitra gártam tátaç cakshâthâm áditim ditim ca ‖ 3 ‖ çíçur, índrasyaí, 'kacatvârio̱çac ca ‖ 12 ‖

B. 1, 7, 6, 1-8. — K. 15, 6. 7. — Vs. 10, 4. 6-9. 16. 18. Ç. 5, 3, 4, 27. 5, 16-37. 4, 1, 15. Kâ. 15, 4, 46 - 5, 21. 28. 33. — vanvânâḥ — çukrâḥ — âvinnaḥ[4] — âvinnau[5] — ṛitâvṛidhâv ity ṛita-vṛidhau | âvinne[6] iti — dhṛitavrâte iti dhṛita-vrate | âvinnâ | devî | aditiḥ | viçvarûpîti viçva-rûpî | âvinnaḥ | ayam | asau | âmushyâyaṇaḥ | asyâm | viçi | asmin — eshaḥ — tvayâ | ayam — çatrubâdhânâ iti çatru-bâdhanâḥ — pratyañcam — tiryañcam | anvañcam — viroka iti vi-roke | ayâsthûṇâv ity ayâḥ-sthûṇau | uditâv ity ut-itau | sûryasya | eti.

13. [a]sam-ídham ấ tishṭha, gâyatrî tvâ chándasâm

---

12. [1] [2] so (°o a°) ABE; s. P. 11, 13. 15. [3] s. P. 4, 11-13.
[4] âvimnaḥ D, alle drei Male. [5] âvimnau D. [6] âvimne D.

Digitized by Google

avatu tri-vṛít stómo ratham-taráw sámâ 'gnír devátâ[1] bráhma dráviṇam | [b] ugrám á tishṭha, trishṭúp[1] tvâ chándasâm avatu pañca-daçá stómo bṛihát sámé 'ndro devátâ kshatrám dráviṇam | [c] vi-rájam á tishṭha, jágatî tvâ chándasâm avatu sapta daçá stómo vairûpáw[1] sáma marúto devátâ víḍ dráviṇam | [d] údîcîm[1] á tishṭhâ, 'nu-shṭúp tvâ ‖ 1 ‖ chándasâm avatv eka-viwçá stómo vairâjáw[1] sáma mitrá-váruṇau devátâ bálam dráviṇam | [e] ûrdhvám á tishṭha, pañktís tvâ chándasâm avatu triṇava-trayastriwçaú stómau çákvara-raivaté[2] sámanî[2] bṛíhaspátir[1] devátâ várco dráviṇam | [f] îḍṛíñ[1] cá 'nyâḍṛíñ[1] cai 'tâḍṛíñ[1] ca prati-ḍṛíñ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | [g] çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâwç[1] ca satyáç ca 'rta-páç ca ‖ 2 ‖ áty-awhâḥ | [h] agnáye svâhâ[1] sómâya svâhâ savitré svâhâ sárasvatyai[1] svâhâ pûshṇé svâhâ bṛíhaspátaye[1] svâhé 'ndrâya svâhâ ghóshâya svâhâ çlókâya svâhâ 'wçâya svâhâ bhágâya svâhâ kshétrasya pátaye svâhâ | [i] pṛithivyaí svâhâ 'ntárikshâya[1] svâhâ divé svâhâ sûryâya svâhâ candrámase[1] svâhâ náksha-trebhyaḥ svâhâ 'd-bhyáḥ svâhaú 'shadhî-bhyaḥ[3] svâhâ vánaspáti-bhyaḥ svâhâ caràcarébhyaḥ[1] svâhâ pari-plavébhyaḥ svâhâ sarîsṛipébhyaḥ[1] svâhâ ‖ 3 ‖ anushṭúp tva, 'rtapáç ca, sarîsṛipébhyaḥ svâhâ ‖ 13 ‖

B. 1, 7, 7, 1-5. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10-14. 17, 81. 80. 10, 5 22, 29. Ç. 5, 4, 1, 3-7. 3, 5, 4-9. Kâ. 15, 5, 23. 3. — trishṭup — pañcadaça iti pañca-daçaḥ — saptadaça iti sapta-daçaḥ — vairûpam — anushṭub ity ànu-stup — ekawiwça ity éka-viwçaḥ — vairâjam — çâkvararaivate iti çákvara-raivate | sâmânî iti | bṛihaspatiḥ — îḍṛiñ — anyâḍṛiñ — etâḍṛiñ — pratiḍṛiñ iti prati-ḍṛiñ — jyotishmân | ca | ṛitapâ ity

13. digvyâsthâpanamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 11. 12. [3] s. P. 3, 7.

Digitized by Google

ṛita-pâḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — carâcare-bhyâḥ — sarîsṛipebhyâḥ.

14. [a] sómasya tvíshir asi, táve 'va me tvíshir bhûyâd | [b] amṛítam asi, mṛityór mâ pâhi | [c] didyón mâ pâhy | [d] áve-'shṭâ dandaçûkâ | [e] nír-astaṃ námuceḥ çíraḥ | [f] sómo râjâ váruṇo devâ dharma-súvaç ca yé | té te vâcaꝏ suvantâṃ, té te prâ-'ṇáꝏ suvantâṃ, té te cákshuḥ suvantâṃ, té te çrótraꝏ suvantâꝏ | [g] sómasya tvâ dyumnénâ 'bhi shiñcâmy agnéḥ ‖ 1 ‖ téjasâ sûryasya várcasé 'ndrasye 'ndriyéṇa mitrâ-váruṇayor vîryèṇa marútâṃ ójasâ | [h] kshatrâṇâṃ kshatrá-patir asy | [i] áti divás pâhi[2] | [k] sam-âvavṛitrann[3] adharâg[4] údîcîr[4] áhim budhniyam ánu saṃ-cárantîs, tâḥ párvatasya vṛishabhásya pṛishṭhé nâvaç caranti sva-síca iyânâḥ ‖ [l] rúdra yát te kráyî[5] páraṃ nâma tásmai hutám asi, yamé-'shṭam asi ‖ [m] prájâ-pate ná tvád etâny anyó víçvâ jâtâni pári tâ babhûva | yát-kâmâs te juhumás tán no astu[6] vayáꝏ syâma pátayo rayîṇâṃ ‖ 2 ‖ agnés, taí, 'kâdaça ca ‖ 14 ‖

B. 1, 7, 8, 1-7. — K. 15, 7. — Vs. 10, 10. 14-20. Ç. 5, 4, 1, 1 - 2, 10. Kâ. 15, 5, 22 - 6, 12. — tavâ | iva — didyot — avéshṭâ ity avâ-ishṭâḥ | dandaçûkâḥ — devâḥ — prâṇam iti prâ-ṇam — abhîti | siñcâmi — atîti | divaḥ | pâhi | samâvavṛitrann iti sam-âvâvṛitran | adharâk — anv iti | samcarântîr iti sam-carântîḥ — svasica iti sva-sicâḥ — krayi — yameshṭam iti yama-ishṭam — tat | naḥ | astu.

15. [a] índrasya vájro 'si vârtra-ghnas, tváyâ 'yáṃ vṛitráṃ vadhyân | [b] mitrâ-váruṇayos tvâ pra-çâstróḥ pra-çishâ yunajmi yajnásya yógena | [c] víshṇoḥ krámo 'si, víshṇoḥ

---

14. abhishekaḥ. [1] so (sh°) ABE, s. P. 6, 4. [2] so (°s p°) ABE; s. P. 8, 24. [3] als Compositum. [4] ohne avagraha. [5] so (°i) AB; krayî E, s. P. 3, 13. [6] so (°o a°) ABD, s. P. 11, 17.

15. rathena vijayaḥ.

Digitized by Google

krântám asi, víshṇor ví-krântam asi | [d] marútâm pra-savé jesham | [e] âptám mánaḥ | [f] sám ahám indriyéṇa vîryeṇa | [g] paçûnâm manyúr asi, táve 'va me manyúr bhûyân | [h] námo mâtré pṛithivyaí, mâ 'hám mâtáram pṛithivîṁ hiṁsisham, mâ ‖ 1 ‖ mâm mâtâ pṛithivî hiṁsîd | [i] íyad asy, áyur asy áyur me dhehy, ûrg asy ûrjam me dhehi, yúvâ asi, várco 'si várco máyi dhehy | [k] agnáye gṛihá-pataye svâhâ[1], sóma-ya vánaspátaye[1] svâhé, 'ndrasya bálâya svâhâ, marútâm ójase svâhâ | [l] haṁsáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát | nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jâ go-jâ ṛita-jâ adri-jâ ṛitám bṛihát ‖ 2 ‖ hiṁsisham má, 'rtajâs, tríṇi ca ‖ 15 ‖

B. 1, 7, 9, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 19. 21-25. Ç. 5, 4, 2, 6. 3, 4-26. Kâ. 15, 6, 9-33. — tvayâ | ayam — tavâ | iva — mâ | aham — vanaspatâye — çucishad iti çuci-sat — vedishad iti vedi-sat — nṛishad iti nṛi-sat — abjâ ity âp-jâḥ.

16. [a] mitrò 'si, váruṇo 'si | [b] sám ahám víçvair devaiḥ | [c] kshatrásya nâbhir asi, kshatrásya yónir asi | [d] syonâm â sîda, su-shádâm â sîda | [e] mâ tvâ hiṁsîn, mâ mâ hiṁsîn | [f] ní shasâda[1] dhṛitá-vrato váruṇaḥ pastyâsv â, sâm-râjyâya[2] su-krátur | [g] bráhmâṁsn[3] tváṁ râjan brahmâ 'si savitâ 'si satyá-savo, bráhmâṁsn[3] tváṁ râjan brahmâ 'sî 'ndro 'si satyaú-jâḥ ‖ 1 ‖ bráhmâṁsn[3] tváṁ râjan brahmâ 'si mitrò 'si su-çévo, bráhmâṁsn[3] tváṁ râjan brahmâ 'si váruṇo 'si satyá-dharmé | [h] 'ndrasya vájro 'si vârtra-ghnas, téna me radhya | [i] díço 'bhy ayáṁ râjâ 'bhût | [k] sú-çlokâṁsn[4] sú-mangalâṁsn[4] sátya-râjâṁsn[5] | [l] apâm náptre

---

15. [1] ohne avagraha.

16. sarvaiḥ sevyatvam. [1] so (sh[0]) AB; s. P. 6, 4. [2] s. P. 5, 29. 13, 4. [3] [0]âm (ohne die 3) E. [4] s. P. 1, 58. 2, 52. 15, 8. [5] [0]ân (ohne die 3) E. [6] ohne avagraha.

Digitized by Google

svâho[6], 'rjó náptre svâhâ, 'gnáye gṛihá-pataye svâhâ ‖ 2 ‖ satyaújâç, catvâriꣳçác ca ‖ 16 ‖

B. 1, 7, 10, 1-6. — K. 15, 8. — Vs. 10, 26-28. Ç. 5, 4, 4, 4-19. Kâ. 15, 7, 1-12. — sushadâm iti su-sadâm — hiꣳsît — nîti | sasâda — brahmâsn | tvam — satyaujâ iti satya-ojâḥ — brahmâ | asi — satyadharmeti satya-dharmâ — diçâḥ | abhîti | ayam — suçlokâsm iti su-çlokâsm | sumângalâsm iti su-mangalâsm | satyarâjâsn iti satyâ-râjâsn — svâhâ | ûrjaḥ.

17. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati híraṇyaṃ dákshiṇâ, sârasvatáṃ[1] carúṃ vatsatarî[1] dákshiṇâ, sâvitráṃ dvâdaça-kapâlam upa-dhvastó dákshiṇâ, paushṇáṃ carúꣳ çyâmó dákshiṇâ, bârhaspatyáṃ[1] carúꣳ çiti-prishṭhó dákshiṇai, 'ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó dákshiṇâ, vâruṇáṃ dáça-kapâlam mahâ-nirashṭo dákshiṇâ, saumyáṃ carúm babhrúr dákshiṇâ, tvâshṭrám ashṭâ-kapâlaꣳ çunṭhó dákshiṇâ, vaishṇavám tri-kapâlám vâmanó dákshiṇâ ‖ 1 ‖ âgneyáꣳ híraṇyaꣳ sârasvatáṃ, dvícatvâriꣳçat ‖ 17 ‖

B. 1, 8, 1, 1-2. — K. 15, 9. — Ç. 5, 4, 5, 3-16. Kâ. 15, 8, 1-4. — vatsatarî — aindram.

18. sadyó[1] dîkshayanti, sadyáḥ sómaṃ krîṇanti | puṇḍarisrajaṃ[1] prá yachati | daçá-bhir vatsataraiḥ[1] sómaṃ krîṇâti | daça-péyo bhavati | çatám brâhmaṇâḥ pibanti | sapta-daçáꣳ stotrám bhavati | prâkâçâv[1] adhvaryáve dadâti, srájam ud-gâtré, rukmáꣳ hótré, 'çvam prastotṛipratihartṛí-bhyâṃ, dvâdaça[1] pashṭhauhîr[1] brahmáṇe, vaçâm maitrâ-varuṇâya, 'rshabhám[2] brâhmaṇâchaꣳsíne[1], vâsasî[3] neshṭâ-potṛí-bhyâꣳ, sthûri yavâ-"citám achâvâkâyâ[1], 'naḍvâham[1]

17. samṛipâṃ haviṁshi. [1] ohne avagraha.

18. daçapeyaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṇáya ṛisha° E. [3] s. P. 4, 17.

agnï-'dhe | bhârgavó hótâ bhavati | çrâyantïyam brahma-sâmám bhavati, vâra-vantïyam agnishṭoma-sâmáṁ | sârasvatïr[1] apó grihṇâti ‖ 1 ‖ vâravantïyaṃ, catvâri ca ‖ 18 ‖

B. 1, 8, 2, 1-5. — Ç. 5, 4, 5, 22. Kâ. 15, 8, 22-27. — Pañc. 18, 9, 2-20. — puṇḍarisrajâm — vatsataraiḥ — prâkâçau — dvâdâça | pashṭhauhîḥ — ṛishabham | brâhmaṇâchaṁsinè | vâsâsî iti — yavâçitam iti yava-âçitam | achâvâkâyâ | anaḍvâhâm | agnîdhe ity âgni-idhè — sârasvatîḥ.

19. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati hiraṇyaṃ dákshiṇai, "ndrám ékâdaça-kapâlam ṛishabhó dákshiṇâ, vaiçva-devâṃ carúm piçáṃgî[1] pashṭhauhî[1] dákshiṇâ, maitrâ-varuṇîm âmíkshâṃ[1] vaçâ dákshiṇâ, bârhaspatyám[1] carúṁ çiti-pṛishṭhó dákshiṇâ | "dityâm malhâṃ garbhiṇîm ấ labhate, mârutîm pṛiçnim pashṭhauhîm[1] | açví-bhyâm pûshṇé puroḍâçaṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapati sárasvate[1] satya-vâce carúṁ savitré satyá-prasavâya puroḍâçaṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ, tisṛi-dhanváṁ çushka-dṛitír dákshiṇâ ‖ 1 ‖ âgneyáṁ hiraṇyam aindrám vaiçvadevâm piçáṃgî, saptácatvâriṁçat ‖ 19 ‖

B. 1, 8, 3, 1-4. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 1, 1-12. Kâ. 15, 9, 1-9. — piçaṃgî | pashṭhauhî — âmikshâm — bârhaspatyam — âdityâm | malhâm — sarasvate.

20. âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vapati, saumyáṃ carúṁ, sâvitráṃ dvâdaça-kapâlam, bârhaspatyáṃ[1] carúṃ, tvâshṭrám ashṭâ-kapâlaṃ, vaiçvânaráṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ, dákshiṇo rathavâhana-vâhó dákshiṇâ | sârasvatáṃ[1] carúṃ nír vapati, paushṇáṃ carúm, maitráṃ carúṃ, vâruṇáṃ carúṃ, kshaitra-patyáṃ carúm, âdityáṃ carúm, út-taro rathavâ-

---

19. diçâm aveshṭayaḥ paçudvayaṃ sâtyadûtânâṃ haviṅshi ca. [1] ohne avagraha.

20. prayujâṃ haviṅshi. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

hana-vâhó dákshiṇâ ‖ 1 ‖ âgneyáṁ saumyám bârhaspatyám, catus-triṁçat ‖ 20 ‖

B. 1, 8, 4, 1-3. — K. 15, 9. — Ç. 5, 5, 2, 6. 7. Kâ. 15, 9, 10-16. — vaiçvânaram.

21. [a] svâdvîṁ tvâ svâdúnâ tîvrâṁ tîvréṇâ 'mṛítâm amṛítena sṛijâmi sáṁ sómena, sómo 'sy, açví-bhyâm pacyasva sárasvatyai[1] pacyasvé 'ndrâya su-trâmṇe pacyasva | [b] punâtu te pari-srútaṁ sómaṁ sûryasya duhitâ | vâreṇa çáçvatâ tánâ ‖ [c] vâyúḥ pûtáḥ pavítreṇa pratyáṅk[1] sómo[2] áti-drutaḥ[3] | índrasya yujyáḥ sákhâ ‖ [d] kuvíd[1] aṅgá yávamanto yávaṁ cid yáthâ dántv anu-pûrvâṁ vi-yûya[4] | ihé-'hai 'shâṁ kṛiṇuta bhójanâni yé barhísho námo-vṛiktiṁ ná jagmúḥ ‖ [e] âçvinâṁ dhûmrám â labhate, sârasvatâṁ[1] meshâm, aindrâm ṛishabhâm | [f] aindrâm ékâdaça-kapâlaṁ nír vapati sâvitrâṁ dvâdaça-kapâlaṁ, vâruṇâṁ dâça-kapâlaṁ | [g] sóma-pratîkâḥ pitaras tṛipṇuta | [h] vâḍabâ[5] dákshiṇâ ‖ 1 ‖ bhójanâni, shâḍviṁçatiç ca ‖ 21 ‖

B. 1, 8, 5, 1-10, 3. — K. 12, 9. 37, 18. — Vs. 10, 31. 32. 19, 1-6. Ç. 5, 5, 4, 1-35. 12, 7, 3, 5-13. Kâ. 15, 10, 1-20. 19, 1, 22-2, 13. — pratyañ | somâḥ — kuvit — dâuti — ihehetîha -iha | eshâm.

22. [a] ágnâ-vishṇû máhi tád vâm mahi-tvâṁ vîtâṁ ghṛitásya gúhyâni nâma | dáme-dame saptá rátnâ dádhânâ práti vâṁ jihvâ ghṛitám â caraṇyet ‖ [b] ágnâ-vishṇû máhi[2] dhâma priyáṁ vâṁ vîthó ghṛitásya gúhyâ jushâṇâ | dáme-dame su-shṭutîr vâvṛidhânâ práti vâṁ jihvâ ghṛitám úc caraṇyet ‖ [c] prá ṇo[1] devî sárasvatî[3] vâjebhir vâjinî-vatî |

---

21. sautrâmaṇyâ mantrâḥ paçavo haviṁshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so ([o]mk s[o]) E, s. P. 5, 32; [o]ñs[o] A; [o]ñ (mit virâma) s[o] B. [3] so ([o] a[o]) ABE, s. P. 11, 17. [4] viyûya E. [5] [o]ḍavâ E.

22. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (ṇo) ABE; s. P. 7, 4. [2] máyi E. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

dhînā́m avitrỳ avatu || [d] ā́ no divó bṛihatáḥ || 1 || párvatâd ā́ sárasvatî[3] yajatā́ gantu yajnám | hávaṃ devī́ jujushâṇā́ ghṛitā́cî[3] çagmā́ṃ no vā́cam uçatī́ çṛiṇotu || [e] bṛíhaspate[3] jushásva no havyā́ni viçva-devya | rā́sva rátnâni dâçúshe || [f] evā́ pitré viçvá-devâya vṛíshṇe yajnaír vidhema námasâ havír-bhiḥ | bṛíhaspate su-prajā́ vîrá-vanto vayáṃ syâma pátayo rayîṇā́m || [g] bṛíhaspate áti[4] yád aryó árhâd[5] dyu-mád vi-bhā́ti krátu-maj jáneshu | yád dîdáyac chávasâ || 2 || ṛita-prajâta tád asmā́su dráviṇaṃ dhehi citrám || [h] ā́ no mitrâ-varuṇâ ghṛitaír gávyûtim[3] ukshatam | mádhvâ rájâṃsi su-kratû[6] || [i] prá bâhávâ sisṛitaṃ jîváse na ā́ no gávyûtim ukshataṃ ghṛiténa | ā́ no jáne çrăvayataṃ yuvânà çrutám me mitrâ-varuṇâ háve 'mā́ || [k] agníṃ vaḥ[7] pûrvyáṃ girā́ devám îḍe vásûnâm | saparyántaḥ[3] puru-priyám mitráṃ ná kshetra-sā́dhasam || [l] makshū́[8] devá-vato ráthaḥ || 3 || çū́ro vâ pṛit-sú kā́su cit | devā́nâṃ yá ín máno yájamâna íyakshaty[9] abhī́ 'd áyajvano bhuvat || [m] ná yajamâna rishyasi ná sunvâna ná deva-yo | ásad átra su-vī́ryam utá tyád âçv-áçviyam | nákish[3] ṭáṃ[10] kármaṇâ naçan ná prá yoshan ná yoshati || [n] úpa ksharanti síndhavo mayo-bhúva îjânáṃ ca yakshyámâṇaṃ ca dhenávaḥ | pṛiṇántaṃ ca pápuriṃ ca || 4 || çravasyávo[3] ghṛitásya dhā́râ úpa yanti viçvátaḥ[3] || [o] sómâ-rudrâ ví vṛihataṃ víshûcîm[3] ámîvâ yā́ no gáyam â-vivéça | âré bâdhethâṃ nír-ṛitim parâcaíḥ[3] kṛitáṃ cid énaḥ prá mumuktam asmát || [p] sómâ-rudrâ yúvam etā́ny asmé víçvâ tanū́shu bheshajā́ni dhattam | áva syatam muñcátaṃ yán no ásti[5] tanū́shu baddháṃ kṛitám éno asmát[5] || [q] sómâ-pûshaṇâ

---

22. [4] so (°e a°) ABE, s. P. 11, 3. [5] so (°o a°) ABE, s. P. 11, 3. [6] °to E. [7] vaha C sec. m., hava prima m., s. Kuhn u. Schleicher Beiträge 3, 396. [8] so (°û) ABE; s. P. 3, 14. [9] °nay íya° E. [10] so (°sh ṭ°) ABE, s. P. 6, 5.

Digitized by Google

jánanâ rayîṇắm jánanâ divó jánanâ pṛithivyắḥ | jàtaú víçvasya bhúvanasya gopaú[3] devắ akṛiṇvann amṛítasya nắbhim ‖ [r] imaú devaú jắyamânau jushante 'maú tamắṁsi gûhatâm ájushṭâ | ắbhyắm índraḥ pakvám âmắsv antáḥ somâpûshắbhyâṃ janad usríyâsu ‖ 5 ‖ bṛihatáḥ, çávasâ, ráthaḥ, pápuriṃ ca, divó jánanâ, páñcaviṁçatiç ca ‖ 22 ‖

(2,2,9,1 - 10,5). — [a 11. b]Ath. 7, 29, 1. 2. Çâṅkh. 2,4,4. 3; [c]R. 6, 61, 4; [d] 5, 43, 11; [e] 3, 62, 4; [f] 4, 50, 6; [g] 2, 23, 15; [h] 3, 62, 16; [i] 7, 62, 5; [k. l. m] 8, 31, 14-18; [n] 1, 125, 4; [o 12. p] 6, 74, 2. 3; [q. r] 2, 46, 1. 2. — vîtam — vîthaḥ — guhyắ | jushâṇâ — sushṭutîr iti su-stutîḥ — preti | naḥ — avitrî — ghṛitâcî — bṛihâspate — dâçushé | evâ[13] — suprajâ iti su-prajâḥ — gavyûtim — havắ | imâ — saparyantâḥ — makshu — yaḥ | it — yajámânaḥ — ábhîti | it — âçvaçvîyam ity âçu-açvîyam | nakiḥ | tam — naçat | na — çravasyavâḥ — somârudreti somâ-rudrâ — amîvâ | yâ — nirṛitim iti niḥ-ṛitim — asme iti — somâpûshaṇeti somâ-pûshaṇâ — jushanta | imau — âmâsú | antaḥ.

ánumatyâ, âgneyám, aindrâgnám, agnáye, sómâya, pratipûrushám, aindrâgnám, dhâtré, bârhaspatyám, agnáye gṛihápataye[14], 'rthéto, dévîḥ, samídhaṁ, sómasyé, 'ndrasya, mitrá, âgneyáṁ, sadyá, âgneyáṁ hiraṇyam[14], âgneyáṁ, svâdvîṁ tvâ, 'gnâvishṇû, dvâviṁçatiḥ ‖ 22 ‖
ánumatyai (1, 1), yáthâ 'sati (6, 2), dévîr âpo (12, 1), mitrò 'si (16, 1), çûro vâ (22, 4), dvicatvâriṁçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe ashṭamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti prathamaṃ kâṇḍam* ‖ 1 ‖

---

22. [11] zum zweiten Hemistich s. I, 4, 45, 1. Vs. 8, 24. [12] pâda 4 abweichend. [13] s. Whitney zu P. 3, 15. [14] fehlt E.

* die Bezeichnung der Bücher der Ts. durch aṣhṭaka im schol. zur Âtreyânukramaṇi Ind. Stud. 3, 381 §. 14. 16. ist irrig, da es deren nur sieben sind; die Bezeichnung durch kâṇḍam entlehne ich demselben schol. ibid. §. 15. 16. sowie Sâyaṇa-Mâdhava's Comm. zu Ts. Der Text der Âtrey. versteht freilich unter kâṇḍa kleinere Abschnitte, s. ibid. §. 1. §. 16.

Digitized by Google

13. kâmyâḥ paçavaḥ (2, 1, 1-10).

1. vâyavyàꣳ çvetám ấ labheta bhûti-kâmo; vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[1], vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtim gamayati, bhávaty evấ | 'ti-kshiprâ devátê 'ty âhuḥ saí 'nam îçvarấ pra-dáha íty, etám evá sántam vâyáve ni-yútvata ấ labheta, ni-yúd vấ asya dhṛítir, dhṛitá evá bhûtim úpai 'ty ápra-dâhâya, bhávaty evá ‖ 1 ‖ vâyáve ni-yútvata ấ labheta grấma-kâmo; vâyúr vấ imấḥ pra-jấ nasy-oṭấ nenîyate, vâyúm evá ni-yútvantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai pra-jấ nasy-otấ ní yachati, grâmỳ evá bhavati; ni-yútvate bhavati, dhruvấ evấ 'smâ ánapagâḥ karoti | vâyáve ni-yútvata ấ labheta prajấ-kâmaḥ; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vấ etásya pra-jấyâḥ ‖ 2 ‖ ápa krâmato yó 'lam pra-jấyai sán pra-jấm ná vindáte, vâyúm evá ni-yútvantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai prâṇâ-'pânâbhyàm pra-jấm prá janayati, vindáte pra-jấm | vâyáve ni-yútvata ấ labheta jyóg-âmayâvî; prâ-'ṇó vaí vâyúr apâ-'nó ni-yút, prâṇâ-'pânaú khálu vấ etásmâd ápa krâmato yásya jyóg âmáyati, vâyúm evá ni-yútvantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa ‖ 3 ‖ dhâvati, sá evấ 'smin prâṇâ-'pânaú dadhâty, utá yádî 'tấ-'sur bhávati jîvaty evá | prajấ-patir vấ idám éka âsît, sò 'kâ-

---

1, 1. bhûtikâmâdînâm çvetâdyâḥ paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

mayata: pra-jâḥ paçûnt srijeyé 'ti, sá âtmáno vapâm úd akkhidat[2], tâm agnaú prâ 'grihṇât, táto 'jás tûparâḥ sám abhavat, táu svâyai devátâyâ[1] ấ 'labhata, táto vaí sá pra-jâḥ paçûn asṛijata; yáḥ prajấ-kâmaḥ ‖ 4 ‖ paçú-kâmaḥ syất sá etám prâjâ-patyám ajâm tûparám ấ labheta, prajấ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai pra-jâm paçûn prá janayati; yác chmaçruṇás tát púrushâṇâu rûpâm, yát tûparás tád âçvânâm, yád anyáto-dan tád gávâm, yád ávyâ iva çaphás tád ávînâm, yád ajás tád ajấnâm, etâvanto[1] vaí grâmyấḥ paçávas, tấn ‖ 5 ‖ rûpéṇai 'vấ 'va runddhe[3] | somâ-paushṇâm traitám ấ labheta paçú-kâmo; dvaú vấ ajâyai stánau, nấnai 'vá dvấv abhí jâyete[4] ûrjam púshṭim tritîyaḥ, somâ-pûshấṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smai paçûn prá janayataḥ, sómo vaí reto-dhấḥ pûshấ paçûnâm pra-janayitấ, sóma evấ 'smai réto dádhâti pûshấ paçûn prá janayaty | aúdumbaro[1] yûpo bhavaty, ûrg vấ udumbára[1] ûrk paçáva ûrjaí 'vấ 'smâ ûrjam paçûn áva runddhe[3] ‖ 6 ‖ ápradâhâya bhávaty evá, prajâyâ, âmáyati vâyúm evá niyútvantau svéna bhâgadhéyenó 'pa, prajâkâmas, tấn, yûpas, tráyodaça ca ‖ 1 ‖

K. 12,13. 13,1. — sah | eva — atikshiprety ati-kshiprâ — sâ | enam — pradahaṃ iti prá-dahâḥ — nasyotâ iti nasi--otâḥ — gaḥ | alâm — itâsur itîta-asuḥ — devatâyai | eti | alabhata — avyâḥ | iva — etâvântaḥ — abhîti | jâyéte iti.

2. prajấ-patiḥ prajấ asṛijata, tấ asmât srishṭâḥ párâcîr[1] âyan, tấ váruṇam agachan, tấ ánv ait, tâḥ púnar ayâcata, tấ asmai ná púnar adadât; sò 'bravîd: váram vṛiṇîshvấ 'tha me púnar dehî 'ti, tấsâm váram ấ 'labhata,

---

1. [2] akhkh° C.D., als pâṭha in B; s. Whitney zu P. 14, 8. [3] rumdhe ABCD. [4] s. P. 4, 40; — betont, aber nicht mit abhi komponirt!

2. varuṇagṛihîtâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

sá kṛishṇá éka-çitipâd abhavad | yó váruṇa-gṛihîtaḥ syât sá etâṃ vâruṇáṃ kṛishṇám éka-çitipâdam ấ labheta, váruṇam ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçấn muñcati; kṛishṇá éka-çitipâd bhavati, vâruṇó hỳ eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | súvar-bhânur âsuráḥ sűryaṃ támasâ 'vidhyat, tásmai devấḥ práyaçcittim[1] aichan, tásya yát prathamáṃ támo 'pấ-'ghnant sấ kṛishṇấ 'vir abhavad, yád dvitîyaꝛ sấ phálgunî[3], yát tṛitîyaꝛ sấ balakshî, yád adhy-asthấd apấ-'kṛintant sấ 'vir vaçấ ‖ 2 ‖ sám abhavat; té devấ abruvan: deva-paçúr vấ ayáꝛ sám abhût kásmâ imám ấ lapsyâmaha ity, átha vaí tárhy álpâ pṛithivy ấsîd ájâtâ óshadhayas[1], tấm áviṃ vaçấm âdityébhyaḥ kấmâyấ " 'labhanta, táto vấ áprathata pṛithivy ájâyantaú 'shadhayo | yáḥ[4] kâmáyeta: prátheya paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ jâyeyé 'ti sá etấm áviṃ vaçấm âdityébhyaḥ kấmâya ‖ 3 ‖ ấ labhetâ; "dityấn evá kấmaꝛ svéna bhaga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pratháyanti paçú-bhiḥ prá pra-jáyâ janayanty | asấv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devấḥ práyaçcittim[1] aichan, tásmâ etấ malhấ ấ 'labhantâ "gneyîṃ kṛishṇa-grîvîꝛ saꝛ-hitấm aindrîꝛ çvetấm bârhaspatyấṃ[1], tấbhir evấ 'smin rúcam adadhur; yó brahmavarcasá-kâmaḥ syât tásmâ etấ malhấ ấ labheta ‖ 4 ‖ âgneyîṃ kṛishṇa-grîvîꝛ saꝛ-hitấm aindrîꝛ çvetấm bârhaspatyấm, etấ evá devátâḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấ evấ 'smin brahma-varcasấṃ dadhati, brahma-varcasỳ evá bhavati; vasántâ prâtár âgneyîṃ kṛishṇa-grîvîṃ ấ labheta grîshmé madhyáṃdine[1] saꝛ-hitấm aindrîꝛ ça-

2. [2] °ṛidhyai ABCD. [3] s. schol. zu P. 4, 12. [4] s. schol. zu P. 9, 2. 4. 5. 6.

Digitized by Google

rády aparâ-'hṇé[4] çvetâm bârhaspatyâṃ[1], trîṇi vâ âdityásya téjâꣳsi vasántâ prâtár grîshmé madhyáṃdine[2] çarády aparâ-'hṇé, yâvanty[1] evá téjâꣳsi tâny evá ‖ 5 ‖ áva runddhe[6] | saṃ-vatsarám pary-âlabhyante[7], saṃ-vatsaró vai brahma-varcasásya pra-dâtâ, saṃ-vatsará evâ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brahma-varcasỳ evá bhavati | garbhiṇayo bhavantî, 'ndriyáṃ vai gárbha, indriyám evâ 'smin dadhati | sârasvatîm[1] meshîm â labheta yá îçvaro vâcó váditoḥ sán vâcaṃ ná váded; vâg vai sárasvatî[1], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati saí 'vâ 'smin ‖ 6 ‖ vâcaṃ dadhâti pra-vaditâ vâcó bhavaty | ápanna-datî bhavati, tásmân manushyâḥ sárvâṃ vâcaṃ vadanty | âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam â labheta saumyám babhrúṃ jyóg-âmayâvy; agníṃ vâ etásya çárîraṃ gachati sómaꣳ ráso yásya jyóg âmáyaty, agnér evâ 'sya çárîraṃ nish-krîṇâti sómâd rásam, utá yádî 'tâ-'sur bhávati jîvaty evá | saumyám babhrúm â labhetâ "gneyáṃ kṛishṇá-grîvam prajâ-kâmaḥ; sómaḥ ‖ 7 ‖ vai reto-dhâ agníḥ pra-jânâm pra-janayitâ, sóma evâ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jâm prá janayati, vindáte pra-jâm | âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam â labheta saumyám babhrúṃ yó brâhmaṇó vidyâm anû-'cya ná vi-róceta; yád âgneyó bhávati téja evâ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasáṃ téna, kṛishṇá-grîva âgneyó bhavati táma evâ 'smâd ápa hanti, çvetó bhavati ‖ 8 ‖ rúcam evâ 'smin dadhâti; babhrúḥ saumyó bhavati brahma-varcasám evâ 'smin tvíshiṃ dadhâty | âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam â labheta saumyám babhrúm âgneyáṃ kṛishṇá-grîvam puro-dhâyâꣳ spárdhamâna, âgneyó vai brâhmaṇáḥ saumyó râjanyò, 'bhitaḥ[1] saumyám

2. [4] s. P. 7, 11. [6] rumdhe ABCD. [7] als Compositum.

âgneyaú bhavatas, téjasai 'vá bráhmaṇo 'bhayáto[1] râshṭrám pári gṛihṇâty, eka-dhẫ sam-ấvṛiñkte[7] purá enaṃ dadhate ‖ 9 ‖ labheta váruṇaṃ, vaçaí, 'tấm ávim vaçấm âdityébhyaḥ kấmâya, malhấ ấ labheta, tấny evá, saí 'vấ 'smint, sómaḥ[8], çvetó bhavati, trícatvâriṃçac ca ‖ 2 ‖

K. 12, 13. 13, 1. 2. — âyan | tâḥ — tâḥ | anv iti | ait — saḥ — eti | ālabhata | saḥ — eshaḥ | devatayấ | samṛidhyâ iti sam-ṛidhyai[2] | suvárbhânur iti suvâḥ-bhânuḥ — avidhyat — prâyaçcittim — kâmấya | eti | ālabhanta — mádhyaṃdine — aparâhṇa ity âpara-âhne — paryálâbhyanta iti pari-álâbhyante — gachati — nishkṛiṇâtîti niḥ-kṛiṇâti — itâsur itîta-asuḥ — anûcyety ánu-ucyá — bhavati | tamâḥ — purodhâyâṃ iti puraḥ-dhâyấm — abhitâḥ — brahmáṇâ | ubhayatâḥ — samâvṛiñta iti sam-âvṛiñte[9].

3. devâ-'surấ eshú lokéshv aspardhanta, sá etám víshṇur vâmanám apaçyat, táṃ svấyai devátâyâ[1] ấ 'labhata, táto vaí sá imấñ lokấn[2] abhỳ ajayad | vaishṇavấṃ vâmanám ấ labheta spárdhamâno; víshṇur evá bhûtvé 'mấñ lokấn[2] abhí jayati; ví-shama ấ labheta, ví-shamâ iva hí 'mé lokấḥ, sám-ṛiddhyâ[3] | índrâya manyu-máte mánasvate[1] lalấmam prâçṛiṅgám[1] ấ labheta saṃ-grâmé ‖ 1 ‖ sám-yatta; indriyéṇa vaí manyúnâ mánasâ saṃ-grâmâṃ jayatî, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantaṃ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati táṃ saṃ-grâmám | índrâya marútvate[1] príçni-sakthám[4] ấ labheta grấma-kâma; índram evá marútvantaṃ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai sa-jâtấn prá yachati, grâmỳ evá bhavati | yád ṛishabhás téna ‖ 2 ‖ aindró, yát príçnis téna mârutâḥ, sám-ṛiddhyai[3] |

2. [8] sóma ACD. [9] so (°ñt°) D; s. Whitney zu P. 14, 23 p. 308.
3. jayakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ânlo° AW; n mit virâma B. [3] °ridhyai ACDW. [4] s. P. 6, 12.

Digitized by Google

paçcā́t pṛiçni-sakthó[4] bhavati, paçcâd-anvavasâyínîm evā́ 'smai víçaṃ karoti | saumyám babhrúm ā́ labhetā́ 'nna-kâmaḥ; saumyáṃ vā́ ánnaʊ, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati | babhrúr bhavaty, etád vā́ ánnasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyai[3] | saumyám babhrúm ā́ labheta yám álam || 3 || râjyā́ya sántaʊ râjyáṃ nó 'pa-námet; saumyáṃ vaí râjyáʊ, sómam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai râjyám prá yachaty, úpai 'naʊ râjyáṃ namati | babhrúr bhavaty, etád vaí sómasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyâ[3] | índrâya vṛitra-túre lalā́mam prâçṛiñgám[1] ā́ labheta gatá-çrîḥ pratishṭhā́-kâmaḥ; pâpmā́nam evá vṛitráṃ tîrtvā́ prati-shṭhā́ṃ gachatī́ | 'ndrâyâ 'bhimâti-ghné lalā́mam prâçṛiñgám[1] ā́ || 4 || labheta yáḥ[5] pâpmánâ gṛihîtáḥ syā́t; pâpmā́ vā́ abhí-mâtir, índram evā́ 'bhimâtí-hánaʊ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smât pâpmā́nam abhí-mâtim prá ṇudata[6] | índrâya vajríṇe lalā́mam prâçṛiñgám[1] ā́ labheta yám álaʊ râjyā́ya sántaʊ râjyáṃ nó 'pa-námed; índram evá vajríṇaʊ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā́ 'smai vájram prá yachati, sá enaṃ vájro bhū́tyâ inddha[7], úpai 'naʊ râjyáṃ namati | lalā́maḥ prâçṛiñgó[1] bhavaty, etád vaí vájrasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyai[3] || 5 || saṃgrâmé, ténā́, 'lam, abhimâtighné lalā́mam prâçṛiñgám aí, 'nam, páñcadaça ca || 3 ||

K. 13, 3. 4. — vishā́ma iti vi-same — vishā́mâ iti vi-samâḥ — samṛidhyâ iti sam-ṛidhyai — manā́svate — prâçṛiñgam — saṃyā́tta iti sam-yatte — grâmî | eva — pratishṭhâm iti prati-sthâm — preti | nudate — bhûtyai | iṃdhe.

---

3. [5] s. schol. zu P. 9, 2. 6. [6] so (ṇ°) ABW; s. P. 7, 4. [7] iṃdha (°e) ABCDW.

Digitized by Google

4. asáv âdityó ná vy arocata, tásmai devấḥ práyaç-çittim[1] aichan, tásmâ etấṃ dáça-'rshabhâm ấ 'labhanta, táyai 'vấ 'smin rúcam adadhur | yó brahmavarcasá-kâmaḥ syất tásmâ etấṃ dáça-'rshabhâm ấ labhetâ; 'múm evấ "dityáu svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasy evá bhavati | vasántâ prâtás trîṇi lalấmân[2] ấ labheta grîshmé madhyáṃdine[1] ‖ 1 ‖ trîṇi chiti-príshṭhấṇi[3] charády[3] aparâ-'hṇé trîṇi chiti-vấrân[3] | trîṇi vấ âdityásya téjâṃsi vasántâ prâtár grîshmé madhyáṃdine[1] çarády aparâ-'hṇé, yávanty[1] evá téjâṃsi tấny evấ 'va runddhe[4] | tráyas-traya ấ labhyante, 'bhi-pûrvám evấ 'smin téjo dadhâti | saṃ-vatsarám pary-ấlabhyante[5], saṃ-vatsaró vai brahma-varcasásya pra-dâtấ, saṃ-vatsará evấ 'smai brahma-varcasám prá yachati, brahma-varcasy evá bhavati | saṃ-vatsarásya parástât[1] prâjâ-patyáṃ kádrum ‖ 2 ‖ ấ labheta, prajấ-patiḥ sárvâ devátâ[1], devátâsv evá práti tishṭhati | yádi bibhîyấd: duç-cármâ bhavishyâmî 'ti somâ-paushṇáu çyâmám ấ labheta; saumyó vai devátayâ púrushaḥ paushṇấḥ paçávaḥ, svâyai 'vấ 'smai devátayâ paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-cármâ bhavati | devấç ca vai yamáç câ 'smiṅ lokê[6] 'spardhanta, sá yamó devấnâm indriyáṃ vîryam ayuvata, tád yamásya ‖ 3 ‖ yama-tvám, té devấ amanyanta: yamó vấ idám abhûd yád vayáu smá íti, té prajấ-patim úpâ 'dhâvant, sá etaú prajấ-patir âtmána uksha-vaçaú nír amimîta, té devấ vaishṇâ-varuṇîṃ vaçấm ấ 'labhantai "ndrám ukshấṇam, tám váruṇenai 'vá grâhayitvấ víshṇunâ yajnéna prấ 'ṇudantai[7] "ndréṇai 'vấ 'sye 'ndriyám avṛiñjata | yó

4. brahmavarcasakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha. [2] °nl° A, n mit virâma B, °ml° W. [3] °nch° AW. °ṃch° B; s. P. 5, 24. [4] ruṃdhe ABCDW. [5] als Compositum! [6] °nl° AW, °ṃll° B. [7] so (ṇ) ABW; s. P. 7, 5.4.

Digitized by Google

bhrâtṛivya-vânt syât sá spárdhamâno vaishṇâ-varuṇîm ‖ 4 ‖ vaçâm ấ labhetai "ndrám ukshấṇam, váruṇenai 'vá bhrấtṛivyam grâhayitvấ víshṇunâ yajnéna prá ṇudata[7] aindréṇai 'vấ 'sye 'ndriyám vṛiṅkte, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati | 'ndro vṛitrám ahan, tám vṛitró haṭáḥ shoḍaçá-bhir bhogaír asinât, tásya vṛitrásya çirsháto[1] gấva úd âyan, tấ Vaidehỳo 'bhavan, tấsâm ṛishabhó jaghánė 'nu 'd ait, tám índraḥ ‖ 5 ‖ acâyat, sò 'manyata: yó vấ imám â-lábheta múcyetâ[8] 'smất pâpmána íti, sá âgneyám kṛishṇá-grîvam ấ 'labhatai "ndrám ṛishabhám, tásyâ 'gnír evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa-sṛitaḥ shoḍaça-dhấ vṛitrásya bhogấn ápy adahad aindréṇe 'ndriyám âtmánn adhatta | yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syất sá âgneyám kṛishṇá-grîvam ấ labhetai "ndrám ṛishabhám; agnír evấ 'sya svéna bhâga-dhéyenó 'pa-sṛitaḥ ‖ 6 ‖ pâpmấnam ápi dahaty aindréṇe 'ndriyám âtmán dhatte, múcyate[6] pâpmáno, bhávaty evá | dyâvâ-pṛithivỳâm dhenúm ấ labheta jyóg-aparuddho; 'náyor hí vấ eshó 'prati-shṭhitó, 'thai 'shá jyóg ápa-ruddho dyấvâ-pṛithivî[9] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, té[9] evaí 'nam prati-shṭhấm gamayataḥ, práty evá tishṭhati | paryârîṇi[1] bhavati, paryârî[1] 'va hỳ etásya râshṭrám yó jyóg-aparuddhaḥ, sám-ṛiddhyai[10] | vâyavỳam ‖ 7 ‖ vatsám ấ labheta, vâyúr vấ anáyor vatsá, imé vấ etásmai lokấ ápa-çushkâ[11] víḍ ápa-çushkấ, 'thai 'shá jyóg ápa-ruddho vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâ imấṁ lokấn[6] viçam prá dâpayati, prấ 'smâ imé lokấḥ snuvanti[12], bhuñjatỳ enaṃ víḍ úpa tishṭhate ‖ 8 ‖ madhyáṃdine, kádrum, yamásya, spárdhamâno vaishṇâvaruṇîm, tám índro, 'sya svéna bhâgadhéyenó 'pasṛito, vâyavyàṃ, dvícatvâriṃçac ca ‖ 4 ‖

4. [6] Wurzel betont! [9] s. P. 4, 12. 52. [10] °ṛidhyai ACDW. [11] so CD; aparaktâḥ schol. [12] ? so W, snucanti D, sruvanti C, stuvanti A. B (aber prasrâvayanti im Comm.).

Digitized by Google

K. 13, 7. 4. 5. — prâyâçcittim — daçârshabhâṃ iti daça-rishabhâṃ — madhyamdine — trîn | çitipṛishṭhân iti çiti-pṛishṭhân | çaradi | aparâhṇa ity âpara-ahne | trîn — tâni | eva | aveti — paryâlâbhyanta iti pari-âlâbhyante — sarvâḥ | devatâḥ — asmin | loke | aspardhanta — preti | anudanta — preti | nudate — çîrshataḥ — tâḥ | vaidehyâḥ | abhavan — anu | ud iti | ait — mucyâte — vai | eshaḥ | aprâtishṭhita ity aprâti-sthitaḥ — eshaḥ | jyok | apâruddha ity apâ-ruddhaḥ — te iti — paryâriṇî — paryâri | iva — apâçushkâ ity apâ-çushkâḥ | viṭ — athâ | eshaḥ | jyok | apâruddha ity apâ-ruddhaḥ — bhuñjatî | enam.

5. índro valásya bílam ápau "rṇot, sá yá ut-tamáḥ paçúr ásît tám pṛishṭhám práti saṃ-gṛihyó 'd akhidat[1], táu sahásram paçávó 'nú 'd áyant, sá un-natò 'bhavad | yáḥ paçú-kâmaḥ syât sá etám aindrám un-natám á labheté; 'ndram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá 'smai paçún prá yachati, paçu-mán evá bhavaty; un-natáḥ ‖ 1 ‖ bhavati, sâhasrî vâ eshâ lakshmî yád un-nató, lakshmíyai 'vá paçún áva runddhe[2] | yadâ sahásram paçún prâ-"pnuyâd átha vaishṇavâṃ vâmanám á labhetai; 'tásmin vai tát sahásram ádhy atishṭhat, tásmâd eshá vâmanáḥ sám-îshitaḥ paçú-bhya evá prá-jâtebhyaḥ prati-shṭhâṃ dadhâti | kò 'rhati sahásram paçún prâ-"ptum íty âhur, aho-râtrâṇy evá sahásrau sam-pádyâ " labheta | paçávaḥ ‖ 2 ‖ vâ aho-râtrâṇi, paçún evá prá-jâtân prati-shṭhâṃ gamayaty | óshadhî-bhyo[3] vehátam[4] á labheta prajâ-kâma; óshadhayo[4] vâ etám pra-jâyai pári bâdhante yó 'lam pra-jâyai sán pra-jâṃ ná vindáta, óshadhayaḥ[4] khálu vâ etásyai sûtum

---

5. paçukâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] so A. B (Text, auch p. 292), akhkh° B (die mss., s. p. 289). CW, akhv° D, askh° Pet.Wört. (wohl irrig, s. meine Abh. über die Bhagavatî I, 386. 387); s. Whitney zu P. 14, 8. [2] rumdhe ABCDW; zum e s. P. 1, 14. [3] s. P. 3, 7. [4] ohne avagraha.

Digitized by Google

ápi ghnanti yấ vehád bhávaty, óshadhîr evá svéna bhâga-
-dhéyenó 'pa dhâvati, tấ evấ 'smai svấd yóneḥ pra-jấm
prá janayanti vindáte ‖ 3 ‖ pra-jấm, ấpo vấ óshadhayó
'sat púrusha, ấpa evấ 'smâ ásataḥ sád dadati, tásmâd âhur
yáç cai 'vấm véda yáç ca nấ: "pas t' vấvấ[5] 'sataḥ sád da-
datî 'ty | aindrîṁ sûtá-vaçâm ấ labheta bhûti-kâmó; 'jâto
vấ eshá yó 'lam bhûtyai sán bhûtim ná prâ-'pnótî, 'ndram
khálu vấ eshấ sûtvấ vaçấ 'bhavat ‖ 4 ‖ índram evá svéna
bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtim gama-
yati, bhávaty evá | yáṁ sûtvấ vaçấ syất tám aindrám evấ
" labhetai, 'tád vấvá tád indriyáṁ, sâ-'kshấd evé 'ndriyám
áva runddha[1] | aindrâ-'gnám punar-utsṛishṭám ấ labheta
yá ấ tṛitîyât púrushât sómaṁ ná píbed, ví-chinno vấ etásya
soma-pîthó yó brâhmaṇáḥ sánn ấ ‖ 5 ‖ tṛitîyât púrushât
sómaṁ ná píbatî, 'ndrâ-'gnî evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa
dhâvati, tấv evấ 'smai soma-pîthám prá yachata, úpai 'naṁ
soma-pîthó namati; yád aindró bhávatî 'ndriyáṁ vaí
soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[2],
yád âgneyó bhávaty âgneyó vaí brâhmaṇáḥ svấm evá
devátâm[4] ánu sáṁ tanoti; punar-utsṛishṭó bhavati, punar-
-utsṛishṭá iva hy etásya ‖ 6 ‖ soma-pîtháḥ, sám-ṛiddhyai[6] |
brâhmaṇas-patyáṁ tûparám ấ labhetâ 'bhi-cáran, bráh-
maṇas[7] pátim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ
evaí 'nam ấ vṛiçcati, tâjág ấrtim[4] ấ 'rchati[8]; tûparó bha-
vati, kshurá-pavir vấ eshấ lakshmî yát tûparáḥ, sám-
-ṛiddhyai[6] | sphyó yûpo bhavati vájro vaí sphyó vájram
evấ 'smai prá harati, çara-máyaṁ barhíḥ çriṇấty evaí
'naṁ, vaíbhîdaka[4] idhmó bhinátty evaí 'nam ‖ 7 ‖ bha-

---

5. [5] so ABW; s. P. 5, 13. [6] ṛidhyai ACDW. [7] so (°s) ABW; s. P. 8, 27. [8] so (â 'rch°) ABW; s. P. 10, 9. 10.

Digitized by Google

vaty unnatâḥ, paçávo, janayanti vindáte, 'bhavat, sánn aí, 'tásye, 'dhmás, tríṇi ca ‖ 5 ‖

K. 13, 3-5. — apeti | aurṇot — pratîti[9] | saṃgrihyeti sam-gṛihyâ — anú | ud iti | âyan — lakshmiyâ | eva — pratishṭhâm iti prati-sthâm — sampâdyeti sam-pâdyâ | eti | labheta — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — oshâdhayaḥ | asât — âpâḥ | tu | vâva | asâtaḥ — eva | eti | labheta — sâkshâd iti sa-akshât — anú | sam iti | tanoti — brâhmaṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmâṇaḥ | patim — ârtim | eti | richati — vaibhîdakaḥ.

6. bârhaspatyáʊ[1] çiti-pṛishṭhám ấ labheta grấma-kâmo yaḥ kâmáyeta : pṛishṭháʊ samânấnâʊ[1] syâm íti; bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pṛishṭháʊ samânấnâm[1] karoti, grâmỳ evá bhavati; çiti-pṛishṭhó bhavati, bârhaspatyó[1] hỳ eshá devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | paushṇáʊ çyâmám ấ labhetấ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí pûshấ, pûsháṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai ‖ 1 ‖ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavati; çyâmó bhavaty, etád vấ ánnasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyai[2] | mârutám pṛíçnim ấ labhetấ 'nna-kâmó; 'nnaṃ vaí marúto, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati | pṛíçnir bhavaty, etád vấ ánnasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyâ[2] | aindrám aruṇám ấ labhete 'ndriyá-kâma, índram evá ‖ 2 ‖ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'sminn indriyáṃ dadhâti, 'ndriyâvỳ[1] evá bhavaty; aruṇó bhrû-mân bhavaty, etád vấ índrasya rûpáʊ, sám-ṛiddhyai[2] | sâvitrám upa-dhvastám ấ labheta saní-kâmaḥ; savitấ vaí pra-savấnâm îçe, savitấram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá

5. [9] prati D. pr. m.

6. grâmakâmâdinâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha. [2] °ṛidh-yai ACDW.

Digitized by Google

evâ 'smai sanîm prá suvati, dâna-kâmâ asmai pra-jâ bhavanty | upa-dhvastó bhavati, sâvitró hy eshâḥ ‖ 3 ‖ devátayâ[1], sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám bahu-rûpám â labhetâ 'nna-kâmo; vaiçva-devâṃ vâ ánnaṃ, víçvân evá devânt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati; bahu-rûpó bhavati, bahu-rûpáu hy ánnau, sám-ṛiddhyai[2] | vaiçva-devám bahu-rûpám â labheta grâma-kâmo; vaiçva-devâ vaí sa-jâtâ, víçvân evá devânt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai ‖ 4 ‖ sa-jâtân prá yachanti, grâmy evá bhavati; bahu-rûpó bhavati, bahu-devatyo hy eshá, sám-ṛiddhyai[2] | prâjâ-patyâṃ tûparám â labheta yásyâ 'nâ-jnâtam iva jyóg âmáyet; prâjâ-patyó vaí púrushaḥ, prajâ-patiḥ khálu vaí tásya veda yásyâ 'nâ-jnâtam iva jyóg âmáyati, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tásmât srâmân muñcati; tûparó bhavati, prâjâ-patyó hy eshá devátayâ, sám-ṛiddhyai[2] ‖ 5 ‖ asmâ, índram evaí, 'shá, sajâtâ viçvân evá devânt svéna bhâgadhéyenó 'pa dhâvati tá evâ 'smai, prâjâpatyó hí, tríṇi ca ‖ 6 ‖

bârhaspatyam — samânânâm — bṛihaspatim — grâmî | eva — te | eva | asmai — indriyâvî | eva — vaiçvadevâ iti vaiçva-devâḥ — sajâtâ iti sa-jâtâḥ — srâmât.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyai çiro 'chinat, tásyai râsaḥ párâ 'patat tám bṛíhaspátir[1] úpâ 'gṛihṇât sâ çiti-pṛishṭhâ vaçâ 'bhavad, yó dvitîyaḥ parâ-'patat tám mitrâ-várunâv úpâ 'gṛihṇîtâu sâ dvi-rûpâ vaçâ 'bhavad, yás tṛitîyaḥ parâ-'patat tám víçve devâ úpâ 'gṛihṇant sâ bahu-rûpâ vaçâ 'bhavad, yáç caturthâḥ parâ-'patat sá pṛithivîm prâ 'viçat tám bṛíhaspátir[1] abhí ‖ 1 ‖ agṛihṇâd

7. 8. brahmavarcasakâmâdînâm paçvantarâṇi. [1] ohne avagraha.

: ástv evấ 'yám bhógâyé 'ti sá uksha-vaçáḥ sám abhavad, yál lóhitam parấ-'patat tád rudrá úpâ 'grihṇât sấ raudrĩ́ róhiṇî vaçấ 'bhavad | bấrhaspatyấṁ[1] çiti-pṛishṭhấm ấ labheta brahmavarcasá-kâmo; bṛíhaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma--varcasám dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati; chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu ‖ 2 ‖ vaí brahma-varcasám, chándasâm evá rásena rásam brahma--varcasám áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇĩ́m dvi-rûpấm ấ labheta vṛíshṭi-kâmo; maitrám vấ áhar[3] vârunĩ rấtrir, aho-râtrấbhyâṃ khálu vaí parjányo varshati, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smâ aho--râtrấbhyâm parjányam varshayataç; chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vaí vṛíshṭiç, chándasâm evá rásena ‖ 3 ‖ rásam vṛíshṭim áva runddhe[2] | maitrâ-varuṇĩ́m dvi-rûpấm ấ labheta prajấ-kâmo; maitrám vấ áhar[3] vârunĩ rấtrir, aho-râtrấbhyâṃ khálu vaí pra-jấḥ prá jâyante, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smâ aho-râtrấbhyâm pra-jấm prá janayataç, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vaí pra-jấ, chándasâm evá rásena rásam pra-jấm áva ‖ 4 ‖ runddhe[2] | vaiçva-devĩ́m bahu-rûpấm ấ labhetấ 'nna--kâmo; vaiçva-devám vấ ánnam, víçvân evá devấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vấ ánnam, chándasâm evá rásena rásam ánnam áva runddhe[2] | vaiçva-devĩ́m bahu-rûpấm ấ labheta grâmá-kâmo; vaiçva-devấ vaí ‖ 5 ‖ sa--jâtấ, víçvân evá devấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati,

7. [1] rumdhe ABCDW. [2] so (ahar) ABW, s. P. 8, 13.

Digitized by Google

tá evấ 'smai sa-jâtấn prá yachanti, grâmỳ evá bhavati, chándasâṃ vấ eshá ráso yád vaçấ, rása iva khálu vai sa-jâtấç, chándasâm eva rásena rásaꣳ sa-jâtấn áva runddhe[2] | bârhaspatyám[1] uksha-vaçám ấ labheta brahmavarcasá-kâmo; bṛihaspátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma-varcasám ‖ 6 ‖ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati; váçaṃ vấ eshá carati yád ukshấ, váça iva khálu vai brahma-varcasáṃ, váçenai 'vá váçam brahma-varcasám áva runddhe[2] | raudrĩꣳ róhiṇîm ấ labhetâ 'bhi-cáran; rudrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tásmâ evaí 'nam ấ vṛiçcati, tâjág ấrtim[1] ấ 'rchati[4], róhiṇî bhavati raudrĩ hỳ eshấ devátayâ[1] sám-ṛiddhyai[5]; sphyó yűpo bhavati vájro vai sphyó vájram evấ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çriṇấty evaí 'naṃ, vaí-bhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam ‖ 7 ‖ abhí, khálu, vṛishṭíç chándasâm evá rásena, rásam prajấm áva, vaiçvadevá vaí, brahmavarcasấm, yűpa, ékân ná viꣳçatíç ca ‖ 7 ‖

K. 13, 8. — bṛihaspatiḥ | upeti | agṛihṇât — vai | abâḥ — vaçâḥ | iva — ârtim[6] | eti | ṛichati — vaibhĩdakaḥ.

8. asấv âdityó ná vỳ arocata, tásmai devấḥ prấyaç-cittim[1] aichan, tásmâ etấꣳ saurĩꣳ çvetấṃ vaçấm ấ 'labhanta, táyai 'vấ 'smin rúcam adadhur | yo brahmavarcasá-kâmaḥ syất tásmâ etấꣳ saurĩꣳ çvetấṃ vaçấm ấ labhetâ; 'múm evấ "dityáꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-varcasỳ evá bhavati | bailvó yűpo bhavaty, asaú ‖ 1 ‖ vấ âdityó yátó 'jâyata táto bilva úd atishṭhat, sá-yony evá brahma-varcasám áva runddhe[2] | brâhmaṇas-patyấm babhru-karṇĩm ấ labhetâ 'bhi-cáran; vâruṇáṃ dáça-kapâlam purástân[1]

7. [4] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] °ṛidhyai ACDW. [6] ârttim DW.
8. [1] ohne avagraha. [2] rumdhe ABCDW.

Digitized by Google

nír vaped, váruṇenai 'vá bhrâtṛivyaṃ grâhayitvâ bráhmaṇâ stṛiṇute; babhru-karṇî bhavaty, etád vaí bráhmaṇo rûpáṁ, sám-ṛiddhyai[3]; sphyó yûpo bhavati vájro vaí sphyó vájram evâ 'smai prá harati, çara-máyam barhíḥ çriṇâti ‖ 2 ‖ evaí 'naṃ, vaibhîdaka[1] idhmó bhinátty evaí 'nam | vaishṇavâṃ vâmanám â labheta yáṃ yajnó nó 'pa-námed; víshṇur vaí yajnó, víshṇum evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai yajnám prá yachaty, úpai 'naṃ yajnó namati; vâmanó bhavati, vaishṇavó hy eshá devátayà[1], sám-ṛiddhyai[3] | tvâshṭráṃ vaḍabám[1] â labheta paçú-kâmas, tváshṭâ vaí paçûnâṃ mithunánâm ‖ 3 ‖ pra-janayitâ, tváshtâram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai paçûn mithunân prá janayati; pra-jâ hí vâ etásmin paçávaḥ prá-vishṭâ, áthai 'shá pumâñt sán vaḍabáḥ sâ-'kshâd evá pra-jâm paçûn áva runddhe[2] | maitráṁ çvetám â labheta saṃ-grâmé sáṃ-yatte samayá-kâmo; mitrám evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam mitréṇa sáṃ nayati ‖ 4 ‖ vi-çâlo bhavati, vy-ávasâyayaty[4] evaí 'nam | prâjâ-patyáṃ kṛishṇám â labheta vṛishṭi-kâmaḥ, prajâ-patir vaí vṛishṭyâ îçe, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai parjányaṃ varshayati; kṛishṇó bhavaty, etád vaí vṛishṭyai rûpáṁ, rûpéṇai 'vá vṛishṭim áva runddhe[2]; çabálo bhavati, vi-dyútam evâ 'smai janayitvâ varshayaty; avâçriṅgó[1] bhavati, vṛishṭim evâ 'smai ní yachati ‖ 5 ‖ asaú, çriṇâti, mithunânâṃ, nayati, yachati ‖ 8 ‖

K. 13, 8. — prâyâçcittim — bilvàḥ — sayoníti sa-yoni — prajeti pra-jâ | hi — eshaḥ | pumân | san | vaḍabaḥ | sákshâd iti sa-akshât — vyavasâyayatîti vi-avasâyayati — vṛishṭyâḥ | îçe — avâçriṅgaḥ.

---

8. [3] °ridhyai ACDW. [4] als Compositum!

Digitized by Google

9. váruṇaꣳ sushuvâṇáṁ annấ-'dyaṃ nó 'pâ 'namat, sá etấṃ vâruṇíṁ kṛishṇấṃ vaçấm apaçyat, tấꣳ svấyai devátâyâ[1] ấ 'labhata táto vaí tám annấ-'dyam úpâ 'namad | yám álam annấ-'dyâya sántam annấ-'dyaṃ nó 'pa-námet sá etấṃ vâruṇíṁ kṛishṇấṃ vaçấm ấ labheta; váruṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evấ 'smâ ánnam prá yachaty annâ-'dáḥ ‖ 1 ‖ evá bhavati; kṛishṇấ bhavati, vâruṇí hy eshấ devátayâ, sám-ṛiddhyai[2] | maitráꣳ çvetám ấ labheta vâruṇáṃ kṛishṇám apấṃ caú 'shadhînâṃ[1] ca saṃ-dhấv ánna-kâmo; maitríṁ vấ óshadhayo vâruṇíṁ ấpo, 'pấṃ ca kháłu vấ óshadhînâṃ ca rásam úpa jîvâmo, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smâ ánnam prá yachato 'nnâ-'dá evá bhavati ‖ 2 ‖ apấṃ caú 'shadhînâṃ ca saṃ-dhấv ấ labhata[3] ubháyasyấ 'va-ruddhyai[2]; ví-çâkho yúpo bhavati, dvé[4] hy eté[5] devâte[6] sám-ṛiddhyai[2] | maitráꣳ çvetám ấ labheta vâruṇáṃ kṛishṇám jyóg-âmayâvî; yán maitró bhávati mitréṇai 'vấ 'smai váruṇaꣳ çamayati, yád vâruṇáḥ sâ-'kshấd evaí 'naṃ varuṇa-pâçấn muñcaty, utá yádî 'tấ-'sur bhávati jîvaty evá | devấ vaí púshṭiṃ nấ 'vindan ‖ 3 ‖ tấm mithunè 'paçyan, tásyâm ná sám arâdhayan, tấv açvínâv abrûtâm: âváyor vấ eshấ maí 'tásyâṃ vadadhvam íti, sấ 'çvínor evấ 'bhavad; yáḥ púshṭi-kâmaḥ syất sá etấm âçvinîṁ yamîṁ vaçấm ấ labhetâ; 'çvínâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smin púshṭiṃ dhattaḥ, púshyati pra-jáyâ paçú-bhiḥ ‖ 4 ‖ annâdò, 'nnádá evá bhavaty, avindan, páñcacatvâriꣳçac ca ‖ 9 ‖

annâdyaṃ ity ánna-adyâm — annấda ity ánna-adaḥ —

9. annâdyakâmâdînâm paçavaḥ. [1] ohne avagraha [2] °ṛidhyai, °rudhyai ACDW. [3] labheta C. [4] s. P. 1, 49. [5] s. P. 4, 51. [6] s. P. 4, 11.

Digitized by Google

labhate[3] | ubhayasya — dve iti — ete iti | devate iti — itasur itita-asuh — ma | etasyam.

10. açvinam dhumra-lalamam a labheta yo dur-brahmanah somam pipased; açvinau vai devanam asoma-pav astam, tau paccha soma-pithama pra "pnutam, açvinav etasya devata[1] yo dur-brahmanah somam pipasaty, açvinav eva svena bhaga-dheyeno 'pa dhavati, tav eva 'smai soma-pithama pra yachata upai 'nau soma-pitho namati; yad dhumro bhavati dhumrimanam eva 'smad apa hanti, lalamah || 1 || bhavati mukhata[1] eva 'smin tejo dadhati | vayavyam go-mrigam a labheta yam ajaghnivaosam abhi-chaoseyur; aputa va etam vag richati yam ajaghnivaosam abhi-chaosanti, nai 'sha gramyah pachur na "ranyo yad go-mrigo, ne 'vai 'sha grame na 'ranye yam ajaghnivaosam abhi-chaosanti, vayur vai devanam pavitram, vayum eva svena bhaga-dheyeno 'pa dhavati, sa eva || 2 || enam pavayati[2] | parachi[1] va etasmai vy-uchanti vy uchati tamah papmanam pra vichati yasya "chvine chasyamane suryo na "vir bhavati; sauryam bahu-rupam a labheta; 'mum eva "dityaoh svena bhaga-dheyeno 'pa dhavati, sa eva 'smat tamah papmanam apa hanti, pratichy[1] asmai vy-uchanti vy uchaty apa tamah papmanau hate || 3 || lalamah, sa eva, shatcatvarinchac ca || 10 ||

K. 13, 6. — mukhatah — na | iva | eshah — pavayati — viti | uchati.

11. [a]indram vo vichvatas[1] pari[2], [b]'ndram naro, [c]maruto yad dha vo divo, [d]ya va[h] charma | [e]bhareshv indrau

---

10. naimittikah pachavah. [1] ohne avagraha. [3] so (pa°) ABCDW.

11. kamyeshtiyajyah. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24.

Digitized by Google

su-hávaʊ havâmahe 'ʊho-múcaʊ su-kṛítaṃ daívyaṃ jánam | agním mitráṃ váruṇaʊ sâtáye bhágaṃ dyā́vâ-pṛithivī́ ma-rútaḥ svastáye[1] || [f] mamáttu naḥ pári-jmâ vasarhā́[1] mamáttu vā́to apā́ṃ[3] vṛíshaṇ-vân | çiçîtám indrâ-parvatâ yuváṃ nas tán no víçve varivasyantu[1] devā́ḥ | [g] priyā́ vo nā́ma || 1 || huve turā́ṇâm | ā́ yát tṛipán maruto vâvaçânā́ḥ || [h] çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛíkva-bhiḥ su-khâdáyaḥ | té vā́çî-manta ishmíṇo ábhîravo[3] vidré pri-yásya mā́rutasya dhā́mnaḥ || [i] agníḥ prathamó vásu-bhir no avyât[3] sómo rudrébhir abhí rakshatu tmánâ | índro marúd-bhir ṛitu-dhā́ kṛiṇotv âdityaír no váruṇaḥ sáʊ çiçâtu || [k] sáṃ no devó vásu-bhir agníḥ sám || 2 || sómas tanū́bhî rudríyâbhiḥ | sám índro marúd-bhir yajníyaiḥ sám âdityaír no váruṇo ajijnipat[3] || [l] yáthâ "dityā́ vásu-bhiḥ sam-babhû-vúr marúd-bhî rudrā́ḥ sam-ájânatâ 'bhí | evā́ tri-ṇâmann áhṛiṇîyamânâ víçve devā́ḥ sá-manaso bhavantu | [m] kútrâ[4] cid yásya sám-ṛitau raṇvā́ náro nṛi-shádane | árhantaç cid yám indhaté saṃ-janáyanti jantávaḥ || [n] sáṃ yád ishó vánâmahe sáʊ havyā́ mā́nushâṇâm | utá dyumnásya çávasaḥ || 3 || ṛi-tásya raçmím ā́ dade || [o] yajnó devā́nâm práty eti sumnám[1] ā́dityâso bhávatâ[4] mṛiḍayántaḥ | ā́ vo 'rvā́cî[1] su-matír va-vṛityâd aʊhóç cid yā́ varivovít-tarā́ 'sat || [p] çúcir apáḥ sû-yávasâ ádabdha úpa ksheti vṛiddhá-vayâḥ su-vī́raḥ | nákish[1] ṭáṃ[5] ghnanty ántito[1] ná dûrā́d yá âdityā́nâm bhávati prá-ṇîtau || [q] dhâráyanta âdityā́so jágat sthā́[6] devā́ víçvasya bhúvanasya go-pā́ḥ | dîrghā́-dhiyo ráksha-mâṇâḥ || 4 || asuryàm ṛitā́-vânaç cáyamânâ ṛiṇā́ni || [r] tisró bhū́mîr dhârayan trī́ʊr[7] utá dyū́n trī́ṇi vratā́ vi-

11. [3] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 10. [5] so (°sh ṭ°) ABW; s. P. 6, 5. [6] sthā́ ABW, sthā́ḥ CD; ebenso Ṛik-pada; wohl aber irrig für: sthâ (stha). [7] so (triʊr) ABW, s. P. 9, 20 und Whitney zu P. 9, 24.

Digitized by Google

dáthe antár[8] eshâm | ṛiténâ ''dityâ máhi vo mahi-tváṃ tád aryaman varuṇa mitra cā́ru || [s] tyā́n nú kshatríyâ◡[9] áva âdityā́n yâcishâmahe, su-mṛiḍîkā́◡[9] abhíshṭaye[1] || [t] ná dakshiṇā́ ví cikite ná savyā́ ná prâcī́nam[1] âdityâ nó 'tá paçcā́ | pâkỳâ cid vasavo dhîrỳâ cit || 5 || yushmā́nîto[1] ábhayaṃ[3] jyótir açyâm || [u] âdityā́nâm ávasâ nū́tanena[1] sa-kshîmáhi çármaṇâ çáṃ-tamena | anâgâs-tvé aditi-tvé[8] tu-rā́sa imáṃ yajnáṃ dadhatu çróshamâṇâḥ || [v] imám me va-ruṇa çrudhî[10] hávam adyā́[4] ca mṛiḍaya | tvā́m avasyúr[1] ā́ cake || [w] tát tvâ yâmi bráhmaṇâ vándamânas tád ā́ çâste yájamâno havír-bhiḥ | áheḍamâno varuṇe 'há bodhy úru-ça◡sa mā́ na ā́yuḥ prá moshîḥ || 6 || nā́mâ, 'gníḥ sá◡, çávaso, rákshamâṇâ, dhîryā́ cid, ékân ná pañcâçác ca || 11 ||

(2, 2, 11, 1-6). — [a.b] waren bereits in 1, 6, 12, 1 da, [c.d] in 1, 5, 11, 4. 5, daher hier nur die pratîka; [e] Ṛ. 10, 63, 9; [f] 1, 122, 3; [g] 7, 56, 10; [h] 1, 87, 6; [i.k] Çâñkh. 3, 6, 2. 3. Âçv. 2, 11, 12; [l] Ath. 6, 74, 3; [m.n] Ṛ. 5, 7, 2. 3; [o] 1, 107, 1; [p.q.r] 2, 27, 13. 4, 8; [s] 86, 5; [t] 2, 27, 11; [u] 7, 51, 1; [v.w] 1, 25, 19. 24, 11. — viçvatàḥ | parîti — yat | ha | vaḥ — a◡homucam ity à◡haḥ-mucàm — svastayè — va-sarhâ — vṛishàṇvân iti vṛishàṇ-vân[11] — indrâparvatetī́ndrâ-parvatâ — tat | naḥ — varivasyantu — priyâ | vaḥ — tṛipat — te | ṛikvàbhir ity ṛikvà-bhiḥ — vâçī́manta[12] iti vâçi-mantaḥ — ṛitudhety ṛitu-dhâ — tanûbhiḥ — yathā́ | âdityâḥ — abhi[13] | evâ[14] | triṇâmann iti tri-nâman | ahṛi-ṇîyamânâḥ — kutrà — raṇvâḥ — indhate[15] — nṛishadàna iti nṛi-sadàne — havyâ — bhavata — asàt — sûyavàsâ[12] iti su-yavàsâḥ | adàbdhaḥ — nakiḥ | tam — antitaḥ — praṇī́tâv iti pra-nîtau — dhârayàntaḥ — sthâḥ | devā́ḥ — dîrghâ-dhiya[16] iti dîrgha-dhiyaḥ — ṛitâvā́na[16] ity ṛità-vânaḥ — trîn | uta — ṛitenà | âdityâḥ — kshatriyā́n | avàḥ — abhishṭàye

---

11. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [9] so (°â◡) ABW, s. P. 9, 20. [10] so (°î) ABW; s. P. 3, 13 [11] s. P. 13, 13; vṛishaṇṇ-vân D. [12] s. P. 3, 7. [13] ohne iti! [14] s. Whitney zu P. 3, 15. [15] als oxytonon ABCDW; auch im Ṛik; also Dativ! prajvalayanti schol. [16] s. P. 3, 2. 5.

Digitized by Google

— dakshiṇâ — savyâ âdityâḥ | na | uta — yushmâṅṅi-taḥ[17] — nûtânena — anâgâstva ity ânâgâḥ-tve — çrudhi — adya — avasyuḥ — iha.

vâyavyàm, prajâpatis tâ váruṇam, devásurâ eshv, asâv âdityó dá-çarshabhâm, índro válasya, bârhaspatyâm, vashaṭkârò, 'saú saurîm, váruṇam, âçvinâm, índram vo nára, ékâdaça ‖ 11 ‖ vâyavyàm (1,1), âgneyîm krishṇagrîvîm (2,5), asâv âdityó (4,1), vâ ahorâtrâṇi (5,3), vashaṭkâráḥ (7,1), prajanayitâ (8,4), huve turâṇâm (11,2), páñcashashṭiḥ ‖ 65 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm dvitîyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

14. kâmyâ ishṭayaḥ (2,2,1-4,13).

1. prajâ-patiḥ pra-jâ asṛijata, tâḥ sṛishṭâ indrâ-'gnî ápâ 'ghûhatâo, sò 'câyat prajâ-patir: indrâ-'gnî vaí me pra-jâ ápâ 'ghukshatâm íti, sá etám aindrâ-'gnám ékâ-daça-kapâlam apaçyat, tám nír avapat, tâv asmai pra-jâḥ prâ 'sâdhayatâm | indrâ-'gnî vâ etásya pra-jâm ápa ghûhato yó 'lam pra-jâyai sán pra-jâm ná vindáta, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam nír vapet prajâ-kâma, indrâ-'gnî ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'smai pra-jâm prá sâdhayato, vindáte pra-jâm | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâteshu ve; 'ndrâ-'gnî evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâbhyâm evé 'ndriyâm vîryam bhrâtṛivyasya vṛiṅkte[1], ví pâpmánâ bhrâtṛivyeṇa jayaté | 'pa vâ etásmâd indriyâm vîryam krâmati yáḥ saṃ-grâmám upa-prayâty[2], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam níḥ ‖ 2 ‖ vapet saṃ-grâmám upa-prayâsyánn[3], indrâ-'gnî evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'sminn indriyâm vîryam dhattaḥ, sahé

15. [17] s. P. 13,15 (Whitney p. 279).

2,1. prajâkâmâdînâm ishṭayaḥ (1,1,14). [1] vṛiñte ACD; s. Whitney zu P. 14,28. [2] auch upa zum Compositum gezogen!

Digitized by Google

'ndriyéṇa vîrÿeṇó 'pa prá yâti jáyati táṁ saṃ-grâmáṃ | ví vấ eshá indriyéṇa vîrÿeṇa 'rdhyate yáḥ saṃ-grâmáṃ jáyaty, aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmáṃ jitvé, 'ndrâ-'gnĭ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'sminn indriyáṃ vîrÿam || 3 || dhatto né 'ndriyéṇa vîrÿeṇa vÿ ṛidhyaté | 'pa vấ etásmâd indriyáṃ vîrÿaṃ krâmati yá éti janátâm[2], aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapej janátâm[3] eshyánn, indrâ-'gnĭ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'sminn indriyáṃ vîrÿaṃ dhattaḥ, sahé 'ndriyéṇa vîrÿeṇa janátâm[3] eti | paushṇáṃ carúm ánu nír vapet, pûshấ vấ indriyásya vîrÿasyâ 'nu-pradâtấ, pûshṇáṇam evá || 4 || svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâ indriyáṃ vîrÿam ánu prá yachati | kshaitra-patyáṃ carúṃ nír vapej janátâm[3] â-gátye, 'yáṃ vai kshétrasya pátir, asyấm evá práti tishṭhaty | aindrâ-'gnám ékâdaça-kapâlam upárishṭân[3] nír vaped, asyấm evá prati-shṭhấye 'ndriyáṃ vîrÿam upárishṭâd[3] âtmán dhatte || 5 || prajâkâma indrâgnĭ, upaprayáty aindrâgnám ékâdaçakapâlaṃ nír, vîrÿam, pûshṇáṇam évaí, 'kân ná catvârioçác ca || 1 ||

1, 1, 14, 1-3. — K. 9, 17. — upaprayâtîty úpa-prayâti — upaprayâsyann ity úpa-prayâsyan — upá | preti | yâti — eti | janatấm — anú | nir iti | vapet — pûshaṇàm — anú | preti | yachati — uparishṭât — pratishṭhâyeti prati-sthâyá.

2. agnáye pathi-kṛíte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yó darçapûrṇamâsa-yâjĭ sánn amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsĭṃ vâ 'ti-pâdáyet; pathó vấ eshó 'dhy ápathenai 'ti yó darçapûrṇamâsa-yâjĭ sánn amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsĭṃ vâ 'ti-pâdáyaty, agním evá pathi-kṛítaṁ svéna

1. [3] ohne avagraha.
2. pâthikṛitâdyâ ishṭayaḥ (1, 2, 14). [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ápathât pánthâm ápi nayaty, anaḍvấn[1] dákshiṇâ vahĩ hỳ eshá, sám-ṛid-dhyai[2] | agnáye vratá-pataye ‖ 1 ‖ puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yá ấhitâ-'gniḥ sánn avratyám iva cá-red; agním evá vratá-patiꝛ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ vratám ấ lambhayati, vrátyo bhavaty | agnáye raksho-ghné puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapati yáꝛ rákshâꝛsi sáceraṇn; agním evá raksho-háṇaꝛ[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâd rákshâꝛsy apa hanti; ní-çitâyâṃ nír vapet ‖ 2 ‖ ní-çitâyâꝛ hí rá-kshâꝛsi pre-'ráte, sam-prerṇấny evaí 'nâni hanti; pári-çrite yâjayed rákshasâm ánanv-avacârâya; raksho-ghnĩ[4] yâjyâ-'nuvâkỳe[4] bhavato rákshasâꝛ stṛítyâ | agnáye rudrá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped abhi-cárann; eshấ vấ asya ghorấ tanũr yád rudrás, tásmâ evaí 'nam ấ vṛiçcati, tâjág ấrtim[1] ấ 'rchaty[5] | agnáye surabhi-máte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yásya gấvo vâ pú-rushâḥ ‖ 3 ‖ vâ pra-mĩyeran[6] yó vâ bibhîyấd; eshấ vấ asya bheshajỳâ tanũr yát surabhi-mátî, táyai 'vấ 'smai bheshajáṃ karoti, surabhi-máte bhavati pûti-gandhásyấ[7] 'pa-hatyâ | agnáye kshấma-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; bhâga-dhéyenai 'vaí 'naꝛ çamayitvấ párân abhí nír diçati, yám ávareshâṃ vídh-yanti jĩvati sá, yám páreshâm prá sá mĩyate, jáyati táꝛ saṃ-grâmám ‖ 4 ‖ abhí vấ eshá etấn ucyati yéshâm pûrvâ-'parấ anváñcaḥ[1] pra-mĩyante[6 u. 8], purushâ-"hutír hỳ asya priyá-tamâ, 'gnáye kshấma-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naꝛ çamayati, naí

2. [1] ṛidhyai ACDW. [2] zu ṇ s. P. 7, 12. [3] s. P. 4, 52 und Whitney dazu. [4] so (ấ 'rch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] Wurzel betont. [6] s. P. 3, 7. [8] prá mîyante Pet. W. unter √uc.

Digitized by Google

'shâm purâ "yushó 'paraḥ prá mîyate | 'bhí vấ eshá etásya gṛihấn ucyati yásya gṛihấn dáhaty, agnáye kshấma--vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naꣳ çamayati, nấ 'syấ 'paraṃ gṛihấn dahati ‖ 5 ‖ vratápataye, níçitâyâṃ nír vapet, púrushâḥ, saṃgrâmám, ná, catvấri ca ‖ 2 ‖

1, 1, 14, 3 - 3, 14, 3. — K. 10, 5-7. — puroḍâçàm — eshaḥ | adhîti | apâthena | eti — anaḍvân — rakshohaṇam iti rakshaḥ-hanàm — stṛityai — ârtim | eti | ṛichati — pûtîgandhasyeti pûti-gandhasyâ | apâhatyâ ity apa-hatyai — parấn | abhi | nir iti | diçati — pûrvâparâ iti pûrva-aparâḥ | anvañcàḥ — purâ | âyushaḥ | apâraḥ — na | asya | apâram.

3. agnáye kấmâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáṃ kấmo nó 'pa-námed; agním evá kấmaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ kấmena sám ardhayaty, úpai 'naṃ kấmo namaty | agnáye yávishṭhâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet spárdhamânaḥ kshétre vâ sa-jâteshu vâ; 'gním evá yávishṭhaꣳ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vé 'ndriyáṃ vîryam bhrấtṛivyasya ‖ 1 ‖ yuvate, ví pâpmánâ bhrấtṛivyeṇa jayate | 'gnáye yávishṭhâya puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped abhi-caryámâṇo; 'gním evá yávishṭhaꣳ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smâd rákshâꣳsi yắvayati, naí 'nam abhi-cárant stṛiṇute | 'gnáya ấyushmate[1] puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: sárvam ấyur iyâm íty; agním evấ "yushmantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smin ‖ 2 ‖ ấyur dadhâti, sárvam ấyur ety | agnáye jâtá-vedase puroḍấçam ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped bhûti-kâmo; 'gním evá jâtá-vedasaꣳ svéna bhâga-

3. kâmukeshṭyâdyâ ishṭayaḥ (I, 3, 14). [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtim gamayati, bhávaty evã́ | 'gnáye rúkmate[1] puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vaped rúk-kâmo; 'gním evá rúkmantaṁ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evã́ 'smin rúcaṃ dadhâti, rócata evã́ | 'gnáye téjasvate[1] puroḍâçam[1] ‖ 3 ‖ ashṭã́-kapâlaṃ nír vapet téjas-kâmo; 'gním evá téjasvantaṁ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evã́ 'smin téjo dadhâti, tejasvỳ[1] evá bhavaty | agnáye sâhantyâya puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vapet sî́kshamâṇo; 'gním evá sâhantyáṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, ténai 'vá sahate yáṁ sî́kshate ‖ 4 ‖ bhrấtṛivyasyâ, 'smin, téjasvate puroḍâçam, ashṭấtriṁçac ca ‖ 3 ‖

1, 3, 14, 3-7. — K. 10, 7. — puroḍâçam — âyúshmate — rukmâte — rocâte — tejâsvate — tejâskâma iti tejâḥ--kâmaḥ — tejasvî.

4. agnáyé 'nna-vate puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetã́: 'nna-vânt syâm íty; agním evã́ 'nna--vantaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-vantaṃ karoty, ánna-vân evá bhavaty | agnáye 'nnâ--'dâya puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetâ: 'nnâ-'dâḥ syâm íty; agním evã́ 'nnâ-'dáṁ svéna bhâga--dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam annâ-'dâm karoty, annâ--'dâḥ ‖ 1 ‖ evá bhavaty | agnáyé 'nna-pataye puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyetã́: 'nna-patiḥ syâm íty; agním evã́ 'nna-patiṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam ánna-patiṃ karoty, ánna-patir evá bhavaty | agnáye pávamânâya puroḍâçam[1] ashṭã́-kapâlaṃ nír vaped agnáye pâvakấyâ 'gnáye çúcaye jyóg-âmayâvî; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-

4. annavadyâgâdyâ ishṭayaḥ (1, 4, 46). [1] ohne avagraha.

-'ṇám evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye ‖ 2 ‖ pâvakấya vấcam evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye çúcaya ấyur evấ 'smin téna dadhâty, utá yádi 'tấ-'sur bhávati jîvaty evaí | 'tấm evá nír vapec cákshush-kâmo; yád agnáye pávamânâya nir-vápati prâ-'ṇám evấ 'smin téna dadhâti, yád agnáye pâvakấya vấcam evấ 'smin téna dadhâti, yad agnáye çúcaye cákshur evấ 'smin téna dadhâti ‖ 3 ‖ utá yády andhó bhávati praí 'vá paçyaty | agnáye putrá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped índrâya putríṇe puroḍấçam[1] ékâdaça-kapâlam prajấ-kâmo; 'gnír evấ 'smai pra-jấm pra-janáyati vṛiddhấm índraḥ prá yachaty | agnáye rása-vate 'jấ-kshîré carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: rása-vânt syâm íty, agním evá rása-vantaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'naṃ rása-vantaṃ karoti ‖ 4 ‖ rása-vân[2] evá bhavaty; ajấ-kshîré bhavaty âgneyî vấ eshấ yád ajấ sâ-'kshấd evá rásam áva runddhe[3] | 'gnáye vásu-mate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: vásu-mânt syâm íty; agním eva vásu-mantaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ vásu-mantaṃ karoti vásu-mân evá bhavaty | agnáye vâja-sṛíte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet saṃ-grâmé sáṃ-yatte; vấjaṃ ‖ 5 ‖ vấ eshá sisîrshati yáḥ saṃ-grâmáṃ jígîshaty, agníḥ khálu vaí devấnâṃ vâja-sṛíd, agním evá vâja-sṛitaṃ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, dhấvati vấjaṃ hánti vṛitráṃ jáyati táṃ saṃ-grâmám átho agnír iva ná prati-dhṛíshe bhavaty | agnáye 'gni-váte puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped yásyâ 'gnấv agním abhy-uddháreyur[4], nírdishṭa-bhâgo

---

4. [1] s. schol. zu P. 9, 21. [3] rumdhe ABCDW. [4] auch abhi zum Compositum gezogen.

Digitized by Google

vā́ etáyor anyó 'nirdishṭa-bhâgo 'nyás, taú sam-bhávantau yájamânam || 6 || abhí sám bhavataḥ, sá îçvará ā́rtim[1] ā́-'rtor; yád agnáye 'gni-váte nir-vápati bhâga-dhéyenai 'vaí 'nau çamayati, nā́ 'rtim[1] ā́ 'rchati[5] yájamâno | 'gnáye jyótishmate[1] puroḍā́çam ashṭā́-kapâlaṃ nír vaped yásyâ 'gnír úd-dhṛitó 'hute 'gni-hotrá ud-vā́yed; ápara â-dī́pyâ ›nû-'ddhṛítya íty âhus, tát táthâ ná kâryàṃ yád bhâga-dhéyam abhí pū́rva ud-dhriyáte kím áparo 'bhy út || 7 || hriyeté 'ti; tā́ny evā́ 'va-kshā́ṇâni saṃ-nidhā́ya manthed: itáḥ prathamáṃ jajne agníḥ[6] svā́d yóner ádhi jâtá-vedâḥ | sá gâyatriyā́ trishṭúbhâ[1] jágatyâ devébhyo havyáṃ vahatu pra-jânánn íti, chándo-bhir evaí 'nau svā́d yóneḥ prá janayaty; eshá vā́vá sò 'gnír íty âhur jyótis t' vā́[7] asya párâ-patitam íti, yád agnáye jyótishmate[1] nir-vápati yád evā́ 'sya jyótiḥ párâ-patitaṃ tád evā́ 'va runddhe[3] || 8 || karoty annâdó, dadhâti yád agnáye, çúcaye cákshur evā́ 'smin téna dadhâti, karoti, vā́jaṃ, yájamânam, úd, evā́ sya, sháṭ ca || 4 ||

1, 3, 14, 7. 8. 4, 46, 1-3. — K. 10, 6. — itâsur itîta-asuḥ — cakshúshkâma iti cakshúḥ-kâmaḥ — prajanayatîti pra-janayáti — ajakshîra ity ája-kshîre — atho iti — abhyuddharéyur ity ábhi-uddharéyuḥ — anyaḥ | anírdishṭabhâga ity anírdishṭa-bhâgaḥ | anyaḥ — abhi | sam iti | bhavataḥ | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ — na | ârtim | eti | ṛichati — jyotishmate — uddhṛita ity ut-hṛitaḥ | ahúte | agnihotra ity ágni-hotre — apáraḥ | âdîpyety ā́-dîpyá | anûddhṛitya ity ánu-uddhṛityáḥ — abhîti | pûrváḥ | uddhriyata ity út-hriyaté — abhi | ud iti | hriyeta — yonéḥ | adhîti — trishṭubhā́ — eshaḥ | vâva | saḥ | agniḥ — tu | vai | asya — jyotishmate.

---

4. [5] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9. [6] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 16; Whitney zu P. 1, 61. [7] so (tvâ) ABW, s. P. 5, 13; zum t (nicht ṭ) s. schol. zu P. 6, 13.

Digitized by Google

5. vaiçvânaraṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vaped vâ-ruṇáṃ carúṃ dadhi-krâvṇe[2] carúm abhi-çasyámâno; yád vaiçvânaró dvâdaça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsaréṇai 'vaí 'naṁ svadayaty ápa pâpáṃ várṇaṁ hate, vâruṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati, dadhi-krâvṇâ[3] punâti; híraṇyaṃ dákshiṇâ, paví-traṃ vaí híraṇyam, punâty evaí 'nam, âdyam asyâ 'nnam bhavaty | etâm evá nír vapet prajâ-kâmaḥ; saṃ-vatsaráḥ ‖ 1 ‖ vâ etásyâ 'çânto yónim pra-jâyai paçûnâṃ nír dahati yó 'lam pra-jâyai sán pra-jâṃ ná yindáte; yád vaiçvâ-naró[1] dvâdaça-kapâlo bhávati saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1] saṃ-vatsarám evá bhâga-dhéyena çamayati sò 'smai çântáḥ svâd yóneḥ pra-jâṃ prá janayaty, vâru-ṇénai 'vaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati, dadhi-krâvṇâ[3] pu-nâti; híraṇyaṃ dákshiṇâ, pavítraṃ vaí híraṇyam, punâty evaí 'nam ‖ 2 ‖ vindáte pra-jâṃ | vaiçvânaráṃ[1] dvâ-daça-kapâlaṃ nír vapet putré jâté; yád ashṭâ-kapâlo bhá-vati gâyatriyaí 'vaí 'nam brahma-varcaséna punâti, yán náva-kapâlas tri-vṛítai 'vâ 'smin téjo dadhâti, yád dáça--kapâlo vi-râjai 'vâ 'sminn annâ-'dyaṃ dadhâti, yád ékâ-daça-kapâlas trishṭúbhai[1] 'vâ 'sminn indriyáṃ dadhâti, yád dvâdaça-kapâlo jágatyai 'vâ 'smin paçûn dadhâti; yá-smiñ[4] jâtá etâm íshṭim nir-vápati pûtâḥ ‖ 3 ‖ evá te-jasvy[1] annâ-'dá indriyâvy[1] paçumâṃ bhavaty | áva vâ eshá suvar-gâl lokâc chidyate yó darçapûrṇamâsa-yâjy sánn amâ--vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsîṃ vâ 'ti-pâdáyati, suvar-gâya hí lokâya darça-pûrṇamâsâv ijyéte; vaiçvânaráṃ[1] dvâdaça-

5. abhiçastîshṭyâdyâ ishṭayaḥ (I, 5, 11). [1] ohne avagraha. [2] so ABCW; vṇe D (mit virâma) und pâṭha in B (pag. 354); daraus entstanden: °vuṇe pâṭha in B (ibid.), °vuṇe Petersb. Wört.; vgl. I, 6, 12, 3. Zu der Verdopplung des Nasals s. P. 14, 2. [3] vṇâ D (mit virâma). [4] °n jâ° A; °n (mit virâma) jâ° B; °ṃ j° W.

Digitized by Google

-kapâlaṃ nír vaped amâ-vâsyâṃ vâ paurṇa-mâsîṃ vâ 'ti-pâdya; saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaráḥ[1], saṃ-vatsarám evá prîṇâty átho saṃ-vatsarám evâ 'smâ úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai ‖ 4 ‖ átho devátâ evâ 'nv-árábhya suvar-gáṃ lokám eti | vîra-hâ vâ eshá devânâṃ yò 'gnîm ud-vâsáyate, ná vâ etásya brâhmaṇâ ṛitâ-yávaḥ[5] purâ 'nnam akshann; âgneyám ashṭâ-kapâlaṃ nír vaped vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlam agnîm ud-vâsayishyán; yád ashṭâ-kapâlo bhávaty, ashṭâ-'ksharâ gâyatrî, gâyatrò 'gnir, yâvân evâ 'gnís tásmâ âtithyâṃ karoty, átho yáthâ jánaṃ yatè 'vasâṃ karóti tâdṛík[1] ‖ 5 ‖ evá tád; dvâdaça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvâdaça[1] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaráḥ khálu vâ agnér yónih, svâm evaí 'naṃ yónim gamayaty, âdyam asyâ 'nnam bhavati | vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapen mârutáo saptá-kapâlaṃ grâma-kâma; â-havanîye vaiçvânarám[1] ádhi çrayati gârha-patye mârutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; dvâdaça-kapâlo vaiçvânaró[1] bhavati, dvâdaça[1] mâsâḥ saṃ-vatsaráḥ, saṃ-vatsaréṇai 'vâ 'smai sa-jâtâoç cyâvayati; mârutó bhavati ‖ 6 ‖ marúto vaí devânâṃ víço deva-viçénai 'vâ 'smai manushya-viçám áva runddhe[6], saptá-kapâlo bhavati saptá-gaṇâ vaí marúto gaṇa-çá evâ 'smai sa-jâtân áva runddhe[6]; 'nû-'cyámâna â sâdayati, víçam evâ 'smâ ánu-vartmânaṃ karoti ‖ 7 ‖ prajâkâmaḥ saṃvatsaráḥ, punâty evaí 'nam, pûtáḥ, sámashṭyai, tâdṛín, mârutó bhavaty, ékân ná triçcác ca ‖ 5 ‖

1, 5, 11, 1-5. — K. 10, 4. — vaiçvânaram — svadayati — annâdyaṃ ity ánna-adyam — trishṭubhâ — yasmin | jâte — tejasvî — indriyâvî — ijyete iti[7] — atho iti — ṛitâyava ity ṛita-yavâḥ | purâ | annam — ashṭâksharety ashṭâ-aksharâ

5. [5] s. P. 3, 2. [6] °rumdhe ABCDW. [7] s. P. 4, 40.

Digitized by Google

— yate | avasam — tâdrik — dvâdaça — svâm | eva | enam — adhîti | çrayati — sajâtân iti sa-jâtân — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ — anûcyamâna ity ânu-ucyamâne.

6. âdityâṃ carûṃ nir vapet saṃ-grâmâm upa-prayâsyann; iyâṃ vâ âditir, asyâm evâ pûrve práti tishṭhanti | vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nir vaped â-yâtanaṃ gatvâ; saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaraḥ, saṃ-vatsaráḥ khálu vaí devânâm â-yâtanam, etásmâd vâ â-yâtanâd devâ ásurân ajayan; yád vaiçvânaráṃ dvâdaça-kapâlaṃ nir-vápati, devânâm evâ "-yâtane yatate, jáyati táṁ saṃ-grâmâm | etásmin vâ etaú mṛijâte ‖ 1 ‖ yó vî-dvishâṇáyor ánnam átti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vaped vi-dvishâṇáyor ánnaṃ jagdhvâ, saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditam evâ 'tti, nâ 'smin mṛijâte | saṃ-vatsarâya vâ etaú sám amâte yaú sam-amâte, táyor yáḥ pûrvo 'bhi-drúhyati táṃ váruṇo gṛihṇâti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vapet sam-amânáyoḥ pûrvo 'bhi-drúhya, saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaraḥ, sam-vatsarâm evâ "ptvâ nir-varuṇám ‖ 2 ‖ parástâd[1] abhí druhyati naí 'naṃ váruṇo gṛihṇâty | âvyaṃ[1] vâ eshá práti gṛihṇâti yó 'vim prati-gṛihṇâti; vaiçvânarâṃ[1] dvâdaça-kapâlaṃ nír vaped ávim prati-gṛihya, saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditâm evá práti gṛihṇâti, nâ "vyam práti gṛihṇâty | âtmáno vâ eshá mâtrâm âpnoti yá ubhayâdat[1] prati-gṛihṇâty áçvaṃ vâ púrushaṃ vâ; vaiçvânaráṃ dvâdaça-kapâlaṃ nír vaped ubhayâdat[1] ‖ 3 ‖ prati-gṛihya, saṃ-vatsaró vâ agnír vaiçvânaraḥ[1], saṃvatsará-svaditam evá práti gṛihṇâti, nâ "tmáno mâtrâm âpnoti | vaiçvânaráṃ dvâdaça-kapâlaṃ nír vapet saním eshyánt; saṃ-vat-

6. âdityacarvâdyâ ishṭayaḥ (1, 5, 11). [1] ohne avagraha.

saró vā̆ agnír vaiçvânaró[1], yadā̆ khálu vaí saṃ-vatsaráṃ janátâyâṃ[1] cáraty átha sá dhanâ-'rghó bhavati; yád vaiçvânaráṃ[1] dvā̆daça-kapâlaṃ nir-vápati saṃvatsará-sâtâm evá sanim abhí prá cyavate, dā̆na-kâmâ asmai pra-jā̆ bhavanti | yó vaí saṃ-vatsarám || 4 || pra-yújya ná vi-muñcáty aprati-shṭhânó vaí sá bhavaty; etám evá vaiçvânarám[1] púnar â-gátya nír vaped, yám evá pra-yuñkté tám bhâga-dhéyena ví muñcati práti-shṭhityai; yáyâ rájjvo 't-tamā̆ṃ gā̆m â-'jét tā̆m bhrā̆tṛivyâya prá hiṇuyân[2], nír-ṛitim evā̆ 'smai prá hiṇoti[2] || 5 || mṛijâte, nirvaruṇáṃ, vaped ubhayā̆dad, yó vaí saṃvatsaráꣳ, sháṭtriꣳçac ca || 6 ||

1, 5, 11, 5. — K. 10, 3. — Kâ. 25, 8, 16. — mṛijâte[3] iti — amâte[3] iti — âvyàm | vai | eshaḥ — yaḥ | avim — ubhayâdàt — saḥ | dhanârgha iti dhana-arghaḥ — abhi | preti | cyavate — prajâ iti pra-jâḥ — apratishṭhâna ity àprati-sthânaḥ — âjed ity ā̆-ajet — preti | hiṇuyât | nirṛitim iti niḥ-ṛitim | eva | asmai | preti | hiṇoti.

7. aindráṃ carúṃ nír vapet paçú-kâma; aindrā̆ vaí paçáva, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā̆ 'smai paçū̆n prá yachati, paçu-mā̆n evá bhavati; carúr bhavati, svā̆d evā̆ 'smai yóneḥ paçū̆n prá janayatī̆ | 'ndrâye 'ndriyā̆-vate[1] puroḍā̆çam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vapet paçú-kâma; indriyáṃ vaí paçáva, índram evé 'ndriyā̆-vantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sáḥ || 1 || evā̆ 'smâ indriyám paçū̆n prá yachati, paçu-mā̆n evá bhavatī̆ | 'ndrâya gharmá-vate puroḍā̆çam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped brahmavarcasá-kâmo; brahma-varcasáṃ vaí gharmá, índram evá gharmá-vantaꣳ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā̆ 'smin brahma-varcasáṃ dadhâti, brahma-var-

6. [2] so (ṇ) ABCDW, s. P. 13, 12 (7, 4). [3] s. P. 4, 40.
7. aindracarvâdyâ ishṭayaḥ (1, 6, 12). [1] s. P. 3, 5. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

casy evá bhavatī | 'ndrâyâ 'rká-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped ánna-kâmo; 'rkó vai devānâm ánnam, índram evā 'rká-vantaω svéna bhâga-dhéyena ‖ 2 ‖ úpa dhâvati, sá evā 'smâ ánnam prá yachaty, annâ-'dá evá bhavatī | 'ndrâya gharmá-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped índrâye 'ndriyā-vata[1] índrâyâ 'rká-vate bhūti-kâmo; yád índrâya gharmá-vate nir-vápati çíra evā 'sya téna karoti, yád índrâya 'ndriyā-vata âtmānam evā 'sya téna karoti, yád índrâyâ 'rká-vate bhûtá evā 'nnā-'dye práti tishṭhati bhávaty evé | 'ndrâya ‖ 3 ‖ aωho-múce[3] puroḍāçam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáḥ pâpmánâ grihîtáḥ syāt; pâpmā vā áωha[3], índram evā 'ωho-múcaω[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam pâpmánó 'ωhaso muñcatī | 'ndrâya vaimṛidhāya[2] puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yám mṛídho 'bhí pra-véperan râshṭrāṇi vâ 'bhí sam-iyúr; índram evá vaimṛidháω[2] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā 'smân mṛídhaḥ ‖ 4 ‖ ápa hantī | 'ndrâya trâtré puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped baddhó vâ pári-yatto vé; 'ndram evá trâtāraω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam trâyata | índrâyâ 'rkâçvamedhá-vate puroḍāçam[2] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yám mahâ-yajnó nó 'pa-námed; eté[4] vai mahâ-yajnásyā 'ntye[4] tanū[4] yád arkâ-'çvamedhāv, índram evā 'rkâçvamedhá-vantaω svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evā 'smâ antató[2] mahâ-yajnám cyâvayaty, úpai 'nam mahâ-yajnó namati ‖ 5 ‖ indriyávantaω svéna bhâgadhéyenó 'pa dhâvati sò, 'rká-vantaω svéna bhâgadhéyenai, 'vé 'ndrâya, 'smân mṛídho, 'smai, saptá ca ‖ 7 ‖

1, 6, 12, 1-6. — K. 10, 8. 9. — aindrâḥ — indriyâvâta itīndriya-vate — indriyâvântam itīndriya-vantam — bhûtaḥ |

7. [2] s. P. 8, 15. [4] s. P. 4, 52.

Digitized by Google

eva | annâdya ity ânna-adyé — abhîti | pravepéran iti pra-vepéran — abhîti | samiyur iti sam-iyuḥ — asmât | mridhâḥ — trâyate — ete iti — antye iti — tanû iti — arkâçvamedhâv ity ârka-açvamedhau — asmai | antataḥ.

8. índrâyâ 'nv-ṛijave purodâçam[1] ékâdaça-kapâlam nír vaped grâma-kâma; índram evâ 'nv-ṛijuv svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai sa-jâtân ánu-kân karoti, grâmỳ evá bhavatî | 'ndrâṇyaí carúm nír vaped yásya sénâ 'sau-çite 'va syâd; indrâṇî vai sénâyai devátê[1], 'ndrâṇîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí 'vâ 'sya sénâv sáv çyati; bálbajân[1] ápi ‖ 1 ‖ idhmé sám nahyed, gaúr yátrâ 'dhi-shkannâ ny-âmehat táto bálbajâ[1] úd atishṭhan, gávâm evaí 'nam ny-âyám api-nîya gâ vedayatî | 'ndrâya manyu-máte mánasvate[1] purodâçam[1] ékâdaça-kapâlam nír vapet sam-grâmé sám-yatta; indriyéṇa vaí manyúnâ mánasâ sam-grâmám jayatî, 'ndram evá manyu-mántam mánasvantav[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, jáyati tám ‖ 2 ‖ sam-grâmám | etâm evá nír vaped yó hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa iva syâd; etâni hí vâ etásmâd ápa-krântâny, áthai 'shá hatá-manâḥ[2] svayám-pâpa índram evá manyu-mántam mánasvantav svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyám manyúm máno dadhâti, ná hatá-manâḥ[2] svayám-pâpo bhavatî | 'ndrâya dâtré purodâçam ékâdaça-kapâlam nír vaped yáḥ kâmáyeta: dâna-kâmâ me pra-jâḥ[2] syuḥ ‖ 3 ‖ itî; 'ndram evá dâtârav svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai dâna-kâmâḥ pra-jâḥ karoti, dâna-kâmâ asmai pra-jâ bhavantî | 'ndrâya pra-

---

[1]. anvṛijupramukhâ ishṭayaḥ (1, 7, 13). [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1.

Digitized by Google

-dâtré puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yásmai práttam[1] iva sán ná pra-dîyété; 'ndram evá pra-dâtâraṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai prá dâpayatî | 'ndrâya su-trâmṇe puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped ápa-ruddho vâ ‖ 4 ‖ apa-rudhyámâno vé; 'ndram evá su-trâmâṇaṁ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ trâyate, 'napa-rudhyó bhavatî | 'ndro vaí sa-dṛiñ devátâbhir[1] âsît, sá ná vy-âvṛítam agachat; sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír avapat, ténai 'vâ 'sminn indriyám adadhâṁ; chákvarî[3] yâjyâ-'nuvâkyè[3] akarod, vájro vaí çákvarî, sá enaṃ vájro bhûtyâ ainddha[4] ‖ 5 ‖ sò 'bhavat, sò 'bibhed bhûtâḥ: prá mâ dhakshyatî 'ti; sá prajâ-patim púnar úpâ 'dhâvat, sá prajâ-patiḥ çákvaryâ ádhi revátîṃ[1] nír amimîta çántyâ ápra-dâhâya | yó 'laṁ çriyaí sánt sa-dṛiñk[5] samânaíḥ[1 u 2] syât tásmâ etám aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'sminn indriyáṃ dadhâti; revátî[1] puro-'nuvâkyâ bhavati çántyâ ápra-dâhâya, çákvarî yâjyâ, vájro vaí çákvarî, sá enaṃ vájro bhûtyâ inddhe[6], bhávaty evá ‖ 6 ‖ ápi, táu, syur, vai, 'nddha[3], bhavati, cáturdaça ca ‖ 8 ‖

1, 7, 13, 1-5. — K. 10, 8-10. — anvṛijava ity anu-ṛijave — anúkân ity anú-kân — grâmî — asaúçitety asâm-çitâ | iva — balbâjân — adhishkannety adhi-skannâ — nyûyam iti ni-âyam — gâḥ — manâsvate — prattâm | iva | sat — adadhât | çakvârî iti — bhûtyai — çakvâryâḥ | adhîti | revatîm — çântyai — sadṛiñ iti sa-dṛiñ | samânaiḥ — bhûtyai.

9. âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped

---

8. [3] s. P. 4, 52. [4] aiṃdha ABCDW. [5] °ñsam° A, °ñ (mit virâma) s° BW; s. P. 5, 32. 9, 18 schol. [6] iṃdhe ABCDW.

9. abhicârâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22).

abhi-cárant sárasvaty[1] ấjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád âgnâ-vaishṇavá ékâdaça-kapâlo bhávaty, agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnó, devátâbhiç[1] cai 'vaí 'naṃ yajnéna câ 'bhí carati; sárasvaty[1] ấjya-bhâgâ bhavati, vấg vaí sárasvatî[1], vâcaí 'vaí 'nam abhí carati; bârhaspatyáç[1] carúr bhavati, bráhma vaí devấnâm bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí carati ‖ 1 ‖ práti vai parástâd[1] abhi-cárantam abhí caranti; dvé-dve[2] puro-'nuvâkye[2] kuryâd, áti[3] prá-yuktyâ | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇo, devátâbhir[1] evá devátâḥ[1] prati-cárati yajnéna yajnáṃ vâcấ vấcam bráhmaṇâ bráhma, sá devátâç[1] cai 'vá yajnáṃ ca madhyató[1] vy-ávasarpati[4], tásya ná kútaç[1] canó[1] 'pâ-"vyâdhó bhavati, naí 'nam abhi-cárant stṛiṇuta | âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáṃ yajnó ná ‖ 2 ‖ upa-námed; agníḥ sárvâ devátâ[1] víshṇur yajnò, 'gníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smai yajnám prá yachata, úpai 'naṃ yajnó namaty | âgnâ-vaishṇavấṃ ghṛité carúṃ nír vapec cákshush-kâmo; 'gnér vaí cákshushâ manushyâ ví paçyanti[5] yajnásya devấ, agníṃ cai 'vá víshṇuṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evá ‖ 3 ‖ asmiñ cákshur[6] dhattaç, cákshushmân[1] evá bhavati; dhenvaí vấ etád réto yád ấjyam anaḍúhas[1] taṇḍulấ mithunấd evấ 'smai cákshuḥ prá janayati; ghṛité bhavati, téjo vaí ghṛitáṃ téjaç cákshus, téjasai 'vấ 'smai téjaç cákshur áva runddha[7] | indriyáṃ vaí vîryaṃ vṛiñkte[8] bhrấtṛivyo yájamânó 'yajamânasyâ, 'dhvará-kalpâm práti nír vaped bhrấtṛivye yájamâne, nấ 'sye 'ndriyáṃ ‖ 4 ‖ vîryaṃ vṛiñkte[8]; purấ vâcáḥ

9. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. 50 u. 52. [3] so (ati für sich) ABCDW. [4] als Compositum. [5] unbetont. [6] °nc° A, n mit virâma B, °ṃc° W; s. P. 5, 21. 24. [7] rumdha (e) ABCDW. [8] ñte ACD.

prá-vaditor nír vaped, yávaty[1] evá vắk tắm ápro-'ditâm bhrắtṛivyasya vṛiṅkte[8], tắm asya vắcam pra-vádantîm ányâ vắcó 'nu prá vadanti, tắ indriyáṃ vîrỳaṃ yájamâne dadhaty; âgnâ-vaishṇavám ashṭắ-kapâlaṃ nír vapet prâtaḥ-savanásyâ "-kâlé sárasvaty[1] ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ashṭắ-kapálo bhávaty ashṭắ--'ksharâ gâyatrî gâyatrám prâtaḥ-savanám prâtaḥ-savanám evá ténâ "pnoti ‖ 5 ‖ âgnâ-vaishṇavám ékâ-daça-kapâlaṃ nír vapen mắdhyaṃdinasya[1] sávanasyâ "-kâlé sárasvaty[1] ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád ékâdaça-kapálo bhávaty ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúp[1] traíshṭubham[1] mắdhyaṃdinaꝛ[1] sávanam mắdhyaṃdinam evá sávanaṃ ténâ "pnoty; âgnâ-vaishṇavám dvắdaça--kapâlaṃ nír vapet tṛitîya-savanásyâ "-kâlé sárasvaty ắjya-bhâgâ syâd bârhaspatyáç[1] carúr; yád dvắdaça--kapálo bhávati dvắdaçâ-'ksharâ jágatî jắgataṃ tṛitîya--savanáṃ tṛitîya-savanám evá ténâ "pnoti; devátâbhir[1] evá devátâḥ[1] ‖ 6 ‖ prati-cárati yajnéna yajnáṃ vâcắ vắcam bráhmaṇâ bráhma, kapâlair evá chándâꝛsy âpnóti purodắçaiḥ[1] sávanâni | maitrâ-varuṇám éka-kapâlaṃ nír vaped vaçắyai kâlé; yaí 'vắ 'saú bhrắtṛivyasya vaçắ 'nû-bandhyâ[9] só[10] evaí 'shaí; 'tásyaí 'ka-kapâlo bhavati ná hí kapâlaiḥ paçúm árhaty ắptum ‖ 7 ‖ bráhmaṇai 'vaí 'nam abhí carati, yajnó ná, táv evắ, 'sye 'ndriyám, âpnoti, devátâḥ, saptátriꝛçac ca ‖ 9 ‖

1, 8, 22, 1-3. — K. 10, 1. — sarásvatî — bârhaspatyaḥ — sarvâḥ | devatâḥ — bṛihaspatiḥ — parastắt — atîti | prayúktyâ iti pra-yuktyai — praticaratîti prati-carâti — mádhyataḥ | vyavásarpatîti vi-avásarpati — kutáḥ | cana | upâvyắdha ity ùpa-âvyắdhaḥ — stṛiṇute — sarvâḥ | devatâḥ

9. [9] s. P. 3, 7. [10] s. P. 4, 7.

Digitized by Google

— cakshúshkâma iti cakshúḥ-kâmaḥ — manushyā́ḥ — cakshúshmân — anaḍuhā́ḥ | taṇḍulâḥ — ayā́jamânasya — yâvátî | eva — aprȯditâm ity aprá-uditâm — anyâḥ — anú | preti | vadanti — âkâla ity ā́-kâle — trishṭup | traishṭúbham | mâdhyáṃdinam — anûbandhyety ánu-bandhyā́ | so iti | eva | eshâ | etasyá | ekákapâla ity eká-kapâlaḥ.

10. asā́v âdityó ná vỳ arocata, tásmai devā́ḥ prā́yaçcittim[1] aichan, tásmâ etáṃ somâ-raudráṃ carúṃ nír avapan, ténai 'vā́ 'smin rúcam adadhur; yó brahmavarcasá-kâmaḥ syā́t tásmâ etáṃ somâ-raudráṃ carúṃ nír vapet, sómaṃ cai 'vá rudráṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tā́v evā́ 'smin brahma-varcasáṃ dhatto, brahma-varcasỳ evá bhavati; tishyâ-pûrṇamâsé nír vaped, rudráḥ || 1 || vaí tishỳaḥ sómaḥ pûrṇá-mâsaḥ, sâ-'kshā́d evá brahma-varcasám áva runddhe[2]; pári-çrite yâjayati, brahma-varcasásya pári-gṛihîtyai; çvetā́yai çvetá-vatsâyai dugdhám mathitám ā́jyam bhavaty, ā́jyam pró-'kshaṇam, ā́jyena mârjayante, yā́vad[1] evá brahma-varcasáṃ tát sárvaṃ karoty; áti brahma-varcasáṃ kriyata íty âhur: îçvaró duç-cármâ bhávitor íti, mânavī́[3] ṛícau dhâyỳe[3] kuryâd, yád vaí kíṃ ca Mánur ávadat tád bheshajám || 2 || bheshajám evā́ 'smai karoti | yádi bibhîyā́d: duç-cármâ bhavishyâmī́ 'ti somâ-paushṇáṃ carúṃ nír vapet; saumyó vaí devátayâ[1] púrushaḥ paushṇā́ḥ paçávaḥ, sváyai 'vā́ 'smai devátayâ[1] paçú-bhis tvácaṃ karoti, ná duç-cármâ bhavati | somâ-raudráṃ carúṃ nír vapet prajā́-kâmaḥ; sómo vaí reto-dhā́ agníḥ pra-jā́nâm pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâty agníḥ pra-jā́m prá janayati, vindáte || 3 || pra-jā́ṃ | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped abhi-cárant,

---

10. saumâraudrâdyâ ishṭayaḥ (1, 8, 22). [1] ohne avagraha. [2] ruṃdhe ABCDW. [3] s. P. 4 52.

Digitized by Google

saumyó vaí devátayâ[1] púrusha, eshá rudró yád agníḥ, svâyâ evaí 'naṃ devátayai[1] nish-kṛîya rudrâyâ 'pi dadhâti, tâjag ârtim[1] â 'rchati[4] | somâ-raudráṃ carúṃ nír vapej jyóg-âmayâvî, sómaṃ vâ etásya ráso gachaty[5] agníṃ çárîraṃ yásya jyóg âmáyati, sómâd evâ 'sya rásaṃ nish-kṛîṇâty agnéḥ çárîram, utá yádi ‖ 4 ‖ itâ-'sur bhávati jîvaty evá; somâ-rudráyor vâ etáṃ grasitáṃ hótâ níshkhidati[6], sá îçvará ârtim[1] â-'rtor, anaḍvân[1] hótrâ déyo váhnir vâ anaḍvân váhnir hótâ váhninai 'vá váhnim âtmânaṃ spṛiṇoti | somâ-raudráṃ carúṃ nír vaped yáḥ kámáyeta: své 'smâ â-yátane bhrâtṛivyaṃ janayeyam íti; védim pari-gṛibyâ 'rdhám ud-dhanyâd ardhâṃ nâ, 'rdhám barhísha stṛiṇîyâd ardhâṃ nâ, 'rdhám idhmásyâ 'bhy-âdadhyâd[7] ardhâṃ ná, svá evâ 'smâ â-yátane bhrâtṛivyaṃ janayati ‖ 5 ‖ rudró, bheshajáṃ, vindáte, yádi, stṛiṇîyâd ardhâṃ, dvâdaça ça ‖ 10 ‖

1, 8, 22, 3-5. — K. 11, 5. — prâyâçcittim — tishyâpûrṇamâsa iti tishyâ-pûrṇamâse — sâkshâd iti sa-akshât — prokshâṇam iti pra-ukshâṇam — yâvât — mânavî iti — dhâyyé iti — dadhâti | agniḥ — svâyâḥ | eva | enam — nishkrîyeti niḥ-krîyâ — ârtim | eti | richati — gachati | agnim — nishkṛiṇâtîti niḥ-kṛiṇâti — itâsur itîta-asuḥ — nir iti | khidati | saḥ | îçvaraḥ | ârtim | ârtor ity â-artoḥ | anaḍvân — sve | asmai — barhishâḥ — abhyâdadhyâd ity âbhi-âdadhyât — sve — asmai.

11. aindrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vapen mârutáṃ saptá-kapâlaṃ grâma-kâma, índraṃ cai 'vá marútaç ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evâ 'smai sa-jâtân prá yachanti, grâmy evá bhavaty; â-havanîya aindrám ádhi çra-

10. [4] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9. [5] unbetont. [6] so ABW; nir iti | khkhidati C; s. Whitney zu P. 8, 24 (14, 8). [7] abhi zum Compos. gezogen.

11. aindrâdyâ ishṭayaḥ (2, 1, 11).

Digitized by Google

yati[1] gārha-patye mārutám, pâpa-vasyasásya ví-dhṛityai; saptá-kapâlo mârutó bhavati, saptá-gaṇâ vai marúto, gaṇa--çá evā 'smai sa-jâtān áva runddhe[2]; 'nû-'cyámâna ā̃ sâdayati, víçam evá ‖ 1 ‖ asmà ánu-vartmânaṃ karoty | etā̃m evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: kshatrā̃ya ca viçé ca sa-mádaṃ dadhyâm íty; aindrásyâ 'va-dyán brûyâd: índrâyā̃ 'nu brûhī 'ty â-çrā̃vya brûyân: marúto yajé 'ti, mârutásyâ 'va-dyán brûyân: marúd-bhyó 'nu brûhī 'ty â-çrā̃vya brûyâd: índraṃ yajé 'ti, svá evaí 'bhyo bhâga--dhéye sa-mádaṃ dadhâti, vi-ṭriṣhâṇā̃s tishṭhanty | etā̃m evá ‖ 2 ‖ nír vaped yáḥ kâmáyeta: kálperann íti; yathâ--devatám ava-dā̃ya yathâ-devatáṃ yajed, bhâga-dhéyenai 'vai 'nân yathâ-yathâṃ kalpayati, kálpanta evaí | "ndrám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped vaiçva-deváṃ dvā̃daça-kapâlaṃ grā̃ma-kâma; índraṃ cai 'vá víçvâṣç ca devā̃nt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā̃ 'smai sa-jâtān prá yachanti, grâmỳ evá bhavaty; aindrásyâ 'va-dā̃ya vaiçva-devásyā̃ 'va dyed[1] áthai "ndrásya ‖ 3 ‖ upárishṭâd[2], indriyéṇai 'vā̃ 'smâ ubhayátaḥ[3] sa-jâtān pári gṛihṇâty; upâdhâyỳa-pûrvayaṃ vā̃so dákshiṇâ sa-jâtānâm úpa-hityai | pṛíçniyai dugdhé praíyaṃgavaṃ[3 u. 4] carúṃ nír vapen marúd--bhyo grā̃ma-kâmaḥ, pṛíçniyai vaí páyaso marúto jātāḥ pṛíçniyai priyáṃgavo[3], mārutā̃ḥ khálu vaí devátayâ[3] sa-jâtā̃, marúta evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evā̃ 'smai sa-jâtān prá yachanti, grâmỳ evá bhavati; priyá-vatî[5] yâjyâ--'nuvâkỳe[5] ‖ 4 ‖ bhavataḥ priyám evaí 'naṽ samānā̃nâṃ[3] karoti, dvi-pádâ puro-'nuvâkỳâ bhavati dvi-páda evā̃ 'va runddhe[2], cátush-padâ yâjyâ cátush-pada evá paçū́n áva

---

11. [1] unbetont. [2] rumdhe ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ACW. B p. 330; prayyaṃgavaṃ D, praiyyaṃ[0] B p. 369. [5] s. P. 4, 52.

Digitized by Google

runddhe[3] | devâ-'surâḥ sáṃ-yattâ âsan, té devấ mithó ví-priyâ âsan, tè 'nyò 'nyásmai jyaíshṭhyāyấ 'tishṭhamânâç catur-dhấ vỳ akrâmann agnír vásu-bhiḥ sómo rudraír índro marúd-bhir váruṇa âdityaíḥ, sá índraḥ prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tám ‖ 5 ‖ etáyâ saṃ-jnấnyâ 'yâjayad, agnáye vásu-mate puroḍấçam[3] ashṭấ-kapâlaṃ nír avapat[1] sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍấçam[3] ékâdaça-kapâlaṃ váruṇâyâ "dityá-vate carúṃ, táto vấ índraṃ devấ jyaíshṭhyâyâ 'bhí sám ajânata | yáḥ samânaír[3] mithó ví-priyaḥ syất tám etáyâ saṃ-jnấnyâ yâjayed; agnáye vásu-mate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapet sómâya rudrá-vate carúm índrâya marútvate[3] puroḍấçam ékâdaça-kapâlaṃ váruṇâyâ "dityá-vate carúm, índram evaí 'nam bhûtáṃ jyaíshṭhyâya samânấ[3] abhí sáṃ jânate, vá-sishṭhaḥ samânấnâm bhavati ‖ 6 ‖ víçam evá, tishṭhanty etấm evấ, 'thaí "ndrásya, yâjyânuvâkyè, tám, váruṇâya, cáturdaça ca ‖ 11 ‖

2, 1, 11, 1-3. — K. 11, 5. — âhavanîya ity ấ-havanîyè — adhîti | çrayati — saptagáṇa iti sapta-gaṇâḥ — sve | eva — te | eva — anûcyamâna ity ánu-ucyamâne — kalpante — grâmî | eva — uparishṭât — ubhayatâḥ — priyaṃgávaḥ — te | anyaḥ | anyasmai — atishṭhamânâḥ | caturdheti catuḥ-dhâ — marut-vate — abhi | sam iti | ajânata — abhi | sam iti | jânate.

12. [a]hiraṇya-garbhá; [b]ấpo ha yát; [c]prájâ-pate | [d]sá veda putráḥ pitáraw sá mâtáraw sá sùnúr bhuvat sá bhuvat púnar-maghaḥ | sá dyấm aúrṇod antárikshaw[1] sá súvaḥ sá víçvâ bhúvo abhavat[2] sá ấ 'bhavat ‖ [e]úd u tyám; [f]ci-trám | [g]sá pratna-ván návîyasấ 'gne dyumnéna saṃ-yátâ | bṛihát tatantha bhânúnâ ‖ [h]ní kấvyâ vedhásah çáçvatas

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ([c]o a[c] und [c]e a[c]) ABW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

kar[3] háste dádhânaḥ || 1 || náryâ purū́ṇi | agnír bhuvad rayi-pátî rayîṇā́ʊ satrā́ cakrâṇó amṛ́tâni[2] víçvâ || [l] híraṇya-pâṇim ûtáye savitā́ram úpa hvaye | sá céttâ devátâ[1] padám || [k] vâmám adyá savitar vâmám u çvó divé-dive vâmám asmá-bhyaʊ sâvîḥ | vâmásya hí ksháyasya deva bhū́rer ayā́ dhiyā́ vâma-bhā́jaḥ syâma || [l] báḍ itthā́ párvatânâṃ khidrám bibharshi pṛithivi | prá yā́ bhûmi pravatvati[1] mahnā́ jinóshi || 2 || mahini || [m] stómâsas tvâ vi-câriṇi práti shṭobhanty[4] aktú-bhiḥ | prá yā́ vā́jaṃ ná héshantam perúm ásyasy arjuni || [n] ṛidûdáreṇa[1] sákhyâ saceya yó mâ ná ríshyed dhary-açva pîtáḥ | ayáṃ yáḥ sómo ny-ádhâyy asmé tásmâ índram pra-tíram emy ácha || [o] ā́pânta-manyus tṛipála-prabharmâ dhúniḥ çímîvâñ[1] cháru-mâʊ[5] ṛijîshī́[6] | sómo víçvâny atasā́ vánâni nā́ 'rvā́g índram prati-mā́nâni debhuḥ || [p] prá || 3 || suvânáḥ sóma ṛita-yúç ciketé 'ndrâya bráhma jamádagnir[1] árcan | vṛíshâ yantā́ 'si çávasas turásyâ 'ntár yacha gṛiṇaté dhartráṃ dṛiʊha || [q] sa-bā́dhas te mádaṃ ca çushmayáṃ[1] ca bráhma náro brahma-kṛítaḥ saparyan[1] | arkó vâ yát turáte sóma-cakshâs tátré 'd índro dadhate pṛit-sú turyā́m || [r] váshaṭ te vishṇav[7] âsá ā́ kṛiṇomi tán me jushasva çipi-vishṭa havyám || 4 || várdhantu tvâ su-shṭutáyo gíro me yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ || [s] prá tát te adyá[2] çipi-vishṭa nā́mâ 'ryáḥ çaʊsâmi vayúnâni vidvā́n | tám tvâ gṛiṇâmi tavásam átavîyân ksháyantam asya rájasaḥ parâké[1] || [t] kím ít te vishṇo pari-cákshyam bhût prá yád vavakshé çipi-vishṭó asmi[2] | mā́ várpo asmád[2] ápa gûha etád yád anyá-rûpaḥ sam-ithé babhū́tha || 5 || [u] ágne dā́ dâçúshe rayíṃ vîrá-vantam párî-ṇasam | çiçîhí naḥ sûnu-

---

12. [3] so (°s kar) ABW; s. P. 8, 24. [4] so (shṭ°) ABW, s. P. 6, 4. [5] so B, °ncharu° AW; s. P. 5, 24. [6] so (°âʊ) ABW, s. P. 9, 20. [7] so (°av) ABW; s. 10, 19. 21. 22.

Digitized by Google

-mátaḥ || [v] dā́ no agne[2] çatíno dā́ḥ sahasríṇo duró ná vā́jaꣳ çrútyâ ápâ[8] vṛidhi | prā́cî[1] dyā́vâ-pṛithivī́ bráhmaṇâ kṛidhi súvar ṇá[9] çukrám usháso ví didyutuḥ || [w] agnír dâ drávi-ṇaṃ vîrá-peçâ agnír ṛíshiṃ yáḥ sahásrâ sanóti | agnír diví havyám ā́ tatânâ 'gnér dhā́mâni ví-bhṛitâ puru-trā́ || [z] mā́ || 6 || no mardhîr, [y] ā́ tū́[10] bhara | [x] ghṛitáṃ ná pûtáṃ tanū́r arepā́ḥ çúci híraṇyam | tát te rukmó ná rocata sva-dhâ-vaḥ | [aa] ubhé su-çcandra sarpísho dárvî çrîṇîsha âsáni | utó na út pupûryâ ukthéshu çavasas pata[11] íshaꣳ stotṛí-bhya ā́ bhara || [bb] vā́yo çatáꣳ hárîṇâṃ yuvásva póshyâṇâm | utá vâ te sahasríṇo rátha ā́ yâtu pā́jasâ || [cc] prá yā́bhiḥ || 7 || yā́si dâçvā́ꣳsam áchâ[8] niyúd-bhir vâyav[7] ishṭáye dur-oṇé | ní no rayíꣳ su-bhójasaṃ yuve 'há ní vîrá-vad gávyam áçvi-yaṃ ca rā́dhaḥ || [dd] revátîr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema || [ee] revā́ꣳ[1 u. 5] íd re-váta[1] stotā́ syā́t tvā́-vato maghónaḥ | pré 'd u hari-vaḥ çru-tásya || 8 || dádhâno, jinóshi, debhuḥ prá, havyám, babhū́tha, mā́, yā́bhiç, catvâriꣳçác ca || 12 ||

2, 3, 2, 1-9. — [a.b.c 12] Ṛ. 10, 120, 1.7.10; [d] B. 3, 5, 7, 2. Ath. 7, 1, 2; [e.f 13] Ṛ. 1, 50, 1. 115, 1; [g] 6, 16, 21; [h] 1, 72, 1; [i] 1, 22, 5; [k 14] 6, 71, 6; [l.m] 5, 84, 1.2; [n] 8, 48, 10; [o] 10, 89, 5; [p.q] nur hier; [r.s.t] Ṛ. 7, 99, 7. 100, 5.6; [u] 3, 24, 5; [v] 2, 2, 7; [w] 10, 80, 4; [x.y 15] 4, 20, 10. 3, 36, 9; [z] 4, 10, 6; [aa] 5, 6, 9; [bb] 4, 48, 5; [cc] 7, 92, 3; [dd] 1, 30, 13; [ee] 8, 2, 13. — saḥ | dyâm | aurṇót | a̱ntarikṣham | saḥ | suvàḥ | saḥ | viçvā́ḥ | bhuvàḥ | a̱bha̱va̱t | saḥ | eti | a̱bha̱va̱t — çaçvàtaḥ |

12. [8] so (â) ABW; s. P. 3, 12. [9] so (°r ṇa) ABW; s. P. 7, 2. [10] so (tû) ABW, s. P. 3, 14. [11] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [12] nur die pratîka, weil [a.b] sich in IV, 1, 8, 3.5 und [c] in I, 8, 14, 2 vorfindet (alle drei Male nicht in yâjyânuvâkyâ-Abschnitten). Es wird hierdurch die frühere Existenz des übrigen Textes gegenüber diesen je am Schlusse der einzelnen anuvâka angehängten yâjyânuvâkyâ-Abschnitten erhärtet; s. die Noten zu I, 5, 5, 2. 11, 4. [13] nur die pratîka, weil bereits in I, 4, 43, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [14] da sich dieser Vers bereits in I, 4, 23, 1 (keinem yâjyâ-Abschnitt) vorfindet, so befremdet, daſs er hier ganz, nicht bloſs durch das pratîkam aufgeführt wird. [15] nur die pratîka, weil die Verse bereits in I, 7, 13, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden.

Digitized by Google

kaḥ — saḥ | cettâ | devatâ — pravatvati — pratîti | stobhanti — ṛidûdareṇa — asme[16] iti — çimîvân | çarûmân iti çarû-mân — ṛitayur ity ṛita-yuḥ — jamadâgnih — yantâ | asi — çushmayam — saparyan — turate[17] — vishṇo[18] | âsaḥ | eti — nâmâ | aryaḥ — parâke — vishṇo iti — gûhaḥ — agnê | dâḥ — parîṇasam[19] iti pari-nasam — dâḥ | naḥ — çrutyai | apeti — prâcî[20] iti — suvâḥ | na — vîti | didyutuḥ — agniḥ | dâḥ — eti | tu | bharа — ubhe[16] iti | sucçandreti[21] su-candra — darvî[20] iti | çrîṇîshe — uto iti — çavasaḥ | pate — vâyo iti — achâ — vâyo[18] | ishṭayê | duroṇa iti duḥ-one — yuvа | iha | nîti — revatîḥ — sadhamâda iti sadha-mâdâḥ — kshumantâḥ — revân | it | revatâḥ — syât | tvâvâta[22] iti tva-vataḥ | maghonâḥ — preti | it | u.

prajâ-patis tâḥ sṛishṭâ, agnâye pathikṛite, 'gnâye kâmâyâ, 'gnâyê 'nnavate, vaiçvânarâm, âdityâm carûm, aindrâm carûm, índrâyâ 'nvṛijava, âgnâvaishṇavâm, asau somâraudrâm, aindrâm ékâdaçakapâlaṃ, hiraṇyagarbhó, dvâdaça ‖ 12 ‖

prajâpatir (1, 1), agnâye kâmâyâ (3, 1), 'bhí sám bhavato (4, 7), yó vidvishâṇâyor (6, 2), idhmé sâm nahyed (8, 2), âgnâvaishṇavâm (9, 6), upárishṭâd (11, 4), yâsi dâçvâṃsam (12, 8), ékasaptatiḥ ‖ 71 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe
dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. âdityébhyo bhúvadvad-bhyaç carúṃ nír vaped bhûti-kâma; âdityâ vâ etám bhûtyai práti nudante yó 'lam bhûtyai sán bhûtiṃ ná prâ-"pnóty, âdityân evá bhúvad-vataḥ svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam bhûtiṃ gamayanti, bhávaty evâ | "dityébhyo dhârâyad-vad-bhyaç carúṃ nír vaped ápa-ruddho vâ 'pa-rudhyámâno vâ; "dityâ vâ apa-roddhâra âdityâ ava-gamayitâra, âdityân evá dhârâyad-vataḥ ‖ 1 ‖ svéna bhâga-dhéyenó

12. [16] s. P. 4, 9. 11. [17] turate Mspt. im Pet. W. unter √tur. [18] ohne iti, weil nicht pragṛihya; hiernach ist Whitney's Angabe zu P. 4, 7 p. 104. 429 zu berichtigen. [19] mit avagraha! und s. P. 3, 7. 7, 4. [20] s. P. 4, 13. 12. [21] s. P. 5, 5. [22] s. P. 3, 5.

3, 1. bhûtikâmâdînâṃ caravaḥ (2, 1, 11).

Digitized by Google

'pa dhâvati, tá evaí 'nam viçí dâdhraty, anapa-rudhyó bhavaty | ádité 'nu manyasvé 'ty apa-rudhyámâno 'sya padám ấ dadîte, 'yáṃ vấ áditir, iyám evấ 'smai râjyám ánu manyate: satyấ "-çîr íty âha, satyấm evấ "-çishaṃ kuruta; ihá mána íty âha, pra-jấ evấ 'smai sá-manasaḥ karoty; úpa pré 'ta marutaḥ ‖ 2 ‖ su-dânava enấ viçpátinâ[1] 'bhy amúo rấjânam íty âha, mârutî vaí víḍ, jyeshṭhó viçpátir[1], viçaí 'vaí 'nao râshṭréna sám ardhayati | yáḥ parástâd[1] grâmya-vâdî syất tásya gṛihấd vṛîhîn ấ harec, chuklấoç ca kṛishṇấoç ca ví cinuyâd, yé çuklấḥ[2] syús tám âdityáṃ carúṃ nír vaped, âdityấ vaí devatáyâ[1] víḍ, víçam evấ 'va gachati ‖ 3 ‖ áva-gatâ 'sya víḍ ánava-gatao râshṭrám íty âhur; yé kṛishṇấḥ syús tám vâruṇáṃ carúṃ nír vaped, vâruṇám vaí râshṭrám, ubhé[3] evá víçaṃ ca râshṭráṃ cấ 'va gachati | yádi nấ 'va-gáched imám ahám âdityébhyo bhâgám nír vapâmy ấ 'múshmâd amúshyai viçó 'va-gantor íti nír vaped, âdityấ evaí 'nam bhâga-dhéyam pre-'psánto víçam áva ‖ 4 ‖ gamayanti | yádi nấ 'va-gáched âçvatthân[1] mayúkhânt saptá madhyame-'shṭâyâm úpa hanyâd: idám ahám âdityấn badhnâmy ấ 'múshmâd amúshyai viçó 'va-gantor íty, âdityấ evaí 'nam baddhá-vîrâ víçam áva gamayanti | yádi nấ 'va-gáched etám evấ "dityáṃ carúṃ nír vaped, idhmé 'pi mayúkhânt sáṃ nahyed, anapa-rudhyám evấ 'va gachaty; âçvatthâ[1] bhavanti, marútâṃ vấ etád ójo yád açvatthá[1], ójasai 'vá víçam áva gachati; saptá bhavanti, saptá-gaṇâ vaí marúto, gaṇa-çá evá víçam áva gachati ‖ 5 ‖ dhârâyadvato, maruto, gachati, víçam ávai, 'tád, ashṭấdaça ca ‖ 1 ‖

---

1. [1] ohne avagraha. [2] s. schol. zu P. 9, 1. [3] s. P. 4, 11.

Digitized by Google

2, 1, 11, 3-6. — K. 11, 6. — satyâ | âçîr ity â-çîḥ — upâ | preti | ita — enâ | viçpatinâ | abhîti — viçpatîḥ — parastât — ubhe iti — eti | amushmât — âçvâtthân — madhya-meshâyâm iti madhyama-îshâyâm — baddhavîrâ iti baddha-vîrâḥ — idhme | apîti — açvatthaḥ — saptagaṇâ iti sapta-gaṇâḥ.

2. devâ vai mṛityór abibhayus, té prajâ-patim úpâ 'dhâvan, tébhya etâm prâjâ-patyâm çatá-kṛishṇalâm nír avapat, táyai 'vai 'shv amṛítam adadhâd; yó mṛityór bibhîyât tásmâ etâm prâjâ-patyâm çatá-kṛishṇalâm nír vapet, prajâ-patim evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smiun âyur dadhâti, sárvam âyur eti; çatá-kṛishṇalâ bhavati, çatâ-'yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, âyushy evé 'ndriyé ‖ 1 ‖ práti tishṭhati; ghṛité bhavaty, âyur vai ghṛitám, amṛítam hiraṇyam, âyuç cai 'vâ 'smâ amṛítaṃ ca samîcî[1] [2] dadhâti; catvâri-catvâri kṛishṇálâny áva dyati catur-avattâsyâ "ptyâ; eka-dhâ brahmâṇa úpa haraty, eka-dhai 'vá yájamâna âyur dadhâty | asâv âdityó ná vy arocata, tásmai devâḥ prâyaçcittim[1] aichan, tásmâ etâm sauryâṃ carúṃ nír avapan, ténai 'vâ 'smin ‖ 2 ‖ rúcam adadhur; yó brahmavarcasá-kâmaḥ syât tásmâ etâm sauryâṃ carúṃ nír vaped, amúm evâ "dityâm svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smin brahma-varcasâṃ dadhâti, brahma-varcasy evá bhavaty; ubhayáto[1] rukmaú bhavata, ubhayáta evâ 'smin rúcaṃ dadhâti; prayâjé-prayâje kṛishṇálaṃ juhoti, dig-bhyá evâ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[3] | âgneyám ashṭâ-kapâlam nír vapet sâvitrâṃ dvâdaça-kapâlam bhûmyai ‖ 3 ‖ carúṃ yáḥ kâmáyeta: hiraṇyaṃ vindeya hiraṇyam mó 'pa named iti; yád âgneyó bhá-

2. mṛityubhîtâdînâm ishṭayaḥ (2, 2, 12). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 31. [3] rumdhe (9a) ABCDW.

Digitized by Google

vaty âgneyáṃ vaí híraṇyaṃ yásyai 'vá híraṇyaṃ ténai 'vaí 'nad vindate, sâvitró bhavati savitṛí-prasûta evaí 'nad vindate, bhûmyai carúr bhavaty asyâm evaí 'nad vindata, úpai 'naꣳ híraṇyaṃ namati | ví vâ eshá indriyéṇa vîryeṇa 'rdhyate yó híraṇyaṃ vindáta; etâm ‖ 4 ‖ evá nír vaped dhíraṇyaṃ vittvâ, né 'ndriyéṇa vîryeṇa vy ṛidhyata | etâm evá nír vaped yásya híraṇyaṃ náçyed; yád âgneyó bhávaty âgneyáṃ vaí híraṇyaṃ yásyai 'vá híraṇyaṃ ténai 'vaí 'nad vindati, sâvitró bhavati savitṛí-prasûta evaí 'nad vindati, bhûmyai carúr bhavaty asyâṃ vâ etán naçyati yán náçyaty asyâm evaí 'nad vindatî | 'ndraḥ ‖ 5 ‖ tváshṭuḥ sómam abhî-sháhâ 'pibat, sá víshvañ[1] vy ârchat, sá indriyéṇa soma-pîthéna vy ârdhyata; sá yád ûrdhvám ud-ávamît té çyâmâkâ abhavant; sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat; tásmâ etáꣳ somendráꣳ[1] çyâmâkáṃ carúṃ nír avapat ténai 'vâ 'sminn indriyáꣳ soma-pîthám adadhâd; ví vâ eshá indriyéṇa soma-pîthéna 'rdhyate yáḥ sómaṃ vámiti; yáḥ soma-vâmî syât tásmai ‖ 6 ‖ etáꣳ somendráꣳ[1] çyâmâkáṃ carúṃ nír vapet, sómaṃ cai 'vé 'ndraṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'sminn indriyáꣳ soma-pîthám dhatto, né 'ndriyéṇa soma-pîthéna vy ṛidhyate; yát saumyó bhávati soma-pîthám evâ 'va runddhe[2], yád aindró bhávatî 'ndriyáṃ vaí soma-pîthá indriyám evá soma-pîthám áva runddhe[3]; çyâmâkó bhavaty, eshá vâvá sá sómaḥ ‖ 7 ‖ sâ-'kshâd evá soma-pîthám áva runddhe[3] | 'gnáye dâtré puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṃ nír vaped índrâya pra-dâtré puroḍâçam[1] ékâdaça-kapâlam paçú-kâmo, 'gnír evâ 'smai paçûn pra-janáyati vṛiddhán índraḥ prá yachati; dádhi mádhu ghṛitám ấpo dhânâ bhavanty, etád vai paçûnāꣳ rûpáꣳ, rûpénai 'vá paçûn áva runddhe[3]; pañca-gṛihîtám bhavati, páñktâ[4] hi pa-

Digitized by Google

çávo; bahu-rûpám bhavati, bahu-rûpâ hí paçávaḥ ‖ 8 ‖ sám-riddhyai[5]; prâjâ-patyám bhavati, prâjâ-patyâ vaí paçávaḥ, prajâ-patir evâ 'smai paçûn prá janayaty; âtmâ vaí púrushasya mádhu, yán mádhv agnaú juhóty âtmânam evá tád yájamâno 'gnaú prá dadhâti; pañktyâu[4] yâjyâ-'nuvâkye[6] bhavataḥ, pâñktaḥ[4] púrushaḥ pâñktâḥ[4] paçáva, âtmânam evá mṛityór nish-krîya paçûn áva runddhe[3] ‖ 9 ‖ indriyè, 'smin, bhûmyâ, etâm, índraḥ, syât tásmai, sómo, bahurûpâ hí paçáva, ékacatvâriṁçac ca ‖ 2 ‖

2, 2, 12, 1-8. — K. 11, 4. 1. 2. — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — samîcî iti — âptyai — brahmaṇé — yajámâne — prâyâçcittim — ubhayatâḥ — enat | vindate | upeti — vindatè — vîti | ridhyate — abhîshahety[7] âbhi-sahâ — vishvañ | vîti | ârchat — vîti | ârdhyata — somendram — eshaḥ | vâva | saḥ — prajanayatîti pra-janayâti — dhânâḥ — pâñktâḥ | hi.

3. devâ vai sattrám[1] âsatá 'rddhi-parimitam yáças-kâmâs, téshâṁ sómaṁ râjânam yáça ârchat, sá girím úd ait, tám agnír ánu 'd ait, tâv agnî-shómau sám abhavatâm; tâv índro yajná-vibhrashṭó 'nu párai "t, tâv abravîd: yâjáyatam mé 'ti; tásmâ etâm íshṭim nír avapatâm: âgneyám ashṭâ-kapâlam aindrám ékâdaça-kapâlaṁ saumyâm carúm, táyai 'vâ 'smin téjaḥ ‖ 1 ‖ indriyám brahma-varcasám adhattâm | yó yajná-vibhrashṭaḥ syât tásmâ etâm íshṭim nír vaped: âgneyám ashṭâ-kapâlam aindrám ékâdaça-kapâlaṁ saumyâm carúm; yád âgneyó bhávati téja evâ 'smin téna dadhâti, yád aindró bhávatî 'ndriyám evâ 'smin téna dadhâti, yát saumyó brahma-varcasám ténâ; "gneyásya ca saumyásya cai "ndré sam-âçleshayet[2], téjaç

2. [4] °ât° ACD; s. Whitney zu P. 14, 23 p. 388. [5] °ridhyai ACDW. [6] s. P. 4, 62. [7] s. P. 3, 7.

3. yajnavibhrashṭâdinâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] satram ABCDW. [2] als Compositum!

Digitized by Google

cai 'vâ 'smin brahma-varcasâṃ ca samîci[3 a. 4] ‖ 2 ‖ dadhâty | agnî-shomîyam ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped yáṃ kắmo nó 'pa-námed; âgneyó vaí brâhmaṇáḥ, sá sómam pibati, svắm evá devátâa[3] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí 'vaí 'naṃ kắmena sám ardhayaty, úpai 'naṃ kắmo namaty | agnî-shomîyam ashṭâ-kapâlaṃ nír vaped brahmavarcasá-kâmo, 'gnî-shómâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tắv evắ 'smin brahma-varcasáṃ dhatto, brahma-varcasỳ evá ‖ 3 ‖ bhavati; yád ashṭâ-kapâlas ténâ "gneyó, yác chyâmâkás téna saumyáḥ, sám-ṛiddhyai[5] | sómâya vâjíne çyâmâkáṃ carúṃ nír vaped yáḥ klaíbyâd[6] bibhîyắd; réto hí vắ etásmâd vắjinam apa-krắmaty áthai 'shá klaíbyâd[6] bibhâya, sómam evá vâjínaa svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smin réto vắjinaṃ dadhâti, ná klíbó[7] bhavati | brâhmaṇas-patyám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped grắma-kâmaḥ ‖ 4 ‖ bráhmaṇas pátim[7] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evắ 'smai sa-jâtắn prá yachati, grâmỳ evá bhavati; gaṇá-vatî[9] yâjyâ-'nuvâkỳe[9] bhavataḥ, sa-jâtaír evaí 'naṃ gaṇá-vantaṃ karoty | etắm evá nír vaped yáḥ kâmáyeta: bráhman víçaṃ ví nâçayeyam íti; mârutî[9] yâjyâ-'nuvâkỳe[9] kuryâd, bráhmann evá víçaṃ ví nâçayati ‖ 5 ‖ téjaḥ, samîci, brahmavarcasy èvá, grắmakâmas, trícatvâriṃçac ca ‖ 3 ‖

2, 3, 14, 1-8. — K. 10, 2. 11, 4. — âsata | ṛiddhiparimitaṃ ity ṛiddhi-parimitaṃ | yaçáskâmâ iti yaçáḥ-kâmâḥ — yaçáḥ | ârchat — anú | ud iti | ait — agnîshomâv ity agnî-somaú — anú | pareti | ait — samâçlèshayed iti sam-âçlèshayet — samîci iti — agnîshomîyam ity ágnî-somîyám — brâhmaṇaspatyam iti brâhmaṇaḥ-patyam — brahmáṇaḥ | patim — grâmî — gaṇavátî iti gaṇa-vatî — mârutî iti.

3. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 31. [5] ṛidhyai ACDW. [6] [c]vy[o] W. [7] [o]bo auch W. [8] so ([o]s p[o]) ABW, s. P. 8, 27. [9] s. P. 4, 52.

Digitized by Google

4. aryamṇé[1] carúṃ nír vapet suvargá-kâmo; 'saú vấ âdityò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṁ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty | aryamṇé[1] carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: dấna-kâmâ me pra-jấḥ syur íty; asaú vấ âdityò 'ryamấ, yáḥ khálu vaí dádâti sò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evá ‖ 1 ‖ asmai dấna-kâmâḥ pra-jấḥ karoti, dấna-kâmâ asmai pra-jấ bhavanty | aryamṇé carúṃ nír vaped yáḥ kâmáyeta: svastí[1] janátâm[1] iyâm íty; asaú vấ âdityò 'ryamấ, 'ryamáṇam evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ tád gamayati yátra jígamishatî' | 'ndro vaí devấnâm ânu-jâvará âsît, sá prajấ-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ níḥ ‖ 2 ‖ avapat ténai 'vaí 'nam ágraṃ devátânâm[1] páry aṇayad[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] akarod budhnấd evaí 'nam ágram páry aṇayad[2]; yó râjanya ânu-jâvaráḥ syất tásmâ etám aindrám ânu-shûkám ékâdaça-kapâlaṃ nír vaped, índram evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'nam ágraṁ samânấnâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] bhavato budhnấd evaí 'nam ágram ‖ 3 ‖ pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshấ hy etásya devátâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai[4] | yó brâhmaṇá ânu-jâvaráḥ syất tásmâ etám bârhaspatyám[1] ânu-shûkáṃ carúṃ nír vaped, bṛíhas-pátim[1] evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati sá evaí 'nam ágraṁ samânấnâm[1] pári ṇayati[2], budhná-vatî[3] ágra-vatî[3] yâjyâ-'nuvâkye[3] bhavato budhnấd evaí 'nam ágram pári ṇayaty[2], ânu-shûkó bhavaty eshấ hy etásya de-

---

4. svargakâmâdînâm ishṭayaḥ (2, 3, 14). [1] ohne avagraha. [2] so (mit ṇ) ABW; s. P. 7, 5. [3] s. P. 4, 52. [4] ṛidhyai ACDW.

Digitized by Google

vâtâ[1] yá ânu-jâvaráḥ, sám-ṛiddhyai ‖ 4 ‖ evá, nír, ágram, etásya, catvári ca ‖ 4 ‖

2, 3, 14, 4-6. — K. 11, 4. — suvargam iti suvaḥ-gam — dânâkâmâ iti dânâ-kâmâḥ | me — asmai | prajâ iti pra-jâḥ — svasti | janatâm — ânushûkam ity ânu-sûkam — parîti | anayat — samânânâm | parîti | nayati — bârhaspatyam — bṛihaspatim.

5. prajấ-pates tráyas-triṁçad duhitára âsan, tâḥ sómâya rấjne 'dadât, tấsaṁ rohiṇī́m úpai "t, tấ ṛ́shyantîḥ púnar agachan, tấ ánv ait, tâḥ púnar ayâcata, tấ asmai ná púnar adadât, sò 'bravîd: ṛitám amîshva yáthâ samâvac-chá[1] upai-'shyấmy átha te púnar dâsyâmî 'ti, sá ṛitám âmît, tấ asmai púnar adadât, tấsaṁ rohiṇī́m evó 'pa ‖ 1 ‖ ait, tám yákshma ârchad; rấjânam yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma yát pấpîyân abhavat tát pâpa-yakshmásya yáj jâyấbhyó 'vindat táj jâyényasya[2], yá evám etéshâṁ yákshmâṇâṁ jánma véda naí 'nam eté yákshmâ vindanti; sá etấ evá namasyánn[2] úpâ 'dhâvat, tấ abruvan: váraṁ vṛiṇâmahai samâvac-chá[1] evá na úpâ 'ya íti, tásmâ etám ‖ 2 ‖ âdityáṁ carúṁ nír avapan, ténai 'vaí 'nam pâpất srấmâd amuñcan | yáḥ pâpayakshmá-gṛihîtaḥ syất tásmâ etám âdityáṁ carúṁ nír vaped, âdityấn evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evaí 'nam pâpất srấmân muñcanty | amâ-vâsyấyâṁ nír vaped, amúm evaí 'nam â-pyấyamânam ánv ấ pyâyayati; návo-navo bhavati jấyamâna íti puro-'nuvâkyấ[3] bhavaty âyur evấ 'smin táyâ dadhâti, yám âdityấ aṁçúm â-pyâyáyantî́

---

5. râjayakshmagṛihîtasyeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] °vacha ACD. [2] ohne avagraha. [3] diese hiesige direkte Aufführung der puronuvâkyâ und yâjyâ (vgl. II, 4, 14, 1) ist ein weiterer Beweis für die sekundäre Zuthat der yâjyâ-Abschnitte (s. note zu I, 5, 5, 2. II, 2, 12, 1). [4] zum Accent s. schol. zu P. 10, 10.

Digitized by Google

'ti yâjyai[3a. 4] " 'vaí 'nam etáyâ pyâyayati ‖ 3 ‖ evó 'pai, 'tám, asmin, tráyodaça ca ‖ 5 ‖

2, 4, 14, 1. (B. 3, 1, 3, 1). — K. 11, 3. — samâvaccha[1] iti samâvat-çaḥ | upaishyâmîty úpa-eshyâmi — ârchat — ârat — jâyâbhyâḥ — jâyenyâsya — yakshmâḥ — upeti | ayaḥ — anú | eti | pyâyayati — yâjyâ | eti | eva | enam.

6. prajâ-patir devébhyo 'nnâ-'dyaṃ vy-âdiçat[1], sò 'bravîd: yád imâṅ lokâṅ[2] abhy ati-ricyâtai[3], tán mámâ 'sad íti, tád imâṅ lokâṅ abhy áty aricyaté 'ndraꣳ rấjânam índram adhi-râjám índraꣳ sva-rấjânaṃ, táto vaí sá imâṅ lokẫs[2] tredhấ[4] 'duhat, tát tri-dhấtos tridhâtu-tvám | yáṃ kâmáyetâ: 'nnâ-'dâḥ syâd íti tásmâ etáṃ tri-dhấtuṃ nír vaped índrâya rấjne puroḍấçam[4] ‖ 1 ‖ ékâdaça-kapâlam índrâyâ 'dhi-râjấyé 'ndrâya sva-rấjne; 'yáṃ vấ índro rấjâ 'yám índro 'dhi-râjò 'sấv índraḥ sva-rấḍ, imấṃ evá lokấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smâ ánnam prá yachanty, annâ-'dá evá bhavati, yáthâ vatséna práttâṃ[4] gấṃ duhá evấṃ evé 'mấṅ lokấṅ[2] práttân[4] kấmam annâ-'dyaṃ duha; ut-tânéshu kapấleshv ádhi çrayaty, áyâtayâma-tvâya; tráyaḥ puroḍấçâ bhavanti, tráya imé lokấ, eshấṃ lokấnâm ấptyâ; úttara-uttaro jyấyân bhavaty, evám iva hí 'mé lokấḥ, sám-riddhyai[5]; sárveshâm abhi-gamâyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraṃ; vy-atyấsaṃ ánv âhấ, 'nir-dâhâya ‖ 2 ‖ puroḍấçaṃ, tráyaḥ, shâḍvi◌ꣳçatiç ca ‖ 6 ‖

2, 4, 14, 1. 2. — K. 10, 10. — annâdyam ity ánna-adyâm | vyâdiçad iti vi-âdiçat — abhîti | atiricyâtâ ity âti-ricyâtai — asat — abhi | atîti | aricyata — imân | lokân | tredhâ | aduhat — ayam | vai | indraḥ | râjâ | ayam — asau —

6. annâdanaçaktikâmasya tridhâtur yâgaḥ (2, 4, 14). [1] als Compositum! [2] °m lo° W (ter), °nlo° A. W (einmal), °n (mit virâma) lo° B; zu °kâ◌ꣳs s. P. 6, 14. [3] Wurzel betont. [4] ohne avagraha. [5] °ridhyai ACDW.

Digitized by Google

prattâm — duhe — prattân — duhe — purodâçâḥ — âptyai — hi | ime.

7. devâ-'surâḥ sâṃ-yattâ âsan, tân devân ásurâ ajayan, té devâḥ parâ-jigyânâ ásurâṇâṃ vaiçyam úpâ "yan, tébhya indriyáṃ vîryam ápâ 'krâmat; tád índro 'câyat, tád ánv ápâ 'krâmat, tád ava-rúdhaṃ nâ 'çaknot, tád asmâd abhy-ardhò 'carat; sá prajâ-patim úpâ 'dhâvat, tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ 'yâjayat, táyai 'vâ 'sminn indriyáṃ vîryam adadhâd | yá indriyá-kâmaḥ ‖ 1 ‖ vîrya-kâmaḥ syât tám etáyâ sárva-pṛishṭhayâ yâjayed; etâ evá devátâḥ[1] svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâ evâ 'sminn indriyáṃ vîryaṃ dadhati | yád índrâya râthaṃ-tarâya nir-vápati yád evâ 'gnés téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya bárhatâya yád evé 'ndrasya téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya vairûpâya[1] yád evá savitús téjas tát ‖ 2 ‖ evâ 'va runddhe[2], yád índrâya vairâjâya[1] yád evá dhâtús téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya çâkvarâya yád evá marútâṃ téjas tád evâ 'va runddhe[2], yád índrâya raivatâya[1] yád evá bṛihaspátes[1] téjas tád evâ 'va runddha[2], etávanti[1] vaí téjâṁsi, tâny evâ 'va runddha[2]; ut-tânéshu kapâleshv ádhi çrayaty, ayâtayâma-tvâya; dvâdaça-kapâlaḥ purodâçaḥ[1] ‖ 3 ‖ bhavati, vaiçvadeva-tvâya; sam-antám pary-ávadyati[3], sam-antám evé 'ndriyáṃ vîryaṃ yájamâne dadhâti; vy-atyâsam ánv âhâ, 'nir-dâhâyâ; 'çva ṛishabhó vṛishṇír bastáḥ sâ dákshiṇâ, vṛisha-tvâyai | 'táyai 'vá yajetâ 'bhi-çasyámâna, etâç cé 'd vâ asya devátâ[1] ánnam adánty adánty uv[4] evâ 'sya manushyâḥ ‖ 4 ‖ indriyákâmaḥ, savitús téjas tát, purodâço, 'shṭâtriṁçac ca ‖ 7 ‖

---

7. sarvapṛishṭhâ vîryakâmâbhiçastayoḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] rumdhe ABCDW. [3] als Compositum! [4] so ABW; s. P. 9, 16.

Digitized by Google

2, 4, 14, 2-4. — K. 10, 10. — upeti | âyan — anú | apeti | akrâmat — abhyardha ity abhy-ardhaḥ — etâvânti — paryavâdyatîti pari-avâdyati — etâç | ca | id | vai — adanti | adanti | u | eva.

8. Râjano vai Kauṇeyâḥ Kratu-jîtaṃ Jânakiṃ cakshur-vânyam ayât, tásmâ etâm íshṭiṃ nír avapad: agnáye bhrâjasvate[1] puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṁ sauryáṃ carúm agnáye bhrâjasvate[1] puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṃ, táyai 'vâ 'smiñ cákshur[2] adadhâd | yáç cákshush-kâmaḥ syât tásmâ etâm íshṭiṃ nír vaped: agnáye bhrâjasvate[1] puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṁ sauryáṃ carúm agnáye bhrâjasvate[1] puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlam, agnér vai cákshushâ manushyâ ví ‖ 1 ‖ paçyanti[3] sûryasya devâ, agníṃ cai 'vá sûryaṃ ca svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tâv evâ 'smiñ cákshur[2] dhattaç cákshushmân[1] evá bhavati | yád âgneyaú bhávataç cákshushî[4] evâ 'smin tát práti dadhâti, yát sauryó nâsikâṃ ténâ; 'bhítaḥ[1] sauryám âgneyaú bhavatas, tásmâd abhíto nâsikâṃ cákshushî[4], tásmân nâsikayâ cákshushî[4] ví-dhṛite[4] | samânî[1-4] yâjyâ-'nuvâkye[4] bhavataḥ, samânâu[1] hí cákshuḥ sám-ṛiddhyâ[5] | úd u tyáṃ jâtá-vedasaṁ[6], saptá tvâ harito ráthe[6], citráṃ devânâm úd agâd ánîkam[6] íti píṇḍân prá yachati, cákshur evâ 'smai prá yachati, yád evá tásya tát ‖ 2 ‖ ví, hy, âshṭâviṁçatiç ca ‖ 8 ‖

2, 4, 14, 4. 5. — cakshurvanyam iti cakshuḥ-vanyàm —

---

8. cakshushkâmasya trihavishkeshṭiḥ (2, 4, 14). [1] ohne avagraha. [2] °nc° A, n mit virâma B, °mc° W; s. P. 5, 21. [3] unbetont. [4] s. P. 4, 12. 11. 52. [5] ṛidhyâ (°ai) ABCDW. [6] nur der erste und letzte dieser drei hier nur mit dem pratika angeführten Verse war bereits da, in I, 4, 43, 1; und die pratika davon im yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1; der mittlere Vers aber findet sich (und zwar mit ihnen, resp. abermals, jedoch mit Ausnahme des ersten, im vollen Wortlaute) erst unten, im yâjyâ-Abschnitt nämlich des nächsten prap. (II, 4, 14, 4) vor. Vgl. meine Bemerkung zu I, 5, 5, 2.

Digitized by Google

tasmai — bhrâjâsvate — tayâ | ẹva — cakshûshkâma iti cakshûḥ-kâmaḥ — paçyanti — cakshûshmân — cakshûshî iti — abhitâḥ — vidhṛitẹ iti vi-dhṛitẹ | samâṇî iti.

9. [a]1dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsaṃ dhîraç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam ugráç céttâ vasu-víd, dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam abhi-bhûç céttâ vasu-víd | [b]ấ-manam asy ấ-manasya devâ yé sa-jâtâḥ kumârâḥ[2] sá-manasas tấn aháṃ kâmaye hṛidấ té mấṃ kâmayantâu hṛidấ tấn ma ấ-manasaḥ[3] kṛidhi svâhấ[1]; "-manam asi ‖ 1 ‖ ấ-manasya devâ yấ stríyaḥ sá-manasas tấ aháṃ kâmaye hṛidấ tấ mấṃ kâmayantâu hṛidấ tấ ma ấ-manasaḥ[3] kṛidhi svâhâ[2] | vaiçva-devîu sâṃ-grahaṇîṃ nír vaped grâma-kâmo, vaiçva-devấ vaí sa-jâtấ, víçvân evá devấnt svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tá evấ 'smai sa-jâtấn prá yachanti, grâmỳ evá bhavati | sâṃ-grahaṇî bhavati, mano-gráhaṇaṃ vaí saṃ-gráhaṇam, mána evá sa-jâtấnâm ‖ 2 ‖ gṛihṇâti | dhruvò 'si dhruvò 'háu sa-jâtéshu bhûyâsam iti pari-dhîn pári dadhâty, â-çísham evaí 'tấm ấ çâsté, 'tho etád evá sárvau sa-jâtéshv ádhi bhavati yásyai 'vấṃ vidúsha eté pari-dháyaḥ pari-dhîyánta | ấ-manam asy ấ-manasya devâ iti tisrá ấ-hutîr juhoty, etávanto[1] vaí sa-jâtấ yé mahấnto yé kshullakấ yấ stríyaḥ, tấn evấ 'va runddhe[4], tá enam áva-ruddhâ úpa tishṭhante ‖ 3 ‖ svâhấ "manam asi, sajâtânâu, runddhe[4], páñca ca ‖ 9 ‖

2, 4, 14, 5. — K. 12, 2. — dẹvâḥ | ye — kumârâḥ — svâhấ — dẹvâḥ | yâḥ — tâḥ — vaiçvadevâ iti vaiçva-dẹvâḥ — sajâtâ iti sa-jâtâḥ — te | ẹva — gṛâmî — atho iti — paridhîyanta iti pari-dhîyantẹ — ẹtâvântaḥ — kshullakâḥ | yâḥ — te.

9. grâmakâminaḥ sâṃgrahaṇishṭiḥ (2, 4, 14). [1] so schon I, 6, 2, 1; zu dhruvo 'si s. schol. zu P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] zu "ḥ s. schol. P. 8, 26. [4] rumdhe ABCDW.

Digitized by Google

10. [a] yán návam aít tán náva-nîtam abhavad, yád ásarpat tát sarpír abhavad, yád ádhriyata[1] tád ghṛitám abhavad | [b] açvínoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yáyoḥ prâ-'ṇó 'si svâhé[2], 'ndrasya prâ-'ṇò 'si tásya te dadâtu yásya prâ-'ṇó 'si svâhâ[2], mitrâ-váruṇayoḥ prâ-'ṇò 'si tásya te dattâṃ yásya prâ-'ṇó 'si svâhâ, víçveshâṃ devânâm prâ-'ṇò 'si ‖ 1 ‖ tásya te dadatu yéshâm prâ-'ṇó 'si svâhâ[2] | [c] ghṛitásya dhârâm amṛítasya pánthâm índreṇa dattâm prá-yatâm marúd-bhiḥ | tát tvâ víshṇuḥ páry apaçyat tát tvé 'dâ gávy aírayat[3] | [d] pâvamânéna tvâ stómena gâyatrásya vartanyó 'pâ-'ωçór vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyai, bṛihad-rathantaráyos tvâ stómena trishṭúbho[2] vartanyâ çukrásya vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't ‖ 2 ‖ sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyâ, agnés tvâ mâtrayâ jágatyai vartanyâ "grayaṇásya[2] vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't sṛijatu jîvâtave jîvanasyâyâ | [e] imám agna âyushe várcase kṛidhi priyáω réto varuṇa soma râjan | mâté 'vâ 'smâ adite çárma yacha víçve devâ járad-ashṭir yáthâ 'sat ‖ [f] agnír âyushmânt[2] sá vánaspáti-bhir âyushmân[2] téna tvâ "yushâ "yushmantaṃ[2] karomi, sóma âyushmânt sá óshadhî-bhir[4], yajná âyushmânt sá dákshiṇâbhir, bráhmâ "yushmat tád brâhmaṇaír âyushmad, devâ âyushmantas tè 'mṛiteṇa, pitára âyushmantas té sva-dhâyâ "yushmantas téna tvâ "yushâ "yushmantaṃ karomi ‖ 3 ‖ víçveshâṃ devâ-nâm prâṇò 'si, trishṭúbho vartanyâ çukrásya vîrỳeṇa devás tvâ savitó 't, sóma âyushmân, páñcaviωçatiç ca ‖ 10 ‖

2, 3, 11, 2-5. — K. 11, 7. — prâṇa iti pra-aṇaḥ — svâhâ — tat | tvâ | idâ | gavi | airàyat — vartanyâ | upâωçor ity úpa-aωçoḥ — triṣhṭubhâḥ — jîvanasyâyai — âgrayaṇasyâ

---

10 âyushkâmeshṭimantrâḥ. [1] so ([o]dhr[u]) ABCDW u. schol. (p. 446).
[2] ohne avagraha. [3] betont! [4] s. P. 3, 7.

— agne — mâtâ | iva | asmai — devâḥ — asat — âyushmân — tvâ | âyushâ | âyushmantam — oshâdhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ — brahmâ | âyushmat — te | amṛitena.

11. agnim vâ etásya çárîram gachati[1] sómaw ráso váruna enam varuna-pâçéna grihṇâti[1] sárasvatîm[2] vâg agnâ-víshṇû âtmâ yásya jyóg âmáyati | yó jyóg-âmayâvî[3] syâd yó vâ kâmáyeta: sárvam âyur iyâm íti tásmâ etâm íshṭim nír vaped: âgneyám ashṭâ-kapâlaw saumyám carúm vâruṇám dáça-kapâlaw sârasvatám[2] carúm âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam; agnér evâ 'sya çárîram nish-krînâti sómâd rásam ‖ 1 ‖ vâruṇénai 'vaí 'nam varuna-pâçân muñcati, sârasvaténa[2] vâcam dadhâty, agniḥ sárvâ devátâ[2] víshṇur yajnó, devátâbhiç[3] cai 'vaí 'nam yajnéna ca bhishajyaty, utá yádî 'tâ-'sur bhávaṭi jîvaty evá | yán návam aít tán náva-nîtam abhavad íty âjyam áve "kshate, rûpám evâ 'syai 'tán mahimânam vy-âcashṭe[4] | 'çvínoḥ prâ-'ṇò 'sî 'ty âhâ, 'çvínau vaí devânâm ‖ 2 ‖ bhishájau, tâbhyâm evâ 'smai bheshajám karoṭî | 'ndrasya prâ-'ṇò 'sî 'ty âhe, 'ndriyám evâ 'sminn eténa dadhâti | mitrâ-váruṇayoḥ prâ-'ṇò 'sî 'ty âha, prâṇâ-'pânâv evâ 'sminn eténa dadhâti | víçveshâm devânâm prâ-'ṇò 'sî 'ty âha, vîryam evâ 'sminn eténa dadhâti | ghṛitásya dhârâm amṛítasya pánthâm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát | pâvamânéna tvâ stómené 'ti ‖ 3 ‖ âha, prâ-'ṇám evâ 'sminn eténa dadhâti | bṛihad-rathantaráyos tvâ stómené 'ty âhaú, 'ja evâ 'sminn eténa dadhâty, agnés tvâ mâtrayé 'ty âhâ, "tmânam evâ 'sminn eténa dadhâty | ṛitvíjaḥ[2] páry âhur, yâ-

---

11. dîrgharogyâyurarthinor ishṭiḥ (2, 5, 12). [1] unbetont! [2] ohne avagraha. [3] so ABCD, jyóg âmayâvî W. [4] als Compositum!

Digitized by Google

vanta[2] evá 'rtvíjas[2] tá enam[6] bhishajyanti; brahmáṇo hástam anv-árábhya páry âhur, eka-dhaí 'vá yájamâna âyur dadhati, yád evá tásya tád | dhíraṇyât ‖ 4 ‖ ghṛitám nísh pibaty[6], âyur vaí ghṛitám amṛitaṁ híraṇyam, amṛitâd evâ "yur nísh pibati[6]; çatá-mânam bhavati, çatâ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, âyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty; átho khálu yâvatîḥ[2] sámâ eshyán mányeta tâvan-mânaṁ syât, sám-ṛiddhyâ[7] | imám agna âyushe várcase kṛidhî 'ty âhâ, "yur evâ 'smin várco dadhâti | víçve devâ járad-ashṭir yáthâ 'sad íty âha, járad-ashṭim evaí 'nam karoty | agnír âyushmân[2] íti hástam gṛihṇâty, eté vaí devâ âyushmantas[2], tá evâ 'sminn âyur dadhati, sárvam âyur eti ‖ 5 ‖ rásaṁ, devânáṁ, stómené 'ti, híraṇyâd, ásad íti, dvâviṁçatiç ca ‖ 11 ‖

2, 3, 10, 1-3. 5, 12, 1. — K. 11, 8. — gachati — gṛihṇâti | sarásvatîm — nishkṛiṇâtîti niḥ-kṛiṇâti — sarvâḥ | devatâḥ — ítâsur itîta-âsuḥ — îkshate — eva | asya — vyâcâshṭa iti vi-âcâshṭe — prâṇa iti pra-aṇaḥ — âha | ojâḥ | eva | asmin — ṛitvijâḥ — yâvântaḥ — te | enam — ekâdhety éka-dhâ | eva | yajámâne — nir iti | pibati — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — atho iti — yâvâtîḥ — asât | iti — âyushmân — te | eva.

12. prajâ-patir váruṇâyâ 'çvam anayat, sá svâṁ devátâm[1] ârchat, sá páry adîryata; sá etâṁ vâruṇâṁ cátush-kapâlam apaçyat, tâṁ nír avapat, táto vaí sá varuṇa-pâçâd amucyata | váruṇo vâ etâṁ gṛihṇâti yó 'çvam prati-gṛihṇâti; yâvató[1] 'çvân prati-gṛihṇîyât tâvato[1] vâruṇâñ cátush-kapâlân[2] nír vaped, váruṇam evá svéna bhâga-dhéya-

11. [5] schol. zu P. 9, 11. 10, 22. [6] so (°sh p°) ABW; s. P. 8, 24. [7] °ridhyâ (°ai) ABCDW.

12. açvadânina ishṭiḥ catushkapâlâ (2, 5, 12). [1] ohne avagraha. [2] °nca° A, n (mit virâma) ca° B, °ṃ ca° W und pâṭha in B (p. 455); s. P. 5, 21. 24.

Digitized by Google

yenó 'pa dhâvati, sá evaí 'naṃ varuṇa-pâçân muñcati ‖ 1 ‖ cátush-kapâlâ bhavanti, cátush-pâd dhy áçvaḥ[3], sám-riddhyâ[4]; ékam áti-riktaṃ nír vaped yám evá prati-grâhî́ bhávati yáṃ vâ nấ 'dhy-éti, tásmâd evá varuṇa-pâçân mucyate | yády áparam prati-grâhî́ syât saur-yám éka-kapâlam ánu nír vaped, amúm evấ "dityám ucc-cârâṃ kurute | 'pò 'va-bhṛithám ávai 'ty, ap-sú vaí váruṇaḥ, sâ-'kshâd evá váruṇam áva yajate | 'po-naptrî́yaṃ carúm púnar é-'tya nír vaped, apsú-yonir vấ áçvaḥ, svấm evaí 'naṃ yóniṃ gamayati, sá enaṁ çântá úpa tishṭhate ‖ 2 ‖ muñcati, carúṁ, saptádaça ca ‖ 12 ‖

2, 5, 12, 1. — K. 12, 6. — devatâm — catúshkapâlam iti catúḥ-kapâlam — vấruṇân — catúshkapâlấ iti catúḥ-kapâlâḥ — catúshpâd iti catúḥ-pât | hi — anú | nir iti | vapet — úcc-câram ity út-câram — apónaptrîyam ity ápaḥ-naptrîyam — etyety ấ-ityâ — vai — svâm | éva | énam.

13. yấ vâm indrâ-varuṇâ yatavyấ tanû́s táye 'mám áṁhaso muñcataṃ; yấ vâm indrâ-varuṇâ sahasyấ rakshasyấ tejasyấ tanû́s táye 'mám áṁhaso muñcataṃ | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaje; yó vâm indrâ-varuṇâ dvipât-su paçúshu cátushpât-su go-shṭhé gṛihéshv ap-sv óshadhîshu[1] vánaspátishu[1] srấmas táṃ vâm eténấ 'va yaja | índro vấ etásya ‖ 1 ‖ indriyéṇấ 'pa krâmati váruṇa enaṃ varuṇa-pâçéna gṛihṇâti yáḥ pâpmánâ gṛihîtó bhávati; yáḥ pâpmánâ gṛihîtáḥ syât tásmâ etấm aindrâ-varuṇî́m payasyấṃ nír vaped, índra evấ 'sminn indriyáṃ dadhâti váruṇa enaṃ varuṇa-pâçân muñcati; payasyấ bhavati, páyo hí vấ etásmâd apa-krấmaty, áthai 'shá pâpmánâ gṛihîtó, yát payasyấ bhávati

12. [3] °pâdhya° A. [4] °ridhyâ (°ai) ACDW.
13. pâpmanâ gṛihîtasyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

páya evā̃ 'smin táyâ dadhâti | payasỳâyâm || 2 || puro-ḍā̃çam[1] áva dadhâty, âtman-vántam evaí 'naṃ karoty, átho âyátana-vantam evá; catur-dhā̃ vỳ ûhati, dikshv̀[1] evá práti tishṭhati; púnaḥ sám ûhati, dig-bhyá evā̃ 'smai bheshajáṃ karoti; sam-ū̃hyā̃ 'va dyati, yáthā̃ "-viddhaṃ nish-kṛintáti tâdṛíg[1] evá tád | yó vâm indrâ-varuṇâv agnaú srā̃-mas táṃ vâm eténā̃ 'va yaja íty âha, dúr-ishṭyâ evaí 'nam pâti | yó vâm indrâ-varuṇâ dvipā̃t-su paçúshu srā̃mas táṃ vâm eténā̃ 'va yaja íty âhai, 'tā̃vatîr[1] vā̃ ā̃pa óshadhayo[1] vánaspátayaḥ[1] pra-jā̃ḥ paçáva upa-jîvanī́yâs, tā̃ evā̃ 'smai varuṇa-pâçā̃n muñcati || 3 || etásya, payasyầyâm, pâti, sháḍviṃçatiç ca || 13 ||

2, 5, 12, 2. 3. — K. 11, 11. — goshṭha iti go-sthe — vanaspatishu — atho iti — caturdheti catuḥ-dhâ — âviddham ity â-viddham | nishkṛintatîti niḥ-kṛintati | tâdṛik — yaje — durishṭyâ iti duḥ-ishṭyâḥ — etâvâtîḥ.

14. [a] sá pratna-ván, [b] ní kā̃vyé, [c] 'ndraṃ vo viçvátas[1] párī́[2], [d] 'ndraṃ náraḥ | [e] tváṃ naḥ soma viçváto[1] rákshâ[3] râjann aghâ-yatáḥ | ná rishyet tvā̃-vataḥ sákhâ || [f] yā̃ te dhā̃mâni diví yā̃ pṛithivyā̃ṃ yā̃ párvateshv óshadhîshv[1] ap-sú | tébhir no víçvaiḥ su-mánâ áheḍan rā̃jant soma práti havyā̃ gṛibhâya || [g] ágnî-shomâ sá-vedasâ sá-hûtî vanataṃ gíraḥ | sáṃ deva-trā̃ babhûvathuḥ || [h] yuvám || 1 || etā̃ni diví rocanā̃ny agníç ca soma sá-kratû adhattam | yuváṃ sín-dhûṃr[4] abhí-çaster avadyā̃d ágnî-shomâv amuñcataṃ gṛi-bhîtā̃n || [i] ágnî-shomâv imáṃ sú me çṛiṇutáṃ vṛishaṇâ há-vam | práti sû-'ktā̃ni haryatam bhávataṃ dâçúshe máyaḥ || [k] ā̃ 'nyáṃ divó mâtaríçvâ[1] jabhârā̃ 'mathnâd anyám pári

---

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°s p) ABW, s. P. 8, 24. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] so (°ûṃr) ABW, s. P. 9, 20.

Digitized by Google

çyenó ádreḥ[b] | ágnî-shomâ bráhmaṇâ vâvṛidhânó 'rúṃ yaj-
ñáya cakrathur u lokám ‖ [1] ágnî-shomâ havíshaḥ prá-sthi-
tasya vîtám ‖ 2 ‖ háryatam vṛishaṇâ jushéthâm | su-çár-
mâṇâ sv-ávasâ hí bhûtám áthâ[3] dhattaṃ yájamânâya çáṃ
yóḥ ‖ [m] ấ pyâyasva, [n] sáṃ te ‖ [o] gaṇấnâṃ tvâ gaṇá-patiṃ
havâmahe kavíṃ kavînấm upamáçravas-tamam | jyeshṭha-rấ-
jam bráhmaṇâm brahmaṇas pata[2] ấ naḥ çṛiṇvánn ûtí-bhiḥ
sîda sádanam ‖ [p] sá íj jánena sá viçấ sá jánmanâ sá putraír
vấjam bharate dhánâ nṛí-bhiḥ | devấnâṃ yáḥ pitáram â-ví-
vâsati ‖ 3 ‖ çraddhấ-manâ havíshâ bráhmaṇas pátim[2] ‖
[q] sá su-shṭúbhâ sá ṛíkvatâ[1] gaṇéna valáṃ ruroja phaligáṃ
ráveṇa | bṛíhaspátir[1] usríyâ havya-súdaḥ kánikradad váva-
çatîr úd âjat ‖ [r] máruto yád dha vo divó, [s] yấ vaḥ çárma ‖
[t] aryamấ[1] " yâti vṛishabhás túvishmân[1] dâtấ vásûnâm puru-
-hûtó árhan[5] | sahasrâ-'kshó gotra-bhíd vájra-bâhur asmấsu
devó dráviṇaṃ dadhâtu ‖ [u] yé te 'ryaman[6] bahávo deva-
-yấnâḥ pánthânaḥ ‖ 4 ‖ râjan divá â-cáranti | tébhir no
deva máhi çárma yacha çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-
-pade ‖ [v] budhnấd ágram áṅgiro-bhir gṛiṇánó ví párvatasya
dṛiḷhitấny airat | rujád ródhâṃsi kṛitrímâṇy eshâṃ sómasya
tấ máda índraç cakâra ‖ [w] budhnấd ágreṇa ví mimâya mấ-
nair vájreṇa khấny atṛiṇan nadînâm | vṛithâ 'sṛijat pathí-
-bhir dîrgha-yâthaiḥ sómasya tấ máda índraç cakâra ‖ 5 ‖
[x] prá yó jajné vidvấṃ[7] asyá bándhuṃ víçvâni devó jánimâ
vivakti | bráhma bráhmaṇa új jabhâra mádhyân nîcấd[8] uccấ
sva-dhâyâ 'bhí prá tasthau ‖ [y] mahấn mahî astabhâyad ví
jâtó dyấṃ sádma pấrthivaṃ ca rájaḥ | sá budhnấd âshṭa
janúshâ 'bhy ágram bṛíhaspátir[1] devátâ[1] yásya sam-râṭ ‖

---

14. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [6] so (te 'ry°) ABW, s. P, 12, 7.
[7] so (°âṃ) ABW, s. P. 9, 20. [8] so (°cád) ABW, nicâ CD; s. P. 5, 8 (wo-
nach Einschub von d! nach Art der Pâli-Grammatiker!)

Digitized by Google

[s] budhnấd yó ágram[s] abhy-árty ójasâ bṛihaspátim[1] ấ vivâsanti devấḥ | bhinád valáṃ ví púro dardarîti kánikradat súvar apó jigâya ‖ 6 ‖ yuvấṃ, vîtám, âvívâsati, pánthâno, dirghayáthaiḥ sómasya tấ máda índraç cakâra, devấ, náva ca ‖ 14 ‖

2, 3, 3, 1 - 4, 4. — [a.b 9] R. 6, 16, 21. 1, 72, 1; [c.d 10] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [e.f] 1, 91, 8. 4; [g.h.i.k.l] 1, 93, 9. 5. 1. 6. 7; [m.n 11] 1, 91, 16. 18; [o.p] 2, 23, 1. 26, 3; [q] 4, 50, 5; [r.s 12] 8, 7, 11. 1, 85, 12; [t.u] nur hier; [v.w] 2, 15, 8. 3 (var.); [x.y] Ath. 4, 1, 3. 4[b]. 5[a]; [z] nur hier. — viçvatâḥ — rakshạ — aghâyata[13] ity àgha-yataḥ — tvâvàta[13] iti tva-vataḥ — agnîshṭomety agnî-ṣṭomâ — sahûtî[14] iti sa-hûtî — sakrátû[14] iti sa-kratû — sindhûn — sv iti | mẹ — sûktânîti su-uktâni — eti | anyaṃ — mâtariçvâ — amàthnât — vâvṛidhânâ | urum — u | lokam — vîtam — athâ | dhattam — brahmaṇaḥ | pate — saḥ | it[15] — çraddhâmànâ iti çraddhâ-mạnâḥ — brahmàṇaḥ | patim — sushṭubheti su-stubhâ — ṛikvàtâ — bṛihaspatiḥ | usriyâḥ — aryamâ | eti | yâti — tuvishmân — divaḥ | âcarantîty â-caranti — airat — tâ | madẹ - atrinat | nadînâm | vṛithâ | asṛijat — brahmàṇaḥ | ud iti — nîcâ[8] | uccâ — abhi | preti | tasthau — maḥî iti[16] — âshṭa | janushâ | abhîti | agràm | bṛihaspatiḥ | devatâ — abhyartîty àbhi-arti — suvàḥ | apaḥ.

âdityébhyo, devấ vaí mṛityór, devấ vaí sattrám âsata, 'ryamṇé, prajấpates tráyastriṃçad dubitárāḥ[17], prajấpatir devébhyo 'nnádyaṃ, devấsuras tấn, Rájano, dhruvò 'si, yán návam aíd, agníṃ vaí, prajấpatir váruṇāya, yấ vâm indrâvaruṇâ[18], sá pratnavác, cáturdaça ‖ 14 ‖

âdityébhyas (1, 1), tvâshṭur (2, 6), asmai dấnakâmâ (1, 2), evấ 'va runddhe[19] (7, 3), 'gníṃ vaí (11, 1), sá pratnavát (14, 1), sháṭpañcâçat[20] ‖ 56 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

14. [9] nur die pratîka, weil bereits in II, 2, 12, 1 da. [10] desgl., s. I, 6, 12, 1. [11] diese beiden Verse finden sich erst in IV, 2, 7. 4; wenn sie dennoch hier (so wie in II, 5, 12, 1. III, 1, 11, 1) nur mit den pratîka aufgeführt sind, so beweist dies für die sekundäre Hinzufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den bereits fertigen Text; s. die Note zu I, 5, 11, 4. [12] nur die pratîka, weil bereits in I, 5, 11, 4 da. [13] s. P. 3, 2. 5. [14] s. P. 4, 15. 5. [15] s. P. 5, 17 schol. [16] s. P. 4, 34. [17] fehlt BDW. [18] fehlt W (wo also: vâ◡). [19] °ndhe ABCDW. [20] shâtpañcâçát ABCDW.

Digitized by Google

1. devấ manushŷâḥ pitáras tè 'nyáta[1] âsann[2] ásurâ rákshâꝝsi piçâcấs tè 'nyátas, téshâṃ devấnâm utá yád álpaṃ lóhitam ákurvan tád rákshâꝝsi rấtrî-bhir asubhnan, tấnt subdhấn mṛitấn abhí vŷ auchat; té devấ avidur: yó vaí no 'yám mriyáte rákshâꝝsi vấ imấṃ ghnantî 'ti; té rákshâꝝsy úpâ 'mantrayanta tấny abruvan: váraṃ vṛiṇâmahai yát ‖ 1 ‖ ásurâñ jáyâma[3] tán naḥ sahấ 'sad íti, táto vaí devấ ásurân ajayan; té 'surâñ jitvấ[3] rákshâꝝsy ápâ 'nudanta, tấni rákshâꝝsy: ánṛitam akarté 'ti sam-antấṃ devấn páry aviçan; té devấ agnấv anáthanta, tè 'gnáye prá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír avapann agnáye vibâdhá-vate 'gnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-ávapan yấny evá purástâd[1] rákshâꝝsi ‖ 2 ‖ ấsan tấni téna prấ 'ṇudanta[4], yád agnáye vibâdhá-vate yấny evấ 'bhíto[1] rákshâꝝsy ấsan tấni téna vŷ abâdhanta, yád agnáye prátîka-vate yấny evá paççấd rákshâꝝsy ấsan tấni ténấ 'pâ 'ṇudanta; táto devấ ábhavan párấ 'surâ | yó bhrấṭṛivya-vânt syất sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajetâ; 'gnáye prá-vate puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vaped agnáye vibâdhá-vate ‖ 3 ‖ agnáye prátîka-vate; yád agnáye prá-vate nir-vápati yá evấ 'smâc chréyân bhrấṭṛivyas táṃ téna prá ṇudate[4], yád agnáye vibâdhá-vate yá evaí 'nena sa-dṛiñ[5] táṃ téna ví bâdhate, yád agnáye prátîka-vate yá evấ 'smât pấpîyân táṃ ténấ 'pa nudate; prá çréyâꝝsam bhrấṭṛivyaṃ nudaté[2] 'ti sadṛiçaṃ[1] krâmati naí 'nam pấpîyân âpnoti yá

4, 1. bhrấṭṛivyavataḥ spardhamânasya trihavishkeshṭiḥ (2, 5, 12). [1] ohne avagraha. [2] unbetont. [3] °nj° A, °n (mit virâma) j° B, °m j° W; s. P. 5, 24. [4] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 5. [5] mit avagraha! so z. B. auch II, 2, 8, 5. 6; während sadṛiçam drei Zeilen weiter unten ohne avagraha! letzteres ist wohl von sadṛiça abzuleiten? ebenso wie sadṛiçi z. B. II, 5, 6, 6.

Digitized by Google

evám̩ vidvā̃n etáyé 'shṭyâ yájate || 4 || vṛiṇâmahai yát, purástâd rákshâ◡si, vaped agnáye vibâdhávata, evám̩, catvā́ri ca || 1 ||

2, 5, 12, 4. — K. 10, 7. — te | a̱nyatáḥ | â̱sa̱n — râtrī́-bhi̱r[6] iti̱ râtri-bhi̱ḥ — a̱bhi | vîti | au̱cha̱t — na̱ḥ | a̱yam — sa̱ha | a̱sa̱t — preti | a̱nu̱da̱nta̱ a̱bhitáḥ — pareti | asúrâḥ — a̱smâ̱t | çreyā̃n — preti | nu̱da̱te̱ — sa̱dṛiñ̃ iti sa-dṛiñ[5] — nu̱da̱te̱[2] | atîti | sa̱dṛiçám.

2. devâ-'surā̃ḥ sám̩-yattâ âsan, té devā̃ abruvan: yó no vîrỳâvat-tamas tám ánu sam-ā́rabhâmahâ[1] íti, tá índram abruvan: tvám̩ vai no vîrỳâvat-tamo 'si tvā́m ánu sam-ā́rabhâmahâ[1] íti, sò 'bravît: tisró ma imā́s tanúvo vîrỳâ-vatîs[2] tā́ḥ prîṇîtā́ 'thā́ 'surân abhí bhavishyathé 'ti, tā́ vaí brûhī́ 'ty abruvan, iyám a◡ho-múg iyám̩ vi-mṛidhé 'yám indriyā́-vatī́[2] || 1 || íty abravît; tá índrâyâ '◡ho-múce puroḍā́çam[3] ékâdaça-kapâlam̩ nír avapann índrâya vaimṛidhā́yé[3] 'ndrâye 'ndriyā́-vate[2]; yád índrâyâ '◡ho-múce nir-ávapann á◡hasa evá ténâ 'mucyanta, yád índrâya vaimṛidhā́ya[3] mṛídha evá ténā́ 'pâ 'ghnata, yád índrâye 'ndriyā́-vata[2] indriyám evá ténâ 'tmánn adadhata; tráyas-tri◡çat-kapâlam puroḍā́çam̩[3] nír avapan, tráyas-tri◡çad vaí devátâs[3] tā́ índra âtmánn ánu sam-ā́rambhayata[1] bhū́tyai || 2 || tā́m̩ vā́vá[3] devā́ ví-jitim ut-tamā́m ásurair vỳ ajayanta | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajeté 'ndrâyâ '◡ho-múce puroḍā́çam[3] ékâdaça-kapâlam̩ nír vaped índrâya vaimṛidhā́yé[3] 'ndrâye 'ndriyā́-vaté; '◡hasâ vā́ eshá gṛihîtó yásmâc chréyân bhrā́tṛivyo, yád índrâyâ '◡ho-múce nir-vápaty á◡hasa evá téna mucyate; mṛidhā́ vā́ eshò 'bhí-shaṇṇo[4] yásmât sa-

1. [6] s. P. 3, 7.

2. tasyaiva vijitisam̩jneshṭiḥ (2, 5, 12). [1] als Compositum! [2] s. P. 3, 5. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 13, 14.

Digitized by Google

mânéshv[2] anyáḥ çréyân utá ‖ 3 ‖ ábhrâtṛivyo, yád índrâya vaimṛidhấya[3] mṛídha evá ténấ 'pa hate; yád índrâye 'ndriyấ-vata[2] indriyám evá ténâ "tmán dhatte; tráyastrio̱çat-kapâlam puroḍấçam[3] nír vapati, tráyas-trio̱çad vai devátâs[3], tấ evá yájamâna âtmánn ánu sam-ấrambhayate[1] bhŭ́tyai | sấ vấ eshấ ví-jitir nấmé 'shṭir, yá evấṃ vidvấn etáyé 'shṭyâ yájata ut-tamấm evá ví-jitim bhrấtṛivyeṇa ví jayate ‖ 4 ‖ indriyávatī, bhŭ́tyâ, utaí, 'kân ná pañcâçác ca ‖ 2 ‖

2, 5, 12, 5. — K. 10, 10. — anv iti | sam-ârambhâmahâ iti sam-ârambhâmahai — te — me̱ — vîryávatîr iti vîrya-vatîḥ — tâḥ — vimṛidheti vi-mṛidhâ — indriyávatîtîndriya-vatî — te — vaimṛidhâyâ — indriyâvâta itîndriya-vate̱ — anv iti | sam-ârambhayateti sam-ârambhayata — abhishânna ity abhi-sannaḥ — anv iti | sam-ârambhayata iti sam-ârambhayate — vai — yajate.

3. devâ-'surấḥ sám-yattâ âsan, téshâṃ gâyatry ójo bálam indriyáṃ vîryam pra-jấṃ paçŭ́nt sam-gríhyâ "-dấyâ 'pa-krámyâ 'tishṭhat; tè 'manyanta: yatarấn[1] vấ iyáṃ upâ-"vartsyáti tá idám bhavishyantî 'ti; tấm vy ahvayanta víçva-karmann íti devấ dấbhî 'ty ásurâḥ, sấ nấ 'nyatarấ̈ç[1] canó[1] 'pấ-"vartata[2]; té devấ etád yájur apaçyann: ójo 'si sáho 'si bálam asi ‖ 1 ‖ bhrấjo 'si devấnâṃ dhấma nấmâ 'si víçvam asi viçvấ-"yuḥ sárvam asi sarvấ-"yur abhi-bhŭ́r; íti vấvá[1] devấ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîryam pra-jấṃ paçŭ́n avriñjata | yád gâyatrỳ apa-krámyâ 'tishṭhat tásmâd etấṃ gâyatrî 'tî 'shṭim âhuḥ, saṃ-vatsaró vai gâyatrî, saṃ-vatsaró vai tád apa-krámyâ 'tishṭhad; yád etáyâ devấ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîryam ‖ 2 ‖ pra-jấm paçŭ́n ávriñjata tásmâd etấ̈ saṃ-vargá ítî

---

3. tasyaiva saṃvargeshṭiḥ (2, 6, 11). [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

Digitized by Google

'shṭim âhur | yó bhrấtṛivya-vânt syất sá spárdhamâna etáyé 'shṭyâ yajetâ | 'gnáye saṃ-vargấya puroḍấçam ashṭấ--kapâlam nír vapet; táω çṛitám ấ-sannam eténa yájushâ 'bhí mṛiçed, ója evá bálam indriyáṃ vîryam pra-jấm paçúṃ bhrấtṛivyasya vṛiṅkte[3], bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati ‖ 3 ‖ bálam asy, etáyâ devấ ásurâṇâm ójo bálam indriyáṃ vîryàm, páñcacatvâriωçac ca ‖ 3 ‖

2, 6, 11, 1-4. — K. 10, 7. — yaṭarân | vai — ụpâvartsyatîty ụpa-âvartsyati | te — dâbhi | iti — anyaṭarân | cana | ụpâvàrtaṭety ụpa-âvàrtata — nâmà | asi — viçvâyur iti viçva--âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — gâyaṭrî | iti | ishṭim.

4. prajấ-patiḥ pra-jấ asṛijata, tấ asmât sṛishṭấḥ párâcîr[1] âyan, tấ yátrấ 'vasan táto garmúd[1] úd atishṭhat; tấ bṛihaspátiç[1] câ 'nv-ávaitâω[2], sò 'bravîd bṛihaspátir: anáyâ tvâ prá tishṭhâny átha tvâ pra-jấ upấ-"vartsyantî[2] 'ti; tám prấ 'tishṭhat, táto vaí prajấ-patim pra-jấ upấ-"vartanta[2] | yáḥ prajấ-kâmaḥ syất tásmâ etám prâjâ-patyáṃ gârmutáṃ[1] carúṃ nír vapet, prajấ-patim ‖ 1 ‖ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evấ 'smai pra-jấm prá janayati | prajấ-patiḥ paçún asṛijata tè 'smât sṛishṭấḥ párâñca[1] âyan, té yátrấ 'vasan táto garmúd úd atishṭhat, tấn pûshấ câ 'nv-ávaitâω[2], sò 'bravît pûshấ: 'náyâ mâ prá tishṭhấ 'tha tvâ paçáva upấ-"vartsyantî[2] 'ti, mấm prá tishṭhé 'ti sómo 'bravîn máma vaí ‖ 2 ‖ akṛishṭa-pacyám íty, ubhaú vâm prá tishṭhânî 'ty abravît, taú prấ 'tishṭhat, táto vaí prajấ-patim paçáva upấ-"vartanta[2]; yáḥ paçú-kâmaḥ syất tásmâ etáω somâ-paushṇám gârmutáṃ carúṃ nír vapet, somâ-pûsháṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa

3. [3] °ñte A.

4. gârmutaç caruḥ prajâpaçvarthinoḥ (2, 7, 11). [1] ohne avagraha. [2] als Compositum!

Digitized by Google

dhâvati, tā́v evā́ 'smai paçū́n prá janayataḥ, sómo vaí reto-dhā́ḥ, pûshā́ paçûnā́m pra-janayitā́, sóma evā́ 'smai réto dádhâti pûshā́ paçū́n prá janayati || 3 || vapet prajā́patiṃ, vaí, dádhâti pûshā́, trī́ṇi ca || 4 ||

2, 6, 11, 4. — K. 10, 11. — tâḥ — a̱nvavaitâ̱m ity ánu-avaitâm — preti | ti̱shṭhâ̱ni̱ — u̱pâvártsya̱ntîty úpa-âvártsyanti — preti | a̱ti̱shṭha̱t — u̱pâvárta̱ntety úpa-âvártanta — pû̱shâ | ca̱ | a̱nvavaitâ̱m ity ánu-avaitâm — preti | ti̱shṭha̱ — u̱pâvártsya̱ntîty úpa-âvártsyanti — u̱pâvárta̱ntety úpa-âvártanta.

5. [a] ágne góbhir[1] na ā́ gahī́ 'ndo pushṭyā́ jushasva naḥ | índro dhartā́ gṛihéshu naḥ || [b] savitā́ yáḥ sahasríyaḥ sá no gṛihéshu râraṇat | ā́ pûshā́ etv[2] ā́ vásu || [c] dhâtā́ dadâtu no rayím ī́çâno jágatas pátiḥ[3] | sá naḥ pûrṇéna vâvanat || [d] tváshṭâ yó vṛishabhó vṛíshâ sá no gṛihéshu râraṇat | sahásreṇâ 'yútena ca || [e] yéna devā́ amṛ́tam || 1 || dîrghá◡ çrávo divy aírayanta | rā́yas posha[3] tvám asmá-bhyaṃ gávâṃ kulmíṃ jîvása ā́ yuvasva || [f] agnír gṛihá-patiḥ sómo viçva-vániḥ savitā́ su-medhā́ḥ svā́hâ[1] | [g] ágne gṛiha-pate yás te ghṛ́tyo bhâgás téna sáha ója â-krámamâṇâya dhehi, çraíshṭhyât pathó mā́ yoshaṃ, mûrdhā́ bhûyâsa◡ svā́hâ || 2 || amṛ́tam, ashṭā́tri◡çac ca || 5 ||

2, 4, 6, 1-2. — indo̱ iti — eti | pû̱shâ | e̱tu̱ | eti — jagátaḥ | patiḥ — vâ̱va̱na̱t — râ̱ra̱ṇa̱t — airáyanta | râyáḥ | po̱sha̱ — ku̱lmiṃ | jî̱vasé — vi̱çva̱vani̱r iti viçva-vaniḥ.

6. citráyâ yajeta paçú-kâma; iyáṃ vaí citrā́, yád vā́ asyā́ṃ víçvam bhûtám ádhi pra-jā́yate téne 'yáṃ citrā́; yá eváṃ vidvā́◡ç citráyâ paçú-kâmo yájate prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate | praí 'vā́ "gneyéna vâpayati,

5. citrâyâgasya upahomamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°shâ e°) ABW; s. P. 10, 18. [3] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. 29.

6. paçukâmasya citrâyâgaḥ (3, 1, 11).

Digitized by Google

rétaḥ saumyéna dadhâti, réta evá hitáṃ tváshṭâ rûpáṇi ví karoti, sârasvataú[1] bhavata etád vaí daívyam mithunáṃ daívyam evấ 'smai ‖ 1 ‖ mithunám madhyató[1] dadhâti púshṭyai pra-jánanâya, sinîvâlyaí[1] carúr bhavati vấg vaí sinîvâlî[1] púshṭiḥ khálu vaí vấk púshṭim evá vấcam úpai 'ty, aindrá ut-tamó bhavati ténai 'vá tán mithunáu | saptaí 'tấni havîṁshi bhavanti, saptá grâmyấḥ paçávaḥ saptấ "raṇyấḥ saptá chándâusy, ubháyasyấ 'va-ruddhyâ[2] | áthai 'tấ ấ-hutîr juhoty, eté vaí devấḥ púshṭi-patayas, tá evấ 'smin púshṭiṃ dadhati, púshyati pra-jáyâ paçú-bhir, átho yád etấ ấ-hutîr juhóti práti-shṭhityai ‖ 2 ‖ asmai, tá evá, dvádaça ca ‖ 6 ‖

2, 4, 5, 1. 2. 3, 1, 11, 1-4. — adhîti | prajâyâtą itî pra-jâyate — vidvân | citrayấ — madhyatąḥ — sinîvâlyai — athọ itî.

7. [a] mârutám asi marútâm ójo, 'pấṃ dhấrâm bhinddhi[1] | [b] ramáyata marutaḥ çyenám âyínam máno-javasaṃ vríshaṇau su-vṛiktím | yéna çárdha ugrám áva-sṛishṭam éti tád açvinâ pári dhattau svasti[2] ‖ [c] puro-vâtó várshañ jinvár[3] â-vṛit[4] svấhâ[5], vâtấ-vad várshann ugrár â-vṛit[4] svấhâ, stanáyan várshan bhîmár â-vṛit[4] svấhâ, 'naçanỳ ava-sphûrjan didyúd várshan tveshár â-vṛit[4] svấhâ, 'ti-râtrấṃ várshan pûrtír â-vṛit ‖ 1 ‖ svấhâ, bahú hâ 'yám avṛishâd[5] íti çrutár â-vṛit[4] svấhâ, "-tápati várshan vi-rấḍ â-vṛit svấhâ, 'va-sphûrjan didyúd várshan bhûtár â-vṛit[4] svấhâ | [d] mấndâ vấçâḥ çúndhyûr ájirâḥ | jyótishmatîs[2] támasvarîr[2 a-6] úndatîḥ sú-phenâḥ | mítra-bhṛitaḥ kshátra-bhṛitaḥ sú-râshṭrâ ihá

---

6. [1] ohne avagraha. [2] °rudhyâ (°ai) ABCDW.

7-10. kârîrishṭiḥ; 7. mantrâḥ (prâgghoma°)., [1] °ndhi (°ṃ°) ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] °rshaṃ ji° AW, °rshan (mit virâma) ji° B. [4] so (°r â°) ABW, s. P. 8, 11. [5] so (°shâ°) ABCDW. [6] °svati° prima manu in AC.

Digitized by Google

mâ 'vata | [e] vṛishṇo áçvasya[7] saṃ-dãnam asi, vṛishṭyai tvó 'pa nahyâmi ‖ 2 ‖ pûrtír âvṛid, dvicatvâriꣳçac ca ‖ 7 ‖

2, 4, 9, 1-4. — K. 11, 9. — svasti — varshân | jinvaḥ — vâtâvad[8] iti vâta-vat | varshân | ugraḥ — bhîmaḥ — aṇaçani — tveshaḥ — ha | ayam | avṛishât | iti | çrutaḥ — bhûtaḥ — mândãḥ | vâçãḥ — jyotishmatîḥ | tamâsvarîḥ.

8. [a] dévâ vasavyâ ágne soma sûrya | dévâḥ çarmaṇyâ mítrâ-varuṇâ 'ryaman | dévâḥ sa-pîtayó 'pâṃ napâd âçu-heman | udnó datto, 'da-dhím bhintta[1] diváḥ parjányâd antárikshât[2] pṛithivyãs táto no vṛishṭyâ[3] 'vata | [b] dívâ cit támaḥ kṛiṇvanti parjányeno 'da-vâhéna | pṛithivîṃ yád vy-undánti ‖ [c] ã yáṃ náraḥ su-dãnavo dadâçúshe diváḥ kóçam ácucyavuḥ | ví parjányâḥ sṛijanti ródasî ánu dhánvanâ yanti ‖ 1 ‖ vṛishṭáyaḥ[4] ‖ [d] úd îrayathâ[5] marutaḥ sam-udrató[2] yûyáṃ vṛishṭíṃ[4] varshayathâ[6] purîshiṇaḥ | ná vo dasrâ úpa dasyanti dhenávaḥ çubháṃ yâtãm ánu ráthâ avṛitsata ‖ [e] sṛijã[5] vṛishṭíṃ[4] divá ã 'd-bhíḥ samudrám[2] ‖ pṛiṇa | ab-jã asi prathama-jã bálam asi samudríyam[2] ‖ [f] ún nambhaya pṛithivîm bhinddhî[6] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehî "çáno ví sṛijâ[5] dṛítim ‖ [g] yé devã̃ diví-bhâgâ yè 'ntáriksha-bhâgâ yé pṛithiví-bhâgâḥ[7] | tá imáṃ yajnám avantu, tá idáṃ kshétram ã viçantu, tá idáṃ kshétram ánu ví viçantu ‖ 2 ‖ yanti, devã̃, viꣳçatíç ca ‖ 8 ‖

2, 4, 10, 1-3. ([f] 3, 5, 4, 2). — K. 11, 9. — ([a] Vs. 18, 55). — devãḥ — çarmaṇyâḥ | mitrã-varuṇeti mitrã-varuṇâ — udadhim ity úda-dhim — vṛishṭyâ | avata — rodasî[8] iti — vṛishṭayâḥ — îrayatha — samudratah — varshayatha — dasrâḥ —

---

7. [7] so ([o] a[o]) ABW, s. P. 11, 16. [8] s. P. 3, 5.

8. kâriryuttarabhâgasthâ mantrâḥ. [1] [o]nta ([o]m[o]) ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] so (paroxyt.) ABCDW. [4] so (oxyt.) ABCDW. [5] so ([o]â) ABW; s. P. 3, 10. 12. [6] [o]ndh[o] ([o]m[o]) ABCDW. [7] so ([o]vî) ABCDW. [8] s. P. 4, 17.

Digitized by Google

sṛija | vṛishṭim | divaḥ | eti — samudram — prathamajâ iti prathama-jâḥ — samudriyam — bhindhi | idam — dehi | îçânaḥ — sṛija — devâḥ | divibhâgâ iti divi-bhâgâḥ — antarikshabhâgâ ity antariksha-bhâgâḥ — pṛithivibhâgâ iti pṛithivi-bhâgâḥ — te — anû | vîti | viçantu.

9. mârutâm asi marútâm ója íti kṛishṇâm vâsaḥ kṛishṇá-tûsham pári dhatta, etád vai vṛishṭyai[1] rûpáṁ, sá--rûpa evá bhûtvâ parjányam varshayati | ramáyata marutaḥ çyenám âyínam íti paçcâd-vâtâm práti mîvati puro-vâtâm evá janayati varshásyâ 'va-ruddhyai[2] | vâta--nâmâni juhoti; vâyúr vai vṛishṭyâ îçe, vâyúm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evâ 'smai parjányam varshayaty; ashṭaú ‖ 1 ‖ juhoti, cátasro vai díçaç cátasro 'vântara-diçâ, dig-bhyá evá vṛishṭim sám prá cyâvayati | kṛishṇâ--'jiné sám yauti, havír evâ 'kar; antar-vedí sám yauty, áva--ruddhyai[2] | yátînâm adyámânânâm çírshâṇi párâ 'patan, té kharjûrâ abhavan, téshâṁ rása ûrdhvò 'patat, tâni karîrâṇy abhavant, saumyâni vai karîrâṇi, saumyâ khálu vâ ấ-hutir divó vṛishṭim[1] cyâvayati; yát karîrâṇi bhávanti ‖ 2 ‖ saumyáyai 'vâ "-hutyâ divó vṛishṭim[1] áva runddhe[3] | mádhushâ sám yauty, apâm vâ eshá óshadhînâṁ[4] ráso yán mádhv, ad-bhyá evaú 'shadhi-bhyo[5] varshaty, átho ad-bhyá evaú 'shadhî--bhyo vṛishṭim[1] ní nayati | mândâ vâçâ íti sám yauti, nâma-dhéyair evaí 'nâ áchai 'ty, átho yáthâ brûyâd: ásâv[6] é 'hî 'ty evám evaí 'nâ nâma-dhéyair ấ ‖ 3 ‖ cyâvayati | vṛishṇo áçvasya[7] sam-dânam asi vṛishṭyai[1] tvó 'pa nahyâmî 'ty âha, vṛishâ vâ áçvo, vṛishâ parjányaḥ,

---

9. prâcyâṅgamantravyâkhyânam (3, 1, 11). [1] so (paroxyt.) ABCDW. [2] °rudhyai ACDW. [3] rundhe (°m°) ABCDW. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 3, 7. [6] s. P. 16, 31. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16.

Digitized by Google

kṛishṇá iva khálu vaí bhûtvấ varshati, rûpéṇai 'vaí 'naʊ sám ardhayati, várshasyấ 'va-ruddhyai[2] ‖ 4 ‖ ashṭaú, bhávanti, nâmadhéyair, ékân ná triʊçác ca ‖ 9 ‖

2, 4, 7, 1-2. (3, 1, 11, 4-6). — K. 11, 10. — vṛishṭyấḥ | îçe — ạvântarạdiçâ ity ạvântara-diçâḥ — sam | preti | cyâvayati — ẹva | ạkaḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — athọ iti — mândấḥ — athọ iti — asaú | eti | ihi | iti — ẹnâḥ.

10. dévâ vasavyâ, dévâḥ çarmaṇyâ, dévâḥ sa-pîtaya íty ấ badhnâti devátâbhir[1] evấ 'nv-ahám vṛishṭim[2] ichati | yádi várshet tấvaty[1] evá hotavyàṃ, yádi ná várshec chvó bhûté havír nír vaped | aho-rấtré[3] vaí mitrấ-váruṇâv, aho-rấtrấbhyâṃ khálu vaí parjányo varshati, náktaṃ vâ hí dívâ vâ várshati, mitrấ-váruṇâv evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấv evấ 'smai ‖ 1 ‖ aho-rấtrấbhyâm parjányaṃ varshayato | 'gnáye dhâma-cháde puroḍấçam[1] ashṭấ-kapâlaṃ nír vapen mârutáʊ saptá-kapâlaʊ sauryám éka-kapâlam; agnír vấ itó vṛishṭim[2] úd îrayati, marútaḥ sṛishṭấṃ nayanti, yadấ khálu vấ asấv âdityó nyañ[1] raçmí-bhiḥ pary-âvártaté 'tha varshati dhâma-chád[4] iva khálu vaí bhûtvấ varshaty, etấ vaí devátâ[1] vṛishṭyâ[2] îçate tấ evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, tấḥ ‖ 2 ‖ evấ 'smai parjányaṃ varshayanty, utấ 'varshishyan várshaty evá | sṛijấ[5] vṛishṭím[6] divá ấ 'd-bhíḥ samudrám[1] pṛiṇé 'ty âhe, 'mấç cai 'vấ 'múç cá 'páḥ sám ardhayaty, átho âbhír evấ 'mûr áchai 'ty | ab-jấ asi prathama-jấ bálam asi samudríyam[1] íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | ún nambhaya pṛithivîm íti varshâ-hvấm[7] juhoty, eshấ vấ óshadhînâṃ[1] vṛishṭi-vánis, táyai 'vá

10. uttarabhâgasthamantravyákhyânam (3, 1, 11). [1] ohne avagraha. [2] so (paroxyt.) ABCDW. [3] s. P. 4, 11. [4] °chch° W. [5] so (°á) ABW, s. P. 3, 12. [6] so (oxyt.) ABCDW. [7] s. P. 3, 5; punarnavâyâm, schol. p. 519 (also Loc. von varshâhû; anders im Pet. W.).

Digitized by Google

vṛishṭim[2] ấ cyâvayati | yé devấ diví-bhâgâ íti kṛishṇâ-'jinám áva dhûnotî, 'má evấ 'smai lokấḥ prîtấ abhî-'shṭâ bhavanti || 3 || asmai, dhâvati tấ, vấ, ékaviṅçatiç ca || 10 ||

2, 4, 8, 1-2. (3, 1, 11, 6-8). — K. 11, 10. — devấḥ | vaṣavyâḥ — çarmaṇyâḥ — devatấbhiḥ — tâvâti | eva — nyàñ — etâḥ — devatâḥ | vṛishṭyấḥ — uta | avârshishyan — sṛija | vṛishṭim | divaḥ | eti — samudram — atho itî — prathamajâ itî prathama-jâḥ — samudriyàm — varshâḥvâm itî varsha-ḥvâm — ye | devâḥ — ime — abhîshṭâ ity abhi-ishṭâḥ.

11. sárvaṇi chándâṁsy etásyâm íshṭyâm anû-'cânî 'ty âhus, trishṭúbho[1] vấ etád vîrỳaṃ yát kakúd ushṇíhâ jágatyai, yád ushṇiha-kakúbhâv anv-ấha ténai 'vá sárvâṇi chándâṁsy áva runddhe[2] | gâyatrî vấ eshấ yád ushṇíhâ, yấni catvấry ádhy akshárâṇi cátush-pâda evá té paçávo, yáthâ puroḍấçe[1] puroḍấçó[1] 'dhy evám evá tád yád ṛicy ádhy akshárâṇi | yáj jágatyâ || 1 || pari-dadhyấd ántaṃ yajnáṃ gamayet; trishṭúbhâ[1] pári dadhâtî, 'ndriyáṃ vaí vîrỳaṃ trishṭúg[1], indriyá evá vîrỳe yajnám práti shṭhâpayati[3] nấ 'ntaṃ gamayaty; ágne[4] trî te vấjinâ trî shadhá-sthé[5] 'ti trí-vatyâ pári dadhâti, sarûpa-tvấya | sárvo vấ eshá yajnó yát traidhâtavîyaṃ[1], kấmâya-kâmâya prá yujyate, sárvebhyo hí kấmebhyo yajnáḥ pra-yujyáte | traidhâtavîyena[1] yajetâ 'bhi-cárant, sárvo vaí || 2 || eshá yajnó yát traidhâtavîyaṁ[1], sárveṇai 'vaí 'naṃ yaj-

---

11. traidhâtavîyeshṭiḥ (3, 2, 11). [1] ohne avagraha. [2] rundhe (°m°) ABCDW. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] die hiesige Aufführung dieses in III, 2, 11, 1 nochmals unter den yâjyâ aufgeführten Verses ist ein Beweis für den sekundären Ursprung der yâjyâ-Abschnitte. Es werden ja überhaupt hier mehrfach zu den ishṭi die mantra bereits im Texte selbst aufgeführt, während das yâjyâkâṇḍam dann noch je andere dazu gehörige yâjyâ aufführt; vgl. II, 3, 9 (ishṭi und Sprüche). 4, 14, 5 (yâjyânu°); II, 3, 10 (mantra), 11 (ishṭi). 5, 12, 1 (yâjyânu°); II, 4, 5 (Sprüche). 6 (ishṭi). III, 1, 11, 1-4 (yâjy°). II, 4, 7. 8 (mantra). 9. 10 (ishṭi). III, 1, 11, 4-7 (yâjy°). S. noch die Note zu II, 5, 2, 5. [5] so (shadh°) AB; s. P. 6, 4.

Digitized by Google

nénâ 'bhí carati, stṛiṇutá evaí 'nam | etáyai 'vá yajetâ 'bhi-caryámâṇaḥ, sárvo vā́ eshá yajnó yát traidhâtavī́yaꣳ, sárveṇai 'vá yajnéna yajate, naí 'nam abhi-cárant stṛiṇuta | etáyai 'vá yajeta sahásreṇa yakshyámâṇaḥ, prá-jâtam evaí 'nad dadâty | etáyai 'vá yajeta sahásreṇe ''jânó, 'ntaṃ vā́ eshá paçûnā́ṃ gachati || 3 || yáḥ sahásreṇa yájate; prajā́-patiḥ khálu vaí paçū́n asṛijata, tā́ꣳs[6] traidhâtavī́yenai[1] 'vā́ 'sṛijata; yá eváṃ vidvā́ꣳs[6] traidhâtavī́yena[1] paçú-kâmo[7] yájate yásmâd evá yóneḥ prajā́-patiḥ paçū́n ásṛijata tásmâd evaí 'nânt sṛijata úpai 'nam út-taraꣳ sahásraṃ namati | devátâbhyo[1] vā́ eshá ā́ vṛiçcyate yó: yakshyá íty uktvā́ ná yájate; traidhâtavī́yena yajeta, sárvo vā́ eshá yajnáḥ || 4 || yát traidhâtavī́yaꣳ[1], sárveṇai 'vá yajnéna yajate, ná devátâbhya[1] ā́ vṛiçcyate | dvā́daça-kapâlaḥ puroḍā́ço[1] bhavati, té tráyaç cátush-kapâlâs, trishshamṛiddha-tvā́ya[8] | tráyaḥ puroḍā́çâ bhavanti, tráya imé lokā́, eshā́ṃ lokā́nâm ā́ptyâ | úttara-uttaro jyā́yân bhavaty, evám iva hī́ 'mé lokā́ | yava-máyo mádhya, etád vā́ antárikshasya[1] rûpáꣳ, sám-ṛiddhyai[9] | sárveshâm abhi-gamáyann áva dyaty, áchambaṭ-kâraꣳ | híraṇyaṃ dadâti, téja evá || 5 || áva runddhe[2]; târpyáṃ dadâti, paçū́n evā́ 'va runddhe[2]; dhenúṃ dadâty, â-çísha evā́ 'va runddhe[2]; sā́mno vā́ eshá várṇo yád dhíraṇyaṃ, yájushâṃ târpyám, ukthâ-madā́nâṃ[10] dhenúr, etā́n evá sárvân várṇân áva runddhe[2] || 6 ||
jágatyâ, 'bhicárant sárvo vaí, gachati, yajnás, téja evá, triꣳçác ca || 11 ||

3, 2, 11, 1-3. — K. 12, 4. — a̱nûcyâ̱nîty ánu-ucyā́ni — tri̱shṭubhā́ḥ — ka̱kut — catúshpâda̱ iti̱ catúḥ-pâ̱da̱ḥ — ṛi̱ci | adhîti — tri̱shṭubhā́ — tri̱shṭuk — i̱ndri̱ye — pratîti | sthâ̱-

11. [6] so (°ꣳs) ABW, s. P. 6, 14. [7] paçukâmo fehlt irrig in einigen Mss. des schol. zu P. 6, 14, s. Whitney p. 169. [8] triḥsha° D (beide Male); s. P. 6, 13 schol. [9] ṛidhyai ACDW. [10] s. P. 3, 2.

Digitized by Google

pa̱ya̱ti̱ — sa̱dhastheti̱ sa̱dha-sthâ̱ — trai̱dhâ̱ta̱vîyám — stṛi̱ṇu̱te — tân — vi̱dvân — sṛi̱ja̱te̱ — âptyai̱ — lo̱kâḥ — u̱kthâ̱ma̱dânâ̱m ity úktha-ma̱dânā̃m.

12. tváshṭâ hatá-putro vī́-'ndraʊ sómam ā́ 'harat, tásminn índra upa-havám aichata, táṃ nó 'pâ 'hvayata: putrám me 'vadhîr íti; sá yajna-veçasáṃ kṛitvā́ prâ-sáhâ sómam apibat | tásya yád aty-áçishyata tát tváshṭâ ''-havanī́yam úpa prā́ 'vartayat: svā́hé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti; sá yā́vad[1] ûrdhváḥ parâ-vídhyati tā́vati[1] svayám evá vỳ aramata, yádi vâ tā́vat[1] pra-vaṇám || 1 || ā́sît yádi vâ tā́vad[1] ádhy agnér ā́sît; sá sam-bhávann agnī́-shómâv abhí sám abhavat | sá ishumâtrám-ishumâtraṃ víshvaññ[1] avardhata, sá imā́ṅ lokā́n[2] avṛiṇod, yád imā́ṅ lokā́n[2] ávṛiṇot tád vṛitrásya vṛitra-tváṃ | tásmâd índro 'bibhed, ápi tváshṭâ; tásmai tváshṭâ vájram asiñcat, tápo vaí sá vájra âsît | tám úd-yantuṃ nā́ 'çaknod; átha vaí tárhi víshṇuḥ || 2 || anyā́ devátâ[1] ''sît; sò 'bravîd: víshṇav é 'hî 'dám ā́ harishyâvo yénâ 'yám idám íti | sá víshṇus tredhā́ ''tmā́naṃ ví nỳ adhatta pṛithivyā́ṃ tṛítîyam antárikshe[1] tṛítîyaṃ diví tṛítîyam, abhi-paryâvartā́d dhy ábibhed | yát pṛithivyā́ṃ tṛítîyam ā́sît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mā́ me prá hâr ásti vā́ idám || 3 || máyi vîrỳaṃ tát te prá dâsyâmī́ 'ti, tád asmai prā́ 'yachat, tát práty agṛihṇâd, ádhâ mé 'ti tád víshṇavé 'ti prā́ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd: asmā́sv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yád antárikshe[1] tṛítîyam ā́sît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mā́ me prá hâr ásti vā́ idám || 4 || máyi vîrỳaṃ tát te prá dâsyâmī́ 'ti,

---

12. traidhâtavîyasya devatâ. [1] ohne avagraha. [2] °nlo° A. W (das zweite Mal), °nll° B, °ṃl° W (das erste Mal). [3] so (°sthi°) ABCDW; s. Whitney zu P. 6, 2.

Digitized by Google

tád asmai prấ 'yachat, tát práty agṛihṇâd, dvír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prấ 'yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd: asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yád diví tríṭîyam ấsît téné 'ndro vájram úd ayachad víshṇv-anusthitaḥ[3]; sò 'bravîn: mấ me prá hâr yénấ 'hám ‖ 5 ‖ idám ásmi tát te prá dâsyâmî 'ti, tvîs íty abravît; saṃ-dhấṃ tú sáṃ dadhâvahai tvấm evá prá viçânî 'ti, yán mấm pra-viçéḥ kím mâ bhuñjyâ íty abravît, tvấm evé 'ndhîya táva bhógâya tvấm prá viçeyam íty abravît, tám vṛitráḥ prấ 'viçad, udáraṃ[1] vaí vṛitráḥ, kshút khálu vaí manushyasya bhrấtṛivyo, yáḥ ‖ 6 ‖ eváṃ véda hánti kshúdham bhrấtṛivyaṃ; tád asmai prấ 'yachat, tát práty agṛihṇât, trír mâ 'dhâ íti tád víshṇavé 'ti prấ yachat, tád víshṇuḥ práty agṛihṇâd asmấsv índra indriyáṃ dadhâtv íti | yát tríḥ prấ 'yachat[4] tríḥ praty-ágṛihṇât tát tri-dhấtos tridhâtu-tvám | yád víshṇur anv-átishṭhata víshṇavé 'ti prấ 'yachat[4] tásmâd aindrâ-vaishṇavâu havír bhavati | yád vấ idáṃ kíṃ ca tád asmai tát prấ 'yachad ṛícaḥ sámâni yájûṃshi | sahásraṃ vấ asmai tát prấ 'yachat, tásmât sahásra-dakshiṇam ‖ 7 ‖ pravaṇáṃ, víshṇur, vấ idám, idám, ahám, yó, bhavaty, éka-viṃçatiç ca ‖ 12 ‖

2, 5, 2, 1-2. 6, 5, 1, 1-2. — K. 12, 3. — Ç. 5, 5, 4, 7. 8. 5, 1-7. — vîndraṃ iti vi-indraṃ — indraḥ — aichata — prâsaheti[5] pra-sahâ — upâ | preti | avartayat | svâhâ — pravaṇam iti pra-vaṇam — agnîshomâv ity agnî-somau | abhi | sam iti | abhavat — vishvâñ — imâṅ | lokân — vishṇó[6] | eti | ihi — vi | nîti | adhattа — preti | hâḥ[7] — adhâḥ[8] | mâ | iti — ati | preti | ayachat — mâ | adhâḥ — tvîs | iti — udaràm — yat | triḥ | preti | ayachat — anvatishṭhatety ánu-atishṭhata | vishṇave | ati | preti | ayachat.

---

12. [4] nicht komponirt, obschon betont. [5] s. P. 3, 5. [6] ohne iti; s. Whitney zu P. 4, 6. 9, 12. [7] s. P. 8, 8. [8] s. Whitney zu P. 3, 9.

Digitized by Google

13. devấ vaí râjanỳâj jấyamânâd abibhayus, tám antár evá sántaṃ dấmnấ 'pau "mbhant; sá vấ eshó 'po-'bdho jâyate yád râjanỳo, yád vấ eshó 'napo-'bdho jấyeta vṛitrấn ghnáʊç cared | yáṃ kâmáyeta râjanỳam: ánapo-'bdho jâyeta vṛitrấn ghnáʊç cared íti tásmâ etám aindrâ-bârhaspatyáṃ carúṃ nír vaped, aindró vaí râjanỳo bráhma bṛíhaspátir[1], bráhmaṇai 'vaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñcati | hiraṇmáyaṃ[1 u. 2] dấma dákshiṇâ, sâ-'kshấd evaí 'naṃ dấmno 'pó-'mbhanân muñcati ‖ 1 ‖ enaṃ, dvádaça ca ‖ 13 ‖

3, 3, 11, 1. — K. 11, 4. — dâmnấ | apeti | aumbhan | saḥ | vai | eshaḥ | apôbdha ity apâ-ubdhaḥ — eshaḥ | anâpobdha ity anâpa-ubdhaḥ — ghnan | caret — apombhânâd ity âpa-umbhânât — hiraṇmayam — sâkshâd iti sa-akshât.

14. [a] návo-navo bhavati jấyamânó 'hnâṃ ketúr ushásâm ety ágre | bhâgáṃ devébhyo ví dadhâty â-yán prá candrámâs[1] tirati dîrghám ấyuḥ ‖ [b] yám âdityấ aʊçúm â-pyâyáyanti yám ákshitam ákshitayaḥ píbanti | téna no rấjâ váruṇo bṛíhaspátir[1] ấ pyâyayantu bhúvanasya go-pấḥ ‖ [c] prấcyâṃ[1] diçí tvám indrâ 'si rấjo 'tó 'dîcyâṃ[1] vṛitra-han vṛitra-hấ 'si | yátra yánti srotyấs tát ‖ 1 ‖ jitấṃ te dakshiṇató[1] vṛishabhá edhi hávyaḥ | [d] índro jayâti ná párâ jayâtâ adhi-râjó rấja-su râjayâti | víçvâ hí bhûyấḥ pṛítanâ abhishṭîr[1] upa-sádyo namasỳo yáthấ 'sat ‖ [e] asyé 'd evá prá ririce mahi-tvấṃ diváḥ pṛithivyấḥ[2] páry antárikshât[1] | sva-rấḍ índro dáma â viçvá-gûrtaḥ svarír[1] ámatro vavakshe ráṇâya | [f] abhí tvâ çûra nonumó 'dugdhâ[3] iva

---

13. aindrâbârhaspatyaç caruḥ (çaktistambhanivârakaḥ) (3, 3, 11). [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 8.

14. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) ABW, s. P. 8, 28 schol. [3] so (°o ') ABW; s. P. 12, 7.

Digitized by Google

dhenávaḥ | ĩçânam || 2 || asyá jágataḥ suvar-dṛíçam ĩçânam indra tasthúshaḥ || [g] tvā́m íd dhí hávâmahe sâtā́ vā́jasya kârávaḥ | tvā́ṃ vṛitréshv indra sát-patiṃ náras tvā́ṃ kā́shṭhâsv árvataḥ || [h] yád dyā́va indra te çatáꣳ çatám bhū́mîr utá syúḥ | ná tvâ vajrint sahásraꣳ sū́ryâ ánu ná jâtám ashṭa ródasî || [i] píbâ[4] sómam indra mándatu tvâ yáṃ te sushā́va hary-açvā́ 'driḥ || 3 || sotúr bâhú-bhyâꣳ sú-yato nā́ 'rvâ || [k] révatîr[1] naḥ sadha-mā́da índre santu tuví-vâjâḥ | kshumánto[1] yā́bhir mádema || [l] úd agne çúcayas táva, [m] ví jyótishó, [n] 'd u tyáṃ jâtá-vedasaꣳ | [o] saptá tvâ haríto ráthe váhanti deva sûrya | çocísh-keçaṃ vi-cakshaṇa || [p] citráṃ devā́nâm úd agâd ánîkaṃ cákshur mitrásya váruṇasyâ 'gnéḥ | ā́ 'prâ dyā́vâ-pṛithivī́ antárikshaꣳ[1] sū́rya âtmā́ jágatas tásthushaḥ || 4 || ca || [q] víçve devā́ ṛitâ-vṛídha[5] ṛitú-bhir havana-çrútaḥ | júshantâṃ yújyam páyaḥ || [r] víçve devâḥ çṛiṇuté 'máꣳ hávam me yé antárikshe[6] yá úpa dyávi shṭhá[7] | yé agni-jihvā́[6] utá vâ yájatrâ â-sádyâ 'smín barhíshi mâdayadhvam || 5 || tád, ĩçânam, ádris, tásthushas, triꣳçác ca || 14 ||

(2, 3, 5, 1 - 9, 3). — [a 8] Ṛ. 10, 85, 19; [b 8] nur hier; [c.d] Ath. 6, 98, 3. 1; [e] Ṛ. 1, 61, 9; [f] 7, 32, 22; [g] 6, 46, 1; [h] 8, 59, 5; [i] 7, 22, 1; [k] 1, 30, 13; [l 9] 8, 44, 17; [m 9] 5, 2, 9; [n.o 10] 1, 50, 1. 8; [p 10] 1, 115, 1; [q.r] 6, 52, 10. 13. — â̱yann ity ā́-yan — ca̱ndramā́ḥ — bṛiha̱spatiḥ | eti | pyâ̱ya̱ya̱ntu̱ — prâcyā́m — râjā́ | u̱ta | udī́cyâm — da̱kshi̱ṇa̱taḥ | vṛisha̱bhaḥ — ja̱yâ̱tai̱ — viçvā́ḥ — a̱bhi̱shṭîḥ — damé | eti — sva̱riḥ — adúgdhâḥ | i̱va̱ — yat | dyâvâḥ —

---

14. [4] so (°â) ABW; s. P. 3, 8. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 3. [7] so (shṭha) ACW; s. P. 6, 2. [8] die pratika beider Verse fanden sich schon in II, 3, 5, 3; s. daselbst. [9] nur die pratika, weil [1] schon in I, 3, 14, 8, [m] schon in I, 2, 14, 7 (beides sind yâjyâ-Abschnitte) da war. [10] warum [n] nur mit dem pratika, [o.p] dagegen voll aufgeführt worden, ist mir nicht klar. Alle drei Verse finden sich bereits in II, 3, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt), und zwar nur mit den pratika aufgeführt, vor, [n.p] resp. ebenso bereits in dem yâjyâ-Abschnitt II, 2, 12, 1, und im vollen Wortlaute in I, 4, 43, 1 (nicht yâjyâ-Abschnitt), s. die Note zu II, 3, 8, 2.

Digitized by Google

rodasî[11] iti | pibâ — na | arvâ | revatîḥ — sadhamâda[12] iti sadha-mâdâḥ — kshumantâḥ — çocishkeçam iti çociḥ-keçam — eti | aprâḥ — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhâḥ — çṛiṇuta | imam — stha.

devâ manushyâ, devâsurâ abruvan, devâsurâs téshâm gâyatrî, prajâpatis tâ yátrâ, 'gne gôbhiç, citráyâ, mârutám, dévâ vasavyâ ágne, mârutám[13], dévâ vasavyâ dévâḥ çarmaṇyâḥ, sárvâṇi, tvâshṭâ hatá-putro[14], devâ vaí râjanyân, návo-navaç, câturdaça ‖ 14 ‖

devâ manushyâḥ (1, 1), prajâm paçûn (3, 3), dévâ vasavyâḥ (8, 1), pári dadhyâd (11, 2), idám asmy (12, 6), ashṭâcatvâriṅçat ‖ 48 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm prathamakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 5, 1-6. 11 [3-9]. 6, 1-6)*.

1. viçvá-rûpo vaí tvâshṭráḥ puró-hito devânâm âsît[1] svasrîyó 'surâṇâṃ; tásya trîṇi çîrshâṇy âsant soma-pânaṁ surâ-pânam[2] annâ-'danaṁ; sá praty-áksham devébhyo bhâgám avadat[1] paró-'ksham ásurebhyaḥ, sárvasmai vaí praty-áksham bhâgáṃ vadanti yásmâ evá paró-'kshaṃ vádanti tásya bhâgá uditás; tásmâd índro 'bibhed: îḍríñ[3] vaí râshṭráṃ ví pary-âvartayatî[4] 'ti; tásya vájram â-dâya çîrshâṇy achinad, yát soma-pânam ‖ 1 ‖ âsît sá kapiñjalo[3] 'bhavat, yát surâ-pânaṁ[2] sá kalavíṅko[3], yád annâ-'danaṁ sá tittiris | tásyâ 'ñjalinâ brahma-hatyâm úpâ 'grihṇât, tâṁ saṃ-vatsaráṃ abibhas[5], tám bhûtâny abhy akroçan: bráhma-hann iti | sá pṛithivîm úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyâyai tṛítîyam práti gṛihâṇé 'ti; sâ 'bravîd: váraṃ vṛiṇai khâtât parâ-bhavishyántî manye táto mâ parâ bhûvam íti; purâ

14. [11] s. P. 4, 17. [12] sadamâda C. [13] °tam íti DW. [14] fehlt W.

* s. Ind. Stud. 3, 380.

5, 1. pauṛṇamâsigatasyâ 'gnishomîyapuroḍâçasyopodghâtaḥ. [1] unbetont! [2] mit dentalem n. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum. [5] s. P. 8, 8. [6] s. P. 6, 2.

Digitized by Google

te ‖ 2 ‖ saṃ-vatsarād ápi rohâd íty abravît, tásmât purā́ saṃ-vatsarā́t pṛithivyaí khâtám ápi rohati vā́re-vṛitau hy asyai; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇât, tát svá-kṛitam íriṇam abhavat, tásmâd ā́hitâ-'gniḥ çraddhā́-devaḥ svá-kṛita íriṇe nā́ 'va syed, brahma-hatyā́yai hí́y eshá várṇaḥ | sá vánaspátîn[3] úpâ 'sîdad: asyaí brahmā́-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tè 'bruvan: váraṃ vṛiṇâmahai vṛikṇā́t ‖ 3 ‖ parâ-bhavishyánto manyâmahe táto mā́ párâ bhûmé 'ty; â-vráçcanâd vo bhū́yâosa út tishṭhân íty abravît, tásmâd â-vráçcanâd vṛikshā́ṇâm bhū́yâosa út tishṭhanti, vā́re-vṛitau hy eshâṃ; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sá nir-yâsò 'bhavat, tásmân nir-yâsásya nā́ "çyam, brahma-hatyā́yai hy eshá várṇó, 'tho khálu yá evá lóhito yó vâ "-vráçcanân nir-yéshati tásya nā́ "çyam ‖ 4 ‖ kā́mam anyásya | sá strî-shau̯sâdám[6] úpâ 'sîdad: asyaí brahma-hatyā́yai tṛítîyam práti gṛihṇîté 'ti; tā́ abruvan: váraṃ vṛiṇâmahâ ṛítviyât pra-jā́ṃ vindâmahai kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavâmé 'ti, tásmâd ṛítviyât stríyaḥ pra-jā́ṃ vindante, kā́mam ā́ ví-janitoḥ sám bhavanti, vā́re-vṛitau hy âsâṃ; tṛítîyam brahma-hatyā́yai práty agṛihṇant, sā́ málavad-vâsâ abhavat, tásmân málavad-vâsasâ ná sáṃ vadeta ‖ 5 ‖ ná sahā́ "sîta nā́ 'syâ ánnam adyâd, brahma-hatyā́yai hy eshā́ várṇam prati-múcyā "sté; 'tho khálv âhur: abhy-áñjanaṃ vā́vá[3] striyā́ ánnam abhy-áñjanam evá ná prati-gṛíhyaṃ kā́mam anyád íti | yā́m málavad-vâsasau̯ sam-bhávanti yás táto jā́yate sò 'bhi-çastó, yā́m áraṇye tásyai stenó, yā́m párâcîṃ[3] tásyai hṛíta-mukhy apa-galbhó, yā́ snā́ti tásyâ ap-sú mā́ruko, yā́ ‖ 6 ‖ abhy-añkté tásyai duç-cármâ, yā́ pra-likháte tásyai khalatír apa-mā́rṭi, yā́ "-'ñkté tásyai kâṇó, yā́ daté dhā́vate tásyai çyâvá-dan, yā́ nakhā́ni ni-kṛintáte tásyai kunakhí[3], yā́ kṛi-

Digitized by Google

nátti tásyai klîbó, yấ rájjuw srijáti tásyâ ud-bándhuko, yấ parṇéna píbati tásyâ un-mấduko, yấ kharvéṇa píbati tásyai kharvás; tisró rấtrîr vratấm cared, añjalínâ vâ píbed ákharveṇa vâ pấtreṇa, pra-jấyai gopîthấya[3] ‖ 7 ‖ yát somapấṇaṃ, te, vṛikṇát, tásya nấ "çyàṃ, vadeta, mấruko yấ, 'kharveṇa vâ, tríṇi ca ‖ 1 ‖

[1.2] Ç. 1, 6, 3, 1-5. 5, 5, 4, 2-6. — [3] Pâr. 1, 11, 6 (Yâjnav. 1, 81). — annâdânam ity ánna-adânam | saḥ | pratyakshaṃ iti prati-akshám — avadat | parokshaṃ iti paraḥ-akshám — yasmai — abibhet | îdṛiñ — vîti | paryâvártayatîti pari-ávártayati — saḥ | kapiñjálaḥ — saḥ | kalaviṅkáḥ — abibhaḥ — svakṛita iti sva-kṛite — saḥ | vanaspatîn — saḥ | niryâsa iti niḥ-yâsaḥ — atho iti — na | âçyàm — strîshaw-sâdam iti strî-sawsâdam — âsîta | na | asyâḥ — âste | atho iti — vâva | striyâḥ — parâcîm — tasyâḥ | apsv ity áp-su — âṅkta ity ấ-aṅkte — kunakhî — srijati | tasyâḥ — tasyâḥ | unmâdûka ity út-mâdûkaḥ — pibèt — gopîthâyâ.

2. tváshṭâ hatá-putro ví-'ndraw sómam ấ 'harat, tásminn índra upa-havám aichata, tấm nó 'pâ 'hvayata: putrám me 'vadhîr íti; sá yajna-veçasấm kṛitvấ prâ-sáhâ sómam apibat, tásya yád aty-áçishyata tát tváshṭâ "-havanîyam úpa prấ 'vartayat: svấhé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti; yád ávartayat tád vṛitrásya vṛitra-tvấm, yád ábravît: svấhé[1] 'ndra-çatrur vardhasvé 'ti tásmâd asya ‖ 1 ‖ índraḥ çátrur abhavat, sá sam-bhávann agnî-shómâv abhí sám abhavat, sá ishumâtrám-ishumâtraṃ víshvañn[1] avardhata, sá imấṅ lokấn[2] avṛiṇod, yád imấṅ lokấn[3] ávṛiṇot tád vṛitrásya vṛitra-tvấm, tásmâd índro 'bibhet | sá prajấ-patim úpâ 'dhâvac: chátrur me 'janî 'ti, tásmai vájraw siktvấ prấ 'yachad: eténa jahî 'ti, ténâ 'bhy âyata | tấv abrûtâm agnî-shómau: mấ ‖ 2 ‖ prá hâr âvám antáḥ[4] sva íti, máma vaí yu-

2. agnishomayágaḥ pûrṇimâdine. [1] ohne avagraha. [2] °nl° W °ńll° B. [3] so W, °áll° B. [4] antá W.

Digitized by Google

váo stha íty abravîn mâm abby é 'tam íti, taú bhâga-dhéyam aichetâm, tâbhyâm etám agnî-shomîyam ékâdaça-kapâlam pûrṇá-mâse[5] prâ 'yachat | tâv abrûtâm: abhí sâṃ-dashṭau vaí svo ná çaknuva aí-'tum íti; sá índra âtmánaḥ çîta-rûrâv ajanayat, tác chîta-rûráyor jánma, yá eváo çîta-rûráyor jánma véda ‖ 3 ‖ naí 'nao çîta-rûraú hatas; tâbhyâm enam abhỳ anayat, tásmâj jañjabhyámânâd agnî-shómau nír akrâmatâm | prâṇâ-'pânaú vâ enaṃ tád ajahitâm, prâ-'ṇó vaí dáksho 'pâ-'náḥ krátus, tásmâj jañjabhyámâno brûyân: máyi daksha-kratŭ[6] íti, prâṇâ-'pânâv evâ "tmán dhatte, sárvam âyur eti | sá devátâ[1] vṛitrân nir-hŭya vârtra-ghnao havíḥ pûrṇá-mase nír avapad, ghnánti vâ enam pûrṇá-mâsa ă ‖ 4 ‖ amâ-vâsyâyâm pyâyayanti, tásmâd vârtra-ghnî[7 a. 8] pûrṇá-mâsé[5] 'nû 'cyete[7] vṛidhan-vatî[7 a. 8] amâ-vâsyâyâṃ | tát sao-sthâpya vârtra-ghnao havír vájram â-dâya púnar abhỳ âyata; té[7] abrûtâm dyâvâ-pṛithivî: mâ prá hâr âváyor vaí çritá íti; té[7] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahai nákshatra-vihitâ 'hám asânî 'ty asâv abravîc[9] citrá-vihitâ 'hám îtî 'yáṃ, tásmân nákshatra-vihitâ 'saú citrá-vihite 'yáṃ; yá evám dyâvâ-pṛithivyóḥ ‖ 5 ‖ váraṃ védaí " 'nam váro gachati; sá âbhyâm evá prá-sûta índro vṛitrám ahan | té devâ vṛitráo hatvâ 'gnî-shómâv abruvan: havyám no vahatam íti, tâv abrûtâm: ápa-tejasau vaí tyaú vṛitré vaí tyáyos téja íti; tè 'bruvan: ká idám áchai 'tî 'ti, gaúr íty abruvan gaúr[1] vâvá sárvasya mitrám íti, sâ 'bravît ‖ 6 ‖: váraṃ vṛiṇai máyy evá sató

---

2. [4] s. P. 4, 58. [6] s. P. 4, 5. [7] s. P. 4, 28. 40. 29. 52. [8] diese Nennung der beiden vârtraghnî und vṛidhanvatî puro'nuvâkyâ im Texte (über ihre specielle Aufführung im Brâhmana s. schol. pag. 563) beweist für den erst sekundären Ursprung der am Ende der einzelnen prapâṭhaka in I-IV zugefügten yâjyânuvâkyâ-Abschnitte; s. die Note zu II, 4, 11, 2. [9] unbetont.

Digitized by Google

'bhâyena bhunajâdhvâ íti; tád gaúr ấ 'harat, tásmâd gávi sató 'bhâyena bhuñjata, etád vấ agnés téjo yád ghṛitám, etát sómasya yát páyo; yá evám agnî-shómayos téjo véda tejasvỳ[1] evá bhavati | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatỳam paurṇá-mâsam íti, prâjâ-patyám íti brûyât, téné 'ndraṃ jyeshṭhám putráṃ nir-ávasâyayad[10] íti, tásmâj jyeshṭhám putráṃ dhánena nir-ávasâyayanti[10] ‖ 7 ‖ asya, mâ, védâ, '', dyávâ-pṛithivyór, abravîd, íti tásmâc, catvári ca ‖ 2 ‖

[1.2] 2, 4, 12, 1. 2. — [5] B. 3, 5, 6, 1. — vîndraṃ iti vi-indraṃ — prâsaheti[11] pra-sahấ — upâ | preti | avartayat — agnî-shomâv ity agnî-somaú | abhi | sam iti | abhavat — vishvâñ — imân | lokân — me | ajani — abhîti | âyata — preti | hâḥ — abhi | eti | itam — abhîti | saṃdâshṭâv iti sam-dashṭau — aitum ity â-etum — ajahitâṃ | prâṇa iti pra-ṇaḥ — devatấḥ | vṛitrât — anv iti | ucyete iti — abhîti | âyata | te iti — vedâ | eti | enam — satâ | ubhayèna | bhunajâdhvai — bhunjate — tejasvî | eva — niravâsâyayad iti niḥ-avâsâyayat — niravâsâyayantîti niḥ-avâsâyayanti.

3. índraṃ vṛitráṃ jaghnivấṁsam mṛídho 'bhí prấ 'vepanta; sá etáṃ vaimṛidhám[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpyam apaçyat, táṃ nír avapat, téna vaí sá mṛídhó 'pâ 'hata; yád vaimṛidháḥ[1] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpyo bhávati mṛídha evá téna yájamânó 'pa hata | índro vṛitráṁ hatvấ devátâbhiç[1] ce 'ndriyéṇa ca vỳ ârdhyata; sá etám âgneyám ashṭấ-kapâlam amâ-vâsyâyâm apaçyad aindráṃ dádhi ‖ 1 ‖ táṃ nír avapat, téna vaí sá devátâç[1] ce 'ndriyáṃ cấ 'vâ 'runddha[2] | yád âgneyò 'shṭâ-kapâlo 'mâ-vâsyâyâm bhávaty aindráṃ dádhi devátâç[1] cai 'vá téne 'ndriyáṃ ca yájamânó 'va runddha[2] | índrasya vṛitráṃ ja-

---

2. [10] als Compositum! [11] s. P. 3, 5.

3. amâvâsyâyâṃ sâṃnâyyayâgaḥ (vaimṛidhasâṃnâyye). [1] ohne avagraha. [2] °ndh° (°ṃp°) ABCDW.

Digitized by Google

ghnúsha indriyáṃ vîrỳam pṛithivîṁ ánu vỳ ârchat, tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhavan; sá prajắ-patim úpâ 'dhâvad: vṛitrám me jaghnúsha indriyáṃ vîrỳam ‖ 2 ‖ pṛithivîṁ ánu vỳ ârat tád óshadhayo[1] vîrúdho[1] 'bhûvann íti; sá prajắ-patiḥ paçûn abravîd: etád asmai sáṃ nayaté 'ti, tát paçáva óshadhî-bhyó[2] 'dhy âtmánt sám anayan, tát práty aduhan, yát sam-ánayan tát sâṃ-nâyyásya sâṃnâyya-tváṃ, yát praty-áduhan tát prati-dhúshaḥ pratidhuk-tváω | sám anaishuḥ práty adhukshan ná tú máyi çrayata íty abravîd, etád asmai ‖ 3 ‖ çṛitáṃ kuruté 'ty abravît, tád asmai çṛitám akurvann, indriyáṃ vắvắ[1] 'smin vîrỳaṃ tád açrayan, tác chṛitásya çṛita-tváω | sám anaishuḥ práty adhukshañ chṛitám[4] akran ná tú mâ dhinotî 'ty abravîd, etád asmai dádhi kuruté 'ty abravît, tád asmai dádhy akurvan, tád enam adhinot, tád dadhnó dadhi-tvám | brahma-vâdíno vadanti: dadhnáḥ pűrvasyâ 'va-déyam ‖ 4 ‖ dádhi hí pűrvaṃ kriyáta íty; ánâ-dṛitya tác chṛitásyai 'vá pűrvasyắ 'va dyed, indriyám evắ 'smin vîrỳaω çritvắ[5] dadhnó 'pári-shṭâd[1] dhinoti, yathâ-pûrvám úpai 'ti | yát pûtî'kair vâ parṇa-valkaír vâ "-tañcyắt saumyáṃ tád, yát kỳalai[1] râkshasáṃ tád, yát taṇḍulaír vaiçva-deváṃ tád, yád à-táñcanena mânushám tád, yád dadhnắ tát sé-'ndraṃ; dadhnắ " tanakti ‖ 5 ‖ sendra-tvắyâ | 'gnihotro-'cheshaṇám abhy-ắtanakti[6], yajnásya sáṃ-tatyâ | índro vṛitráω hatvắ párâm parâ-vátam agachad: ápâ 'râdham íti mányamânas, táṃ devátâḥ[1] prai-'sham aichant; sò 'bravît prajắ-patir: yáḥ prathamò 'nu-vindáti tásya prathamám bhâga-dhéyam íti, tám pitáró 'nv avindan, tásmât pitṛí-bhyaḥ pûrvedyúḥ[1] kriyate | sò 'mâ-vâsỳâm práty ắ 'gachat, táṃ devắ abhí sám aga-

3. s. P. 3, 7. [4] °nchṛi° W. [5] çṛitvâ D. [6] als Compositum!

chantâ: 'mā́ vaí naḥ || 6 || adyá vásu vasatī́ 'tī́, 'ndro hí devā́nâṃ vásu, tád amâ-vâsỳâyâ amâvâsya-tvám | brahma-vâdíno vadanti: kiṃ-devatỳaꣳ sâṃ-nâyyám íti, vaiçva-devám íti brûyâd víçve hí tád devā́ bhâga-dhéyam abhí sam-ágachanté 'ty; átho khálv aindrám íty evá brûyâd índraṃ vā́vá[1] té tád bhishajyánto 'bhí sám agachanté 'ti || 7 ||

dádhi, me jaghnúsha indriyáṃ vîryàm, íty abravîd etád asmâ, avadéyaṃ, tanakti, no, dvícatvâriꣳçac ca || 3 ||

abhi | preti | avepanta — vaimṛidham — apeti | hate — vîti | ârdhyata — aveti | arundha[2] — aveti | rundhe[2] — anú | vîti | ârchat — oshádhayaḥ | vîrudháḥ — anú | vîti | ârat — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — pratidhusha iti prati-dhushàḥ | pratidhuktvam iti pratidhuk-tvam — çrayate | iti — adhukshan | çṛitam — kriyatè — tat | çṛitasyà — uparishṭât — kválaiḥ — sendram iti sa-indram | dadhnâ | eti | tanakti — abhyâtánaktîty ábhi-âtánakti — devatā́ḥ | praisham iti pra-eshám — pûrvedyuḥ — prati | eti | agachat — abhi | sam iti | agachanta — amâvâsyatvam ity ámâvâsya-tvam — abhîti | samagáchanteti sam-agáchanta — atho iti — abhi | sam iti | agachanta.

4. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[1] darça-pûrṇamâsaú yajeta yá enau sé-'ndrau yájeté 'ti; vaimṛidháḥ[2] pûrṇá-mâse 'nu-nirvâpỳo bhavati téna pûrṇá-mâsaḥ sé-'ndra, aindráṃ dádhy amâ-vâsỳâyâṃ ténâ 'mâ-vâsỳâ sé-'ndrâ, yá eváṃ vidvā́n darça-pûrṇamâsaú yájate sé-'ndrâv evaí 'nau yajate çváḥ-çvo 'smâ îjânā́ya vásîyo bhavati | devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata, té devā́ etā́m || 1 || íshṭim apaçyann: âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlaꣳ sárasvatyai[2] carúꣳ sárasvate[2] carúṃ, tā́m paurṇa-mâsáꣳ saꣳ-sthā́pyā́ 'nu nír avapan, táto devā́ ábhavan párā́ 'surâ | yó bhrā́tṛivya-vânt syā́t sá

4. âgnâvaishṇavâdayaḥ. [1] so ABW, s. P. 5, 13. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

paurṇa-mâsáu sau-sthâpyai 'tâm íshṭim ánu nír vapet, paurṇa-mâsénai 'vá vájram bhrâtṛivyâya pra-hṛítyâ "gnâ-vaishṇavéna devátâç[2] ca yajnáṃ ca bhrâtṛivyasya vṛiṅkte[3] mithunân paçûnt sârasvatâbhyâṃ[2], yâvad evâ syâ 'sti tát ‖ 2 ‖ sárvaṃ vṛiṅkte | paurṇa-mâsîm evá yajeta bhrâtṛivya-vân nâ 'mâ-vâsyâu, hatvâ bhrâtṛivyaṃ nâ " pyâyayati | sâkam-prasthâyîyena yajeta paçú-kâmo; yásmai vâ álpenâ "-háranti nâ "tmánâ tṛípyati[4] nâ 'nyásmai dadâti, yásmai mahatâ tṛípyaty âtmánâ dádâty anyásmai, mahatâ pûrṇáu hotavyaṃ tṛiptâ evaí 'nam índraḥ pra-jáyâ paçú-bhis tarpayati | dâru-pâtréṇa juhoti, ná hí mṛin-máyam â-hutim ânaçá | aúdumbaram[2] ‖ 3 ‖ bhavaty, ûrg vâ udumbára[2] ûrk paçáva, ûrjaí 'vâ 'smâ ûrjam paçûn áva runddhe[5] | nâ 'gata-çrîr mahe-'ndráṃ yajeta; tráyo vaí gatá-çriyaḥ: çuçruvân grâma-ṇî[6] râjanyas, téshâm mahe-'ndró devátâ[2], yó vaí svâṃ devátâm[2] ati-yájate prá svâyai devátâyai[2] cyavate ná párâm prâ "pnoti pâpîyân bhavati | saṃ-vatsarám índraṃ yajeta, saṃ-vatsaráu hí vratáṃ nâ 'ti, svâ ‖ 4 ‖ evaí 'naṃ deváte 'jyámânâ bhûtyâ inddhe[5] vásîyân bhavati | saṃ-vatsarásya parástâd[2] agnáye vratá-pataye puroḍâçam[2] ashṭâ-kapâlaṃ nír vapet, saṃ-vatsarám evaí 'naṃ vṛitráṃ jaghniváusam agnír vratá-patir vratám â lambhayati | tátó 'dhi kâmaṃ yajeta ‖ 5 ‖ etâṃ, tád, aúdumbarau, svâ, triuçác ca ‖ 4 ‖

[3] K. 30, 4. 31, 2. — Pañc. 16, 6, 14. — [4] Çâṅkh. çr. 2, 6, 5. — saḥ | tu | vai — sendrâv iti sa-indrau — vaimṛidhaḥ — sarâsvatyai — sarâsvate — anú | nir iti | avapan — abhâvan — asúrâḥ — anú | nir iti | vapet — na | eti | pyâyayati — mṛinmayam iti mṛit-mayám — ânaçe — audúm-

4. [3] °ñte AC; s. Whitney zu P. 14, 23. [4] betont. [5] °ndhe ABCDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 2.

Digitized by Google

baram — uḍumbaraḥ — grâmaṇîr iti grâma-nîḥ — ijyamânâ | bhûtyai — parastât — adhîti | kâmâm.

5. nâ 'soma-yâjî sáṃ nayed, ánâ-gataṃ vâ etásya páyo yó 'soma-yâjî, yád ásoma-yâjî saṃ-náyet pari-moshá evá só 'nṛitaṃ karoty, átho párai 'vá sicyate; soma-yâjy evá sáṃ nayet, páyo vai sómaḥ páyaḥ sâṃ-nâyyám, páyasai 'vá páya âtmán dhatte | ví vâ etám pra-jáyâ paçú-bhir ardhayati vardháyaty asya bhrâtṛivyaṃ yásya havír nír-uptaṃ purástâc[1] candrámâḥ[1] ‖ 1 ‖ abhy ud-éti; tredhâ[1] taṇḍulân ví bhajed, yé madhyamâḥ syús tân agnáye dâtré puroḍâçam[1] ashṭâ-kapâlaṃ kuryâd, yé sthávishṭhâs tân índrâya pra-dâtré dadhâo̱ç carúṃ, yé 'ṇishṭhâs tân víshṇave çipi-vishṭâya çrité carúm; agnír evâ 'smai pra-jâm pra-janáyati vṛiddhâm índraḥ prá yachati, yajnó vai víshṇuḥ paçávaḥ çípir, yajná evá paçúshu práti tishṭhati | ná dvé[2] ‖ 2 ‖ yajeta; yát pûrvayâ sam-pratí yájetó 't-tarayâ chambáṭ kuryâd, yád út-tarayâ sam-prati yájeta pûrvayâ chambáṭ kuryân, né 'shṭir bhávati ná yajnás, tád ánu hṛita-mukhy apa-galbhó jâyata; ékâm evá yajeta pra-galbhò 'sya jâyaté | 'nâ-dṛitya tád dvé[2] evá yajeta; yajna-mukhám evá pûrvayâ "-lábhate yájata út-tarayâ, devátâ[1] evá pûrvayâ 'va-runddhá[3] indriyám út-tarayâ, deva-lokám evá ‖ 3 ‖ pûrvayâ 'bhi-jáyati manushya-lokám út-tarayâ; bhûyaso yajna-kratûn úpai 'ty, eshâ vai su-mánâ nâmé 'shṭir, yám adyé "jânám paççâc candrámâ[1] abhy ud-éty asmínn evâ 'smai loké 'rdhukam bhavati | dâkshâyaṇa-yajnéna suvargá-kâmo yajeta | pûrṇá-mâse sáṃ nayen maitrâ-varuṇyâ "míkshayâ[1] 'mâ-

5. abhyudayeshṭyâdayaḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 49. [3] rumdha ABCDW.

-vâsyâyâṃ yajeta | pûrṇá-mâse vaí devấṇâṁ sutás, téshâm etám ardha-mâsám prá-sutas | téshâm maitrâ-varuṇî vaçấ 'mâ-vâsyâyâm anû-bandhyâ[4]; yát ‖ 4 ‖ pûrvedyúr[1] yájate védim evá tát karoti, yád vatsấn apâ-"karóti sado-ha-virdhâné[5] evá sám minoti, yád yájate devaír evá sutyấṁ sám pâdayati, sá etám ardha-mâsáṁ sadha-mấdaṃ devaíḥ sómam pibati; yán maitrâ-varuṇyấ "míkshayâ[1] 'mâ-vâsyâ-yâṃ yájate yaí 'vấ 'saú devấṇâṃ vaçấ 'nû-bandhyâ[4] só[6] evaí 'shaí 'tásya | sâ-'kshấd vấ eshá devấn abhy-ấrohati[7] yá eshâṃ yajnám ‖ 5 ‖ abhy-âróhati, yáthâ khálu vaí çréyân abhy-ấrûḍhaḥ kâmáyate táthâ karoti | yády ava-vídhyati pấpîyân bhavati, yádi nấ 'va-vídhyati sa-dṛiñ, vyâvṛít-kâma eténa yajnéna yajeta, kshurá-pavir hy eshá yajnás, tấják púṇyo vâ bhávati prá vâ mîyate | tásyai 'tád vratám: nấ 'nṛitaṃ vaden ná mâṁsám açnîyân ná stríyam úpe 'yân nấ 'sya pálpûlanena[8] vấsaḥ palpûlayeyur[8], etád dhí devấḥ sárvaṃ ná kurvánti ‖ 6 ‖ candrámâ, dvé, devalokám evá, yád, yajnám, palpûlayeyuḥ[8], shát ca ‖ 5 ‖

[1] Çâṅkh. Br. 4, 2. 3. çr. 3, 2, 1. — [4-6] Çâṅkh. Br. 4, 4. çr. 3, 8, 6-17. — parimoṣha iti pari-moshaḥ — atho iti — purastât | candramấḥ | abhîti | udetîty út-eti | tredhâ — dadhan — yajne | eva — dve iti — tat | anv iti | hrîtamukhîti hrîta-mukhî — jâyate — yajate — avarundha ity ava-rundhe — sumanâ iti su-manấḥ | nâmâ — loke | ardhúkam — âmi-kshâyâ — anûbandhyety ánu-bandhyâ — pûrvedyuḥ — apâkarotîty ápa-âkaroti — so iti | eva — devân | abhyârohatîty ábhi-árohati — yajnam | abhyârohatîty ábhi-árohati — abhyârûḍha ity ábhi-ârûḍhaḥ — sadriñ iti sa-driñ — vadet — açnîyât — iyât — palpûlanena — palpûlayeyuḥ.

6. eshá vaí deva-rathó yád darça-pûrṇamâsaú;

5. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 4, 11. [6] s. P. 4, 7. [7] als Compositum. [8] °lyû° A. W (das erste u. dritte Mal).

6. darçapûrṇamâsayoḥ somayâgena saha paurvâparyam.

Digitized by Google

yó darça-pûrṇamâsâv ishṭvâ sómena yájate rátha-spashṭa evâ 'va-sâne vâre devânâm áva syaty | etâni vâ áṅgâ-pâ-rûꣳshi saṃ-vatsarásya yád darça-pûrṇamâsaú; yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájaté 'ṅgâ-párûꣳshy evá saṃ--vatsarásya práti dadhâty | eté[1] vaí saṃ-vatsarásya cá-kshushî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûr-ṇamâsaú yájate tâbhyâm evá suvar-gâṃ lokám ánu paçyati ‖ 1 ‖ eshâ vaí devânâṃ ví-krântir yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate devânâm evá ví-kràntim ánu ví kramata | eshá vaí deva-yânaḥ pánthâ yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate yá evá deva-yânaḥ pánthâs táꣳ sam-árohaty[2] | etaú vaí devânâꣳ hárî[1] yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate yâv evá devânâꣳ hárî[1] tâbhyâm ‖ 2 ‖ evaí 'bhyo havyâṃ vahaty | etád vaí devânâm âsyaṃ yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate sâ-'kshâd evá devânâm âsye juhoty | eshá vaí havir-dhânî yó darçapûrṇamâsa-yâjî; sâyám-prâtar agni--hotrâṃ juhoti yájate darça-pûrṇamâsâv áhar-ahar[3] havir-dhânínâꣳ sutó, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate havir-dhânyˆ asmî 'ti sárvam evâ 'sya barhishyàṃ dattám bhavati | devâ vâ ábaḥ ‖ 3 ‖ yajníyaṃ nâ 'vindan té darça-pûrṇamâsâv apunan, taú vâ etaú pûtaú médhyau yád darça-pûrṇamâsaú, yá evâṃ vidvân darça-pûrṇamâsaú yájate pûtâv evaí 'nau médhyau yajate | nâ 'mâ-vâsyâyâṃ ca paurṇa-mâsyâṃ ca stríyam úpe 'yâd, yád upe-'yân nír--indriyaḥ syât | sómasya vaí râjno 'rdha-mâsasya râtrayaḥ pátnaya âsan, tâsâm amâ-vâsyâṃ ca paurṇa-mâsîṃ ca nó 'pai ''t ‖ 4 ‖ té[1] enam abhí sám anahyetâṃ, táṃ yákshma

6. [1] s. P. 4, 44. 12. 15. 42. 11. [2] als Compositum. [3] s. P. 8, 8.

Digitized by Google

ârchad, rājânaṃ yákshma ârad íti tád râja-yakshmásya jánma, yát pāpîyân ábhavat tát pâpa-yakshmásya, yáj jâyāḃhyâm ávindat táj jâyényasya, yá evám etéshâṃ yákshmāṇāṃ jánma véda naí 'nam eté yákshmâ vindanti; sá eté[1] evá namasyánn úpâ 'dhâvat, té[1] abrûtâṃ: váraṃ vṛiṇâvahâ âvāṃ devānâm bhâga-dhé[1] asâva ‖ 5 ‖ âvád ádhi devā ijyântâ íti, tásmât sadṛíçînâ[4] rātrîṇâm amâ-vâsyâyāṃ ca paurṇa-māsyāṃ ca devā ijyanta, eté[1] hí devānâm bhâga-dhé[1], bhâga-dhā asmai manushyâ bhavanti yá evám véda | bhûtāni kshúdham aghnant sadyó[4] manushyâ ardha-mâsé devā māsí pitáraḥ saṃ-vatsaré vánaspátayas[4], tásmâd áhar-ahar manushyâ áçanam ichante[5] 'rdha-mâsé devā ijyante māsí pitṛí-bhyaḥ kriyate saṃ-vatsaré vánaspátayaḥ[4] phálaṃ gṛihṇanti; yá evám véda hánti kshúdham bhrātṛivyam ‖ 6 ‖ paçyati, tābhyâm, áhar, aid, asâva, phálaṃ, saptá ca ‖ 6 ‖

rathâspashṭa iti rathâ-spashṭe — aṅgâparūḥshîty aṅgā-parūḥshi — ete iti — cakshúshî iti — anú | vîti | kramate — samârohatîti sam-ârohati — harî iti — havirdhânîti haviḥ-dhânî — nirindriya iti niḥ-indriyaḥ — te iti — abhi | sam iti | anahyetâm — ârchat — ârat — ete iti — yakshmāḥ — te iti — bhāgadhe iti bhâga-dhe — âvat | adhîti — ijyântai — sadṛiçînâm[6] — ijyante — ete iti — manushyāḥ — sadyaḥ — devāḥ — vanaspatáyaḥ.

38*. dârçyaṃ hautram 2, 5, 7-11 (1-3). 6, 7-10.

7. devā vaí ná 'rcí ná yájushy açrayanta, té sāmann evā 'çrayanta; híṃ karoti sāmai 'vā 'kar, híṃ karoti yátrai 'vá devā áçrayanta táta evaí 'nân prá yunkte, híṃ karoti

6. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] s. die Note [5] zu II, 4, 1, 5.
* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.
7. sâmidhenîmantrāḥ.

Digitized by Google

vâcá evaí 'shá yógo, hím karoti pra-jáévá tád yájamâ-naḥ sṛijate | tríḥ prathamám ánv âha trír ut-tamám, yaj-násyai 'vá tád barsám ‖ 1 ‖ nahyaty ápra-sravsâya sám-tatam ánv âha prâ-'ṇánâm annâ-'dyasya sám-tatyâ, átho rákshasâm ápa-hatyai | ráthaṃ-tarîm prathamám ánv âha, ráthaṃ-taro vâ ayám loká, imám evá lokám abhí ja-yati | trír ví gṛihṇâti, tráya imé lokâ, imán evá lokán abhí jayati | bárhatîm ut-tamám ánv âha, bárhato vâ asaú lokò, 'múm evá lokám abhí jayati | prá vaḥ ‖ 2 ‖ vájâ íty ánir-uktâm prâjâ-patyám ánv âha, yajnó vaí prajá-patir, yajnám evá prajá-patim á rabhate | prá vo vájâ íty ánv âhâ, 'nnaṃ vaí vájó, 'nnam evá 'va runddhe[1] | prá vo vájâ íty ánv âha, tásmât prâcînaṃ[2] réto dhîyaté | 'gna á yâhi vîtáya íty âha, tásmât pratîchîḥ[2] pra-já jâyante | prá vo vájâḥ ‖ 3 ‖ íty ánv âha, mâsâ vaí vájâ ardha-mâsâ abhí-dyavo devâ havíshmanto[2] gaúr ghṛitâcî[2 a. 3] yajnó devân[4] jigâti yájamânaḥ sumna-yúr | idám asî 'dám asî 'ty evá yajnásya priyám dhâmâ 'va runddhe[1] | yám kâ-máyeta: sárvam áyur iyâd íti prá vo vájâ íti tásyâ 'nú-'cyâ 'gna á yâhi vîtáya íti sám-tatam út-taram ardha-'rcám á labheta ‖ 4 ‖ prâ-'ṇénai 'vâ 'syâ 'pâ-'nám dâdhâra sárvam áyur eti | yó vâ aratníṃ sâm-idhenînâm védâ 'ratnîv evá bhrâtṛivyam kurute | 'rdha-'rcaú sám dadhâty, eshá vâ aratníḥ sâm-idhenînâm, yá evám védâ 'ratnîv evá bhrâtṛiv-yam kuruta | ṛisher-ṛisher vâ etâ nír-mitâ yát sâm-idhenyàs, tâ yád ásam-yuktâḥ syúḥ pra-jáyâ paçú-bhir yájamânasya ví tishṭherann, ardha-'rcaú sám dadhâti, sám yunákty evaí 'nâs, tâ asmai sám-yuktâ avá-ruddhâḥ sárvàm á-çishaṃ duhre ‖ 5 ‖

barsám, vo, jâyante prá vo vájâ, labheta, dadhâti sám, dáça ca ‖ 7 ‖

---

7. [1] °ndhe ABCDW. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 1, 33. [4] vâṃ W.

Digitized by Google

B. 3, 5, 1, 1 - 2, 1. — Ç. 1, 4, 1, 1-21. — Çâṅkh. çr. 1, 4, 5-7. — Âçval. 1, 2, 1-22. — sâmâ | eva | akaḥ — vâcaḥ | eva | eshaḥ — prâṇânâṃ iti pra-ṇânâm | annâdyasyety ânna-adyâsya | saṃtâtyâ iti saṃ-tatyai | atho iti — aniruktâṃ ity aniḥ-uktâṃ — vîtayé | iti | âha — anûcyety ânu-ucyâ — ardharcam ity ârdha-ṛicam — dâdhâra — kurute — etâḥ | nirmitâ iti niḥ-mitâḥ — tâḥ.

8. áyajno vâ eshá yò 'sâmâ; 'gna ấ yâhi vîtáya ity âha râthaṃ-tarásyai 'shá várṇas, táṃ tvâ samíd-bhir aṅgira ity âha vâma-devyásyai 'shá várṇo, bṛihád agne su-vîryam ity âha bṛihatá eshá várṇo, yád etáṃ tricám[1] anv-âha yajnám evá tát sâman-vantaṃ karoty | agnír amúshmiṅ loká[2] âsîd âdityò 'smín, tâv imaú lokâv âçântau ‖ 1 ‖ âstâṃ; té devâ abruvann: é 'te 'maú ví páry ûhâmé 'ty; ágna ấ yâhi vîtáya ity asmiṅ lokè[2] 'gnim adadhur bṛihád agne su-vîryam ity amúshmiṅ loká[2] âdityáṃ, táto vâ imaú lokâv açâmyatâṃ, yád evám anv-âhâ 'náyor lokáyoḥ çântyai, çámyato 'smâ imaú lokaú yá evâṃ véda | páñca-daça sâm-idhenîr ánv âha, páñca-daça ‖ 2 ‖ vâ ardha-mâsásya rấtrayo, 'rdhamâsa-çâḥ saṃ-vatsará âpyate | tâsâṃ trîṇi ca çatâni shashṭíç cấ 'kshárâṇi, tâvatîḥ[1] saṃ-vatsarásya rấtrayo, 'kshara-çá evá saṃ-vatsaráṃ âpnoti | Nṛi-médhaç ca Páruchepaç[1] ca brahma-vâdyam avadetâm: asmín dârâv ârdrè 'gnim janayâva yátaro[1] nau bráhmîyân íti; Nṛi-médho 'bhy avadat sá dhûmám ajanayat, Páruchepo[1] 'bhy avadat sò 'gním ajanayad; ṛisha ity abravît ‖ 3 ‖ yát samâvad[1] vidvá kathâ tvám agním ájîjano nâ 'hám íti, sâm-idhenînâm evâ 'hâṃ várṇaṃ vedé 'ty abravîd, yád ghṛitá-vat padám

8. sâmidhenîmantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °n (mit virâma) lo° B, °nlo° AW.

Digitized by Google

anû-'cyáte sá âsâṃ várṇas, táṃ tvâ samíd-bhir aṅgira íty âha sâm-idhenîshv evá táj jyótir janayati | stríyas téna yád ṛíca striyas téna yád gâyatriya striyas téna yát sâm-idhenyò, vṛishaṇ-vatim[3] ánv âha ‖ 4 ‖ téna púωsvatîs[1] téna sé-'ndrâs téna mithunâ | agnír devấnâṃ dûtá âsîd Uçánâ[4] Kâvyó 'surâṇâṃ, taú prajấ-patim praçnám aitâm, sá prajấ-patir agníṃ dûtáṃ vṛiṇîmaha ity abhí pary-âvartata[5], táto devấ ábhavan parấ 'surâ; yásyai 'vâṃ vidúsho 'gníṃ dûtáṃ vṛiṇîmaha íty anv-âha bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavaty | adhvará-vatîm ánv âha, bhrấtṛivyam evaí 'táyâ ‖ 5 ‖ dhvarati | çocísh-keças tám îmaha ity âha, pavítram evaí 'tád, yájamânam evaí 'táyâ pávayati | sám-iddho agna[6] â-huté 'ty âha, pari-dhim evaí 'tám pári dadhâty áskandâya, yád áta ûrdhvám abhy-âdadhyâd yáthâ bahiḥ-paridhí[7] skándati tâdṛíg[1] evá tát, tráyo vấ agnáyo havya-vấhano devấnâṃ kavya-vấhanaḥ pitṛíṇâω sahá-rakshâ ásurâṇâṃ, tá etárhy[1] ấ çaωsante: mấṃ varishyate mấm ‖ 6 ‖ íti, vṛiṇîdhvâω havya-vấhanam ity âha, yá evá devấnâṃ táṃ vṛiṇîta | ârsheyâṃ vṛiṇîte, bándhor evá nai 'ty, átho sáṃ-tatyai | parástâd[1] arvấco vṛiṇîte, tásmât parástâd[1] arvấñco manushyấn pitáró 'nu prá pipate ‖ 7 ‖ áçântâv, âha páñcadaçâ, 'bravîd, ánv âhai, 'táyâ, varishyate mâm, ékân ná triωçác ca ‖ 8 ‖

B. 3, 5, 2, 1-3. — Ç. 1, 4, 1, 22-39. — Çâṅkh. çr. 1, 4, 8-13. — Âçv. çr. 1, 2, 7. — aṣâmâ | agnè | eti — vîtayè — bṛihataḥ | eshaḥ — tṛicam — eti | ita | imau | vi | parîti | ûhâma — tàvàtîḥ — parùchepaḥ — dấrau | ârdre | agnim — yatâraḥ — ṛishè — saṃâvât — ajî́janaḥ — ṛicâḥ — gâ-

8. [3] zu ṇ s. P. 13, 13. [4] so (°ná) ABCDW. [5] als Compositum. [6] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [7] so (°bp°) ABCDW.

Digitized by Google

yatriyâḥ — vrishâṇvatîm iti vrishâṇ-vatîm — puoṣvâtîḥ — sendrâ iti sa-indrâḥ — vriṇîmahe — abhîti | paryâvârtateti pari-âvârtata — asûrâḥ — çocishkeçe iti çociḥ-keçeḥ — îmahe — agne — babiḥparidhîti bahiḥ-paridhi — tâdṛik — te | etarhi | eti — tam | vṛiṇîte — atho iti — parastât | arvâcâḥ — anú | preti | pipate.

9. ágne mahấo[1] asî 'ty âha mahấn hy eshá yád agnír, brâhmaṇé 'ty âha brâhmaṇó hy eshá, bhârate 'ty âhai 'shá hí devébhyo havyám bhárati | devé-'ddha íty âha devấ hy etám aindhata | mánv-iddha íty âha, Mánur hy etám út-taro devébhya aínddhá[2] | 'rshi-shṭuta íty âhá 'rshayo hy etám ástuvan, víprâ-'numadita íty âha ‖ 1 ‖ víprâ hy eté yác chuçruvấoso, kavi-çastá íty âha kaváyo hy eté yác chuçruvấoso, bráhma-saoçita íty âha bráhma-saoçito hy eshá, ghṛitấ-"havana íty âha ghṛitâ-"hutír hy asya priyá-tamâ | pra-ṇîr yajnấnâm íty âha pra-ṇîr hy eshá yajnấnâo, rathîr adhvarấṇâm íty âhai 'shá hí deva-rathó, 'tûrto hóté 'ty âha ná hy etám káç caná[3] ‖ 2 ‖ tárati, tûr-ṇir havya-vấḍ íty âha, sárvao hy eshá táraty | ấspấ-traṃ[3] juhûr devấnâm íty âha juhûr hy eshá devấ-nâṃ, camasó deva-pấna íty âha camasó hy eshá deva-pấno, 'rấo ivâ 'gne nemír devấos[4] tvám pari-bhûr asî 'ty âha devấn hy eshá pari-bhûr, yád brûyấd: ấ vaha devấn devấ-yaté yájamânâyé 'ti bhrấtṛivyam asmai ‖ 3 ‖ janayed, ấ vaha devấn yájamânâyé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayaty | agním agna ấ vaha sómam ấ vahé 'ty âha devátâ[3] evá tád yathâ-pûrvám úpa hvayata | ấ câ 'gne devấn vaha su-yájâ

---

9. pravaranividâdayaḥ. [1] so (âo) ABW, s. P. 9, 21. 22. [2] aimdha ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] so ABW, s. P. 6, 14.

Digitized by Google

ca yaja jâta-veda ity âhâ, 'gnim evá tát sáṁ çyati, sò 'sya sáṁ-çito devébhyo havyáṃ vahaty | agnir hótâ ‖ 4 ‖ ity âhâ, 'gnir vai devấnâṁ hótâ, yá evá devấnâṁ hótâ táṃ vṛiṇite | smó vayám ity âhâ "tmấnam evá sat-tvâṃ[5] gamayati | sâdhú te yajamâna devátế[3] 'ty âhâ "-çíṣham evai 'tấm ấ çâste | yád brûyấd: yò 'gniṁ hótâram ávṛithâ ity agnino 'bhayáto[3] yájamânam pári gṛihṇîyât, pra-mâyukaḥ syâd | yajamâna-devatyâ vai juhûr bhrâtṛivya-devatyò 'pa-bhṛít ‖ 5 ‖ yád dvé[6] iva brûyấd bhrấtṛivyam asmai janayed, ghṛitá-vatîm adhvaryo srúcam ấ 'syasvé 'ty âha yájamânam evaí 'téna vardhayati | devâ-yúvam[7] ity âha devấn hy eshấ 'vati, viçvá--vârâm ity âha víçvaṁ hy eshấ 'vatî | "ḍâmahai devấṁ[1] îḍényân namasyấma namasyân yájâma yajníyân ity âha, manushyà vấ îḍényâḥ pitáro namasyà devấ yajníyâ, devátâ[3] evá tád yathâ-bhâgáṃ yajati ‖ 6 ‖ viprânumadita ity âha, canấ, 'smai, hóto, 'pabhṛíd, devátâ evá, trîṇi ca ‖ 9 ‖

B. 3, 5, 3, 1 - 4, 1. — Ç. 1, 4, 2, 2-17. 5, 2, 1-3. — Çâṅkh. çr. 1, 4, 14 - 5, 7. 6, 16. Âçv. çr. 1, 2, 27. 3, 1-6. — devéddha iti deva--iddhaḥ — ṛishishṭuta ity ṛishi-stutaḥ — ghṛitâhâvana iti ghṛita-âhavanaḥ — praṇîr[8] iti pra-nîḥ — átûrtâḥ — cana — âspâtrâm — arân | iva — devayata iti deva-yate — hvayate — smaḥ — sattvam[5] iti sat-tvam — dve iti | iva — adhvaryo iti — eti | asyasva — devâyuvam iti deva--yuvâm — eshâ | avâti | îḍâmahai — manushyâḥ — namasyâḥ | devâḥ | yajniyâḥ.

10. trîṁs[1] tricấn[2] ánu brûyâd râjanyasya, tráyo vấ anyé râjanyât púrushâ brâhmaṇó vaiçyaḥ çûdrás tấn

9. [5] satvam ACDW. [6] s. P. 4, 49. [7] s. P. 3, 2. [8] s. P. 7, 4.

10. naimittikyaḥ kâmyâç ca sâmidhenyaḥ. [1] so ABW, s. P. 6, 16. [2] ohne avagraha

evâ 'smâ ánu-kân karoti | páñca-daçâ 'nu brûyâd râjanyasya, pañca-daçó vai râjanyaḥ, svá evaí 'nam stóme práti shṭhâpayati[3] | trishṭúbhâ[2] pári dadhyâd, indriyám vai trishṭúg[2], indriyá-kâmaḥ khálu vai râjanyo yajate, trishṭúbhai[2] 'vâ 'smâ indriyám pári gṛihṇâti | yádi kâmáyeta ‖ 1 ‖ brahma-varcasám astv íti gâyatriyâ pári dadhyâd, brahma-varcasám vai gâyatrî, brahma-varcasám evá bhavati | saptá-daçâ 'nu brûyâd vaiçyasya, sapta-daçó vai vaiçyaḥ, svá evaí 'nam stóme práti shṭhâpayati[3] | jágatyâ pári dadhyâj, jágatâ vaí paçávaḥ, paçú-kâmaḥ khálu vai vaiçyo yajate, jágatyai 'vâ 'smai paçúñ pári gṛihṇâty | éka-viṁçatim ánu brûyât pratishṭhâ-kâmasyai, 'ka-viṁçá stómânâm prati-shṭhâ, práti-shṭhityai ‖ 2 ‖ cátur-viṁçatim ánu brûyâd brahma-varcasá-kâmasya, cáturviṁçaty-aksharâ gâyatrî, gâyatrî brahma-varcasám, gâyatriyaí 'vâ 'smai brahma-varcasám áva runddhe[4] | triṁçátam ánu brûyâd ánna-kâmasya, triṁçád-aksharâ vi-râḍ, ánnam vi-râḍ, vi-râjai 'vâ 'smâ annâ-'dyam áva runddhe[4] | dvâtriṁçatam[2] ánu-brûyât pratishṭhâ-kâmasya, dvâtriṁçad-aksharâ 'nu-shṭúg, anu-shṭúp chándasâm prati-shṭhâ, práti-shṭhityai | shâṭ-triṁçatam ánu brûyât paçú-kâmasya, shâṭtriṁçad-aksharâ bṛihatî, bârhatâḥ paçávo, bṛihatyaí 'vâ 'smai paçúñ ‖ 3 ‖ áva runddhe[4] | cátuç-catvâriṁçatam ánu brûyâd indriyá-kâmasya, cátuçcatvâriṁçad-aksharâ trishṭúg[2], indriyám trishṭúp[2], trishṭúbhai[2] 'vâ 'smâ indriyám áva runddhe | 'shṭâ-catvâriṁçatam ánu brûyât paçú-kâmasyâ, 'shṭâcatvâriṁçad-aksharâ jágatî, jágatâḥ paçávo, jágatyai 'vâ 'smai paçúñ áva runddhe[4] | sárvâṇi chándâṁsy ánu brûyâd bahu-yâjínaḥ, sárvâṇi vâ etásya chándâṁsy áva-ruddhâni yó bahu-yâjy | ápari-mitam ánu

10. [3] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [4] rumdhe ABCDW. [5] rudhyai ACDW.

brûyâd, ápari-mitasyâ 'va-ruddhyai[5] ‖ 4 ‖ kâmáyeta, prátishṭhityai, paçûnt, saptácatvâriṅçac ca ‖ 10 ‖

trîn | tṛicân — purûshâḥ — sve — vai | triṣhṭuk — gâyatriyâ — pratîti | sthâpayati — ekaviṅçaḥ — pratishṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — annâdyam ity ânna-adyâm — dvâtriṅçatam — anushṭug íty anu-stuk | anushṭub ity ânu-stup — pratishṭheti prati-sthâ | pratishṭhityâ iti prati-sthityai — catûçcatvâriṅçatam iti catûḥ-catvâriṅçatam — triṣhṭuk | indriyam | triṣhṭup | triṣhṭubhâ | eva | asmai — bahuyâjîti bahu-yâjî.

11. ní-vîtam manushyâṇâm, prâcînâ-"vîtám pitṛiṇâm, úpa-vîtam devânâm | úpa vyayate, deva-lakshmám evá tát kurute | tíshṭhann ánv âha, tíshṭhan hy âçruta-taram vádati | tíshṭhann ánv âha, suvar-gásya lokásyâ 'bhí-jityâ | âsîno yajaty, asmínn evá loké práti tishṭhati | yát krauñcám anv-âhâ "suráṃ tád, yán mandrám mânushâṃ tád, yád antarâ tát sá-devam; antarâ 'nû-'cyaṅ, sadeva-tvâya | vidvâṅso vai ‖ 1 ‖ purâ hótâro 'bhûvan, tásmâd ví-dhṛitâ ádhvâno 'bhûvan ná pánthânaḥ sám arukshann; antar-vedy anyáḥ pâdo bhávati bahir-vedy anyó, 'thâ 'nv âhâ, 'dhvanâṃ ví-dhṛityai pathâm ásaṅ-rohâyâ | 'tho bhûtâṃ cai 'vá bhavishyác cā 'va runddhé[1], 'tho pári-mitaṃ cai 'vâ 'pari-mitaṃ cā 'va runddhé, 'tho grâmyâṅç cai 'vá paçûn âraṇyâṅç cā 'va runddhé, 'tho ‖ 2 ‖ deva-lokâṃ cai 'vá manushya-lokâṃ câ 'bhí jayati |

devâ[2] vai sâm-idhenîr anû-'cya yajnáṃ nâ 'nv apaçyant, sá prajâ-patis tûshṇîm â-ghârám â 'ghârayat, táto vai devâ yajnám ánv apaçyan, yát tûṣhṇîm â-ghârám â-ghâ-

---

11. hotur niyamaviçesho 'dhvaryor âghârâdiviçeshaç ca. [1] rundhe ABCDW. [2] der Rest des anuvâka gehört zum 15. kâṇḍa, s. Ind. Stud. 3, 380. 385.

Digitized by Google

ráyati yajnásyā 'nu-khyâtyâ | átho sâm-idhenīr evā 'bhy anakty | álûksho bhavati yá evám védā | 'tho tarpayaty evaí 'nâs | tŕipyatí pra-jáyâ paçú-bhiḥ ‖ 3 ‖ yá evám véda | yád ékayâ "-ghâráyed ékâm prîṇîyâd, yád dvā-bhyâm dvé[3] prîṇîyâd, yát tisrí-bhir áti tád recayen; mánasā " ghârayati mánasâ hy ánâptam âpyáte | tiry-áñcam[4] ā ghârayaty áchambaṭ-kâraṃ | vāk ca mánaç câ "rtî-yetâm; ahám devébhyo havyám vahâmī 'ti vāg abravîd[5] ahám devébhya íti mánas; taú prajā-patim praçnám aitâṁ, sò 'bravît ‖ 4 ‖ prajā-patir: dûtīr evá tvám mánaso 'si yád dhí mánasâ dhyāyati tád vâcā vádatī[6] 'ti, tát khálu túbhyam ná vâcā juhavann ity abravît; tásmân mánasâ prajā-pataye juhvati, mána iva hí prajā-patiḥ, prajā-pater āptyai | pari-dhīnt sám mârshṭi, punāty evaí 'nân | trír madhyamâm tráyo vaí prā-'ṇāḥ prā-'ṇān evā 'bhí jayati, trír dakshinâ-'rdhyam tráyaḥ ‖ 5 ‖ imé lokā imān evá lokān abhí jayati, trír uttarâ-'rdhyam tráyo vaí deva--yānâḥ pánthânas tān evā 'bhí jayati | trír úpa vâjayati tráyo vaí deva-lokā deva-lokān evā 'bhí jayati | dvā-daça[4] sám padyante dvādaça[4] māsâḥ saṃ-vatsaráḥ saṃ-vatsarám evá prîṇâty átho saṃ-vatsarám evā 'smâ úpa dadhâti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyâ | â-ghârám ā ghârayati, tirá iva ‖ 6 ‖ vaí suvar-gó lokáḥ, suvar-gám evā 'smai lokám prá rocayaty | ŕijúm ā ghârayaty ŕijúr iva hí prā-'ṇáḥ, sáṃ-tatam ā ghârayati prā-'ṇānâm annā--'dyasya sáṃ-tatyâ átho rákshasām ápa-hatyai | yám kā-máyeta: pra-māyukaḥ syād íti jihmáṃ tásyā " ghârayet, prā-'ṇám evā 'smâj jihmáṃ nayati, tâják prá mîyate | çíro

---

II. [3] s. P. 4, 49. [4] ohne avagraha. [5] unbetont. [6] die Betonung ist durch hi veranlaßt.

vấ etád yajnásya yád à-ghârá âtmấ dhruvấ ‖ 7 ‖ â-ghâ-rám â-ghấrya dhruvấ॰ sám anakty, âtmánn evá yajnásya çíraḥ práti dadhâty | agnír devấnâṃ dûtá ấsîd daívyó 'surâṇâṃ, taú prajấ-patim praçnáṃ aitâ॰, sá prajấ-patir brâhmaṇám abravîd: etád ví brûhî 'ty, ấ çrâvayé 'tî 'dáṃ devâḥ çríṇuté 'ti vấvá[4] tád abravîd agnír devó hóté 'ti, yá evá devấnâṃ tám avṛiṇîta, táto devâḥ ‖ 8 ‖ ábhavan párấ 'surâḥ; yásyai 'vấṃ vidúshaḥ pra-varám pra-vṛiṇáte bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati | yád brâh-maṇáç cấ 'brâhmaṇaç ca praçnám e-'yấtâm brâhmaṇấyấ 'dhi brûyâd, yád brâhmaṇấyâ 'dhy-ấhâ "tmáné 'dhy âha, yád brâhmaṇám parấ "hâ "tmấnam párâ "ha, tásmâd brâhmaṇó ná paró-'cyaḥ ‖ 9 ‖ vấ, âraṇyấ॰ç cấ 'va rundhé 'tho, paçúbhiḥ, sò 'bravîd, dakshiṇârdhyàṃ tráya, iva, dhruvấ, devấç, catvâri॰-çác ca ‖ 11 ‖

[1] Ç. 1, 4, 2, 18. 19. — [4. 5] Ç. 1, 4, 5, 8-12. — prâcînâ-vîtam iti prâcîna-vîtam — âsuram — antarâ | anûcyam ity ánu-ucyàm — antarvedîty àntaḥ-vedi — bahirvedîti bahiḥ-vedi — athọ iti — anûcyety ánu-ucyà — manàsâ | eti | ghârayati — tiryañcàm — ârtîyetâm — aitâm — vadàti | iti — prâṇâ iti pra-ṇâḥ — dakshiṇârdhyàm iti dakshiṇa-ardhyàm — uttarârdhyàm ity úttara-ardhyàm — annâdyasyety ánna-ad-yàsya — athọ iti — tasyà | eti | ghârayet — eti | çrâ-vaya | iti | idam — asúrâḥ — eyâtâm ity ấ-iyâtâm — parocya iti parâ-ucyàḥ.

12. [a] ấyush ṭa[1], [b] âyur-dấ agna, [c] ấ pyâyasva, [d] sám té, [e] 'va te héḍa, [f] úd ut-tamám, [g] prá ṇo[2] devy, [h] ấ no divó, [i] 'gnâ-vishṇû, [k] ágnâ-vishṇû, [l] imáṃ me varuṇa, [m] tát tvâ yâmy, [n] úd u tyám, [o] citrám ‖ [p] apấṃ nápâd ấ hy ásthâd upá-sthaṃ jihmấnâm ûrdhvó vi-dyútaṃ vásânaḥ | tásya jyé-

12. kâmyeshṭiyâjyâḥ.

[1] so ([o]sh ṭ[o]) ABW; s. P. 6, 5. 7, 13.
[2] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4.

shṭham mahimānaṃ váhantîr híraṇya-varṇâḥ pári yanti yahvîḥ ‖ [q]sám ‖ 1 ‖ anyā́ yánty úpa yanty anyā́ḥ sa-mânám[3] úrvâṃ nadyàḥ pṛiṇanti | tám ū[4] çúcio çúcayo dî-divā́osam apā́ṃ nápâtam pári tasthur āpaḥ ‖ [r]tám ásmerâ yuvatáyo yúvânam marmṛijyámânâḥ pári yanty āpaḥ | sá çukréṇa çíkvanâ revád[3] agnír dîdāyâ 'nidhmó ghṛitá-nirṇig ap-sú ‖ [s]índrâ-váruṇayor aháo sam-rā́jor áva ā́ vṛiṇe | tā́ no mṛiḍâta îdṛíçe[3] ‖ [t]índrâ-varuṇâ yuvám adhvarā́ya naḥ ‖ 2 ‖ viçé jánâya máhi çárma yachatam | dîrghá-prayaj-yum áti yó vanushyáti vayáṃ jayema pṛitanāsu dûḍhyàḥ[7] ‖ [u]ā́ no mitrâ-varuṇâ, [v]prá bâhávâ | [w]tvā́ṃ no agne váru-ṇasya vidvā́n devásya héḍó 'va yâsisîshṭhâḥ | yájishṭho váhni-tamaḥ çóçucâno víçvâ dvéshâosi prá mumugdhy asmát ‖ [x]sá tvā́ṃ no agne[5] 'vamó[6] bhavo 'tî nédishṭho asyā́[8] usháso vy-ushṭau | áva yakshva no váruṇam ‖ 3 ‖ rárāṇo vîhí mṛiḍîkáo su-hávo na edhi ‖ [y]prá-prâ 'yám agnír bha-ratásya çṛiṇve ví yát sū́ryo ná rócate bṛihád bhā́ḥ | abhí yáḥ pū́rúm pṛitanāsu tasthaú dîdāya daívyo átithiḥ[5] çivó naḥ ‖ [z]prá te yakshi prá ta iyarmi mánma bhúvo yáthâ vándyo no háveshu | dhánvann iva pra-pā́ asi[7] tvám agna iyakshváe pū́ráve pratna râjan ‖ 4 ‖ [aa]ví pā́jasâ, [bb]ví jyótishâ | [cc]sá tvám agne prátîkena práty osha yâtu-dhān-yàḥ | uru-kshā́yeshu dīdyat ‖ [dd]táo su-prátîkao su-dṛíçao sváñcam[3] ávidvā́oso vidúsh-ṭaraa sapema | sá yakshad víçvâ vayúnâni vidvā́n prá havyám agnír amṛiteshu vocat ‖ [ee]aoho--múce, [ff]vivésha yán mâ, [gg]ví na indré, [hh]'ndra kshatrám, [ii]indriyā́ṇi çata-krató, [kk]'nu[7] te dâyi ‖ 5 ‖ yahvîḥ sám, adhva-rā́ya no, váruṇao, râjaoç, cátuçcatvārioçac ca ‖ 12 ‖

---

12. [3] ohne avagraha. [4] û ABW, s. P. 3, 14. [5] so ([°]o a[°]) ABW, s. P. 11, 3. [6] so ([°]e 'v[°]) ABW, s. P. 12, 4. [7] so ([°]â a[°]) ABW, s. P. 10, 13. 5, 2. [8] so ([°]to 'nu) AB, s. P. 4, 6. 12, 8.

Digitized by Google

2, 3, 11, 1 - 12, 2. 4, 1, 1-2, 4. — [a 9] nur hier; [b] Vs. 35, 17; [c.d] Ṛ. 1, 91, 16. 18; [e.f] 1, 24, 14. 15; [g] 6, 61, 4; [h] 5, 43, 11; [i.k] Ath. 7, 29, 1. 2. [l] Ṛ. 1, 25, 19; [m] 1, 24, 11; [n] 1, 50, 1; [o 9] 1, 115, 1; [p.q.r] 2, 35, 9. 3. 4; [s] 1, 17, 1; [t] 7, 82, 1; [u 10] 3, 62, 16; [v 10] 7, 62, 5; [w.x] 4, 1, 4. 5; [y] 7, 8, 4; [z] 10, 4, 1; [aa 11] 3, 15, 1; [bb 11] 5, 2, 9; [cc] 10, 118, 8; [dd] 6, 15, 10; [ee 12] K. 8, 16; [ff] Ṛ. 3, 32, 14; [gg] 10, 152, 4; [hh] 10, 180, 3; [ii] 3, 27, 9; [kk] 6, 25, 8. — âyúḥ | te̱ | â̱yu̱rdâ ity ā́yuḥ-dâḥ — preti | na̱ḥ | de̱vî | eti — agnā́vishṇû̱[13] ity agnā́-vi̱shṇû̱ — sam iti | a̱nyâḥ | yanti — sa̱mâ̱nam — tam | u̱ — asmérâḥ — re̱vat — di̱dâyá | a̱ni̱dhmaḥ — indrâ̱varúṇayo̱r itîndrā́-varúṇayoḥ[14] — sa̱mrâjo̱r iti sam-râjóḥ | avâḥ | eti — tâ | na̱ḥ | mṛi̱dâ̱taḥ | î̱dṛiçé — atîti — dû̱ḍhyáḥ — heḍáḥ | aveti — a̱va̱maḥ | bha̱va̱ | û̱tî — a̱syâḥ — vyúshṭâ̱v iti̱ vi-u̱shṭau̱ — vî̱hi — vîti — a̱bhîti — dî̱dâyá — te̱ | i̱ya̱rmi̱ — pra̱peti pra-pâ | a̱si̱ — a̱gne̱ — svañcám — vi̱dushṭára̱m iti vi̱duḥ-ta̱ra̱m[15] — a̱ʊ-ho̱muca̱ ity áʊhaḥ-mucé — yat | mâ̱ — ça̱ta̱kra̱to̱ iti ça̱ta-kra̱to̱ | anv iti.

viçvárûpas, tváshṭé, 'ndraṃ vṛitrám, brahmavâdínaḥ sá t' vaí, nā́ 'somayâjy, eshá vaí devarathó, devā́ vaí ná 'rcí nā́, 'yajnó, 'gne mahā́n, trī́n, nívîtam, ā́yush ṭe, dvā́daça ‖ 12 ‖

viçvárûpo (1, 1), naí 'naʊ çitarûrā́v (2, 4), adyá vásu (3, 7), pûrvedyúr (5, 5), vā́jâ íty (7, 3), ágne mahā́n (9, 1), nívîtam (11, 1), anyā́ yánti (12, 2), cátuḥsaptatiḥ ‖ 74 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ dvitîyakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ.

---

12. [9] die Verse [a] bis [o] sind hier nur durch ihre pratîka vertreten, weil sie bereits früher da waren, theils in andern yâjyâ-Abschnitten, so [a.b] in I, 3, 14, 4, [e.f] in I, 5, 11, 5, [g.h.i.k] in I, 8, 22, 1. 2, [l.m] in II, 1, 11, 6, [n.o] in II, 2, 12, 1 (s. I, 4, 43, 1); theils im sonstigen Texte, [c.d] nämlich in IV, 2, 7, 4 (mit ihren pratîka resp. auch in II, 3, 14, 3); und zwar erhellt aus letzterem Umstande die sekundäre Zufügung dieser yâjyâ-Abschnitte an den übrigen Text, denn IV, 2, 7, 4 gilt ja eben offenbar für unsern anuvâka hier als Voraussetzung. [10] nur im pratîka, weil bereits in I, 2, 14, 7 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [11] nur im pratîka, weil bereits in I, 8, 22, 3 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [12] die Verse [ee] bis [kk] nur im pratîka, weil bereits in I, 6, 12, 3. 4. 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [13] s. P. 4, 5. [14] s. schol. zu P. 3, 3. [15] s. P. 6, 5.

Digitized by Google

15. dârçyam brâhmaṇam (2, 6, 1-6; Fortsetzung).

1. sam-ídho yajati vasantám evá 'rtûnắm áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati grîshmám evắ 'va runddha[1], iḍó yajati varshắ evắ 'va runddhe[1], barhír yajati çarádam evắ 'va runddhe[1], svâhâ-kârâṃ yajati hemantám evắ 'va runddhe[1] tásmât svắhâ-kṛitâ héman paçávó 'va sîdanti | sam-ídho yajaty ushása evá devátânâm[2] áva runddhe[1], tánû-nápâtaṃ yajati yajnám evắ 'va runddhe[1] ‖ 1 ‖ iḍó yajati paçűn evắ 'va runddhe[1], barhír yajati pra-jắm evắ 'va runddhe[1] | sam-ắnayata[3] upa-bhṛítas, téjo vắ ắjyam pra-jắ barhíḥ, pra-jắsv evá téjo dadhâti | svâhâ-kârâṃ yajati, vắcam evắ 'va runddhe[1] | dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rắḍ, ánnaṃ vi-rắḍ, vi-rắjai 'vắ 'nnắ-'dyam áva runddhe[1] | sam-ídho yajaty asmínn evá loké práti tishṭhati, tánû-nápâtaṃ yajati ‖ 2 ‖ yajná evắ 'ntárikshe[2] práti tishṭhatî, 'ḍó yajati paçúshv evá práti tishṭhati, barhír yajati yá evá deva-yắnâḥ pánthânas téshv evá práti tishṭhati, svâhâ-kârâṃ yajati suvar-gá evá loké práti tishṭhaty, etắvanto[2] vaí deva-lokắs téshv evá yathâ-pûrvám práti tishṭhati | devâ-'surắ eshú lokéshv aspardhanta, té devắḥ pra-yâjaír ebhyó lokébhyó 'surân prắ 'nudanta[4], tát pra-yâjắnâm ‖ 3 ‖ prayâja-tvâṃ, yásyai 'vâṃ vidúshaḥ pra-yâjắ ijyánte praí 'bhyó lokébhyo bhrắtṛivyân nudate | 'bhi-krắmaṃ juhoty, abhí-jityai | yó vaí pra-yâjắnâm mithunáṃ véda prá pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jâyate; sam-ídho bahvîr iva yajati, tánû-nápâtam ékam iva, mithunáṃ tád; iḍó bahvîr iva yajati[5]

6, 1. prayâjâḥ. [1] runddhe ABCDW. [2] ohne avagraha.
[3] als Compositum! [4] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 5. [5] unbetont.

Digitized by Google

barhír ékam iva, mithunáṃ tád; etád vaí pra-yâjấnâm mithunáṃ; yá evấṃ véda prá ‖ 4 ‖ pra-jáyâ paçú-bhir mithunaír jàyate | devấnâṃ vấ ánishṭâ devátâ âsann, áthấ 'surà yajnám ajighâṁsan, té devấ gâyatríṃ vỳ auhan, páñcâ 'kshárâṇi prâcînâni[2] tríṇi pratîcînâni[2], táto várma yajnấyấ 'bhavad várma yájamânâya; yát prayâjâ-'nûyâjấ ijyánte vármai 'vá tád yajnấya kriyate[5] várma yájamânâya bhrấtṛivyâ-'bhibhûtyai, tásmâd várûtham purástâd[2] várshîyaḥ paççấd dhrásîyo | devấ vaí purấ ráksho-bhyaḥ ‖ 5 ‖ íti svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu yajnáṁ sa-sthấpyam apaçyan, táṁ svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu sám asthâpayan, ví vấ etád yajnáṃ chindanti yát svâhâ-kâréṇa pra-yâjéshu sa-sthâpáyanti; pra-yâjấn ishṭvấ havíṁshy abhí ghârayati yajnásya sáṃ-tatyâ, átho havír evấ 'kar, átho yathâ-pûrvám úpai 'ti | pitấ vaí pra-yâjấḥ pra-jấ 'nû-yâjấ[6], yát pra-yâjấn ishṭvấ havíṁshy abhi-ghârayati pitaí 'vá tát putréṇa sấdhâraṇam[2] ‖ 6 ‖ kurute | tásmâd âhur yáç cai 'váṃ véda yáç ca ná: kathấ putrásya kévalaṃ kathấ sấdhâraṇam[2] pitúr ity[7] | áskannam evá tád yát pra-yâjéshv ishṭéshu skándati | gâyatrỳ evá téna gárbhaṃ dhatte, sấ pra-jấṃ paçún yájamânâya prá janayati ‖ 7 ‖ yajnám evấ 'va runddhe[1], tánûnápâtaṃ yajati, prayâjấnâm, evấṃ véda prá, rákshobhyaḥ, sấdhâraṇam, páñcatriṁçac ca ‖ 1 ‖

B. 3, 5, 5, 1. — Ç. 1, 5, 4, 1-5 — svâhấkṛitâ iti svâhấ-kṛitâḥ — saṃânâyata iti sam-ânâyate — prajâ iti pra-jâḥ | barhiḥ — annádyaṃ ity ánna-adyàm — yajne | eva | antarikshe — ye | eva — suvarga íti suvaḥ-ge — etâvântaḥ — preti | anudantа — prâcînâni — pratîcînâni — prayâjânûyâjâ iti prayâja-anûyâjâḥ — atho iti — akaḥ | atho iti — anûyâjâ ity ánu-yâjâḥ — pitâ | eva — sâdhâraṇam — gâyatrî | eva.

---

1. [6] s. P. 3, 7. [7] dies könnte wohl etwa ein çloka zu irgend einem dharmasûtra sein!

Digitized by Google

2. cákshushî[1] vấ eté[1] yajnásya yád ấjya-bhâgau; yád ấjya-bhâgau yájati cákshushî evá tád yajnásya práti dadhâti | pûrvâ-'rdhé juhoti, tásmât pûrvâ-'rdhé cákshushî | pra-bấhug juhoti, tásmât pra-bấhuk cákshushî | deva-lokáṃ vấ agnínâ yájamânó 'nu paçyati[2] pitṛi-lokáꣳ sómeno, 'ttarâ-'rdhè 'gnáye juhoti[2] dakshiṇâ-'rdhé sómâyai, 'vám iva hĭ 'maú lokấv anáyor lokáyor ánu-khyâtyai | rấjânau vấ etaú devátânâṃ[3] ‖ 1 ‖ yád agnĭ-shómâv, antarấ devátâ ijyete[4] devátânâṃ ví-dhṛityai, tásmâd rấjnâ manushyâ ví-dhṛitâ | brahma-vâdíno vadanti: kíṃ tád yajné yájamânaḥ kurute yénâ 'nyáto-dataç ca paçűn dâdhấro 'bhayáto-dataç cé 'ty, ṛicam anŭ-'cyấ "jya-bhâgasya jushâṇéna yajati téná 'nyáto-dato dâdhârá, 'rcam anŭ-'cya havísha ṛicấ yajati téno 'bhayáto-dato dâdhâra | mûrdhan-vátĭ[5] puro-'nuvâkyâ bhavati mûrdhấnam evaí 'naꣳ samấnấṃ[6] karoti ‖ 2 ‖ ni-yútvatyâ yajati bhrấtṛivyasyai 'vá paçűn ní yuvate | Keçínaꣳ ha Dârbhyáṃ Keçĭ Sấtya-kâmir uvâca: saptá-padâṃ te çákvarĭꣳ çvó yajné pra-yoktấse[6] yásyai vîrŷeṇa prá jâtấn bhrấtṛivyân nudáte práti janishyámâṇân yásyai vîrŷeṇo 'bháyor lokáyor jyótir dhatté yásyai vîrŷeṇa pûrvâ-'rdhénâ 'naḍvấn[7] bhunákti jaghanâ-'rdhéna dhenúr íti | purástâl-lakshmâ puro-'nuvâkyâ bhavati jâtấn evá bhrấtṛivyân prá ṇudata[7], upárishṭâl-lakshmâ ‖ 3 ‖ yâjŷâ janishyámâṇân evá práti nudate | purástâl-lakshmâ puro-'nuvâkyâ bhavaty asmínn evá loké jyótir dhatta, upárishṭâl-lakshmâ yâjŷâ 'múshminn evá loké jyótir dhatte[8], jyótishmantâv[3] asmâ imaú lokaú bhavato yá evấṃ véda; purástâl-lakshmâ puro-'nu-

2. âjyabhâgau. [1] s. P. 4, 12. 44. [2] unbetont. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 4, 40; bahuvacanavyatyayaḥ, schol. (p. 702). [5] s. P. 4, 30. [6] als Nomen betont (ṭric), und se nicht abgetrennt! [7] so (ṇ) ABW, s. P. 7, 4. [8] s. P. 4, 53.

Digitized by Google

vâkyâ bhavati tásmât pûrva-'rdhénâ 'naḍvấn[3] bhunakty, upárishṭâl-lakshmâ yâjyâ tásmâj jaghanâ-'rdhéna dhenúr, yá evấṃ véda bhuṅktá enam etaú | vájra ấjyaṃ vájra ấjya-bhâgau ‖ 4 ‖ vájro vashaṭ-kârás, tri-vṛítam evá vájraṁ sam-bhṛítya bhrấtṛivyâya prá haraty áchambaṭ-kâram | apa-gûrya váshaṭ karoti stṛítyai | gâyatrî́ puro-'nuvâkyâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjyâ, bráhmann evá kshatrám anv-ấrambhayati[9], tásmâd brâhmaṇó múkhyo | múkhyo bhavati yá evấṃ véda | praí 'vaí 'nam puro-'nuvâkyayâ "ha[2], prá ṇayati[7] yâjyayâ, gamáyati vashaṭ-kâréṇaí | " 'vaí 'nam puro-'nuvâkyâyâ datte[2], prá yachati yâjyayâ, práti ‖ 5 ‖ vashaṭ-kâréṇa sthâpayati | tri-pádâ puro-'nuvâkyâ bhavati, tráya imé lokấ, eshv evá lokéshu práti tishṭhati; cátush-padâ yâjyâ, cátush-pada evá paçúṁ áva runddhe, dvy-aksharó vashaṭ-kâró dvi-pấd yájamânaḥ paçúshv evó 'párishṭât[3] práti tishṭhati | gâyatrî́ puro-'nuvakyâ bhavati[2] trishṭúg[3] yâjyai, 'shấ vaí saptá-padâ çákvarî, yád vấ etáyâ devấ áçikshan tád açaknuvan, yá evấṃ véda çaknóty evá yác chíkshati ‖ 6 ‖ devátânâṃ, karoty, upárishṭâllakshmấ, "jyabhâgau, práti, çaknóty evá, dvé ca ‖ 2 ‖

B. 3, 5, 6, 1 - 7, 6. — [1] Ç. 1, 6, 3, 38. 39 (eke). 40. — [3. 4] Ç. 1, 7, 2, 18. 19. — cakshûshî iti — ete iti — anv iti | paçyati — juhoti — ijyete iti — manushyâḥ | vidhṛitâ iti vi-dhṛitâḥ — dâdhârâ — anûcyety ânu-ucyâ — dâdhâra | ricâm — havishâḥ — prayoktâsa iti pra-yoktâsé — anadvân — preti | nudate — jyotiḥ | dhatte — asmai | imau — bhuṅktaḥ | enam — bhavati | trishṭuk — anvârambhayatîty ânu-ârambhayati — preti | nayati — eti | eva | enam — catúshpadeti catúḥ-padâ — catúshpada iti catúḥ-padaḥ — bhavati | trishṭuk.

---

2 [9] als Compositum. 10 [0]mdh[0] ABCDW.

3. prajā́-patir devébyo yajñā́n vy-ā́diçat[1], sá ātmánn ā́jyam adhatta; tā́ṃ devā́ abruvann: eshá vā́vá[2] yajnó yád ā́jyam ápy evá nó 'trâ 'stv íti; sò 'bravîd: yájān va ā́jya-bhâgâv úpa striṇān abhí ghârayān íti, tásmād yájanty ā́jya-bhâgâv úpa striṇanty abhí ghârayanti | brahma-vâdíno vadanti: kásmāt satyā́d yâtá-yâmâny anyā́ni havîṃshy áyâta-yâmam ā́jyam íti, prâjâ-patyám íti brûyâd áyâta-yâmâ hí devā́nām prajā́-patir íti | chándâṃsi devébhyó 'pâ 'kramann: ná vo 'bhâgā́ni havyā́ṃ vakshyâma íti, tébhya etác catur-avattám adhârayan puro-'nuvâkyâyai yâjyâyai devátāyai[2] vashaṭ-kārā́ya; yác catur-avattā́ṃ juhóti chándâṃsy evá tát prīṇāti, tā́ny asya prītā́ni devébhyo havyā́ṃ vahanty | áṅgiraso vā́ itá ut-tamā́ḥ suvar-gā́ṃ lokā́m āyan, tád ṛíshayo yajna-vâstv abhy-avā́yan[3], té ‖ 2 ‖ apaçyan puroḍā́çaṃ[2] kûrmám bhûtáṃ sárpantaṃ, tám abruvann: índrāya dhriyasva bṛíhaspátaye[2] dhriyasva víçvebhyó devébhyo dhriyasvé 'ti; sá nā́ 'dhriyata, tám abruvann: agnáye dhriyasvé 'ti, sò 'gnáye 'dhriyata; yád âgneyò 'shṭā́-kapālo 'mâ-vâsyâyā́ṃ ca paurṇa-mâsyā́ṃ cā 'cyutó bhávati, suvar-gásya lokásyā 'bhí-jityai | tám abruvan: kathā́ 'hâsthā íty, ánupā-'kto 'bhûvam íty abravîd yáthā́ 'kshó 'nupā-'ktaḥ ‖ 3 ‖ avā́-'rchaty[4] evám ávā "ram íty; upárishṭād[2] abhy-ájyā 'dhâstād[2] úpā 'nakti suvar-gásya lokásya sám-ashṭyai | sárvāṇi kapā́lāny abhí prathayati, tā́vataḥ[2] puroḍā́çān[2] amúshmiṅ lokè[5] 'bhí jayati | yó ví-dagdhaḥ sá nair-ṛito, yó 'çritaḥ sá raudró, yáḥ çritáḥ sá sá-devas, tásmād ávi-dahatā çritaṃ-kṛityaḥ sadeva-tvā́ya | bhásmanā 'bhí vâsayati

3. âgneyapuroḍâçaḥ. [1] als Compositum! [2] ohne avagraha. [3] d. i. ava-ā́yan, also das Verbum betont! abhilakshya samāgatāḥ schol. [4] s. P. 10, 9. [5] °nl° AW.

Digitized by Google

tásmân mâ◡sénā̃ 'sthi channáṃ; vedéna 'bhí vâsayati tá-smât || 4 || kéçaiḥ çíraç channám | prá-cyutaṃ vā̃ etád asmā̃l lokā̃d ágataṃ deva-lokáṃ yác chṛitá◡ havír ána-bhi-ghâritam; abhi-ghā̃ryó 'd vâsayati, deva-traí 'vaí 'nad gamayati | yády ékaṃ kapā̃laṃ náçyed éko mā̃saḥ saṃ-vatsarásyā̃ 'nave-'taḥ syâd átha yájamânaḥ prá mîyeta, yád dvé[6] náçyetâṃ dvaú mā̃sau saṃ-vatsarásyā̃ 'nave-'tau syâtâm átha yájamânaḥ prá mîyeta, saṃ-khyā̃yó 'd vâsayati yájamânasya || 5 || gopîthā̃ya[2] | yádi náçyed â-çvináṃ dvi-kapâláṃ nír vaped dyâvâ-pṛithivỳam éka-kapâlam; açvínau vaí devā̃nâm bhishájau, tā̃bhyâm evā̃ 'smai bheshajáṃ karoti; dyâvâ-pṛithivỳa éka-kapâlo bha-vaty, anáyor vā̃ etán naçyati yán náçyaty anáyor evaí 'nad vindati, práti-shṭhityai || 6 || prâjâpatyáṃ, té, 'kshó 'nupâkto, vedénâ 'bhí vâsayati tásmâd, yájamânasya, dvā́tri◡çac ca || 3 ||

[1-3] Ç. 1, 6, 1, 20 - 2, 3. — [4] K. 31, 7. Ç. 1, 2, 2, 16. — vyâ-diçad iti vi-âdiçat — naḥ | atrà — vaḥ | abhâgâni — abhyavâyann ity àbhi-avâyàn — kathâ | abâsthâḥ — anú-pâkta ity anúpa-aktaḥ | abhûvam — yathā̃ | akshàḥ — avârchatîty àva-ṛichàti — aveti | âram — nairṛita iti naiḥ-ṛitaḥ — yaḥ | açṛitaḥ — devatreti deva-trâ | eva | enat — anàveta ity anàva-itaḥ — dve iti — gopîthâyà — prati-shṭhityâ iti prati-sthityai.

4. devásya tvâ savitúḥ pra-savá íti sphyám ā̃ datte prá-sûtyâ, açvínor bâhú-bhyâm íty âhâ 'çví-nau hí devā̃nâm adhvaryū̃[1] ā̃stâm, pûshṇó hástâbhyâm íty âha yátyai | çatá-bhṛishṭir asi vânaspatyó[2] dvisható vadhá íty âha, vájram evá tát sá◡ çyati bhrā̃-tṛivyâya pra-harishyánt | stamba-yajúr haraty, etā̃vatî[2] vaí

3. [6] s. P. 4, 49.
4. vedinirmâṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

pṛithivî yâvatî[2] védis, tásyâ etâvata[2] evá bhrâtṛivyaṃ nír bhajati ‖ 1 ‖ tásmân nâ 'bhâgáṃ nír bhajanti | trír harati, tráya imé lokâ, ebhyá evaí 'naṃ lokébhyo nír bhajati | tûshṇîṃ caturthám haraty, ápari-mitâd evaí 'naṃ nír bhajaty | úd dhanti, yád vâ 'syâ amedhyáṃ tád ápa hanty | úd dhanti, tásmâd óshadhayaḥ[2] párâ bhavanti | mûlaṃ chinatti, bhrâtṛivyasyai 'vá mûlaṃ chinatti | pitṛi-devatyâ 'ti-khâté, 'yatîṃ khanati prajâ-patinâ ‖ 2 ‖ yajna-mukhéna sám-mitâm | â prati-shṭhâyai khanati, yájamânam evá prati-shṭhâṃ gamayati | dakshiṇató[2] várshîyasîṃ karoti, deva-yájanasyai 'vá rûpám akaḥ | púrîsha-vatîṃ karoti, pra-jâ vaí paçávaḥ púrîsham, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ púrîsha-vantaṃ karoty | út-taram pari-grâhám pári gṛihṇâty, etâvatî[2] vaí pṛithivî yâvatî[2] védis, tásyâ etâvata[2] evá bhrâtṛivyaṃ nir-bhájyâ ''tmána út-taram pari-grâhám pári gṛihṇâti | krûrám iva vaí ‖ 3 ‖ etát karoti yád védiṃ karóti; dhâ asi sva-dhâ asî[3] 'ti yoyupyate, çântyai | pró-'kshaṇîr â sâdayaty, ápo vaí raksho-ghnî[3], rákshasâm ápa-hatyai; sphyásya vártmant sâdayati yajnásya sám-tatyai | yáṃ dvishyât táṃ dhyâyec, chucaí 'vaí 'nam arpayati ‖ 4 ‖ bhajati, prajâ-patine, 'va 'vaí, tráyastriṃçac ca ‖ 4 ‖

1, 3, 1, 1. 1, 9, 1-3. — B. 3, 2, 9, 1-15. — K. 25, 4. 31, 8. — Ç. 1, 2, 4, 4 - 5, 20. — prasûtyâ iti pra-sûtyai — adhvaryû iti — vânaspatyaḥ — yâvatî — tasyâḥ | etâvataḥ — na | abhâgam — ud iti | hanti — eva | asyâḥ — pitṛidevatyeti pitṛi-devatyâ | atikhâtety ati-khâtâ | iyatîm — eti | pratishṭhâyâ iti prati-sthâyai — dakshiṇataḥ — akaḥ — prajeti pra-jâ | vai — âtmanè | uttâram ity ut-taram — dhâḥ | asi | sva-dheti sva-dhâ | asi — prokshaṇîr iti pra-ukshaṇîḥ — rakshoghnîr iti rakshaḥ-ghnîḥ — çucâ | eva | enam.

---

4. [2] so (°â s°) ABW, s. P. 10, 13. [3] zu n (nicht ṇ) s. P. 13, 15.

5. brahma-vâdíno vadanty: ad-bhír havī́ᵕshi praú ''kshîḥ kénâ 'pá íti; bráhmaṇé 'ti brûyâd, ad-bhír hỳ evá havī́ᵕshi pro-'ksháti bráhmaṇâ 'pá | idhmā́-barhíḥ pró 'kshati, médhyam evaí 'nat karoti | védim pró 'kshaty, ṛikshā́ vā́ eshā́ 'lomákâ 'medhyā́ yád védir, médhyâm evaí 'nâṃ karoti | divé tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ pṛithivyaí tvé 'ti barhír â-sā́dya prá ‖ 1 ‖ ukshaty, ebhyá evaí 'nal lokébhyaḥ pró 'kshati | krûrám iva vā́ etát karoti yát khánaty; apó ní nayati çā́ntyai | purástât[1] pra-staráṃ gṛihṇâti múkhyam evaí 'naṃ karotī́, 'yantaṃ gṛihṇâti prajā́-patinâ yajna-mukhéna sám-mitam | barhí stṛiṇâti, pra-jā́ vaí barhíḥ pṛithivī́ védiḥ, pra-jā́ evá pṛithivyā́m práti shṭhâpayaty[2] | ánati-dṛiçnaᵕ stṛiṇâti, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhir ánati-dṛiçnaṃ karoti ‖ 2 ‖ út-taram barhíshaḥ pra-staráᵕ sâdayati, pra-jā́ vaí barhír yájamânaḥ pra-staró, yájamânam evā́ 'yajamânâd út-taraṃ karoti, tásmâd yájamânó 'yajamânâd út-taro | 'ntár dadhâti, vy-ā́vṛittyâ[3] | anákti, havísh-kṛitam evaí 'naᵕ suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | tredhā́[1] 'nakti, tráya imé[4] lokā́, ebhyá evaí 'naṃ lokébhyo 'nakti | ná práti çṛiṇâti; yát prati-çṛiṇîyā́d ánûrdhvam-bhâvukaṃ yájamânasya syâd; upárî 'va prá harati ‖ 3 ‖ upárî 'va hí suvar-gó lokó | ní yachati, vṛishṭim evā́ 'smai ní yachati | nā́ 'ty-agram prá hared; yád áty-agram pra-háred aty-âsâríṇy[5] adhvaryór nā́çukâ syân | ná purástât práty asyed; yát purástât praty-ásyet suvar-gā́l lokā́d yájamânam práti nudet | prā́ñcam[1] prá harati, yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gama-

---

5. barhirvishayaprayogaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (shṭh°) ABW, s. P. 6, 4. [3] °vṛityâ (°ai) ABCDW; vyavadhânam schol. (p. 737). [4] s. schol. zu P. 4, 25. [5] atyâdhikyena varshaṇam atisâriṇîtvaṃ (!), tena sasyâni phalitum ayogyâni bhavanti, so 'yam adhvaryor nâçaḥ; athavâ vyâdhiviçesheṇâ 'dhvaryur naçyet, schol.

Digitized by Google

yati | ná víshvañcaṃ[1] ví yuyâd; yád víshvañcaṃ[1] vi-yuyā́t || 4 || strỳ asya jâyeto | ''rdhvám úd yauty, ûrdhvám iva hí puᴗsáḥ púmân evā́ 'sya jâyate | yát sphyéna vo 'pa-veshéṇa vâ yoyupyéta stṛ́itir evā́ 'sya sā́ | hástena yoyupyate yájamânasya gopîthā́ya[1] | brahma-vâdíno vadanti: kíṃ yajnásya yájamâna íti, pra-stará íti, tásya kv̀a suvar-gó loká íty, â-havanī́ya íti brûyâd; yát pra-starám â-havanī́ye pra-hárati yájamânam evá || 5 || suvar-gáṃ lokáṃ gamayati | ví vā́ etád yájamâno liçate yát pra-staráṃ yoyupyánte; barhír ánu prá harati çā́ntyâ | anâ-rambhaṇá iva vā́ etárhy adhvaryúḥ, sá îçvaró vepanó bhávitor; dhruvā́ 'sī́ 'tî 'mā́m abhí mṛiçatî, 'yáṃ vai dhruvā́, 'syā́m evá práti tishṭhati, ná vepanó bhavaty | ágā́ᴗn agnî-'d íty âha; yád brûyā́d: ágann agnír íty agnā́v agníṃ gamayen nír yájamânaᴗ suvar-gā́l lokā́d bhajed; ágann ity evá brûyâd yájamânam evá suvar-gáṃ lokáṃ gamayati || 6 || âsā́dya prā́, 'natidṛiçnaṃ karoti, harati, viyuyā́d, yájamânam evā́, 'gnír íti, saptádaça ca || 5 ||

1, 1, 11, 1. — B. 3, 3, 6, 2-8. — K. 25, 5. — Ç. 1, 3, 3, 2-10. 8, 3, 11-20. — preti | au̱kshîḥ — pro̱kshatîti pra-u̱kshati — a̱paḥ | i̱dhmâba̱rhir itī́dhmâ-ba̱rhiḥ — e̱shâ | a̱lo̱makā́ | a̱me̱dhyâ — ba̱rhiḥ | stṛiṇâ̱ti | pra̱jâ iti pra-jâḥ — pratîti | sthâ̱pa̱ya̱ti — pra̱jâ iti pra-jâḥ | vai — vyâvṛityâ̱[3] iti vi-âvṛityai[3] — ha̱vishkṛita̱m iti ha̱viḥ-kṛita̱m — tre̱dhâ — a̱tyâ̱sâ̱riṇîty áti-â̱sâ̱riṇī́ — prâñcám — vishvā́ñcam — strî | a̱sya̱ — â̱ha̱va̱nîya̱ ity ā́-ha̱va̱nîyáḥ | iti — anú | preti | ha̱ra̱ti — a̱nâ̱ra̱mbha̱ṇa ity ánâ-ra̱mbha̱ṇaḥ — agâᴗn | a̱gnî̱d ity ágni-i̱t.

6. agnés tráyo jyā́yâᴗso bhrā́tara âsan, té devébhyo havyáṃ váhantaḥ prā́ 'mîyanta; sò 'gnír abibhed: itthā́ṃ

---

6. upâñçuyâjasvishṭakṛitau.

vāvá[1] syá ārtim[1] ā 'rishyatī 'ti, sá nílâyata[1], sò 'páḥ prā 'viçat, tám devátāḥ[1] praí-'sham aichan; tám mátsyaḥ prā 'bravît, tám açapad: dhiyā́-dhiyâ tvā́ vadhyâsur yó mâ prā 'voca[2] íti, tásmān mátsyaṃ dhiyā́-dhiyâ ghnanti çaptáḥ ‖ 1 ‖ hí; tám ánv avindan, tám abruvann: úpa na ā́ vartasva havyáṃ no vahé 'ti; sò 'bravīd: váraṃ vṛiṇai yád evá gṛihītásyā 'hutasya bahiḥ-paridhí skándāt tán me bhrātṛiṇām bhâga-dhéyam asad íti, tásmād yád gṛihītásyā 'hutasya bahiḥ-paridhí[3] skándati téshāṃ tád bhâga-dhéyaṃ tā́n evá téna prīṇāti | pari-dhī́n pári dadhāti rákshasām ápa-hatyai | sáṁ sparçayati ‖ 2 ‖ rákshasām ánanv-avacārâya | ná purástāt[1] pári dadhāty, ādityó hy evó 'd-yán purástād[1] rákshāṁsy apa-hánty | ūrdhvé[4] sam-idhāv ā́ dadhāty, upárishṭād[1] evá rákshāṁsy ápa hanti | yájushā 'nyā́m, tûshṇī́m anyā́m, mithuna-tvā́ya | dvé[4] ā́ dadhāti, dvi-pā́d yájamānaḥ, práti-shṭhityai | brahma-vā-díno vadanti: sá t' vaí[5] yajeta yó yajnásyā "rtyā[1] vásīyānt syād íti; bhū́-pataye svā́hā[1] bhúvana-pataye svā́hā bhūtā́nām ‖ 3 ‖ pátaye svā́hé 'ti skánnam ánu mantrayeta; yajnásyai 'vá tád ārtyā[1] yájamāno vásīyān bhavati, bhū́yasīr hí devátāḥ[1] prīṇāti | jâmí vā́ etád yajnásya kriyate yád anvā́ñcau[1] puroḍā́çā́v[1]; upāṁçu-yā-jám antarā yajaty, ájāmi-tvāyā 'tho mithuna-tvā́yā́ | 'gnír amúshmiṅ lokā́[6] ā́sīd yamò 'smín; té devā́ abruvann: é 'te 'maú ví páry ūhāmé 'ty; annā́-'dyena devā́ agnim ‖ 4 ‖ upā́-'mantrayanta rājyéna pitáro yamā́m, tásmād agnír devā́nām annā́-'dó yamā́ḥ pitṛiṇāṁ rā́jā; yá evā́m véda prá rājyám annā́-'dyam āpnoti; tásmā etád bhâga-dhéyam

---

6. [1] ohne avagraha. [2] nicht componirt! [3] so (°ḥp°) ABW, s. P. 8, 33. [4] s. P. 4, 11. 49. [5] s. P. 5, 13 (schol. 10, 16). [6] °nl° A.

Digitized by Google

prā̆ 'yachan yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyánti; yád agnáye svishṭa-kṛíte 'va-dyáti bhâga-dhéyenai 'vá tád rudráʊ sám ardhayati | sakṛít-sakṛid áva dyati, sakṛíd[1] iva bí rudrá | uttarâ-'rdhā̆d áva dyaty, eshā̆ vaí rudrásya || 5 || dík, svā̆yâm evá díçi rudráṃ nir-ávadayate[7] | dvír abhí ghârayati, catur-avattásyā̆ "ptyai | paçávo vaí pū̆rvâ ā̆-hutaya, eshá rudró yád agnír, yát pū̆rvâ ā̆-hutîr abhí juhuyā̆d[2] rudrā̆ya paçū̆n ápi dadhyâd, apaçúr yájamânaḥ syâd, ati-hā̆ya pū̆rvâ ā̆-hutîr juhoti paçûnā̆ṃ gopîthā̆ya[1] || 6 || çaptáḥ, sparçayati, bhûtā́nâm, agníʊ, rudrásya, saptátriʊçac ca || 6 ||

6, 2, 8, 5. — K. 25, 7. — Ç. 1, 2, 3, 1. 3, 3, 13-17. 6, 3, 27. 7, 3, 20. — syaḥ | ârtim | eti | a̱ri̱shya̱ti̱ — nilā̆yata — praisha̱m iti pra-eshám — preti | avócaḥ — eti | va̱rta̱sva̱ — ahútasya | ba̱hi̱ḥpa̱ri̱dhîti bahiḥ-pa̱ri̱dhi — û̱rdhve iti — dve iti — saḥ | tu | vai — ârtyā̆ — a̱nvañcaú — atho̱ iti — lo̱ke — eti | i̱ta̱ | i̱mau | vi | parîti | û̱hâ̱ma̱ — a̱nnâdye̱nety ánna-adyéna — a̱nnâ̱da ity ánna-a̱daḥ — sa̱kṛit | i̱va̱ — ni̱ravádayata̱ iti niḥ-avádayate — abhîti | ju̱hu̱yât — go̱pîthâyá.

38*. dârçyaṃ hautram (2, 6, 7-10; Fortsetzung).

7. Mánuḥ pṛithivyā̆ yajníyam aichat, sá ghṛitáṃ ní-shiktam avindat, sò 'bravît: kò 'syé "çvaró yajné[1] 'pi kártor íti, tā̆v abrûtâm mitrā̆-váruṇau: gór evā̆ "vám îçvaraú kártoḥ sva íti, taú táto gā̆ʊ sám airayatâʊ, sā̆ yátra-yatra ny-ákrâmat táto ghṛitám apîḍyata, tásmâd ghṛitá-pady ucyate, tád asyai jánmó | 'pa-hûtaʊ rathaṃ-taráʊ sahá pṛithivyé 'ty âha || 1 || iyáṃ vaí rathaṃ-tarám,

6. [7] als Compositum!
* s. Ind. Stud. 3, 375. 380. 385.
7. iḍopâhvánavidbiḥ. [1] s. P. 4, 39 schol.

Digitized by Google

imắm evá sahắ 'nnắ-'dyenó 'pa hvayata | úpa-hûtaṃ vâma-devyáꣳ sahắ 'ntárikshẹṇé[2] 'ty âha, paçávo vaí vâma-devyám, paçűn evá sahắ 'ntárikshẹṇó[2] 'pa hvayata | úpa-hûtam bṛihát sahá divé 'ty âhai, "rắṃ vaí bṛihád, írâm evá sahá divó 'pa hvayata | úpa-hûtâḥ saptá hótrâ íty âha, hótrâ evó 'pa hvayata | úpa-hûtâ dhenúḥ ‖ 2 ‖ sahá-'rshabhé 'ty âha, mithunáṃ evó 'pa hvayata | úpa-hûto bhakshắḥ sákhé 'ty âha, soma-pîthám evó 'pa hvayata | úpa-hûtắsꣳ[3] hó[4] íty âhâ, "tmắnam evó 'pa hvayata | âtmắ hy úpa-hûtânâṃ vásishṭha | íḍâm úpa hvayate, paçávo vắ íḍâ, paçűn evó 'pa hvayate; cátur úpa hvayate, cátush-pádo hí paçávo | mânavĩ 'ty âha Mánur hỳ etắm ‖ 3 ‖ ágré 'paçyad, ghṛitá--padĩ 'ty âha yád evắ 'syai padắd ghṛitám ápîḍyata tásmâd evám âha, maitrâ-varuṇĩ 'ty âha mitrắ-váruṇau hỳ enâꣳ sam-aírayatâm | bráhma devá-kṛitam úpa-hûtam íty âha, bráhmai 'vó 'pa hvayate | daívyâ adhvaryáva úpa-hûtâ úpa-hûtâ manushyâ íty âha, deva-manushyắn evó 'pa hvayate | yá imắṃ yajnám ávân yé yajná-patiṃ várdhân íty âha ‖ 4 ‖ yajnắya cai 'vá yájamânâya câ "-çísham ắ çásta | úpa-hûte[5] dyắvâ-pṛithivĩ[5] íty âha, dyắvâ-pṛithivĩ evó 'pa hvayate | pûrva-jé[5,6] ṛitắ-varî[6,7] íty âha pûrva-jé hỳ eté[6] ṛitắ-varî, devĩ[6] devá-putre[6] íty âha devĩ hỳ eté devá-putre | úpa-hûto 'yám yájamâna íty âha, yájamânam evó 'pa hvayata | út-tarasyâṃ deva-yajyắyâm úpa-hûto bhűyasi havish-kắraṇa úpa-hûto divyé dhắmann úpa-hûtaḥ ‖ 5 ‖ íty âha, pra-jắ

7. [2] ohne avagraha. [3] so Brâhm., [6]tâṃ3 ABW. Zur Nasalirung s. P. 15, 8. [4] s. P. 4, 7. [5] s. P. 4, 13. 12. 11. [6] s. P. 4, 23. [7] s. P. 3, 2.

vā́ út-tarā deva-yajyā́ paçávo bhūyo havish-kāraṇāc suvar-gó lokó divyáṃ dhā́me | 'dám asī 'dám asī 'ty evá yajnásya priyáṃ dhā́mó 'pa hvayate | víçvam asya priyám úpa-hūtam íty āhā́, 'chambaṭ-kāram evó 'pa hvayate ‖ 6 ‖ āha, dhenúr, etā́ṃ, várdhān íty āha, dhā́mann úpahūtaç, cátustriṃçac ca ‖ 7 ‖

B. 3, 5, 8, 1-3. — Ç. 1, 8, 1, 7. 19-23. — Çāṅkh. çr. 1, 12, 1. — Âçv. çr. 1, 7, 7. — pṛithivyāḥ — nishiktam iti ni-siktam — kaḥ | asya | îçvaraḥ | yajne | apîti | kartóḥ — ghṛita-padîti ghṛita-padî — āha | airam — sapta | hotrā́ḥ | iti — saharshabheti saha-ṛishabhā́ — upāhūtā́ṃs ity upā-hūtā́ṃs | ho iti — catúshpāda iti catúḥ-pādaḥ — mānavî | iti — ye | imam — çāste — pūrvaje iti pūrva-je | ṛitávarî ity ṛita-varî — ete iti — devî iti — devapútre iti deva-putre — hvayate — havishkāraṇa iti haviḥ-kāraṇe — prajeti pra-jā.

8. paçávo vā́ idā́, svayám ā́ datte, kā́mam evā́ 'tmánā paçūnā́m ā́ datte, ná hy anyáḥ kā́mám paçūnā́m pra-yácha ti | vâcás pátaye[1] tvā hutám prā́ 'çnāmī 'ty āha vā́cam evá bhāga-dhéyena prīṇāti, sádasas pátaye[1] tvā hutám prā́ 'çnāmī 'ty āha svagā́-kṛityai | catur-avattám bhavati, havir vai catur-avattám, paçávaç catur-avattā́ṃ | yád dhótā prā́-'çnīyā́d dhótā ‖ 1 ‖ ā́rtim[2] ā́ 'rched[3], yád agnaú juhuyā́d rudrā́ya paçūn ápi dadhyād apaçúr yájamānaḥ syād; vâcás pátaye[1] tvā hutám prā́ 'çnāmī 'ty āha paro-'kshám evai 'naj juhoti, sádasas pátaye[1] tvā hutám prā́ 'çnāmī 'ty āha svagā́-kṛityai | prā́ 'çnanti tîrthá evá prā́ 'çnanti, dákshiṇāṃ dadâti tîrthá evá dákshiṇāṃ dadâti | ví vā́ etád yajnám ‖ 2 ‖ chindanti yán madhyataḥ[2] prā́-'çnánty; ad-bhír mārj-

8. idāpraçitrabhakshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so (ā 'rch°) ABW, s. P. 10, 9.

Digitized by Google

ayanta, ấpo vaí sárvâ devátâ[1], devátâbhir[2] evá yajnáw sáṃ tanvanti | devấ vaí yajnấd rudrám antár âyant, sá yajnám avidhyat, táṃ devấ abhí sám agachanta: kálpatâṃ na idám íti, tè 'bruvant: sv-ishṭaṃ vaí na idám bhavishyati yád imáw râdhayishyấma íti; tát svishṭa-kṛítaḥ svishṭakṛit-tvâṃ; tásyấ "-viddhaṃ níḥ ‖ 3 ‖ akṛintan yávena sám-mitaṃ, tásmâd yava-mâtrám áva dyed | yáj jyấyo 'va-dyéd ropáyet tád yajnásya | yád úpa ca stṛiṇîyấd abhí ca ghârâyed ubhayataḥ-sawçvâyí kuryâd; ava-dấyâ 'bhí ghârayati, dvíḥ sám padyate, dvi-pấd yájamânaḥ práti-shṭhityai | yát tiraççînam[2] ati-háred ánabhi-viddhaṃ yajnásyâ 'bhí vidhyed; ágreṇa pári harati, tîrthénai 'vá pári harati | tát pûshṇé páry aharan, tát ‖ 4 ‖ pûshấ prấ-'çya datò 'ruṇat, tásmât pûshấ prapishṭá-bhâgo 'dantáko hí; táṃ devấ abruvan: ví vấ ayám ârdby aprâ-'çitriyó vấ ayám abhûd íti; tád bṛíhaspátaye[2] páry aharant, sò 'bibhed bṛíhaspátir: itthấṃ vấvá[2] syá ấrtim[2] ấ 'rishyatî 'ti | sá etám mántram apaçyat, sûryasya tvâ cákshushâ práti paçyâmî 'ty abravîn, ná hí sûryasya cákshuḥ ‖ 5 ‖ kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet: prati-gṛihṇántam mâ hiwsishyatî 'ti, devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú--bhyâm pûshṇó hástâbhyâm práti gṛihṇâmî 'ty abravît, savitṛí-prasûta evaí 'nad bráhmaṇâ devátâbhiḥ[2] práty agṛihṇât | sò 'bibhet: prâ-'çnántam mâ hiwsishyatî 'ty, agnés tvâ[4] "sỳena prấ 'çnâmî 'ty abravîn, ná hỳ agnér âsỳaṃ kíṃ caná[2] hinásti | sò 'bibhet ‖ 6 ‖: prấ--'çitam mâ hiwsishyatî 'ti, brâhmaṇásyo 'dáreṇé[2] 'ty abravîn, ná hí brâhmaṇásyo 'dáraṃ kiṃ caná[2] hinásti, bṛíhaspáter bráhmaṇé 'ti sá hí bráhmishṭho | 'pa vấ

8. [4] so (°s t°) ABW.

Digitized by Google

etásmât prâ-'ṇâḥ krâmanti yáḥ prâ-'çitrám prâ-'çnâty; ad-bhír mârjayitvâ prâ-'ṇânt sám mṛiçate, 'mṛítaṃ vai prâ-'ṇâ amṛítam âpaḥ, prâ-'ṇân evá yathâ-sthânám úpa hvayate ‖ 7 ‖ prâçnîyâd dhótâ, yajnám, nír, aharan tác, cákshur, âsyàṃ kím caná hinásti sò 'bibhet, cátuçcatvâriṃçac ca ‖ 8 ‖

Ç. 1, 8, 1, 14. 15. 7, 3, 2. 9. 4, 3-15 (Vs. 2, 11). — [1] Çâṅkh. çr. 1, 10, 2. 3. Âçv. çr. 1, 7. 2. — [2-7] Çâṅkh. Br. 6, 13. 14. — vâcaḥ | patáye — sadâsaḥ | patáye — ârtim | eti | ṛichet — parokshaṃ iti paraḥ-akshâm — tîrthe | eva — mádhyatah — mârjayante — sarvâḥ | devatâḥ — ábhi | sam iti | ágachanta — svishṭam iti su-ishṭam — tasyâ | âviddhaṃ ity â-viddhaṃ — prâçyeti pra-açyâ | dâtaḥ | aruṇat — adantakâḥ — ârdhi | aprâçitriya ity ápra-açitriyaḥ — bṛihaspatáye — saḥ | abibhet — ârtim | eti | arishyati — cana — prâçitam iti pra-açitam — udarèṇa — prâṇâ iti pra-ânâḥ — prâçitram iti pra-açitram.

9. agnî-'dha ấ dadhâty, agní-mukhân evá 'rtûn prîṇâti | sam-ídham ấ dadhâty út-tarâsâm ấ-hutînâm práti-shṭhityâ, átho samíd-vaty evá juhoti | pari-dhîṃt sám mârshṭi, punâty evaí 'nânt; sakṛít-sakṛit sám mârshṭi párâñ[1] iva hy etárhi yajnáç | catúḥ sám padyate, cátush-pâdaḥ paçávaḥ, paçûn evấ 'va runddhe[2] | bráhman prá sthâsyâma ity âhấ, 'tra vấ etárhi yajnáḥ çritáḥ ‖ 1 ‖ yátra brahmấ yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'nam ấ rabhate | yád dhástena pra-mîved vepanáḥ syâd, yác chîrshṇâ çîrshakti-mânt syâd, yát tûshṇîṃ âsîtâ 'sam-pratto yajnáḥ syât; prá tishṭhé 'ty evá brûyâd vâcí vaí yajnáḥ çritó, yátrai 'vá yajnáḥ çritás táta evaí 'nac sám prá yachati | déva savitar etát te prá ‖ 2 ‖ âhé 'ty âha, prá-sûtyai | bṛíhaspátir[1] brahmé 'ty âha,

9. anuyâjâḥ sûktavâkavyâkhyâ ca. [1] ohne avagraha. [2] °ndhe (°ndha) ABCDW.

sá hí bráhmishṭhaḥ; sá yajnám pâhi sá yajná-patim pâhi sá mâm pâhî 'ty âha, yajnấya yájamânâyâ "tmáne tébhya evấ "-çísham ấ çâsté, 'nârtyâ | â-çrấvyâ "ha: devấn yajé 'ti | brahma-vâdíno vadantî: 'shṭấ devátâ[1] átha katamá[1] eté devấ íti, chándâꣳsî 'ti brûyâd gâyatrîm trishṭúbham[1] ‖ 3 ‖ jágatîm íty; átho khálv âhur: brâhmaṇấ vaí chándâꣳsî 'ti, tấn evá tád yajati | devấnâṃ vấ ishṭấ devátâ[1] âsann, áthâ 'gnír nó 'd ajvalat, tám devấ ấ-hutîbhir[2] anû-yâjéshv[2] ánv avindan; yád anû-yâjấn[2] yájaty agním evá tát sám inddha[2] | Etádur[1] vaí nấmâ "surá âsît, sá etárhi[1] yajnásyâ "-çísham avṛiñkta; yád brûyấd: etát ‖ 4 ‖ u dyâvâ-pṛithivî bhadrám abhûd íty Etádum evấ "surám yajnásyâ "-çíshaṃ gamayed; idám dyàvâ-pṛithivî bhadrám abhûd íty evá brûyâd yájamânam evá yajnásyâ "-çísham gamayaty | ấrdhma sûkta-vâkám utá namo-vâkám íty âhe, 'dám arâtsmé 'ti vấvaí[1] 'tád âhó | 'pa-çrito diváḥ[4] pṛithivyór íty âha, dyấvâ-pṛithivyór hí yajná úpa-çrita | óman-vatî[5] te 'smín yajné yajamâna dyấvâ-pṛithivî ‖ 5 ‖ stâm ity âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste | yád brûyất: sû-'pâvasânấ ca sv-adhyavasânấ cé 'ti pra-mấyuko yájamânaḥ syâd, yádâ hí pra-mîyaté 'the 'mấm upâ-'vasyáti[6]; sû-'pacaraṇấ ca sv-adhicaraṇấ cé 'ty evá brûyâd, várîyasîm evấ 'smai gávyûtim[1] ấ çâste, ná pra-mấyuko bhavati | táyor â-vídy agnír idáꣳ havír ajusbaté 'ty âha, yấ áyâkshma ‖ 6 ‖ devátâs[1] tấ arîradhâmé 'ti vấvaí[1] 'tád âha | yán ná nir-diçét práti-veçaṃ yajnásyâ "-çîr gached; ấ çâste 'yáṃ yájamâno 'sấv

---

9. [2] s. P. 3, 7. [4] so (°ḥ) ABW (vgl. P. 8, 28). [5] s. P. 4, 29. [6] betont, wegen hi.

Digitized by Google

íty âha, nir-díçyai 'vaí 'naʊ suvar-gáṃ lokáṃ gamayaty | ā́yur ā́ çâste suprajâs-tvám ā́ çâsta íty âhâ "-çísham evaí 'tā́m ā́ çâste | sajâta-vanasyā́m ā́ çâsta íty âha, prâ-'ṇā́ vaí sa-jâtā́ḥ, prâ-'ṇā́n evá || 7 || nā́ 'ntár eti | tád agnír devó devébhyo vánate vayám agnér mā́nushâ íty âhâ, 'gnír devébhyo vanuté vayám manushỳebhya íti vā́vaí[1] 'tád âhe | 'há gátir vâmásye 'dáṃ ca námo devébhya íty âha, yā́ç cai 'vá devátâ[1] yájati yā́ç ca ná tā́bhya evó 'bháyîbhyo námas[7] karoty, âtmánó 'nârtyai || 8 || çritás, te prá, trishṭúbham, etád, dyā́vâpṛithivī́, yā́ áyâkshma, prâṇā́n evá, sháṭcatvâriʊçac ca || 9 ||

B. 3, 5, 10, 1-5. — Ç. 1, 7, 4, 19-21 (Vs. 2, 12). 9, 1, 4-19. — Lâṭy. 4, 12, 1. — Çâñkh. çr. 4, 7, 17. 1, 14, 2-21. — Âçv. çr. 1, 9, 1-5. — agnîdha ity ágni-idhé — pratíshṭhityâ iti pratí-sthityai | atho iti | samidvatîti samid-vati — parā́ñ — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — sam | preti | yachati — bṛihaspatíḥ — anā́rtyai — ishṭâḥ — katame — trishṭubhám — atho iti — brâhmaṇâḥ | vai — vai | ishṭâḥ — âhútîbhir ity âhúti-bhiḥ | anûyâjeshv ity ánu-yâjeshú — anûyâjân ity ánu-yâjân — etadúḥ — âsuraḥ — etarhi — etadúm — âsuram — upâvasyatîty úpa-avasyati — gavyū́tim — âvidîty ā́-vidi — suprajâstvam iti suprajâḥ-tvam — prâṇâ iti pra-anâḥ — namáḥ | karoti.

10. devā́ vaí yajnásya svagâ-kartā́raṃ nā́ 'vindan, té Çam-yúm[1] Bârhaspatyám[2] abruvann: imáṃ no yajnáʊ sva-gā́ kurv íti; sò 'bravîd: váraṃ vṛiṇai yád evā́ 'brâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yájâtai sā́ me yajnásyâ "-çir asad íti; tásmâd yád ábrâhmaṇo-'któ 'çrad-dadhâno yá-

9. [7] so (°s) ABW, s. P. 8, 30.

10. çamyuvâkamantravyâkhyâ patnîsaṃyâjâç ca. [1] çaṃy° ABCDW durchweg. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

jate Çam-yúm evá tásya Bârhaspatyám[2] yajnásyâ "-çîr gachaty; etán mámé 'ty abravît kím me pra-jãyâḥ ‖ 1 ‖ íti, yò 'pa-gurãtai çaténa yâtayâd, yó ni-hánat sahásreṇa yâtayâd, yó lóhitaṃ karávad yãvataḥ[2] pra--skádya pâ◌ũṇt saṃ-grihṇãt tãvataḥ[2] saṃ-vatsarãn pitṛi--lokáṃ ná prá jânâd íti, tásmâd brâhmaṇãya nã 'pa gureta ná ní hanyân ná lóhitaṃ kuryâd, etãvatâ[2] haí 'nasâ bhavati | tác cham-yór[1-3] ã vṛiṇîmaha íty âha, yajnám evá tát sva-gã karoti | tát ‖ 2 ‖ çam-yór ã vṛiṇîmaha íty âha, Çam-yúm evá Bârhaspatyám[2] bhâga-dhéyena sám ardhayati | gâtúm yajnãya gâtúṃ yajná-pataya íty âhâ, "-çísham evaí 'tãm ã çâste | sómaṃ yajati réta evá tád dadhâti, tváshṭâraṃ yajati réta evá hitáṃ tváshṭâ rûpãṇi ví karoti, devãnâm pátnîr yajati mithuna-tvãyâ, 'gníṃ gṛihá-patiṃ yajati práti--shṭhityai | jâmí vã etád yajnásya kriyate ‖ 3 ‖ yád ãjyena pra-yâjã ijyánta ãjyena patnî-saṃyâjã[4], ṛícam anû-'cya patnî-saṃyâjãnâm[4] ṛicã yajaty, ájâmi-tvâyã 'tho mithuna-tvãya | pañktí-prâyaṇo vaí yajnáḥ panktỳ-udayanaḥ, páñca pra-yâjã ijyante, catvãraḥ patnî-saṃyâjãḥ[4] samishṭa-yajúḥ pañcamám, pañktím evã 'nu pra-yánti pañktím ánû 'd yanti ‖ 4 ‖ prajãyâḥ, karoti tát, kriyate, tráyastriṃçac ca ‖ 10 ‖

B. 3, 5, 11, 1 - 12, 1. — Ç. 1, 9, 1, 24 - 2, 25. — Çâṅkh. çr. 1, 14, 23. 15, 1. — Âçv. çr. 1, 10, 1-5. — çaṃyum[1] iti çaṃ--yum | bârhaspatyam — abrâhmaṇokta ity abrâhmaṇa--uktaḥ — vṛiṇîmahe — yajnapátaya iti yajna-patáye — ijyante — ánûcyety ánu-ucyâ — pañktyúdayana iti pañkti--udayanaḥ — anv iti | prayantîti pra-yanti — anú | ud iti | yanti.

---

10. [3] ursprünglich wohl zwei Wörter: çáṃ yóḥ. [4] s. P. 6, 7.

Digitized by Google

11. [a] yukshvā[1] hi deva-hūtamāo[2] āçvāo[2] agne rathīr iva | ní hótā pūrvyáḥ sadaḥ ‖ [b] utá no deva devāo[2] áchā[1] voco vidúsh-ṭaraḥ[3] | çrád víçvā vāryā kṛidhi ‖ [c] tváo ha yád yavishṭhya sáhasaḥ sūnav[4] â-huta | ṛitā-vā[5] yajníyo bhúvaḥ ‖ [d] ayám agníḥ sahasríṇo vājasya çatínas[6] pátiḥ | mūrdhā́ kavī́ rayīṇā́m ‖ [e] tā́m nemím ṛibhávo yathā́[7] " namasva sá-hūtibhiḥ | nédīyo yajnám ‖ 1 ‖ āṅgiraḥ ‖ [f] tásmai nūnám abhí-dyave vācā́ vi-rūpa nityayā́ | vríshṇe codasva su-shṭutím ‖ [g] kám u shvid[8] asya sénayā́ 'gnér ápāka-cakshasaḥ | paníṃ góshu[9] staràmahe ‖ [h] mā́ no devā́nāṃ víçaḥ pra-snātī́r ivo 'srā́ḥ | kṛiçáṃ ná hâsur ághniyāḥ ‖ [i] mā́ naḥ samasya dūḍhyàḥ[9] pári-dveshaso aohatíḥ[10] ūrmír ná nā́vam ā́ vadhīt ‖ [k] námas te agna[11] ójase gṛiṇánti deva kṛishṭáyaḥ | ámāiḥ ‖ 2 ‖ amítram ardaya ‖ [l] kuvít[9] sú no gáv-ishṭayé 'gne[12] saṃ-véshisho rayím | úru-kṛid urú nas[13] kṛidhi ‖ [m] mā́ no asmín[10] mahā́-dhané párā varg bhā́ra-bhṛíd yathā́[7] | saṃ-várgao[14] sáo rayíṃ jaya ‖ [n] anyám asmád bhiyā́ iyám ágne síshaktu duchúnā[9] | várdhā[1] no áma-vac[10] chávaḥ ‖ [o] yásyā́ 'jushan namasvínaḥ[9] çámîm ádur-makhasya vā́ | tā́m ghé 'd agnír vṛidhā́ 'vati ‖ [p] párasyā́ ádhi ‖ 3 ‖ saṃ-vátó 'varāo[15 a. 2] abhy ā́ tara | yátrā 'hám ásmi tā́o[2] ava ‖ [q] vidmā́[1] hí te purā́ vayám ágne pitúr yáthā́ 'vasaḥ | ádhā[1] te sumnám[9] îmahe | [r] yá ugrá iva çarya-hā́ tigmá-çṛiṅgo ná váosagaḥ[9] | ágne púro rurójitha ‖ [s] sákhâyaḥ sám vaḥ samyáñcam[9] íshao stómaṃ câ 'gnáye | várshishṭhâya kshitīnā́m

---

11. saṃvargeshṭi h a u t r a mantrāḥ; zum yājyākāṇḍa gehörig, s. Ind. Stud. 3, 379 (§ 2). 382 (§ 18). [1] so (°â) ABW; s. P. 3, 8. 9. [2] so (°āo) ABW, s. P. 9, 20. [3] s. P. 6, 5. [4] nicht pragṛihya, s. P. 4, 6. [5] s. P. 3, 2. [6] so (°s) ABW; s. P. 8, 24. 27. [7] unbetont. [8] so (shv°) ABW, s. P. 6, 2. [9] ohne avagraha. [10] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [11] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. [12] so (°e 'gne) ABW, s. P. 12, 5. [13] so (ṇas) ABW, s. P. 7, 4. 8, 25. [14] so auch im Ṛik; ursprünglich wohl sám várgam? [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

Digitized by Google

ûrjó náptre sáhasvate[9] ‖ [t]sáv-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvâny aryá ấ | idás[6] padé sám idhyase sá no vásûny ấ bhara ‖ [u]prájâ-pate, [v]sá veda, [w]sómâ-pûshaṇe, [x]'maú devaú ‖ 4 ‖ yajnám, ámair, ádhi, vṛishann, ékân ná vi[v]açatíç ca ‖ 11 ‖

2, 4, 3, 1 - 4, 3. — [a-q]R. 8, 64, 1-16; [r]6, 6, 16, 39; [s]5, 7, 1; [t]10, 191, 1; [u][16]10, 121, 10; [v][16]Ath. 7, 1, 2; [w.x][16]R. 2, 40, 1. 2. — yukshva — devahûtámân iti deva-hûtámân | açvân — devân | achâ — vidushṭâra iti viduḥ-ṭaraḥ | çrat | viçvâ — sûno — ṛitâvety ṛita-vâ — çatinâḥ | patiḥ — kaviḥ — yathâ | eti | namasya — sushṭutim iti su-stutim — u | svit — samasya | dûḍhyâḥ — kuvit | sv iti — gavishṭaya iti go-ishṭaye — saṃveshisha iti sam-veshishaḥ[17] — uru | naḥ — vark — yathâ — bhiyai — sishâktu | duchunâ | vardha — yasyâ | ajúshat | namasvinâḥ — adúrmakhasyety adúḥ-makhasya — vṛidhâ | avati | parásyâḥ | adhîti — avârân | abhi | eti | tara — tân | ava | vidma — yathâ | avâsaḥ | adhâ — ugraḥ | iva — vavágaḥ — samyañcam — sahásvate — aryaḥ | â | idaḥ — imau.

12. [a]uçántas tvâ havâmaha uçántaḥ sám idhîmahi | uçánn uçatá ấ vaha pitṝ́n havíshe áttave[1] ‖ [b]tváv soma prá-cikito[2] manîshâ tváv rájishṭham ánu neshi pánthâm | táva prá-ṇîtî pitáro na indo devéshu rátnam abhajanta dhîrâḥ ‖ [c]tváyâ hí naḥ pitáraḥ soma pûrve kármâṇi cakrúḥ pavamâna dhîrâḥ | vanvánn ávâtaḥ pari-dhîv[3] ápo 'rṇu vîrébhir áçvair maghá-vâ bhava[4] ‖ 1 ‖ naḥ ‖ [d]tváv soma pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânó 'nu[5] dyâvâ-pṛithiví ấ tatantha | tásmai

---

11. [16] nur die pratika, weil u.v schon in II, 2, 12, 1, w.x in I, 8, 22, 5 (je zwei yâjyâ-Abschnitten) da waren [17] betont, wegen kuvit.

12. pitṛiyajnasya havishâṃ hautram; wohl sekundärer Einschub, denn die nach anuv. 11 zunächst zu erwartenden yâjyâ zu II, 4, 6, 1 ff. stehen in III, 1, 11, 1 ff.; auch steht sonst durchweg am Ende der prapâṭhaka nur je ein yâjyâ-Abschnitt. [1] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [2] als Compositum! resp. Nominalform? prakarsheṇa jnâtaḥ, schol.; vgl. Vs. Prât. 2, 12. [3] so (°iv) ABW, s. P. 9, 20. [4] so (°va) BW, bhavâ A; s. Whitney zu P. 3, 8 p. 92. [5] so (°o ') ABW, s. P. 12, 4.

Digitized by Google

ta indo havíshâ vidhema vayáω syâma pátayo rayîṇâm ‖ [e] ágni-shvâttâḥ pitara é 'há gachata sádaḥ-sadaḥ sadata su-praṇîtayaḥ | attâ[6] havĭ̈shi prá-yatâni barhíshy áthâ[6] rayíω sárva-vîraṃ dadhâtana ‖ [f] bárhi-shadaḥ pitara ûtȳ arvâg imâ vo havyẫ cakṛimâ[6] jushádhvam | tá â gatẫ 'vasâ çáṃ-tamenẫ 'thâ 'smá-bhyam ‖ 2 ‖ çáṃ yór arapó dadhâta ‖ [g] ẫ 'hám pitṝ́ṅt su-vidátrâω[7] avitsi nápâtaṃ ca vi-krámaṇaṃ ca víshṇoḥ | barhi-shádo yé sva-dhâyâ sutásya bhájanta pitvás tá ihẫ "-gamishṭhâḥ ‖ [h] úpa-hûtâḥ pitáraḥ somyẫso barhishȳeshu ni-dhíshu priyéshu | tá ẫ gamantu tá ihá çruvantv ádhi bruvantu té avantv[1] asmẫn ‖ [i] úd îratâṃ ávara út párâsa ún madhyamẫḥ pitáraḥ somyẫsaḥ | ásum ‖ 3 ‖ yá îyúr avṛikẫ ṛita-jnẫs té no 'vantu[k] pitáro háveshu ‖ [k] idám pitṛí-bhyo námo astv[8] adyá yé pū́rvâso yá úparâsa[9] îyúḥ | yé pā́rthive rájasy ẫ ní-shattâ yé vâ nûnáω su-vṛijánâsu vikshú ‖ [l] ádhâ[4] yáthâ naḥ pitáraḥ párâsaḥ pratnẫso agna[8] ṛitám âçushâṇẫḥ[10] | çúcĭ̈ 'd ayan dī́dhitim uktha-çấsaḥ kshâmâ[6] bhindánto aruṇī́r[8] ápa vran ‖ [m] yád agne ‖ 4 ‖ kavya-vâhana pitṝ́n yákshy ṛitâ-vṛídhaḥ[11] | prá ca havyẫni vakshyasi devébhyaç ca pitṛí-bhya ẫ ‖ [n] tvám agna îḍitó jâta-vedó 'vâḍ ḍhavyẫni[12] surabhī́ṇi[13] kṛitvẫ | prẫ 'dâḥ pitṛí-bhyaḥ sva-dhâyâ té akshann[1] addhí tvám deva prá-yatâ havĭ̈shi ‖ [o] mātalî kavyaír yamó ấṅgiro-bhir[8] bṛíhaspátir[12] ṛíkva-bhir vâvṛidhânáḥ | yẫç ca devẫ vâvṛidhúr yé ca devấnt svâhâ[11] 'nyé sva-dhâyâ 'nyé madanti ‖ 5 ‖ [p] imáṃ yama pra-starám ẫ hí sī́dâ 'ṅgiro-bhiḥ pitṛí-bhiḥ saṃ-vidânáḥ | ẫ tvâ mántrâḥ kavi-çastẫ

---

12. [6] so (°ẫ) ABW, s. P. 3, 12. 10. 9. [7] so (°âω) ABW; s. P. 9, 20, und Whitney p. 220. [8] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. 4. [9] ebenso Ṛik und Vs.; wohl ursprünglich: u párâsaḥ? [10] açnuvânâḥ schol. [11] s. P. 3, 2. [12] °ḍh ḍh° ABW, s. P. 14, 5 schol. [13] ohne avagraha.

Digitized by Google

vahantv enā râjan havíshâ mâdayasva ‖ [q] áṅgiro-bhir ā́ gahi yajníyebhir yáma vairûpaír[13] ihá mâdayasva | vívasvantaṃ huve yáḥ pitā́ te 'smín[14] yajné barhíshy ā́ ni-shádya ‖ [r] áṅgiraso naḥ pitáro návagvâ[13] átharvâṇo bhṛígavaḥ somyā́saḥ | téshâṃ vayáṃ su-mataú yajníyânām ápi bhadré saumanasé[13] syâma ‖ 6 ‖ bhávâ, 'smábhyam, asúṃ, yā́d agne, madanti, saumanasá, ékaṃ ca ‖ 12 ‖

[a] Ṛ. 10, 16, 12; [b] 1, 91, 1; [c] 9, 96, 11; [d] 8, 48, 13; [e-k] 10, 15, 11. 4. 3. 5. 1. 2; [l] 4, 2, 16; [m] 10, 16, 11; [n] 10, 15, 12; [o-r] 10, 14, 3-6. — pracikitā itī pra-cikitaḥ — rajishṭham[15] — praṇîtîti pra-nîtî — índo iti — paridhîn iti pari-dhîn — úrṇu — bhava — te | índo iti — agnishvâttā ity agni-svâttāḥ — átta — athā — barbishada iti barhi-sadāḥ — ûtî | árvâk | imâ — cakṛima — te | eti | gata — iha | ágamishṭhā ity â-gamishṭhāḥ — te | avantu — ye | upárâsaḥ — eti | nishāttā iti ni-sattāḥ — adhā — âçushāṇāḥ — kshámā — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhāḥ — â[16] | tvam | agne — avā́ṭ — surabhíṇi — mâtâlî — svâhā́ | anye — eti | hi — vairûpaiḥ — eti | nishadyeti ni-sadyā — navágvâḥ — apîti — saumanase.

samídhaç, cákshushi, prajā́patir ā́jyaṃ, devásya sphyám, brahmavâdíno 'dbhír, agnés tráyo, mánuḥ pṛithivyā́ḥ, paçávo, 'gnīdhe, devā́ vaí, yukshvó, 'çántas[17] tvâ, dvā́daça ‖ 12 ‖

samídho (1, 1), yâjyā́ (2, 4), tásmān nā́ 'bhâgáṃ (4, 2), hí tám ánv (6, 2), íty âha prajā́ vā́ (7, 6), âhé[18] 'ty âha (9, 8), yukshvá[19] (11, 1), sáptatiḥ ‖ 70 ‖

iti taittirīyasaṃhitāyāṃ dvitīyakāṇḍe shashṭhaḥ prapāṭhakaḥ ‖

iti dvitīyaṃ kāṇḍam ‖ 2 ‖

---

12. [14] so (te 's[e]) ABW, s. P. 12, 7. [15] rayishṭham D. [16] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [17] yukshvò (!) 'çántas ABCDW. [18] so B, vā́ úttarā âhé[e] ACD, vā́ úttarā "hé[e] W. [19] so (e[ā]) ABCDW!

Digitized by Google

1. prajâ-patir akâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá tápo 'tapyata, sá sarpân asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá dvitîyam atapyata, sá váyâ॰sy asṛijata; sò 'kâmayata: pra-jâḥ sṛijeyé 'ti, sá tṛitîyam atapyata, sá etám dîkshita-vâdám apaçyat, tám avadat, táto vaí sá pra-jâ asṛijata | yát tápas taptvâ dîkshita-vâdám vádati pra-jâ evá tád yájamânaḥ ‖ 1 ‖ sṛijate | yád vaí dîkshitò 'medhyám páçyaty ápâ 'smâd dîkshâ krâmati, nîlam asya háro vỳ ety; ábaddham máno daridram cákshuḥ sûryo jyótishâ॰ çréshṭho dîkshe mâ mâ hâsîr íty âha, nâ 'smâd dîkshâ 'pa krâmati nâ sya nîlam ná háro vỳ eti | yád vaí dîkshitám abhi-várshati divyâ âpó 'çântâ ójo bálam dîkshâm ‖ 2 ‖ tápo 'sya nír ghnanty; undatîr bálam dhattaú 'jo dhatta bálam dhatta mâ me dîkshâm mâ tápo nír vadhishṭé 'ty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatte, nâ 'syaú 'jo bálam ná dîkshâm ná tápo nír ghnanty | agnír vaí dîkshitásya devátâ[1], sò 'smâd etárhi[1] tirá iva yárhi[1] yâti, tám îçvara॰ rákshâ॰si hántoḥ ‖ 3 ‖ bhadrâd abhí çréyaḥ pré 'hi bríhaspátiḥ[1] pura-etâ te astv[2] íty âha, bráhma vaí devânâm bríhaspátis, tám evâ 'nv-ârabhate[3], sá ena॰ sám

---

* so schol. zu III, 1, 1, 1; upânuvâkyam Ind. Stud. 3, 375. 381.

1, 1-10. somaçeshaḥ; 1. dikshitena vaktavyâ mantrâs tadvidhayaç ca.

[1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] als Compositum!

pârayaty | é 'dám aganma deva-yájanam pṛithivyấ íty âha, deva-yájanaṁ hy eshá pṛithivyấ â-gáchati yó yájate | víçve devấ yád ájushanta pűrva íty âha, víçve hy etád devấ joshâyante yád brâhmaṇấ | ṛiksâmấ-bhyâṃ[4] yájushâ saṃ-táranta íty âha, 'rksâmấ-bhyâṁ[4] hy eshá yájushà saṃ-tárati yó yájate | râyás póshena[5] sám ishấ mademé 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tấm ấ çâste ‖ 4 ‖ yájamâno, dîkshâṁ, hántor, brâhmaṇâç, cáturvioçatiç ca ‖ 1 ‖

1, 2, 3, 3. — K. 2, 4. 23, 6. — Vs. 4, 1. Ç. 3, 1, 2, 11. Kâ. 25, 11, 24. 23. 7, 5, 16. — dîkshitaḥ | amedhyam — vîti | eti | abâddham — anvârâbhata ity ánu-ârâbhate — eti | idam — pṛithivyâḥ — devâḥ — pûrvé — ṛiksâmâbhyâṃ ity ṛiksâma--bhyâṃ — saṃtaránta iti sam-taránta — râyaḥ | poshéna.

2. eshá te gâyatró bhâgá íti me sómâya brûtâd, eshá te traishṭubho[1] jâgato bhâgá íti me sómâya brûtâc, chando-mânâṁ sấm-râjyam[2] gaché 'ti me sómâya brûtâd | yó vaí sómaṁ râjânaṁ sấm-râjyaṃ lokáṃ gamayitvấ krîṇâti gáchati svânâṁ sấm-râjyaṃ, chándâṁsi khálu vaí sómasya râjnaḥ sấm-râjyo lokáḥ | purástât[3] sómasya krayấd evám abhí mantrayeta, sấm-râjyam evá ‖ 1 ‖ enaṃ lokáṃ gamayitvấ krîṇâti, gáchati svânâṁ sấm-râjyam | yó vaí tânû-naptrásya prati-shṭhấṃ véda práty evá tishṭhati; brahma-vâdíno vadanti: ná prâ--'çnánti ná juhvaty átha kva tânû-naptrám práti tishṭhatî 'ti, prajấ-patau mánasî 'ti brûyât | trír áva jighret: prajấ--patau tvâ mánasi juhomî 'ty, eshấ vaí tânû-naptrásya prati-shṭhấ, yá evám véda práty evá tishṭhati | yáḥ ‖ 2 ‖ vấ adhvaryóḥ prati-shṭhấṃ véda práty evá tishṭhati;

1. [4] s. P. 3, 5. [5] so (°s p°) ABW.

2. somopasthânamantrâḥ; gehört zwischen I, 2, 6 u. 7. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 13, 4.

Digitized by Google

yáto mányetâ: 'nabhi-kramya hoshyâmî 'ti tát tishṭhann ấ çrâvayet, eshấ vấ adhvaryóḥ prati-shṭhấ, yá evấṃ véda práty evá tishṭhati | yád abhi-krámya juhuyất prati-shṭhấyâ iyât, tásmât samânátra[1] tíshṭhatâ hotavỳam práti-shṭhityai | yó vấ adhvaryóḥ svấṃ véda svá-vân evá bhavati; srúg vấ asya svấṃ vâyavỳam asya ‖ 3 ‖ svấṃ camasò 'sya svấṃ, yád vâyavỳaṃ vâ camasấṃ vấ 'nav-ârabhyâ "-çrâváyet svấd iyât, tásmâd anv-ârábhyâ "-çrấvyaœ, svấd evá naí 'ti | yó vaí sómam áprati-shṭhâpya stotrám upâ-"karóty áprati-shṭhitaḥ sómo bhávaty áprati-shṭhitaḥ stómó 'prati-shṭhitâny ukthấny áprati-shṭhito yájamânó 'prati-shṭhito 'dhvaryúr; vâyavỳaṃ vaí sómasya prati-shṭhấ camasò 'sya prati-shṭhấ sómaḥ stómasya stóma ukthấnâṃ, gráhaṃ vâ gṛihîtvấ camasấṃ vo 'n-nîya stotrám upấ-"kuryât[2], práty evá sómaœ sthâpáyati práti stómam práty ukthấni, práti yájamânas tíshṭhati práty adhvaryúḥ ‖ 4 ‖ evá, tishṭhati yó, vâyavyàm asya, gráham vaí, 'kân ná viœçatíç ca ‖ 2 ‖

Vs. 4, 24. Ç. 3, 3, 2, 6. Kâ. 7, 7, 8. — traishṭubhaḥ — chandomânâṃ iti chandaḥ-mânâm — sâmrâjyam iti sâm-râjyam — pratishṭhâm iti prati-sthâm — prâçnantîti pra-açnanti — samânatrà — pratishṭhityâ iti prati-sthityai — aprâtishṭhâpyety aprâti-sthâpya — upâkaroty úpa-âkaroti | aprâtishṭhita ity aprâti-sthitaḥ — bhavàti — unnîyety út-nîyà — upâkuryâd ity úpa-âkuryât — sthâpayàti — tishṭhàti.

3. yajnáṃ vấ etát sám bharanti yát soma-krayaṇyai padáṃ, yajna-mukháœ havir-dhấne[1], yárhi[2] havir-dhấne[1] práci[2 u. 1] pra-vartáyeyus[1] tárhi ténâ 'ksham úpâ 'ñjyâd, yajna-mukhá evá yajnám ánu sáṃ tanoti | práñcam[2]

2. [2] als Compositum!

3. somakrayaṇipadâñjanâdividhayaḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

agním prá haranty út pátnîm ā́ nayanty ánv ánâ◡si prá vartayanty, átha vā́ asyai 'shá dhíshṇiyo hîyate só 'nu dhyâyati sá îçvaró rudró bhûtvā́ ‖ 1 ‖ pra-jā́m paçū́n yájamânasya çámayitor, yárhi paçúm ā́-prîtam údañcaṃ[2] náyanti tárhi tásya paçu-çrápaṇa◡ haret ténai 'vaí 'nam bhâgínaṃ karoti | yájamâno vā́ â-havanī́yo, yájamânaṃ vā́ etád ví karshante yád â-havanī́yât paçu-çrápaṇa◡ háranti, sá vai 'vá syā́n - nir-manthỳaṃ vâ kuryâd yájamânasya sâtma-tvā́ya | yádi paçór ava-dā́naṃ náçyed ā́jyasya praty-âkhyā́yam áva dyet, saí 'vá tátaḥ prā́yaçcittir[2] | yé paçúṃ vi-mathnîrán yás tā́n kâmáyetā́: "rtim[2] ā́ 'rcheyur[3] íti kuvíd[2] añgé 'ti námovṛikti-vatya 'rcā́ "gnî-dhre juhuyân, námo-vṛiktim evaí 'shâṃ vṛiñkte tâjag ā́rtim[2] ā́ 'rchanti[3] ‖ 2 ‖ bhûtvā́, tátaḥ, sháḍvi◡çatiç ca ‖ 3 ‖

ha̱vi̱rdhâne̱ iti̱ haviḥ-dhânė — prâcî̱ iti̱ — upeti̱ | a̱ñjyâ̱t — anú | sam iti̱ — ud iti̱ | patnī́m | eti̱ — anv iti̱ | anā́◡si | preti̱ — vai | a̱sya̱ | e̱shaḥ — saḥ | vâ̱ | e̱va | syât — prâyáçcittiḥ — ârtim | eti̱ | ṛi̱che̱yu̱ḥ — ku̱vit | a̱ñga — ṛi̱câ | âgnī́dhra̱ ity âgni̱-i̱dhre̱ | ju̱hu̱yâ̱t — e̱shâ̱m.

4. [a] prajā́-pater jā́yamânâḥ pra-jā́ jâtā́ç ca yā́ imā́ḥ | tásmai práti prá vedaya cikitvā́◡[1] ánu manyatâm ‖ [b] imám paçúm paçu-pate te adyá[2] badhnā́my agne su-kṛitásya mádhye | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭaṃ devā́nâm idám astu havyám ‖ [c] pra-jânántaḥ práti gṛihṇanti pū́rve prâ-'ṇám áñgebhyaḥ páry â-cárantam | suvar-gáṃ yâhi pathí-bhir deva-yā́nair óshadhîshu[3] práti tishṭhâ[4] çárîraiḥ ‖ [d] yéshâm îçe ‖ 1 ‖ paçu-pátiḥ paçûnā́ṃ cátush padâm utá ca dvi-pádâm | nísh-krîto 'yáṃ yajníyam bhâgám etu râyás

3. [3] so (ârch°) ABW, s. P. 10, 9.

4. paçûpakaraṇamantrâḥ. [1] so (°â◡) ABW; s. P. 9, 21. 22. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) ABW, s. P. 3, 12.

Digitized by Google

póshâ[b] yájamânasya santu || [c]yé badhyámânam ánu badhyámânâ abhy-aíkshanta mánasâ cákshushâ ca | agnís tấω[6 u. 1] ágre prá mumoktu devấḥ prajấ-patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [f]yá âraṇyấḥ paçávo viçvá-rûpâ ví-rûpâḥ sánto bahu-dhaí 'ka-rûpâḥ | vâyús tấω[6 u. 1] ágre prá mumoktu devấḥ prajấ--patiḥ pra-jáyâ saṃ-vidânáḥ || [g]pra-muñcámânâḥ || 2 || bhúvanasya réto gâtúṃ dhatta yájamânâya devâḥ | upấ-"kṛitaω çaçamânáṃ yád ásthâj jîváṃ devấnâm ápy etu pấthaḥ || [h]nấnâ prâ-'ṇó yájamânasya paçúnâ yajnó devébhiḥ sahá deva-yấnaḥ | jîváṃ devấnâm ápy etu pấthaḥ satyấḥ santu yájamânasya kấmâḥ || [i]yát paçúr mâyúm ákṛito 'ro vâ pad--bhír â-haté | agnír mâ tásmâd énaso víçvân muñcatv áṁhasaḥ || [k]çámitâra upé-'tana[7 u. 8] yajnám || 3 || devébhir invitám | pấçât paçúm prá muñcata bandhấd yajná-patim pári || [l]áditiḥ pấçam prá mumoktv etáṃ námaḥ paçú-bhyaḥ paçu--pátaye karomi | arâtîyántam[3] ádharaṃ kṛiṇomi yáṃ dvishmás tásmin práti muñcâmi pấçam || [m]tvấm u té dadhire havya-vấhaω çritaṃ-kartấram utá yajníyaṃ ca | ágne sá--dakshaḥ sá-tanur hí bhûtvấ 'tha havyấ jâta-vedo jushasva || [n]jấta-vedo vapáyâ gacha devấn tváω[9] hí hótâ prathamó babhûtha | ghṛiténa tváṃ tanúvo vardhayasva svấhâ-kṛitaω havír adantu devấḥ || [o]svấhâ[8] devébhyo devébhyaḥ svấhâ || 4 || îçe, pramuncámânâ, yajnáṃ, tváω, shódaça ca ||4||

3, 1, 5, 1.2. — K. 30, 8.9. — Ath. 2, 34, 1-5. — [1]Kâ. 25, 9, 12. Çâṅkh. 4, 17, 10. Gobh. 3, 10, 22. Kauç. 44. — prati | preti — cikitvân — prâṇam iti pra-ânam — parîti | âcarântam ity â-carántam — pratîti | tishṭha — nishkrîta iti niḥ-kṛîtaḥ | ayam — tân — bahudheti bâhu-dhâ — upâ-

4. [a] s. P. 8, 29. [b] so ([o]s t[o]) ABW. [7] als Compositum! [8] das Verbum betont (und zwar als tanap, s. Pâṇ. 7, 1, 45)! zu dem irregulären saṃdhi: upet[o] s. P. 10, 14. Oder steckt in étana etwa die Praepos. â, also á itana, und daher die Betonung? der saṃdhi wäre dann regulär. [9] s. Whitney zu P. 6, 14.

Digitized by Google

kṛitam ity ûpa-âkṛitam — urâḥ | vâ — viçvât — upetanety ûpa-etana — pari[10] | aditiḥ — arâtîyantam.

5. prâjâ-patyâ vai paçávas téshâm rudró 'dhi-patir, yád etâbhyâm upâ-"karóti tâbhyâm evaí 'nam prati-prócyâ" labhata âtmánó 'nâ-vraskâya | dvâbhyâm upâ-"karoti[1], dvi-pâd yájamânaḥ, práti-shṭhityâ | upâ-"kṛítya páñca juhoti, pâñktâḥ[2] paçávaḥ, paçûn evâ 'va runddhe[3] | mṛityáve vâ eshá nîyate yát paçús, tám yád anv-ârábheta pra-mâyuko yájamânaḥ syân, nânâ prâ-'ṇó yájamânasya paçúné 'ty âha vy-âvṛittyai[4] ‖ 1 ‖ yát paçúr mâyúm ákṛité 'ti juhoti çântyai, çámitâra upé-'tané[1-5] 'ty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád | vapâyâm vâ â-hriyámâṇâyâm agnér médhó 'pa krâmati, tvâm u te dadhire havya-vâham íti vapâm abhí juhoty, agnér evá médham áva runddhé[3], 'tho çrita-tvâya | purástât-svâhâkṛitayo vâ anyé devâ upárishṭât-svâkâkṛitayo 'nyé, svâhâ[7] devébhyo devébhyaḥ svâhé 'ty abhíto[7] vapâṃ juhoti, tân evó 'bháyân prîṇâti ‖ 2 ‖ vyâvṛittyâ[4], abhíto, vapâm, páñca ca ‖ 5 ‖

prâjâpatyâ iti prâjâ-patyâḥ — adhipatir ity adhi-patiḥ — upâkarotîty ûpa-âkaroti — eti | labhate — upâkarotîty ûpa-âkaroti — upâkṛityety ûpa-âkṛityâ — eva | aveti — vai | eshaḥ — anvârabhetety ánu-ârabhéta — upetanety ûpa-etana — atho iti — svâhâ | iti | abhitaḥ — eva | ubhayân.

6. [a]yó vâ áyathâ-devatam yajnám upa-cáraty â devátâbhyo[1] vṛiçcyate[2] pâpîyân bhavati, yó yathâ-deva-

---

4. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

5. teshâm mantrânâm brâhmaṇam. [1] als Compositum! [2] °ñt° A. [3] °ndhe ABCDW. [4] °vṛity° ACDW. [5] s. Note [a] auf pag. 249. [6] tá W. [7] ohne avagraha.

6. abhimarçanavidhayo mantraviçeshâç ca; gehört vor I, 3, 13. [1] ohne avagraha. [2] unbetont.

Digitized by Google

táṃ ná devátâbhya[1] ā́ vṛiçcyate[2] vásîyân bhavaty; âgneyyá 'rcā́ "gnî-'dhram abhí mṛiçed[2] vaishṇavyā́ havir-dhā́nam âgneyyā́ srúco vâyavỳayâ vâyavỳâny aindriyā́ sádo, yathâ-devatám evá yajnám úpa carati[2] ná devátâbhya[1] ā́ vṛiçcyate[2] vásîyân bhavati | [b]yunájmi te pṛithivī́ṃ jyótishâ sahá yunájmi vâyúm antárikshe̱ṇa[1] || 1 || te sahá, yunájmi vā́caᴗ sahá sū́ryeṇa te yunájmi tisró vi-pṛícaḥ sū́ryasya te | [c]agnír devátâ[1] gâyatrī́ chánda upâ-'ᴗçóḥ pā́tram asi, sómo devátâ trishṭúp[1] chándo 'ntar-yâmásya pā́tram asī́, 'ndro devátâ jágatî chánda indra-vâyuvóḥ pā́tram asi, bṛíhaspátir[1] devátâ 'nu-shṭúp chándo mitrā́-váruṇayoḥ pā́tram asy, açvínau devátâ pañktíç[3] chándo 'çvínoḥ pā́tram asi, sū́ryo devátâ bṛihatī́ || 2 || chándaḥ çukrásya pā́tram asi, candrámâ[1] devátâ sató-bṛihatî chándo manthínaḥ pā́tram asi, víçve devā́ deváto 'shṇíhâ chánda âgrayaṇásya pā́tram asī́, 'ndro devátâ kakúc chánda[4] ukthā́nâm pā́tram asi, pṛithivī́ devátâ vi-rā́ṭ chándo dhrúvasya pā́tram asi || 3 || antárikshe̱ṇa, bṛihatī́, tráyastriᴗçac ca || 6 ||

eti | de̱vatā́bhyaḥ | vṛi̱çcya̱te̱ — â̱gne̱yyâ | ṛi̱câ | âgnī́dhra̱m ity âgni-i̱dhra̱m — ai̱ndri̱yâ — upeti | ca̱ra̱ti̱ — u̱pâ̱ᴗçor ity úpa-a̱ᴗçoḥ — tri̱shṭup — i̱ndra̱vâ̱yu̱vor itī́ndra-vâ̱yu̱voḥ — a̱nu̱shṭup ity ánu-stup — ca̱ndramā́ḥ — sa̱to-bṛiha̱tîti sa̱taḥ-bṛi̱ha̱tî — de̱vâḥ — u̱shṇihā́ — â̱gra̱ya̱ṇasyá — ka̱kut — u̱kthânā́m.

7. ishṭárgo[1] vā́ adhvaryúr yájamânasye, 'shṭárgaḥ khálu vaí pū́rvo 'rshṭúḥ kshîyata; âsanỳân mâ mántrât pâhi kásyâç cid abhí-çastyâ íti purā́ prâtar-anuvâkā́j Juhuyâd, âtmána eva tád adhvaryúḥ purástâc[1] chárma nah-

6. [3] °ñt° A. [4] °ch ch° W.

7. spardhâyuktasya viçeshavidhayaḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

yaté 'nârtyai | saṃ-veçâya tvo 'pa-veçâya tvâ, gâyatriyâs trishṭúbho[1] jágatyâ abhí-bhûtyai svâhâ[1]; práṇâ-'pânau mṛityór mâ pâtam, práṇâ-'pânau mâ mâ hâsishṭam | devátâsu[1] vâ eté práṇâ-'pânáyoḥ ‖ 1 ‖ vy-âyachante[2] yéshâo sómaḥ sam-ṛicháte; saṃ-veçâya tvo 'pa-veçâya tvé 'ty âha, chándâoṃsi vaí saṃ-veçá upa-veçáç, chándo-bhir evâ 'sya chándâoṃsi vṛiṅkte[3] | préti-vanty âjyâni bhavanty abhí-jityai, marútvatîḥ[1] prati-pádo ví-jityâ | ubhé[4] brihad-rathantaré[4] bhavata; iyáṃ vâvá[1] rathaṃ-tarám asaú bṛihád, âbhyâm evaí 'nam antár ety; adyá vâvá[1] ratham-taráo çvó bṛihád, adyâ-çvâd[5] evaí 'nam antár eti; bhûtám ‖ 2 ‖ vâvá[1] ratham-tarám bhavishyád bṛihád, bhûtâc caí 'vaí 'nam bhavishyatáç cá 'ntár eti; pári-mitaṃ vâvá[1] ratham-tarám ápari-mitam bṛihát, pári-mitâc caí 'vaí 'nam ápari-mitâc cá 'ntár eti | Viçvâmitra-Jamadagnî[4] Vásishṭhenâ 'spardhetâo, sá etáj Jamádagnir[1] vi-havyam apaçyat, téna vaí sá Vásishṭhasye 'ndriyáṃ vîryam avṛiṅkta[3]; yád vi-havyâo çasyáta indriyám evá tád vîryaṃ yájamâno bhrâtṛivyasya vṛiṅkte | yásya bhûyâoso yajna-kratáva íty âhuḥ sá devátâ[1] vṛiṅkta íti; yády agni-shṭomáḥ sómaḥ parástât[1] syâd ukthyam kurvîta, yády ukthyaḥ syâd ati-râtráṃ kurvîta, yajnakratú-bhir evâ 'sya devátâ[1] vṛiṅkte[3] vásîyân bhavati ‖ 3 ‖

prâṇâpânáyor, bhûtáṃ, vṛiṅkte, 'shṭâviṃçatiç ca ‖ 7 ‖

7, 5, 5, 1. 5, 4, 11, 3. — B. 1, 4, 6, 1-5. — K. 34, 4. — Pañc. 9, 4, 1-19. Lâṭy. 1, 11, 10. — Kâ. 25, 14, 8-18. — Çâṅkh. çr. 13, 5, 4-6. — ishtargâḥ — arshṭuḥ | kshîyate | âsanyât — abhiçâstyâ ity abhi-çastyâḥ — âtmanè — anârtyai — jagátyâḥ — vyâyachanta iti vi-âyachante — chandóbhir iti chandâḥ-bhiḥ — marutvátîḥ — vijityâ iti vi-jityai | ubhe iti — vâva — antaḥ |

7. [2] als Compositum! [3] °ñt° A. [4] s. P. 4, 11. 52. 86. [5] s. P. 3, 5 (nicht aghâ°).

Digitized by Google

eti — adyâçvâd ity ádya-çvât — jamadàgniḥ — çasyatè — devatâḥ | vṛiñktę — agnishṭomaḥ ity àgni-stomaḥ — parastât.

8. [a]ni-grâbhyâ stha deva-çrúta, áyur me tarpayata, prâ-'ṇám me tarpayatâ, 'pâ-'nám me t., vy-ânám me t., cákshur me t., çrótram me t., máno me t., vácam me tarpayatâ, "tmánam me tarpayatâ, 'ṅgâni me t., pra-jâm me t., paçún me t., gṛihân me t., gaṇân me t., sarvá-gaṇam mâ t., tarpáyata mâ ‖ 1 ‖ gaṇâ me mâ ví trishann | [b]óshadhayo[1] vai sómasya víço, víçaḥ khálu vai rấjnaḥ prá-dâtor îçvarâ, aindráḥ sómó; 'vîvṛidhaṃ vo mánasâ su-jâtâ ṛita-prajâtâ bhága íd vaḥ syâma | índreṇa devîr vîrúdhaḥ[1] saṃ-vidânâ ánu manyantâṁ sávanâya sómam ity âhaú, 'shadhî-bhya[2] evaí 'naṁ svấyai viçáḥ svấyai devátâ-yai[1] nir-yácyâ 'bhí shuṇoti[3] | [c]yó vai sómasyâ 'bhi-shûyámâṇasya ‖ 2 ‖ prathamò 'ṃçú skándati sá îçvará indriyáṃ vîryam pra-jấṃ paçún yájamânasya nír-hantos; tám abhí mantrayetấ: " mâ 'skânt sahá pra-jáyâ sahá râyás póshęṇe[4] 'ndriyám me vîryam mấ nír vadhîr ity, â-çísham evaí 'tấm ấ çâsta indriyásya vîryasya pra-jấyai paçûnấm ánir-ghâtâya | [d]drapsáç caskanda pṛithivîm ánu dyấm imáṃ ca yónim ánu yáç ca púrvaḥ | tritîyaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ ‖ 3 ‖ tarpáyata mâ, 'bhishûyámâṇasya, yáç ca, dáça ca ‖ 8 ‖

K. 3, 10. — Vs. 6, 30. 31. (13, 5). Ç. 3, 9, 4, 7. Kâ. 9, 4, 5. 6. — nigrâbhyâ iti ni-grâbhyấḥ | sthą | devaçrutą iti deva-çrutâḥ — prâṇam iti pra-ąnam — apânam ity àpa-ąnam — vyânam iti vi-ąnam — âtmânàm — gaṇâḥ — îçvarâḥ — avîvṛidham — ṛitâprajâtâ ity ṛitâ-prajâtâḥ | bhagé | it — vîrudhâḥ — oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — svâyai | vi-

8. upâñçugrahasaṃyuktâ mantrâḥ; gehört vor I, 4, 2. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7. [3] so (shuṇ°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [4] s. P. 8, 29.

çaḥ — niryâcyeti niḥ-yâcyà | ábhîti | sunóti — ábhiṣhûya-mâṇasyety ábhi-sûyamânasya | práthamaḥ | áuçuḥ — saḥ | îçvaraḥ — eti | mâ | áskân — râyaḥ | poshéṇa — çâste — anv iti | dyâm — anv iti | yaḥ — anv iti | saṃcarántam iti sam-carántam — anv iti.

9. [a] yó vaí devấn deva-yaçasénâ 'rpáyati manushyân manushya-yaçaséna deva-yaçasy evá devéshu bhávati manushya-yaçasî manushyeshu; yấn prâcîṇam[1] âgrayaṇấd gráhân gṛihṇîyất tấn upâ-'ṃçú gṛihṇîyâd, yấn ûrdhvấṃs tấn[2] upabdi-máto, devấn evá tád deva-yaçasénâ 'rpayati[3] manushyân manushya-yaçaséna, deva-yaçasy evá devéshu bhavati[3] manushya-yaçasî manushyeshv | [b] agníḥ prâtaḥ-savané pâtv asmấn vaiçvânaró[1] mahinấ viçvá-çambhûḥ | sá naḥ pâvakó dráviṇam dadhâtu ‖ 1 ‖ ấyushmantaḥ[1] sahá-bhakshâḥ syâma ‖ [c] víçve devấ marúta índro asmấn[4] asmín[5] dvitîye sávane má jahyuḥ | ấyushmantaḥ[1] priyám eshấṃ vádanto vayám devấnâṃ su-mataú syâma ‖ [d] idám tritîyaṃ sávanaṃ kavînấm ṛiténa yé camasám airayanta | té saudhanvanấḥ[1] súvar ânaçânấḥ sv-ishtim no abhí[4] vásîyo nayantu ‖ [e] áyatana-vatîr vấ anyấ ấ-hutayo hûyánte 'nâ-yatanấ anyấ; yấ âghârá-vatîs tấ áyatana-vatîr yấḥ ‖ 2 ‖ saumyấs tấ anâ-yatanấ; aindra-vâyavám â-dấyâ "-ghârám ấ ghârayed: adhvaró yajnò 'yám astu devâ óshadhî-bhyaḥ[6] paçáve no jánâya víçvasmai bhûtấyâ 'dhvarò 'si sá pinvasva ghṛita-vád deva somé 'ti; saumyấ evá tád ấ-hutîr áyatana-vatîḥ karoty, áyatana-vân bhavati yá evấṃ védấ; 'tho dyấvâ-pṛithivî[7] evá ghṛiténa vy

---

9. savanâhutyâdimantrâḥ (âghârasaṃsrâvamantrau; gehört vor I, 4, 14).
[1] ohne avagraha. [2] so (°ṃs t°) ABW, s. P. 6, 14. [3] unbetont.
[4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 13. [5] so (°n a°) ABW, s. P. 9, 21 schol.
[6] s. P. 3, 7. [7] s. P. 4, 12. 52.

Digitized by Google

unatti, té[7] vỳ-utte[7] upa-jîvânîye[7] bhavata, upa-jîvanîyo bhavati ‖ 3 ‖ yá evám védai ‖ [f]'shá te rudra bhâgó yám nir-áyâcathâs tám jushasva, vidér gaupatyáu[1] râyás poshau[8] su-vîryau saṃ-vatsarîṇâu svastím[1] | [g]Mánuḥ putrébhyo dâyám vỳ abhajat, sá Nâbhânédishṭham[1] brahma-cáryaṃ vásantaṃ nír abhajat, sá á 'gachat, sò 'bravît: kathâ mâ nír abhâg íti, ná tvâ nír abhâksham íty abravîd áṅgirasa imé sattrám[9] âsate té ‖ 4 ‖ suvar-gáṃ lokám ná prá jânanti tébhya idám brâhmaṇam brûhi té suvar-gáṃ lokám yánto yá eshâm paçávas tâus te[2] dâsyantî 'ti; tád ebhyo 'bravît, té suvar-gáṃ lokáṃ yánto yá eshâm paçáva âsan tân asmâ adadus; tám paçú-bhiç cárantaṃ yajna-vâstaú rudrá á 'gachat, sò 'bravîn: máma vâ imé paçáva íty, ádur vaí ‖ 5 ‖ máhyam imân íty abravîn, ná vaí tásya tá îçata íty abravîd yád yajna-vâstaú hîyate[10] máma vaí tád íti, tásmâd yajna-vâstú nâ 'bhy-avétyau; sò 'bravîd: yajné mâ " bhajâ 'tha te paçûn nâ 'bhí mausya[11] íti; tásmâ etám manthínaḥ sau-srâvám ajuhot táto vaí tásya rudráḥ paçûn nâ 'bhỳ amanyata; yátrai 'tám evám vidván manthínaḥ sau-srâvám juhóti ná tátra rudráḥ paçûn abhí manyate ‖ 6 ‖ dadhâtv, âyátanavatîr yâ, upajîvanîye bhavata upajîvanîyo bhavati, té, 'dur vaí, yátrai 'tám, ékâdaça ca ‖ 9 ‖

[1.2] Ath. 6, 47, 1-3. — Kâ. 9, 3, 21 (24, 4, 1). 14, 17. 10, 3, 21. — [4-6] Ait. 5, 14. — arpayâti — devayaçasîti deva-yaçasî — vaiçvânaraḥ | mahinâ — âyushmantaḥ — airâyanta — ayám | astu — oshadhîbhya ity oshadhi-bhyaḥ — atho iti — te iti — vyúttc iti vi-uttc — gaupatyam | râyaḥ — svastim — nâbhânedishṭham — ye | eshâm — asmai — te | îçate — hîyate — mâ | eti | bhaja — mausye.

---

9. [8] s. P. 8, 29. [9] satram ABCDW. [10] Wurzel betont. [11] s. P. 16, 20.

Digitized by Google

10. [a] júshṭo vâcó bhûyâsaṃ júshṭo vâcás pátaye[1] dévi vâk | yád vâcó mádhu-mat tásmin mâ dhâḥ, svâhâ[2] sáras-vatyai[2] || [b] ṛicâ stómaꣳ sám ardhaya gâyatréṇa rathaṃ-tarám | bṛihád gâyatrá-vartani || [c] yás te drapsá skándati yás te aꣳçúr[3] bâhú-cyuto dhishádanayor upá-sthât | adhvaryór vâ pári yás te pavítrât svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [d] yó drapsó aꣳçúḥ[4] patitáḥ pṛithivyâṃ pari-vâpât || 1 || puroḍâçât[2] karambhât[2] | dhânâ-somân manthína indra çukrât svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [e] yás te drapsó mádhu-mâꣳ[5] indriyâ-vânt[6] svâhâ-kṛitaḥ púnar apy-éti devân | diváṃ pṛithivyâḥ[7] páry antárikshât[2] svâhâ-kṛitam índrâya táṃ juhomi || [f] adhvaryúr vâ ṛitvíjâṃ[2] prathamó yujyate téna stómo yoktavya íty âhur | [g] vâg agre-gâ ágra etv ṛiju-gâ devébhyo yáço máyi dádhatî prâ-'ṇân paçúshu pra-jâṃ máyi || 2 || ca yájamâne cé 'ty âha, vâcam evá tád yajna-mukhé yunakti | [h] vâstu vâ etád yajnásya kriyate yád grahân gṛihîtvâ bahish-pavamânâꣳ sárpanti | [i] párâñco[2] hí yánti párâcîbhi[8] stuváte[9], vaishṇavyá 'rcâ púnar étyó 'pa tishṭhate yajnó vaí víshṇur yajnám evâ 'kar | [k] víshṇo tvâṃ no ántamaḥ[4] çárma yacha sahantya | prá te dhârâ madhu-çcúta[10] útsaṃ duhrate ákshitam[3] íty âha, yád evâ 'sya çáyânasyó 'pa-çúshyati tád evâ 'syai 'ténâ " pyâyayati || 3 || parivâpât, prajâṃ máyi, duhrate, cátur-daça ca || 10 ||

[b] Vs. 11, 8. — [c] Vs. 7, 26. Ç. 4, 2, 5, 2. Kâ. 9, 6, 30. — vâ-caḥ | patáye — te | drapsaḥ — dhâṇâsoṃâd iti dhânâ-soṃât | manthinâḥ — indriyâvân itîndriya-vân — agré | étu | ṛijugâ

10. pravṛitahomâdimantrâḥ (bahishpavamânâṅgamantrâḥ; gehört vor I, 4, 14). [1] so (°s p°) AB, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 3. 10. [4] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [5] so (°âꣳ) ABW, s. P. 9, 21. [6] s. P. 3, 5. [7] so (°ḥ p°) ABW, s. P. 8, 28 schol. [8] parâcîbhi A pr. m. C. [9] betont, noch wegen hi. [10] çcyuta B (auch im Comm. p. 63).

Digitized by Google

ity ṛiju-gâḥ — prâṇân iti pra-ânân — parâcîbhiḥ — vaiṣh-ṇavyâ | ṛicâ — etyety â-ityà — akaḥ | vishṇo iti — dhâ-rāḥ | madhuçcuta iti madhu-çcutàḥ.

11. [a]agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | yaçásaṃ vîrávat-tamam ‖ [b 1]gó-mâo[2] agné 'vi-mâo[3 a. 2] açvî yajnó nṛivát-sakhâ sádam íd apra-mṛishyáḥ | íḍâ-vâo[2] eshó asura[4] prajâ-vân dîrghó rayíḥ pṛithu-budhnáḥ sabhâ-vân ‖ [c]â pyâyasva, [d]sáṃ te ‖ [e]ihá tváshṭâram agriyáṃ viçvá--rûpam úpa hvaye | asmâkam astu kévalaḥ ‖ [f]tán nas turî-pam[5] ádha poshayitnú déva tvashṭar ví rarâṇâḥ syasva | yáto vîráḥ ‖ 1 ‖ karmaṇyàḥ su-dáksho yuktá-grâvâ jâ-yate devá-kâmaḥ ‖ [g]çivás tvashṭar ihâ " gahi vi-bhúḥ pósha utá tmánâ | yajné-yajne na úd ava ‖ [h]piçáṃga-rûpaḥ su--bháro vayo-dhâḥ çrushṭî vîró jâyate devá-kâmaḥ | pra-jâṃ tváshṭâ ví shyatu[6] nâbhim asmé âthâ[7 a. 8] devẫnâm ápy etu pâthaḥ ‖ [i]prá ṇo [k]devy, [k]â no diváḥ ‖ [l]pîpivẫosao sárasvata[5] stánaṃ yó viçvá-darçataḥ | dhukshîmâhi pra-jâṃ ísham ‖ 2 ‖ [m]yé te sarasva[5] ûrmáyo mádhu-manto ghṛi-ta-çcútaḥ | téshâṃ te sumnám[5] îmahe ‖ [n]yásya vratám pa-çávo yánti sárve yásya vratám upa-tíshṭhanta ấpaḥ | yásya vraté[10] pushṭi-pátir ní-vishṭas táo sárasvantam[5] ávase huvema ‖ [o]divyáo su-parṇáṃ vayasám bṛihántam apâṃ gár-bhaṃ vṛishabhám óshadhînâm[5] | abbîpató[5] vṛishṭyâ[11] tarpá-yantaṃ táo sárasvantam[5] ávase huvema ‖ [p]sínîvâli[5] príthu-

---

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] da dieser Vers schon in I, 6, 6, 4 (s. auch I, 7, 6, 7) da war, befremdet es, dafs er hier nochmals voll aufgeführt wird. [2] so (°âo) ABW, s. P. 9, 20. 21. [3] so (°e ') ABW, s. P. 12, 4. [4] so (°o a°, u. °e a°) ABW, s. P. 11, 3 [5] ohne avagraha. [6] so (shy°) ABW, s. P. 6, 4. [7] so AW, s. P. 4, 9 und Whitney zu P. 12, 8 p. 264; B hat asme 'thâ. [8] so (°â) ABW, s. P. 3, 10. 12. 8. [9] so (ṇ°) ABW, s. P. 7, 4. [10] s. schol. zu P. 4, 11 p. 108. [11] als oxytonon, wie in der Regel in den Versen; mit Ausnahmen freilich, s. Note [16].

Digitized by Google

-shṭuke yā́ devā́nām ási svásā́ | jushásva havyám ‖ 3 ‖ ā́-hutam pra-jā́m devi dідіḍḍhi[12] naḥ ‖ [q] yā́ su-pā́ṇiḥ sv-añguriḥ su-shū́mā́ bahu-sū́varī́ | tā́syai viçpátniyai[s] havíḥ sinī́vā́lyai[s] juhotana ‖ [r] índraṃ vo viçvátas[s] pā́rī[13], [s]'ndraṃ náraḥ ‖ [t] ásita-varṇā́ hárayaḥ su-parṇā́ mího vā́sānā́ dívam út patanti | tá ā́ 'vavṛitrant sádanāni kṛitvā́ "d ít pṛithivī́ ghṛitaír vy̆ udyate ‖ [u] híraṇya-keço rájaso vi-sā́ré 'hir[3] dhúnir vā́ta iva dhrájīmān[5] | cúci-bhrājā́ ushā́saḥ ‖ 4 ‖ návedā́[s] yáçasvatīr[s] apasyúvo[s] ná satyā́ḥ ‖ [v] ā́ te su-parṇā́ aminanta évaiḥ[14] kṛishṇó nonáva vṛishabhó yádī 'dám | çivā́bhir ná smáyamānābhir ā́ 'gāt pátanti miha stanáyanty abhrā́ ‖ [w] vā́çré 'va vi-dyún mimāti vatsáṃ ná mātā́ sishakti | yád eshāṃ vṛishṭír[11] ásarji ‖ [x] párvataç cin máhi vṛiddhó bibhāya diváç cit sā́nu rejata svané vaḥ | yát kṛīḍatha marutaḥ ‖ 5 ‖ ṛishṭi-mánta ā́pa iva sadhríyañco[s] dhā́vadhve ‖ [y] abhí kranda stanáya gárbham ā́ dhā́ udan-vátā pári dīyā́[s] ráthena | dṛítiṁ sú karsha ví-shitaṃ ny̆añcaṁ[s] sanā́ bhavantūd-vátā ni-pā́dāḥ ‖ [z] tvā́m tyā́ cid ácyutā 'gne paçúr ná yávase | dhā́mā́[s] ha yát te ajara[4] vánā vṛiçcánti çikvasaḥ ‖ [aa] ágne bhū́rṇi táva jāta-vedo déva svadhā́-vo 'mṛitásya[15] dhā́ma | yā́ç ca ‖ 6 ‖ māyā́ māyínām viçvam-inva tvé pū́rvīḥ saṃ-dadhúḥ pṛishṭa-bandho ‖ [bb] divó no vṛishṭím[11] maruto rarīdhvam prá pinvata vṛishṇo áçvasya[4] dhā́rāḥ | arvā́ñ[s] eténa stanayitnúné " 'hy apó ni-shiñcann ásuraḥ pitā́ naḥ ‖ [cc] pínvanty apó marútaḥ su-dā́navaḥ páyo ghṛitá-vad vidátheshv ā́-bhúvaḥ | átyaṃ ná mihé ví nayanti vā́jínam útsaṃ duhanti stanáyantam ákshitam ‖ [dd] uda-prúto marutas tā́ṁ[2] iyarta vṛishṭím[16] ‖ 7 ‖ yé víçve ma-

---

11. [12] °ḍḥḍhi ABCDW, s. Whitney zu P. 14, 5 p. 290. [13] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [14] (°ta e°) ABW, s. P. 10, 13. 15, 6 schol. [15] so (°o ') ABW, s. P. 12, 8. [16] als paroxytonon, vgl. II, 4, 8, 1.

Digitized by Google

rúto junánti | króçâti gárdâ kanyè 'va tunnâ péruṃ tuñjânâ pátye 'va jâyâ ‖ [ee] ghṛiténa dyâvâ-pṛithivî mádhunâ sám ukshata páyasvatîḥ [5] kṛiṇutâ "pa óshadhîḥ [5] | ûrjaṃ ca tátra su-matíṃ ca pinvatha yátrâ [6] naro marutaḥ siñcáthâ [8] mádhu ‖ [ff] úd u tyáṃ, [gg] citrám ‖ [hh] aurvabhṛigu-vác chúcim apnavâna-vád â huve | agníꣳ samudrá-vâsasam ‖ [ii] â saváꣳ savitúr yathâ [17] bhágasye 'va bhujíꣳ huve | agníꣳ samudrá--vâsasam ‖ [kk] huvé vâta-svanaṃ kavím parjánya-krandyaꣳ sáhaḥ | agníꣳ samudrá-vâsasam ‖ 8 ‖ vírâ, íshaꣳ, havyám, ushásо, marutaç, ca, vríshṭim [16], bhágasya, dvádaça ca ‖ 11 ‖

2, 4, 6, 1. 2. 9, 1-4. 10, 1-3. — [a] Ṛ. 1, 1, 3; [b 1] 4, 2, 5; [c. d 18] 1, 91, 17. 18; [e] 1, 13, 10; [f] 3, 4, 9; [g] 5, 5, 9; [h] 2, 3, 9; [i 19] 6, 61, 4; [k 19] 7, 24, 3; [l. m] 7, 96, 6. 5 (var.); [n] Ath. 7, 40, 1; [o] Ṛ. 1, 164, 52 (var.); [p. q] 2, 32, 6. 7; [r 20] 1, 7, 10; [s 20] 7, 27, 1; [t] 1, 164, 47 (var.); [u. v] 1, 79, 1. 2; [w] 1, 38, 8; [x] 5, 60, 3; [y] 5, 83, 7; [z] 6, 2, 9; [aa] 3, 20, 3; [bb] 5, 83, 6; [cc] 1, 64, 6; [dd] Ath. 6, 22, 3 (var.); [ee] nur hier; [ff 20] Ṛ. 1, 50, 1; [gg 20] 1, 115, 1; [hh. ii. kk] 8, 91, 4. 6. 5. — avimân ity avi-mân — turîpâm [21] — iha | eti — poshé — çrushṭî — vîti | syatu — asme iti [7] | athâ — preti | naḥ | devî | eti — saráswataḥ — sarasvaḥ — ghṛitaççuta [22] iti ghṛita-çcutâḥ — abhîpataḥ [23] — pṛithú-shṭuka iti pṛithú-stuke — sushûmeti su-sûmâ | bahusûvarîti [24] bahu-sûvârî — asitavarṇâ ity asita-varṇâḥ — suparṇâ iti su-parṇâḥ — vasânâḥ — te | eti | avavṛitran — kṛitvâ | ât — visâra [24] iti vi-sâre | ahiḥ — vâtâḥ | iva — navédâḥ — eti | agât — mihâḥ — abhrâ [25] | vâçrâ | iva — eti | dhâḥ — dîya — sv iti — vishitam iti vi-sitam — samâḥ — acyutâ | agnè — dhâmâ — amṛitásya — mâyâḥ — tve iti [26]

II. [17] unbetont. [18] nur die pratika, da beide Verse schon früher da waren, und zwar ebenfalls blos mit den pratika aufgeführt, s. II, 3, 14, 3. 5, 12, 1; sie finden sich resp. im vollen Wortlaute erst in IV, 2, 7, 4 vor! [19] nur die pratika, da beide Verse schon früher da waren, s. I, 8, 22, 1 (im vollen Wortlaut). II, 5, 12, 1 (blos pratika). [20] desgl., s. I, 6, 12, 1 und I, 4, 43, 1. II, 2, 12, 1. 5, 12, 1. [21] turîyam B (auch im Comm., p. 69, dreimal so, aber erklärt durch: tûrṇam prâpnoti). [22] çcyu° B. [23] abhiyató B (auch im Comm. zweimal so, aber erklärt durch: abhitaḥ patanât). [24] s. P. 6, 8. [25] abhrâḥ B. [26] s. P. 4, 10.

Digitized by Google

— pṛishṭabandho iti pṛishṭa-bándho — eti | ibi | apaḥ — nishiñcann iti ni-siñcan — kanyā́ | iva — patyā́ | iva — kṛiṇuta | âpáḥ — yatrá — siñcathá — eti | savam — yathâ.

prajā́patir, eshá te[27], yajnáṃ vaí, prajā́pateḥ, prájâpatyā́, yó vā́ áyathâdevatam, ishṭárgo, nigrâbhyā́ stha, yó vaí devā́ñ, júshṭo[28], 'gnínâ rayím, ékâdaça ‖ 11 ‖

prajā́patir akâmayata[29] (1,1), prajā́pater jā́yamânâ (4,1), vyā́yachante (7,2), máhyam imā́n (10,6), mâyā́ mâyínâṃ (11,7), dvícatvâriṃçat ‖ 42 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. yó vaí pávamânânâm anv-ârohā́n vidvā́n yájaté 'nu pávamânân ā́ rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. çyenò 'si gâyatrá-chandâ ánu tvā́ " rabhe svastí[1] mâ sám pâraya, su-parṇò 'si trishṭúp-chandâ ánu tvā́ " rabhe svastí mâ sám pâraya, sághâ 'si jágatî-chandâ ánu tvā́ " rabhe svastí mâ sám pârayé 'ty âhai; 'té ‖ 1 ‖ vaí pávamânânâm anv-ârohā́s; tā́n yá eváṃ vidvā́n yájaté 'nu pávamânân ā́ rohati ná pávamânebhyó 'va chidyate. yó vaí pávamânasya sáṃ-tatiṃ véda sárvam ā́yur eti ná purā́ "yushaḥ prá mîyate paçu-mā́n bhavati vindáte pra-jā́m; pávamânasya gráhâ gṛihyanté, 'tha vā́ asyai 'té 'gṛihîtâ droṇa-kalaçá â-dhavanī́yaḥ pûta-bhṛít, tā́n yád ágṛihîtvo 'pâ-"kuryā́t pávamânaṃ ví ‖ 2 ‖ chindyât, táṃ vi-chídyamânam[2] adhvaryóḥ prâ-'ṇó 'nu ví chidyeto. 'payâmá-gṛihîto 'si prajā́-pataye tvé 'ti droṇa-kalaçám abhí mṛiçed, índrâya tvé 'ty â-dhavanī́yaṃ, víçvebhyas tvâ devébhya íti pûta-bhṛítam, pávamânam evá

---

11. [27] °tir akâmayatai, 'shá te gâyatró BD. [28] °vâṃ j° ACD, °nj° W, °n (mit virâma) j° B. [29] fehlt D.

2, 1-10. somaçeshaḥ; 1. pavamânagrahâḥ; gehört zwischen 1, 4, 13 u. 14. [1] ohne avagraha. [2] Wurzel betont!

Digitized by Google

tát sáṃ tanoti sárvam ā́yur eti ná purā́ ''yushaḥ prá mîyate paçumā́n bhavati vindáte pra-jā́m || 3 || eté, ví, dvícatvâriʊçac ca || 1 ||

[1] Ç. 12, 3, 4, 3-5. Kâ. 13, 1, 11. — Pañc. 1, 3, 8. 5, 12. 15. Lâṭy. 1, 12, 13. 2, 1, 5. — Çâñkh. 6, 8, 10-12. — anv iti | pavámânân | eti | rohati — çyénaḥ | asi — anv iti | tvâ | eti | rabhe — saghā́ | asi — eti — purâ | âyúshaḥ | preti — athá | vai | asya | ete | agṛihîtâḥ — upâkuryâd ity úpa-âkuryât — vichidyámânam iti vi-chidyámânam — prâṇa iti pra-anaḥ | anú | vîti | chidyeta.

2. trī́ṇi vā́vá sávanâny; átha tṛitī́yaʊ sávanam áva lumpanty anaʊçú[1] kurvánta, upâ-'ʊçúʊ hutvó 'pâʊçu-pâtrè 'ʊçúm avā́-'sya táṃ tṛitîya-savanè 'pi-sṛíjyâ 'bhí shuṇuyâd[2]; yád â-pyâyáyati ténâ 'ʊçu-mád, yád abhi-shuṇóti[2] téna 'rjîshí[3]; sárvâṇy evá tát sávanâny aʊçu-mánti çukrá-vanti samā́vad-vîryâṇi karoti. dvaú samudraú[4] ví-tatâv ajûryaú pary-ā́vartete[5 u. 6] jaṭháre 'va pā́dâḥ | táyoḥ páçyanto áti[7] yanty anyám ápaçyantaḥ || 1 || sétunā́ 'ti yanty anyám || dvé[6] drádhasî[6] sa-tátî[6] vasta ékaḥ keçī́ víçvâ bhúvanâni vidvā́n | tiro-dhā́yai 'ty ásitaṃ vásânaḥ çukrám ā́ datte anu-hā́ya[8] jâryaí || devā́ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devā́ etám mahâ-yajnám apaçyan, tám atanvatâ, 'gni-hotráṃ vratám akurvata, tásmâd dví-vrataḥ[9] syâd, dvír hỳ agni-hotráṃ júhvati; paurṇa-mâsáṃ yajnám agnî-shomī́yam || 2 || paçúm akurvata dârçyáṃ yajnám âgneyám paçúm akurvata; vaiçva-devám prâtaḥ-savanám akurvata varuṇa-praghâsā́n mā́dhyaṃdinaʊ[4] sávanaʊ sâka-medhā́n pitṛi-yajnáṃ trỳ-ambakâʊs

---

2. savanâni (somayâge vidhiḥ). [1] s. schol. zu P. 1, 53. 16, 29. [2] so (shuṇ°) ABW, s. P. 6, 4. 7, 2. [3] s. P. 16, 18 (keine „verbal form"). [4] ohne avagraha. [5] als Compositum! [6] s. P. 4, 40. 49-51. [7] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [8] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 5. [9] °smâdví° W.

Digitized by Google

tṛitîya-savanám[10] akurvata; tám eshâm ásurâ yajnám anv-ávâjigâ◡san[5], táṃ nā̆ 'nv-ávâyan[5]; tè 'bruvann: adhvartavyā̆ vā̆ imé devā̆ abhûvann íti; tád adhvarásyâ 'dhvara-tváṃ; táto devā̆ ábhavan párā̆ 'surâ. yá eváṃ vidvā̆nt sómena yájate bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrā̆tṛivyo bhavati ‖ 3 ‖ ápaçyanto, 'gnîshomîyam, âtmánâ párâ, trī̆ṇi ca ‖ 2 ‖

vâva — kṉrvantàḥ — ạ◡çum | ạvâsyety àva-asyà — ạbhîti | sṉṉyật — abhịshṉṇotîty àbhi-sṉṇoti | tenà | ṛijîshi — pạryâvàrtetẹ iti pari-âvàrtete | jạṭharā̆ | ịvạ — dve iti | dradhàsî iti | sạtatî iti sa-tatī̆ | vạstẹ — tịrọdhâyeti tiraḥ-dhâyà | ẹtị — jâryai | dẹvâḥ — yạjne | akúrvata — ạgnîshọmîyạm ity àgnî-sọmîyàm — tryàmbakận itị tri-ạmbạkận ạnvavā̆jigâ◡sạnn ity ànu-avā̆jigâ◡san — ạnvavā̆yạnn ity ánu-avā̆yan | te | abrúvan | ạdhvạrtạvyâḥ | vai — asúrâḥ.

3. [a] pari-bhū̆r agním pari-bhū̆r índram pari-bhū̆r víçvân devā̆n pari-bhū̆r mā̆◡ sáha brahma-varcaséna, sá naḥ pavasva çáṃ gáve çáṃ jánâya çám árvate çá◡ râjann óshadhî-bhyó; 'chinnasya te rayi-pate su-vī̆ryasya râyás póshasya[1] daditā̆raḥ syâma | tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije ‖ [b] prâ-'ṇā̆ya me varco-dā̆ várcase pavasvâ, [c] 'pâ-'nā̆ya, [d] vy-ânā̆ya, [e] vâcé ‖ 1 ‖ [f] dakshakratú-bhyâṃ, [g] cákshur-bhyâm me varco-daú várcase pavethâ◡, [h] çrótrâyâ, [i] "tmáné, [k] 'ṅgebhya, [l] ā̆yushe, [m] vîrỳâya[2]. [n] víshṇor, [o] índrasya, [p] víçveshâṃ devā̆nâṃ jaṭhâram asi, varco-dā̆ me várcase pavasva. [q] kò 'si kó nā̆ma, kásmai tvâ kā̆ya tvâ, yáṃ tvâ sómenā̆ 'tîtṛipaṃ yáṃ tvâ sómenā̆ 'mîmada◡, su-prajā̆ḥ prajáyâ bhûyâsa◡ su-vī̆ro vîraíḥ su-várcâ várcasâ su-póshaḥ póshair. [r] víçvebhyo

2. [10] so (°â◡s t°) ABW, s. P. 6, 14.

3. somâvekshaṇam. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [2] der kalpa (B pag. 94) fügt noch tejase, ojase, varcase ein, für die drei atigrâhya.

Digitized by Google

me rûpébhyo varco-dâḥ ‖ 2 ‖ várcase pavasva, tásya me râsva, tásya te bhakshîya, tásya ta idám ún mṛije ‖ bú-bhûshann áve "kshetai, 'shá vaí pấtriyaḥ prajấ-patir, yajnáḥ prajấ-patis, tám evá tarpayati, sá enấṃ tṛiptó bhŭtyâ 'bhí pavate. brahmavarcasá-kâmó 've "kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptó brahma-varcasénâ 'bhí pavata. âmayâvîˢ ‖ 3 ‖ avé "kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛiptá ấyushấ 'bhí pavate. 'bhi-cárann áve "kshetai, 'shá vaí p. p., y. p., tám evá t., sá enaṃ tṛip-táḥ prâṇâ-'pânấbhyâṃ vâcó dakshakratú-bhyâṃ cákshur-bhyaω çrótrâbhyâm âtmánó 'ngebhya ấyusho 'ntár eti tâják prá dhanvati ‖ 4 ‖ vâcé, rûpébhyo varcodấ, âmayâvî, páñca-catvâriΩçac ca ‖ 3 ‖

Vs. 7, 14, 27-29. Ç. 4, 2, 1, 22. 5, 6, 1-4. Kâ. 9, 10, 14. 7, 9-14. — saḥ | naḥ — oshádhîbhyaᵍ ity oshádhi-bhyaḥ | achin-nasya — râyaḥ | poshásya — te | idam | ud iti — var-codâ iti varcaḥ-dâḥ — vyânâyeti vi-ânâyâ — suvarcâ iti su-varcâḥ — çshaḥ | vai — âmayâvî — antaḥ | eti | tâjak.

4. ᵃ sphyáḥ svastírʰ vi-ghanáḥ svastíḥ párçur védiḥ paraçúr naḥ svastíḥ | yajníyâ yajna-kṛíta stha té mâ 'smín yajná úpa hvayadhvam. ᵇ úpa mâ dyấvâ-pṛithivî hvayetâm úpâ "-stâváḥ kaláçaḥ sómo agnírᵇ, úpa devấ úpa yajná úpa mâ hótrâ upa-havé hvayantâṃ. ᶜ námo 'gnáye makha-ghné makhásya mâ yáço 'rvâd íty â-havanîyam úpa tishṭhate, yajnó vai makháḥ ‖ 1 ‖ yaj-náṃ vấváʳ sá tád ahan, tásmâ evá namas-kṛitya sádaḥ prá sarpaty àtmánó 'nârtyai. ᵈ námo rudrấya makha-ghné námas-kṛityâ mâ pâhî 'ty ấgnî-'dhraṃ, tásmâ evá namas-

3. ᵍ ohne avagraha. ʰ s. P. 3, 7.

4. sphyádyupasthânamantrâḥ. ⁱ ohne avagraha. ᵏ so (°o a°) ABW, s. P. 11, 15.

Digitized by Google

-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai. [e] náma índrâya makha-ghná indriyám me vîrỳam mâ nír vadhîr íti hotrī́yam, â-çísham evaí 'tā́m ā́ çâsta indriyásya vîrỳasyā́ 'nir-ghâtâya. [f] yā́ vaí ‖ 2 ‖ devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] â-'rpáyanti yás tā́ vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]; námo 'gnáye makha-ghna íty âhai, 'tā́ vaí devátâḥ[1] sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rpayanti, tā́ yá evám vidvā́n pra-sárpati ná sádasy ā́rtim[1] ā́ 'rchati[3]. [g] dṛidhé[4] sthaḥ çithiré[4] samī́cî[1 u. 4] mā́ 'ʊhasas pâtaʊ[5]. [h] sū́ryo mâ devó divyā́d áʊhasas pâtu[5], vâyúr antárikshât[1] ‖ 3 ‖ agníḥ pṛithivyā́, yamáḥ pitṛí-bhyaḥ, sárasvatî[1] manushỳebhyo. [i] dévî[4] dvârau mā́ mâ sáṃ tâptaṃ. [k] námaḥ sádase námaḥ sádasas pátaye[5] námaḥ sákhînâm puro-gâṇâṃ[6] cákshushe námo divé námaḥ pṛithivyā́. [l] áhe[7] daidhishavyó 'd átas tishṭhâ 'nyásya sádane sîda yò 'smát pā́ka-tara. [m] ún ni-váta úd ud-vátaç ca gesham. [n] pâtám mâ dyâvâ-pṛithivî[8] adyā́ 'hnaḥ. [o] sádo vaí pra-sárpantam ‖ 4 ‖ pitáró 'nu prá sarpanti, tá enam îçvarā́ híʊsitoḥ, sádaḥ pra-sṛípya dakshiṇâ-'rdhám páre "kshetā́:" 'ganta pitaraḥ pitṛi-mā́n ahám yushmā́bhir bhûyâsaʊ su-prajáso máyâ yûyám bhûyâsté 'ti, tébhya evá namas-kṛítya sádaḥ prá sarpaty âtmánó 'nârtyai ‖ 5 ‖

makhó, vā́, antárikshât, prasárpantaṃ, tráyastriʊçac ca ‖ 4 ‖

[a] Ath. 7, 28, 1. — [i] Vs. 5, 33 e. Pañc. 1, 5, 1. Lâṭy. 2, 3, 9. — [l] Kâ. 2, 1, 22. Kauç. 3. 137. — yajniyā́ḥ | yajnakṛita iti yajna-kṛitáḥ — asmin | yajne — âstâva ity ā́-stâvaḥ — aryât — vâva | saḥ | tat | ahan — namaskṛityeti namaḥ-kṛityá — anā́rtyai — namáskṛityeti namáḥ-kṛityâ — âgnī́dhram ity âgni-idhram — namáḥ | indrā́ya | makhaghna iti makha-ghne — yâḥ | vai — ârpayantîty ā́-arpayánti — tâḥ — âr-

4. [3] s. P. 10, 9. [4] s. P. 4, 47. 38. [5] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. 27. [6] zum ṇ s. P. 7, 10. [7] ahiçabdas (!) tṛiṇalakshakaḥ, schol. (p. 103 in B). [8] s. P. 4, 12.

Digitized by Google

tim | eti | ṛichati — etâḥ | vai — eti | arpayanti | tâḥ — dṛidhe iti — çithire iti | samîcî iti — aʊhásaḥ — pṛithivyâḥ — devî iti — sadásaḥ — purogâṇâm iti puraḥ-gânā́m — pṛithivyai | ahé | daidhishavya | ud iti — pâkátara iti pâká-taraḥ — nivata iti ni-vatáḥ — adya | ahnáḥ — anú | preti | sarpanti | te — îçvarâḥ — dakshiṇârdham iti dakshiṇa-ardham | pareti | îksheta | eti | aganta.

5. [a] bhákshé " 'hi mā́, " viça dîrghâyu-tvā́ya çaṃtanu-tvā́ya râyás póshâya[1] várcase suprajâs-tvā́yé, " 'hi vaso puro-vaso, priyó me hṛidò 'sy. [b] açvínos tvâ bâhú-bhyâʊ saghyâsaṃ[2]. [c] nṛi-cákshasaṃ tvâ deva soma su-cákshâ áva khyesham. [d] mandrā́ 'bhí-bhûtiḥ ketúr yajnā́nâṃ vā́g jushâṇā́ sómasya tṛipyatu mandrā́ sv̀-arvâcy áditir ánâhata-çîrshṇî vā́g jushâṇā́ sómasya tṛipyatv. [e] é 'hi viçva-carshaṇe || 1 || çam-bhū́r mayo-bhū́ḥ, svastí[3] mâ hari-varṇa prá cara krátve dákshâya râyás póshâya[1] su-vîrátâyai. [f] mā́ mâ râjan ví bîbhisho, mā́ me hā́rdi tvishā́ vadhîḥ | vṛíshaṇe çúshmâyā́ "yushe várcase || [g] vásumad-gaṇasya soma deva te mati-vídaḥ prâtaḥ-savanásya gâyatrá-chandasa índra-pîtasya nárâçáʊsa-pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi. [h] rudrávad-gaṇasya soma deva te mati-vído mā́dhyaṃdinasya[3] sávanasya trishṭúp-chandasa índra-pîtasya nárâçáʊsa-pîtasya || 2 || pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmy. [i] âdityavád-gaṇasya soma deva te mati-vídas tṛitī́yasya sávanasya jágatî-chandasa índra-pîtasya nárâçáʊsa-pîtasya pitṛí-pîtasya mádhu-mata úpa-hûtasyó 'pa-hûto bha-

---

5. bhakshamantrâḥ; a-l gehören vor 1, 4, 14, m hinter 1, 4, 45 i, n-p hinter 1, 4, 28, q-v vor 1, 4, 23, w-x hinter 1, 4, 28. [1] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 29. [2] sadhy° B (auch im Comm. zweimal so; = gṛihṇâmi). [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

kshayâmi || [k] ā́ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[3] soma vṛíshṇi-yam | bhávâ[4] vā́jasya saṃ-gathé || [l] hínva me gā́trâ hari-vo ga-ṇā́n me mā́ ví tîtṛishaḥ | çivó me sapta-'rshī́n úpa tishṭhasva mā́ mé 'vā́n[3] nā́bhim áti || 3 || gâḥ || [m] ápâma sómam amṛítâ abhûmā́ 'darçma jyótir ávidâma devā́n | kím asmā́n kṛiṇa-vad árâtiḥ kím u dhûrtír amṛita mártyasya || [n] yán ma âtmáno mindā́ 'bhûd agnís tát[5] púnar ā́ 'hâr jâtá-vedâ ví-carshaṇiḥ | púnar agníç cákshur adât púnar índro bṛíhas-pátiḥ[3] | púnar me açvinâ[6] yuváṃ cákshur â dhattam a-kshyóḥ || [o] ishṭá-yajushas te deva soma stutá-stomasya || 4 || çastó-'kthasya hári-vata índra-pîtasya mádhu-mata úpa-hû-tasyó 'pa-hûto bhakshayâmi || [p] â-pū́ryâ sthā́ " mâ pûra-yata pra-jáyâ ca dhánena ca || [q] etát te tata yé ca tvā́m ánv, état te pitâmaha[3] pra-pitâmaha yé ca tvā́m ánv. [r] átra pitaro yathâ-bhâgám mandadhvaṃ. [s] námo vaḥ pi-taro rásâya, námo vaḥ pitaraḥ çúshmâya, námo vaḥ pitaro jîvā́ya, námo vaḥ pitaraḥ || 5 || sva-dhā́yai, námo vaḥ pitaro manyáve, námo vaḥ pitaro ghorā́ya, pítaro námo vo. [t] yá etásmiṅ loké sthá yushmā́ʊs té[7] 'nu, yè 'smíṅ loké mā́ṃ té 'nu. [u] yá etásmiṅ loké sthá yûyáṃ téshâṃ vá-sishṭhâ bhûyâsta, yé 'smíṅ lokè 'háṃ téshâṃ vásishṭho bhûyâsam. [v] prájâ-pate ná tvád etā́ny anyó víçvâ jâtā́ni pári tā́ babhûva || 6 || yát-kâmâs te juhumás tán no astu[8] vayáʊ syâma pátayo rayîṇā́m || [w] devá-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asi, manushỳa-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asi, pitṛí-kṛitasyaí 'naso 'va-yájanam asy. [x] ap-sú dhautásya soma deva te nṛí-bhiḥ sutásye 'shṭá-yajusha stutá-stomasya çastó-'kthasya yó bhakshó açva-sánir[9] yó go-sánis[10] tásya

5. [4] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [5] so (°s t°) ABW, s. P. 6, 5. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 12. [7] so (°ʊs t°) ABW, s. P. 6, 14. [8] so schon I, 8, 14, 2. [9] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [10] so (gosa°) ABW, s. P. 6, 12.

Digitized by Google

te pitṛí-bhir bhakshám-kṛitasyó 'pa-hûtasyó 'pa-hûto bhakshayâmi ‖ 7 ‖ viçvacarshaṇe, trishṭúpchandasa índrapîtasya nárâçáṁsapîtasyá, 'ti, stutástomasya, jîváya námo vaḥ pitaro, babhûva, cátuçcatvâriṁçac ca ‖ 5 ‖

Kâ. 9, 11, 22. — [g] Ait. Br. 7, 34. Çâñkh. 7, 5, 23. — [k] Pañc. 1, 5, 8. Lâṭy. 2, 5, 9. [k.m] Âçv. 5, 6, 26. 27. [k.l.m] Kâ. 9, 12, 5. 4. 10, 9, 7. — [q] Ç. 2, 4, 2, 19 (eke!). Çâñkh. 4, 4, 7, 10. Gobh. 4, 3, 6. 8. 14. — [r.s] Vs. 2, 31[a]. 32. Çâñkh. 4, 5, 1. Gobh. 4, 3, 18-21. — [u] Çâñkh. 4, 5, 1. — [v] Vs. 10, 20. — [w.x] Vs. 8, 13. 12. Ç. 4, 4, 3, 11. Kâ. 10, 8, 5. 6. Pañc. 1, 6, 4-11. Lâṭy. 2, 11. 13. 16. 3, 1, 28. Çâñkh. 8, 8, 7. 9, 6. — bhakshà | eti | ibi | mâ | eti | viça — suprajâstvâyeti suprajâḥ-tvâyà | eti | ibi — vaso iti | puroṿaso iti puraḥ-vaso — svàrvâcîti su-arvâcî — eti | ibi — bhavà — saptarshîn iti sapta-ṛishîn — avâñ — adàrçma — kim | asmân — kim | u — mindâ | abhût — punàḥ | eti | abâḥ | jâtavedâ iti jâta-vedâḥ — çastokthasyeti çasta-ukthasya — âpûryâ ity â-pûryâḥ | sthà | eti — anv iti | etàt — anv iti | atrà — ye | etasmin — yushmân | te | anv iti | ye | asmin — te | anv iti | ye — vasishṭhâḥ — ye | asmin | loke | aham — enàsaḥ | avayajànam ity àva-yajànam — ishṭayàjushà itiishṭa-yajushaḥ.

6. [a] mahînâm páyo 'si víçveshâṁ devânâṁ tanûr, ṛidhyâsam adyá pṛishatînâṁ gráham, pṛishatînâṁ gráho 'si, víshṇor hṛídayam asy, ékam isha[1] víshṇus tvâ 'nu ví cakrame, bhûtír dadhnâ ghṛiténa vardhatâṁ, tásya me 'shṭásya vîtásya drávinam â gamyâj, jyótir asi vaiçvânarám[2] príçniyai dugdhám. [b] yâvatî[2.3] dyâvâ-pṛithivî[3] mahi-tvâ yâvac[2] ca saptá síndhavo vi-tasthúḥ | tâvantam[2] indra te ‖ 1 ‖ gráhaw sahó "rjâ gṛihṇâmy ástṛitam ‖ yát kṛishṇa-çakunáḥ pṛishad-âjyám ava-mṛiçéc chûdrâ asya pra-mâ-

---

6. pṛishadâjyam (mantraç ca dadhigharmagaḥ); [a] gehört vor 1, 3, 6; [b] vor 1, 4, 18. [1] he isha sarvadevair ishyamâṇa, schol. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 13. 12.

Digitized by Google

yukâḥ syur, yác chvā̃ 'va-mṛiçéc cátush-pâdo 'sya paçávaḥ prá-mâyukâḥ syur, yát skánded yájamânaḥ pra-mā̃yukaḥ syât. paçávo vaí pṛishad-âjyám, paçávo vā̃ etásya skandanti yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛihṇā̃ti paçū̃n evā̃ 'smai púnar gṛihṇâti. prâ-'ṇó vaí pṛishad-âjyám, prâ-'ṇó vaí ‖ 2 ‖ etásya skandati yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, yát pṛishad-âjyám púnar gṛihṇā̃ti prâ-'ṇám evā̃ 'smai púnar gṛihṇâti. híraṇyam ava-dhā̃ya gṛihṇâty, amṛítaṃ vaí híraṇyam prâ-'ṇáḥ pṛishad-âjyám, amṛítam evā̃ 'sya prâ-'ṇé dadhâti. çatá-mânam bhavati, çatā̃-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ā̃yushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. áçvam áva ghrâpayati, prâjâ-patyó vā̃ áçvaḥ prâjâ-patyáḥ prâ-'ṇáḥ, svā̃d evā̃ 'smai yóneḥ prâ-'ṇáṃ nír mimîte. ví vā̃ etásya yajnáç chidyate yásya pṛishad-âjyáꣳ skándati, vaishṇavyá 'rcā̃ púnar gṛihṇâti yajnó vaí víshṇur yajnénai 'vá yajnáꣳ sáṃ tanoti ‖ 3 ‖ te, pṛishad-âjyám prâṇó vaí, yóneḥ prâṇáṃ, dvā̃viꣳçatiç ca ‖ 6 ‖

[b] Vs. 38, 26. (Ç. 14, 3, 1, 30). Kâ. 26, 7, 54. — ekám | isha — anú | vîti | cakrame — mâ | ishṭasyá | vîtasyá — yâvátî iti — tâvántam — saha | ûrjâ — yat | çvâ — catúshpâda iti catúḥ-pâdaḥ — prâṇa iti pra-anaḥ — çatâyur iti çata-âyuḥ — çatendriya iti çata-indriyaḥ — vaishṇavyâ | ṛicâ.

7. [a] déva savitar etát te prā̃ "ha, tát prá ca suvá prá ca yaja. [b] bṛíhaspátir[1] brahmā̃. [c] "yushmatyâ[1] ṛicó mā̃ gâta tanû-pā̃t sā̃mnaḥ. [d] satyā̃ va â-çíshaḥ santu satyā̃ ā̃-kûtaya. [e] ṛitáṃ ca satyáṃ ca vadata. [f] stutá devásya savitúḥ pra-savé. [g] stutásya stutám asy, ū̃rjam máhyaꣳ stutáṃ duhâm, ā̃ mâ stutásya stutáṃ gamyâc. [h] chas-

7. stutaçastre; [g] gehört vor 1, 4, 14, [h] hinter 1, 4, 15. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

trásya çastrám ‖ 1 ‖ asy, ûrjam máhyaꣳ çastráṃ duhâm, ấ mâ çastrásya çastráṃ gamyâd. [1 2]indriyấ-vanto[2] vanâ-mahe dhukshîmáhi pra-jấm ísham | [k]sấ me satyấ "-çîr de-véshu bhûyâd. [l]brahma-varcasám mấ" gamyât ‖ [m 4]yajnó babhûva sá ấ babhûva sá prá jajne sá vâvṛidhe | sá devấ-nâm ádhi-patir babhûva só asmấꣳ[5] ádhi-patîn[6] karotu va-yáꣳ syâma pátayo rayîṇấm ‖ [n]yajnó vâ vaí ‖ 2 ‖ yajnás-patiṃ duhé yajná-patir vâ yajnáṃ duhe; sá yá stuta-çastráyor dóham ávidvân yájate táṃ yajnó duhe sá ishṭvấ pấpîyân bhavati, yá enayor dóhaṃ vidvấn yájate sá yajnáṃ duhe sá ishṭvấ vásîyân bhavati; stutásya stutám asy ûrjam máhyaꣳ stutáṃ duhâm ấ mâ stutásya stutáṃ gamyâc chastrásya çastrám asy ûrjam máhyaꣳ çastráṃ duhâm ấ mâ çastrásya çastráṃ gamyâd íty âhai, 'shá vaí stuta-çastráyor dóhas, taṃ yá evám vidvấn yájate duhá evá yajnám ishṭvấ vásîyân bhavati ‖ 3 ‖

çastráṃ, vaí, çastráṃ duhâṃ, dvấviꣳçatiç ca ‖ 7 ‖

Ç. 4, 6, 6, 7. Kâ. 11, 1, 20. — [c]Çâṅkh. 6, 8, 6. Kauç. 108. — [f]Kâ. 11, 1, 19. Çâṅkh. 6, 8, 6. Pañc. 1, 9, 1. Lâṭy. 5, 11, 9. — [g-l]Pañc. 1, 3, 8. — preti | âha — suva — brahmâ | âyushma-tyâḥ — tanûpâd iti tanû-pât — satyâḥ — santu[7] — âkûtaya ity â-kûtayaḥ — indriyâvânta itîndriya-vantaḥ — satyâ | âçîr ity ấ-çîḥ — mâ | eti — saḥ | eti — saḥ | asmân — saḥ | yaḥ — tam | yajnaḥ | duhe — eshaḥ | vai — duhe | eva.

8. [a]çyenấya pátvane svấhâ[1] vấṭ[2] svayám-abhigûr-tâya námo, vi-shṭambhấya dhármaṇe svấhâ vấṭ sv. n.,

7. [1] so schon I, 6, 4, 2. 3. [2] s. P. 3, 5. [4] so schon I, 6, 6, 4. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 9. 9, 21. [6] so (°âꣳ a°) ABW, s. P. 9, 21. [7] unbetont.

8. tritîyasavanagatâ mâdhyaṃdinasavanagatâ homaviçeshamantrâḥ (pra-sthitayâjyâkhyahomâdyâḥ); [a.b] gehört hinter I, 4, 22, [c-g (h)] an den Schluſs von I, 4, 43, [i-m] zwischen I, 4, 22. 23, [n-r] zwischen I, 4, 27. 28. [1] ohne avagraha. [2] nach dem kalpa (B. p. 138) gehört vaṭ (= avaçyam, schol.!) an den Beginn des zweiten Absatzes, nicht zum Schluſs des ersten.

Digitized by Google

pari-dháye jana-práthanâya svâhâ vâṭ sv. n., ûrjé hótrâṇâṁ svâhâ vâṭ sv. n., páyase hótrâṇâṁ svâhâ vâṭ sv. n., prajấ-pataye Mánave svâhâ vâṭ sv. n., ṛitám ṛita-pâḥ[3] suvar-vâṭ[3] svâhâ vâṭ sv. námas. [b] tṛimpántâṁ hótrâ mádhor ghṛitásya. [c] yajná-patim ṛíshaya énasâ ‖ 1 ‖ âhuḥ |[4] pra-jấ nír-bhaktâ anu-tapyámânâ, madhavyàu stokấv ápa taú rarâdha |[5] sáṃ nas tấbhyâṁ sṛijatu viçvá-karmâ.[6] [d] ghorấ ṛíshayo námo astv[7] ebhyaḥ |[4] cákshusha eshâm mánasaç ca saṃ-dhaú, bṛíhaspátaye[1] máhi shád[8] dyu-mán námaḥ |[4] námo viçvá-karmaṇe sá u pâtv asmấn.[6] [e] ananyấnt soma-pấn mányamânaḥ |[4] prâ-'ṇásya vidvấnt sam-aré ná dhîra, énaç cakṛivấn máhi baddhá eshâm |[9] táṃ viçva-karman ‖ 2 ‖ prá muñcâ[10] svastáye[1].[6] [f] yé bhakshâyanto ná vásûny ânṛihúḥ[11] |[4] yấn agnáyo 'nv-átapyanta[12] dhíshṇiyâ, iyáṃ téshâm avayấ[1] dúr-ishṭyai sv'-ishṭiṃ nas táṃ kṛiṇotu viçvá-karmâ |[9] [g] námaḥ pitṛí-bhyo abhí[7] yé no ákhyan[7] yajna-kṛíto yajná-kâmâḥ su-devấ, ákâmâ vo dákshiṇâṃ ná nînima[13] mấ nas tásmâd énasaḥ pấpayishṭa[14] | [h] yấvanto[1] vaí sadasyấs tè sárve dakshiṇyấs, tébhyo yó dákshiṇâṃ ná ‖ 3 ‖ náyed aí 'bhyo vṛiçcyeta[15], yád vaiçva-karmaṇấni juhóti sadasyấn evá tát prîṇâty. [i] asmé[16] devâso vápushe cikitsata yám âçírâ[1] dámpatî[1a.16] vâmám açnutáḥ | púmân putró jâyate vindáte vásv átha víçve arapấ[17] edhate[18] gṛiháḥ ‖ [k] âçîr-dâyấ dámpatî[16] vâmám açnu-

---

S. [3] Vocativ! s. schol. p. 139. [4] so (|) ABW, auch im schol. (p. 139. 140). [5] so (|) AW, in B fehlt der Strich, [o]dhâ B im schol. (p. 139). [6] | fehlt in ABW. [7] so ([o]o a[o]) ABW, s. P. 11, 3. 17. [8] so (sh[o]) ABW, s. P. 6, 2. [9] so (|) AW; in B fehlt der Strich. [10] so ([o]â) ABW, s. P. 3, 8. [11] s. Pâṇ. 6, 1, 86. [12] so ([o]o ') ABW, s. P. 12, 8. 7. [13] so ACDW, nînima B. [14] so ACDW, pâpay[o] B (= pâpishṭhân kuruta, p. 142). [15] so ACDW, vṛiçceta B (auch p. 142). [16] s. P. 4, 9. 35. [17] so ([o]e a[o]) ABW, s. P. 11, 3. [18] unbetont!

Digitized by Google

tâm árishṭo rā́yaḥ[19] sacatâ◡ sám-okasâ | yá ā́ 'sicat[20] sáṃ-dugdhaṃ kumbhyā́ sahé 'shṭéna yā́mann ámatiṃ jahâtu sáḥ || [l]sarpir-grîvī́ || 4 || pī́vary asya jâyā́ pī́vânaḥ putrā́ ákṛiçâso asya[7] | sahá-jânir yáḥ su-makhasyámâna índrâyâ "çíra◡[1] sahá kumbhyā́ 'dât || [m] â-çī́r ma ū́rjam utá suprajâs-tvám íshaṃ dadhâtu dráviṇa◡ sá-varcasam | saṃ-jáyan kshétrâṇi sáhasâ 'hám indra kṛiṇvânó anyā́◡[7] ádharânt[21] sapátnân[1] || [n] bhûtám asi bhûté ma dhâ, múkham asi múkham bhûyâsaṃ. [o] dyā́vâ-pṛithivī́bhyâṃ tvâ pári gṛihṇâmi. [p] víçve tvâ devā́ vaiçvânarā́ḥ[1] || 5 || prá cyâvayantu. [q] diví devā́n dṛi◡hâ 'ntárikshe[1] váyâ◡si pṛithivyā́m pā́rthivân. [r] dhruváṃ dhruvéṇa havíshā́ 'va sómaṃ nayâmasi |[9] yáthâ naḥ sárvam íj jágad ayakshmá◡ su-mánâ ásat || [s] yáthâ na índra íd víçaḥ kévalîḥ sárvâḥ sá-manasaḥ kárat |[4] yáthâ naḥ sárvâ íd díço[22] 'smā́kaṃ[12] kévalîr ásan || 6 || énasâ, viçvakarman, yó dákshiṇâṃ ná, sarpirgrîvī́, vaiçvânarā́ç, catvâri◡çác ca || 8 ||

[m] K. 5, 2. 32, 2. — Ath. 2, 29, 3. — Kâ. 10, 5, 3. — vi̱shṭa̱mbhâyeti vi-sta̱mbhâyà — ṛi̱ta̱pâ̱ ity ṛíta-pâ̱ḥ | su̱va̱rvâ̱ḍ iti suvaḥ-vâ̱ṭ — tṛi̱mpantā́m[23] | hotrā́ḥ | madhóḥ — ṛishàyaḥ — pra̱jâ iti pra-jâḥ | nirbhàktâ̱ iti̱ niḥ-bha̱ktâ̱ḥ | a̱nu̱ta̱pyamā́nâ̱ ity ànu-ta̱pyamā́nâḥ — cakshúshaḥ — sat | dyu̱mad iti dyu-mat — dhîràḥ — ba̱ddhaḥ — mu̱ñca̱ — a̱va̱yâ — a̱kâ̱mâḥ — nî̱ni̱ma̱ — eti | e̱bhya̱ḥ — a̱sme iti — â̱çirā́ | dampàtî iti — â̱çîrdâ̱yety ā́çîḥ-dâ̱yâ | dampàtî iti — yaḥ | eti | asicat — sa̱ha | i̱shṭenà — sa̱rpi̱rgrîvîti sarpiḥ-grîvî | pîvàrî — su̱ma̱kha̱syamā́na̱ iti su-ma̱kha̱syamā́naḥ — ku̱mbhyâ | adā́t | â̱çîr ity ā́-çîḥ | me̱ — sahàsâ | a̱ham — dhâ̱ḥ — de̱vâḥ — ha̱vishā́ | aveti — indràḥ.

---

8. [19] Nom. Singul.?? dhanâni schol. (als Accusativ). [20] â nach dem padapâṭha nicht mit ásicat komponirt! [21] so (°â◡ a°) ABW, s. P. 9, 22. [22] viço D und B einmal (p. 145), aber im Text und Comm. diçaḥ, wie ACW. [23] tṛip° D.

Digitized by Google

9. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayaty; úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gîrya, trîṇy etâny akshárâṇi, tri-pádâ gâyatrî, gâyatrám prâtaḥ-savanám, gâyatriyaí 'vá prâtaḥ-savané vájram antár dhatta. ukthám vâcî 'ty âha mâdhyaṃdinaꣳ[1] sávanam prati-gîrya, catvâry etâny akshárâṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traishṭubham[1] mâdhyaṃdinaꣳ sávanaṃ, trishṭúbhai 'vá mâdhyaṃdine sávane vájram antár dhatte ‖ 1 ‖ ukthám vâcî 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gîrya, saptaí 'tâny akshárâṇi, saptá-padâ çákvarî, çákvaró vájro, vájreṇai 'vá tṛitîya-savané vájram antár dhatte. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vâ[2] adhvaryúḥ syâd yó yathâ-savanám prati-garé chándaꣳsi sam-pâdáyet téjaḥ prâtaḥ-savaná âtmán dádhîte 'ndriyám mâdhyaṃdine sávane paçûꣳs tṛitîya-savaná[3] íty. úktha-çâ íty âha prâtaḥ-savanám prati-gîrya, trîṇy etâny akshárâṇi ‖ 2 ‖ tri-pádâ gâyatrî, gâyatrám prâtaḥ-savanám, prâtaḥ-savaná evá prati-garé chándaꣳsi sám pâdayaty; átho téjo vaí gâyatrî, téjaḥ prâtaḥ-savanáṃ, téja evá prâtaḥ-savaná âtmán dhatta. ukthám vâcî 'ty âha mâdhyaṃdinaꣳ savanám prati-gîrya, catvâry etâny akshárâṇi, cátush-padâ trishṭúp[1], traishṭubham mâdhyaṃdinaꣳ[1] sávanam, mâdhyaṃdina evá sávane prati-garé chándaꣳsi sám pâdayaty; átho indriyáṃ vaí trishṭúg[1], indriyám mâdhyaṃdinaꣳ sávanam ‖ 3 ‖ indriyám evá mâdhyaṃdine sávana âtmán dhatta. ukthám vâcî 'ndrâyé 'ty âha tṛitîya-savanám prati-gîrya, saptaí 'tâny akshárâṇi, saptá-padâ çákvarî, çákvarâḥ paçávo, jágataṃ tṛitîya-savanáṃ, tṛitîya-savaná evá prati-garé chándaꣳsi sám pâda-

---

9. pratigaraḥ sâṅgaḥ samantraḥ. [1] ohne avagraha. [2] so AW, s. P. 5, 13; tú vâ B (auch im Comm. p. 151). [3] so (°ꣳs t°) ABW, s. P. 6, 14.

Digitized by Google

yaty; átho paçávo vaí jágatî, paçávas tṛitîya-savanám, paçū́n evá tṛitîya-savaná âtmán dhatte. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyata âvỳam[1] asmin dadhâti, tád yán ná ‖ 4 ‖ apa-hánîta[4] purā́ 'sya saṃ-vatsarā́d gṛihá ā́ vevîrañ; chóʊsâ[5] móda ivé 'ti praty-ā́hvayate[6], ténai 'vá tád ápa hate. yáthâ vā́ ā́-yatâm pratī́-"kshata evám adhvaryúḥ prati-garám prátî "kshate. yád abhi-pratigṛiṇîyā́d yáthā́ "-yatayâ sam-ṛicháte tâdṛíg[1] evá tád. yád ardha-'rcā́l lúpyeta[4] yáthâ dhā́vad-bhyo hī́yate[4] tâdṛíg[1] evá tát. pra-bā́hug vā́ ṛitvíjâm[1] udgîthā́ ud-gîthá evó 'd-gâtṛī́ṇā́m ‖ 5 ‖ ṛicáḥ pra-ṇavá uktha-çaʊsínâm prati-garò 'dhvaryûṇā́ṃ. yá evā́ṃ vidvā́n prati-gṛiṇā́ty annâ-'dá evá bhavaty[7] ā́ 'sya pra-jā́yâṃ vâjī́ jâyata. iyám vaí hótâ 'sā́v adhvaryúr; yád ā́sînaḥ çáʊsaty asyā́ evá tád dhótâ naí 'ty, ā́sta iva hī́ 'yám, átho imā́m evá téna yájamâno duhe; yát tíshṭhan prati-gṛiṇā́ty amúshyâ evá tád adhvaryúr naí 'ti ‖ 6 ‖ tíshṭhatî 'va hỳ asā́v, átho amū́m evá téna yájamâno duhe. yád ā́sînaḥ çáʊsati tásmâd itáḥ-pradânaṃ[8] devā́ úpa jîvanti, yát tíshṭhan prati-gṛiṇā́ti tásmâd amútaḥ-pradânam[8] manushỳâ úpa jîvanti. yát prā́ñ[1] ā́sînaḥ çáʊsati pratyáñ[1] tíshṭhan prati-gṛiṇā́ti tásmât prā́cînaʊ[1] réto dhîyate[7] prátîcîḥ[1] pra-jā́ jâyante. yád vaí hótâ 'dhvaryúm abhy-âhváyate vájram enam abhí prá vartayati párâñ[1] ā́ vartate vájram evá tán ní karoti ‖ 7 ‖ sávane vájram antár dhatte, trī́ṇy etā́ny akshárâṇî, 'ndriyám mā́dhyaṃdinaʊ savanáṃ, nó, 'dgâtṛiṇā́m, adhvaryúr naí 'ti, vartayaty, ashṭaú ca ‖ 9 ‖

Ait. Br. 3, 12. Âçv. 5, 9. 10. Çâñkh. Br. 14, 3. çr. 7, 9, 1. 6. 7. Kâ. 9, 13, 29. — a̱bhi | preti | va̱rta̱ya̱ti̱ — gâ̱ya̱tri̱yâ | e̱va

9. [4] die Wurzel betont! [5] so (°â) ABCDW; °nch° AW. [6] als Compositum! [7] unbetont! [8] s. P. 8, 34 sch.

Digitized by Google

— antaḥ | dhattē — vâci[9] | iti — catúshpadeti catúḥ-padâ — vâci[9] | indrâya — saḥ | tu | vai — dadhîta — paçûn — prâtaḥsavana iti prâtaḥ-savane | eva — atho iti — dhattē — vâci[9] — mâdhyâṃdine | eva — vai | trishṭuk — dhattē — vâci[9] | indrâya — âvyâm — apahanîtety âpa-hanîta — gṛihe | eti — çaṁsâ[10] | modâḥ | iva — pratyâhvâyata iti prati-âhvâyate — pratîkshata iti prati-îkshate — pratîti | îkshatē — abhipratigṛiṇîyâd ity âbhi-pratigṛiṇîyât — ardhar-câd ity ârdha-ṛicât | lupyêta — hîyate — ṛicaḥ | praṇava iti pra-ṇavaḥ — bhavati | eti | asya — jâyatē | iyaṃ — asyâḥ | eva — na | eti | âstê | iva | hi | iyam | atho iti — amushyâḥ | eva — dhîyatē — prajâ iti pra-jâḥ — abhi | preti | vartayati — tat | nîti.

10. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, vâksha-sád asi, vâk-pâbhyâṃ tvâ kratu-pâbhyâm asyá yajnásya dhruvásyâ 'dhy-akshâ-bhyâṃ gṛihṇâmy. [b] upayâmá-gṛihîto 'sy, ṛita-sád asi, ca-kshush-pâbhyâṃ tvâ kr. bis gṛihṇâmy. [c] upayâmá-gṛihîto 'si, çruta-sád asi, çrotra-pâbhyâṃ tvâ kr. bis gṛihṇâmi. [d] devé-bhyas tvâ, [e] viçvá-devebhyas[1] tvâ, [f] viçvebhyas tvâ devé-bhyo. [g] vishṇav uru-kramaí 'shá te sómas táu rakshasva ‖ 1 ‖ táṃ te duç-cákshâ mâ 'va khyan. [h] máyi vásuḥ puro-vásur vâk-pâ, vâcam me pâhi. [i] máyi vásur vidád-vasuç cakshush-pâç, cákshur me pâhi. [k] máyi vásuḥ saṃ-yád-vasuḥ çrotra-pâḥ, çrótram me pâhi. [l] bhûr asi çréshṭho raçmînâm prâṇa-pâḥ, prâ-'nâm me pâhi. [m] dhûr[2] asi çré-shṭho raçmînâm apâna-pâ, apâ-'nâm me pâhi.[3] [n] yó na indra-vâyû, [o] mitrâ-varuṇâv, [p] açvinâv abhi-dâsati bhrâtṛivya

9. [9] also Locativ! so auch schol. (B p. 150); avâci Çâṅkh., s. Ind. Stud. 9, 260. [10] s. Ind. Stud. 10, 37.

10. pratinirgrâhyamantrâḥ; vor 1, 4, 14 gehörig [1] viçvéde° W. [2] so (dhû°) ACDFW, bhû° B; auch im Comm. zweimal so (B p. 160); aber erklärt durch sukhânâm ahiṅsitâ, wofür F richtig sukhânâṃ hiṅsitâ hat. [3] âçvinagrahahomâd ûrdhvabhâvî tûpasthânamantraḥ çâkhântare drashṭavyaḥ, schol.

Digitized by Google

ut-pípîte çubhas[3] patî[4] idám aháṃ tám ádharam pâdayâmi yáthe 'ndrâ 'hám ut-tamáç cetáyâni || 2 || rakshasva, bhrâtṛivyas, tráyodaça ca || 10 ||

Ait. 2, 27. Âçv. 5, 5. Çâṅkh. Br. 13, 5. çr. 7, 3, 1-3. 5, 1. 3. 6. Kâ. 9, 11, 18. 23. — cakshuṣhpâbhyâṃ iti cakshuḥ-pâbhyâm — vishṇó[6] — duṣcakshâ iti duḥ-cakshâḥ | mâ | aveti | khyat — purovasur iti puraḥ-vasúḥ | vâkpâ iti vâk-pâḥ — bhrâtṛivyaḥ — çubhaḥ | patî iti — yathâ | indra | aham.

11. [a] prá só agne[1] távo "ti-bhiḥ su-vîrâbhis tarati vâ-jakarma-bhiḥ | yásya tváw sakhyám ávitha || [b] prá hótre pûrvyáṃ váco 'gnáye[2] bharata[3] bṛihát | vi-páṃ[4] jyótîwshi bibhrate ná vedháse || [c] ágne trî te vájinâ trî shadhá-sthâ[5] tisrás te jihvâ ṛita-jâta pûrvîḥ | tisrá u te tanúvo devá--vâtâs tâbhir nah pâhi gíro ápra-yuchan[1] || [d] sáṃ vâṃ kármaṇâ sám ishâ || 1 || hinomî 'ndrâ-vishṇû[6] ápasas pâré[7] asyá[8] | jushéthâṃ yajnáṃ dráviṇaṃ ca dhattam árishṭair naḥ pathí-bhiḥ pârâyantâ || [e] ubhâ jigyathur ná párâ jayethe[9] ná párâ jigye kataráç[10] canaí[10] 'noḥ | índraç ca vishṇo yád ápaspṛidhethâṃ tredhâ[10] sahásraṃ ví tád airayethâṃ || [f] trîṇy âyûwshi táva jâta-vedas tisrá â-jânîr ushásas te agne[8] | tâbhir devânâm ávo yakshi vidvân átha[11] || 2 || bhava yájamânâya çáṃ yóḥ || [g] agnís trîṇi tri-dhâtûny â ksheti vidáthâ kavíḥ |[12] sá trîwr[13] ekâdaçâw[10] ihá[14] |[12] yákshac ca pipráyac ca no vípro dûtáḥ párisbkṛitaḥ[10] |[12]

---

10. [4] so (°e) ABW, s.P. 8, 27. [5] s. P. 4, 35. [6] ohne iti, weil nicht pragṛihya; s. Whitney zu P. pag. 104. 429. 468.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3. [2] so (°o ') ABW, s. P. 12, 6. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 11. [4] mit avagraha! [5] so (sh°) ABW, s. P. 6, 2. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°s p°) ABW, s. P. 8, 24. [8] so (°e a°) ABW, s.P. 11, 3. [9] s. P. 4, 40. [10] ohne avagraha. [11] so (°ân a°) ABW, s. P. 9, 24 (athâ in P., s. Whitney daselbst). [12] so (|) ABW. [13] so (°iwr) ABW, s. P. 9, 20. 15, 1-3. [14] so (°âw i°) ABW, s. P. 9, 20.

Digitized by Google

nábhantâm anyaké same ‖ [h]índrâ-vishṇû[6] driṁhitâḥ çámbarasya náva púro navatím ca çnathishṭam | çatáṁ varcínaḥ sahásraṁ ca sâkáṁ hathó apraty[1] ásurasya vîrân ‖ [i]utá mâtâ mahishám ánv avenad amî[15] tvâ jahati putra devâḥ | áthâ 'bravîd vṛitrám índro hanishyánt sákhe vishṇo vi-taráṁ ví kramasva ‖ 3 ‖ ishâ, 'tha[16], tvâ, tráyodaça ca ‖ 11 ‖

2, 4, 11, 1-6. — [a] R. 8, 19, 30; [b] 3, 10, 5; [c17] 3, 20, 2; [d.e] 6, 69, 1. 8; [f] 3, 17, 3; [g] 8, 39, 9; [h] 7, 99, 5; [i] 4, 18, 11. — ûtibhir ity ûti-bhiḥ — bharata — vipâm iti vi-pâm — sadhastheti sadha-sthâ — u | te — indrâvishṇû itîndrâ-vishṇû | apasaḥ — jayetbe iti — kataraḥ | cana | enoḥ — vishṇo iti — tredhâ — airayethâm — saḥ | trîn | ekâdaçân | iha — parishkritaḥ — same — hathaḥ | aprati — amî iti — sakhe | vishṇo iti.

yó vaí pávamânânâm, tríṇi, paribhú, sphyáḥ svastír, bhákshé " 'hi, mahînâṁ, déva savitar etát te, çyenáya yád vaí hóto, 'payâmágṛihîto 'si vákshasád asi[18], prá só agna, ékâdaça ‖ 11 ‖

yó vaí (1, 1), sphyáḥ svastíḥ (4, 1), svadhâyai námaḥ (5, 6), prá muñca* (8, 3), tíshṭhati 'va (9, 7), shaṭcatvâriṁçat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṁhitâyâṁ tṛitîyakâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] ágne tejasvin[1] tejasvî tvâṁ devéshu bhûyâs, téjasvantam[1] mâm âyushmantaṁ[1] várcasvantam[1] manushyèshu kuru, dîkshâyai ca tvâ tápasaç ca téjase juhomi. [b] tejo-víd asi, téjo mâ mâ hâsîn, mâ 'hâṁ téjo hâsisham, mâ mâm téjo hâsîd. [c] índrau 'jasvinn[1] ojasvî tvâṁ devéshu bhûyâ, ójasvantam[1] mâm âyushmantaṁ várcasvantam ma-

11. [15] s. P. 4, 12. [16] so (°ä) ABCDW, s. Note [11]. [17] s. das zu II, 4, 11, 2 Bemerkte. [18] °sat DW.

* so (°ä) ABCDW, während im Text muñcâ.

3, 1-10. somaçeshaḥ; 1. atigrâhyagatâ mantrâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

nushŷeshu kuru, bráhmaṇaç ca tvâ kshatrásya ca ‖ 1 ‖ [a]ójase juhomy. [d]ojo-víd asy, ójo mâ mâ hâsîn, mâ 'hám ójo hâsisham, mâ mâm ójo hâsît. [e]sûrya bhrâjasvin[1] bhrâjasvî tvâṃ devéshu bhûyâ, bhrâjasvantam[1] mâm âyushmantaṃ várcasvantam manushŷeshu kuru, vâyóç ca tvâ 'pâṃ ca bhrâjase juhomi. [f]suvar-víd asi, súvar mâ mâ hâsîn, mâ 'háu súvar hâsisham, mâ mâu súvar hâsîn. [g]máyi medhâm máyi pra-jâm máyy agnís téjo dadhâtu, máyi medhâm máyi pra-jâm máyî 'ndra indriyáṃ dadhâtu, máyi medhâm máyi pra-jâm máyi sûryo bhrâjo dadhâtu ‖ 2 ‖ kshatrásya ca, máyi, tráyoviṃçatiç ca ‖ 11 ‖

Vs. 8, 38-40. Ç. 4, 5, 4, 12. Kâ. 12, 3, 1. 2. Çâṅkh. 10, 2, 6. 3, 13. 4, 19. — mâ̱ | mâ | hâsît | mâ | a̱ham — ójasvin — a̱pâm — su̱varvid iti suvaḥ-vit — suvâḥ | mâ̱ | mâ | hâsît — mayi | indrâḥ.

2. [a]vâyúr him-kartâ[1], 'gníḥ pra-stotâ, prajâ-patiḥ sâma, bṛihaspátir[2] ud-gâtâ, víçve devâ upa-gâtâro, marútaḥ prati-hartâra, índro ni-dhánaṃ, té devâḥ práṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv. [b]etád vai sárvam adhvaryúr upâ-"kurvánn udgâtṛí-bhya upâ-"karoti[3]; té devâḥ práṇa-bhṛítaḥ prâ-'ṇám máyi dadhatv íty âhai, 'tád evá sárvam âtmán dhatta. [c]íḍâ deva-hûr, Mánur yajna-nîr, [d]bṛihaspátir[3] ukthâ-madâni[4] çaṃsishad. [e]víçve devâḥ ‖ 1 ‖ sûkta-vâcaḥ. [f]pṛíthivi mâtar mâ mâ hiṃsîr. [g]mádhu manishye, mádhu janishye, mádhu vakshyâmi, mádhu vadishyâmi, mádhu-matîṃ devébhyo vâcam udyâsaṃ[5] çuçrûshéṇyâm manushŷebhyas. [h]tám mâ devâ avantu çobhâyai pitáro 'nu madantu ‖ 2 ‖ çaṃsishad víçve devâ, ashṭâviṃçatiç ca ‖ 2 ‖

---

2. stotropâkaraṇapratigarâṅgamantrâḥ (upâkṛitiḥ pratigarajapaç ca). [1] hi kartâ B (auch im schol. p. 174). [2] ohne avagraha. [3] als Compositum! [4] s. P. 3, 2. [5] uchvâsam (!) B, auch im Comm. (p. 175); idyâsam (!) als pâṭha ibid.

Digitized by Google

[d] Ait. Br. 2, 38. Çâñkh. çr. 7, 9, 1. — [f.g] Çâñkh. çr. 1, 5, 9. — [g.h] Âr. 4, 1, 7. — hi̯ṃka̱rteti̯ hiṃ-ka̱rtâ — sâmà — u̱pâ-kàro̱tîty ùpa-âkàroti — dha̱tte̱ | iḍā̆ — u̱kthâ̱ma̱dânîty ùktha-ma̱dâni — mâ̱ta̱ḥ.

3. [a] vásavas tvâ prá bṛihantu[1] gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ priyám pā̆tha úpe 'hi. [b] rudrā̆s tvâ prá bṛihantu[1] traíshṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pā̆tha úpe 'hy. [c] âdityā̆s tvâ prá bṛihantu[1] jā̆gatena chándasâ víçveshâṃ devā̆nâm priyám pā̆tha úpe 'hi. [d] mā̆ndâsu te çukra çukrám ā̆ dhûnomi, [e] bhandánâsu, [f] kótanâsu[2], [g] nū̆tanâsu[2], [h] réçîshu, [i] méshîshu, [k] vā̆çîshu, [l] viçvabhṛít-su, [m] mā̆dhvîshu, [n] kakuhā̆su, [o] çákvarîshu || 1 || [p] çukrā̆su te çukra çukrám ā̆ dhûnomi. [q] çukráṃ te çukréṇa gṛihṇâmy áhno rûpéṇa sū̆ryasya raçmí-bhiḥ | [r] ā̆ 'sminn ugrā̆ acucyavur divó dhā̆râ asaçcata |[3] [s] kakuháꣳ rûpáṃ vṛishabhásya rocate bṛihát sómaḥ sómasya puro-gā̆ḥ çukráḥ çukrásya puro-gā̆ḥ | [t] yát te somā̆ 'dâbhyaṃ nā̆ma jā̆gṛivi tásmai te soma sómâya svā̆ho[2]. [u] 'çík[4] tváṃ deva soma gâyatréṇa chándasâ 'gnéḥ || 2 || priyám pā̆tho ápî[5] 'hi. [v] vaçī̆ tváṃ deva soma traíshṭubhena[2] chándasé 'ndrasya priyám pā̆tho ápî[5] 'hy. [w] asmát-sakhâ tváṃ deva soma jā̆gatena chándasâ víçveshâṃ devā̆nâm priyám pā̆tho ápî[5] 'hy. [x] ā̆ naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta ā̆ 'ntárikshâd[2] divás pári[6] |[3] ā̆yuḥ pṛithivyā̆ ádhy, amṛítam asi, prâ-'ṇā̆ya tvâ |[3] [y] indrâ-'gnī̆ me várcaḥ kṛiṇutâṃ várcaḥ sómo bṛíhaspátiḥ[2] | várco me víçve devā̆ várco me dhattam açvinâ || [z] dadhanvé vâ yád îm ánu vócad bráh-

---

3. adâbhyâñçugrahârthâ mantrâḥ; vor I, 4, 1 gehörig. [1] so B, vṛih° ACDW. [2] ohne avagraha. [3] so (|) ABW. [4] so (°hoç°) AW, hâ | u° B. [5] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [6] so (°s p°) ABW, s P. 8, 28.

Digitized by Google

mâṇi vér u tát | pári víçvâni kắvyā nemíç cakrám ivà 'bhavat ‖ 3 ‖ çákvarishv, agnér, bṛíhaspátiḥ, páñcavi○çatiç ca ‖ 3 ‖

3, 3, 4, 1-3. — K. 30, 6. 7. — Vs. 8, 47-50. Ç. 11, 5, 9, 7-12. Kâ. 12, 5, 13-18. — eti | asmin — puroḍâ iti puraḥ-gâḥ | yat — svâhâ | uçik — parâvata iti parâ-vatâḥ | eti — pṛithivyâḥ | adhîti — veḥ | u.

4. etád vắ apắṃ nâma-dhéyaṃ gúhyaṃ yád â-dhâvắ; mắṇḍâsu te çukra çukrám ắ dhûnomĭ 'ty âhâ, 'pắm evá nâma-dhéyena gúhyena divó vṛíshṭim áva runddhe[1]. çukrắṃ te çukréṇa gṛihṇâmĭ 'ty âhai, 'tád vắ áhno rûpáṃ yád rắtriḥ, sűryasya raçmáyo vṛíshṭyâ îçaté, 'hna evá rûpéṇa sűryasya raçmí-bhir divó vṛíshṭiṃ cyâvayaty. ắ 'sminn ugrắḥ ‖ 1 ‖ acucyavur íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kakuháo rûpáṃ vṛishabhásya rocate bṛihád ity âhai, 'tád vắ asya kakuháo rûpáṃ yád vṛíshṭî, rûpéṇai 'vá vṛíshṭim áva runddhe[1]. yát te somắ 'dâbhyaṃ nắma jắgṛivĭ 'ty âhai, 'shá ha vaí havíshâ havír yajati yó 'dâbhyaṃ gṛihîtvắ sómâya juhóti. párâ vắ etásyắ "yuḥ prâ-'ṇá eti ‖ 2 ‖ yò '○çúṃ gṛihṇắty; ắ naḥ prâ-'ṇá etu parâ-váta ity âhắ, "yur evá prâ-'ṇám âtmán dhatte. 'mṛítam asi prâ-'ṇắya tvé 'ti híraṇyam abhí vỳ anity, amṛítaṃ vaí híraṇyam ắyuḥ prâ-'ṇò, 'mṛítenai 'vắ "yur âtmán dhatte. çatá-mânam bhavati, çatắ-"yuḥ púrushaḥ çaté-'ndriya, ắyushy evé 'ndriyé práti tishṭhaty. apá úpa spṛiçati, bheshajáṃ vắ ắpo, bheshajám evá kurute ‖ 3 ‖ ugrá, ety, ắpas, tríṇi ca ‖ 4 ‖

3, 3, 3, 1-3. — K. 30, 7. — vai — âdhâvâ ity ắ-dhâvâḥ — vṛishṭyắḥ — ahnâḥ — eti | asmin — vṛishṭiḥ | rûpeṇâ

---

4. teshâm brâhmaṇam. [1] °ṃdhe ABCDW.

Digitized by Google

— adā̆bhyam — jâgṛivi — yaḥ | adā̆bhyam — yaḥ | a̱ᴗçum — a̱bhi | vîti | a̱na̱ti̱ — ça̱tâyu̱r iti ça̱ta-â̱yu̱ḥ — ça̱tendriya̱ iti ça̱ta-i̱ndri̱ya̱ḥ.

5. [a] vâyúr asi prâ-'ṇó nā́ma savitúr ā́dhi-patye 'pâ-'nám me dâç. [b] cákshur asi çrótraṃ nā́ma dhâtúr ā́dhi-patya ā́yur me dâ. [c] rûpám asi várṇo nā́ma bṛíhaspáter[1] ā́dhi-patye pra-jā́m me dâ. [d] ṛitám asi satyáṃ nā́mé 'ndrasyā́ ''dhi-patye kshatrám me dâ. [e] bhûtám asi bhávyaṃ nā́ma pitṛiṇā́m ā́dhi-patye 'pā́m óshadhînâṃ[1] gárbhaṃ dhâ. [f] ṛitásya tvâ vỳ-omana. [g] ṛitásya || 1 || tvâ ví-bhûmana. [h] ṛitásya tvâ ví-dharmaṇa. [i] ṛitásya tvâ satyā́ya. [k] 'rtásya tvâ jyótishe. prajā́-patir vi-rā́jam apaçyat, táyâ bhûtáṃ ca bhávyaṃ câ 'sṛijata, tā́m ṛíshi-bhyas tirò 'dadhât, tā́ṃ Jamádagnis[1] tápasâ 'paçyat, táyâ vaí sá pṛíçnîn kā́mân asṛijata, tát pṛíçnînâm priçni-tváṃ. yát pṛíçnayo gṛihyánte pṛíçnîn evá taíḥ kā́mân yájamânó 'va runddhe[2]; vâyúr asi prâ-'ṇáḥ || 2 || nā́mé 'ty âha, prâṇâ-'pânā́v evā́ 'va runddhe[2]. cákshur asi çrótraṃ nā́mé 'ty âhā́, ''yur evā́ 'va runddhe[2]. rûpám asi várṇo nā́mé 'ty âha, pra-jā́m evā́ 'va runddha[2]. ṛitám asi satyáṃ nā́mé 'ty âha, kshatrám evā́ 'va runddhe[2]. bhûtám asi bhávyaṃ nā́mé 'ty âha, paçávo vā́ apā́m óshadhînâṃ[1] gárbhaḥ, paçū́n evá || 3 || áva runddha[2]; etā́vad[1] vaí púrusham parítas[1], tád evā́ 'va runddha[2]. ṛitásya tvâ vỳ-omana íty âhe, 'yáṃ vā́ ṛitásya vỳ-ome, 'mā́m evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ ví-bhûmana íty âhâ, 'ntáriksham[1] vā́ ṛitásya ví-bhûmâ, 'ntáriksham evā́ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ ví-dharmaṇa íty âha, dyaúr vā́ ṛitásya ví-dharma, dívam

---

5. dvâdaçâhasya çeshâḥ pṛiçnigrahâkhyâ unmânaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °ṃdhe (°a) ABCDW.

Digitized by Google

evâ 'bhí jayaty. ṛitásya ‖ 4 ‖ tvâ satyấyé 'ty âha, díço vấ ṛitásya satyấṃ, díça evấ 'bhí jayaty. ṛitásya tvâ jyótisha íty âha, suvar-gó vaí loká ṛitásya jyótiḥ, suvar-gám evá lokám abhí jayaty; etấvanto[1] vaí deva-lokấs, tấn evấ 'bhí jayati. dáça sám padyante, dáçâ-'ksharâ vi-rấḍ, ánnaṃ vi-rấḍ, vi-rấjy evấ 'nnấ-'dye práti tishṭhati ‖ 5 ‖ vyòmana ṛitásya, prâṇáḥ, paçún evá, vídharma dívam evấ 'bhí jayaty ṛitásya, sháṭcatvâriṃçac ca ‖ 5 ‖

dâḥ | rûpam — dâḥ | ṛitam — dâḥ | bhûtam — dhâḥ | ṛitasyâ — vyòmana itì vi-ǫmaṇe — vibhûmana itì vi-bhû-maṇe — vidhàrmaṇa itì vi-dharmaṇe — tiraḥ | adadhât — paritâḥ — vyòmetì vi-ǫma — vibhûmetì vi-bhûma.

6. devấ vaí yád yajnéna nấ 'vấ-'rundhata tát párair ávâ 'rundhata, tát párâṇâm para-tvám. yát páre gṛihyánte yád evá yajnéna nấ 'ṣa-runddhé[1] tásyấ 'va-ruddhyai[2]. yám prathamấṃ gṛihṇấtî 'mám evá téna lokám abhí jayati, yáṃ dvitîyam antárikshaṃ[3] téna, yáṃ tṛitîyam amúm evá téna lokám abhí jayati; yád eté gṛihyánta eshấṃ lokấnâm abhí-jityai ‖ 1 ‖ út-tareshv áhaḥ-sv amúto[3] 'rvấñco[3] gṛihyante; 'bhi-jítyai 'vé 'mấñ lokấn púnar imấṃ lokám praty-ávarohanti[4]. yát pűrveshv áhaḥ-sv itáḥ[3] párâñco[3] gṛihyánte tásmâd itáḥ párâñca imé lokấ, yád út-tareshv áhaḥ-sv amúto 'rvấñco gṛihyánte tásmâd amúto 'rvấñca imé lokấs, tásmâd áyâta-yâmno lokấn manushyâ úpa jî-vanti. brahma-vâdíno vadanti: kásmât satyấd ad-bhyá óshadhayaḥ[3] sám bhavanty[5] óshadhayaḥ ‖ 2 ‖ manushyâ-ṇâm ánnam prajấ-patim pra-jấ ánu prá jâyanta íti; pá-rân ánv íti brûyâd; yád gṛihṇấty: ad-bhyás tvaú

---

6. gavâmayanagatâḥ para-saṃjnakâ atigrâhyaviçeshâḥ. [1] mdhe ABCDW. [2] °rudhyai ABCDW. [3] ohne avagraha. [4] als Compositum! [5] unbetont. [6] s. P. 3, 7.

Digitized by Google

'shadhî-bhyo[6] gṛihṇâmî 'ti tásmâd ad-bhyá óshadhayaḥ sám bhavanti, yád gṛihṇâty: óshadhî-bhyas tvâ pra-jâbhyo gṛihṇâmî 'ti tásmâd óshadhayo manushyânâm ánnaṃ, yád gṛihṇâti: pra-jâbhyas tvâ prajâ--pataye gṛihṇâmî 'ti tásmât prajâ-patim pra-jâ ánu prá jâyante ‖ 3 ‖ abhíjityâ, óshadhayo, 'shṭâcatvâriṃçac ca ‖ 6 ‖

(7, 3, 10, 1. 2). — abhijityety ábhi-jityâ | eva | imân — pratyavârohantîti prati-avârohanti — lokâḥ | yat — anú | prêti | jâyante — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ.

7. prajâ-patir devâ-'surân asṛijata, tád ánu yajnò 'sṛijyata[1] yajnáṃ chándâṃsi; té víshvañco[2] vy akrâmant; só 'surân ánu yajnó 'pâ 'krâmad[1] yajnáṃ chándâṃsi; té devâ amanyantâ: 'mî[3] vâ idám abhûvan yád vayáṃ smá íti; té prajâ-patim úpâ 'dhâvant, sò 'bravît prajâ-patiç: chándasâṃ vîryam â-dâya tád vaḥ prá dâsyâmî 'ti, sá chándasâṃ vîryam ‖ 1 ‖ â-dâya tád ebhyaḥ prâ 'yachat, tád ánu chándâṃsy ápâ 'krâmañ[1] chándâṃsi[4] yajnás; táto devâ ábhavan parâ 'surâ; yá eváṃ chándasâṃ vîryaṃ védâ " çrâvayâ 'stu çraúshaṭ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrâtṛivyo bhavati. brahma-vâdíno vadanti: kásmai kám adhvaryúr â çrâvayatî 'ti, chándasâṃ vîryâyé 'ti brûyâd, etád vaí ‖ 2 ‖ chándasâṃ vîryam â çrâvayâ 'stu çraúshaṭ yája yé yájâmahe vashaṭ-kâró; yá eváṃ véda sá--vîryair evá chándo-bhir arcati yát kíṃ cá 'rcati. yád índro vṛitrám áhann amedhyáṃ tád yád yátîn apâ-'vapad amedhyáṃ tád átha kásmâd aindró yajná â sa-sthâtor íty âhur, índrasya vâ eshâ yajnîyâ tanûr yád yajnás, tâm evá

7. somâṅgatvenâ " çrâvayety-âdayo mantrâ vidhiyante (in 1, 6, 11 ishṭyaṅgatvena). [1] unbetont. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 12. [4] s. P. 5, 24; °nch° AW., °n (mit virâma) ch° B.

Digitized by Google

tád yajanti; yá evaṃ védo 'pai 'naṃ yajnó namati ‖ 3 ‖ chándasâṃ vîryàṃ, vâ, evá tád, ashṭaú ca ‖ 7 ‖

saḥ | asúrân | anv iti — ami iti — asúrâḥ — veda | eti | çrâvaya — yatîn | apâvâpad ity ápa-avâpat — yajnaḥ | eti.

8. [a] [1] âyur-dâ agne havísho jushâṇó ghṛitá-pratîko ghṛitá-yonir edhi | ghṛitám pîtvâ mádhu cáru gávyam pité 'va putrám abhí rakshatâd imám ‖ â vriçcyate vâ etád yájamâno 'gní-bhyâṃ yád enayoḥ çritaṃ-kṛityâ 'thâ 'nyátrâ 'va-bhṛithám avai-'ty; âyur-dâ agne havísho jushâṇá íty ava-bhṛithám avai-'shyán juhuyâd[2], â-hutyai 'vaí 'nau çamayati, nâ "rtim[3] â 'rchati[4] yájamâno. [b] yát kúsîdam[3] ‖ 1 ‖ ápratî-'ttam[5] máyi yéna yamásya balínâ cárâmi | ihaí 'vá sán nir-ávadaye[6] tád etát tád agne anṛiṇó[7] bhavâmi ‖ [c] víçva-lopa viçva-dâvásya tvâ "sáñ juhomy[2] agdhâ-'d éko 'hutâ-'d ékaḥ samasanâ-'d ékaḥ | té naḥ kṛiṇvantu bheshajáṃ sádaḥ sáho váreṇyam ‖ [d] ayáṃ no nábhasâ puráḥ saṃ-sphâno abhí[8] rakshatu | gṛihâṇâṃ ásam-artyai[9] bahávo no gṛihâ asan ‖ [e] sá tváṃ naḥ ‖ 2 ‖ nabhasas pata[10] ûrjaṃ no dhehi bhadráyâ | púnar no nashṭám â kṛidhi púnar no rayím â kṛidhi ‖ [f] déva saṃ-sphâna sahasra-poshásye "çishe, sá no râsvâ 'jyâniṃ[11] râyás póshaṃ[12] su-vîryaṃ saṃ-vatsa-rîṇâṃ svastím[3] ‖ agnír vâvá[3] yamá iyáṃ yamî; kúsî-daṃ[3] vâ etád yamásya yájamâna â datte yád óshadhî-bhir[13] védiṃ stṛiṇâti; yád ánupau-'shya pra-yâyâd grîva-baddhám enam ‖ 3 ‖ amúshmiṅ loké[14] nenîyeran; yát

---

8. avabhṛithâñgahomâdayaḥ (vedidâhaḥ); [a] vor 1, 4, 45, [b-f] dahinter gehörig. [1] so schon I, 3, 14, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [2] s. P. 5, 24; °m j° A. B (das erste Mal), °nj° W. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 10, 9. [5] sic! áprati-ittam! [6] als Compositum. [7] so (°e a°) ABW; s. P. 11, 17. [8] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 16. [9] s. P. 5, 9. (16, 27 schol.). [10] so (°s p°) ABFW; s. P. 8, 27. [11] ájyânim C. D pr. m., ájyânim D sec. m. schol. (akshiṇatvaṃ dâridrâbhâvam). [12] so (°s p°) ABFW, s. P. 8, 29. [13] s. P. 3, 7. [14] °n lo° A. W (neben °ml° und °mnl°) °ml° und °n (mit virâma) l° B.

Digitized by Google

kúsîdam[3] ápratî-"ttam[5] máyî 'ty úpau 'shatî, 'hai 'vá sán yamáṃ kúsîdaṃ[3] nir-avadâyâ 'nṛiṇâḥ suvar-gáṃ lokám eti. yádi miçrám iva cáred añjálinâ sáktûn pra-dâvye juhuyâd; eshá vâ agnír vaiçvânaró[3] yát pra-dâvyaḥ, sá evaí 'naw svadayaty. áhnâṃ vi-dhânyâm ekâ-'shṭa-kâyâm apûpáṃ cátuḥ-çarâvam paktvâ prâtár eténa ka-kshám úpau 'shed; yádi ‖ 4 ‖ dáhati puṇya-sámam bha-vati, yádi ná dáhati pâpa-sámam. eténa ha sma vâ ṛísha-yaḥ purâ vi-jnấnena dîrgha-sattrám[15] úpa yanti. yó vâ upa--drashṭâram upa-çrotâram anu-khyâtâraṃ vidván yájate sám amúshmiṅ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'gnír vâ upa--drashṭâ vâyúr upa-çrotâ "dityò 'nu-khyâtâ; tân yá evâṃ vidván yájate sám amúshmiṅ loká[14] ishṭâ-pûrténa[16] gachate; 'yáṃ no nábhasâ puráḥ ‖ 5 ‖ íty âhâ, 'gnír vaí nábhasâ purò, 'gním evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; sá tvâṃ no nabhasas pata[10] íty âha, vâyúr vaí nábhasas pátir[10], vâyûm evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti; déva saw-sphâné 'ty âhâ, 'saú vâ âdityó devâḥ saw-sphâna, âdityám evá tád âhai: 'tán me gopâyé[3] 'ti ‖ 6 ‖ kúsîdaṃ, tvâṃ na, enam, oshed yádi, purá, âdityám evá tád âhaí 'tán me gopâyé 'ti ‖ 8 ‖

[a] Âr. 2, 5, 1. — Vs. 35, 17. Ç. 13, 8, 4, 9. Kâ. 21, 4, 26. — Ath. 2, 13, 1. Çâṅkh. g. 1, 25. — [b] Âr. 2, 3, 8. Ath. 6, 117, 1. — [d.e.f] Ath. 6, 79, 1-3. — [5] Ait. 7, 24. — pitâ | iva — çritaṃ-kṛityeti çritam-kṛityâ — anyatrâ — avaitîty âva-eti — avaishyann ity âva-eshyan — âhutyety â-hutyâ — ârtim | eti | richati — kusîdam | aprâtîttam ity aprâti-ittam[5] — iha | eva | san | niravâdaya iti niḥ-avâdaye — tvâ | âsan — agdhâd ity âgdha-at | ekâḥ | ahutâd ity âhuta-at — samasanâd iti samasana-at — asâmartyâ ity asâm-ṛityai[9] — nabhasaḥ | pate — ajyânim[11] | râyaḥ | poshâm — oshâ-dhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ — anûpaushyety anûpa-oshya —

8. [15] satram ABCDW. [16] s. P. 3, 6.

Digitized by Google

amushmin — upeti | oshati | iha | eva — prâtaḥ — upeti | oshat — ishṭâpûrtenetî 'shṭa-pûrtenâ[16] — gopâya.

9. [a] etám yúvânam pári vo dadâmi téna krîḍantîç carata priyéṇa | mẫ naḥ çâpta janúshâ su-bhâgâ râyás póshena[1] sám ishẫ madema || [b] námo mahimná utá cákshushe te márutâm pitas tád ahám gṛiṇâmi | ánu manyasva su-yájâ yajâma júshṭam devẫnâm idám astu havyám || [c] devẫnâm eshá upa-nâhá âsîd apẫm gárbha óshadhîshu[2] nyk-aktaḥ | sómasya drapsám avṛiṇîta pûshẫ || 1 || bṛihánn ádrir abhavat tád eshâm || [d] pitẫ vatsẫnâm pátir aghniyẫnâm átho pitẫ mahatẫm gárgaraṇâm | vatsó jarẫyu pratidhúk pîyûsha âmíkshâ[2] mástu ghṛitám asya rétaḥ || [e] tvẫm gẫvo 'vṛiṇata râjyâya tvẫ havanta marútaḥ sv-arkẫḥ | várshman kshatrásya kakúbhi çiçriyâṇás táto na ugró ví bhajâ[3] vásûni || vy-ṛiddhena vẫ eshá paçúnâ yajate yásyai 'tẫni ná kriyánta, eshá ha t' vaí[4] sám-ṛiddhena yajate yásyai 'tẫni kriyánte || 2 || pûshẫ, kriyánta eshò, 'shṭaú ca ||9||

K. 13, 9.10. — [a] Ath. 9, 4, 24. Pâr. 3, 9. Çâṅkh. g. 3, 11. — subhâgâ iti su-bhâgâḥ | râyaḥ — mahimne — eshaḥ | upaṇâha ity ûpa-ṇâhaḥ — garbhâḥ | oshâdhîshu | nyàkta iti ni-aktaḥ — atho iti — pîyûshâḥ | âmiksha̍ — avṛiṇata — svarkâ iti su-arkâḥ — bhaja — vyṛiddheneti vi-ṛiddhena | vai | eshaḥ — tu | vai.

10. [a] sûryo devó divishád-bhyo dhâtẫ kshatrẫya vâyúḥ pra-jẫbhyaḥ | bṛihaspátis[1] tvâ prajẫ-pataye jyótishmatîm[1] juhotu || [b] yásyâs te hárito gárbhó 'tho yónir hiraṇyáyî | áṅgâny áhrutâ yásyai tẫm devaíḥ sám ajîgamam ||

---

9. jîṇavṛishabhâlambhaḥ. [1] so (°s p°) ABFW, s. P. 8, 29. [2] ohne avagraha. [3] so (°ê) ABW, s. P. 3, 8. [4] s. P. 5, 13.

10. pâçukaṃ garbhaprâyaçcittam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

[c] ā́ vartana[2] vartaya ní ni-vartana vartayé 'ndra nar-dabuda[1] | bhûmyā́ç cátasraḥ pra-díças tā́bhir ā́ vartayâ[3] púnaḥ || [d] ví te bhinadmi takarī́ṃ ví yóniṃ ví gavînyàu | ví || 1 || mâtáraṃ ca putráṃ ca ví gárbhaṃ ca jarā́yu ca |[4] [e] bahís te[5] astu[6] bā́l íti |[4] [f] uru-drapsó viçvá-rûpa índuḥ pá-vamâno dhī́ra ânañja gárbham |[4] [g] éka-padî dvi-pádî tri-pádî cátush-padî páñca-padî sháṭ-padî saptá-pady ashṭā́-padî bhú-vanā́ 'nu prathatâ◡ svā́hâ[1] |[4] [h] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imáṃ yajnám mimikshatâm | pipṛitā́ṃ no bharī́ma-bhiḥ || 2 || gavînyàu ví, cátuçcatvâri◡çac ca || 10 ||

3, 4, 1, 1-3. — K. 13, 9. 10. — Vs. 8, 29-32. Ç. 4, 5, 2, 10-18. Kâ. 25, 10, 11-18. — [d.e] Ath. 1, 11, 5. 3, 5. — divishadbhya iti divishat-bhyaḥ — atho iti — hiraṇyayī́ — eti | vartana[2] — nîti | nivartaneti ni-vartana — indrà | nardabuda — eti | vartaya — gavînyaú — bahiḥ | te | astu — dhîráḥ — ca-túshpadîti catúḥ-padî — ashṭâpadîty ashṭâ-padî.

11. [a] idáṃ vâm âsỳe havíḥ priyám indrâ-bṛihaspatî | ukthám mádaç ca çasyate || [b] ayáṃ vâm pári shicyate[1] sóma indrâ-bṛihaspatî | cā́rur mádâya pîtáye || [c] asmé[2] indrâ-bṛi-haspatî rayíṃ dhattaᴗ çata-gvínam | áçvâ-vantaᴗ[3] sahasrí-ṇam || [d] bṛíhaspátir[4] naḥ pári pâtu paççā́d utó 't-tarasmâd ádharâd aghâ-yóḥ[3] | índraḥ purástâd[4] utá madhyató[4] naḥ sákhâ sákhi-bhyo várivaḥ kṛiṇotu[5] || [e] ví te víshvag[4] vā́ta-jûtâso agne[6] bhā́mâsaḥ || 1 || çuce çúcayaç caranti | tuvi-mrakshā́so divyā́ návagvâ[4] vánâ vananti dhṛishatā́ ruján-taḥ || [f] tvā́m agne mā́nushîr îḍaṭe víço hotrâ-vídaṃ vi-viciᴗ ratna-dhā́tamam | gúhâ sántaᴗ su-bhaga viçvá-darçataṃ tu-

---

10. [2] man erwartet: "-vartana. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [4] so (|) ABW. [5] so (°s te°) ABW, s. P. 9, 2. (6, 5.) 15, 5 sch. [6] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 17.

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (sh°) ABW, s. P. 6, 4. [2] s. P. 4, 9. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 2. [4] ohne avagraha. [5] so (°ḥ k°) ABW. [6] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

vishmaṇásaʊ[4] su-yájaṃ ghṛita-çríyam || [g] dhâtā́ dadâtu no rayím ī́çâno jágatas pátiḥ[7] | sá naḥ pûrṇéna vâvanat || [h] dhâtā́ pra-jā́yâ utá râyá îçe dhâté 'dáṃ víçvam bhúvanaṃ jajâna | dhâtā́ putráṃ yájamânâya dā́tâ || 2 || tásmâ u havyáṃ ghṛitá-vad vidhema || [i] dhâtā́ dadâtu no rayím prā́cîṃ[4] jîvā́tum ákshitâm | vayáṃ devásya dhîmahi su-matíʊ satyá-râdhasaḥ || [k] dhâtā́ dadâtu dâçúshe vásûni prajā́-kâmâya mîḍhúshe dur-oṇé[8] | tásmai devā́ amṛítâḥ sáṃ vyayantâṃ víçve devā́so áditiḥ[6] sa-jóshâḥ || [l] ánu no 'dyā́[9] 'nu-matir yajnáṃ devéshu manyatâm | agníç ca havya-vā́hano bhávatâṃ dâçúshe máyaḥ || [m] ánv íd anu-mate tvám || 3 || mányâsai çáṃ ca naḥ kṛidhi | krátve[10] dákshâya no hinu prá ṇa[11] ā́yûʊshi târishaḥ || [n] ánu manyatâm anu-mányamânâ prajā́-vantaʊ rayím ákshîyamâṇam | tásyai vayáʊ héḍasi mā́ 'pi bhûma sā́ no devî su-hávâ çárma yachatu || [o] yásyâm idám pra-díçi yád vi-rócaté 'nu-matim práti bhûshanty âyávaḥ | yásyâ upá-stha urv̀ antárikshaʊ[4] sā́ no devī́ su-hávâ çárma yachatu || 4 || [p] râkā́m aháʊ su-hávâʊ su-shṭutī́ huve çṛiṇótu naḥ su-bhágâ bódhatu tmánâ | sī́vyatv ápaḥ sûcyā́ 'chidyamânayâ dádâtu vîráʊ çatá-dâyam ukthỳam || [q] yā́s te râke su-matáyaḥ su-péçaso yā́bhir dádâsi[12] dâçúshe vásûni | tā́bhir no adyá[6] su-mánâ upā́-"gahi[13] sahasra-posháʊ su-bhage rárâṇâ || [r] sínîvâli[4], [s] yā́ su-pâṇiḥ | [t] kuhū́m aháʊ su-bhágâṃ vidmanā́-'pasam asmín yajné su-hávâṃ johavîmi | sā́ no dadâtu çrávaṇam pitṛī́ṇā́ṃ tásyâs te devi havíshâ vidhema || [u] kuhū́r devā́nâm amṛítasya pátnî havyā́ no asyá[6] havíshaç ciketu | sáṃ dâçúshe

---

11. [7] so ([o]s p[o]) ABW, s. P. 8, 27. 29. [8] mit avagraha! [9] so ([o]o ') ABW, s. P. 12, 7. [10] so (naḥ kṛidhi kr[o]) ABW, s. P. 8, 26. 25. [11] so (ṇa) ABW, s. P. 7, 4. [12] s. P. 16, 18. [13] als Compositum.

Digitized by Google

kirátu[14] bhûri vâmáṁ râyás póshaṃ[7] cikitúshe dadhâtu ‖ 5 ‖
bhâmáso, dâtâ, tvám, antárikshaṁ sâ no devî suhávâ çárma yachatu, çrávaṇaṃ, cáturviṁçatiç ca ‖ 11 ‖

[a-d] 2, 4, 13, 1; [e,f] B. 3, 7, 3, 5 (Ç. 12, 4, 4, 2); [g-u] 3, 4, 9, 1-7. — [a,b,c] R. 4, 49, 1. 2. 4; [d] 10, 42, 11; [e] 6, 6, 3; [f] 5, 8, 3; [g] Ath. 7, 17, 1; [h,i] Çâṅkh. 9, 28, 3. Âçv. 6, 14, 16; [i-n] Ath. 7, 17, 2. 3. 20, 1-3; [o] nur hier; [p,q,r,s] R. 2, 32, 4-7; [t,u] Ath. 7, 47, 1. 2. Çâṅkh. 9, 28, 3. — indrâbṛihaspatî itîndrâ-bṛihaspatî — sicyate | somâḥ — asme iti — çatagvinam iti çata-gvinâm | açvâvantaṃ ity açvâ-vantaṃ — bṛihaspatiḥ — aghâyor ity ágha-yoḥ — purastât — madhyataḥ — divyâḥ | navâgvâḥ | vanâ | vananti — tuvishmaṇasâm — jagâtaḥ — prajâyâ iti pra-jâyâḥ — râyaḥ — tasmai | u — duroṇa iti duḥ-oṇe — preti | naḥ — mâ | apîti — yasyâḥ | upastha ity úpa-sthaḥ | uru — sushṭutîti su-stutî — apâḥ | sûcyâ | achidyamânayâ — upâgahîty úpa-âgâhi — sinîvâli — vidmanâpásam iti vidmana[15]-apasam — havyâ | naḥ — râyaḥ | poshâm.

ágne tejasvin, vâyúr, vásava, etád vâ[16] apâṃ[17], vâyúr asi prâṇó nâma, devâ vaí yád yajnéna[18], prajâpatir devâsurân, âyurdâ, etáṃ yúvânaṁ, súryo devá, idáṃ vâm, ékâdaça ‖ 11 ‖
ágne tejasvin (1, 1), vâyúr asi (5, 1), chándasâṃ viryàm (7, 3), mâtáraṃ ca (10, 2), shâṭtriṁçat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ tṛitîyakâṇḍe
tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. ví vâ etásya yajnâ ṛidhyate yásya havír ati-ricyate[1]; súryo devó divishád-bhya íty âha, bṛihaspátinâ[2] cai 'vâ 'sya prajâ-patinâ ca yajnásya vy-ṛiddham ápi vapati. rákshâṁsi vâ etát paçúṁ sacante yád eka-devatya â-labdho bhúyân bhávati; yásyâs te hárito gárbha íty âha,

---

1. [14] betont ABCD. (Blatt 38 in W, bis III, 4, 1, 3 reichend, ist neu, ohne Accente). [15] vidmanâ D prima manu. [16] etád vaí D. [17] vâyúḥ | (°yúr W) vásavas tvâ | etád (tvaitád W) vâ apâṃ nâmadhéyaṃ BW. [18] vâyúr asi, devâ vaí D.

4, 1-11. kâmyâ naimittikâḥ; **1.** vaçâgarbhasya darçananimittâḥ pûrvoktâ mantrâ vyâkhyâyante. [1] Wurzel betont! [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

deva-traí 'vaí 'nâṃ gamayati rákshasâm ápa-hatyâ. ấ vartana vartayé 'ty âha ‖ 1 ‖ bráhmaṇai 'vaí 'nam ấ vartayati. ví te bhinadmi takarîm íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tád. uru-drapsó viçvá-rûpa índur íty âha, pra-jấ vaí paçáva índuḥ, pra-jáyai 'vaí 'nam paçú-bhiḥ sám ardhayati. dívaṃ vaí yajnásya vỳ-ṛiddhaṃ gachati[3] pṛithivîm áti-riktaṃ, tád yán ná çamáyed ấrtim[2] ấ 'rched[4] yájamâno; mahî dyaúḥ pṛithivî ca na íti ‖ 2 ‖ âha, dyấvâ-pṛithivîbhyâm evá yajnásya vỳ-ṛiddhaṃ cấ 'ti-riktaṃ ca çamayati nấ "rtim ấ 'rchati yájamâno. bhásmanâ 'bhí sám ûhati svagấ-kṛityâ, átho anáyor vấ eshá gárbho 'náyor evaí 'naṃ dadhâti. yád ava-dyéd áti tád recayen, yán nấ 'va-dyét paçór ấ-labdhasya nấ 'va dyet; purástân[2] vaí nấbhyâ anyád ava-dyéd upárishṭâd[2] anyát, purástâd vaí nấbhyai ‖ 3 ‖ prấ-'ṇa upárishṭâd apâ-'nó, yấvân[2] evá paçús tásyấ 'va dyati. víshṇave çipi-vishṭấya juhoti; yád vaí yajnásyâ 'ti-ríçyate[1] yáḥ paçór bhûmấ yấ púshṭis tád víshṇuḥ çipi-vishṭó, 'ti-rikta evấ 'ti-riktaṃ dadhâty áti-riktasya çấntyâ. ashṭấ-prûḍ ḍhíraṇyaṃ[5] dákshiṇâ, 'shṭấ-padî hỳ eshấ, "tmấ navamáḥ, paçór ấptyâ | antara-koçá ushṇíshenấ "-vishṭitam bhavaty, evám iva hí paçúr úlbam iva cármе 'va mâṁsám ivấ 'sthî 'va, yấvân evá paçús tám âptvấ 'va runddhe[6]. yásyai 'shấ yajné prấyaçcittiḥ[2] kriyáta ishṭvấ vásîyân bhavati ‖ 4 ‖ vartayé 'ty âha, na íti, vaí nấbhyâ, úlbam ivaí, 'kaviçcatiç ca ‖] ‖

3, 3, 10, 1-2. — K. 13, 10. — Ç. 4, 5, 2, 10-18. — yajnaḥ — divishadbhya itî divishat-bhyaḥ — vyṛiddhaṃ iti vi-ṛiddhaṃ — ekadevatyâ ity éka-devatyâḥ — garbhâḥ — eti | vartana | vartaya — prajeti pra-jâ — gachati — yat |

1. [3] unbetont. [4] zu ấ 'rch° s P. 10, 9. [5] °ḍh ḍh° ABW, s. Whitney zu P. 11, 5 p. 290; °ṭ ṭh° F. [6] °mdhe ABCDFW.

Digitized by Google

na — ârtim | eti | ṛichet — na | ârtim | eti | ṛichati — abhi | sam iti — svagâkṛityâ iti svagâ-kṛityai | atho iti — vai | eshaḥ — recayet | yat — purastât | nâbhyâḥ — upa-rishtât — prâṇa iti pra-ânaḥ — atiriktaṃ ity ati-riktam — ashṭâ-prûḍ ity ashṭâ-prûṭ | hiraṇyam — ashṭâpadîty ashṭâ-padî — âptyai | antarakoça ity antara-koçe — âvishṭitam ity â-vi-shṭitam — carmâ | iva — asthi | iva — âptvâ | aveti — prâyaçcittiḥ | kriyate.

2. [a]1 ā vâyo bhûsha çuci-pâ úpa naḥ sahásraṃ te ni-yúto viçva-vâra | úpo te ándho[2] mádyam ayâmi yásya deva dadhishé pûrva-péyam ‖ [b] ā-kûtyai tvâ kâmâya tvâ sam-ṛidhe tvâ; kikkiṭâ te mánaḥ prajâ-pataye svâhâ[3], kikkiṭâ te prâ-'ṇâṃ vâyáve svâhâ, kikkiṭâ te cákshuḥ sûryâya svâhâ, kikkiṭâ te çrótraṃ dyâvâ-pṛithivîbhyâṃ svâhâ, kikkiṭâ te vâcaṃ sárasvatyai[3] svâhâ ‖ 1 ‖ [c] tvâṃ turîyâ vaçínî vaçâ 'si sakṛíd[3] yát tvâ[4] mánasâ gárbha ā 'çayat[5] | vaçâ tvâṃ vaçínî gacha devânt satyâḥ santu yá-jamânasya kâmâḥ ‖ [d] ajâ 'si rayi-shṭhâ, pṛithivyâṃ sîdo, "rdhvâ 'ntárikshaṃ[3] úpa tishṭhasva diví te bṛihád bhâḥ | [e] tántuṃ tanván rájaso bhânúm ánv ihi jyótishmataḥ[3] pathó raksha dhiyâ kṛitân | [f] anulbaṇâṃ vayata jóguvâm ápo Mánur bhava janáyâ[6] daívyaṃ jánam ‖ [g] mánaso havír asi prajâ-pater várṇo, gâtrâṇâṃ te gâtra-bhâjo bhû-yâsma ‖ 2 ‖ sárasvatyai svâhâ, mánus, tráyodaça ca ‖ 2 ‖

3, 4, 3, 1-8. — K. 13, 11. 12. — eti | vâyo iti — çucipâ iti çuci-pâḥ — upo iti[7] — vaçâ | asi — garbhâḥ | eti | açâyat[5] — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — ûrdhvâ — janayâ.

3. imé[1] vai sahâ "stâṃ, té[2] vâyúr vy avât, té[2] gar-

2. bhûtyâdikâmasya vaçâlambhârthamantrâḥ. [1] so schon I, 4, 4, 1. [2] so (°e a°) ABW, s. P. 11, 10. [3] ohne avagraha. [4] yátvâ AW. [5] nicht komponirt mit â! [6] so (°â) ABW, s. P. 3, 12. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468.

3. tadvidhiḥ. [1] s. P. 4, 52. [2] s. P. 4, 42.

Digitized by Google

bham adadhâtâṃ, táu sómaḥ prẫ 'janayad[3] agnír agrasata; sá etám prajẫ-patir âgneyám ashṭẫ-kapâlam apaçyat, táṃ nír avapat, ténai 'vaí 'nâm agnér ádhi nír akrîṇât. tásmâd ápy anya-devatyâm â-lábhamâna âgneyám ashṭẫ-kapâlam purástân[4] nír vaped, agnér evaí 'nâm ádhi nish-krîyẫ " labhate. yát ‖ 1 ‖ vâyúr vy-ávât tásmâd vâyavyâ, yád imé[5] gárbham ádadhâtâṃ tásmâd dyâvâ-pṛithivyâ, yát sómaḥ prẫ 'janayad[6] agnír ágrasata tásmâd agnî-shomîyâ, yád anáyor vi-yatyór vẫ ávadat tásmât sârasvatî[4], yát prajẫ-patir agnér ádhi nir-ákrîṇât tásmât prâjâ-patyâ, sấ vấ eshấ sarva-devatyâ yád ajấ vaçấ. vâyavyâm ấ labheta bhûti-kâmo, vâyúr vaí kshépishṭhâ devátâ[4], vâyúm evá svéna ‖ 2 ‖ bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, sá evaí 'nam bhûtiṃ gamayati. dyâvâ-pṛithivyâm ấ labheta kṛishấmâṇaḥ pratishṭhấ-kâmo, divá evấ 'smai parjányo varshati vy asyấm óshadhayo[4] rohanti sám-ardhukam asya sasyám bhavaty. agnî-shomîyâm ấ labheta yáḥ kâmáyetấ: 'nna-vân annâ-'dáḥ syâm íty, agnínai 'vấ 'nnam áva runddhe[3 u. 7] sómenâ 'nnấ-'dyam, ánna-vân evấ 'nnâ-'dó bhavati. sârasvatîm[4] ấ labheta yáḥ ‖ 3 ‖ îçvaró vâcó vá-ditoḥ sán vấcaṃ ná váded, vấg vaí sárasvatî[4], sárasvatîm evá svéna bhâga-dhéyenó 'pa dhâvati, saí vấ 'smin vấcaṃ dadhâti. prâjâ-patyấm ấ labheta yáḥ kâmáyetấ: 'nabhi-jitam abhí jayeyam íti, prajấ-patiḥ sárvâ devátâ[4] devátâbhir evấ 'nabhi-jitam abhí jayati. vâyavyayo 'pấ-"karoti[8], vâyór evaí 'nâm ava-rúdhyấ " labhata. ấ-kûtyai tvâ kấmâya tvâ ‖ 4 ‖ íty âha, yathâ-yajúr evaí 'tát. kikkiṭâ-kấraṃ juhoti, kikkiṭâ-kârêṇa vaí grâmyấḥ paçávo

3. [3] unbetont. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 24. [6] nicht componirt (mit pra)! [7] °mdhe ABCDFW. [8] als Compositum.

Digitized by Google

ramante[8] prâ "ranyâḥ patanti; yát kikkiṭâ-kâraṃ juhóti grâmyâṇâm paçûnâṃ dhṛityai. páry-agnau kriyámâṇe juhoti, jîvantîm evaí 'nâṁ suvar-gáṃ lokám gamayati; tvám turîyâ vaçínî vaçâ 'sî 'ty âha, deva-traí 'vaí 'nâṃ gamayati. satyâḥ santu yájamânasya kâmâ íty âhai, 'shá vaí kâmaḥ ‖ 5 ‖ yájamânasya yád ánârta ud-ṛícaṃ gáchati, tásmâd evám âhâ. 'jâ 'si rayi-shṭhé 'ty âhai, 'shṁ evaí 'nâṃ lokéshu práti shṭhâpayati[9]. diví te bṛihád bhâ íty âha, suvar-gá evâ 'smai loké jyótir dadhâti. tántuṃ tanván rájaso bhánúm ánv ihî 'ty âhe, 'mân evâ 'smai lokâñ[10] jyótishmataḥ[4] karoty. anulbaṇáṃ vayata jóguvâm ápa íti ‖ 6 ‖ âha, yád evá yajná ulbáṇaṃ kriyáte tásyai 'vaí 'shâ çântir. Mánur bhava janáyâ[11] daívyaṃ jánam íty âha, Mânavyo vaí pra-jâs tâ evâ "dyâḥ kurute. mánaso havír asî 'ty âha, svagâ-kṛityai. gâtrâṇâṃ te gâtra-bhâjo bhûyâsmé 'ty âhâ, "-çísham evaí 'tâm â çâste. tásyai vâ etásyâ ékam evâ 'deva-yajanaṃ yád â-labdhâyâm abhráḥ ‖ 7 ‖ bhávati; yád â-labdhâyâm abhráḥ syâd ap-sú vâ pra-veçáyet sárvâṃ vâ prâ 'çnîyâd; yád ap-sú pra-veçáyed yajna-veçasâṃ kuryât, sárvâm evá prâ 'çnîyâd indriyám evâ "tmán dhatte. sâ vâ eshâ tráyâṇâm evâ 'va-ruddhâ saṃvatsara-sádaḥ sahasra-yâjino gṛiha-medhínas, tá evaí 'táyâ yajeran, téshâm evaí 'shâ "ptâ ‖ 8 ‖ yát, svéna, sârasvatîm á labheta yáḥ, kâmáya tvâ, kâmó, 'pa íty, abhró, dvícatvâriṃçac ca ‖ 3 ‖

3, 4, 2, 1-2. — K. 13, 11. 12. — ime iti — âstâm | te iti — avât | te iti — preti | ajanayat — ashṭâkapâlam ity ashṭâ-kapâlam — adhi | nir iti — apîti — âlabhâmâna ity

---

3. [8] so (sh") ABFW, s. P. 6, 4. [9] °n A, °n (mit virâma) B, °m W, s. P. 5, 24. [10] so (°â) ABW, s. P. 3, 12.

Digitized by Google

ā-labhāmānaḥ — adhîti | niṣhkrîyeti niḥ-krîyà | eti — ime iti — preti | ajānayat[6] — agniṣhomîyety āgnî-somîyā — adhîti | nirakrīṇād iti niḥ-akrīṇāt — divaḥ | eva | asmai — vîti | asyâm — annāda ity ānna-adaḥ — annādyam ity ānna-adyàm — sarvāḥ | devatāḥ — upākarotîty úpa-âkàroti — eti | labhate — ramante | preti | âraṇyāḥ — vaçâ | asi | iti — devatreti deva-trâ | eva — anārtaḥ — ajâ | asi | rayishṭheti rayi-sthâ — eshu — sthâpayati — suvarga iti suvaḥ-ge — apāḥ — yajne — jānayà — eva | âdyāḥ — vai | etasyāḥ — eva | adèvayajanam ity adèva-yajanam — preti | açnîyât | indriyam — te | eva | etayā — âptâ.

4. [a] cittâm ca cittiç cā "-kûtam cā "-kûtiç ca vi-jnâtam ca vi-jnānam ca mánaç ca çákvarîç ca dárçaç ca pûrṇá-mâsaç ca bṛihác ca rathaṃ-taráṃ ca. [b] prajā-patir jáyân índrâya vríshṇe prā 'yachad ugráḥ pritanājyeshu[1],[2] tásmai víçaḥ sám anamanta sárvāḥ, sá ugráḥ sá hí hávyo babhūva.[2] devâ-'surāḥ sáṃ-yattâ âsant, sá índraḥ prajā-patim úpâ 'dhâvat, tásmâ etāñ jáyân[3 u. 4] prā 'yachat, tān ajuhot; táto vai devā ásurân ajayan; yád ájayan táj jáyânâm jaya-tvám. spárdhamānenai 'té hotavyâ, jáyaty evá tām pritanâm ‖ 1 ‖ úpa, páñcaviçatiç ca ‖ 4 ‖

3, 4, 6, 1. 2. — Pâr. 1, 5. — pritanâjyèshu — hotavyāḥ.

5. [a] agnír bhûtānâm ádhi-patiḥ sá mâ 'vatv, índro jyeshṭhānāṃ, yamáḥ pṛithivyā, vâyúr antárikshasya[1], sūryo diváç, candramâ[1] nákshatrāṇâm, bṛihaspátir[1] bráhmaṇo, mitráḥ satyānāṃ, váruṇo 'pām, samudráḥ[1] srotyānâm, ánnasya sám-râjyânâm ádhi-pati tán mâ 'vatu, sóma óshadhînām[1], savitā pra-savānām, rudráḥ paçûnāṃ, tváshṭā rû-

4. jayâkhyamantrataddhomâḥ. [1] ohne avagraha. [2] | fehlt ABW. [3] °n AW, s. P. 5, 24. [4] s. Pāṇ. 6, 1, 202.

5. abhyâtânāḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

pấṇâṃ, víshṇuḥ párvatânâm, marúto gaṇấnâm ádhi-patayas té mâ 'vantu. [b] pítaraḥ pitâmahâḥ[1] pare 'vare tátâs tatâmahâ[1] ihá mâ 'vata | [c] asmín bráhmann asmín kshatrè 'syấm â-çishy asyấm puro-dhấyâm asmín kármann asyấṃ devá-hûtyâm ‖ 1 ‖ avare, saptádaça ca ‖ 5 ‖

3, 4, 6, 1-2. — Pâr. 1, 5. — Çâṅkh. çr. 4, 10, 1. 3. — saḥ | mâ | avatu — pṛithivyâḥ — candramâḥ — pitâmahâḥ | pare | avare | tatâḥ | tatâmahâḥ — mâ | avata — kshatre | asyâm.

6. devấ vaí yád yajné 'kurvata tád ásurâ akurvata; té devấ etấn abhy-âtânấn apaçyan, tấn abhy-ấtanvata[1] yád devấnâṃ kármâ "sîd ấrdhyata tád, yád ásurâṇâṃ ná tád ârdhyata. yéna kármaṇé "rtset tátra hotavyâ, ṛidhnóty evá téna kármaṇâ. yád víçve devấḥ sam-ábharan tásmâd abhy-âtânấ vaiçva-devấ, yát prajấ-patir jáyân prấ 'yachat[2] tásmâj jáyâḥ prâjâ-patyấḥ ‖ 1 ‖ yád râshṭrabhṛíd--bhî râshṭrám ấ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛítâ râshṭrabhṛit-tvấṃ[3]. té devấ abhy-âtânaír ásurân abhy-ấtanvata[1.4] jáyair ajayan râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ấ 'dadata; yád devấ abhy-âtânaír ásurân abhy-ấtanvata[1.5] tád abhy-âtânấnâm abhyâtâna-tvấṃ, yáj jáyair ájayan táj jáyânâṃ jaya-tvấṃ, yád râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ấ 'dadata[2] tád râshṭra-bhṛítâ râshṭrabhṛit-tvấṃ[3]; táto devấ ábhavan párấ 'surâ. yó bhrấtṛivya-vânt syất sá etấñ juhuyâd, abhy-âtânaír evá bhrấtṛivyân abhy-ấtanute[1.6] jáyair jayati râshṭrabhṛíd-bhî râshṭrám ấ datte, bhávaty âtmánâ párâ 'sya bhrấtṛivyo bhavati ‖ 2 ‖ prâjâpatyâḥ, sò, 'shṭấdaça ca ‖ 6 ‖

---

6. taddhomavidhiḥ (jayai râshṭrabhṛidbhiḥ). [1] als Compositum. [2] nicht componirt (mit pra, resp. â)! [3] [c]bhṛitvấm DW. [4] das Verbum vermuthlich unbetont, s. not. [6]. [5] hier aber ist wohl das Verbum (át[6]), nicht die Praepos. â, betont. [6] unbetont (das Verbum nämlich)!

Digitized by Google

3, 4, 4, 1. 5, 1. 7, 1-3. 8, 1-7. — de̱vâḥ — akúrvata — a̱bhyâtánva̱tety ábhi-âtánvata — karmá | âsī́t | ârdhyáta — îrtsét — ho̱ta̱vyā́ḥ — a̱bhyâ̱tâ̱nâ ity ábhi-â̱tâ̱nâḥ | vai̱çva̱-de̱vâ iti vaiçva-de̱vâḥ — preti | ayáchat[2] — râ̱shṭra̱bhṛidbhi̱r iti râshṭra̱bhṛit-bhi̱ḥ — eti | adádata[2] — a̱bhyâtánva̱tety abhi-âtánvata[4] — eti | a̱da̱da̱ta̱ — abhyâtánva̱tety ábhi-âtánvata[5] — eti | adádata[2] — pareti | asúrâḥ — a̱bhyâtánuta̱ ity ábhi-âtánute.

7. [a] ṛitâshā́ḍ[1] ṛitá-dhâmâ 'gnir gandharvás, tásyaú 'shadhayo[1] 'psarása[1] ū́rjo nā́ma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tā́ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svā́hâ[1] tā́bhyaḥ svā́hâ. [b] sa◡-hitó viçvá-sâmâ sū́ryo gandharvás, tásya márîcayo 'psarása â-yúvaḥ. [c] su-shumnáḥ[2] sū́rya-raçmiç candrámâ[1] gandharvás, tásya nákshatrâṇy apsaráso bekúrayo. [d] bhujyúḥ su-parṇó yajnó gandharvás, tásya dákshiṇâ apsarása stavā́ḥ. [e] prajā́-patir viçvá-karmâ mánaḥ || 1 || gandharvás, tásya 'rk-sâmā́ny apsaráso váhnaya. [f] ishiró viçvá-vyacâ vā́to gandharvás, tásyā́ ''po 'psaráso mudā́. [g] bhúvanasya pate yásya ta upári gṛihā́ ihá ca | sá[3] no râsvā́ 'jyâni◡ râyás pósha◡[4] su-vī́rya◡ saṃ-vatsarī́ṇâ◡ svastím[1] || [h] parameshṭhy[1] ádhi-patir mṛityúr gandharvás, tásya víçvam apsaráso bhúvaḥ. [i] su-kshitíḥ sú-bhûtir bhadra-kṛít súvar-vân parjányo gandharvás, tásya vi-dyúto 'psaráso rúco. [k] dûré-hetir amṛiḍayáḥ || 2 || mṛityúr gandharvás, tásya pra-jā́ apsaráso bhîrúvaç. [l] cā́ruḥ kṛipaṇa-kâçī́ kā́mo gandharvás, tásyâ ''-dháyo 'psarásaḥ çocáyantîr nā́ma; sá idám bráhma kshatrám pâtu, tā́ idám bráhma kshatrám pântu, tásmai svā́hâ tā́bhyaḥ svā́hâ.

---

7. râshṭrabhṛinmantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °mnaḥ ABFW, und in CD vor wie nach iti; s. P. 13, 15. (Nir. 2, 6.) [3] so schon III, 3, 8, 3. [4] so (°s p°) ABW; s. P. 8, 29.

Digitized by Google

[m] sá no bhuvanasya pate yásya ta upári gribá ihá ca | urú bráhmaṇe 'smai kshatráya máhi çárma yacha ‖ 3 ‖ máno, 'mṛiḍayáḥ, sháṭcatvário̱çac ca ‖ 7 ‖

3, 4, 8, 1-7. 5, 4, 9, 3. 7, 4, 4. — K. 18, 14. 21, 12. (37, 10-12). Vs. 18, 38-44. Ç. 9, 4, 1, 1-12. Kâ. 18, 5, 16. 17. — ṛitâshâṭ — oshâdhayaḥ | apsarasâḥ — sushumna iti su-sumnaḥ — tasyâ | ṛiksâmânîty ṛik-sâmâni — viçvavyâcâ iti viçva-vyacâḥ — mudâḥ — te — ajyânim[5] | râyaḥ | poshâm — parameshṭhî — suvârvân iti suvâḥ-vân — âdhaya ity â-dhayâḥ.

8. râshṭrá-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛito, râshṭrénai 'vâ 'smai râshṭrám áva runddhe[1], râshṭrám evá bhavaty. âtmáne hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛito râshṭrám pra-jâ râshṭrám paçávo râshṭráṃ yác chréshṭho bhávati, râshṭrénai 'vá râshṭrám áva runddhe[1] vásishṭhaḥ samânânâm[2] bhavati. grâma-kâmâya hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛito râshṭráo sa-jâtâ, râshṭrénai 'vâ 'smai râshṭráo sa-jâtân áva runddhe[1], grâmî ‖ 1 ‖ evá bhavaty. adhi-dévane juhoty, adhi-dévana evâ 'smai sa-jâtân áva runddhe[1], tá enam áva-ruddhâ úpa tishṭhante. ratha-mukhá ójas-kâmasya hotavyâ, ójo vai râshṭra-bhṛita ójo rátha, ójasai 'vâ 'smâ ójó 'va runddha[1] ojasvî[2] evá bhavati. yó râshṭrâd ápa-bhûtaḥ syât tásmai hotavyâ; yâvanto[2] 'sya ráthâḥ syús tân brûyâd: yuñgdhvám[3] íti râshṭrám evâ 'smai yunakti ‖ 2 ‖ â-hutayo vâ etásyâ 'kḷiptâ yásya râshṭráṃ ná kálpate, sva-rathásya dákshiṇaṃ cakrám pra-vṛihya nâḍîm abhí juhuyâd, â-hutîr evâ 'sya kalpayati, tâ asya kálpamânâ râshṭrám ánu kalpate. saṃ-grâmé sáṃ-yatte hotavyâ, râshṭráṃ vai râshṭra-bhṛito, râ-

7. [5] âjyânim C prima.

8. teshâṃ kâmyâḥ prayogâḥ. [1] °ṃdhe ABCDFW. [2] ohne avagraha. [3] yuñdh° ABCDW.

shṭré khálu vấ eté vy-ấyachante[4] yé saṃ-grâmấu saṃ-yánti, yásya pűrvasya júhvati sá evá bhavati jáyati táṃ saṃ-grâmám. mândhuká[5] idhmáḥ ‖ 3 ‖ bhavaty, áṅgârâ evá prati-véshṭamânâ amítrâṇâm asya sénâm práti veshṭayanti. yá un-mấdyet tásmai hotavỳâ, gandharvâ-'psaráso vấ etám ún mâdayanti yá un-mấdyaty, eté khálu vai gandharvâ-'psaráso yád râshṭra-bhṛítas; tásmai svấhâ[2] tấbhyaḥ svấhé 'ti juhoti, ténai 'vaí 'nâñ chamayati[6].

naíyagrodha[2 u. 7] aúdumbara[2] ấçvatthaḥ[2] plấksha íti 'dhmó bhavaty, eté vai gandharvâ-'psarásâṃ gṛihấḥ, svá evaí 'nân ‖ 4 ‖ â-yátane çamayaty. abhi-cáratâ prati-lomấu hotavỳâḥ, prâ-'ṇấn evấ 'sya pratĭcaḥ práti yanti, táṃ táto yéna kéna ca stṛiṇute. svá-kṛita íriṇe juhoti pra-daré vai, 'tád vấ asyaí nírṛiti-gṛihîtaṃ, nírṛiti-gṛihîta evaí 'naṃ nír-ṛityâ grâhayati; yád vâcáḥ krûrấṃ téna váshaṭ karoti, vâcá evaí 'naṃ krûréṇa prá vṛiçcati, tâjág ấrtim[2] ấ 'rchati[8].

yásya kâmáyetâ: 'nnấ-'dyam ‖ 5 ‖ ấ dadîyé 'ti tásya sabhấyâm ut-tânó ni-pádya bhúvanasya pata íti tṛiṇâni sáṃ gṛihṇîyât, prajấ-patir vaí bhúvanasya pátiḥ, prajấ-patinai 'vấ 'syâ 'nnấ-'dyam ấ datta; idám ahám amúshyâ "mushyâyaṇásyâ 'nnấ-'dyaṃ harâmĭ" 'ty âhâ, 'nnấ-'dyam evấ 'sya harati; shaḍ-bhír harati, sháḍ vấ ṛitávaḥ, prajấ-patinai 'vấ 'syâ 'nnấ-'dyam â-dấya 'rtávo 'smâ ánu prá yachanti ‖ 6 ‖ yó jyeshṭhá-bandhur ápa-bhûtaḥ syất táṃ sthále 'va-sấyya brahmau-'danáṃ cátuḥ-çarâvam paktvấ tásmai hotavỳâ, várshma vaí râshṭra-bhṛíto, várshma sthálaṃ, várshmaṇai 'vaí 'naṃ várshma samânấnâṃ[2] gamayati; cátuḥ-çarâvo bhavati, dikshv évá práti

---

8. [4] als Compositum. [5] so ABCDFW, mâdhuka Pet. W. [6] °nch° AW, °m ç° B. [7] ? so ABF, náyya° CD, naíyya° W. [8] s. P. 10, 9.

Digitized by Google

tishṭhati; kshîré bhavati, rúcam evấ 'smin dadhâty; úd dharati çrita-tvấya; sarpíshvân[2] bhavati medhya-tvấya; cátvâra ârsheyấḥ prấ 'çnanti, diçấm evá jyótishi juhoti ‖ 7 ‖ grâmî, yunakti, 'dhmấḥ, svá evaí 'nân, annấdyam, yachanty, ékân ná pañcâçác ca ‖ 8 ‖

3, 4, 7, 1-3. — hotavyấḥ — prajeti pra-jâ — grâmî — adhidevâna ity ádhi-devâne | eva — te | enam — rathamukha itî ratha-mukhe | ojàskàmasyety ojàḥ-kâmasya — rathâḥ | ojàsâ — ojasvî | eva — akḷiptâḥ — kalpàmânâḥ — vyâyachanta iti vi-âyachante — mândhukaḥ — nayyàgrodhaḥ[7] | audúmbaraḥ | âçvatthaḥ | plâkshàḥ — sve | eva — svakṛita iti sva-kṛite — nirṛitigṛihîta iti nirṛiti-gṛihîte — nirṛityeti niḥ-ṛityâ — vâcaḥ | eva — ârtim | eti | ṛichati — annâdyam ity ànna-adyàm — eti | datte — ṛitavàḥ | asmai | anú | preti — sthalé | avasâyyety àva-sâyyà — ud iti | harati — sarpishvân.

9. dévikà nír vapet prajấ-kâmaç, chándâꝛsi vaí dévikâç, chándâꝛsî 'va khálu vaí pra-jấç, chándo-bhir evấ 'smai pra-jấḥ prá janayati. prathamấm dhâtấram karoti, mithunî evá[1] téna karoty, ánv evấ 'smâ ánu-matir manyate râté râkấ prá sinîvâlî[2] janayati pra-jấsv evá prá-jâtâsu kuhvà vấcam dadhâty. etấ evá nír vapet paçú-kâmaç, chándâꝛsi vaí dévikâç, chándâꝛsi ‖ 1 ‖ iva khálu vaí paçávaç, chándo-bhir evấ 'smai paçún prá janayati; prathamấm dhâtấram karoti, praí 'vá téna vâpayaty, ánv evấ 'smâ ánu-matir manyate râté râkấ prá sinîvâlî janayati paçún evá prá-jâtân kuhvà práti shṭhâpayaty[3].

etấ evá nír vaped grấma-kâmaç, chándâꝛsi vaí dévikâç, chándâꝛsî 'va khálu vaí grấmaç, chándo-bhir evấ 'smai

---

9. devikàhavíṁshi. [1] ohne saṃdhi in ABW, s. P. 10, 18 (4, 53). [2] ohne avagraha. [3] so (shṭh°) ABFW, s. P. 6, 4.

grắmam ‖ 2 ‖ áva runddhe[4]; madhyató[2] dhâtắraṃ karoti, madhyatá evaí 'naṃ grắmasya dadhâty. etắ evá nír vapej jyóg-âmayâvî, chándâṁsi vaí dévikâç, chándâṁsi khálu vắ etám abhí manyante yásya jyóg âmáyati, chándo--bhir evaí 'nam agadáṃ karoti; madhyató dhâtắraṃ karoti, madhyató vắ etásyắ 'kḷiptaṃ yásya jyóg âmáyati, madhyatá evắ 'sya téna kalpayaty. etắ evá níḥ ‖ 3 ‖ vaped yáṃ yajnó nó 'pa-námec, chándâṁsi vaí dévikâç, chándâṁsi khálu vắ etáṃ nó 'pa namanti yáṃ yajnó nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtắraṃ karoti, mukhatá[2] evắ 'smai chándâṁsi dadhâty, úpai 'naṃ yajnó namaty. etắ evá nír vaped îjânáç, chándâṁsi vaí dévikâ, yâtá-yâmânî 'va khálu vắ etásya chándâṁsi yá îjâná; ut-tamáṃ dhâtắraṃ karoti ‖ 4 ‖ upárishṭâd[2] evắ 'smai chándâṁsy áyâta-yâmâny áva runddha[4], úpai 'nam út-taro yajnó namaty. etắ evá nír vaped yáṁ medhắ nó 'pa-námec, chándâṁsi vaí dévikâç, chándâṁsi khálu vắ etáṃ nó 'pa namantí yáṁ medhắ nó 'pa-námati; prathamáṃ dhâtắraṃ karoti, mukhatá evắ 'smai chándâṁsi dadhâty, úpai 'nam medhắ namaty. etắ evá nír vapet ‖ 5 ‖ rúk-kâmaç, chándâṁsi vaí dévikâç, chándâṁsî 'va khálu vaí rúk, chándo-bhir evắ 'smin rúcaṃ dadhâti; kshîré bhavanti, rúcam evắ 'smin dadhati; madhyató dhâtắraṃ karoti, madhyatá evaí 'naṁ rucó dadhâti. gâyatrî vắ ánu-matis trishṭúg[2] râkắ jágatî sinîvâlî[2] anu--shṭúp kuhûr dhâtắ vashaṭ-kâráḥ. pûrva-pakshó râkắ 'para-pakshâḥ kuhûr amâ-vâsyâ sinîvâlî[1] paurṇa-mâsy ánu-matiç candrámâ[2] dhâtắ. 'shṭaú ‖ 6 ‖ vásavo 'shṭắ-'ksharâ gâyatry, ékâdaça[2] rudrắ ékâdaçâ-'ksharâ trishṭúb[2], dvắdaçâ[2] "dityắ dvắdaçâ-ksharâ jágatî, prajắ-

9. [4] °ṃdhe ABCDFW.

Digitized by Google

-patir anu-shṭúb, dhâtâ vashaṭ-kârá. etád vai dévikâḥ sárvâṇi ca chándâꣳsi sárvâç ca devátâ vashaṭ-kârás; tâ yát sabhá sárvâ nir-váped îçvarâ enam pra-dáho; dvé[5] prathamé[6] nir-úpya dhâtús tṛtîyaṃ nír vapet tátho[7] evó 't-tare[8] nír vapet; táthai 'naṃ ná prá dahanty, átho[7] yá-smai kâmâya nir-upyánte tám evâ "bhir úpâ "pnoti ‖ 7 ‖ paçúkâmaç chándâꣳsi vai dévikâç chándâꣳsi, grâmaṃ, kalpayaty etâ evá nír, uttamáṃ dhâtâraṃ karoti, medhâ namaty etâ evá nír vaped, ashṭaú, dahanti, náva ca ‖ 9 ‖

K. 12, 8. — Ç. 9, 5, 1, 34-39. Kâ. 18, 6, 20. 21. — Çâṅkh. Br. (3, 1). 19, 7. çr. 9, 28, 1. — Ait. 3, 47. (7, 11). Âçval. 6, 14. — (Kauç. 1:) — devikâḥ — mithunî | eva — sthâpayati — yaḥ | îjânaḥ — trishṭuk | râkâ — anushṭub ity ánu-stup — candramâḥ — trishtup — anushṭub ity ánu-stup — devatâḥ — sarvâḥ — îçvarâḥ — dve iti | prathame iti — tatho iti — uttâre ity ut-tare — atho iti.

10. [a] vâstosh pate[1] práti jânîhy asmâṅt sv-âveçó anamîvó[2] bhavâ[3] naḥ | yát tvé "mahe[4] práti tán no jushasva çáṃ na edhi dvi-páde çáṃ cátush-pade ‖ [b] vâstosh pate[1] çagmáyâ sam-sádâ te sakshîmâhi raṇváyâ gâtu-mátyâ | ávaḥ kshéma utá yóge váraṃ no yûyám pâta svastí-bhiḥ sádâ naḥ ‖ yát sâyám-prâtar agni-hotráṃ juhóty âhutî--'shṭakâ evá tâ úpa dhatte ‖ 1 ‖ yájamâno, 'ho-râtrâṇi vâ etásyai 'shṭakâ yá âhitâ-'gnir, yát sâyám-prâtar juhóty aho-râtrâṇy evâ "ptvé 'shṭakâḥ kṛitvó 'pa dhatte. dáça samânátra[5] juhoti, dáçâ-'kshará vi-râḍ, vi-râjam evâ "ptvé 'shṭakâṃ kṛitvó 'pa dhatté, 'tho vi-râjy evá yajnám âpnoti,

---

9. [3] s. P. 4, 49. [6] s. P. 1, 50. [7] s. Whitney zu P. 4, 7 p. 104. 468. [8] s. P. 4, 11.

10. prayâṇaṃ karishyato 'gnihotriṇo 'gnisamâropaṇam (vâstoshpatiyuto homaḥ). [1] so (°sh p°) ABFW; s. P. 8, 27. [2] so (°o a°) ABW, s. P. 11, 17. [3] so (°â) ABW, s. P. 3, 8. [4] Wurzel betont, s. Pet. W. [5] ohne avagraha.

Digitized by Google

cítyaç-cityo 'sya bhavati; tásmâd yátra dáço 'shitvấ[6] pra-
-yấti tád yajna-vâstv, ávâstv evá tád yát táto 'rvâcînam
‖ 2 ‖ rudráḥ khálu vaí vâstosh-patír[7], yád áhutvâ vâstosh-
-patîyam pra-yâyấd rudrá enam bhûtvấ 'gnír anû-'tthấya
hanyâd; vâstosh-patîyaṃ juhoti, bhâga-dhéyenai 'vaí 'naw
çamayati, nấ "rtim[4] ấ 'rchati[8] yájamâno. yád yukté ju-
huyấd yáthâ prá-yâte vấstâv ấ-hutiṃ juhóti tâdṛíg[4] evá
tád, yád áyukte juhuyấd yáthâ kshéma ấ-hutiṃ juhóti
tâdṛíg[4] evá tád; áhutam asya vâstosh-patîyaw syât ‖ 3 ‖
dákshiṇo yuktó bhávati savyó 'yuktó, 'tha vâstosh-patî-
yaṃ juhoty, ubháyam evấ 'kar, ápari-vargam evaí 'naw
çamayati. yád ékayâ juhuyấd darvi-homáṃ kuryât; puro-
-'nuvâkyâm anû-'cya yâjyayâ juhoti sadeva-tvấya. yád
dhutá â-dadhyấd rudráṃ gṛihấn anv-ấrohayed[9], yád ava-
-kshấṇâny ásam-prakshâpya[10] pra-yâyấd yáthâ yajna-veça-
sáṃ vâ "-dáhanaṃ vâ tâdṛíg[4] evá tád. ayáṃ te yónir
ṛitvíya ity aráṇyoḥ sam-ấrohayati[9] ‖ 4 ‖ eshá vấ agnér
yóniḥ, svá evaí 'naṃ yónau sam-ấrohayaty[9]. átho khálv
âhur: yád aráṇyoḥ sam-ấrûḍho náçyed úd asyâ 'gníḥ
sîdet punar-âdhéyaḥ syâd íti; yấ te agne[11] yajníyâ
tanûs táyé " 'hy ấ rohé 'ty âtmánt sam-ấrohayate[9], yá-
jamâno vấ agnér yóniḥ, svấyâm evaí 'naṃ yónyâw sam-
-ấrohayate[9] ‖ 5 ‖ dhatte, 'rvâcînaw, syât, samấrohayati, páñcacatvâ-
riwçac ca ‖ 10 ‖ [12]

[a-b] Pâr. 3, 5. Çâṅkh. çr. 2, 16, 1-3. 17, 3. Kauç. 43. Âçv. g. 2, 9, 9. — [4-5] B. 2, 5, 8, 8. — vâstòḥ | patè — svâveça iti su-
-âveçaḥ — bhava — tvâ | îmâhe — tat | naḥ — âvâḥ | kshemé — âhutishṭakâ ity âhuti-ishṭakâḥ — ahorâtrâṇity
ahaḥ-râtrâṇi — ishṭákâḥ | yaḥ — samânatrà — atho iti

10. [6] so BFW, daçaushi[6] A. [7] hier als Compositum! [8] s. P. 10, 9. [9] als Compositum. [10] so (°pya) ADFW und Pet. W., °yya BC. [11] so (°e a°) ABFW, s. P. 11, 10. [12] hier bricht B ab.

Digitized by Google

— uṣhitvâ — avâstu | eva — vâstoṣhpatir iti vâstoḥ-patiḥ — vâstoṣhpatîyam iti vâstoḥ-patîyâm — anûtthâyety ânu-utthâyâ — ârtim | eti | richati — kshemé — ayúktaḥ | athâ — eva | akaḥ — anûcyety ânu-ucyâ — yat | hute — anvârohayed ity ânu-ârohayet — vâ | âdahanam ity â-dahanam — samârohayatîti sam-ârohayati — eshaḥ | vai — sve | eva — atho iti — tayâ | eti | ihi | eti | roha — sam-ârohayata iti sam-ârohayate.

11. [a] tvám agne bṛihád váyo dádhâsi deva dâçúshe | kavír gṛihá-patir yúvâ ‖ [b] havya-vâḍ agnír ajáraḥ pitâ no vi-bhúr vi-bhâvâ su-dṛiçîko asmé[1-2] | su-gârhapatyâḥ sám ísho didîhy asma-dríyak sám mimîhi çrávâṁsi ‖ [c] tvám ca soma no váço jîvâtum ná marâmahe | priyá-stotro vánas-pátiḥ[3] ‖ [d] brahmâ devânâm pada-vîḥ kavînâm ṛíshir víprâ-nâm mahishó mṛigâṇâm | çyenó gṛidhrâṇâṁ svá-dhitir vá-nânâṁ sómaḥ ‖ 1 ‖ pavítram áty eti rébhan ‖ [e] â viçvá--devaṁ sát-patiṁ sû-'ktair adyâ[4] vṛiṇîmahe | satyá-savaṁ savitâram ‖ [f] â satyéna rájasâ vártamâno ni-veçáyann amṛí-tam mártyaṁ ca | hiraṇyáyena savitâ ráthenâ " devó yâti bhúvanâ vi-páçyan ‖ [g] yáthâ no áditiḥ[1] kárat[5] páçve nṛí--bhyo yáthâ gáve | yáthâ tokâya rudríyam ‖ [h] mâ nas toké tánaye mâ na âyushi mâ no góshu mâ ‖ 2 ‖ no áçveshu[1] rîrishaḥ | vîrân mâ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmanto[3] námasâ vidhema te ‖ [i] uda-prúto ná váyo rá-kshamâṇâ vâvadato abhríyasye[1] 'va ghóshâḥ | giri-bhrájo nó "rmáyo mádanto bṛihaspátim[3] abhý arkâ anâvan ‖ [k] haṁ-saír iva sákhi-bhir vâvadad-bhir açman-máyâni náhanâ vy--âsyan | bṛihaspátir abhi-kánikradad gâ utá prâ 'staud úc

---

11. kâmyeshṭiyâjyâḥ. [1] so (°o aᵘ) AW, s. P. 11, 3. [2] s. P. 4, 9. [3] ohne avagraha. [4] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [5] káraty W, s. Whitney zu P. 12, 7 p. 262.

Digitized by Google

ca vidvấn agâyat ‖ [1]é 'ndra sânasiω rayím ‖ 3‖ sa-jítvâ-naω sadâ-sáham | várshishṭham ûtáye bhara ‖ [m] prá sasâ-hishe puru-hûta çátrûñ jyéshṭhas[6] te çúshma ihá râtír astu | índrā ” bhara dákshiṇenâ[4] vásûni pátiḥ síndhûnâm asi revátînâm[3] ‖ [n] tváω sutásya pîtáye sadyó[3] vṛiddhó ajâ-yathâḥ[1] | índra jyaíshṭhyâya su-krato ‖ [o] bhuvás tvám indra bráhmaṇâ mahấn bhúvo víçveshu sávaneshu yajní-yaḥ | bhúvo nṛ́ñç cyautnó víçvasmin bhâre jyéshṭhaç ca mántraḥ ‖ 4 ‖ viçva-carshaṇe ‖ [p] mitrásya carshaṇî-dhṛí-taḥ[7] çrávo devásya sânasím | satyáṃ citráçravas-tamam ‖ [q] mitró jánân yâtayati pra-jânán mitró dâdhâra pṛithivîm utá dyấm | mitráḥ kṛishṭîr áni-mishâ 'bhí cashṭe satyấya havyáṃ ghṛitá-vad vidhema ‖ [r] prá sá mitra márto astu[1] práyasvân[8] yás ta âditya çikshati vraténa | ná hanyate ná jîyate tvóto[3] nai 'nam áωho açnoty[1] ántito[3] ná dûrất ‖ [s] yát ‖ 5 ‖ cid dhí te víço yathâ prá deva varuṇa vra-tám | minîmási dyávi-dyavi ‖ [t] yát kíṃ ce 'dáṃ varuṇa daívye jáne 'bhi-drohám manushyâç cárâmasi | ácittî yát táva dhármâ[9] yuyopimá mấ nas tásmâd énaso deva rî-rishaḥ ‖ [u] kitavấso yád riripúr ná dîví yád vâ ghâ[4] satyám utá yán ná vidmá[10] | sárvâ tấ ví shya[11] çithiré 'va devấ 'dhâ[4] te syâma varuṇa priyấsaḥ ‖ 6 ‖ sómo, góshu mấ, rayím, mántro, yác, chithirấ, saptá ca ‖ 11 ‖

1, 8, 10, 1. 2. — [a] R. 8, 91, 1; [b] 5, 4, 2; [c] 1, 91, 6; [d] 9, 96, 6; [e] 5, 82, 7; [f] nur hier; [g] 1, 43, 2; [h] 1, 114, 8; [i. k] 10, 68, 1. 67, 3; [l] 1, 8, 1; [m] 10, 180, 1; [n] 1, 5, 6; [o] 10, 50, 4; [p. q. r] 3, 59, 6. 1. 2; [s] 1, 25, 1; [t] 7, 89, 5; [u] 5, 85, 8. — asme iti — asmadriyag ity asma-driyàk — vaçàḥ — eti | viçvadèvam iti viçva-devam — sûk-

---

11. [6] so A pr. m., [o]njy[o] A sec. m., [o]m jy[o] W, s. P. 5, 24. [7] s. P. 3, 7; Whitney zu P. 13, 13. [8] so (e') AW, s. P. 12, 7. [9] so A. C pr. m. D. W., dhármā C sec. m.; s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [10] vighná C. [11] s. P. 6, 4; sma C.

Digitized by Google

tair iti su-uktaiḥ | adya — eti | satyenà — rathèna | eti — paçvè[12] — rakshàmâṇâḥ — na | ûrmayàḥ — nahànâ | vyasyann[13] iti vi-asyàn — preti | astaut — eti | indra — çushmàḥ — indrà | eti — dakshiṇena — sukrato iti su-krato — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitàḥ — tvotàḥ — viçàḥ | yathâ — acittî — dharmā̃[9] — gha — vîti | sya | çithirâ | iva — athà.

ví vā́, ā́ vâyo, imé vaí, cittáṃ câ, 'gnír[14] bhûtā́nâṃ, devā́ vā́, ṛitâshā́ḍ, râshṭrákâmâya, dévikâ, vā́stoshpate, tvám agne bṛihád váya, ékâdaça ‖ 11 ‖

ví vā́ (1, 1), íty[15] âha yathâyajúr evaí 'tán (3, 5), mṛityúr gandharvó (7, 3), 'va runddhe[16] (9, 3), tvám agne bṛihád váyaḥ (11, 1), sháṭcatvâriṃçat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâm tṛitîyakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. [a] pûrṇā́ paçcā́d utá pûrṇā́ purástâd[1] ún madhyatáḥ[1] paurṇa-mâsī́ jigâya | tásyâṃ devā́ ádhi saṃ-vásanta ut-tamé nā́ka ihá mâdayantâm ‖ [b] yát te devā́ ádadhur bhâga-dhéyam ámâ-vâsye saṃ-vásanto mahi-tvā́ | sā́ no yajnám pipṛihi viçva vâre rayíṃ no dhehi su-bhage su-vī́ram ‖ [c] ni-véçanî saṃ-gámanî vásûnâṃ víçvâ rûpā́ṇi vásûny â-veçáyantî | sahasra-posháṃ su-bhágâ rárâṇâ sā́ na ā́ gan várcasâ ‖ 1 ‖ saṃ-vidânā́ ‖ [d] ágnî-shomau prathamaú vîrỳeṇa vásûn rudrā́n âdityā́n ihá jinvatam | mâdhyáṃ hí paurṇa-mâsáṃ jushéthâm bráhmaṇâ vṛiddhaú su-kṛiténa sâtā́v áthâ 'smá-bhyaṃ sahá-vîrâṃ rayíṃ ní yachatam ‖

âdityā́ç cā́ 'ñgirasaç câ 'gnī́n ā́ 'dadhata, té darça-pûrṇamâsaú praí "psan; téshâm áñgirasâṃ nír-uptaṃ havír ā́sîd áthâ "dityā́ etaú hómâv apaçyan, tā́v ajuhavus, táto

---

11. [12] paroxytonon, s. Pet. W. [13] vyákhyan W pr. m. [14] cittám agnír W. [15] vā́ etásyé 'ty D. [16] ruṃdhe ACDW.

5, 1-10. someshṭyoḥ çeshaḥ; 1. darçapûrṇamâseshṭyañgâbhûtâ 'nvârambhaṇiyeshṭiḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

vaí té darça-pûrṇamâsaú ‖ 2 ‖ pûrva ấ 'labhanta. darça--pûrṇamâsấv â-lábhamâna etaú hómau purástâj[1] juhuyât, sâ--'kshấd evá darça-pûrṇamâsấv ấ labhate. brahma-vâdíno vadanti: sá t' vaí[2] darça-pûrṇamâsấv ấ labheta yá enayor anu-lomáṃ ca prati-lomáṃ ca vidyấd íty; amâ--vâsyâyâ ûrdhváṃ tád anu-lomám, paurṇa-mâsyaí praticînaṃ[1] tát prati-lomáṃ; yát paurṇa-mâsîm pûrvâm â--lábheta prati-lomám enâv ấ labhetâ, 'múm apa-kshîyamâṇam[3] ánv ápa ‖ 3 ‖ kshîyeta; sârasvataú[1] hómau purástâj[1] juhuyâd, amâ-vâsyâ vaí sárasvaty[1] anu-lomám evaí 'nâv ấ labhate 'múm â-pyâyamânam ánv ấ pyâyata. âgnâ-vaishṇavám ékâdaça-kapâlam purástân nír vapet[4] sárasvatyai[1] carúm sárasvate[1] dvâdaça-kapâlaṃ. yád âgneyó bhávaty agnír vaí yajna-mukháṃ, yajna-mukhám evá 'rddhim purástâd dhatte; yád vaishṇavó bhávati yajnó vaí víshṇur yajnám evấ "-rábhya prá tanute. sárasvatyai[1] carúr bhavati[4] sárasvate dvấdaça-kapâlo, 'mâ-vâsyâ vaí sárasvatî pûrṇá-mâsaḥ sárasvân[1], tấv evá sâ-'kshấd ấ rabhate, ṛidhnóty âbhyâṃ. dvấdaça-kapâlaḥ sárasvate bhavati mithuna-tvấya prá-jâtyai. mithunaú gấvau dákshiṇâ sám-ṛiddhyai[5] ‖ 4 ‖ várcasâ, vaí té darçapûrṇamâsấv, ápa, tanute sárasvatyai, páñcaviṃçatiç ca ‖ 1 ‖

[a.b] Ath. 7, 80, 1. 79, 1. — [4.5] Ç. 11, 2, 4, 9 (eke). — ud iti | madhyataḥ — adhîti | saṃvasánta iti saṃ-vasántaḥ — nâkè — amấvâsya ity amấ-vâsye — suvîraṃ iti su-vîrâm — naḥ | eti | gan — agnîshomấv ity agnî-ṣomau — sahavîrấṃ iti saha-vîrấṃ — preti | aipsan — âsît | athâ — pûrvè | eti — saḥ | tu | vai — amâvâsyấyâ ity amâ-vâsyấyâḥ — anú | apeti | kshîyeta — anú | eti | pyâyate — eva | ṛiddhim — rabhate | ṛidhnoti.

---

1. [2] s. P. 5, 13. [3] Wurzel betont. [4] unbetont. [5] ṛidhyai ACDFW.

Digitized by Google

2. ṛíshayo vấ índram praty-ákshaṃ nấ 'paçyan, táṃ Vásishṭhaḥ praty-ákshaṃ apaçyat, sò 'bravîd: brấhmaṇaṃ te vakshyâmi yáthâ tvát-purohitâḥ pra-jấḥ pra-janishyánte 'tha mé 'tarebhya ṛíshibhyo mấ prá voca íti; tásmâ etấnt stóma-bhâgân abravît, táto Vásishṭha-purohitâḥ pra-jấḥ prấ 'jâyanta; tásmâd Vâsishṭhó brahmấ kâryàḥ, praí 'vá jâyate. raçmír asi kshấyâya tvâ kshấyaṃ jinvé 'ti ‖ 1 ‖ âha, devấ vaí kshấyo, devébhya evá yajnám prấ "ha. pré-'tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvé 'ty âha, manushyâ vaí dhármo, manushyébhya evá yajnám prấ "hấ. 'nv-itir asi divé tvâ dívaṃ jinvé 'ty âhai, 'bhyá evá lokébhyo yajnám prấ "ha. vi-shṭambhò 'si vríshṭyai tvâ vríshṭiṃ jinvé 'ty âha, vríshṭim evấ 'va ‖ 2 ‖ runddhe[1]. pra-vấ 'sy anu-vấ 'sî 'ty âha, mithuna-tvấyo. 'çíg asi vásu--bhyas tvâ vásûñ jinvé[2] 'ty âhâ, 'shṭaú vásava ékâdaça[3] rudrấ dvấdaçâ[3] "dityấ, etấvanto[3] vaí devấs, tébhya evá yajnám prấ "haú. 'jo 'si pitṛí-bhyas tvâ pitṛ́ñ jinvé[2] 'ty âha, devấn evá pitṛ́n ánu sáṃ tanoti. tántur asi pra-jấbhyas tvâ pra-jấ jinva ‖ 3 ‖ íty âha, pitṛ́n evá pra-jấ ánu sáṃ tanoti. pṛitanâshấḍ[3] asi paçú-bhyas tvâ paçúñ jinvé[2] 'ty âha, pra-jấ evá paçún ánu sáṃ tanoti. revád[3] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú 'shadhîr jinvé 'ty âhaú, 'shadhîshv[3] evá paçún práti shṭhâpayaty[5]. abhi--jíd asi yuktá-grâvé 'ndrâya tvé 'ndraṃ jinvé 'ty âhâ, 'bhí-jityâ. ádhi-patir asi prâ-'ṇấya tvâ prâ-'ṇám ‖ 4 ‖ jinvé 'ty âha, pra-jấsv evá prâ-'ṇấn

2. (stomabhâgaiḥ) saumikabrahmatvavidhiḥ.

[1] °ndhe ACDFW. [2] °n j° AW (das zweite Mal blos j°); s P. 5, 24. [3] ohne avagraha. [4] s. P. 3, 7. [5] s. P. 6, 4.

Digitized by Google

dadhâti. tri-vṛíd asi pra-vṛíd así 'ty âha, mithuna-tvấya. saṁ-rohò 'si nî-rohò 'sí 'ty âha, prá-jâtyai. vasukò 'si vésha-çrir asi vásyashṭir[3] así 'ty âha, práti-shṭhityai ‖ 5 ‖ jinvé 'ty, áva, prajấ jinva, prâṇấm, triṁçác ca ‖ 2 ‖

4, 4, 1, 1-3. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. 37, 17. — Vs. 15, 6-9. Ç. 8, 5, 3, 1-8 (eke). Kâ. 11, 1, 21. 17, 11, 9. 10. — Pañc. 1, 9, 1-10, 21. 15, 5, 24. Lâṭy. 5, 11, 1-8. — pratyaksham iti prati-akshàm — athà | mâ | itàrebhyaḥ — voçaḥ — pretir iti pra-itiḥ — vishṭambha iti vi-stambhaḥ — praveti pra-vâ — uçik — âha | ojàḥ — anu | sam iti | tanoti — prajâ iti pra-jàḥ — anù | sam iti | tanoti — pṛitanâshât — revat — oshàdhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — sthâpayati — yuktagrâveti yukta-grâvâ — abhijityâ ity abhi-jityai — prâṇâyeti pra-ṇàyà — nîroha iti niḥ-rohaḥ — veshàçrir iti veshà-çriḥ — vasyàshṭiḥ.

3. [a] agnínâ devéna pṛítanâ jayâmi gâyatréṇa chándasâ tri-vṛítâ stómena ratham-taréṇa sámnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa pûrva-jấṁ bhrấtṛivyân ádharân[1] pâdayâmy ávai 'nân bâdhe práty enân nude 'smín kshâye 'smín bhûmi-loké, yò 'smấṁ dvéshṭi yáṁ ca vayáṁ dvishmó, víshṇoḥ kráméṇa 'ty enân krâmâmi. [b] 'ndreṇa devéna pṛítanâ jayâmi traíshṭubhena[2] chándasâ pañca-daçéna stómena bṛihatấ sámnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇa ‖ 1 ‖ saha-jấṁ. [c] víçvebhir devébhiḥ pṛítanâ jayâmi jấgatena chándasâ sapta-daçéna stómena vâma-devyéna sámnâ vashaṭ-kâréṇa vájreṇâ 'para-jấṁ. [d] índreṇa sa-yújo vayáṁ sâsahyấma pṛitanyatáḥ | ghnánto vṛitrấṇy aprati ‖ [e] yát te agne[3] téjas ténâ 'hám tejasví[2] bhûyâsaṁ, yát te agne[3] várcas ténâ 'hám var-

3. vishṇvatikramâḥ (vishṇvatikramaṇe mantràḥ); vor I, 4, 45 gehörig.
[1] s. schol. zu P. 9, 22. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]e a[o]) AFW, s. P. 11, 10.

Digitized by Google

casvî[2] bhûyâsaṃ, yát te agne[3] háras ténâ 'háṁ harasvî[2] bhûyâsam ‖ 2 ‖ bṛihatâ sámnâ vashatkâréṇa vájreṇa, shâṭcatvâriṁçac ca ‖ 3 ‖

pṛitânâḥ — pûrvajân iti pûrva-jân — sahajân iti saha-jân — aparajân ity âpara-jân — aprati.

4. [a]yé devâ yajna-háno yajna-múshaḥ pṛithivyâm ádhy âsate[1] | agnír mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám ‖ [b]â 'ganma mitrâ-varuṇâ vareṇyâ rátrîṇâm bhâgó yuváyor yó ásti[2] | nâkaṃ gṛihṇânâḥ su-kṛitásya loké tṛitîye pṛishṭhé ádhi[3] rocané diváḥ ‖ [c]yé devâ yajna-háno yajna-músho 'ntárikshé[4] 'dhy âsate[1] | vâyúr mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám ‖ [d]yâs te rátrîḥ savitaḥ ‖ 1 ‖ deva-yánîr antarâ dyâvâ-pṛithivî vi-yánti | gṛihaíç ca sárvaiḥ pra-jáyâ nv ágre súvo rúhâṇâs[5] taratâ[6] rájâṁsi ‖ [e]yé devâ yajna-háno yajna-músho divy ádhy âsate[1] | sûryo mâ tébhyo rakshatu gáchema su-kṛíto vayám ‖ [f]yéné 'ndrâya sam-ábharaḥ páyâṁsy ut-taména havíshâ jâta-vedaḥ | ténâ 'gne tvám utá vardhaye 'máṁ sa-jâtânâṁ çraíshṭhya â dhehy enam ‖ yajna-háno vaí devâ yajna-múshaḥ ‖ 2 ‖ santi, tá eshú lokéshv âsata â-dádânâ vi-mathnânâ yó dádâti yó yájate tásya[7] | yé devâ yajna-hánaḥ pṛithivyâm ádhy âsate[1] yé antárikshe[3a-4] yé divî 'ty âhe, 'mân evá lokâṁs tîrtvâ[8] sá-gṛihaḥ sá-paçuḥ suvar-gám lokám ety. ápa vaí sómene "jânăd devátâç[4] ca yajnáç ca krâmanty; âgneyám páñca-kapâlam ud-avasânîyaṃ nír vaped, agníḥ sárvâ devátâḥ ‖ 3 ‖ pâñkto[9] yajnó, devátâç cai 'vá yajnám că 'va

4. atimokshajape mantrâḥ; vor I, 4, 45 gehörig, [1] nicht mit adhi componirt. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 16. [3] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16. [4] ohne avagraha. [5] zu suvo s. Whitney zu P. 8, 16 p. 192. [6] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [7] so ADFW; yásya C. [8] so (°âṁs t°) AW, s. P. 6, 14. [9] °ñt° AD.

Digitized by Google

runddhe[10]. gâyatró vā́ agnír gâyatrá-chandâs, táṃ chándasâ vỳ ardhayati yát páñca-kapâlaṃ karóty, ashṭā́-kapâlaḥ kârỳo, 'shṭā́-'ksharâ gâyatrī́, gâyatrò 'gnír gâyatrá-chandâḥ, svénai 'vaí 'naṃ chándasâ sám ardhayati. pañktỳau[8] yâjyâ-'nuvâkỳe[11] bhavataḥ, pā́ñkto[9] yajnás, ténai 'vá yajnā́n naí 'ti || 4 || savitar, devā́ yajnamúshaḥ, sárvâ devátâs, trícatvâriṃçac ca || 4 ||

K. 5,6. 32,6. — de̱vâḥ — adhîti | âsàte — eti | a̱ga̱nma̱ — pṛi̱shṭhe | adhîti — nu | agrè — ta̱ra̱ta̱ — va̱rdha̱ya̱ | i̱mam — çraishṭhyè | eti — te | e̱shu — â̱sa̱te̱ | â̱dadā́nâ ity ā́-dadā́nâḥ — lo̱kân — sarvā́ḥ | de̱vatā́ḥ — a̱shṭâksha̱rety a̱shṭâ-a̱ksha̱râ̱ — na | e̱ti̱.

5. [a] sū́ryo mâ devó devébhyaḥ pâtu, vâyúr antárikshâd[1], yájamâṇo 'gnír mâ pâtu cákshushaḥ | sáksha çū́sha sávitar víçva-carshaṇa etébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te, tébhiḥ soma nā́ma-bhir vidhema te | [b] ahám parástâd[1] ahám avástâd[1] ahám jyótishâ ví támo vavâra | yád antárikshaṃ tád u me pitā́ 'bhûd, aháṃ sū́ryam ubhayáto[1] dadarçâ, 'hám bhûyâsam ut-tamáḥ samânā́nâm[1] || 1 || [c] ā́ samudrā́d[1] ā́ 'ntárikshât prajā́-patir uda-dhíṃ cyâvayâtī́, 'ndraḥ prá snautu, marúto varshayantū́. [d] [2]'n nambhaya pṛithivī́m bhinddhī́[3] 'dáṃ divyáṃ nábhaḥ | udnó divyásya no dehī́ "çâno ví sṛijâ[4] dṛítim || [e] paçávo vā́ eté yád âdityá, eshá rudró yád agnír, óshadhîḥ[1] prā́-'syâ 'gnā́v âdityáṃ juhoti, rudrā́d evá paçū́n antár dadhâty, átho óshadhîshv[5 u. 1] evá paçū́n || 2 || práti shṭhâpayati[6] | [f] kavír yajnásya ví tanoti pánthâṃ nā́kasya pṛishṭhé ádhi[7] rocané diváḥ | yéna

---

4. [10] ruṃdhe ACDFW. [11] s. P. 4, 52.

5. âdityagrahamantrâḥ; hinter I, 3, 11 gehörig. [1] ohne avagraha. [2] so schon II, 4, 8, 2. [3] °ṃdh° ACW. [4] s. P. 3, 12. [5] s. schol. zu P. 2, 25. [6] s. P. 6, 4. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 16.

Digitized by Google

havyâṃ váhasi yâsi dûtá itáḥ prá-cetâ amútaḥ[1] sánîyân ‖ [g]yâs te víçvâḥ sam-ídhaḥ sánty agne yâḥ pṛithivyâṃ barhíshi sûrye yâḥ | tâs te gachantv â-hutiṃ ghṛitásya devâ-yaté[2] yájamânâya çárma ‖ [h]â-çâsânaḥ su-vîryaꣳ râyás póshaꣳ[3] sv-âçviyam | bṛihaspátinâ râyâ svagâ-kṛito máhyaṃ yájamânâya tishṭha ‖ 8 ‖ samânânâm, óshadhîshv evá paçûn, máhyaṃ yájamânâyaí, 'kaṃ ca ‖ 5 ‖

viçvacarshaṇa iti viçva-carshaṇe — pitâ | abhût — eti | antarikshât — dehi | îçânaḥ — sṛija — prâsyeti pra-asyâ — atho iti — sthâpayati — devâyata iti deva-yate — râyaḥ | poshaṃ | svaçviyaṃ iti su-açviyam.

6. [a]sáṃ tvâ nahyâmi páyasâ ghṛiténa sáṃ tvâ nahyâmy apá óshadhî-bhiḥ[1] | sáṃ tvâ nahyâmi pra-jáyâ 'ham ádyá sâ dîkshitâ sanavo vâjam asmé[2] ‖ [b]prai 'tu bráhmanas pátnî[3] védiṃ várṇena sîdatu | [c]áthâ 'ham anu-kâmínî své loké viçâ[4] ihá | [d e]su-prajâsas tvâ vayáꣳ su-pátnîr úpa sedima | ágne sapatna-dámbhanam ádabdhâso ádâbhyam[6] ‖ [e d]imáṃ ví shyâmi[7] váruṇasya pâçam ‖ 1 ‖ yám ábadhnîta savitâ su-kétaḥ | dhâtúç ca yónau su-kṛitásya loké syonám me sahá pátyâ karomi ‖ [f]pré 'hy ud-éhy[8] ṛitásya vâmîr ánv, agnís té[9] 'graṃ nayatv áditir mádhyaṃ dadatâꣳ, rudrâ-'vasrishṭâ 'si yuvâ nâma, mâ mâ hiꣳsîr | [g]vásu-bhyo rudrébhya âdityébhyo víçvebhyo vo devébhyaḥ pan-néjanîr gṛihṇâmi. [h][10]yajnâya vaḥ pan-néjanîḥ sâdayâmi. [i]víçvasya te víçvâ-vato[11] vríshṇiyâ-vataḥ[11] ‖ 2 ‖ távâ 'gne vâmîr

---

5. [a] s. P. 3, 2. [g] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 29.

6. patnîvishayâ mantrâḥ (yoktrabandhâdi[o]); [a-d] ist vor I, 2, 2, 2[i] gehörig; [e] vor I, 4, 45, 3[h], [f] vor I, 3, 13, 2[h] und [g.h] hinter ibid. [k]. [1] s. P. 3, 7. [2] s. P. 4, 9. [3] so ([o]s p[o]) AW, s. P. 8, 27. [4] betont! [5] so schon I, 1, 10, 1. 2. [6] so ([o]o a[o]) AW, s. P. 11, 16. [7] so ([o]sh) AW, s. P. 6, 4. [8] als Compositum. [9] so ([o]s t[c]) AW, s. P. 9, 2. 6, 5. [10] der Comm. zieht auch die Worte y. v. p. zu g. [11] s. P. 3, 5.

Digitized by Google

ánu saṃ-dṛiçi víçvâ rétâꣳsi dhishîyâ | [k] 'gan devân yajnó, ní devîr devébhyo yajnám açishann[12], asmínt sunvatí yájamâna â-çíshaḥ svâhâ-kṛitâḥ samudre-shṭhâ gandharvám â tishṭhatâ 'nu | vâtasya pátmann iḍá îḍitâḥ ‖ 3 ‖ pâçam, vríshṇiyâvatas, triꣳçác ca ‖ 6 ‖

[a] Ath. 14, 2, 70; [b] Kâ. 3, 8, 2. — oshâdhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ — sanavaḥ[13] — asme iti — brahmâṇaḥ | patnî — viçai[4] — vîti | syâmi — preti | ihi | udehîty út-ehi — anv iti | agniḥ | te | agrâm — rudrâvâsṛishṭeti rudra-avasṛishṭâ — pannejânîr iti pat-nejânîḥ — viçvâvata itî viçvâ-vatâḥ | vṛishṇiyâvata itî vṛishṇiya-vatâḥ — dhishîya | agân — açishan — yajâmâne — samudreshṭhâ iti samudre-sthâḥ — eti | tishṭhata | anú — iḍaḥ.

7. vashaṭ-kâró vaí gâyatriyaí çíro 'chinat, tásyai rásaḥ párâ 'patat, sá pṛithivîm prâ 'viçat, sá khadirò 'bhavad; yásya khâdiráḥ sruvó bhávati chándasâm evá rásenâ 'va dyati, sá-rasâ asyâ "-hutayo bhavanti. tṛitîyasyâm itó diví sóma âsît, tám gâyatry â 'harat, tásya parṇám achidyata, tát parṇò 'bhavat, tát parṇásya parṇa-tvám; yásya parṇa-máyî juhûḥ ‖ 1 ‖ bhávati saumyâ asyâ "-hutayo bhavanti jushánte 'sya devâ â-hutîr. devâ vai bráhmann avadanta, tát parṇá úpâ 'çṛiṇot; su-çrávâ vaí nâma yásya parṇa-máyî juhûr bhávati, ná pâpáꣳ çlókaꣳ çṛiṇoti. bráhma vaí parṇó, vîṇ marútó, 'nnaṃ vîṇ, mârutò 'çvatthó[1]; yásya parṇa-máyî juhûr bhávaty âçvatthy[1] upa-bhṛíd bráhmaṇai 'vâ 'nnam áva runddhé[2], 'tho bráhma ‖ 2 ‖ evá viçy ádhy ûhati. râshṭrâm vaí parṇó víḍ açvatthó[1], yát parṇa-máyî juhûr bhávaty âçvatthy

6. [12] vispashṭam uktavatyaḥ, schol. [13] sanavâḥ C.

7. darçapûrṇamâsâṅgabhûtânâm srucâm vṛikshaviçeshâḥ. [1] ohne avagraha. [2] °mdhe ACDFW.

upa-bhṛíd râshṭrám evá viçy ádhy ûhati. prajấ-patir vấ ajuhot, sấ yátrấ "-hutiḥ praty-átishṭhat táto ví-kaṅkata úd atishṭhat, tátaḥ pra-jấ asṛijata; yásya vaíkaṅkatî[1] dhruvấ bhávati práty evấ 'syấ "-hutayas tishṭhanty, átho praí 'vá jâyata. etád vaí srucấṁ rûpám yásyai 'váṁ-rûpâḥ srúco bhávanti sárvâṇy evaí 'naṁ rûpấṇi paçûnấm úpa tishṭhante, nấ 'syấ 'pa-rûpam âtmấñ jâyate[3] ‖ 3 ‖ juhúr, átho bráhma, srucấṁ, saptádaça ca ‖ 7 ‖

[1] B. 3, 2, 1, 1. — K. 30, 10. — Ç. 11, 7, 2, 8. — [3] Ç. 2, 2, 4, 10. 6, 6, 3, 1. — bhavanti | jushantè | asya — parṇaḥ | upeti — suçravâ iti su-çravâḥ — viṭ | mârutaḥ | açvatthaḥ — âçvàtthî — athọ iti — vikàṁkata iti vi-kaṁkatạḥ — vaikàṁkatî — athọ iti | preti | eva.

8. [a] upayâmá-gṛihîto 'si, prajấ-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṁ gṛihṇâmi dákshâya daksha-vṛídhe râtấṁ devébhyo, 'gni-jihvébhyas tva 'rtáyú-bhya índra-jyeshṭhebhyo váruṇarâja-bhyo vấtâpi-bhyaḥ parjányâtma-bhyo, divé tvâ 'ntárikshâya[1] tvâ pṛithivyaí tvấ | [b] 'pe 'ndra dvisháto mánó 'pa jîjyâsato jahy, ápa yó no 'rátîyáti táṁ jahi | [c] prâ-'ṇấya tvâ 'pâ-'nấya tvâ vy-ânấya[2] tvâ, saté tvấ 'sate tvâ, 'd-bhyás tvaú 'shadhî-bhyo[3], víçvebhyas tvâ bhûtébhyo, yátaḥ pra-jấ ákhidrâ[4] ájâyanta tásmai tvâ prajấ-pataye vibhû-dấvne[3 u. 5] jyótishmate[1] jyótishmantaṁ juhomi ‖ 1 ‖ óshadhîbhyaç, cáturdaça ca ‖ 8 ‖

K. 29, 5. — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — jahi | apeti — prâṇâyeti pra-ṇâyâ — vyânâyeti vi-ṇâyâ —

---

7. [3] °njâ° AFW, s. P. 5, 24.

8. dadhigrahamantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 15. [3] s. P. 3, 7. [4] ákkhidrâ A, ákhkhidrâ DW, s. Whitney zu P. 14, 8 p. 294. [5] °vnn° (v mit viràma) D vor und nach iti; zur Verdopplung des n s. P. 14, 2.

Digitized by Google

asâte | tvâ | adbhya ity ât-bhyaḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — vibhûdâvṇa iti vibhu-dâvnè.

9. yâṃ vâ adhvaryúç ca yájamânaç ca devátâm[1] antar-itás tásyâ â vṛiçcyete[2]; prâjâ-patyáṃ dadhi-grahâṃ gṛihṇîyât, prajâ-patiḥ sárvâ devátâ, devátâbhya evá ní hnuvâte[2]. jyeshṭhó vâ eshá gráhâṇâṃ, yásyai 'shá gṛihyáte jyaíshṭhyam evá gachati. sárvâsâṃ vâ etád devátânâṃ rûpáṃ yád eshá gráho, yásyai 'shá gṛihyáte sárvâṇy evaí 'naṃ rûpâṇi paçûnâm úpa tishṭhanta. upayâmá-gṛihîtaḥ ‖ 1 ‖ asi prajâ-pataye tvâ jyótishmate[1] jyótishmantaṃ gṛihṇâmî 'ty âha, jyótir evaí 'naṃ samânâṇâṃ[1] karoty. agni-jihvébhyas tva 'rtâyú-bhya íty âhai, 'tâvatîr[1] vaí devátâs[1], tâbhya evaí 'naṃ sárvâbhyo gṛihṇâty. ápe 'ndra dvisható mána íty âha, bhrâtṛivyâ-'panuttyai[3]. prâ-'ṇâya tvâ 'pâ-'nâya tvé 'ty âha, prâ-'ṇân evá yájamâne dadhâti. tásmai tvâ prajâ-pataye vibhû-dâvne[4] jyótishmate[1] jyótishmantaṃ juhomi ‖ 2 ‖ íty âha, prajâ-patiḥ sárvâ devátâḥ, sárvâbhya evaí 'naṃ devátâbhyo juhoty. âjya-grahâṃ gṛihṇîyât téjas-kâmasya, téjo vâ âjyaṃ, tejasvy[1] evá bhavati[5]; soma-grahâṃ gṛihṇîyâd brahmavarcasá-kâmasya, brahma-varcasáṃ vaí sómo, brahma-varcasy evá bhavati[5]; dadhi-grahâṃ gṛihṇîyât paçú-kâmasyó, "rg vaí dádhy, ûrk paçáva, ûrjaí 'vâ 'smâ ûrjaṃ paçûn áva runddhe[6] ‖ 3 ‖ upayâmágṛihîto, juhomi, tricatvâriṃçac ca ‖ 9 ‖

yâm | vai — tasyai | eti | vṛiçcyete iti — sarvâḥ | devatâḥ — nîti | hnuvâte iti — vai | eshaḥ — samânânâm — tvâ | ṛitâyubhya ity ṛitâyu-bhyaḥ — etâvâtîḥ — vibhû-

---

9. dadhigrahavidhiḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 40. [3] °nutyai ACDW. [4] s. P. 3, 7; °vnn° (v mit virâma) D vor und nach iti. [5] bhávati W (!) [6] rumdhe ACDFW.

Digitized by Google

dâvna iti vibhu-dâvnè — sarvâḥ — tejaskâmasyeti tejaḥ-kâmasya — tejasvî — brahmavarcasîti brahma-varcasî | eva — ûrk | vai | dadhi — ûrjâ | eva | asmai.

10. [a]tvé[1] krátum ápi vṛiñjanti víçve dvír yád eté trír bhávanty ũmâḥ | svâdóḥ svâdîyaḥ svâdúnâ sṛijâ[2] sám áta û shú[3] mádhu mádhunâ 'bhí yodhi ‖ [b]upayâmá-gṛihîto 'si, prajâ-pataye tvâ júshṭaṃ gṛihṇâmy, eshá te yóniḥ, prajâ-pataye tvâ | prâṇa-grahãn gṛihṇâty, etãvad[4] vã asti yãvad[4] eté gráhâ stómâç chándâṁsi pṛishṭhãni díço, yãvad[4] evã 'sti tát ‖ 1 ‖ áva runddhe[5]. jyeshṭhã vã etãn brâhmaṇâḥ purã vidãn akran, tásmât téshâṁ sárvâ díço 'bhí-jitâ abhûvan; yásyai 'té gṛihyánte jyaíshṭhyam evá gachaty, abhí díço jayati. páñca gṛihyante, páñca díçaḥ, sárvâsv evá dikshv ṛidhnuvanti. náva-nava gṛihyante, náva vaí púrushe prâ-'ṇãḥ, prâ-'ṇãn evá yájamâneshu dadhati. prâ-'yaṇîye co 'd-ayaṇîye ca gṛihyante, prâ-'ṇã vaí prâṇa-grahãḥ ‖ 2 ‖ prâ-'ṇaír evá pra-yánti prâ-'ṇaír úd yanti. daçamé 'han gṛihyante, prâ-'ṇã vaí prâṇa-grahãḥ; prâ-'ṇébhyaḥ kháłu vã etát pra-jã yanti yád vâma-devyám yóneç cyávate; daçamé 'han vâma-devyám yóneç cyavate; yád daçamé 'han gṛihyánte prâ-'ṇébhya evá tát pra-jã ná yanti ‖ 3 ‖ tát, prâṇagrahâḥ, saptátriṁçac ca ‖ 10 ‖

tve iti — apîti | vṛiñjanti — sṛijâ | sam iti | atâḥ | u | sv iti — ṛtâvât | vai — grahâḥ — eva | asti — jyeshṭhâḥ | vai — sarvâḥ — yasyâ | ete — dikshu — prâṇâ iti pra-ṇâḥ — prâyaṇîya iti pra-ayaṇîye — daçame | ahan — prajâ iti pra-jâḥ | yanti.

---

10. gavâmayane 'tigrâhyâḥ prâṇagrahâç ca. [1] s. P. 4, 10. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [3] so (û shu) AW, s. P. 3, 14. 6, 2. [4] ohne avagraha. [5] rumdhe ACDFW.

Digitized by Google

11. [a] prá devám devyā́ dhíyā bháratā[1] jātá-vedasam | havyā́ no vakshad ánushák[2] || [b] ayám u shyá[3] prá deva-yúr hotā́ yajnā́ya nīyate | rátho ná yór abhī́-vṛito[4] ghṛ́ṇīvān[2 u. 5] cetati tmánā́ || [c] ayám agnír urushyaty amṛ́tād iva jánmanaḥ | sáhasaç cit sáhīyān devó jīvā́tave kṛitáḥ || [d] íḍāyās tvā padé vayám nā́bhā pṛithivyā́ ádhi | jā́ta-vedo ní dhīmahy ágne havyā́ya vóḍhave || 1 || [e] ágne víçvebhiḥ sv-anīka devaír ū́rṇā-vantam prathamáḥ sīda yónim | kulāyínam[2] ghṛitá-vantaṃ savitré yajnā́ya yájamānāya sādhú || [f] sīda hotaḥ svá u loké cikitvā́n sādáyā[3] yajnáṃ su-kṛitásya yónau | devā-'vī́r devā́n havishā́ yajāsy[6] ágne bṛihád yájamāne váyo dhāḥ || [g] ní hótā hotṛi-shádane vídānas tveshó dīdivā́ṃ asadat[7] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vásishṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[8] || [h] tvā́m dūtā́s tvám || 2 || u naḥ paras-pā́s tvā́m vásya ā́ vṛishabha pra-ṇetā́ | ágne tokásya nas táne tanū́nām ápra-yuchan dī́dyad bodhi go-pā́ḥ || [i] abhí tvā deva savitar ī́çānam vā́ryāṇām | sádā 'van[9] bhāgám īmahe || [k] mahī́ dyaúḥ pṛithivī́ ca na imā́m yajnám mimikshatām | pipṛitā́m no bhárīma-bhiḥ || [l] tvā́m agne púshkarād[2] ádhy átharvā nír amanthata | mū́rdhno víçvasya vāghátaḥ || [m] tám u || 3 || tvā dadhyáṅṅ[2 u. 10] ríshiḥ putrá īdhe átharvaṇaḥ[11] | vṛitra-hánam[12] puraṃ-darám || [n] tám u tvā pā́thyo vṛíshā sám īdhe dasyu-hántamam dhanaṃ-jayaṃ ráṇe-raṇe || [o] utá bruvantu jantáva úd agnír vṛitra-hā́ 'jani | dhanaṃ-jayó ráṇe-raṇe || [p] ā́ yáṃ háste ná

---

11. pāçukabautropayogimantrāḥ; [a-b] auttaravedike agnipraṇayane, [i-n] agnimanthane, [o-p] vahnau jāte, [q-v] asyā'gneḥ pūrvāgninā saha melane. [1] so (°ā) AW, s. P. 3, 11.12. [2] ohne avagraha. [3] so (sh°) AW, s. P. 6, 2; zum Abfall des ḥ s. P. 5, 15. [4] s. P. 3, 7. [5] zu °n s. P. 5, 21. [6] s. P, 16, 18. [7] so (°āṃ a°) AW, s. P. 9, 20. [8] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [9] als zwei Wörter! (so auch der padapāṭha des Ṛik); sarvadā he rakshaka, schol. [10] s. P. 9, 18. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] zu ṇ s. P. 7, 11.

Digitized by Google

khâdínaꣳ çiçuṃ jàtáṃ ná bíbhrati | viçấm agníꣳ sv-adhvarám ‖ [q] prá devấṃ devá-vîtaye bháratâ[1] vasuvít-tamam | ấ své yónau ní shîdatu[12] ‖ [r] ấ ‖ 4 ‖ jàtáṃ jâtá-vedasi priyáꣳ çiçîtấ 'tithim | syoná ấ gṛihá-patim ‖ [s] agnínâ 'gníḥ sám idhyate kavír gṛihá-patir yúvâ | havya-vấḍ juhv̀-âsyaḥ ‖ [t] tváꣳ hỳ agne agnínâ[11] vípro víprena sánt satấ | sákhâ sákhyâ sam-idhyáse ‖ [u] tám marjayanta su-krátum puro-yấvânam[14] âjíshu | svéshu ksháyeshu vâjínam ‖ [v] yajnéna yajnám ayajanta devấs tấni dhármâṇi prathamấny âsan | té ha nấkam mahimấnaḥ sacante yátra pűrve sâdhyấḥ sánti devấḥ ‖ 5 ‖ vóḍhave, dûtás tváṃ, tám u, sîdatv á, yátra, catvâri ca ‖ 11 ‖

çesha zu B. 3, 6, 1, 1-3. — [a.b.c] R. 10, 176, 2. 3. 4; [d] 3, 29, 4; [e] 6, 15, 16; [f] 3, 29, 8; [g.h] 2, 9, 1. 2; [i.k.15] 1, 24, 3. 22, 13; [l.m.n] 6, 16, 13. 14. 15; [o] 1, 74, 3; [p.q.r] 6, 16, 40. 41. 42; [s.15] 1, 12, 6; [t.15.u] 8, 43, 14. 73, 8; [v] 1, 164, 50. — bharàta — ânushak — u | syaḥ | preti — devayur iti deva-yuḥ[16] — yoḥ | abhîvṛitá ity abhi-vṛitaḥ | ghṛiṇîvân — pṛithivyâḥ | adhi[17] — svaṇîketi su-aṇîkam — ûrṇávantam ity ûrṇá-vantam — kulâyinam — sve | u | loke — sâdayà — devâvîr iti deva-avîḥ — hotṛishadàna iti hotṛi-sadàne — didivân — adàbdhavratapramatir ity adàbdhavrata-pramatiḥ — paraspâ iti paraḥ-pâḥ — vasyàḥ | eti — pranéteti pra-néta — sadấ | avan — pushkárât | adhîti — dadhyañ — putraḥ | idhé — vṛitrahanam iti vṛitra-hanàm — pâthyaḥ — dasyuhantámam iti dasyu-hantámam — jantavàḥ | ud iti — ajani — eti | yam — svadhvaram iti su-adhvaram — bharàta — eti | sve — nîti | sîdatu | eti — çiçîta | atithim — syone | eti — juhvâsya iti juhu-âsyaḥ — puroyâvânam iti puraḥ-yàvânam — sacante.

---

11. [12] so (sh°) AW, s. P. 6, 4. [14] so (°nam) ACDFW. [15] da diese Verse schon in III, 3, 10, 2 (k) und (s.t) in I, 4, 46, 3 (einem yâjyâ-Abschnitt) sich vorfinden, so befremdet es, dafs sie hier nochmals voll aufgeführt werden. Allerdings ist indefs unser § hier nicht eigentlich ein yâjyâ-Abschnitt. [16] s. Whitney zu P. 3, 2. [17] ohne iti! weil am Schlufs des ardharca.

Digitized by Google

pûrṇá, 'rshayo, 'gnínâ [18], yé devâḥ, sûryo mâ, sáṃ tvâ [19], vashaṭkâ-ráḥ sá khadirá [20], upayâmágṛihíto 'si, yáṃ vaí, tvé krátum, prá de-vám, ékâdaça ‖ 11 ‖

pûrṇâ (1, 1), sahajâ◡s [21] (3, 2), távâ 'gne vâmîḥ (6, 3), prâṇaír evá (10, 3), shâṭṛi◡çat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ ṭṛitîyakâṇḍe
pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ‖

iti ṭṛitîyaṃ kâṇḍam ‖

---

11. [18] gnínâ devéna DW. [19] tvâ nahyâmi DW. [20] so ACD, zum Unterschied von II, 1, 7, 1; sá khadirá fehlt in W. [21] so (°jâ◡s) ACDW, gegen den Usus der Ts. (s. P. 6, 14); für diese Schlufsangaben gelten eben die gewöhnlichen saṃdhi-Regeln.

Digitized by Google

17. agniḥ (4, 1, 1—7, 15 *).

1. [a] yuñjânáḥ prathamám mánas tatvā́ya savitā́ dhíyaḥ | agníṃ jyótir ni-cā́yya pṛithivyā́ ádhy ā́ 'bharat || [b] yuktvā́ya mánasâ devā́nt súvar yató dhiyā́ dívam | bṛiháj jyótiḥ karishyatáḥ savitā́ prá suvati tā́n || [c] yukténa mánasâ vayáṃ devásya savitúḥ savé | suvar-géyâya çáktyai || [d] [1] yuñjáte mána utá yuñjate dhíyo víprâ víprasya bṛiható vipaçcítaḥ [2] | ví hótrâ dadhe vayuṇâ-víd [3] éka ít || 1 || mahī́ devásya savitúḥ pári-shṭutiḥ || [e] yujé vâm bráhma pûrvyáṃ námo-bhir ví çlókâ yanti pathỳe 'va sū́râḥ | çṛiṇvánti víçve amṛítasya [4] putrā́ ā́ yé dhā́mâni divyā́ni tasthúḥ || [f] yásya pra-yā́ṇam ánv anyá íd yayúr devā́ devásya mahimā́nam árcataḥ | yáḥ pā́rthivâni vi-mamé sá étaço rájâ◡si deváḥ savitā́ mahi-tvanā́ || [g] [6] déva savitaḥ prá suva yajnám prá suva || 2 || yajná-patim bhágâya, divyó gandharváḥ [7] keta-pū́ḥ kétaṃ naḥ punâtu vâcás pátir [8] vā́cam adyá svadâti naḥ || [h] imáṃ no deva savitar yajnám prá suva devâ-yúva◡ [3] sakhi-vída◡ satrâ-jítaṃ [3] dhana-jíta◡ suvar-jítam || [i] [9] ṛicā́ stóma◡ sám ardhaya gâyatréṇa rathaṃ-tarám | bṛihád gâyatrá-vartani || [k] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor

---

* mit Ausnahme der (yâjyâ-Abschnitte und der) zum açvamedha gehörigen Stücke 4, 12. 6, 6-9. 7, 15; s. Ind. Stud. 3, 375.381.383.

1, 1-10. ukhyo 'gniḥ; 1. abhryâdânam. [1] so schon I, 2, 13, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 3, 2.5. [4] so (°e a°) AFW; s. P. 11, 3. [5] zu ṇ s. P. 7, 6. [6] so schon I, 7, 7, 1. [7] °rvaḥ | AW (!) [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [9] so schon III, 1, 10, 1.

Digitized by Google

bâhú-bhyâm pûshṇó hástâbhyâm gâyatréṇa chándasâ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [l]ábhrir asi, nârih[11] ‖ 3 ‖ asi, pṛithivyâḥ sadhá-sthâd agním purîshyàm añgirasvád[2] â bhara, traishṭubhéna[2] tvâ chándasâ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [m]bábhrir asi, nârir asi, tváyâ vayáṁ sadhá-stha â 'gníṁ çakema khánitum purîshyàm, jâgatena tvâ chándasâ " dade 'ñgirasvád[10 u. 2]; [n]dhásta â-dhâya savitâ bíbhrad ábhriṁ hiraṇyáyîm | táyâ jyótir ájasram íd agním khâtvî na â bharâ, "nu-shṭubhena tvâ chándasâ " dade 'ñgirasvát[10 u. 2] ‖ 4 ‖ íd, yajnám prá suva, nârir, ánushṭubhena tvâ chándasâ, trîṇi ca ‖ 1 ‖

5, 1, 1, 1-4. — K. 15, 11. 16, 1. (18, 19. 19, 1). — Vs. 11, 1-11. Ç. 6, 3, 1, 12-41. Kâ. 16, 2, 7-8. — tatvâyâ — pṛithivyâḥ | adhi | eti | abharat | yuktvâyâ — suvâḥ — suvargeyâyeti suvaḥ-geyâya — manâḥ — viprâḥ — vipaççitâḥ — hotrâḥ — vayunâvid iti vayuna-vit | ekâḥ — parishṭutir iti pari-shṭutiḥ — çlokâḥ — pathyâ | iva — prayâṇam iti pra-yâṇam | anv iti | anye | it — devâḥ — vâcaḥ | patiḥ — devâyuvam iti deva-yuvàm — satrâjitam iti satra-jitàm[12] — suvarjitam iti suvaḥ-jitàm — chandâsâ | eti | dade | añgirasvat — nârih — sadhastha iti sadha-sthe | eti | agnim — haste — naḥ | eti | bhara | ánushṭubhenety ânú-shṭubhena.

2. [a]imâm agribhnan raçanâm ṛitásya pûrva âyushi vidátheshu kávyâ | táyâ devâḥ sutám â babhûvur ṛitásya sâmant sárám â-rápantî ‖ [b]prá-tûrtam vájinn â drava várishṭhâm ánu saṃ-vátam | diví te jánma paramám antárikshe[1] nâbhih pṛithivyâm ádhi yónih ‖ [c]yuñjâthâṁ râsabham yuvám asmín yâme vṛishaṇ-vasû | agním bhárantam asma-yúm ‖ [d]yóge-yoge tavás-taram vâje-vâje havâmahe | sákhâya índram ûtáye ‖ [e]pra-tûrvan ‖ 1 ‖ é 'hy ava-krâ-

1. [10] zu dem Ausfall des anlautenden a s. P. 12, 7. [11] na vidyate arir yasyâḥ, schol. [12] als ob das Nomen sattra darin enthalten sei.

2. mṛidâkrântiḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

mann áçastî rudrásya gâṇa-patyân mayo-bhûr é 'hi | urv antárikśham ánv ihi svastí-gavyûtir ábhayâni kṛiṇván ‖ [f]pûshṇâ sa-yújâ sahá[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthâd agnim purîshyam añgirasvád[1] áche 'hy. [g] agnim purîshyam añgirasvád áche 'mo. [h] 'gnim[3] purîshyam añgirasvád bharâmaḥ | [k] ánv agnir ushásâm ágram akhyad ánv áhâni prathamó jâtá--vedâḥ | ánu sûryasya ‖ 2 ‖ puru-trâ ca raçmîn ánu[4] dyâvâ-pṛithivî â tatâna ‖ [l] â-gátya vâjy ádhvanaḥ sárvâ mṛídho ví dhûnute | agniṁ sadhá-sthe mahatí cákshushâ ní cikîshate ‖ [m] â-krámya vâjin pṛithivîm agnim icha rucâ tvám | bhûmyâ vṛitvâya[5] no brûhi yátaḥ khánâma táṁ vayám ‖ [n] dyaús te pṛishṭhám, pṛithivî sadhá-stham, âtmâ 'ntárikshaṁ[1], samudrás[1] te yónir | vi-khyâya cákshushâ tvám abhí tishṭha ‖ 3 ‖ pṛitanyatáḥ ‖ [o] út krâma mahaté saú--bhagâyâ[1] 'smâd â-sthânâd draviṇo-dâ vâjin | vayáṁ syâma su-mataú pṛithivyâ agníṁ khanishyánta upá-sthe asyâḥ[6] ‖ [p] úd akramîd draviṇo-dâ vâjy árvâ 'kaḥ sá lokáṁ sú-kṛitam pṛithivyâḥ | tátaḥ khanema su-prátîkam agníṁ súvo rúhâṇâ[7] ádhi nâka ut-tamé ‖ [q] apó devîr úpa sṛija mádhu-matîr aya--kshmâya pra-jâbhyaḥ | tâsâṁ sthânâd új jihatâm óshadha--yaḥ[1] su-pippalâḥ ‖ [r] jígharmi ‖ 4 ‖ agním mánasâ ghṛiténa prati-kshyántam[8] bhúvanâni víçvâ | pṛithúṁ tiraçcâ váyasâ bṛihántaṁ vyácishṭham[1] ánnaṁ rabhasáṁ vídânam ‖ [s] â tvâ jigharmi vácasâ ghṛiténá 'rakshásâ mánasâ táj jushasva | márya-çrî spṛihayád-varṇo agnír[9] nâ 'bhi-mṛiçe tanúvâ jár--hṛishâṇaḥ ‖ [t] pári vâja-patiḥ kavír agnír hávyâny akramît |

---

2. [2] sahá | AW. [3] so ([o]') AW, s. 12, 6. [4] so ([o]in a[o]) AFW, s. P. 9, 23. [5] so (vṛitv[o]) ACDFW;]/var? pṛithivyâ saha caraṇaṁ kṛitvâ, pṛithiviṁ pṛishṭvety arthaḥ, schol. [6] so ([o]e a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [7] so ([o]vo r[o]) AFW, s. P. 8, 7 schol. 8. 16 (p. 192). [8] so ([o]kshy[o]) ACDFW. [9] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

dádhad rátnâni dâçúshe || [v 10]pári tvâ 'gne púraṃ vayáṃ víprāso sahasya dhîmahi | dhṛishád-varṇaṃ divé-dive bhettáram bhaṅgurā-vataḥ[11] || [w] tvám agne dyú-bhis tvám âçuçukshánis[1] tvám ad-bhyás tvám áçmanas pári[12] | tváṃ vánebhyas tvám óshadhî-bhyas[11] tváṃ nṛiṇā́ṃ nṛi-pate jâyase çúciḥ || 5 || pratū́rvant, sū́ryasya, tishṭha, jígharmi, bhettā́ram, viçvatíç ca ||2||

5, 1, 2, 1 - 3, 4. — K. 16, 1. 2. 19, 2. 3. — Vs. 22, 2. 11, 12-27. Ç. 6, 3, 2, 2 - 3, 25. Kâ. 16, 2, 9-22. — pûrvé | áyushi — sâmân | sáram — anv iti | saṃvataṃ iti sam-vataṃ — adhîti | yoniḥ — vṛishaṇvasû iti vṛishaṇ-vasû[13] — eti | ihi — açástîḥ — gâṇápatyâd iti gâṇá-patyât — achá[14] | ihi — achá | imaḥ — vâjî | adhvánaḥ | sarvā́ḥ — bhûmyā́ḥ — draviṇodâ iti draviṇaḥ-dâḥ — pṛithivyâḥ — khanishyantáḥ — draviṇodâ iti draviṇaḥ-dâḥ | vâjî | arvâ | akâḥ — suvâḥ | ruhāṇâḥ | adhîti | nâké — maryàçrîr iti maryà-çrîḥ — açmánaḥ | pari[15].

3. [a] devásya tvâ savitúḥ pra-savè 'çvínor bâhú-bhyâṃ pûshṇó hástâbhyâṃ pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshyam aṅgirasvát[2] khanâmi || [b] jyótishmantaṃ[2] tvâ 'gne su-prátîkam ájasreṇa bhânúnâ dîdyânam | çivám pra-jā́bhyo 'hiṃsantam[3] pṛithivyā́ḥ sadhá-sthe 'gním[1] purîshyam aṅgirasvát[2] khanâmi || [c] apā́ṃ pṛishṭhám asi sa-práthâ urv agním bharishyád áparâ-vapishṭham | várdhamânam mahá ā́ ca púshkaraṃ[2] divó mātrayâ variṇā́ prathasva || [d] çárma ca sthaḥ || 1 || várma ca stho áchidre[4 a. 5] bahulé[5] ubhé[5] | vyácasvatî[2 a. 5] sáṃ vasâthâṃ bhartám agním purîshyam ||

2. [10] so schon I, 5, 6, 4. [11] s. P. 3, 5. 7. [12] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 24. [13] s. P. 4, 5 und zu dem ṇ P. 13, 13. [14] achcha D, s. Whitney zu 14, 8. [15] ohne iti, weil am Schluſs des ardharca.

3. khananam. [1] so ([o]e ') AFW, s. P. 12, 6. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]o 'h[o]) AFW, s. P. 12, 4. [4] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 11. 19. 31.

Digitized by Google

[e] sáṃ vasâthâ◡ suvar-vídâ samī́cî[2 u. 5] úrasâ tmánâ | agním antár bharishyántî[5] jyótishmantam[2] ájasram ít || [f] purîshỳo 'si viçvá-bharâḥ |[6] átharvâ tvâ prathamó nír amanthad agne | [g 7] tvā́m agne púshkarâd[2] ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó víçvasya vâghátaḥ || [h 7] tám u tvâ dadhyáññ[2 u. 8] ṛíshiḥ putrá îdhe || 2 || átharvaṇaḥ | vṛitra-háṇam[9] puraṃ-darám || [i 7] tám u tvâ pâthyó vṛíshâ sám îdhe dasyu-hántamam | dhanaṃ-jayá◡ ráṇe-raṇe || [k 7] sī́da hotaḥ svá u loké cikitvā́nt sâdáyâ[10] yajná◡ su-kṛitásya yónau | devâ-'vī́r devā́n havíshâ yajâsy[11] ágne bṛihád yájamâne váyo dhâḥ || [l 7] ní hótâ hotṛi-shádane vídânas tveshó dîdivā́◡ asadat[12] su-dákshaḥ | ádabdhavrata-pramatir vásishṭhaḥ sahasram-bharáḥ çúci-jihvo agníḥ[4] || [m] sá◡ sîdasva mahā́◡ asi[12] çócasva || 3 || deva-vī́tamaḥ | ví dhûmám agne arushám[13] miyedhya sṛijá pra-çasta darçatám || [n] jánishvâ[10] hí jényo ágre[4] áhnâm[13] hitó hitéshv arushó váneshu | dáme-dame saptá rátnâ dádhâno 'gnír[14] hótâ ní shasâdâ[15 u. 10] yájîyân || 4 || stha, îdhe, çócasva, saptávi◡çatiç ca || 3 ||

5, 1, 4, 1-5. — K. 16, 3. 19, 4. — Vs. 11, 28-37. Ç. 6, 4, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 16, 2, 22-27. — ahi◡santam — mahaḥ | eti — achidre iti | bahule iti | ubhe iti | vyacásvatî iti — samîcî iti — bharishyantî iti — pushkárât | adhîti — dadhyañ — putraḥ | îdhe — vṛitrahaṇam iti vṛitra-hanám — pâthyaḥ — sve | u — sâdaya — devâvîr iti deva-avîḥ — yajâsi — janishva — nîti | sasâda.

4. [a] sáṃ te vâyúr mâtaríçvâ[1] dadhâtû 't-tânā́yai hṛí-

---

3. [6] so (°âḥ |) A. F (ohne |). W (| von zweiter Hand). [7] so schon III, 5, 11, 3. 4. 2. [8] zu ññ s. P. 9, 18. [9] zu ṇ s. P. 7, 11. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 12. 8. [11] s. P. 16, 18. [12] so (°â◡ a°) AFW, s. P. 9, 20. [13] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. (12, 4). [14] so (°o 'g°) AFW, s. P. 12, 6. [15] zu sh° s. P. 6, 4.

4. mṛidâharaṇam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

dayaṃ yád ví-lishṭam | devā̃nâṃ yáç cárati prâ-'ṇáthena tásmai ca devi váshaḍ astu túbhyam || [b] sú-jâto jyótishâ sahá çárma várûtham ā̃ 'sadaḥ súvaḥ | vā̃so agne[2] viçvá-rûpaω sáṃ vyayasva vibhâ-vaso || [c] úd u tishṭha sv-adhvarā̃ 'vâ[3] no devyā̃ kṛipā̃ | dṛiçé ca bhâsā̃ bṛihatā̃ su-çukvánir[4] ā̃ 'gne yâhi suçastí-bhiḥ || 1 || [d] ûrdhvá û shú ṇa[5] ûtáye tíshṭhâ[3] devó ná savitā̃ | ûrdhvó vā̃jasya sánitâ yád añjí-bhir vâghád-bhir vi-hváyâmahe || [e] sá jâtó gárbho asi[2] ródasyor ágne cā̃rur ví-bhṛita óshadhîshu[1] | citráḥ çíçuḥ pári támâωsy aktáḥ prá mâtṛí-bhyo ádhi[2] kánikradad gâḥ || [f] sthiró bhava vîḍv̀-añga âçúr bhava vâjỳ arvan | pṛithúr bhava su-shádas tvám agnéḥ purîsha-vā̃hanaḥ[6] || [g] çivó bhava || 2 || pra-jā̃bhyo mā̃nushîbhyas tvám añgiraḥ | mā̃ dyā̃vâ-pṛithivī̃ abhí çûçuco mā̃ 'ntáriksham[1] mā̃ vánaspátîn[1] || [h] praí 'tu vâjī̃ kánikradan nā̃nadad rā̃sabhaḥ pátvâ | bhárann agním purîshỳam mā̃ pâdy ā̃yushaḥ purā̃ || [i] rā̃sabho vâṃ kánikradat sú-yukto vṛishaṇâ ráthe | sá vâm agním purîshỳam âçúr dûtó vahâd itáḥ || [k] vṛíshâ 'gníṃ vṛíshaṇam bhárann apā̃ṃ gárbhaω samudríyam[1] | ágna ā̃ yâhi || 3 || vîtáya ṛitáω satyám || [l] óshadhayaḥ[1] práti gṛihṇîtâ 'gním etáω çivám â-yántam abhy átra yushmā̃n | vy-ásyan víçvâ ámatîr árâtîr ni-shī̃dan no ápa[2] dur-matíω hanat || [m] óshadhayaḥ práti modadhvam enam púshpâ-vatîḥ[7] su-pippalā̃ḥ | ayáṃ vo gárbha ṛitvíyaḥ pratnáω[1] sadhá-stham ā̃ 'sadat || 4 || suçastíbhiḥ, çivó bhava, yâhi, sháṭtriωçac ca || 4 ||

5, 1, 5, 1-10. — K. 16, 4. 19, 5. — Vs. 11, 39-48. Ç. 6, 4, 3, 4 - 4, 17. Kâ. 16, 3, 3-14. — prâṇathe̱neti pra-a̱nathèna — eti |

---

4. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 12. [4] so A. D. C (nach iti). W., çuçukv° C (vor iti). F; sushṭhu çucâṃ raçmînâṃ vanitâ (!) schol. [5] so (û shu ṇa) AFW, s. P. 3, 14. 6, 2. 7, 2. [6] so (°naḥ) AFW; vgl. P. 7, 6. [7] s. P. 3, 5.

Digitized by Google

asadaḥ | suvâḥ | vâsâḥ — vibhâvaso iti vibhâ-vaso — svadhvareti su-adhvara | avâ — suçukvanir iti su-çukvaniḥ — ûrdhvaḥ | u | sv iti | naḥ — tishṭhâ — adhîti | kanikradat | gâḥ — vîḍvângа iti vîḍu-angaḥ — vâjî — sushada iti su-sadaḥ — purîshavâhâna iti purîsha-vâhânaḥ — kanikradat | nânadat — mâ | pâdi — vîtaye — abhîti | atrâ — vyasyann iti vi-asyan — nishîdann iti ni-sîdan — pushpâvatîr iti pushpâ-vatîḥ — eti | asadat.

5. [a]1 ví pâjasâ prithúnâ çóçucâno bâdhasva dvishó rakshâso ámîvâḥ[2] | su-çármaṇo bṛihataḥ çármaṇi syâm agnér aháu su-hávasya prá-ṇîtau ‖ [b] âpo hí shṭhâ[3] mayo-bhúvas tâ na ûrjé dadhâtana | mahé ráṇâya cákshase ‖ [c] yó vaḥ çivá-tamo rásas tásya bhâjayate 'há naḥ | uçatîr iva mâtáraḥ ‖ [d] tásmâ áram gamâma vo yásya kshâyâya jínvatha | âpo janáyathâ[4] ca naḥ ‖ [e] mitráḥ ‖ 1 ‖ sau-sṛijya prithivîm bhûmim ca jyótishâ sahá | sú-jâtam jâtá-vedasam agnim vaiçvânaráṃ[5] vi-bhúm ‖ [f] ayakshmâya tvâ sáu sṛijâmi pra-jâbhyaḥ | víçve tvâ devâ vaiçvânarâḥ[5] sáu sṛijantv âṇu-shṭubhena chándasâ 'ṅgirasvát[5] ‖ [g] rudrâḥ sam-bhṛitya pṛithivîm bṛihâj jyótiḥ sám îdhire | téshâm bhânúr ájasra ic chukró devéshu rocate ‖ [h] sáu-sṛishṭâm vásu-bhî rudraír dhîraiḥ karmaṇyâm mṛidam | hástâbhyâm mṛidvîm kṛitvâ sinîvâlî[5] karotu ‖ 2 ‖ tâm ‖ [i] sinîvâlî su-kapardâ su-kurîrâ sv-aupaçâ | sâ túbhyam adite maha ó 'khâm dadhâtu hásta-yoḥ ‖ [k] ukhâm karotu çáktyâ bâhú-bhyâm áditir dhiyâ | mâtâ putrâṃ yátho 'pá-sthe sâ 'gnim bibhartu gárbha â ‖ [l] makhásya çíro 'si. [m] yajnásya padé sthaḥ | [n] vásavas tvâ kṛiṇvantu gâyatréṇa chándasâ 'ṅgirasvát[5] pṛithivy asi,

5. ukhânirmâṇam. [1] s. II, 5, 12, 5. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (shṭhâ) AFW, s. P. 3, 8. 6, 2. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [5] ohne avagraha.

Digitized by Google

rudrás tvâ kṛiṇvantu traishṭubhena[5] chándasâ 'ṅgirasvád[5] antárikṣham[5] asi ‖ 3 ‖ âdityás tvâ kṛiṇvantu jágatena chándasâ 'ṅgirasvád dyaúr asi, víçve tvâ devâ vaiçvânaráḥ[5] kṛiṇvantv ánu-shṭubhena chándasâ 'ṅgirasvád díço 'si, dhruvâ 'si dhárâyâ[4] máyi pra-jâm râyás póshaṃ[6] gaupatyáṃ[5] su-vîryam sa-jâtán yájamânâyâ. [o]'dityai rásnâ 'sy. [p]áditis te[7] bílaṃ gṛihṇâtu pâñktena chándasâ 'ṅgirasvát | [q]kṛitvâya sâ mahîm ukhâm mṛin-máyîṃ yónim agnáye | tâm putrébhyaḥ sám prâ 'yachad áditiḥ: çrapáyân íti[8] ‖ 4 ‖ mitráḥ, karotv, antárikṣham asi, prá, catvári ca ‖ 5 ‖

5, 1, 6, 1-4. — K. 16, 4. 5. 19, 5. 6. — Vs. 11, 49-59. Ç. 6, 4, 4, 21 - 5, 2, 21. Kâ. 16, 3, 15 - 4, 4. — praṇîtâv iti pra-nîtau — hi | stha — bhâjayata | iha — tasmai — janayátha — devâḥ | vaiçvânaráḥ — ânúshṭubhenety ânú-stubhena — ajásraḥ | it — mahe | eti | ukhâm — sâ | agnim — garbhé | â[9] — pade[10] iti — pṛithivî | asi — devâḥ | vaiçvânaráḥ — diçâḥ | asi | dhruvâ — dhârayâ — râyaḥ | poshâm | gaupatyam — mṛinmayîm iti mṛit-mayîm — sam | preti | ayachat.

6. [a]vásavas tvâ dhûpayantu gâyatréṇa chándasâ 'ṅgirasvád[1], rudrás tvâ dhûpayantu traishṭubhena[1] chándasâ 'ṅgirasvád, âdityás tvâ dhûpayantu jágatena chándasâ 'ṅgirasvád, víçve tvâ devâ vaiçvânarâ[1] dhûpayantv ánu-shṭubhena chándasâ 'ṅgirasvád, índras tvâ dhûpayatv aṅgirasvád, víshṇus tvâ[4] dhûpayatv aṅgirasvád, váruṇas tvâ dhûpayatv aṅgirasvád. [b]áditis tvâ[4] devî viçvádevyâ-vatî[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ṅgirasvát[3] khanatv avaṭa. [c]devánâṃ tvâ pátnîḥ ‖ 1 ‖ devîr viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe

---

5. [6] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 29. [7] so ([o]s t[o]) AFW; vgl. P. 6, 5. [8] so ([o]n i[o]) AFW, s. P. 9, 23. [9] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [10] s. P. 4, 45. 46.

6. tatsaṃskâraḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 5. 7. [3] so ([o]e ') AFW, s. P. 12, 7. [4] so ([o]s t[o]) AFW.

Digitized by Google

'ñgirasvád[3] dadhatû 'khe. [d]dhisháṇâs tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvád[3] abhî 'ndhatâm ukhe, gnâs tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ[2] pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvác[3] chrapayantû 'khe, várûtrayo jánayas tvâ devîr viçvádevyâ-vatîḥ pṛithivyâḥ sadhá-sthe 'ñgirasvát pacantû 'khe | [e]mítrai 'tâm ukhâm pacai, 'shâ mâ bhedi | [f]etâṃ te pári dadâmy ábhittyai[5] | [g]abhî 'mâm ‖ 2 ‖ mahinâ dívam mitró babhûva sa-práthâḥ | utá çrávasâ pṛithivîm ‖ [h 6]mitrásya carshaṇî-dhṛitaḥ[2] çrávo devásya sânasím | dyumnáṃ citráçravas-tamam ‖ [i]devás tvâ savitó 'd vapatu su-pâṇíḥ sv-aṅguríḥ | su-bâhúr utá çáktyâ ‖ [k]ápadyamânâ pṛithivy âçâ díça â pṛiṇa | út tishṭha bṛihatî bhavo "rdhvâ tishṭha dhruvâ tvám ‖ [l]vásavas tvâ " chṛindantu gâyatréṇa chándasâ 'ñgirasvád, rudrâs tvâ " chṛindantu traishṭubhena[1] chándasâ 'ñgirasvád, âdityâs tvâ " chṛindantu jâgatena chándasâ 'ñgirasvád, víçve tvâ devâ vaiçvânarâ[1] â chṛindantv ânu-shṭubhena chándasâ 'ñgirasvát ‖ 3 ‖ pátnîr, imẫᵕ, rudrâs tvâ " chṛindantv, ékân ná viᵕçatíç ca ‖ 6 ‖

5, 1, 7, 1-4. — K. 16, 5. 6. 19, 6. 7. — Vs. 11, 60-65. — Ç. 6, 5, 3, 10 - 4, 17. Kâ. 16, 4, 8-23. — deváḥ | vaiçvânarâḥ — viçvadèvyâvatîti viçvadèvya-vatî — dadhatu | ukhe — abhiti | indhatâm — pacantu | ukhe | mitrâ | etâm — paca | eshâ — bhedi — abhîti | imâm — carshaṇîdhṛita iti carshaṇi-dhṛitaḥ — pṛithivi | âçâḥ — tvâ | eti | chṛindantu.

7. [a]sámâs tvâ 'gna ṛitávo vardhayantu saṃ-vatsarâ ṛíshayo yâni satyâ | sáṃ divyéna dîdihi rocanéna viçvâ â bhâhi pra-díçaḥ pṛithivyâḥ ‖ [b]sáṃ ce 'dhyásvâ 'gne prá ca bodhayai 'nam úc ca tishṭha mahaté saúbhagâya[1] | mâ ca

---

6. [b] [c]bhityai DW. [e] so schon III, 4, 11, 5.

7. pañcapaçvaṅgabhûtâ âgnikyaḥ sâmidhenyaḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

rishad upa-sattâ te agne[2] brahmâṇas te yaçásaḥ santu mâ 'nyé ‖ [c] tvâm agne vṛiṇate brâhmaṇâ imé çivó agne[3] ‖ 1 ‖ saṃ-váraṇe bhavâ[4] naḥ | sapatna-hâ no abhimâti-jíc ca své gáye jâgṛihy ápra-yuchan ‖ [d] ihaí 'vâ 'gne ádhi[2] dhârayâ[4] rayím mâ tvâ ní kran pûrva-cíto ni-kâríṇaḥ | kshatrám agne su-yámam astu túbhyam upa-sattâ vardhatâṃ te ánishṭṛi-taḥ[5 a. 1] ‖ [e] kshatréṇâ 'gne sv-âyuḥ sáʋ rabhasva mitréṇâ 'gne mitra-dhéye yatasva | sa-jâtânâm madhyama-sthâ edhi râj-ñâm agne vi-havyò dîdihî 'há ‖ [f] áti ‖ 2 ‖ ního[1] áti[2] srídhó 'ty[6] ácittim áty árâtim agne | víçvâ hy agne dur-itâ sá-hasvâ 'thâ 'smá-bhyaʋ sahá-vîrâʋ rayíṃ dâḥ ‖ [g] anâ-dhṛishyó jâtá-vedâ ánishṭṛito[1] vi-râd agne kshatra-bhṛíd dîdihî 'há | víçvâ âçâḥ pra-muñcán mánushîr bhiyáḥ çivâbhir adyá pári pâhi no vṛidhé ‖ [h] bṛíhaspate[1] savitar bodhâyai 'naʋ sáʋ-çitaṃ cit saṃ-taráʋ sáʋ çiçâdhi | vardhâyai 'nam ma-haté saúbhagâya[1] ‖ 3 ‖ víçva enam ánu madantu devâḥ ‖ [i] amutra-bhûyâd ádha yád yamásya bṛíhaspate[1] abhí-çaster[2] ámuñcaḥ | práty auhatâm açvínâ mṛityúm asmâd devânâm agne bhishájâ çácî-bhiḥ[7] ‖ [k] úd vayám támasas pári[8] páçyanto jyótir út-taram | devám deva-trâ sûryam áganma jyótir ut-tamám ‖ 4 ‖ imé çivó agné, 'ti, saúbhagâya, cátustriʋçac ca ‖ 7 ‖

5, 1, 8, 5. 6. — K. 18, 16. — Vs. 27, 1-10. — [a. b. c. e. f] Ath. 2, 6, 1-5. — agne | ṛitavâḥ — idhyasvâ — bhava — iha | eva | agne | adhîti | dhârayа — anishṭṛitaḥ — svâyur iti su-âyúḥ — atîti | nihâḥ[1 a. 9] | atîti | sridhâḥ | atîti — bodhayâ — viçvè — çacîbhir iti çaci-bhiḥ — tamâsaḥ | parîti.

8. [a] ûrdhvâ asya sam-ídho bhavanty ûrdhvâ çukrâ

---

7. [2] so ([o]e a) AFW, s. P. 11, 3. [3] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 3, 8. [5] s. P. 11, 4. [6] so ([o]o ') AFW, s. P. 12, 8. [7] s. P. 3, 7. [8] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 24. [9] nikṛishṭâni çvaçûkarâdi-janmâni jihîte prâpnoti yair duritais tâni, schol. (!)

8. prayâjayâjyâ âprînâmakâḥ.

Digitized by Google

çocĭ̆ᴗshy agnéḥ | dyumát-tamâ su-prátîkasya sûnóḥ || [b] tánû-
-nápâd ásuro viçvá-vedâ devó devéshu deváḥ | pathá ā́
'nakti mádhvâ ghṛiténa || [c] mádhvâ yajnáṃ nakshase prî-
ṇânó nárâçáᴗso[1] agne[2] | su-kṛíd deváḥ savitā́ viçvá-vâraḥ ||
[d] áchâ 'yám eti çávasâ ghṛiténe "ḍânó váhnir námasâ | agníᴗ
srúco adhvaréshu[2] prayát-su || [e] sá yakshad asya mahimā́-
nam agnéḥ, sáḥ || 1 || î mandrā́su[3] prayásaḥ | vásuç cé-
tishṭho vasu-dhā́tamaç ca || [f] dvā́ro devī́r ánv asya víçve
vratā́ dadante agnéḥ[4] | uru-vyácaso dhā́mnâ pátyamânâḥ ||
[g] té[5] asya yóshaṇe[5] divyé[5] ná yónâv ushā́sânáktâ[1] | imáṃ
yajnám avatâm adhvaráṃ naḥ || [h] daívyâ hotârâv ûrdhvám
adhvaráṃ no 'gnér[6] jihvā́m abhí gṛiṇîtam | kṛiṇutáṃ naḥ
sv̀-ishṭim || [i] tisró devī́r barhír é 'dáᴗ sadantv íḍâ sárasvatî[1]
|| 1 || bhā́ratî[7] mahī́ gṛiṇânā́ || [k] tán nas turī́pam[1] ádbhu-
tam[1] purukshú[1] tváshṭâ su-vī́ram | râyás póshaṃ[8] ví shyatu[9]
nā́bhim asmé[10] || [l] vánaspaté[1] 'va[11] sṛijâ[12] rárâṇas tmánâ
devéshu | agnír havyáᴗ çamitā́ sûdayâti || [m] ágne svā́hâ[1] kṛi-
ṇuhi jâta-veda índrâya havyám | víçve devā́ havír idáṃ
jushantâm || [n][13] hiraṇya-garbháḥ sám avartatā́ 'gre bhûtásya
jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivī́ṃ dyā́m || 3 || uté
'mā́ṃ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [o] yáḥ prā́-'ṇato ni-
-misható mahi-tvaí 'ka íd rā́jâ jágato babhū́va | yá ī́çe asya[4]
dvi-pádaç cátush-padaḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema ||
[p] yá âtma-dā́ bala-dā́ yásya víçva upā́-"sate pra-çíshaṃ
yásya devā́ḥ | yásya châyā́ 'mṛítaṃ yásya mṛityúḥ kásmai
devā́ya havíshâ vidhema || [q] yásye 'me himá-vanto mahi-

---

8. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (i m°) AFW, s. P. 5, 12 (1, 57); nach P. wäre zu lesen im 'andrâsu! [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 20. [6] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [7] °tî | AW (!). [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [9] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [10] s. P. 4, 9. [11] so (°e ') AFW, s. P. 12, 4. [12] s. P. 3, 12. [13] s. bei II, 2, 12, 1.

Digitized by Google

-tvā́ yásya samudráᴗ[1] rasáyâ sahá || 4 || âhúḥ | yásye 'mā́ḥ pra-díço yásya bâhū́[14] kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [r] yáṃ krándasî[5] ávasâ tastábhâne[5] abhy-aíkshetâm mánasâ réjamâne[5] | yátrā́ 'dhi sū́ra úd-itau vy-éti kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [s] yéna dyaúr ugrā́ pṛithivī́ ca dṛiḍhé[15] yéna súva stábhitaṃ yéna nā́kaḥ | yó antárikshe[2 u. 1] rájaso vi-mā́naḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [t 13] ā́po ha yán mahatī́r víçvam || 5 || ā́yan dákshaṃ dádhânâ janáyantîr agním | táto devā́nâṃ nír avartatā́ 'sur ékaḥ kásmai devā́ya havíshâ vidhema || [u] yáç cid ā́po mahinā́ pary-ápaçyad dákshaṃ dádhânâ janáyantîr agním | yó devéshv ádhi devá éka ā́sît kásmai devā́ya havíshâ vidhema || 6 || agnéḥ sá, sárasvatî, dyā́ᴗ, sahá, víçvaṃ, cátustriᴗçac ca || 8 ||

[a-m] K. 18, 17. Vs. 27, 11-22; [n-t] K. 40, 1. Vs. 13, 4. 23, 1. 3. 25, 10-13. 27, 25. 26. 32, 3. 6. 7. — tanū̂napâd iti tanū́-napā́t — viçvavédâ iti viçva-vedâḥ — pathaḥ | eti | anakti — narâçaᴗsàḥ — achà | ayam — îḍânaḥ — saḥ | îm | mandrâsú | prayasàḥ — anv iti | asya — tẹ iti — yoshàṇe iti | divye iti — yonaú | ushâsânaktā́ — svishṭim iti su-ishṭim — eti | idam | sadantu — tat — turîpám | adbhútam | purukshu — râyaḥ — syatu — asme iti — aveti | sṛija — devâḥ | haviḥ — dâdhâra — uta | imâm — prâṇata iti pra-anataḥ — mahitveti mahi-tvâ | ekàḥ — âtmadâ ity ā́tma-dâḥ | baladâ iti bala-dâḥ — viçvè — upâsàta ity úpa-âsàte — bâhû iti — krandàsî iti — tastabhâne iti — rejámâne iti — yatrà | adhîti | sûràḥ — dṛiḍhe iti | yenà | suvàḥ — ha | yat — dadhā́nâḥ — asúḥ — âpàḥ — dadhā́nâḥ — adhîti | devaḥ | ekàḥ.

9. [a] ā́-kûtim agním pra-yújaᴗ svā́hâ[1], máno medhā́m agním pra-yújaᴗ svā́hâ, cittáṃ ví-jnâtam a. p. sv., vâcó ví-

---

8. [14] s. P. 4, 5. [15] s. P. 4, 27.
9. agnyutpâdanam. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

-dhṛitim a. p. svā̃hâ, prajā̃-pataye Mánave svā̃hâ, 'gnáye vaiçvânarā̃ya[1] svā̃hâ. [b] [2] víçve devásya netúr márto vṛiṇîta sakhyáṃ, víçve râyá ishudhyasi, dyumnáṃ vṛiṇîta pushyáse svā̃hâ. [c] mā̃ sú bhitthâ mā̃ sú risho dṛíʊhasva vîḍáyasva sú | ámba dhṛishṇu[3] vîráyasva || 1 || agníç ce 'dáṃ karishyathaḥ || [d] dṛíʊhasva devi pṛithivi svastáya[1] âsurī̃ mâyā̃ sva-dháyâ kṛitā̃ 'si | júshṭaṃ devā̃nâm idám astu havyám árishṭâ tvám úd ihi yajné asmín[4] || [e] mítrai 'tā̃m ukhā̃ṃ tapai, 'shā̃ mā̃ bhedi | [f] etā̃m te pári dadâmy ábhittyai | [g] drv̀-annaḥ sarpír-âsutiḥ pratnó[1] hótâ váreṇyaḥ | sáhasas putró[5] ádbhutaḥ[6 u. 1] || [h] [2] párasyâ ádhi saṃ-vátó 'varâʊ[7] abhy[8] ā̃ || 2 || tara | yátrâ 'hám ásmi tā̃ʊ ava[8] || [i] paramásyâḥ parâ-váto rohíd-açva ihā̃ " gahi | purîshỳaḥ puru-priyó 'gne[9] tváṃ tarâ[10] mṛídhaḥ || [k] sī̃da tvám mâtúr asyā̃ upá-sthe víçvâny agne vayúnâni vidvā̃n | maí 'nâm arcíshâ mā̃ tápasâ 'bhí çûçuco 'ntár[11] asyâʊ çukrá-jyotir ví bhâhi || [l] antár agne rucā̃ tvám ukhā̃yai sádane své | tásyâs tváʊ hárasâ tápañ jā̃ta-vedaḥ[12] çivó bhava || [m] çivó bhûtvā̃ mahyám agné 'tho[11] sîda çivás tvám | çivā̃ḥ kṛitvā̃ díçaḥ sárvâḥ svā̃ṃ yónim ihā̃ " 'sadaḥ || 3 || vîráyasvā̃, ", tápan, viʊçatíç ca || 9 ||

5, 1, 9, 1-6. — K. 16, 7. 19, 10. — Vs. 11, 66-72. 12, 15-17. Ç. 6, 6, 1, 15-3, 4. 7, 3, 15. Kâ. 16, 4, 30-37. 5, 20. — viçvè | devasyà — viçvè | râyaḥ — sv iti | bhitthâḥ | mâ | sv iti — vîḍayàsva | su[13] | ambà | dhṛishṇu | vîrayàsva — svastayè — mitrà | etâm — drvànna iti dru-annaḥ — sahàsaḥ — pa-

---

9. [2] so schon I, 2, 2, 1 (b). II, 6, 11, 3 (h); viçve viçvâtmakasya, schol. [3] he dhṛishṇu dharshaṇayukte, schol. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] so (°s p°) AFW, s. P, 8, 28. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°o 'v°) AFW, s. P. 12, 4. [8] so (°âʊ a°) AFW, s. P. 9, 20. [9] so (°o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [10] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [11] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7. [12] °paṃ j° AFW. [13] ohne iti! weil am Ende des ardharca.

Digitized by Google

rásyâḥ | ádhîti — avárân | ábhi | eti — tân | áva — iha | eti | gahi — tára — ásyâḥ — má | énâm —ántaḥ | asyâm — tapân — atho iti — iha | eti | ásadaḥ.

10. [a]yád agne yáni káni cá " te dárûṇi dadhmási | tád astu túbhyam íd ghṛitám táj jushasva yavishṭhya ‖ [b]yád átty[1] upa-jíhvikâ yád vamró ati-sárpati[2] | sárvaṃ tád astu te ghṛitám táj jushasva yavishṭhya ‖ [c]rấtriu-râtrim ápra-yâvam bhárantó 'çvâye[3] 'va tíshṭhate ghâsám asmai | râyás póshena[3] sám ishấ mádantó 'gne[3] mấ te práti-veçâ rishâma ‖ [d]nábhâ ‖ 1 ‖ prithivyấḥ sam-idhânám agníu râyás póshâya[4] bṛihaté havâmahe | iram-madám bṛihád--uktham yájatraṃ jétâram agním pṛítanâsu sâsahím ‖ [e]yấḥ sénâ abhí-'tvarîr â-vyâdhínîr úgaṇâ[5] utá | yé stenấ yé ca táskarâs[5] tấus te[6] agné[7] 'pi[8] dadhâmy âsye ‖ [f]dáushṭrâ-bhyâm[9] malímlûñ jámbhyais[10] táskaraus[5 u. 11] utá | hánû--bhyâu[12] sténân bhaga-vas tấus tvám[6] khâda sú-khâditân ‖ [g]yé jáneshu malímlava stenấsas táskarâ váne | yé ‖ 2 ‖ kákshesheshv aghâ-yávas[13] tấus te[6] dadhâmi jámbhayoḥ ‖ [h]yó asmá-bhyam[2] arâtîyấd yáç ca no dvéshate jánaḥ | níndâd yó asmấn[2] dípsâc ca sárvaṃ tám masmasấ kuru ‖ [i]sáu--çitam me bráhma sáu-çitaṃ vîryam bálam | sáu-çitam kshatrám jishṇú yásyâ 'hám ásmi puró-hitaḥ ‖ [k]úd eshâm bâhú[14] atiram úd várca úd ú[15] bálam | kshiṇómi bráh-maṇâ 'mítrân ún[16] nayâmi ‖ 3 ‖ svấu[17] ahám ‖ [1][18]dṛiçánó rukmá urvyấ vy adyaud dur-mársham áyuḥ çriyé rucánâḥ |

---

10. agnidhâraṇam. [1] áty W. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°o ') AFW, s. P. 12, 7 ('çv°). 5 ('gne). [4] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [5] ohne avagraha. [6] so (tấus t°) AFW, s. P. 6, 14. [7] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] s. P. 16, 19. [10] so (°ñj°) W, °nj° A, °mj° F, s. P. 5, 23. [11] so (°âu) AFW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 3, 2. [14] s. P. 4, 5. [15] so (ú) AFW, s. P. 3, 14. [16] so (°ân) AFW, s. P. 9, 24. [17] so (°âu) AFW, s. P. 9, 20. [18] so schon I, 3, 14, 5.

Digitized by Google

agnír amṛíto abhavad[2] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétāḥ ‖ [m] víçvā rûpấṇi práti muñcate kavíḥ prấ 'sâvîd bhadráṃ dvi-páde cátush-pade | ví nấkam akhyat savitấ váreṇyó 'nu[19] pra-yấṇam usháso ví râjati ‖ [n] náktoshấsâ[5] sá-manasâ ví-rûpe[20] dhâpáyete[20] çíçum ékaꝏ samîcî[5 u. 21] | dyấvâ kshấmâ[22] rukmáḥ ‖ 4 ‖ antár[23] ví bhâti devấ agníṃ dhârayan draviṇo-dấḥ ‖ [o] su-parṇò 'si[24] garútmân[4], tri-vṛít te çíro gâyatráṃ cákshu stóma âtmấ, sấma te tanûr vâma-devyám bṛihad-rathantaré pákshau yajnâya-jniyam[5] púchaṃ chándâꝏsy áṅgâni dhíshṇiyâḥ çáphâ yájûꝏshi nấma | [p] su-parṇò 'si[24] garútmân[5], dívaṃ gacha, súvaḥ pata ‖ 5 ‖ nấbhâ, váne yé, nayámi, kshấmâ rukmò, 'shṭấtriꝏ-çac ca ‖ 10 ‖

5, 1, 10, 1-5. — K. 16, 7. 8. 19, 10. 11. — Vs. 11, 73 - 12, 4. Ç. 6, 6, 3, 3 - 7, 2, 6. Kâ. 16, 4, 38 - 5, 7. — eti | tę — atti — açvấya | iva — asmai | râyaḥ — prativeçâ iti prati-veçâḥ — abhîtvàrîr ity ábhi-itvàrîḥ — stṇâḥ — stṇâḥ — tas-kàrâḥ | tân | tę — apîti — hanûbhyâṃ iti hanú-bhyâṃ — mṇlimlâvaḥ — taskàrâḥ — aghâyava ity ágha-yavàḥ | tân — bâhû iti — varcàḥ | ud iti | u — amitrấn — rukmaḥ | urvyâ | vîti — naktoshâsâ — virûpę iti vi-rûpę | dhâpayéte iti — samîcî iti | dyâvâ | kshâmà — cakshùḥ — dhishṇi-yâḥ | çaphâḥ.

11. [a] ágne yáṃ yajnám adhvaráṃ viçvátaḥ[1] pari-bhûr[2] ási | sá íd devéshu gachati ‖ [b] sóma yấs te mayo-bhúva ûtáyaḥ sánti dâçúshe | tấbhir no 'vitấ[3] bhava ‖

---

10. [19] so (°o 'nu) AFW, s. P. 12, 4. [20] s. P. 4, 11. 40. [21] s. P. 4, 31. [22] s. P. 3, 10; und nicht componirt mit dyâvâ! [23] rukmo antar F, und schol. zu P. 12, 7; also ohne Rücksicht auf den kaṇḍikâ-Schluſs (s. übrigens IV, 6, 5, 2. 7, 12, 3). [24] so (°o 'si) AFW, s. P. 12, 2.

11. câturmâsyagate vaiçvadevâkhye prathamaparvaṇi vihitânâṃ havishâṃ yájyânuvâkyâḥ (I, 8, 2). [1] ohne avagraha. [2] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 32. [3] so (°o 'v°) AFW, s. P. 12, 4.

Digitized by Google

[c] agnír mûrdhâ, [d] bhúvaḥ | [e] tvám naḥ soma, [f] yâ te dhâmâni | [g] tát savitúr váreṇyam bhárgo devásya dhîmahi | dhíyo yó naḥ pra-codáyât ‖ [h] ácittî yác cakṛimâ[4] daívye jáne dînair dákshaiḥ prá-bhûtî pûrusha-tvátâ[5] ‖ 1 ‖ devéshu ca savitar mânusheshu ca tvám no átra[6] suvatâd ánâgasaḥ ‖ [i] codayitrî sûnṛítânâm[1] cétantî su-matînâm | yajñám dadhe sárasvatî[1] ‖ [k] pâvîravî[1] kanyâ citrâ-"yuḥ sárasvatî vîrá-patnî dhíyam dhât | gnâbhir áchidraṁ çaraṇáṁ sa-jóshâ dur-âdhárshaṁ gṛiṇaté çárma yaṁsat ‖ [l] pûshâ gâ ánv etu naḥ pûshâ rakshatv árvataḥ | pûshâ vâjaṁ sanotu naḥ ‖ [m] çukráṁ te anyád[7] yajatáṁ te anyát[7] ‖ 2 ‖ víshu-rûpe[8] áhanî[9] dyaúr ivâ 'si | víçvâ hí mâyâ ávasi svadhâ-vo bhadrâ te pûshann ihá rátir astu ‖ [n] tè 'vardhanta[10] svá-tavaso mahi-tvanâ " nâkaṁ tasthúr urú cakrire sádaḥ | víshṇur yád dhâ "vad vríshaṇam mada-cyútaṁ váyo ná sîdann ádhi barhíshi priyé | [o] prá citrám arkáṁ gṛiṇaté turâya mârutâya svá-tavase bharadhvam | yé sáhâṁsi sáhasâ sáhante ‖ 3 ‖ réjate agne[7] pṛithivî[11] makhébhyaḥ ‖ [p] víçve devâ, [q] víçve devâḥ | [r] dyâvâ naḥ pṛithivî[11] imáṁ sidhrám adyá divi-spṛiçam | yajñám devéshu yachatâm ‖ [s] prá pûrva-jé[8] pitárâ návyasîbhir[1] gîrbhíḥ[1] kṛiṇudhvaṁ sádane[6] ritásya | â no dyâvâ-pṛithivî[9] daívyena jánena yâtam mahí vâṁ várûtham ‖ [t] agníṁ stómena bodhaya sam-idhânó ámartyam[6] | havyâ devéshu no dadhat ‖ [u] sá havya-vâḍ ámartya uçíg dûtáç cánohitaḥ[1] | agnír dhiyâ sám ṛiṇvati ‖ [v] çám no bhavantu, [w] vâje-vâje ‖ 4 ‖ pûrushatvátâ[12], yajatáṁ te anyát, sáhante, cánohito, 'shṭaú ca ‖ 11 ‖

---

11. [4] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [5] pûr° ACDFW. [6] so (°o aᵘ) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (°e aᵘ) AFW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 4, 11. [9] s. P. 4, 12. [10] so (°e 'vᵘ) AFW, s. P. 12, 4 (4, 20 schol). [11] s. P. 4, 19. [12] so DW, pŭru° C.

Digitized by Google

(1, 8, 2, 1). — [a.b] Ṛ. 1, 1, 4. 91, 9; [c13] 8, 44, 6; [d14] 10, 8, 6; [e.f15] 1, 91, 8.4; [g16] 3, 62, 10; [h] 4, 54, 3; [i] 1, 3, 11; [k.l.m] 6, 49, 7. 54, 5. 58, 1: [n] 1, 58, 7; [o] nur hier; [p.q17] Ṛ. 6, 52, 10.13; [r] 2, 41, 20; [s] 7, 53, 2; [t] 5, 14, 1; [u] 3, 11, 2; [v.w18] 7, 38, 7.8. — ma̱yo̱bhuva̱ iti̱ mayaḥ-bhuvàḥ — a̱vi̱tâ — acittî — ca̱kri̱ma — prabhû̱tîti̱ pra-bhû̱tî̱ | pû̱ru̱sha̱tveti̱ pûrusha-tvatā̆ — sû̱nṛitā̆nâm — pâvī̆ravî — ci̱trâyu̱r iti̱ ci̱tra-â̱yu̱ḥ — sa̱joshâ̱ iti̱ sa-joshā̆ḥ — vishúrûpe̱ iti̱ vishú-rûpe | ahánî̱ iti̱ — viçvā̆ḥ — a̱va̱rdha̱nta̱ — ma̱hi̱tva̱neti̱ mahi-tva̱nâ | eti̱ — ta̱sthuḥ — ha̱ | âvàt — de̱vâḥ — pṛi̱thi̱vî iti̱ — pû̱rva̱je iti̱ pûrva-je — sadàne̱ iti̱ — amàrtyaḥ — canóhitaḥ.

yuñjâná, imā́m agṛibhṇan, devásya, sáṃ te, ví pā́jasâ, vásavas tvâ[19], sámâs tvo, "rdhvā́ asyā́, "kûtiṃ, yád agne yā́ny, ágne yáṃ yajnám, ékâdaça ‖ 11 ‖

yuñjânó (1, 1), várma ca stha (3, 2), âdityā́s tvâ (5, 4), bhā́rati (8, 3), svā́ᴗ aháᴗ (10, 4), sháṭcatvâriᴗçat ‖ 46 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe prathamaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] víshṇoḥ krámo 'sy[1] abhimâti-hā́, gâyatráṃ chánda ā́ roha, pṛithivī́m ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy[1] abhiçasti-hā́, traíshṭubhaṃ[2] chánda ā́ rohâ, 'ntáriksham[2] ánu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ krámo 'sy[1] arâtîyató[2] hantā́, jā́gataṃ chánda ā́ roha, dívam ánu ví kramasva, nír-

---

11. [13] nur das pratika, weil schon in I, 5, 5, 1 vorliegend. [14] dieser Vers kommt seinem Wortlaute nach erst in IV, 4, 4, 1 vor; es befremdet daher, dafs er hier nur im pratika vorliegt; s. das hierüber bereits zu I, 5, 11, 4 Anm. [9] Bemerkte (und vgl. noch schol. zu II, 6, 2, 2 p. 704 sowie Br. II!, 5, 7, 1). [15] nur die pratika, weil schon in II, 3, 14, 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [16] vollständig, obschon bereits in I, 5, 6, 4 vorliegend! [17] nur die pratika, weil schon in II, 4, 14, 5 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [18] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [19] vásavaḥ W.

2, 1-10. citikshetram; 1. âsandyâm ukhyâgnisthâpanam. [1] so (°o ') AFW, s. P. 12, 2. 7. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmó; víshṇoḥ ‖ 1 ‖ krámo 'si[1] ça-trû-yató[3] hantâ, "nú-shṭubhaṃ chánda â roha, díṣó 'nu ví kramasva, nír-bhaktaḥ sá yáṃ dvishmáḥ | [b 4]ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshấmâ[5] rérihad vîrúdhaḥ[2] sam-añján | sadyó[2] jajnânó ví hî 'm iddhó ákhyad[6] â ródasî[7] bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [c]ágne 'bhy-âvartinn[8] abhí na â vartasvâ "yushâ várcasâ sanyâ medháyâ pra-jáyâ dhánena ‖ [d]ágne ‖ 2 ‖ aṅgiraḥ çatáṃ te santv â-vṛítaḥ, sahásraṃ ta upâ-"vṛítaḥ | tấsâm póshasya póshena púnar no nashṭám â kṛidhi púnar no rayím â kṛidhi ‖ [e 9]púnar ûrjâ ní vartasva púnar agna ishấ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvátaḥ[2] ‖ [f 9]sahá rayyấ ní vartasvâ 'gne pínvasva dhârâyâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[10] ‖ [g 9]úd ut-tamáṃ varuṇa pấçam asmád ávâ 'dhamám ‖ 3 ‖ ví madhyamáꣳ çrathâya | áthâ[5] vayám âditya vraté távấ 'nâgaso áditaye[6] syâma ‖ [h]ấ tvâ 'hârsham antár abhûr dhruvás tishṭhấ 'vi-câcaliḥ | víças tvâ sárvâ vâñchantv asmín râshṭrám ádhi çraya ‖ [i]ágre bṛihánn ushásâm ûrdhvó asthân[6] nir-jagmivấn támaso jyótishấ " 'gât | agnír bhânúnâ rúçatâ sv-áṅga â jâtó víçvâ sádmâny aprâḥ ‖ [k 11]sîda tvám mâtúr asyấḥ ‖ 4 ‖ upá--sthe víçvâny agne vayúnâni vidvấn | mai 'nâm arcíshâ mấ tápasâ 'bhí çûçuco 'ntár[1] asyâꣳ çukrá-jyotir ví bhâhi ‖ [l 10]antár agne rucấ tvám ukhấyai sádane své | tásyâs tvâꣳ hárasâ tápañ jấta-vedaḥ[12] çivó bhava ‖ [m 11]çivó bhûtvấ máhyam agné 'tho[1] sîda çivás tvám | çivấḥ kṛitvấ díṣaḥ sárvâḥ svấṃ yónim ihấ " 'sadaḥ ‖ [n 13]haꣳsáḥ çuci-shád vásur antariksha-sád dhótâ vedi-shád átithir duroṇa-sát |

---

1. [3] s. P. 3, 7. [4] so schon I, 3, 14, 2 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 17. [8] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7. [9] so schon I, 5, 3, 3. 11, 3. [10] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 24. [11] so schon IV, 1, 9, 3. [12] so W, °nj° AF; s. P. 5, 24. [13] so schon I, 8, 15, 2.

Digitized by Google

nṛi-shád vara-sád ṛita-sád vyoma-sád ab-jấ go-jấ ṛita-jấ adri-jấ ṛitám bṛihát ‖ 5 ‖ dívam ánu ví kramasva nírbhaktaḥ sá yáṃ dvishmó víshṇor, dhánenā 'gne, 'dhamám, asyấḥ, çucishát, shódaça ca ‖ 1 ‖

5, 2, 1, 1-5. — K. 16, 8. 19, 11. — Vs. 12, 5-17. Ç. 6, 7, 2, 10-3, 15. Kâ. 16, 5, 11-20. — anú | vîti | kramasva — ârtîyataḥ — çatrûyata iti çatru-yataḥ — agniḥ — kshâmâ — vîrudhâḥ — sadyaḥ — vîti | hi | îm — rodasî iti — te | upâvṛitâ iti upa-âvṛitâḥ — agne | ishâ | âyushâ — athâ — anâgasaḥ — ahârsham — tishṭha | avicâcalir ity avi-câcaliḥ — sarvâḥ — asthât — jyotishâ | eti | agât — svanga iti su-angâḥ | eti — mâ | enâm — antaḥ | asyâm — atho iti — iha | eti | asadaḥ — abjâ ity âp-jâḥ.

2. [a]1 divás pári[2] prathamâṃ jajne agnír[3] asmád dvitî-yam pári jâtá-vedâḥ | tṛitîyam ap-sú nṛi-mâṇâ[4] ájasram índhâna enaṃ jarate svâ-dhîḥ[5] ‖ [b] vidmâ[6] te agne[3] tredhâ[7] trayâṇi vidmâ[6] te sádma ví-bhṛitam puru-trâ | vidmâ[6] te nâma paramâṃ gúhâ yád vidmâ[6] tám útsaṃ yáta â-jagántha ‖ [c] samudré[7] tvâ nṛi-mâṇâ[4] ap-sv antár nṛi-cáksha îdhe divó agna[8] ûdhan | tṛitîye tvâ ‖ 1 ‖ rájasi tasthivâṃ-sam ṛitásya yónau mahishâ ahinvan ‖ [d,9] ákrandad agní stanáyann iva dyaúḥ kshâmâ[6] rérihad vîrúdhaḥ[7] sam-añján | sadyó[7] jajnânó ví hî 'm iddhó ákhyad[8] â ródasî[10] bhânúnâ bhâty antáḥ ‖ [e] uçík pâvakó aratíḥ[8] su-medhâ márteshv agnír amṛíto ní dhâyi | íyarti dhûmám arushám bhári-bhrad úc chukréṇa çocíshâ dyâm ínakshat ‖ [f] víçvasya ketúr bhúvanasya gárbha â ‖ 2 ‖ ródasî[10] apṛiṇâj jâyamânaḥ | vîḍûṃ cid ádrim abhinat parâ-yáñ jánâ[11] yád agním áya-

---

2. tasyâ 'gner upasthânaṃ (vâtsapreṇa). [1] so schon I, 3, 14, 5. [2] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. [3] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] zu ṇ s. P. 7, 9. [5] s. P. 3, 5. [6] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [7] ohne avagraha. [8] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [9] so schon I, 3, 14, 2. IV, 2, 1, 2. [10] s. P. 4, 17. [11] °nj° AW.

Digitized by Google

janta páñca || [g] çrîṇā́m udâró[7] dharúṇo rayîṇā́m manîshā́ṇâm prā́-'rpaṇaḥ sóma-gopâḥ | vásoḥ sûnúḥ sáhaso ap-sú[8] rā́jâ ví bhâty ágra ushásâm idhânáḥ || [h] yás te adyá[3] kṛiṇávad bhadra-çoce 'pûpáṃ[12] deva ghṛitá-vantam agne | prá táṃ naya pra-tarā́ṃ vásyo áchâ[8] 'bhí dyumnáṃ devá-bhaktaṃ yavishṭha || [i] ā́ || 3 || tám bhaja sauçravaséshv[7] agna ukthá-uktha ā́ bhaja çasyámâne | priyáḥ sū́rye priyó agnā́[8] bhavâty új jâténa bhinádad új jánitvaiḥ[7] || [k] tvā́m agne yájamânâ ánu dyū́n víçvâ vásûni dadhire vā́ryâṇi | tváyâ sahá dráviṇam ichámânâ vrajáṃ gó-mantam uçíjo ví vavruḥ || [11] dṛiçânó rukmá urvyā́ vỳ adyaud dur-mársham ā́yuḥ çriyé rucânáḥ | agnír amṛíto abhavad[8] váyo-bhir yád enaṃ dyaúr ájanayat su-rétâḥ || 4 || tṛitī́ye tvâ, gárbha ā́, yavishṭhā́, yác, catvā́ri ca || 2 ||

5, 2, 1, 6. — K. 16, 9. 19, 11. 12. — Vs. 12, 18-28. Ç. 6, 7, 4, 3-6. Kâ. 16, 5, 21. 22. — divaḥ | parîti — nṛimaṇâ iti nṛi-manā́ḥ — svâdhîr iti sva-dhîḥ | vidma — tredhâ — agne | ûdhân — agniḥ — kshâmâ — vîti | hi | îm — eti | rodâsî iti — sumedhâ iti su-medhâḥ — garbhâḥ | eti | rodâsî iti — parâyann iti parâ-yan | janā́ḥ — udâraḥ — prârpâṇa iti pra-arpâṇaḥ — bhâti | agré — apûpam — achâ | abhîti — eti | tam — sauçravaseshú | agne | uktha-úktha ity ukthe-ukthe | eti — agnâ — bhinadât — janitvaiḥ — ichamā́nâḥ — rukmaḥ | urvyâ.

3. [a] ánna-paté 'nnasya[1] no dehy anamîvásya çushmíṇaḥ | prá pra-dâtā́raṃ târisha ū́rjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade || [b] úd u tvâ víçve devā́ ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ su-prátîko vibhā́-vasuḥ ||

---

2. [12] so (°e ') AFW, s. P. 12, 7.

3. cayanârthasya devayajanasya parigrahaḥ (vahner ukhyasya cayana-deçam prati nayanam). [1] so (°e ') AFW, s. P. 12, 8. 7.

Digitized by Google

[c] pré 'd agne jyótishmân[2] yâhi çivébhir arcí-bhis tvám[3] | bṛihád-bhir bhânú-bhir bhâsan mâ hiṁsîs tanúvâ pra-jâḥ ‖ [d] sam-ídhâ 'gním duvasyata[2] ghṛitaír bodhayatâ 'tithim | â ‖ 1 ‖ asmin havyâ juhotana ‖ [e 4] prá-prâ 'yám ágnir bharatásya çṛiṇve ví yát súryo ná rócate bṛihád bhâḥ | abhí yáḥ pûrúm pṛitanâsu[2] tasthaú dîdâya daívyo átithiḥ[5] çivó naḥ ‖ [f]ápo devîḥ práti gṛihṇîta bhásmai 'tát syoné kṛiṇudhvaṁ surabhâv[2] u loké | tásmai namantâm jánayaḥ su-pátnîr máté 'va putrám bibhṛitâ[6] sv enam ‖ [g] ap-sv agne sádhish ṭáva[7] ‖ 2 ‖ saú 'shadhîr[8 a-2] ánu rudhyase | gárbhe sáñ jâyase[9] púnaḥ ‖ [h] gárbho asy[10] óshadhînâṃ[2] gárbho vánaspátînâm[2] | gárbho víçvasya bhûtásyâ 'gne gárbho apâṁ[5] asi ‖ [i] pra-sádya bhásmanâ yónim apáç ca pṛithivîṁ agne | sa-sṛíjya mâtṛí-bhis tvám[3] jyótishmân[2] púnar â 'sadaḥ ‖ [k] púnar â-sádya sádanam apáç ca pṛithivîṁ agne | çéshe mâtúr yátho 'pá-sthe 'ntár[1] asyâ çivá-tamaḥ ‖ [11] púnar ûrjâ ‖ 4 ‖ ní vartasva púnar agna ishâ "yushâ | púnar naḥ pâhi viçvá-taḥ[2] ‖ [m 11] sahá rayyâ ní vartasvâ 'gne pinvasva dhârayâ | viçvá-psniyâ viçvátas[2] pári[12] ‖ [n] púnas tvâ "dityâ rudrâ vásavaḥ sám indhatâm púnar brahmâṇo vasu-nîtha yajnaíḥ | ghṛiténa tvám tanúvo vardhayasva satyâḥ santu yájamânasya kâmâḥ ‖ [o] bódhâ[6] no asya[5] vácaso yavishṭha máha-ishṭhasya prá-bhṛitasya svadhâ-vaḥ | pîyati tvo ánu[13] tvo gṛiṇâti vandârus te[3] tanúvam vande agne[14] ‖ [p] sá bodhi sûrír maghá-vâ vasu-dâvâ vásu-patiḥ | yuyodhy asmád dvéshâṁsi ‖ 4 ‖ â, távo, "rjâ, 'nu, shódaça ca ‖ 3 ‖

---

3. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]s t[o]) AFW. [4] so schon II, 5, 12, 4 (yâjyâ-Abschnitt). [5] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [6] so ([o]â) AFW, s. P. 3, 10. 8. [7] so ([o]sh ṭ[o]) AFW, s. P. 6, 5. [8] so (sau 'sh[o]) AFW, s. P. 5, 17. [9] so W, [o]nj[o] A, mj F, s. P. 5, 24. [10] so ([o]o asy) AFW, s. P. 12, 3. [11] so schon I, 5, 3, 3. IV, 2, 1, 3. [12] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 24. [13] so ([o]o ánu) AFW, s. P. 11, 5 (12, 4). [14] so ([o]e a[o]) AFW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

5, 2, 2, 1-6. — K. 16, 10. 19, 12. — Vs. 11, 83. 12, 30-44. Ç. 6, 8, 1, 6 - 2, 9. Kâ. 16, 6, 8. 15 - 7, 2. — bṛihat | bhâḥ[15] — surabhau | u — mâtâ | iva — bibhṛita[16] | sv iti — sadhiḥ | tavâ — saḥ | oshâdhîḥ | anv iti — san — eti | âsadaḥ — agne | ishâ — viçvatâḥ | pari[17] — tvâ | âdityâḥ | rudrâḥ — bodhâ | naḥ.

4. [a]ápe 'ta ví 'ta ví ca sarpatâ 'to yé 'tra[1] sthá purâṇâ yé ca nûtanâḥ[2] | ádâd ídâṃ yamò 'va-sânam[3] pṛithivyâ ákraṅn imám pitáro lokám asmai ‖ [b]agnér bhásmâ 'sy, agnéḥ púrîsham asi. [c]saṃ-jñânam asi kâma-dhâraṇam, máyi te kâma-dhâraṇam bhûyât | [d]sám yâ vaḥ priyâs tanúvaḥ sám priyâ[4] hṛidayâni vaḥ | âtmâ vo astu[5] ‖ 1 ‖ sám-priyaḥ[6] sám-priyâs[6] tanúvo máma ‖ [e]ayáṅ só agnír[5] yásmint sómam índraḥ sutáṃ dadhé jaṭháre vâvaçânáḥ | sahasríyaṃ vâjam átyaṃ ná sáptiṅ sa-savâṅt[7] sánt stûyase jâta-vedaḥ ‖ [f]ágne divó árṇam[5] áchâ[8] jigâsy áchâ[8] devâṅ[9] ûcishe dhíshṇiyâ yé | yâḷ parástâd[2] rocané sûryasya yâç câ 'vástâd upa-tíshṭhanta âpaḥ ‖ [g]ágne yát te diví várcaḥ pṛithivyâṃ yád óshadhîshu[2] ‖ 2 ‖ ap-sú vâ yajatra | yénâ 'ntáriksham[2] urv â-tatántha tveshâḥ sá bhânúr arṇavó nṛi-cákshâḥ ‖ [h]purîshyâso agnáyaḥ[5] prâ-vaṇébhiḥ[10] sa-jóshasaḥ | jushántâṅ havyám ă-hutam anamîvâ ísho mahîḥ ‖ [i]íḍâm agne puru-dáṅsaṅ sanim góḥ çaçvat-tamáṅ hávamânâya sâdha | syân naḥ sûnús tánayo vi-jâvâ 'gne sâ te sumatír bhûtv asmé[11] ‖ [k][12]ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[5] | táṃ jânan ‖ 3 ‖ agna â rohâ 'thâ[8] no vardh-

---

3. [15] als zwei Wörter. [16] betont! [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

4. gârhapatyacayanam. [1] so ([o]e ') AFW, s. P. 12, 7. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]o ') AFW, s. P. 12, 4. [4] als zwei Wörter! [5] so ([o]o a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [6] als ein Wort! [7] sic! so getheilt! [8] so ([o]â) AFW, s. P. 3, 8. 10. [9] so ([o]âṅ) AFW, s. P. 9, 20. [10] s. P. 3, 5. 7, 7. [11] s. P. 4, 9. [12] so schon z. B. 1, 5, 5, 2.

Digitized by Google

ayâ[8] rayím ‖ [l]cíd asi, táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvâ sîda. [m]pari-cíd asi táyâ devátayâ[2] 'ñgirasvád[2] dhruvâ sîda. [n]lokám pṛiṇa, chidrám pṛiṇâ, 'tho sîda çivâ tvám | indrâ-'gnî tvâ bṛihaspátir[2] asmín yónâv asîshadan ‖ [o]tâ asya sûda-dohasaḥ sómaw çrîṇanti pṛiçnayaḥ | jánman devẫnâṃ víças trishv ẫ rocané diváḥ ‖ 4 ‖ astv, óshadhishu, jânánn, ashṭâcatvârio̱çac ca ‖4‖

5, 2, 3, 1-6. — K. 16, 11. 20, 1. — Vs. 12, 45-55. Ç. 7, 1, 1, 2-33. 8, 7, 3, 21. Kâ. 17, 1, 3-17. 16, 7, 14. — apeti | ita | vîti | ita | vîti — atâḥ | ye | atrâ — purâṇâḥ — pṛithivyâḥ — bhasmâ — sam iti | yâḥ | vaḥ | priyâḥ — sam iti | priyâ — sampriya iti sam priyaḥ | sampriyâ iti sam-priyâḥ — sasavân iti sa-savân | san — achâ | jigâsi | achâ | devân | ûcishe | dhishṇiyâḥ — prâvaṇebhir iti pra-vaṇebhiḥ — syât | naḥ — vijâveti vi-jâvâ — asme iti — athâ — vardhaya — atho iti — trishu | eti.

5. [a]sám itaw sáṃ kalpethâw sám-priyau rocishṇû[1] su-manasyámânau | ísham ûrjam abhí saṃ-vásânau, sáṃ vâm mánâwsi sáṃ vratẫ sám u cittẫny ẫ 'karam ‖ [b]ágne purîshyâ 'dhi-pâ bhavâ[2] tvâṃ naḥ | ísham ûrjaṃ yájamânâya dhehi ‖ [c]purîshyas tvám agne rayi-mẫn pushṭi-mẫw[3] asi | çivâḥ kṛitvâ díçaḥ sárvâḥ svẫṃ yónim ihẫ " 'sadaḥ ‖ [d]bhávatam naḥ sá-manasau sám-okasau ‖ 1 ‖ arepásau | mâ yajnáw hiwsishṭam mâ yajná-patiṃ jâta-vedasau, çivaú bhavatam adyá naḥ ‖ [e]mâté 'va putrám pṛithivî̃ purîshyam agníw své yónâv abhâr[4] ukhẫ | tẫṃ víçvair devaír ṛitú-bhiḥ saṃ-vidânáḥ prajẫ-patir viçvá-karmâ ví muñcatu ‖ [f]yád asya pâré rájasaḥ çukráṃ jyótir ájâyata | tán naḥ parshad áti dvíshó 'gne[5] vaiçvânara[6] svâhâ[6] ‖ [g]námaḥ

---

5. âbhavanîyacayanârtham bhuvaḥ karshaṇam. [1] s. P. 4, 5. [2] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. 12. 10. [3] so (°âw) AFW, s. P. 9, 20. [4] s. P. 8, 8. [5] so (°o 'gne) AFW, s. P. 12, 5. [6] ohne avagraha.

Digitized by Google

sú te nir-ṛite viçva-rûpe ‖ 2 ‖ ayasmáyaṃ[6] ví cṛitâ[2] bandhám etám | yaména tváṃ yamyà saṃ-vidânó 't-tamáṃ nâkam ádhi rohaye 'mám ‖ [h] yát te devî nír-ṛitir â-babándha dâma grîvâsv avi-cartyám | idáṃ te tád ví shyâmy[7] âyusho ná mádhyâd áthâ[2] jîváḥ pitúm addhi prá-muktaḥ ‖ [i]yásyâs te asyâḥ[8] krûrá âsâñ juhómy[9] eshâm bandhânâm ava-sárjanâya | bhûmir íti tvâ jánâ vidúr nír-ṛitiḥ ‖ 3 ‖ íti tvâ 'hám pári veda viçvátaḥ[6] ‖ [k] ásunvantam áyajamânam icha stenásye 'tyáṃ táskarasyâ[6] 'nv eshi | anyám asmád icha sâ ta ityâ námo devi nir-ṛite túbhyam astu ‖ [l]devîm ahám nír-ṛitiṃ vándamânaḥ pité 'va putráṃ dasaye váco-bhiḥ | víçvasya yâ jâyamânasya véda çíraḥ-çiraḥ práti sûrî ví cashṭe ‖ [m] ni-véçanaḥ saṃ-gámano vásûnâṃ víçvâ rûpâ 'bhí cashṭe ‖ 4 ‖ çácî-bhiḥ[10] | devá iva savitâ satyá-dharmé 'ndro ná tasthau sam-aré pathînâm ‖ [n] sáṃ varatrâ dadhâtana nír â-bhâvân kṛiṇotana | siñcâmahâ avaṭám udríṇaṃ vayáṃ víçvâ 'hâ[11] 'dastam ákshitam ‖ [o] níshkṛitâ-"hâvam avaṭáṃ su-varatráṃ su-shecanám | udríṇaṃ siñce ákshitam[8] ‖ [p] sîrâ yuñjanti kaváyo yugâ ví tanvate pṛíthak | dhîrâ deváshu sumnayâ ‖ [q] yunákta sîrâ ví yugâ tanota kṛité yónau vapate 'há ‖ 5 ‖ bîjam | girâ ca çrushṭíḥ sá-bharâ ásan no nédiya ít sṛiṇyâ pakvám â 'yat ‖ [r] lâṅgalam pávîravaṃ[6] su-çévaṃ sumatí-tsaru | úd ít kṛishati gâm ávim pra-pharvyàṃ ca pîvarîm[6] | prasthâ-vad[12] ratha-vâhanam ‖ [s] çunáṃ naḥ phâlâ ví tudantu bhûmiṃ çunáṃ kînâçâ[6] abhí yantu vâhân | çunám parjányo mádhunâ páyo-bhiḥ çúnâsîrâ[6] çunám asmâsu dhattam ‖ [t] kâmaṃ kâma-dughe dhukshva mitrâya váruṇâya ca | índrâyâ 'gnáye pûshṇá óshadhî-bhyaḥ[12]

---

5. [7] so (sh°) AFW, s. P. 6, 4. [8] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [9] °nj° AW, °ṃ j° F, s. P. 5, 24. [10] s. P. 3, 7. [11] als zwei Wörter! [12] s. P. 3, 5. 7.

Digitized by Google

pra-jā́bhyaḥ || [u] ghṛiténa sī́tâ mádhunâ sám-aktâ víçvair de-vaír ánu-matâ marúd-bhiḥ | ū́rjasvatî[6] páyasâ pínvamânâ 'smā́nt sîte páyasâ 'bhy-ā́vavṛitsva[13] || 6 || sámokasau, viçva-rûpe, vidúr nírṛitir, abhí cashṭa, ihá, mitrā́ya, dvā́viṃçatiç ca || 5 ||

5, 2, 4, 1-4. — K. 16, 11. 12. 20, 1, 2. — Vs. 12, 57-72. Ç. 7, 1, 1, 38 - 2, 2, 12. Kâ. 17, 1, 19 - 2, 12. — sampriyâv iti sam-priyau | rocishṇû iti — abhîti | saṃvasā́nâv iti saṃ-vasā́nau — eti | akaram — adhipâ ity ádhi-pâḥ | bhava — iha | eti | asadaḥ — mâtâ | iva — abhâḥ — tat | naḥ — sv iti — ayasmayám — crita — rohaya | imam — vîti | syâmi — athá — krûre | âsan — janā́ḥ — tvâ | aham — ityâm — sâ | te — pitâ | iva — dasaye — pratîti | sûrî | vîti — çacī́bhir iti çaci-bhiḥ — varatrâḥ — siñcâmáhai — viçvā́ | ahā́ | adástam — dhîrā́ḥ — sumnayâ — vapata | iha — asát — eti | ayat — pavī́ravam — sumatitsarv iti sumati-tsaru — prasthâvad iti prastha-vat — phâlā́ḥ — kînâçā́ḥ — çunā́sîrâ — pûshṇe | oshádhîbhya ity oshádhi-bhyaḥ — asmân — abhyâvávṛitsvety ábhi-âvávṛitsva.

6. [a] yā́ jâtā́ óshadhayo[1] devébhyas tri-yugám purā́ | mándâmi babhrū́ṇâm aháṃ çatáṃ dhā́mâni saptá ca || [b] ça-táṃ vo amba[2] dhā́mâni sahásram utá vo rúhaḥ | áthâ[3] çata-kratvo yûyám imám me agadáṃ[4] kṛita || [c] púshpâ-vatîḥ[5] pra-sū́vatîḥ phalínîr aphalā́ utá | áçvâ iva sa-jítvarîr vîrú-dhaḥ[1] pârayishṇávaḥ || [d] óshadhîr[1] íti mâtaras tád vo devîr úpa bruve | rápâṃsi vi-ghnatī́r ita rápaḥ || 1 || câtáyamâ-nâḥ || [e] açvatthé[1] vo ni-shádanam parṇé vo vasatíḥ kṛitā́[6] | go-bhā́ja ít kílâ 'satha yát sanávatha pū́rusham || [f] yád aháṃ vâjáyann imā́ óshadhîr hásta â-dadhé | âtmā́ yákshmasya naçyati purā́ jîva-gṛíbho yathâ || [g] yád óshadhayaḥ saṃ-gá-

5. [13] als Compositum!

6. oshadhivâpaḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 3, 5. 2. [6] so (°ḥ k°) AFW.

Digitized by Google

chante rājānaḥ sám-itāv iva | víprāḥ sá ucyate bhishág raksho-hā 'mîva-cātanaḥ ‖ [h] nísh-kritir nāma vo mātā 'thā[8] yùyáv stha sáṃ-kṛitīḥ | sarā́ḥ patatríṇīḥ ‖ 2 ‖ sthana yád âmáyati nísh kṛita[7] ‖ [i] anyā́ vo anyā́m[2 u 8] avatv anyā́ 'nyásyā úpā 'vata | tā́ḥ sárvā óshadhayaḥ saṃ-vidānā́ idáṃ me prā́ 'vatā[3] vácaḥ ‖ [k] úc chúshmā óshadhînāṃ gā́vo go-shṭhā́d ive "rate | dhánaṃ sanishyántînām átmānaṃ táva pûrusha ‖ [l] áti víçvāḥ pari-shṭhā́ stená iva vrajám akramuḥ | óshadhayaḥ prā́ 'cucyavur yát kíṃ ca tanúvaṃ rápaḥ ‖ [m] yā́ḥ ‖ 3 ‖

ta â-tasthúr átmānaṃ yā́ â-viviçúḥ páruḥ-paruḥ[9] | tā́s te yákshmaṃ ví bâdhantām ugró madhyama-çī́r iva ‖ [n] sākáṃ yakshma prá pata çyenéna kikidîvínā[1] | sākáṃ vā́tasya dhrājyā́ sākáṃ naçya ni-hā́kayā ‖ [o] açvā-vatī́ṃ[5] soma-vatīm ûrjáyantīm úd-ojasam | ā́ vitsi sárvā óshadhîr asmā́ arishṭā́-tātaye ‖ [p] yā́ḥ phalínīr yā́ aphalā́ apushpā́ yā́ç ca pushpíṇīḥ | bṛíhaspáti-prasûtās tā́ no muñcantv áṃhasaḥ ‖ [q] yā́ḥ ‖ 4 ‖ óshadhayaḥ sóma-rājñīḥ prá-vishṭāḥ pṛithivī́m ánu | tā́sāṃ tvám asy ut-tamā́ prá ṇo[10] jîvā́tave suva ‖ [r] ava-pátantîr avadan divá óshadhayaḥ pári[11] | yáṃ jîvám açnávāmahai ná sá rishyāti pū́rushaḥ ‖ [s] yā́ç ce 'dám upa-çṛiṇvánti yā́ç ca dū́rám párā-gatāḥ | ihá saṃ-gátya tā́ḥ sárvā asmai sáṃ datta bheshajám ‖ [t] mā́ vo rishat khanitā́ yásmai cā 'hám khánāmi vaḥ | dvi-pác cátush-pad asmā́kaṃ sárvam astv anā-turám ‖ [u] óshadhayaḥ sáṃ vadante sómena sahá rājñā́ | yásmai karóti brāhmaṇás táṃ rājan pārayāmasi ‖ 5 ‖ rápaḥ, patatríṇīr, yā́, áṃhaso yā́ḥ, khánāmi vo, 'shṭā́daça ca ‖ 6 ‖

(5, 2, 5, 5). — K. 16, 13. (20, 3). — Vs. 12, 75-96. Ç. 7, 2, 4, 25-28. Kâ. 17, 3, 8. — yāḥ | jātāḥ — aṃbā — athā — pushpā́vatīr iti pushpā-vatīḥ | prasûvā́tīr iti pra-sûvā́tīḥ —

6. [7] so ([a]sh k[a]) AFW, s. P. 8, 24. [8] s. P. 12, 4. [9] so ([a]çuḥ páruḥ-p[a]) AFW, s. P. 8, 32. [10] s. P. 7, 4. [11] so ([a]ḥ p[a]) AFW.

Digitized by Google

kilà | asatha — hasté — yathâ — mâtâ | athà — nir iti | kṛita — upeti | avata — preti | avata — goshṭhâd iti go-sthât | iva | îrate — parishṭhâ iti pari-sthâḥ — acucyavuḥ — parûḥparur iti parûḥ-paruḥ — açvâvatîm ity âçva-vatîm — asmai — apushpâḥ — tâḥ — anû[12] — preti | naḥ — oshadhayaḥ | pari[12].

7. [a] mâ no hiṁsîj janitâ yáḥ pṛithivyâ yó vâ dívaṁ satyá-dharmâ jajâna | yáç cá 'páç candrâ bṛihatîr jajâna kásmai devâya havíshâ vidhema || [b] abhy-âvartasva[1] pṛithivi yajnéna páyasâ sahá | vapâm te agnír[2] ishitó 'va sarpatu || [c] ágne yát te çukrám yác candrám yát pûtám yád yajníyam | tád devébhyo bharâmasi || [d] ísham ûrjam ahám itâ â || 1 || dada ṛitásya dhâmno amṛitasya[3] yóneḥ | â no góshu viçatv aú 'shadhîshu[4] jáhâmi sedím ánirâm ámîvâm || [e] ágne táva çrávo váyo máhi bhrâjanty arcáyo vibhâ-vaso | bṛihad-bhâno çávasâ vâjam ukthyàm dádhâsi dâçúshe kave || [f] irajyánn agne prathayasva jantú-bhir asmé[5] râyo amartya[3] | sá darçatásya vápusho ví râjasi pṛiṇákshi sânasíṁ rayím || [g] ûrjo napâj jâta-vedaḥ su-çastí-bhir mándasva || 2 || dhîtí-bhir hitáḥ | tvé[5] íshaḥ sáṁ dadhur bhûri-retasaç citró-"tayo vâmá-jâtâḥ || [h] pâvaká-varcâḥ çukrá-varcâ ánûna--varcâ úd iyarshi bhânúnâ | putráḥ pitárâ vi-cáranu úpâ 'vasy ubhé[6] pṛiṇakshi ródasî[7] || [i] ṛitâ-vânam[8] mahishám viçvá-carshaṇim agníṁ sumnâya[4] dadhire puró jánâḥ | çrút--karṇaṁ sapráthas-tamam tvâ girâ daívyam mânushâ yugâ || [k] nish-kartâram adhvarásya prá-cetasaṁ kshâyantaṁ râdhase mahé | râtím bhṛígûṇâm uçíjaṁ kaví-kratum pṛiṇákshi sâ-

6. [1 2] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

7. loshṭakshepâdikam. [1] als Compositum. [3] so ([o]e a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [3] so ([o]u a[o]) AFW, s. P. 11, 3. [4] ohne avagraha. [5] s. P. 4, 9. 10. [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 17. [8] s. P. 3, 2.

Digitized by Google

nasím ‖ 3 ‖ rayím ‖ [1]cíta stha pari-cíta úrdhva-citaḥ çra-yadhvam, táyâ devátayâ[4] 'ṅgirasvád[4] dhruváḥ sîdata ‖ [m 9]ấ pyâyasva sám etu te viçvátaḥ[4] soma vríshṇiyam | bhávâ[10] vấjasya saṃ-gathé ‖ [n 11]sáṃ te páyâꣳsi sám u yantu vấjâḥ sáṃ vríshṇiyâny abhimâti-shấhaḥ | â-pyấyamâno amṛítâya[3] soma diví çrávâṃsy ut-tamấni dhishva ‖ 4 ‖ ấ, mandasva, sá-nasím, ékân ná catvâriꣳçác ca ‖ 7 ‖

5, 2, 5, 6. 6, 1. — K. 16, 14. 20, 4. — Vs. 12, 102-113. Ç. 7, 3, 1, 20-46. Kâ. 17, 3, 11-16. — pṛithivyâḥ — apaç | candrâḥ — ábhyâvartasvety ábhi-âvartasva — ishṭaḥ | aveti — itaḥ | eti | dade — eti | oshádhîshu — vibhâvaso iti vibhâ-vaso | bṛihadbhâṇo iti bṛihat-bhâṇo — asme iti — tve iti — citrotáya iti citra-ûtayaḥ — avasi | ubhe iti — rodasî iti | ṛitâ-vânam ity ṛita-vânam — bhavá — abhimâtishâha ity ábhi-mâti-sâhâḥ.

8. [a]abhy asthâd viçvâḥ pṛitanâ[1] árâtîs tád agnír âha tád u sóma âha | bṛíhaspátiḥ[1] savitấ tán ma âha pûshấ mâ 'dhât su-kṛitásya loké ‖ [b]yád ákrandaḥ prathamấṃ jấ-yamâna ud-yánt samudrấd[1] utá vâ púrîshât | çyenásya pa-kshấ hariṇásya bâhú[2] úpa-stutam jánima tát te arvan[3] ‖ [c 4]apấm pṛishṭhám asi yónir agnéḥ samudrám[1] abhítaḥ[1] pínva-mânam | várdhamânam mahâḥ ‖ 1 ‖ ấ ca púshkaram[1] divó mâtrayâ variṇâ prathasva ‖ [d]bráhma jajnânám pratha-mám purástâd[1] ví sîmatâḥ[1] su-rúco venâ âvaḥ | sá budhníyâ upa-mấ asya vi-shṭhấḥ satáç ca yónim ásataç ça vívaḥ[5] ‖ [e 4]hiraṇya-garbháḥ sám avartatấ 'gre bhûtásya jâtáḥ pátir éka âsît | sá dâdhâra pṛithivîṃ dyấm uté 'mấṃ kásmai de-

7. [g] so schon III, 2, 5, 3. [10] so ([e]â) AFW, s. P. 3, 8. [11] so schon (aber nur im pratika) II, 3, 14, 3. 5, 12, 1. III, 1, 11, 1; s. die Noten daselbst.

8. rukmâdyupadhânam. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [5] so ([e]e a[e]) AFW, s. P. 11, 3. [4] so schon (c) IV, 1, 3, 1, (e) II, 2, 12, 1. IV, 1, 8, 3, (f) III, 1, 8, 3. [5] als ein Wort, und ohne avagraha!

Digitized by Google

vā́ya havíshâ vidhema || [f] [4] drapsáç caskanda pṛithivī́m ánu || 2 || dyā́m imáṃ ca yónim ánu yáç ca pū́rvaḥ | tṛitī́yaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá hótrâḥ || [g] námo astu[6] sarpébhyo yé ké ca pṛithivī́m ánu | yé antárikshe[3 u. 1] yé diví tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || [h] yè 'dó[7] rocané divó yé vâ sū́ryasya raçmíshu | yéshâm ap-sú sádaḥ kṛitáṃ[8] tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || [i] yā́ íshavo yâtu-dhā́nânâṃ yé vâ vánaspátîʊr[1] ánu[9] | yé vâ 'vaṭéshu çérate tébhyaḥ sarpébhyo námaḥ || 3 || mahó, 'nu, yâtudhā́nânâm, ékâdaça ca || 8 ||

5, 2, 6, 5. 7, 1-5. — K. 16, 15. 20, 5. — Vs. 13, 2-8. Ç. 7, 4, 1, 9-29. Kâ. 17, 4, 1-6. — tat | me — mâ | adhât — bâhû iti — sîmataḥ — âvaḥ — vishṭhâ iti vi-sthâḥ — vivàḥ — anv iti | saṃcarántam iti sam-carántam — pṛithivîm | anú[10] — ye | adaḥ — vanaspatī́n | anú[10] — avaṭeshú.

9. [a] dhruvā́ 'si dharúṇā́ 'stṛitâ viçvá-karmaṇâ sú-kritâ | mā́ tvâ samudrá[1] úd vadhîn mā́ su-parṇó 'vyathamânâ[9] pṛithivī́ṃ dṛiʊha || [b] prajā́-patis tvâ[3] sâdayatu pṛithivyā́ḥ pṛishṭhé vyácasvatîm[1] práthasvatîm[1], prátho 'si[4], pṛithivỳ asi, bhū́r asi, bhū́mir asy, áditir asi viçvá-dhâyâ víçvasya bhúvanasya dhartrī́, pṛithivī́ṃ yacha pṛithivī́ṃ dṛiʊha pṛithivī́m mā́ hiʊsîr, víçvasmai prâ-'ṇā́ya vy-ânā́yo 'd-ânā́ya prati-shṭhā́yai || 1 || carítrâyâ, 'gnís tvâ[3] 'bhí pâtu mahyā́ svastyā́[1] chardíshâ çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā́ sîda | [c] kā́ṇḍât-kâṇḍât pra-róhantî párushaḥ-parushaḥ[5] pári[5] | evā́[6] no dûrve prá tanu sahásreṇa çaténa ca || [d] yā́

8. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] so (ye 'do) AFW, s. P. 12, 7. [8] so (°ḥ k°) AFW. [9] so (°îʊr a°) AFW, s. P. 9, 20. [10] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

9. svayamâtṛiṇṇâdishṭakopadhânam. [1] ohne avagraha. [2] so (°o 'vy°) AFW, s. P. 12, 7.4 [3] so (°s t°) AFW. [4] so (°o 'si) AFW, s. P. 12, 2. [5] so (°ḥ p°) AFW, s. schol. zu P. 8, 28. [6] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98.

Digitized by Google

çaténa pra-tanóshi sahásreṇa vi-róhasi tásyâs te devî 'shṭake vidhéma havíshâ vayám ‖ [a] áshâḍhâ 'si sáhamânâ, sáhasvâ 'râtîḥ, sáhasvâ 'râtîyatáḥ[1]. [f]sáhasva pṛítanâḥ[1] sáhasva pṛitanyatáḥ | sahásra-vîryâ ‖ 2 ‖ asi, sâ mâ jinva ‖ [g] mádhu vâtâ ṛitâ-yaté[7] mádhu ksharanti síndhavaḥ | mâdhvîr naḥ santv óshadhîḥ[2] ‖ [b] mádhu náktam utó 'shási mádhu-mat pârthivaꣳ rájaḥ | mádhu dyaúr astu naḥ pitâ ‖ [i] mádhu-mân no vánaspátir[1] mádhu-mâꣳ[8] astu sûryaḥ | mâdhvîr gâvo bhavantu naḥ ‖ [k 9] mahî dyaúḥ pṛithivî ca na imáṃ yajñáṃ mimikshatâm | pipṛitâṃ no bhárîma-bhiḥ ‖ [l 10] tád víshṇoḥ paramám ‖ 3 ‖ padáꣳ sádâ paçyanti sûráyaḥ | divî 'va cákshur â-tatam ‖ [m] dhruvâ 'si pṛithivi sáhasva pṛitanya-táḥ[1] | syûtâ devébhir amṛitenâ " 'gâḥ ‖ [n] yâs te agne sûrye rúca ud-yató dívam â-tanvánti raçmí-bhiḥ | tâbhiḥ sárvâbhî rucé jánâya nas kṛidhi[11] ‖ [o] yâ vo devâḥ sûrye rúco góshv áçveshu yâ rúcaḥ | índrâ-'gnî tâbhiḥ sárvâbhî rúcaṃ no dhatta bṛihaspate[1] ‖ [p] vi-râṭ ‖ 4 ‖ jyótir adhârayat, sam-rấḍ jyótir adhârayat, sva-rấḍ jyótir adhârayat | [q] ágne yukshvâ[12] hí yé távâ 'çvâso deva sâdhávaḥ | áraṃ váhanty âçávaḥ ‖ [r 13] yukshvâ[12] hí deva-hûtamâꣳ[8] áçvâꣳ[8] agne ra-thîr iva | ní hótâ pûrvyáḥ sadaḥ ‖ [s 14] drapsáç caskanda pṛi-thivîm ánu dyâm imáṃ ca yónim ánu yáç ca púrvaḥ | tṛi-tîyaṃ yónim ánu saṃ-cárantaṃ drapsáṃ juhomy ánu saptá ‖ 5 ‖ hótrâḥ ‖ [t] ábhût idáṃ víçvasya bhúvanasya vâjinam agnér vaiçvânarásya[1] ca | agnír jyótishâ jyótishmân[1] rukmó várcasâ várcasvân[1] ‖ [u] ṛicé tvâ, rucé tvâ. [v] sám ít sravanti saríto ná dhénâḥ |[15] antár hṛidâ mánasâ pûyámânâḥ | ghṛi-

---

9. [7] s. P. 3, 2. [8] so (°âꣳ) AFW, s. P. 9, 20. [9] so schon III, 3, 10, 2. 5, 11, 3. [10] so schon I, 3, 6, 2. [11] so (°s k°) AFW, s. P. 8, 25. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [13] so schon II, 6, 11, 1. [14] so schon III, 1, 8, 3. IV, 2, 8, 2. [15] so (|) AFW.

Digitized by Google

tásya dhắrà abhí càkaçîmi |[15] hiraṇyáyo vetasó mádhya àsâm ‖ [w] tásmint su-parṇó madhu-kṛít kulàyî[1] bhájann âste mádhu devátâbhyaḥ[1] | tásyâ "sate hárayaḥ saptá tĩre sva-dhắṃ dúhânâ amṛítasya dhắrâm ‖ 6 ‖ pratishṭhắyai, sahásra-vîryà, paramáṃ, virắṭ, saptá, tĩre, catvắri ca ‖ 9 ‖

5, 2, 8, 3-6. 5, 3, 1. — K. 16, 16. (39, 3). 20, 6.7. — Vs. 13, 16-40. Ç. 7, 4, 2, 5 - 5, 2, 12. Kâ. 17, 4, 15 - 5, 11. — astṛitâ — vaḍhît — avyáthamânâ — prathàḥ | asi | pṛithivî — viçvadhắyâ iti viçva-dhâyâḥ — vyânâyeti vi-ânàyà[16] | udânâyety út-ânàyà[16] — parúshaḥparusha iti parúshaḥ-parushaḥ | pari[17] | çvâ — arâtîyataḥ — pṛitanyátaḥ — ṛitâyata ity ṛita-yate — eti | agâḥ — sarvâbhiḥ — naḥ | kṛidhi | yâḥ — yukshva | hi — anv iti | saṃcaràntam iti sam-caràntam — sam iti | it — madhyé — âsate.

10. [a] âdityáṃ gárbham páyasâ sam-añjánt sahásrasya prati-mắṃ viçvá-rûpam | pári vṛiñgdhi[1] hárasâ mắ 'bhí mṛikshaḥ çatắ-"yushaṃ kṛiṇuhi çîyámânaḥ ‖ [b] imám mắ hiṅsîr dvi-pắdam paçûnắṅ sáhasrâ-'ksha médha ắ çîyámânaḥ | máyum àraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] ‖ [c] vắtasya dhrắjiṃ váruṇasya nắbhim áçvaṃ jajnânắṅ sarirásya mádhye | çíçuṃ nadînắṅ hárim ádri-buddham ágne mâ hiṅsîḥ ‖ 1 ‖ paramé vy-oman ‖ [d] imám mắ hiṅsîr éka-çapham paçûnắṃ kanikradáṃ vàjinaṃ vắjineshu | gaurám àraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] ‖ [e] ájasram índum arushám bhuraṇyúm agním îḍe pûrvá-cittau námo-bhiḥ | sá párva-bhir ṛitu-çáḥ kálpamâno gắm mắ hiṅsîr áditiṃ vi-rắjam ‖ [f] imắṅ samudrắṅ[3] çatá-dhâram útsaṃ vy-acyámânam bhúvanasya mádhye | ghṛitáṃ dúhânâm áditiṃ jánâyắ 'gne mắ ‖ 2 ‖ hiṅsîḥ paramé

9. [16] s. P. 3, 15. [17] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

10. paçuçirshopadhânam. [1] vṛiñdhi ACDFW. [2] so (sh[e]) AFW, s. P. 6, 4. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

vỳ-oman | gavayám âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [g] várûtriṃ tváshṭur váruṇasya nábhim áviṃ jajnânáṁ rájasaḥ párasmât | mahîṁ sâhasrîm ásurasya mâyâm ágne mâ hiṁsîḥ párame vỳ-oman || [h] imâm ûrṇâyúm[3] váruṇasya mâyâṃ tvácam paçûnâṃ dvi-pádâṃ cátush-padâm | tváshṭuḥ pra-jânâm prathamâṃ janítram ágne mâ hiṁsîḥ párame vỳ-oman | úshṭram âraṇyám ánu || 3 || te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || [i] yó agnír[4] agnés tápasó 'dhi[5] jâtáḥ çócât pṛithivyâ utá vâ dívas pári[6] | yéna pra-jâ viçvá-karmâ vy-ânat tám agne héḍaḥ pári te vṛinaktu || [k] ajâ hỳ agnér ájanishṭa gárbhât sâ vâ apaçyaj janitâram ágre | táyâ róham âyann úpa médhyâsaḥ táyâ devâ devátâm[3] ágra âyan | çarabhám âraṇyám ánu te diçâmi téna cinvânás tanúvo ní shîda[2] || 4 || ágne mâ hiṁsîr, ágne mó. 'shṭram âraṇyám ánu, çarabhám, náva ca || 10 ||

5, 2, 9, 5. — K. 16, 17. 20, 8. — Vs. 13, 41-51. Ç. 7, 5, 2, 17-36. Kâ. 17, 5, 17-19. — çatâyúshaṃ iti çata-âyushaṃ — medhé | eti — nîti | sîda — vyómann iti vi-oman — divaḥ | pari[7] — prajâ iti pra-jâḥ — deváḥ — agré | âyan.

11. [a] índrâ-'gnî rocaná diváḥ pári[1] vâjeshu bhûshathaḥ | tád vâṃ ceti prá vîryam || [b] çnáthad vṛitrám utá sanoti vâjam índrâ yó agnî[2 u. 3] sá-hurî[4 u. 5] saparyât[6] | irajyántâ vasavỳasya bhûreḥ sáhas-tamâ sahásâ vâja-yántâ || [c] prá carshaṇí-bhyaḥ pṛitanâ háveshu[7] prá pṛithivyâ riricâthe[8] diváç ca | prá síndhu-bhyaḥ prá girí-bhyo mahi-tvâ pré

10. [4] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] so (°o ') AFW, s. P. 12, 8. [6] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. [7] ohne iti, weil am Schluſs des ardharca.

11. yâjyânuvâkyâḥ (câturmâsyeshu varuṇapraghâsâkhye dvitîye parvaṇi, s. I, 8, 3). [1] so (°ḥ p°) AFW, s P. 8, 34. [2] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [3] s. P. 4, 86. [4] mit avagraha! [5] s. P. 4, 15. [6] ohne avagraha. [7] zwei Wörter! pṛitanâ CD, und ohne Accent!; pṛitanâ saṃgrâmeshu âhaveshu (CD haben nur haveshu) haviḥsvikârârtheshv âhvâneshu, schol. [8] s. P. 4, 40.

Digitized by Google

'ndrâ-'gnî viçvâ bhúvanâ 'ty anyâ ‖ [d] máruto yásya hí ‖ 1 ‖ kshâye pâthâ[9] divó vi-mahasaḥ | sá sugopâ-tamo[10] jánaḥ ‖ [e] yajnair vâ yajna-vâhaso víprasya vâ matînâm | mârutaḥ çṛiṇutâ[9] hávam ‖ [f 11] çriyáse kám bhânú-bhiḥ sám mimikshire té raçmí-bhis tá ṛikva-bhiḥ su-khâdâyaḥ | té vâçî--manta[12] ishmíṇo ábhîravo[2] vidré priyásya mârutasya dhâmnaḥ ‖ [g] áva te héḍa, [h] úd ut-tamám | [i] káyâ naç citrá â bhuvad ûtî sadâ-vṛidhaḥ sákhâ | káyâ çácishṭhayâ vṛitâ ‖ 2 ‖ [k] kó adyá[2] yuñkte dhurí gâ ṛitásya çímîvato[6] bhâmíno dúr--bṛiṇâyûn | âsánn-ishûn ḥṛitsv-áso[13] mayo-bhûn yá eshâm bhrityâm ṛiṇádhat sá jîvât ‖ [l] ágne nayâ, [m] " devânâṁ. [n] çám no bhavantu, [o] vâje-vâje | [p 11] ap-sv agne sádhish ṭáva[14] saú 'shadhîr[15 u 6] ánu rudhyase | gárbhe sáṇ jâyase[16] púnaḥ ‖ [q] vṛishâ soma dyu-mâṁ[17] asi vṛishâ deva vṛisha-vrataḥ | vṛishâ dhármâṇi dadhishe ‖ [r] imám me varuṇa, [s] tát tvâ yâmi. [t] tvâṁ no agne[2], [u] sá tvâṁ no agne[2] ‖ 3 ‖ hí, vṛitâ, ma, ékâdaça ca ‖ 11 ‖

(1, 8, 3, 1). — [a] R. 3, 12, 9; [b] 6, 60, 1; [c.d.e] 1, 109, 6. 86, 1. 2; [f 11] 1, 87, 6; [g.h 18] 1, 24, 14, 15; [i] 4, 31, 1; [k] 1, 84, 16; [l.m 19] 1, 189, 1. 10, 2, 3; [n.o 20] 7, 38, 7. 8; [p 11] 8, 43, 9; [q] 9, 64, 1; [r.s 21] 1, 25, 19. 24, 11; [t.u 22] 4, 1, 4. 5. — divaḥ | parîti — agnî iti | sahûrî[23] iti sa--hurî | saparyât — pṛitanâ | havéshu[24] — pṛithivyâḥ | riri--câthe iti — indrâgnî itîndra-agnî — pâtha — sugopâtama iti sugopa-tamaḥ — çriṇuta — te | ṛikvábhir ity ṛikvá-bhiḥ

---

11. [9] so ([o]â) AFW, s. P. 3, 10. [10] s. P. 3, 5. [11] so schon (f) II, 1, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt) und (p) IV, 2, 3, 2; es befremdet daher, dafs hier im yâjyâ-Abschnitt diese Verse nicht blofs durch ihre pratîka aufgeführt sind, s. Note [11] und [6] zu I, 4, 46, 2. [12] s. P. 3, 7. [13] s. P. 5, 16 6, 8 (schol.) [14] so ([u]sh ṭ[o]) AFW, s. P. 6, 5. [15] so (sau 'sh[o]) AFW, s. P. 5, 17. [16] so (ûj) W, "nj[u] A, [o]ṃj[o] F, s. P. 5, 24. [17] so ([o]âu) AFW, s. P. 9, 20. [18] nur die pratîka, weil schon in I, 5, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) voll aufgeführt. [19] desgl., s. I, 1, 14, 3. 4. (yâjyâ-Abschnitt). [20] desgl., s. I, 7, 8, 2 (nicht yâjyâ-Abschnitt). [21] desgl., s. II, 1, 11, 6 (yâjyâ-Abschnitt). [22] desgl., s. II, 5, 12, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [23] sahûrî D. [24] âhaveshu, schol., s. Note [7].

Digitized by Google

— vâçîmanta iti vâçi-mantaḥ — eti | bhuvat | ûtî — naya | eti — sadhîḥ | tava | saḥ | oshâdhîḥ — sau.

víshṇor[25], divás páry, ánnapate, 'pe 'ta, sám itam, yá jâtá, má no, 'bhy[26] âsthâd, dhruvá 'si dharúṇā, "dityám gárbham, índrâgní roçanaí, 'kâdaça ‖ 11 ‖

víshṇor (1, 1), asmín havyé (3, 2), 'ti tvâ 'hám (5, 4), dhitíbhir (7, 3), hótrâ (9, 6), ashṭâcatvâriṅçat ‖ 48 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthe kâṇḍe dvitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

1. [a] apâṃ tvé 'mant[1] sâdayâmy, apâṃ tvó 'dmant[1] sâdayâmy, apâṃ tvâ bhásmant s., apâṃ tvâ jyótishi s., apâṃ tvâ 'yane sâdayâmy. [b] arṇavé sádane sîda, samudré[2] sádane sîda, salilé sádane sîdâ, 'pâṃ kshâye sîdâ, 'pâṃ sádhishi sîdâ. [c] 'pâṃ tvâ sádane sâdayâmy, apâṃ tvâ sadhá--sthe sâdayâmy, apâṃ tvâ púrîshe sâdayâmy, apâṃ tvâ yónau sâdayâmy, apâṃ tvâ pâthasi sâdayâmi. [d] gâyatrî chándas, trishṭúp[2] chándo, jágatî chándo, 'nu-shṭúp chándaḥ, pañktíç[3] chándaḥ ‖ 1 ‖ yónau, pâñcadaça ca ‖ 1 ‖

(5, 2, 10, 1-3). — K. 16, 18. 20, 9. — Vs. 13, 53. Ç. 7, 5, 2, 46-61. Kâ. 17, 6, 2. — tvâ | emân — tvâ | odmân.

2. [a] ayám puró bhúvas; tásya prâ-'ṇó bhauvâyanó[1], vasantáḥ prâṇâyanó[1], gâyatrî vâsantî, gâyatríyai gâyatrám, gâyatrâd upâ-'ṅçúr, upâ-'ṅçós tri-vṛít, tri-vṛíto ratham--taráṅ, ratham-tarâd Vásishṭha ríshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ prâ-'ṇâṃ gṛihṇâmi pra-jâbhyo. [b] 'yâṃ dakshiṇâ

---

11. [25] víshṇoḥ krámo 'si D. [26] no hiṅsîd abhy D.

3, 1-12. pañca citayaḥ; 1-3. prathamâ citiḥ; 1. apasyâbhidhânâ ishṭakâḥ. [1] so (tve 'm°, tvo 'd°) AFW, s. P. 10, 14. [2] ohne avagraha. [3] °ñt° AFW.

2. prâṇabhṛita ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

viçvá-karmâ; tásya máno vaiçva-karmaṇáṃ, grîshmó mânasás, trishṭúg[1] graishmî[2], trishṭúbha[1] aiḍám, aiḍâd antar-yâmò, 'ntar-yâmât pañca-daçáḥ, pañca-daçâd bṛihád, bṛihâto Bharádvâja[1] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ mánaḥ ‖ 1 ‖ gṛihṇâmi pra-jâbhyo. [c] 'yám paçcâd viçvá-vyacâs; tásya cákshur vaiçva-vyacasáṃ, várshâṇi câkshushâṇi, jágatî vârshî, jágatyâ ṛikshâmam[1 u. 3], ṛikshâmâc chukráḥ, çukrât sapta-daçáḥ, sapta-daçâd vairûpáṃ[1], vairûpâd[1] Viçvâ-mitra[4] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ cákshur gṛihṇâmi pra-jâbhya. [d] idám ut-tarât súvas; tásya çrótrau sauvâu, çarác chrautrỳ, anu-shṭúp câradỳ[5], anu-shṭúbhaḥ svârâu, svârân manthî, manthína eka-viṃçá, eka-viṃçâd vairâjáṃ[1], vairâjâj Jamádagnir[1] ṛíshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ ‖ 2 ‖ tváyâ çrótraṃ gṛihṇâmi pra-jâbhya. [e] iyám upári matís; tásyai vân mâtî, hemantó vâcyâyanâḥ[1], pañktír[6] haimantî, pañktyai[6] nidhána-van, nidhana-váta âgrayaṇá, âgrayaṇât triṇava-trayastriṃçaú, triṇava-trayastriṃçâbhyâu câkvara-raivaté, câkvara-raivatâbhyâṃ Viçvá-karmá 'rshiḥ, prajâpati-gṛihîtayâ tváyâ vâcaṃ gṛihṇâmi pra-jâbhyaḥ ‖ 3 ‖ tváyâ máno, jamádagnir ṛíshiḥ prajâpatigṛihîtayâ, triṃçác ca ‖ 2 ‖

5, 2, 10, 3-5. — K. 16, 19. 20, 9. — Vs. 13, 54-58. Ç. 8, 1, 1, 1 - 2, 9. Kâ. 17, 6, 3. 4. — trishṭuk | graishmî | trishṭubhâḥ — jagátyâḥ | ṛikshámam — viçvâmitra iti viçva-mitraḥ — anushṭub ity ánu-stup | çâradî — vâk | mâtî — nidhanávad iti nidhaná-vat — viçvakarmeti viçva-karmâ | ṛishiḥ.

3. [a] prâcî[1] diçâṃ, vasantá ṛitûnâm, agnír devátâ[1], bráhma dráviṇaṃ, tri-vṛít stómaḥ, sá u pañcadaçá-vartanis,

2. [2] so W, °shṭu grai° F, °shṭuk grai° A. [3] ṛikshâmam iti sâmaviçeshaḥ, schol. [4] s. P. 3, 5. [5] s. P. 5, 36; °shṭup (mit virâma) châ° W; F undeutlich; Lesart von A nicht notirt. [6] °ñt° AF.

3. apânabhṛita ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

try-ávir váyaḥ, kṛitám áyânâm, puro-vâtó vā́taḥ, Sā́naga[1] ṛíshir. [b] dakshiṇā́ diçā́ṃ, grîshmá ṛitûnā́m, índro devátâ, kshatráṃ dráviṇam, pañca-daçá stómaḥ, sá u saptadaçá-vartanir, ditya-vā́ḍ váyas, trétā́ 'yânâṃ, dakshiṇâd-vâtó vā́taḥ, Sanâ-tána ṛíshiḥ. [c] pratī́cî[1] diçā́ṃ, varshā́ ṛitûnā́ṃ, víçve devā́ devátâ, víṭ ‖ 1 ‖ dráviṇaꣳ, sapta-daçá stómaḥ, sá uv[2] ekaviꣳçá-vartanis, tri-vatsó váyo, dvâparó[1] 'yânâm, paçcâd-vâtó vā́to, 'habhū́na[1] ṛíshir. [d] údîcî[1] diçā́ꣳ, çarád ṛitûnā́m, mitrā́-váruṇau devátâ, pushṭáṃ dráviṇam, eka-viꣳçá stómaḥ, sá u triṇavá-vartanis, turya-vā́ḍ váya, â-skandó 'yânâm, uttarâd-vâtó vā́taḥ, Pratná[1] ṛíshir. [e] ûrdhvā́ diçā́ꣳ, hemanta-çiçirā́v ṛitûnā́m, bṛíhaspátir[1] devátâ[1], várco dráviṇaṃ, tri-ṇavá stómaḥ, sá u trayastriꣳçá-vartaniḥ, pashṭha-vā́d[3] váyo, 'bhi-bhū́r áyânâṃ, vishvag-vâtó vā́taḥ, Su-parṇá ṛíshiḥ. [f] pitáraḥ pitâmahā́ḥ[1] páré 'vare, té naḥ pântu, té no 'vantv, asmín bráhmann asmín kshatrè 'syā́m â-çíshy asyā́m puro-dhā́yâm asmín kármann asyā́ṃ devá-hûtyâm ‖ 2 ‖ víṭ, pashṭhavā́d váyo, 'shṭā́viꣳçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 2, 10, 7. — K. 39, 7. — tryavi̱r[4] iti tri-aviḥ — pa̱ñca̱-da̱ça iti pañca-da̱çaḥ — tretā́ | ayā́nâm — de̱vâḥ — saḥ | u̱ | e̱ka̱vi̱ꣳçavártani̱r ity ékavi̱ꣳça-va̱rta̱ni̱ḥ — dvâ̱pa̱raḥ | ayā́nâm — a̱ha̱bhûnáḥ — â̱ska̱ndaḥ | ayā́nâm — tri̱ṇa̱va iti tri-na̱vaḥ — pa̱shṭha̱vâd iti pashṭha-vât — a̱bhi̱bhûr ity ábhi-bhûḥ — pi̱tâ̱ma̱hâḥ | paré | aváre — a̱va̱ntu̱ — ksha̱tre | a̱syâm.

4. [a] dhruvá-kshitir dhruvá-yonir dhruvā́ 'si, dhruvā́ṃ yónim ā́ sîda sádhyā́ | úkhyasya ketúm prathamám purástâd[1]

---

3. [2] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. 1, 54. 55. [3] so (°d) ACDFW, °ḍ W prima manu; .. iti pashṭhavâṭ, sa eva dakârântaçabdenocyate, schol. [4] triyavi̱r D.

4. 5. dvitiyasyâṃ citau; 4. âçvinyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

açvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [b] své dákshe dáksha-pite 'há sîda deva-trá pṛithivî bṛihatî rárâṇâ | sv-âsasthâ tanúvâ sám viçasva pité 'vai 'dhi sûnáva ấ su-çévâ 'çvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [c] kulâyínî[1] vásu-matî vayo-dhâ rayím no vardha bahuláu su-vîram ‖ 1 ‖ ápâ 'matim dur-matím bádhamânâ râyás póshe[3] yajná-patim â-bhájantî súvar dhehi yájamânâya pósham açvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [d] agnéḥ púrîsham asi deva-yánî tấm tvâ víçve abhí[4] gṛiṇantu devấḥ | stóma-pṛishṭhâ ghṛitá-vatî 'há sîda prajấ-vad asmé[5] dráviṇâ " yajasvâ 'çvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [e] divó mûrdhấ 'si pṛithivyấ nấbhir[6] vi-shṭámbhanî diçấm ádhi-patnî bhúvanânâm ‖ 2 ‖ ûrmír drapsó apấm[7] asi, viçvá-karmâ ta ṛíshir, açvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ ‖ [f] sa-jûr ṛitú-bhiḥ sa-jûr vi-dhấbhiḥ sa-jûr vásu-bhiḥ sa-jû rudraíḥ sa-jûr âdityaíḥ sa-jûr víçvair devaíḥ sa-jûr devaíḥ sa-jûr devaír vayo-nâdhair, agnáye tvâ vaiçvânarấyâ[1], 'çvínâ 'dhvaryú[2] sâdayatâm ihá tvâ | [g] prâ-'nám me pâhy apâ-'nám me pâhi vy-ânám me pâhi cákshur ma urvyấ ví bhâhi çrótram me çlokayâ. [h] 'pás pinvaú[8], 'shadhîr[1] jinva, dvi-pất pâhi, cátush-pâd ava, divó vṛishṭim[9] é "raya ‖ 3 ‖ suvîram, bhúvanânâm, urvyấ, saptádaça ca ‖ 4 ‖

(5, 3, 1, 1). — K. 17, 1 (20, 10). — Vs. 14, 1-8. Ç. 8, 2, 1, 4-3, 6. Kâ. 17, 8, 15-21. — adhvaryú iti — svâsastheti su-âsasthâ — pitâ | iva | ṛdhi | sûnavè | eti — vayodhâ iti vayaḥ-dhâḥ — devayânîti deva-yânî — iha | sîda — asme iti | draviṇâ | eti — pṛithivyâḥ | nâbhiḥ | vishṭambhanîti vi-stambhânî — te | ṛishiḥ — vyânam iti vi-anam — apaḥ | pinva | oshádhîḥ — vṛishṭim | eti | îraya.

---

4. [2] s. P. 4, 5. [3] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 29. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 4, 9. [6] so ACDW; yonir F im Text, aber im Comm.: nábhir und erklärt durch: bhûmer nâbhisthânîyâ. [7] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [8] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 25. [9] paroxytonon; víshtim C.

Digitized by Google

5. try-ávir váyas trishṭúp[1] chándo, ditya-vā́ḍ váyo vi-rā́ṭ chándaḥ, páñcâ-'vir váyo gâyatrī́ chándas, tri-vatsó váya ushṇíhâ chándas, turya-vā́ḍ váyo 'nu-shṭúp chándaḥ, pashṭha-vā́d[2] váyo bṛihatī́ chánda, ukshā́ váyaḥ sató-bṛihatî chánda, ṛishabhó váyaḥ kakúc chándo, dhenúr váyo jágatî chándo, 'naḍvā́n[1] váyaḥ pañktíç chándo, básto váyo vi-valáṃ chándo, vṛishṇír váyo vi-çâláṃ chándaḥ, púrusho váyas tandráṃ chándo, vyâghró[1] váyó 'nâ-dhṛishṭaṃ chándaḥ, siṁhó váyaç chádiç chándo, vi-shṭambhó váyó 'dhi-patiç chándaḥ, kshatráṃ váyo máyaṃdaṃ[1] chándo, viçvá-karmâ váyaḥ parameshṭhī́[1] chándo, mûrdhā́ váyaḥ prajā́-patiç chándaḥ || 1 || púrusho váyaḥ, sháḍviṁçatiç ca || 5 ||

5, 3, 1, 5. — K. 17, 2. 20, 10. — Vs. 14, 10. 9. Ç. 8, 2, 3, 7 - 4, 15. Kâ. 17, 8, 22. — tryavi̱r iti tri-aviḥ — pañcā́vi̱r iti̱ pañcá-a̱vi̱ḥ — pa̱shṭha̱vâd iti pashṭha-vât — ka̱kut | chandáḥ — anā́dhrishṭa̱m ity anā́-dhṛi̱shṭa̱m.

6. [a] índrâ-'gnî ávyathamânâm íshṭakâṃ dṛiṁhataṃ yuvám | pṛishṭhéna dyā́vâ-pṛithivī́ antárikshaṃ[1] ca ví bâdhatâm[2] || [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya pṛishṭhé vyácasvatîm[1] práthasvatîm[1] bhā́svatîṁ[1] sûri-mátîm ā́ yā́ dyā́m bhā́sy ā́ pṛithivī́m ó 'rv̀ antáriksham, antárikshaṃ yachâ, 'ntárikshaṃ dṛiṁhâ, 'ntáriksham mā́ hiṁsîr, víçvasmai prâ-'ṇā́yâ 'pâ-'nā́ya vy-ânā́yo 'd-ânā́ya prati-shṭhā́yai carítrâya, vâyús tvâ[3] 'bhí pâtu mahyā́ svastyā́[1] chardíshâ || 1 || çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ñgirasvád[1] dhruvā́ sîda | [c] rā́jny asi prā́cî[1] díg, vi-rā́ḍ asi dakshiṇā́ dík, sam-rā́ḍ asi

5. vayasyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so (°d) ACDW, °ḍ F.

6. 7. tṛitîyasyâṃ citau; 6. svayamâtṛiṇṇâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] iyaṃ ce 'shṭakâ .. bâdhamâneva vyâpnotu, schol. [3] so (°s t°) AFW.

Digitized by Google

pratîcî[1] dík, sva-râḍ asy údîcî[1] díg, ádhi-patny asi bṛihatî díg. [d] âyur me pâhi, prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'nám me pâhi, vy-ânám me pâhi, cákshur me pâhi, çrótram me pâhi; máno me jinva, vâcam me pinvâ, "tmânam me pâhi, jyótir me yacha ‖ 2 ‖ chardíshâ, pinva, shâṭ ca ‖ 6 ‖

5, 3, 2, 1. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 11-13. 17. Ç. 8, 3, 1, 8 - 2, 14. Kâ. 17, 9, 1. 2. 8. — eti | uru — vyânâyeti vi-ânâyâ — udânâyety úd-ânâyâ — râjnî — vyânam iti vi-ânam.

7. [a] mâ chándaḥ, pra-mâ chándaḥ, prati-mâ chándo, 'srîvíç chándaḥ, pañktíç chánda, ushṇihâ chándo, bṛihatî chándo, 'nu-shṭúp chándo, vi-râṭ chándo, gâyatrî chándas, trishṭúp[1] chándo, jágatî ch., pṛithivî ch., 'ntárikshaṃ[1] ch., dyaúç ch., sámâç ch., nákshatrâṇi ch., mánaç ch., vâk ch., kṛishíç ch, hiraṇyaṃ ch., gaúç ch., 'jâ chándó, 'çvaç chándaḥ | agnír devátâ[1] ‖ 1 ‖ vâto devátâ, sûryo devátâ, candrámâ[1] d., vásavo d., rudrâ devátâ, "dityâ d., víçve devâ devátâ, marúto d., bṛihaspátir[1] deváté, 'ndro d., váruṇo devátâ | [b] mûrdhâ 'si râḍ, dhruvâ 'si dharúṇâ, yantrî asi yámitrî, 'shé tvo "rjé tvâ kṛishyaí tvâ kshémâya tvâ; yántrî râḍ dhruvâ 'si dhâraṇî, dhartrî asi dhâritry, âyushe tvâ várcase tvaú 'jase tvâ bálâya tvâ ‖ 2 ‖ devátâ, "yushe tvâ, shâṭ ca ‖ 7 ‖

5, 3, 2, 4-5. — K. 17, 3. 20, 11. — Vs. 14, 18-22. Ç. 8, 3, 3, 4 - 4, 8. Kâ. 17, 9, 8-14. — ajâ — yantrî | asi — ishe — ûrje — yantrî | râṭ — dhartrî — ojâse.

8. âçús tri-vṛíd, bhântâḥ pañca-daçó, vy-oma sapta-daçáḥ, prá-tûrtir ashṭâ-daçás, tápo nava-daçò, 'bhî-vartâḥ sa-viṃçó, dharúṇa eka-viṃçó, várco dvâviṃçáḥ[1], sam-bhá-

---

7. bṛihatyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

8-11. caturthyâṃ citau; 8. akshṇayâstomiyâkhyâsv ishṭakâsu kâçcit. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

raṇas trayo-viʊçó, yóniç catur-viʊçó, gárbhâḥ pañca-viʊçá, ójas tri-ṇaváḥ, krátur eka-triʊçáḥ, prati-shṭhā́ trayas-triʊçó, bradhnásya vi-shṭápaṃ catus-triʊçó, nā́kaḥ shaṭ-triʊçó, vi-vartò 'shṭâ-catvâriʊçó, dhartráç catu-shṭomáḥ[2] || 1 || âçúḥ, saptátriʊçat || 8 ||

5, 3, 3, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 13. — Vs. 14, 23. Ç. 8, 4, 1, 9-26. Kâ. 17, 10, 6-10. — vyómeti vi-oma — ashṭâdaça ity áshṭâ-daçaḥ — dvâviʊçaḥ — triṇava iti tri-navaḥ — ashṭâcatvâriʊça ity áshṭâ-catvâriʊçaḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ.

9. [a] agnér bhâgò 'si, dîkshā́yâ ā́dhi-patyam, bráhma spṛitáṃ, tri-vṛít stóma. [b] índrasya bhâgò 'si, víshṇor ā́dhi-patyaṃ, kshatráʊ spṛitám, pañca-daçá stómo. [c] nṛi-cákshasâm bhâgò 'si, dhâtúr ā́dhi-patyaṃ, janítraʊ spṛitáʊ, sapta-daçá stómo. [d] mitrásya bhâgò 'si, váruṇasyā́ ''dhi-patyaṃ, divó vṛishṭír[1], vā́tâ spṛitā́, eka-viʊçá stomó. [e] 'dityai bhâgò 'si, pûshṇá ā́dhi-patyam, ója spṛitáṃ, tri-ṇavá stómo. [f] vásûnâm bhâgò 'si || 1 || rudrā́ṇâm ā́dhi-patyaṃ, cátush-pât spṛitáṃ, catur-viʊçá stóma. [g] âdityā́nâm bhâgò 'si, marútâm ā́dhi-patyaṃ, gárbhâ spṛitā́ḥ, pañca-viʊçá stómo. [h] devásya savitúr bhâgò 'si bṛíhaspáter[2] ā́dhi-patyaʊ, samī́cîr[2] díça spṛitā́ç, catu-shṭomá[3] stómo. [i] yā́vânâm bhâgò 'sy áyâvânâm ā́dhi-patyam, pra-jā́ spṛitā́ç, catuç-catvâriʊçá stóma. [k] ṛibhûṇā́m bhâgò 'si, víçveshâṃ devā́nâm ā́dhi-patyam, bhûtáṃ ní-çântaʊ spṛitáṃ, trayas-triʊçá stómaḥ || 2 || vásûnâm bhâgò 'si, sháṭcatvâriʊçac ca || 9 ||

5, 3, 4, 1-5. — K. 17, 4. 20, 12. 21, 1. — Vs. 14, 24-26. Ç. 8, 4, 2, 1-12. Kâ. 17, 10, 11-15. — pañcadaça iti pañca-daçaḥ —

---

8. [2] s. P. 6, 13. 9, 1.

9. avaçishṭâ akshṇayâstomiyâḥ. [1] oxytonon. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 6, 13. 9, 1.

Digitized by Google

vṛishṭiḥ | vâtâḥ — adityai — ojâḥ — triṇava iti tri-ṇavaḥ — garbhâḥ — saṃîcîḥ | diçâḥ — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — prajâ iti pra-jâḥ — ṛibhûṇâm.

10. ékayâ 'stuvata, pra-jâ adhîyanta, prajâ-patir ádhi-patir âsît; tisṛí-bhir astuvata, bráhmâ 'ṣṛijyata, bráhmaṇas pátir[1] ádhi-patir âsît; pañcá-bhir astuvata, bhûtâny aṣṛijyanta, bhûtâṇâm pátir ádhi-patir âsît; saptá-bhir astuvata, sapta-'rshâyo 'ṣṛijyanta, dhâtâ 'dhi-patir âsîn; navá-bhir astuvata, pitáro 'ṣṛijyantâ, 'ditir ádhi-patny âsîd; ekâdaçá-bhir astuvata, 'rtávo 'ṣṛijyantâ, "rtavó 'dhi-patir âsît; trayodaçá-bhir astuvata, mâsâ aṣṛijyanta, saṃ-vatsaró 'dhi-patiḥ ‖ 1 ‖ âsît; pañcadaçá-bhir astuvata, kshatrám aṣṛijyaté, 'ndró 'dhi-patir âsît; saptadaçá-bhir astuvata, paçávo 'ṣṛijyanta, bṛíhaspátir[2] ádhi-patir âsîn; navadaçá-bhir astuvata, çûdrâ-'ryâv aṣṛijyetâm, aho-râtré[3] ádhi-patnî[4] âstâm; éka-vioçatyâ 'stuvataí, 'ka-çaphâḥ paçávo 'ṣṛijyanta, váruṇó 'dhi-patir âsît; tráyo-vioçatyâ 'stuvata, kshudrâḥ paçávo 'ṣṛijyanta, pûshâ 'dhi-patir âsît; páñca-vioçatyâ 'stuvatâ, "raṇyâḥ paçávo 'ṣṛijyanta, vâyúr ádhi-patir âsît; saptá-vioçatyâ 'stuvata, dyâvâ-pṛithivî ví ‖ 2 ‖ aitâṃ, vásavo rudrâ ádityâ ánu vy âyan, téshâm ádhi-patyam âsîn; náva-vioçatyâ 'stuvata, vánaspátayo[2] 'ṣṛijyanta, sómó 'dhi-patir âsîd; éka-trioçatâ 'stuvata, pra-jâ aṣṛijyanta, yâvânâṃ câ 'yâvânâṃ câ "dhi-patyam âsît; tráyas-trioçatâ 'stuvata, bhûtâny açâmyan, prajâ-patiḥ parameshṭhy[2] ádhi-patir âsît ‖ 3 ‖ saṃvatsaró 'dhipatir, ví, páñcatrioçac ca ‖ 10 ‖

(5, 8, 4, 7). — K. 17, 5. — Vs. 14, 28-31. Ç. 8, 4, 3, 1-19. Kâ. 17, 10, 17. — brahmâ — brahmâṇaḥ — saptarshaya iti sapta-

---

10. ṣṛishṭinâmakâ ishṭakâḥ. [1] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 27. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 11. [4] s. P. 4, 52.

-ṛishayaḥ — ṛitavaḥ — ârtavaḥ — çûdrâryâv iti çûdra--aryau — adhipatnî ity adhi-patnî — anú | vîti | âyan — parameshṭhî.

11. [a] iyám evá sá yá prathamá vy-aúchad antár asyâṃ carati prá-vishṭâ | vadhúr jajâna nava-gáj jánitrî tráya enâm mahimânaḥ sacante ‖ [b] chándasvatî[1-2] ushásâ pépiçâne[2] samânáṃ[1] yónim ánu saṃ-cárantî[2] | súrya-patnî[2] ví caratah pra-jânatî[2] ketúṃ kṛiṇvâné[2] ajáre[2] bhúri-retasâ ‖ [c] ṛitásya pánthâm ánu tisrá á 'gus tráyo gharmáso ánu[3] jyótishâ " 'guḥ | pra-jáṃ ékâ rákshaty úrjam ékâ ‖ 1 ‖ vratám ékâ rakshati deva-yûnâṃ ‖ [d] catu-shṭomó[4] abhavad[5] yá turîyâ yajnásya pakshâv ṛishayo bhávantî | gâyatrîṃ trishṭúbham[1] jágatîm anu-shṭúbham bṛihád arkáṃ yuñjánâḥ súvar á 'bharann idám ‖ [e] pañcá-bhir dhâtâ ví dadhâv idáṃ yát tásâo svásṛîr ajanayat páñca-pañca | tásâm u yanti pra--yavéṇa[6] páñca nánâ rûpáṇi krátavo vásânâḥ ‖ [f] trio̯çát svásâra úpa yanti nish-kṛitáo samânáṃ[1] ketúm prati-muñcámânâḥ ‖ 2 ‖ ṛitúo̯s[6] tanvate kaváyaḥ pra-jânatîr mádhye--chandasaḥ pári yanti bhâsvatîḥ[1] ‖ [g] jyótishmatî[1] práti muñcate nábho rátrî devî súryasya vratáni | ví paçyanti paçávo jáyamânâ[7] nánâ-rûpâ mâtúr asyâ upá-sthe ‖ [h] ekâ-'shṭakâ tápasâ tápyamânâ[7] jajâna gárbham mahimânam índram | téna dásyûn vy asahanta devâ hantâ 'surâṇâm abhavac chácî-bhiḥ[8] ‖ [i] ánânu-jâm anu-jáṃ mâm akarta satyáṃ vádanty ánv icha etát | bhûyâsam ‖ 3 ‖ asya su-mataú yáthâ yûyám anyâ vo anyâm[3] áti mâ prá yukta ‖ [k] ábhûn máma su-mataú viçvá-vedâ áshṭa prati-shṭhâm ávidad dhí gâdhám | bhûyâsam asya su-mataú yáthâ yûyám anyâ vo anyâm áti

---

11. vyushṭyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 20. [3] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [4] s. P. 6, 13. 9, 1. [5] s. P. 7, 6. [6] so (°o̯s) AFW, s. P. 6, 14. 17, 4 schol. [7] Wurzel betont. [8] s. P. 3, 7.

Digitized by Google

mấ prá yukta ‖ [l] páñca vy-ushṭîr ánu páñca dóhâ gắm páñca-nâmnîm ṛitávó 'nu páñca | páñca díçaḥ pañca-daçéna kḷiptấḥ samâná-mûrdhnîr abhí lokám ékam ‖ 4 ‖ [m] ṛitásya gárbhaḥ prathamấ vy-ûshúshy apấm ékâ mahimấnam bibharti | sűryasyaí 'kâ cárati nish-kṛitéshu gharmásyaí 'kâ savitaí 'kâṃ ní yachati ‖ [n] yấ prathamấ vy-aúchat sấ dhenúr abhavad yamé ¦ sấ naḥ páyasvatî[1] dhukshvó 'ttarâm-uttarâo sámâm ‖ [o] çukrá-'rshabhâ nábhasâ jyótishấ " 'gâd viçvá-rûpâ çabalîr agní-ketuḥ | samânám[1] árthao sv-apasyámânâ bíbhratî jarấm ajara usha ấ 'gâḥ ‖ [p] ṛitûnấm pátnî prathamé 'yám ấ 'gâd áhnâṃ netrî janitrî pra-jấnâm | ékâ satî bahu-dhó 'sho vy uchasy ájîrṇâ tvấṃ jarayasi sárvam anyát ‖ 5 ‖ ûrjam ékâ, pratimuñcámânâ, bhûyấsam, ékam, pátny, ékân ná viçvatíç ca ‖ 11 ‖

(5, 3, 4, 7). — K. 39, 10. — [a] Ath. 3, 10, 4. Çâñkh. g. 3, 12; [f-p] Pâr. 3, 3; [b] Ath. 3, 10, 12. Gobh. 4, 4, 26; [n] Ath. 3, 10, 1. — navagad iti nava-gat — chandâsvatî iti — pepiçâne iti — anv iti | saṃcarântî iti saṃ-carântî | sûryâpatnî iti sûryâ-patnî — prajâgatî iti pra-jâgatî — kṛiṇvâne iti | ajare iti — tisraḥ | eti | aguḥ — jyotishâ | eti | aguḥ — rakshâti | ûrjam — catushṭoma iti catuḥ-stomaḥ — ṛishayaḥ | bhavântî — eti | abharan — prayaveneti pra-yavenâ — ṛitûn | tanvate — jâyámânâḥ | nânârûpâ iti nânâ-rûpâḥ — devâḥ | hantâ | asûrâṇâm — çacîbhir iti çaci-bhiḥ — vadântî — iche — abhût — âshṭa — avidat | hi — vyushṭîr iti vi-ushṭîḥ — dohâḥ — vyûshushîti vi-ûshushî — ekâ | carâti — çukrarshabheti çukra-ṛishabhâ — jyotishâ | eti | agât — ajare | ushaḥ | eti | agâḥ — prathamâ | iyam | eti | agât — bahudheti bahu-dhâ — ushaḥ | vîti | uchasi.

12. [a] águe jâtấn prá ṇudâ[1-2] naḥ sapátnân[3] práty

---

12. pañcamyâṃ citau asapatnâdyâ ishṭakâḥ. [1] zu ṇ s. P. 7, 4. [2] so (°â) AFW, s. P. 3, 8. [3] ohne avagraha.

Digitized by Google

ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | asmé[5] dîdihí su-mánâ áheḍan táva syâc çárman tri-várûtha ud-bhít ‖ [b] sáhasâ jâtáñ prá ṇudâ[1-2] naḥ sapátnân[3] práty ájâtâñ jâta-vedo[4] nudasva | ádhi no brûhi su-manasyámâno vayáṁ syâma prá ṇudâ[1-2] naḥ sapátnân[3] ‖ [c] catuç-catvâriṁçá stómo, várco dráviṇaṁ. [d] shoḍaçá[3] stóma, ójo dráviṇam. [e] pṛithivyâḥ púrîsham asi ‖ 1 ‖ ápso nâma | [f] évaç chándo, várivaç chándaḥ, çam-bhûç chándaḥ, pari-bhûç chánda, âchác[3] chándo, mánaç chándo, vyácaç chándaḥ, síndhuç chándaḥ, samudrám[3-6] chándaḥ, salilám chándaḥ, saṃ-yác chándo, vi-yác chándo, bṛihác chándo, ratham-taráṁ chándo, ni-kâyáç chándo, vi-vadháç chándo, gíraç chándo, bhrájaç chándaḥ, sa-shṭúp[7] chándo, 'nu-shṭúp chándaḥ, kakúc chándas, tri-kakúc chándaḥ, kâvyám chándo, 'ñkupám[3] chándaḥ ‖ 2 ‖ padá-pañktiç chándo, 'kshára-pañktiç chándo, vishṭârá-pañktiç chándaḥ, kshuró bhṛíjvâñ chándaḥ[8], prachác[3] chándaḥ, paksháç chánda, évaç chándo, várivaç chándo, váyaç chándo, vayas-kṛíc chándo, vi-çálám chándo, ví-shpardhâç[7] chándaç, chadíç chándo, dû-rohaṇáṁ chándas, tandráṁ chándo, 'ñkâñkám[3] chándaḥ ‖ 3 ‖ asy, añkupám chándas, tráyastriṁçac ca ‖ 12 ‖

5, 3, 5, 1-4. — K. 17, 6. 21, 2. — Vs. 15, 1-5. Ç. 8, 5, 1, 8-2, 6. Kâ. 17, 11, 1-5. — preti | ṇuda — asme iti | dîdihi — shoḍaçaḥ — âchat — saṃudram — saṃyad iti sam-yat — viyad iti vi-yat — bṛihat — sashṭub iti sa-stup — kakut — trikakud iti tri-kakut — añkupam — bhṛijvân — prachat — vishpárdhâ iti vi-spardhâḥ — dûrohaṇam iti duḥ-rohaṇam — añkâñkam.

13. [a] 1 agnír vṛitrâṇi jañghanad draviṇasyúr[2] vi-pan-

12. [4] °mj W, °nj AF; s. P. 5, 24. [5] s. P. 4, 9. [6] Neutrum! [7] s. P. 6, 13. [8] °vâṃ ch° W, °ví ch° F, °ván ch° A; s. P. 5, 24.

13. yâjyânuvâkyâḥ (câturmâsyesbu sâkamedhâkhye tritîye parvaṇi, s. I, 8, 4, 1). [1] s. schol. zu II, 5, 2, 5. [2] ohne avagraha.

Digitized by Google

yáyâ | sám-iddhaḥ çukrá ā́-hutaḥ || [b] [1] tváʊ somâ 'si sát-patis tváʊ rā́jo 'tá vṛitra-hā́ | tvám bhadró asi[3] krátuḥ || [c] bhadrā́ te agne[4] sv-anîka saṃ-dṛíg ghorásya sató víshuṇasya[2] cā́ruḥ | ná yát te çocís támasâ váranta ná dhvasmā́nas tanúvi répa ā́ dhuḥ || [d] bhadráṃ te agne[4] sahasinn ánîkam upâká[2] ā́ rocate sū́ryasya || 1 || rúçad dṛiçé dadṛiçe naktayā́ cid árûkshitaṃ dṛiçá ā́ rûpé ánnam[4] || [e] saí 'nā́[5] 'nîkena su-vidátro asmé[6 u. 7] yáshṭâ devā́ʊ[8] ā́-yajishṭhaḥ svastí[2] | ádabdho go-pā́ utá naḥ paras-pā́ ágne dyu-mád utá revád[2] didîhi || [f] svastí[2] no divó agne[6] pṛithivyā́ viçvā́-''yur dhehi yajáthâya deva | yát sîmáhi divi-jâta prá-çastaṃ tád asmā́su dráviṇaṃ dhehi citrám || [g] yáthâ hotar mánushaḥ || 2 || devá-tâtâ yajnébhiḥ sûno sahaso yájâsi[9] | evā́[10] no adyá[6] samanā́ samânā́n[2 u. 11] uçánn agna uçató yakshi devā́n || [h] agním îḍe puró-hitaṃ yajnásya devám ṛitvíjam[2] | hótâraʊ ratna-dhā́tamam || [i] vṛíshâ soma dyu-mā́ʊ[8] asi vṛíshâ deva vṛísha-vrataḥ | vṛíshâ dhármâṇi dadhishe || [k] sā́ṃ-tapanâ idáʊ havír márutas táj jujushṭana | yushmā́ko ''tī́ riçâ-'dasaḥ || [l] yó no márto vasavo dur-hṛiṇâyús tiráḥ satyā́ni marutaḥ || 3 || jíghâʊsât | druháḥ pā́çam práti sá mucîshṭa tápishṭhena tápasâ hantanâ[12] tám || [m] saṃ-vatsarī́ṇâ marútaḥ sv-arkā́ uru-ksháyâḥ sá-gaṇâ mā́nusheshu | tè 'smát[13] pā́çân prá muñcantv áʊhasaḥ sâṃ-tapanā́ madirā́ mâdayishṇávaḥ || [n] piprîhí devā́ʊ[8] uçató yavishṭha vidvā́ʊ[8] ṛitū́ʊr[14] ṛitu-pate yaje 'há | yé daívyâ ṛitvíjas[2] tébhir agne tváʊ hótṛîṇâm asy ā́-yajishṭhaḥ || [o] ágne yád adyá viçó adhvarasya[6 u. 15]

---

13. [3] so (°o asi) AFW, s. P. 12, 3. [4] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [5] s. P. 5, 17. [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 3. [7] s. P. 4, 9. [8] so (°âʊ) AFW, s. P. 9, 20. [9] s. P. 16, 18. [10] s. Whitney zu P. 3, 15 p. 98. [11] so (°ân) AFW, s. P. 9, 23. [12] so (°â) AFW, s. P. 3, 10. [13] so (°te ') AFW, s. P. 12, 7. [14] so (°ûʊr) AFW, s. P. 9, 20. [15] unbetont! so auch im Ṛik, weil zu hotaḥ gehörig; wenn agne beseitigt wird, ist das Metrum richtig).

Digitized by Google

hotaḥ păvaka ‖ 4 ‖ çoce[16] vésh ṭvâo[17] hí yájvâ | ṛitâ yajâsi[9] mahinâ ví yád bhŭr havyâ vaha yavishṭha yâ te adyá[4] ‖ [p] agnínâ rayím açnavat pósham evá divé-dive | ya-çásaṃ vîrávat-tamam ‖ [q] gaya-sphâno amîva-hâ[6] vasu-vít pushṭi-várdhanaḥ | su-mitráḥ soma no bhava ‖ [r] gṛiha-me-dhâsa â gata máruto mâ 'pa bhûtana | pra-muñcánto no áohasaḥ[18] ‖ [s] pûrvîbhir hí dadâçimá çarád-bhir maruto va-yám | máho-bhiḥ ‖ 5 ‖ carshaṇînăm ‖ [t] prá budhníyâ îrate[19] vo máhâosi prá ṇămâni[20] pra-yajyavas tiradhvam | sahasríyaṃ dámyam bhâgám etáṃ gṛiha-medhîyam maruto jushadhvam ‖ [u] úpa yám éti yuvatíḥ su-dákshaṃ doshâ vás-tor havíshmatî[2] ghṛitâcî[2] | úpa svaí 'nam arámatir[2] vasû-yúḥ[21] ‖ [v] imó[22] agne vîtá-tamâni havyâ 'jasro vaksbi devá-tâtim ácha | práti na îo surabhîṇi[3] viyantu ‖ [w] krîḍáṃ vaḥ çárdho mărutam anarvâṇao rathe-çúbham ‖ 6 ‖ Káṇvâ abhí prá gâyata ‖ [x] átyâso ná yé marútaḥ sváñco[2] yaksha-dṛiço ná çubháyanta máryâḥ | té harmye-shṭhâḥ çiçavo ná çubhrâ vatsâso ná pra-krîḍínaḥ payo-dhâḥ ‖ [y] praí 'shâm ájmeshu vithuré 'va rejate bhŭmir yămeshu yád dha yuñj-áte çubhé | té krîḍáyo dhúnayo bhrâjad-ṛishṭayaḥ svayám mahi-tvám panayanta dhŭtayaḥ ‖ [z] upa-hvaréshu yád áci-dhvaṃ yayíṃ váya iva marutaḥ kéna ‖ 7 ‖ cit pathâ | çcó-tanti kóçâ úpa vo rátheshv ă ghṛitám ukshatâ[12] mádhu-var-ṇam árcate ‖ [aa] agním-agnio hávîma-bhiḥ sádâ havanta viç-pátim[2] | havya-vâham puru-priyám ‖ [bb] táo hí çáçvanta ŭdate srucâ devâṃ ghṛita-çcútâ | agnío havyâya vóḍhave ‖ [cc] índrâ-'gnî rocanâ diváḥ, [dd] çnáthad vṛitrám. [ee] índraṃ vo viçvátas[2-23] párî, [ff] 'ndraṃ náro. [gg] víçva-karman ha-

13. [16] sic! zwei Wörter! [17] so ([o]sh ṭ[o]) AFW, s. P. 6, 5. [18] so ([o]o aoh[o]) AFW, s. P. 11, 4. [19] so ([o]â í[o]) AFW, s. P. 10, 13. 5, 2 schol. [20] zu ṇ s. P. 7, 4. [21] s. P. 3, 7. [22] s. P. 4, 7. [23] so ([o]s p[o]) AFW, s. P. 8, 24.

Digitized by Google

víshâ vâvṛidhânó, [hh] víçva-karman havíshâ várdhanena ‖ 8 ‖ sûryasya, mánusho, marutaḥ, pâvaka, máhobhî, ratheçúbham, kéna, sháṭcatvâriṁçac ca ‖ 13 ‖

(1, 8, 4, 1). — [a] Ṛ. 6, 16, 34; [b] 1, 91, 5; [c.d] 4, 6, 6. 11, 1; [e] 2, 9, 6; [f] 10, 7, 1 (var.); [g] 6, 4, 1; [h] 1, 1, 1; [i.24] 9, 64, 1; [k.l] 7, 59, 9. 8 (var.); [m] Ath. 7, 77, 3; [n] Ṛ. 10, 2, 1; [o] 6, 15, 14; [p.25.q] 1, 1, 3. 91, 12; [r] 7, 59, 10; [s] 1, 86, 6; [t.u.v] 7, 56, 14. 1, 6. 18; [w] 1, 37, 1; [x] 7, 56, 16; [y.z.aa] 1, 87, 3. 2. 12, 2; [bb] 5, 14, 3; [cc.dd.26] 3, 12, 9. 6, 60, 1; [ee.ff.27] 1, 7, 10. 7, 27, 1; [gg.hh.28] 10, 81, 6. Vs. 8, 46. 17, 24. — draviṇasyuḥ — râjâ | uta — vishúnasya — repáḥ | eti | dhuḥ — upâke | eti — dṛiçe | eti | rûpe | annâm | saḥ | enâ | anîkena — asme iti — devân | âyâjishṭha ity â-yajishṭhaḥ — didibi — pṛithivyâḥ | viçvâyur iti viçva-âyuḥ — sûno iti — evâ — uçan | agne — yushmâkâ | ûtî | riçâdasa iti riça-adasaḥ — hantana — saṁvatsarîṇâ iti sam-vatsarîṇâḥ — sagaṇâ iti sa-gaṇâḥ — te | asmat — sâṁtapanâ iti sâm-tapanâḥ | mad-irâḥ — vidvân | ṛitûn — yaja | iha — âyâjishṭha ity â-yajishṭhaḥ — adhvarasya | hotaḥ | pâvaka | çoce | veḥ | tvam — budhniyâ | îrate — preti | nâmâni — upeti | svâ | enam — vasûyur iti vasu-yuḥ | imo iti — naḥ | îm | sura-bhîṇi | viyantu — abhi | preti | gâyata — svañcâḥ — çubhrâḥ — preti | eshâm — vithurâ | iva — acidhvam — ratheshu | eti — ukshata — viçvatâḥ.

apâṁ tvé 'mann, ayám puráḥ, práci, dhruvákshitis, tryávir [29], índrâgnî, mâ chánda, âçús trivṛíd, agnér bhâgò 'sy, ékaye, 'yám evá sá, 'gne [30] jâtán, agnír vṛitráṇi jaṅghanat, trayódaça ‖ 13 ‖

apâṁ tvé (1, 1), 'ndrâgnî (6, 1), iyám evá sá (11, 1), devátâtâ (13, 3), sháṭtriṁçat ‖ 36 ‖

iti taittirîyasaṁhitâyâṁ caturthakâṇḍe tṛitîyaḥ prapâṭhakaḥ ‖

---

13. [24] da dieser Vers sich in IV, 2, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt) bereits vorfindet, so befremdet es, daſs er hier nochmals voll aufgeführt wird; vgl. die Anmm. zu I, 4, 46, 2. IV, 2, 10, 3. [25] desgl., s. III, 1, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [26] nur die pratika, weil bereits in IV, 2, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) vorliegend. [27] desgl., s. I, 6, 12, 1 (yâjyâ-Abschnitt). [28] beide Verse, die hier nur im pratika erscheinen, finden sich voll erst in IV, 6, 2, 6 aufgeführt; vgl. hierzu meine Anmerkung zu I, 5, 5, 2. 11, 4. II, 2, 12, 1. [29] triyavir D. [30] sá yá 'gne DW.

Digitized by Google

1. [a] raçmír asi kshâyâya tvâ kshâyaṃ jinva, pré-'tir asi dhármâya tvâ dhármaṃ jinvâ, 'nv-itir asi divé tvâ dívaṃ jinva, saṃ-dhír asy antárikshâya[1] tvâ 'ntárikshaṃ jinva, prati-dhír asi pṛithivyaí tvâ pṛithivîṃ jinva, vi-shṭambhò 'si vríshṭyai tvâ vríshṭiṃ jinva, pra-vâ 'sy áhne tvâ 'har jinvâ. [b] 'nu-vâ 'si rấtriyai tvâ rấtriṃ jinvo, 'çíg asi ‖ 1 ‖ vásu-bhyas tvâ vásûñ jinva[2], pra-ketò 'si rudrébhyas tvâ rudrấñ jinva[3], su-dîtír asy âdityébhyas tvâ "dityấñ jinvaú[3], 'jo 'si pitṛí-bhyas tvâ pitṛîñ jinva[3], tántur asi pra-jấbhyas tvâ pra-jấ jinva, pṛitanâshấḍ[1] asi paçú-bhyas tvâ paçûñ jinva[3]. [c] revád[1] asy óshadhî-bhyas[4] tvaú 'shadhîr jinvâ, 'bhi-jíd asi yukta-grâvé 'ndrâya tvé 'ndraṃ jinvâ, 'dhi-patir asi prâ-'ṇấya ‖ 2 ‖ tvâ prâ-'ṇáṃ jinva, yantấ 'sy 'sy apâ-'nấya tvâ 'pâ-'náṃ jinva, sa∪-sárpo 'si cákshushe tvâ cákshur jinva, vayo-dhấ asi çrótrâya tvâ çrótraṃ jinva, tri-vṛíd asi. [d] pra-vṛíd asi, saṃ-vṛíd asi, vi-vṛíd asi, sa∪-rohò 'si, nî-rohò 'si, pra-rohò 'sy, anu-rohò 'si. [e] vasukò 'si, vésha-çrir asi, vásyashṭir[1] asi ‖ 3 ‖ uçíg asi, prâṇấya, tríçatvâri∪çac ca ‖ 1 ‖

3, 5, 2, 1-5. 5, 3, 6, 1-3. — K. 17, 7. (21, 2). 37, 17. — Vs. 15, 6-9 (s. Kâṇva). Ç. 8, 5, 3, 3-8 (eke). Kâ. (11, 1, 21). 17, 11, 9-11. — Pañc. 1, 9, 1 - 10, 21. Lâṭy. 5, 11, 1. — pretir iti pra-itiḥ — oshâdhîbhya ity oshâdhi-bhyaḥ — nîroha iti niḥ-rohaḥ.

2. [a] rấjny asi prấcî[1] dig, vásavas te devấ ádhi-patayo 'gnír hetînấm prati-dhartấ, tri-vṛít tvâ stómaḥ pṛithivyấ∪ çrayatv ấjyam ukthám ávyathayat[2] stabhnâtu,

---

4, 1-12. pañcamaciteḥ çeshaḥ; 1. stomabhâgâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] vasu W, °sûn j° A, °sûṃ j° F, s. P. 5, 24. [3] °ṃ j° FW, °nj° A. [4] s. P. 3, 7.

2. nâkasadâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] tvâm avyathayad vyathârahitâṃ kurvat, schol.

Digitized by Google

rathaṃ-taráꣳ sā́ma práti-shṭhityai. [b] vi-rā́ḍ asi dakshiṇā́ díg, rudrā́s te devā́ ádhi-pataya índro hetînā́m prati-dhartā́, pañca-daçás tvâ stómaḥ pṛithivyā́ꣳ çrayatu, prá-ū́gam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, bṛihát sā́ma práti-shṭhityai. [c] sam-rā́ḍ asi pratī́cî[1] dík ‖ 1 ‖ âdityā́s te devā́ ádhi-patayaḥ sómo hetînā́m prati-dhartā́, sapta-daçás tvâ stómaḥ pṛithivyā́ꣳ çrayatu marutvatī́yam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, vairûpáꣳ[1] sā́ma práti-shṭhityai. [d] sva-rā́ḍ asy udī́cî[1] díg, víçve te devā́ ádhi-patayo váruṇo hetînā́m prati-dhartaí, 'ka-viꣳçás tvâ stómaḥ pṛithivyā́ꣳ çrayatu níshkevalyam[1] ukthám ávyathayat stabhnâtu, vairâjáꣳ[1] sā́ma práti-shṭhityâ. [e] ádhi-patny asi bṛihatī́ díñ, marútas te devā́ ádhi-patayaḥ ‖ 2 ‖ bṛíhaspátir[1] hetînā́m prati-dhartā́, triṇava-trayastriꣳçaú tvâ stómau pṛithivyā́ꣳ çrayatâṃ vaiçvadevâ-"gnimâruté[3] ukthé[3] ávyathayantî[3 u. 4] stabhnîtâꣳ, çâkvara-raivaté[3 u. 5] sā́manî[3 u. 5] práti-shṭhityâ. [f] antárikshâyá[1] 'rshayas tvâ prathama-jā́ devéshu divó mā́trayâ variṇā́ prathantu, vi-dhartā́ câ 'yám ádhi-patiç ca té tvâ sárve saṃ-vidânā́ nā́kasya pṛishṭhé suvar-gé loké yájamânaṃ ca sâdayantu ‖ 3 ‖ pratī́cî díñ, marútas te devā́ ádhipatayaç, catvâriꣳçác ca ‖ 2 ‖

5, 3, 7, 1. — K. 17, 8. 21, 2. — Vs. 15, 10-14. Ç. 8, 6, 1, 5-9. Kâ. 17, 12, 1. — râjnī́ — praū́gam — vaiçvadevâgnimârute iti vaiçvadeva-âgnimârute | ukthe iti | avyáthayantî iti — çâkvararaivate iti çâkvara-raivate | sâmánî iti — antarikshâya | ṛishâyaḥ — prathamajâ iti prathama-jâḥ — saṃvidânâḥ iti sam-vidânâḥ.

3. [a] ayám puró hári-keçaḥ sū́rya-raçmis, tásya ratha-gṛitsáç ca ráthau-'jâç ca senânī-grâmaṇyau, puñjika-sthalā́

2. [3] s. P. 4, 52. [4] so (°nti) ACDFW. [5] s. P. 4, 12. 13.
3. pañcacoḍâdaya ishṭakâḥ.

Digitized by Google

ca kṛita-sthalā̃ câ 'psarásau[1], yâtu-dhā̃nâ hetí, rákshâṁsi prá-hetir. [b] ayáṃ dakshiṇā̃ viçvá-karmâ tásya ratha-svanáç ca ráthe-citraç ca senānī-grâmaṇyau, menakā̃ ca saha-janyā̃ câ 'psarásau, dañkshṇávaḥ paçávo hetíḥ, paúrusheyo vadháḥ prá-hetir. [c] ayám paççā̃d viçvá-vyacâs, tásya ráthe-protaç cā̃ 'sama-rathaç ca senânī-grâmaṇyau, pra-mlócantî ca ‖ 1 ‖ anu-mlócantî câ 'psarásau, sarpā̃ hetír, vyâghrā̃ḥ[1] prá-hetir. [d 2] ayám ut-tarā̃t saṃyád-vasus, tásya sena-jíc ca su-shéṇaç ca senānī-grâmaṇyau, viçvā̃cî[1] ca ghṛitā̃cî[1] câ 'psarásâv, ā̃po hetír, vā̃taḥ prá-hetir. [e] ayám upáry arvāg-vasus, tásya tā̃rkshyaç cā̃ 'rishṭa-nemiç ca senānī-grâmaṇyâv, urváçî[1] ca pûrvá-cittiç câ 'psarásau, vi-dyúd dhetír, ava-sphūrjan prá-hetis. [f] tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ ‖ 2 ‖ dvishmó yáç ca no dvéshṭi táṃ vo jámbhe dadhâmy. [g] âyós tvâ[3] sádane sâdayâmy, ávataç chāyā̃yāṃ, námaḥ samudrā̃ya[1], námaḥ samudrásya[1] cákshase. [h] para-meshṭhī́[1] tvâ sâdayatu diváḥ pṛishṭhé[4] vyácasvatîm[1] prá-thasvatîṃ[1] vi-bhūmatîm pra-bhūmatîm pari-bhūmatîṃ, dívaṃ yacha dívaṃ dṛiṁha dívam mā̃ hiṁsîr víçvasmai prā̃-ṇāyâ 'pā̃-'nāyâ vy-ānā̃yo 'd-ānā̃ya prati-shṭhā̃yai caritrā́ya, sū́ryas tvâ 'bhí pātu mahyā̃ svastyā̃[1] chardíshâ çáṃ-tamena, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvā̃ sîda | [1] próthad áçvo ná yávase avishyán[5] yadā̃ maháḥ saṃ-váraṇâd vy-ásthât | ā̃d asya vā́to ánu[6] vâti çocír ádha sma te vrájanaṃ kṛishṇám asti ‖ 3 ‖ pramlócantî ca, yáṁ, svastyā̃, 'shṭāviṁçatiç ca ‖ 3 ‖

5, 3, 7, 2. — K. 17, 9. 10. 21, 2, 3. — Vs. 15, 15-19. 62-64. Ç. 8, 6, 1, 16-20. 7, 3, 12-19. Kâ. 17, 12, 2-4. 26. — rathaṁjā́ iti

---

3. [1] ohne avagraha. [2] fortab in F blos Anfang und Ende der einzelnen Abschnitte; oder gar blos die pratîka. [3] so (°s t°) AFW. [4] so (°ḥ p°) AFW, s. P. 8, 28. [5] so (°c a°) AFW, s. P. 11, 17. (12, 4). [6] so (°o a°) AFW, s. P. 11, 5.

Digitized by Google

rathâ-ojâḥ — yâtudhânâ iti yâtu-dhânâḥ | hetiḥ — viçvavyà-câ iti viçva-vyacâḥ — sarpâḥ — vyâghrâḥ — sushena iti su-senâḥ — vyânâyeti vi-anâyâ | udânâyety ût-anâyâ.

4. [a 1]agnír mûrdhâ diváḥ kakút patíḥ pṛithivyâ ayám | apâṁ rétâṁsi jinvati ‖ [b 2]tvâm agne púshkarâd ádhy átharvâ nír amanthata | mûrdhnó viçvasya vâghátaḥ ‖ [c 3]ayám agníḥ sahasríṇo vâjasya çatínas pátiḥ[4] | mûrdhâ kavír rayîṇâm ‖ [d 5]bhúvo yajnásya rájasaç ca netâ yátrâ[6] niyúd-bhiḥ sácase çivâbhiḥ | divó mûrdhâṇam dadhishe suvar-shâm[7] jihvâm agne cakṛishe havya-vâham ‖ [e] ábodhy agníḥ sam-ídhâ jánânâm ‖ 1 ‖ práti dhenúm ivâ "-yatîm ushâsam | yahvâ iva prá vayâm uj-jihânâḥ prá bhânávaḥ sisrate nâkam achá ‖ [f]ávocâma kaváye médhyâya váco vandâru vṛishabhâya vṛishṇe | gávishṭhiro[8] námasâ stómam agnaú divî 'va rukmám urvyáñcam[8] açret ‖ [g]jánasya go-pâ ajanishṭa jâgṛivir agníḥ su-dákshaḥ suvitâya[8] návyase | ghṛitá-pratîko bṛihatâ divi-spṛíçâ dyu-mád ví bhâti bharatébhyaḥ çúciḥ ‖ [h]tvâm agne áṅgirasaḥ[9] ‖ 2 ‖ gúhâ hitám ánv avindañ chiçriyâṇâm[10] váne-vane | sá jâyase mathyámânaḥ sáho mahát tvâm âhuḥ sáhasas putrám[11] aṅgiraḥ ‖ [i]yajnásya ketúm prathamám puró-hitam agním náras tri-shadhasthé[12] sám indhate | índreṇa devaíḥ sa-ráthaṁ sá barhíshi sîdan ní hótâ yajáthâya su-krátuḥ ‖ [k]tvâm citra-çravastama hávante vikshú[8] jantávaḥ | çocísh-keçam puru-priyâ 'gne havyâya vóḍhave ‖ [l 13]sákhâyaḥ sâm vaḥ samyáñcam[8] ísham ‖ 3 ‖ stómam câ 'gnáye | várshishṭhâya kshitînâm ûrjó náptre sáhasvate[8] ‖

---

4. chando-'bhidhâ ishṭakâḥ. [1] so schon I, 5, 5, 1. 11, 4. [2] so schon III, 5, 11, 3. IV, 1, 3, 2. [3] so schon II, 6, 11, 1. [4] so (°s p°) AFW, s.P. 8, 27. [5] s. Anm. [6] zu I, 5, 11, 4. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [8] s. P. 5, 10. [9] ohne avagraha. [10] so (°e a°) AFW, s. P. 11, 3. [11] °mchi° W, °nchi° A; s. P. 5, 24. [12] so (°s p°) AFW, s. P. 8, 28. 27. [13] s. P. 6. 2. [14] so schon II, 6, 11, 4.

Digitized by Google

[m] [13]sáu-sam íd yuvase vṛishann ágne víçvāny aryá ā́ | iḍás padé[14] sám idhyase sá no vásūny ā́ bhara ‖ [n] enā́ vo agníṃ[15] námaso "rjó nápātam ā́ huve | priyáṃ cétishṭham aratíṃ sv-adhvaráṃ víçvasya dūtám amṛitam ‖ [o] sá yojate arushó[9] viçvá-bhojasā sá dudravat sv-āhutaḥ | su-bráhmā yajnáḥ su-çámī ‖ 4 ‖ vásūnāṃ devá rā́dho jánānām ‖ [p] úd asya çocír asthād â-júhvānasya mīḍhúshaḥ | úd dhūmā́so arushā́so[15] divi-spṛíçaḥ sám agním indhate náraḥ ‖ [q] ágne vā́jasya gó-mata īçānaḥ sahaso yaho | asmé[16] dhehi jāta-vedo máhi çrávaḥ ‖ [r] sá idhānó vásush kavír[17] agnír īḍényo girā́ | revád[8] asmá-bhyam purv-aṇīka dīdihi ‖ [s] kshapó[18] rājann utá tmánā 'gne vástor utó 'shásaḥ | sá tigma-jambha ‖ 5 ‖ rakshásо daha práti ‖ [t] ā́ te agna[9] idhīmahi dyu-mántaṃ devā 'járam | yád dha syā́ te pánīyasī sam-íd dīdáyati dyávī 'shas stotṛí-bhya ā́ bhara ‖ [u] ā́ te agna[9] ṛicā́ havíḥ çukrásya jyotishas pate[11] | sú-çcandra[19] dásma víçpate[8] hávya-vāṭ túbhyas hūyata íshas stotṛí-bhya ā́ bhara ‖ [v] [20]ubhé[21] su-çcandra[19] sarpísho dárvī[21] çrīṇīsha āsáni | utó na út pupūryāḥ ‖ 6 ‖ ukthéshu çavasas pata[11] íshas stotṛí-bhya ā́ bhara ‖ [w] ágne tám adyā́ 'çvaṃ ná stómaiḥ krátuṃ ná bhadráṃ hṛidi-spṛíçam | ṛidhyā́mā[22] ta óhaiḥ ‖ [x] ádhā[22] hy agne krátor bhadrásya dákshasya sādhóḥ | rathī́r ṛitásya bṛiható babhūtha ‖ [y] ābhíṣ ṭe[23] adyá[9] gīrbhír[8] gṛiṇántо 'gne[24] dā́çema | prá te divó ná stanayanti çúshmāḥ ‖ [z] ebhír no arkaír[15] bhavā́[22] no arvā́ṅ ‖ 7 ‖ súvar ná[25] jyótiḥ | ágne víçvebhiḥ su-mánā ánīkaiḥ ‖ [aa] agníṃ hó-

4. [14] so (°s p°) AW, s.P. 8, 24. [15] so (°o n°) AFW, s.P. 11, 3. [16] s. P. 4, 9. [17] so (°sh k°) AFW, s. P. 8, 31. [18] ? kshay° AC, kshap° DFW; vastor ahāni kshapaḥ kshapaya, schol. [19] s. P. 5, 5. [20] so schon II, 2, 12, 7. [21] s. P. 4, 11. 12. [22] so (°ā́) AFW, s.P. 3, 10. 9. 8. [23] so (°sh ṭ°) AFW, s.P. 6, 5. [24] so (°o ') AFW, s. P. 12, 5. [25] so (°r na°) AW, s. schol. zu P. 7, 2 p. 172.

Digitized by Google

tàram manye dăsvantam[5] vásoḥ sûnúṁ sáhaso jâtá-veda-sam | vípraṃ ná jâtá-vedasam ‖ [bb]yá ûrdhváyâ sv-adhvaró devó devăcyâ[8] kṛipẵ | ghṛitásya ví-bhrâshṭim ánu çukrá--çocisha â-júhvânasya sarpíshaḥ ‖ [cc 26]ágne tvám no ánta-maḥ[15] | utá trâtẵ çivó bhava varûthyàḥ ‖ [dd 26]tám tvâ çocishṭha dîdivaḥ | sumnẵya[8] nûnám îmahe sákhi-bhyaḥ ‖ [ee 26]vásur agnír vásu-çravâḥ | áchâ[22] nakshi dyumát-tamo rayíṃ dâḥ ‖ 8 ‖ jánânâm, áṅgirasa, íshaṁ, suçámî, tigmajambha, pu-pûryâ, arvâñ, vásuçravâḥ, páñca ca ‖ 4 ‖

(5, 3, 8, 1-3. [w]7, 4, 1). — (K. 21, 4). — Vs. 15, 20-48. (Ç. 8, 6, 2, 1-17). Kâ. 17, 12, 5-17. — çatinàḥ | patiḥ — kaviḥ — suvar-shâm iti suvaḥ-sâm — abódhi — nâkàm | achà — divi | iva — sahàsaḥ | putram — trishadhastha iti tri-sadhasthe — sîdàt | nîti — çocishkéçam iti çociḥ-kéçam | puruprîyeti puru--priya | agnè — aryaḥ | â[27] | idaḥ — enâ[28] | vaḥ — ûrjaḥ — svâhutà iti su-âhutaḥ — sabàsaḥ | yahó iti | asme iti — vasùḥ — purvaṇîketi puru-aṇîka — dabà | prati[27] | eti | te | agne — dyavi | ishàm — eti | te | agne — jyotishaḥ[29] — suçcandreti su-candra — hûyate — ubhe iti — darvî iti | çrîṇîshe — uto iti — çavasaḥ | pate — ridhyâmà | te — adhà | hi — âbhiḥ | te — agnè | dâçèma — bhavà — su-vàḥ | na — achà | nakshi.

5. [a]indrâgní-bhyâṃ tvâ sa-yújâ yujẵ yunajmy â-ghâ-răbhyâṃ téjasâ várcaso 'kthébhi stómebhiç chándo-bhî rayyaí póshâya sa-jâtẵnâm madhyama-sthéyâya; máyâ tvâ sa-yújâ yujẵ yunajmy. [b]ambẵ dulẵ ni-tatnír abhráyantî[1] megháyantî[1] varsháyantî[1] cupuṇîkâ[1] nămâ 'si, prajẵ-patinâ tvâ víçvâbhir[1] dhîbhír[1] úpa dadhâmi. [c]pṛithivỳ uda-purám ánnena vishṭẵ, manushyâs te goptăro, 'gnír ví-yatto 'syâṃ,

4. [26] so schon I, 5, 6, 2. 3. [27] ohne iti, weil am Ende des ardharca. [28] enẵ D sec. m. [29] unbetont, weil zu pate gehörig.
5. sayugâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

tắm ahám prá padye, sắ ‖ 1 ‖ me çárma ca várma câ 'stv. [d] ádhi-dyaur antáriksham[1] bráhmaṇâ vishṭắ, marútas te goptắro, vâyúr ví-yatto 'syâṃ, tắm ahám prá padye, sắ me çárma ca várma câ 'stu. [e] dyaúr áparâ-jitâ 'mṛiténa vishṭắ, "dityắs te goptắraḥ, sū́ryo ví-yatto 'syâṃ, tắm ahám prá padye, sắ me çárma ca várma câ 'stu ‖ 2 ‖ sắ, 'shṭắcatvârio̱çac ca ‖ 5 ‖

(5, 3, 9, 1). — K. 40, 4. 5. — ukthebhiḥ — chandóbhir iti chandâḥ-bhiḥ — pṛithivî — vishṭâ | manushyắḥ | te — asyâṃ — adhídyaur ity adhi-dyauḥ.

6. [a] bṛíhaspátis[1] tvâ[2] sâdayatu pṛithivyắḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yachâ, 'gnís té 'dhi-patir. [b] viçvá-karmâ tvâ sâdayatv antárikshasya[1] pṛishṭhé jyótishmatîṃ[1] víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yacha, vâyús té 'dhi-patiḥ. [c] prajắ-patis tvâ[2] sâdayatu diváḥ pṛishṭhé jyótishmatîṃ víçvasmai prâ-'ṇắyâ 'pâ-'nắya víçvaṃ jyótir yacha, parameshṭhî[1] té 'dhi-patiḥ. [d] purovâta-sánir asy, abhra-sánir asi, vidyut-sániḥ ‖ 1 ‖ asi, stanayitnu-sánir[3] asi, vṛishṭi-sánir asy. [e] agnér yắny asi, devắnâm agne-yắny[4] asi. [f] vâyór yắny asi, devắnâṃ vâyo-yắny[4a.5] asy. [g] antárikshasya[1] yắny asi, devắnâm antariksha-yắny[4a.6] asy. [h] antárikshaṃ asy, antárikshâya tvâ. [i] salilắya tvâ, sárṇîkâya tvâ, sá-tîkâya[7] tvâ, kétâya tvâ, prá-cetase tvâ, vívasvate tvâ, divás tvâ jyótisha, âdityébhyas tva. [k] 'rcé tvâ, rucé tvâ, dyuté tvâ, bhâsé tvâ, jyótishe tvâ. [l] yaço-dắṃ tvâ yáçasi, tejo-dắṃ tvâ téjasi, payo-dắṃ tvâ páyasi, varco-dắṃ tvâ várcasi,

---

6. viçvajyotirâdyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] so ([0]s t[0]) AW. [3] s. P. 6, 12. [4] als Compositum! he agne tve (! tvaṃ? yânî prâpnotity (! prâpto 'sity?) etâdṛig uccâraṇaṃ yasyâṃ ishṭakâyâṃ se 'yam agne-yânî, schol. [5] pûrvavat, schol. [6] Lücke im schol. [7] mit avagraha!

Digitized by Google

draviṇo-dâṃ tvâ dráviṇe sâdayâmi, téná 'rshiṇâ, téna bráhmaṇâ, táyâ devátayâ[1] 'ṅgirasvád[1] dhruvâ sîda ‖ 2 ‖ vidyutsánir, dyuté vaí, 'kân ná trioçác ca ‖ 6 ‖

5, 3, 9, 2 - 10, 4. — K. 22, 5. 6. — Ç. 8, 7, 1, 13. 14 (Carakâdhvaryavaḥ). — agneḥ | yânî | asi[a] — agneyânîty âgne-yânî — vâyoḥ | yânî | asi — vâyoyânîti vâyo-yânî — yânî — antarikshayânîty ântariksha-yânî — sarṇîkâya — satîkâyeti sa-ṭîkâya — tvâ | ṛice — tenâ | ṛishiṇâ.

7. [a] bhûyas-kṛíd asi, varivas-kṛíd asi, práçy[1] asy, ûrdhvâ 'sy, antariksha-sád asy, antárikshe[1] sîdâ. [b] 'psu-shád asi, çyena-sád asi, gṛidhra-sád asi, suparṇa-sád asi, nâka-sád asi. [c] pṛithivyâs tvâ dráviṇe sâdayâmy, antárikshasya tvâ dráviṇe sâd., divás tvâ dr. s., diçâṃ tvâ dr. s., draviṇo-dâṃ tvâ dr. sâdayâmi. [d] prâ-'ṇám me pâhy, apâ-'ṇám me p., vy-ânám me ‖ 1 ‖ pâhy, âyur me p., viçvâ-"yur me p., sarvâ-"yur me pâhy. [e] ágne yát te párao hṛín nâma tâv é 'hi sáo rabhâvahai, pâñca-janyeshv ápy edhy agne. [f] yâvâ áyâvâ évâ ûmâḥ, sábdaḥ[2] ságaraḥ su-mékaḥ ‖ 2 ‖ vyânám me, dvátrioçac ca ‖ 7 ‖

5, 3, 11, 1-3. — K. 22, 5. — [f] Ç. 1, 7, 2, 26. — bhûyas-kṛid iti bhûyaḥ-kṛit — prâcî — ûrdhvâ — apsushad ity âpsu-sat — vyânam iti vi-ânam — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — sarvâyur iti sarva-âyuḥ — hṛit — eti | ihi — edhi — sabdâḥ | sagâraḥ | sumeka iti su-mekâḥ.

8. aguínâ viçvâshâṭ[1], sûryeṇa sva-râṭ, krátvâ çácîpátir[1], ṛishabhéṇa tváshṭâ, yajnéna maghá-vân, dákshiṇayâ suvar-gó, manyúnâ vṛitra-hâ, saúhârdyena[1] tanû-dhâ, ánnena gáyaḥ, pṛithivyâ 'sanod, ṛig-bhír annâ-'dó, vashaṭ-

6. [a] yâsi D (yâni fehlt nämlich prima manu).
7. bhûyaskṛidâdaya ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] sadbaḥ C.
8. indratanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] ohne avagraha.

Digitized by Google

-kâréṇa 'rddhâḥ[2], sámnâ tanû-pấ, vi-rấjâ jyótishmân[1], bráhmaṇâ soma-pấ, góbhir[1] yajnáṃ dâdhâra[3] kshatréṇa manushyàn, áçvena ca ráthena ca vajrý, ṛitú-bhiḥ pra-bhúḥ, saṃ-vatsaréṇa pari-bhús, tápasấ 'nâ-dhṛishṭaḥ, súryaḥ sán[4] tanúbhiḥ[1] || 1 || agnínaí, 'kân ná pañcâçát || 8 ||

(5, 4, 1, 1). — viçvâshâṭ — çacîpatiḥ — asanot — ṛiddhaḥ — tanûpâ iti tanû-pâḥ — somapâ iti soma-pâḥ — dâdhâra — vajrî — anâdhṛishṭa ity anâ-dhṛishṭaḥ — san.

9. prajấ-patir mánasấ, 'ndhó[1] 'che-'to, dhâtấ dîkshấyâ, savitấ bhṛityấṃ, pûshấ soma-kráyaṇyâṃ, váruṇa úpa--naddhó, 'suraḥ krîyámâṇo, mitráḥ krîtáḥ, çipi-vishṭá ấ--sâdito, naráṃdhishaḥ[2] pro-'hyámâṇó[3], 'dhi-patir ấ-gataḥ, prajấ-patiḥ pra-ṇîyámâno, 'gnir ấgnî-'dhre, bṛíhaspátir[2 u. 4] ấgnî-'dhrât pra-ṇîyámâna, índro havir-dhấné, 'ditir ấ-sâdito, víshṇur upâ-'vahriyámâṇó, 'tharvó 'po-'tto, yamò 'bhí-shuto, 'pûta-pấ â-dhûyámâno, vâyúḥ pûyámâno, mitráḥ kshîra--çrîr, manthî saktu-çrîr, vaiçva-devá ún-nîto, rúdra ấ-huto, vâyúr ấ-vṛitto, nṛi-cákshâḥ práti-khyâto, bhakshá ấ-gataḥ, pitṛiṇấṃ nârâçaṃsó[2], 'sur ấttaḥ[2], síndhur ava-bhṛithám ava--prayánt, samudró[2] 'va-gataḥ, saliláḥ prá-plutaḥ, súvar ud--ṛicaṃ gatáḥ || 1 || rudrá, ékaviṃçatiç ca || 9 ||

(5, 4, 1, 2). — K. 34, 14-16. — Vs. 8, 54. 59. Ç. 4, 5, 7, 3. 12, 6, 1, 3-35. Kâ. 25, 6, 1. — andhâḥ | achéta ity achá-itaḥ — naraṃdhishaḥ | prohyamấṇa iti pra-uhyamấnaḥ — praṇîyamấṇa iti pra-ṇîyamấnaḥ — âgnîdhra ity âgni-idhre — âgnîdhrâd ity âgni-idhrât — athárvâ | upóttа ity upá--uttaḥ — abhishúta ity abhi-sutaḥ | apûtapâ ity apûta-pâḥ — nârâçaṃsaḥ | asúḥ | âttáḥ — suvâḥ.

---

8. [2] °ṇardhaḥ AW; ṛiddhaḥ CD. [3] unbetont. [4] sáṃ AW.

9. yajnatanvâkhyâ ishṭakâḥ. [1] °sáddhó W. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 7, 6. [4] âgnidhre bṛihaspatir fehlt in C.

Digitized by Google

10. [a] kṛittikâ nákshatram agnír devátâ[1], 'gné rúca stha, prajâ-pater dhâtúḥ sómasya, 'rcé tvâ rucé tvâ dyuté tvâ bhâsé tvâ jyótishe tvâ. [b] rohiṇî́ nákshatram prajâ-patir devátâ, mṛiga-çîrshám nákshatraṁ sómo devátâ, "rdrâ nákshatraṁ rudró devátâ, púnar-vasû[2] nákshatram áditir devátâ, tishyò nákshatram bṛíhaspátir[1] devátâ, "-çreshấ nákshatraṁ sarpấ devátâ, maghấ nákshatram pitáro devátâ, phálgunî[3] nákshatram ‖ 1 ‖ aryamấ[1] devátâ, phálgunî[3] nákshatram bhágo devátâ, hásto nákshatraṁ savitấ devátâ, citrấ nákshatram índro devátâ, svâtî́[1] nákshatraṃ vâyúr devátâ, ví-çâkhe[3] nákshatram indrâ-'gnî́ devátâ, anû-râdhấ[4] nákshatram mitró devátâ, rohiṇî́ nákshatram índro devátâ, vi-cṛítau nákshatram pitáro devátâ, 'shâḍhấ nákshatram ápo devátâ, 'shâḍhấ nákshatraṃ víçve devấ devátâ, çroṇấ nákshatraṃ víshṇur devátâ, çrávishṭhâ nákshatraṃ vásavaḥ ‖ 2 ‖ devátâ, çatá-bhishañ nákshatram índro devátâ, proshṭha-padấ nákshatram ajá éka-pâd devátâ, proshṭha-padấ nákshatram áhir budhníyo devátâ, revátî[1] nákshatram pûshấ devátâ, 'çva-yújau nákshatram açvínau devátâ, 'pa-bháraṇîr nákshatraṃ yamó devátâ. [c b] pûrṇấ paççấd, yát te devấ ádadhuḥ ‖ 3 ‖ phálgunî nákshatraṃ, vásavas, tráyastriṃçac ca ‖ 10 ‖

5, 4, 1, 3. — K. 39, 13. — kṛittikâḥ — agneḥ | rucáḥ — ṛice — ârdrâ — punárvasû iti punáḥ-vasû — âçreshâ ity ấ-çreshâḥ — sarpâḥ — maghâḥ — phalgúnî iti — citrấ — svâtî — viçâkhe iti vi-çâkhe — indrấgnî itîndra-agnî — anûrâdhâ ity ánu-rấdhâḥ — ashâḍhâḥ — çroṇâ — çravishṭhâḥ — proshṭhapadâ iti proshṭha-pádâḥ — revatî.

11. [a] mádhuç ca mấdhavaç ca vấsantikâv ṛitû[1]. [b] çuk-

---

10. nakshatreshṭakâḥ. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 4, 5. [3] s. P. 4, 12. 11. [4] s. P. 3, 7. [5] nur die pratika! s. III, 5, 1, 1.

11. ṛitavyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 4, 5.

Digitized by Google

ráç ca çúciç ca graíshmâv ṛitŭ. [c] nábhaç ca nabhasyàç ca vârshikâv ṛitŭ. [d] isháç co 'rjáç ca çâradâv ṛitŭ. [e] sáhaç ca sahasyàç ca haímantikâv ṛitŭ. [f] tápaç ca tapasyàç ca çaiçirâv ṛitŭ. [g] agnér antaḥ-çleshò 'si, kálpetâṃ dyâvâ-pṛithiví, kálpantâm ăpa óshadhîḥ[2], kálpantâm agnáyaḥ pṛíthañ máma jyaíshṭhyâya sá-vratâḥ ‖ 1 ‖ yè 'gnáyaḥ sá-manaso 'ntarâ dyâvâ-pṛithiví çaiçirâv ṛitŭ abhí kálpamânâ índram iva devâ abhí sáṃ viçantu. [h] saṃ-yác ca prá-cetâç câ 'gnéḥ sómasya sŭryasyo. [i] 'grâ ca bhîmâ ca pitṛiṇăṃ yámasyé 'ndrasya. [k] dhruvâ ca pṛithiví ca devásya savitúr marútâṃ váruṇasya. [l] dhartrî ca dhâritrî ca mitrâ-váruṇayor mitrásya dhâtúḥ. [m] prâcî[2] ca pratîcî[2] ca vásûnâṁ rudrâṇâm ‖ 2 ‖ âdityâṇâṃ. [n] té té 'dhi-patayas, tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yáṃ dvishmó yáç ca no dvéshṭi tám vo jámbhe dadhâmi. [o] sahásrasya pra-mâ asi[3], sahásrasya prati-mâ asi[3], sahásrasya vi-mâ asi[3], sahásrasyo 'n-mâ asi[3], sâhasrò 'si, sahásrâya tve. [p] 'mâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santv ékâ ca çatáṃ ca sahásraṃ câ 'yútaṃ ca ‖ 3 ‖ ni-yútaṃ ca pra-yútaṃ câ 'rbudaṃ ca nỳ-arbudaṃ ca samudráç[1] ca mádhyaṃ câ 'ntaç ca parâ-'rdháç ce; 'mâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu shashṭíḥ sahásram ayútam áksbîyamâṇâ ṛita-sthâ stha 'rtâ-vṛídho[5] ghṛita-çcúto madhu-çcúta ŭrjasvatîḥ[2] svadhâ-vínîs, tâ me agna[4] íshṭakâ dhenávaḥ santu vi-rấjo nấma kâma-dúghâ amútrâ 'múshmiṅ loké[6] ‖ 4 ‖ sávratâ, rudrâṇâm, ayútaṃ ca, páñcacatvâriṅçac ca ‖ 11 ‖

5, 4, 2, 1-4. — K. 17, 10. 21, 6. (39, 6). — [a-g] Vs. 13, 25. 14, 15. 16. 27. 15, 57. Ç. 7, 4, 2, 29-31. 8, 3, 2, 5-13. 4, 2, 14. 6, 4, 1-8. Kâ. 17, 4, 24. 9, 5. 7. 10, 16. 12, 23; [o] Vs. 15, 65. Ç. 8, 7, 4, 11. Kâ.

---

11. [2] ohne avagraha. [3] so ([o]â a[o]) AW, s. P. 5, 2. 10, 13. [4] so ([o]e a[o]) AW, s. P. 11, 11. [5] s. P. 3, 2. [6] [o]nlo[o] AW.

Digitized by Google

17, 12, 28; P Vs. 17, 2. 3. Ç. 9, 1, 2, 16-19. Kâ. 18, 2, 9. — ṛitû iti — antaçleṣha[7] ity antaḥ-çleṣhaḥ — abhîti[8] | kalpamânâḥ — abhi | sam iti | viçantu — te | te — prameti pra-mâ — pratimeti prati-mâ — vimeti vi-mâ — unmety út-mâ — imâḥ | me — ishṭakâḥ — arbudam — nyarbudam iti ni--arbudam — parârdha iti para-ardhaḥ — imâḥ — ishṭakâḥ — ṛitasthâ ity ṛita-sthâḥ — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhâḥ — tâḥ — ishṭakâḥ.

12. [a] sam-íd diçám âçáyâ naḥ suvar-vín mádhor áto mádhavaḥ pâtv asmán | agnír devó dushṭárîtur[1] ádâbhya idám kshatráṁ rakshatu pátv asmán ‖ [b] ratham-taráṁ sáma--bhiḥ pâtv asmán gâyatrî chándasâm viçvá-rûpâ | tri-vṛín no vi-shṭháyâ stómo áhnâṁ[2] samudró[1] vâta idám ójaḥ pi-partu ‖ [c] ugrâ diçám abhí-bhûtir vayo-dhâḥ çúciḥ çukré áhany[3] ojasîná | índrâ 'dhi-patiḥ pipṛitâd áto no máhi ‖ 1 ‖

kshatráṁ viçváto[1] dhâraye 'dám ‖ [d] bṛihát sáma kshatra--bhṛíd vṛiddhá-vṛishṇiyaṁ trishṭúbhaú[1] 'jaḥ çubhitám ugrá--vîram | índra stómena pañca-daçéna mádhyam idáṁ vá-tena ságareṇa[1] raksha ‖ [e] prâcî[1] diçâṁ sahá-yaçâ yáçasvatî[1] víçve devâḥ prâvṛishâ[1] 'hnâṁ súvar-vatî | idáṁ kshatráṁ dushṭáram[1] astv ójó 'nâ-dhṛishṭaṁ[4] sahasríyaṁ sáhasvat[1] ‖ [f] vairûpé[1] sámann ihá tác chakema jágatyai 'nam vikshv[1] á veçayâmaḥ | víçve devâḥ sapta-daçéna ‖ 2 ‖ várca idáṁ kshatráṁ salilá-vâtam ugrám ‖ [g] dhartrî diçâṁ kshatrám idáṁ dâdhâro 'pa-sthâ "çânâm mitrá-vad astv ójaḥ | mítrâ--varuṇâ çarádâ 'hnâṁ cikitnû[5] asmaí râshṭráya máhi çárma yachatam ‖ [h] vairâjé[1] sámann ádhi me manîshâ 'nu-shṭúbhâ

---

11. [7] ohne visarga ADW. [8] nicht komponirt!

12. yâjyânuvâkyâḥ, açvamedhaprakaraṇe (7, 5, 14, 1). [1] ohne ava-graha. [2] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [3] so (°e ah°) AW, s. P. 11, 4. (12, 4). [4] so (°o ') AFW, s. P. 12, 4. 5. 7. [5] s. P. 4, 5.

Digitized by Google

sám-bhṛitaṃ vîrỳaꣳ sáhaḥ | idáṃ kshatrám mitrá-vad ârdrá-dânu mítrâ-varuṇâ rákshatam ā́dhi-patyaiḥ || [i]sam-rā́ḍ diçā́ꣳ sahá-sâmnî sáhasvaty[1] ṛitúr hemantó vi-shṭháyâ naḥ pipartu | avasyú-vâtâḥ || 3 || bṛihatī́r nú çákvarîr imáṃ yajnám avantu no ghṛitā́cîḥ[1] || [k]súvar-vatî su-dúghâ naḥ páyasvatî[1] diçā́ṃ devỳ avatu no ghṛitā́cî[1] | tváṃ go-pā́ḥ pura-etó 'tá paçcā́d bṛíhaspate[1] yā́myâṃ yuñgdhi[6] vā́cam || [l]ûrdhvā́ diçā́ꣳ rántir ā́çaú 'shadhînâꣳ[1] saṃ-vatsaréṇa savitā́ no áhnâm[2] | revát[1] sā́mā́ 'ti-chandâ u chándó 'jâta-çatruḥ[4] syonā́ no astu[2] || [m]stóma-trayastriꣳçe bhúvanasya patni vívasvad-vâte abhí[7] naḥ || 4 || gṛiṇâhi | ghṛitá-vatî savitar ā́dhi-patyaiḥ páyasvatî[1] rántir ā́çâ no astu[2] || [n]dhruvā́ diçā́ṃ víshṇu-patny ághorâ 'syé "çânâ sáhaso yā́ manótâ[1] | bṛíhaspátir[1] mâtaríçvo[1] 'tá vâyúḥ saṃ-dhuvânā́ vā́tâ abhí no gṛiṇantu || [o]vi-shṭambhó divó dharúṇaḥ pṛithivyā́ asyé "çânâ jágato víshṇu-patnî | viçvá-vyacâ isháyantî sú-bhûtiḥ çivā́ no astv[2] áditir upá-sthe || [p]vaiçvânaró[1] na ū́tyâ, [q]pṛishṭó divy. [r]ánu no 'dyā́[4] 'nu-matir, [s]ánv id anu-mate tváṃ. [t]káyâ naç citrá ā́ bhuvat, [u]kó adyá[2] yuñkte || 5 ||
máhi, saptadaçénâ, 'vasyúvâtâ, abhí nó, 'nu naç, cáturdaça ca || 12 ||

(7, 5, 14, 1.) — K. 22, 14 (Açv. 5, 21). — [p 8] Vs. 26, 8; [q 8] Ṛ. 1, 98, 2; [r. s 9] Ath. 7, 20, 1. 2; [t. u 10] Ṛ. 4, 31, 1. 1, 84, 16. — su̱va̱rvid iti̱ suvaḥ-vit — du̱shṭarī́tuḥ — tri̱vṛid iti̱ tri-vṛit — vi̱shṭhayeti̱ vi-sthayā́ — ahàni — dhâ̱ra̱ya̱ — tri̱shṭubhā́ | ojàḥ — sa̱hayàçâ̱ iti̱ sa̱ha-ya̱çâ̱ḥ — prâ̱vṛishā́ | ahnā́m | suvàrva̱tîti̱ suvàḥ-va̱tî̱ — du̱shṭarám — anā́dhṛishṭa̱m ity anā́-dhṛi̱shṭa̱m — jagàtyâ | e̱na̱m | vi̱kshu | eti̱ — dâ̱dhâ̱ra | u̱pa̱sthety úpa-sthâ | âçā́nâm — ci̱ki̱tnû̱ iti̱ — adhîti̱ | me | ma̱nî̱shâ — â̱rdradâ̱nv ity â̱rdra-dâ̱nu̱ — vi̱shṭhayeti̱ vi-sthayā́ — de̱vî | a̱va̱tu̱ — pu̱ra̱e̱teti̱ puraḥ-e̱tâ | u̱ta —

12. [6] yuñdhi ADFW. [7] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [8] nur die pratîka, weil schon in I, 5, 11, 1 (yâjyâ-Abschnitt) aufgeführt. [9] desgl., s. III, 3, 11, 3 (yâjyâ-Abschnitt). [10] desgl., s. IV, 4, 11, 2 (yâjyâ-Abschnitt).

Digitized by Google

âçâ | oshâdhînâm — sâmâ — u | chandâḥ | ajâtaçatrur ity ajâta-çatruḥ — vishṇupatnîti vishṇu-patnî | agnîrâ | asya | îçânâ — mâtariçvâ | uta — saṃdhuvânâ iti sam-dhuvânâḥ — vishṭambha iti vi-stambhaḥ — asya | îçânâ.

raçmî[11], râjny asy, ayám purò[12], 'gnír mûrdhé, 'ndrâ-'gnîbhyâm, bṛíhaspátir, bhûyaskṛíd[13], agnínâ viçvâshâṭ, prajâpatir mánasâ 'ndhaḥ, kṛíttikâ[14], mádhuç ca, samíd diçâm, dvâdaça ‖ 12 ‖
râçmir asi (1, 1), práti dhenúm (4, 2), asi stanayitnusánir asy (6, 2), âdityânâm (11, 3), saptátriṃçat ‖ 37 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe caturthaḥ prapâṭhakaḥ.

1. [a] námas te rudra manyáva utó ta íshave námaḥ | námas te astu[1] dhánvane bâhú-bhyâm utá te námaḥ ‖ [b] yá ta íshuḥ çivá-tamâ çivám babhûva te dhánuḥ | çivâ çaravyâ yá táva táyâ no rudra mṛiḍaya ‖ [c] yá te rudra çivâ tanûr ághorâ 'pâpa-kâçinî | táyâ nas tanúvâ çáṃ-tamayâ gíri-çantâ 'bhí câkaçîhi ‖ [d] yám íshuṃ giri-çanta háste ‖ 1 ‖ bíbharshy ástave | çivâṃ giri-tra tâṃ kuru mâ hiṁsîḥ pú-rushaṃ jágat ‖ [e] çivéna vácasâ tvâ giriçâ[2] 'châ[3] vadâmasi | yáthâ naḥ sárvam íj jágad ayakshmáṃ su-mánâ ásat ‖ [f] ádhy avocad adhi-vaktâ prathamó daívyo bhishák | ahîṃç ca sár-vâṅ jambháyant[4] sárvâç ca yâtu-dhânyâḥ ‖ [g] asaú yás tâmró aruṇá[5] utá babhrúḥ su-mañgálaḥ | yé ce 'máṃ rudrâ abhíto[2] dikshú[2] ‖ 2 ‖ çritâḥ sahasra-çó 'vai 'shâṃ héḍa îmahe ‖ [h] asaú yó 'va-sárpati[6] nîla-grîvo ví-lohitaḥ | utaí 'naṃ go-pâ adṛiçann ádṛiçann uda-hâryaḥ | utaí 'naṃ víçvâ bhûtâni

12. [11] raçmir asi DW. [12] puro harikeço DW. [13] °kṛid asy DW. [14] °nasâ kṛi° DW.

5, 1-11. rudrâdhyâye cityâgnau homaḥ; 1. bhagavato rudrasya yâ pradhânabhûtâ hetir dhanuḥ tanuḥ ishur dhanurhastau tâm (!) bahudhâ prasâdya. [1] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [4] °nj° A, °mj° W. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. 7.

Digitized by Google

sá dṛishṭó mṛiḍayâti naḥ ‖ [i] námo astu [5] nîla-grîvâya sahasrâ-'kshâya mîḍhúshe | átho yé asya [1] sátvâno 'ham [6] tébhyo 'karam [6] námaḥ ‖ [k] prá muñca dhánvanas tvám ubháyor ârtniyor jyâm | yâç ca te hásta íshavaḥ ‖ 3 ‖ párâ tâ bhaga-vo vapa ‖ [l] ava-tátya dhánus tvaṁ [7] sáhasrâ-'ksha çáte-'shudhe | ni-çîrya çalyânâm múkhâ çivó naḥ su-mánâ bhava ‖ [m] ví-jyam dhánuḥ kapardíno [2] ví-çalyo bâṇa-vâṁ [8] utá | áneçann asyé 'shava âbhúr [2] asya nishaṅgáthiḥ [2] ‖ [n] yâ te hetír mîḍhush-ṭama háste babhûva te dhánuḥ | táyâ 'smân viçvátas [2] tvám ayakshmáyâ pári bhuja ‖ [o] námas te astv [1] âyudhâyâ [2] 'nâ-tatâya dhṛishṇáve | ubhâbhyâm utá te námo bâhú-bhyâm táva dhánvane ‖ [p] pári te dhánvano hetír asmân vṛiṇaktu viçvátaḥ [2] | átho yá ishu-dhís távâ "ré asmán [1] ní dhehi tám ‖ 4 ‖ háste, dikshv, íshava, ubhâbhyâm, dvâviṁçatiç ca ‖ 1 ‖

(5, 4, 3, 1-5). — K. 17, 11. (21, 6). — Vs. 16, 1-14. Ç. 9, 1, 1, 14. Kâ. 18, 1, 1-5. — manyavé | uto iti | te — te | ishúḥ — apâpakâçinîty apâpa-kâçinî — giriçanteti giri-çanta — giriça | achâ — ahîn | ca | sarvân — aveti | eshâm — uta | enam — atho iti — ârtniyoḥ — haste — pareti | tâḥ — sumanâ iti su-manâḥ — asya | ishávaḥ | âbhuḥ — nishaṅgathiḥ — mîḍhushṭameti mîḍhuḥ-tama — âyúdhâya — atho iti — âre.

2. [a] námo hiraṇya-bâhave senâ-nye diçâm ca pátaye námo. [b] námo vṛikshébhyo hári-keçebhyaḥ paçûnâm pátaye námo. [c] námaḥ saspiñjarâya [1] tvishî-mate [2] pathînâm pátaye námo. [d] námo babhluçâya [1] vi-vyâdhíné 'nnânâm pátaye námo. [e] námo hári-keçâyo 'pa-vîtíne pushṭânâm pá-

1. [7] so ([o]s t) AW. [8] so ([o]â[u]) AW, s. P. 9, 21.

2-4. ubhayatonamaskârâṇi yajûnshi. [1] ohne avagraha. [2] s. P. 3, 7.

Digitized by Google

taye námo. [f]námo bhavâsya hetyaí jágatâm pátaye námo. [g]námo rudrâyâ "-tatâvíne[3] kshétrâṇâm pátaye námo. [h]námaḥ sûtâyâ 'hantyâya vánânâm pátaye námo. [i]námaḥ ‖ 1 ‖ róhitâya sthapátaye vṛikshâṇâm pátaye námo. [k]námo mantríṇe vâṇijâya kákshâṇâm pátaye namo. [l]námo bhuvantáye vârivas-kṛitâyaú 'shadhînâm[1] pátaye námo. [m]náma uccaír-ghoshâyâ "-krandâyate pattînâm pátaye námo. [n]námaḥ kṛitsna-vîtâya dhâvate[4] sátvanâm pátaye námaḥ ‖ 2 ‖ vánânâm pátaye námo náma, ékân ná triṃçác ca ‖ 2 ‖

K. 17, 12. — Vs. 16, 17-20. Ç. 9, 1, 1, 18. — tvishîmata iti tvishi-mate — âtatâvina ity â-tatâvinè — abàntyâya — vârivaskṛitâyeti vârivaḥ-kṛitâyâ.

3. [a]námaḥ sáhamânâya ni-vyâdhína â-vyâdhínînâm pátaye námo. [b]námaḥ kakubhâya ni-shaṅgíṇe stenânâm pátaye námo. [c]námo ni-shaṅgíṇa ishudhi-máte táskarâṇâm[1] pátaye námo. [d]námo váñcate pari-váñcate stâyûnâm pátaye námo. [e]námo ni-ceráve pari-carâyâ 'raṇyânâm pátaye námo. [f]námaḥ sṛikâví-bhyo jíghâṁsad-bhyo mushṇatâm pátaye námo. [g]námo 'simád-bhyo náktaṃ cárad-bhyaḥ[2] pra-kṛintânâm pátaye námo. [h]náma ushṇîshíṇe giri-carâya kuluñcânâm[1] pátaye námo. [i]námaḥ ‖ 1 ‖ íshumad-bhyo dhanvâví-bhyaç ca vo námo. [k]náma â-tanvânébhyaḥ prati-dádhânebhyaç ca vo námo. [l]náma âyáchad-bhyo visṛijád-bhyaç ca vo námo. [m]námó 'syad-bhyo vídhyad-bhyaç ca vo námo. [n]náma âsîneb hyaḥ çáyânebhyaç ca vo námo. [o]námaḥ svapád-bhyo jâgrad-bhyaç ca vo námo. [p]námas tíshṭhad-bhyo dhâvad-bhyaç ca vo námo. [q]námaḥ sabhâ-

2. [3] âtatena vistâritena dhanushâ avati rakshati, schol. [4] dhâtave A. D pr. m.

3. [1] ohne avagraha. [2] als zwei Wörter. [3] so (°o a°) AW. s. P. II, 14. 17.

Digitized by Google

bhyaḥ sabhā́pati-bhyaç ca vo námo. [r] námo áçvebhyó[3] 'çvapati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || kuluñcā́nâm pátaye námo námó, 'çvapatibhyas, trī́ṇi ca || 2 ||

K. 17, 12. 13. — Vs. 16, 21-24. Ç. 9, 1, 1, 19. — ni̱vyâ̱dhina̱ iti ni-vyâ̱dhinè — ni̱sha̱ṃgina̱ iti ni-sa̱ṃginè — stâ̱yû̱nâm — arà̱ṇyânâm — naktàm | carà̱dbhya̱ iti̱ carà̱t-bhya̱ḥ.

4. [a] náma â-vyâdhínîbhyo vi-vídhyantîbhyaç ca vo námo. [b] náma úgaṇâbhyas[1] tṛiṁhatī́bhyaç ca vo námo. [c] námo gṛitsébhyo gṛitsápati-bhyaç ca vo námo. [d] námo vrā́tebhyo vrā́tapati-bhyaç ca vo námo. [e] námo gaṇébhyo gaṇápati-bhyaç ca vo námo. [f] námo ví-rûpebhyo viçvá-rûpebhyaç ca vo námo. [g] námo mahád-bhyaḥ kshullakébhyaç ca vo námo. [h] námo rathí-bhyo 'rathébhyaç ca vo námo. [i] námo ráthebhyaḥ || 1 || ráthapati-bhyaç ca vo námo. [k] námaḥ sénâbhyaḥ senânī́-bhyaç ca vo námo. [l] námaḥ kshattṛí-bhyaḥ[2] saṃgrahîtṛí-bhyaç ca vo námo. [m] námas táksha-bhyo ratha-kârébhyaç ca vo námo. [n] námaḥ kúlâlebhyaḥ[1] karmā́rebhyaç ca vo námo. [o] námaḥ puñjíshṭebhyo[3] nishâdébhyaç[1] ca vo námo. [p] náma ishukṛíd-bhyo dhanvakṛíd-bhyaç ca vo námo. [q] námo mṛigayú-bhyaḥ çvaní-bhyaç ca vo námo. [r] námaḥ çvá-bhyaḥ çvápati-bhyaç ca vo námaḥ || 2 || ráthebhyaḥ, çvápatibhyaç ca, dvé ca || 4 ||

K. 17, 13. — Vs. 16, 24. 28. — ugà̱ṇâbhyaḥ — ra̱thibhya̱ iti ra̱thi-bhya̱ḥ | a̱ra̱thebhyàḥ — pu̱ṃjishṭébhyaḥ | ni̱shâ̱debhyàḥ.

5. [a] námo bhavā́ya ca rudrā́ya ca. [b] námaḥ çarvā́ya ca paçu-pátaye ca. [c] námo nī́la-grîvâya ca çiti-káṇṭhâya ca. [d] námaḥ kapardíne ca vỳupta-keçâya ca. [e] námaḥ sa-

4. [1] ohne avagraha. [2] kshatṛi° D. W pr. m. [3] so (°shṭ°) ACDW, pakshipuṃjânâṃ ghâtakâḥ puṃjishṭâḥ, schol.

5-9. anyataratonamaskârâṇi yajûṅshi.

Digitized by Google

hasrâ-'kshâya ca çatá-dhanvane ca. [f] námo giriçâya[1] ca çipi-vishṭâya ca. [g] námo mîḍhúsh-ṭamâya cé 'shu-mate ca. [h] námo hrasvâya ca vâmanâya ca. [i] námo bṛihaté ca várshîyase ca. [k] námo vṛiddhâya ca saṃ-vṛídhvane ca ‖ 1 ‖ [l] námo ágriyâya[2] ca prathamâya ca. [m] náma âçáve câ 'jirâya ca. [n] námaḥ çîghriyâya ca çîbhyâya ca. [o] náma ûrmyâya câ 'va-svanyâya ca. [p] námaḥ srotasyâya ca dvîpyâya ca ‖ 5 ‖ saṃvṛídhvane ca, páñcaviṃçatiç ca ‖ 5 ‖

K. 17, 13. 14. — Vs. 16, 28-31. — giriçâyá — mîḍhushṭâmâyeti mîḍhuḥ-ṭamâyá — ishúmata itîshú-mate — ajirâyá.

6. [a] námo jyeshṭhâya ca kanishṭhâya ca. [b] námaḥ pûrva-jâya câ 'para-jâya ca. [c] námo madhyamâya câ 'pa-galbhâya ca. [d] námo jaghanyâya ca búdhniyâya ca. [e] námaḥ sobhyâya[1] ca prati-saryâya ca. [f] námo yâmyâya ca kshémyâya[2] ca. [g] náma urvaryâya ca khályâya ca. [h] námaḥ çlókyâya câ 'va-sânyâya ca. [i] námo ványâya ca kákshyâya ca. [k] námaḥ çravâya ca prati-çravâya ca ‖ 1 ‖ [l] náma âçú-sheṇâya câ "çú-rathâya ca. [m] námaḥ çûrâya câ 'va-bhindaté ca. [n] námo varmíṇe ca varûthíne ca. [o] námo bilmíne ca kavacíne ca. [p] námaḥ çrutâya ca çruta-senâya ca ‖ 2 ‖ pratiçravâya ca, páñcaviṃçatiç ca ‖ 6 ‖

K. 17, 14. — Vs. 16, 32-35. — âçushéṇâyety âçu-seṇâya — âçuráthâyety âçu-rathâya.

7. [a] námo dundubhyâya ca "-hananyâya ca. [b] námo dhṛishṇáve ca pra-mṛiçâya ca. [c] námo dûtâya ca prá-hitâya ca. [d] námo ni-shaṅgíṇe ce 'shudhi-máte ca. [e] námas tîksh-

5. [1] ohne avagraha. [2] so ([o] a[o]) AW, s. P. II, 14.

6. [1] ubhâbhyâm puṇyapâpâbhyâṃ saha vartata iti sobhaḥ manushya-lokaḥ . . . tatra bhavaḥ sobhyaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] kshyé[o] W.

ṇé-'shave câ "yudhíne ca. [f] námaḥ sv-âyudhãya ca su-dhánvane ca. [g] námaḥ srútyâya ca páthyâya ca. [h] námaḥ kâṭyâya ca níṗyâya ca. [i] námaḥ sũdyâya ca sarasyâya ca. [k] námo nâdyãya ca vaiçantãya ca ‖ 1 ‖ [l] námaḥ kũpyâya câ 'vaṭyâya ca. [m] námo várshyâya câ 'varshyãya ca. [n] námo meghyâya ca vi-dyutyâya ca. [o] náma îdhríyâya câ "-tapyâya ca. [p] námo vãtyâya ca réshmiyâya ca. [q] námo vâstavyâya ca vâstu-pãya ca ‖ 2 ‖ vaiçantãya ca, triṽçác ca ‖ 7 ‖

K. 17, 14. 15. — Vs. 16, 36-39. — niṣhaṃgiṇa iti ni-saṃgiṇé — tîkshṇeshâva iti tîkshṇa-iṣhave — âyudhinė — svâyudhâyeti su-âyudhâyâ.

8. [a] námaḥ sómâya[1] ca rudrãya ca. [b] námas tâmrãya câ 'ruṇãya ca. [c] námaḥ çaṃgãya[2] ca paçu-pátaye ca. [d] náma ugrãya ca bhîmãya ca. [e] námo agre-vadhãya[3] ca dûre-vadhãya ca. [f] námo hantré ca hánîyase ca. [g] námo vṛikshébhyo hári-keçebhyo. [h] [4] námas târãya. [i] námaḥ çam--bháve ca mayo-bháve ca. [k] námaḥ çaṃ-karãya ca mayas--karãya ca. [l] námaḥ çivãya ca çivá-tarâya ca ‖ 1 ‖ [m] námas tîrthyâya ca kũlyâya ca. [n] námaḥ pârỳâya câ 'vârỳâya ca. [o] námaḥ pra-táraṇâya co 't-táraṇâya ca. [p] náma âtârỳâya câ "-lâṭyâya ca. [q] námaḥ çáshpyâya ca phényâya ca. [r] námaḥ sikatyâya ca pra-vâhyâya ca ‖ 2 ‖ çivátarâya ca, triṽçác ca ‖ 8 ‖

K. 17, 15. — Vs. 16, 39-43. — aruṇâyâ — avaryãya — âlâṭyãyety ã-lâṭyãya.

9. [a] náma iriṇyâya ca pra-pathyâya ca. [b] námaḥ kiṽ-

---

7. [1] ohne avagraha.

8. [1] umayâ saha vartata iti somaḥ, schol.! aber ohne avagraha in CD. [2] ohne avagraha. [3] so (°o a°) AW, s. P. 11, 14. [4] da dieser anuvâka nach dem schol. siebzehn yajus enthält, müssen die Worte namas târâya eben als ein besonderes dgl. aufgefaßt werden, wie sie denn ja auch aus dem Parallelismus der übrigen Glieder heraustreten.

Digitized by Google

çilãya[1] ca kshâyaṇâya ca. [c] námaḥ kapardíne ca pulastáye ca. [d] námo gó-shṭhyâya ca gṛíhyâya ca. [e] námas tálpyâya ca géhyâya ca. [f] námaḥ kâṭyâya ca gahvare-shṭhãya ca. [g] námo hradayyâya ca ni-veshyyâya[2] ca. [h] námaḥ pâvasavyâya ca rajasyâya ca. [i] námaḥ çúshkyâya ca haritʏâya ca. [k] námo lópyâya co 'lapyâya ca ‖ 1 ‖ [l] náma ûrvyâya ca sûrmyâya ca. [m] námaḥ parṇyâya ca parṇa-çadyâya ca. [n] námo 'pa-gurámâṇâya câ 'bhi-ghnaté ca. [o] náma â-kkhidaté[3] ca pra-kkhidaté[3] ca. [p] námo vaḥ kirikébhyo devânâv hṛídayebhyo. [q] námo vi-kshîṇakébhyo. [r] námo vi-cinvatkébhyo. [s] náma ânir-hatébhyo. [t] náma â-mîvatkébhyaḥ ‖ 2 ‖ ulapyâya ca, tráyastriṁçac ca ‖ 9 ‖

K. 17, 15. 16. — Vs. 16, 43-46. — goshṭhyâyeti go-sthyâya — gahvareshṭhâyeti gahvare-sthâyâ — hradayyâya — niveshyyâyeti ni-veshyyâya[2] — ulapyâya — sûrmyâya — âkhkhidata ity â-kkhidate — prakhkhidata iti pra-kkhidate — ânirhatebhya ity ânir-hatebhyaḥ.

10. [a] drãpe ándhasas[1] pate[2] dáridran[3] nîla-lohita | eshãm púrushâṇâm eshãm paçûnãm mã bhér[4] mã 'ro mó[5] eshâm kím canã[6] "mamat ‖ [b] yã te rudra çivã tanûḥ çivã viçvãha-bheshajî | çivã rudrásya bheshajî táyâ no mṛida jîváse ‖ [c] imãv rudrãya taváse kapardíne kshayád-vîrâya prá bharâmahe matím | yáthâ naḥ çám ásad dvi-páde cátush-pade víçvam pushṭám grâmé asmín[1] ‖ 1 ‖ ánâ-turam ‖ [d] mṛidã[7] no rudro 'tá no máyas kṛidhi[8] kshayád-vîrâya

9. [1] ohne avagraha. [2] so ([o]shyy[o]) ACDW; niveshyam nîhâra-jalam, tatra bhavo niveshyyaḥ, schol. [3] so A; âkhkh[o], prakhkh[o] CD; âkh[o], prakh[o] F; âskh[o], praskh[o] W; s. Whitney zu P. 14, 8 u. vgl. meine Abh. über die Bhagavatî der Jaina I, 386. 387 und über das Saptaçatakam des Hâla p. 26.

10. rigrûpâḥ kecin mantrâḥ. [1] so ([o]e a[o]) AW, s. P. 11, 3. [2] so ([o]s p[o]) AW, s. P. 8, 27. [3] [o]dram AW. [4] betont. [5] s. P. 4, 7. [6] ohne avagraha. [7] so ([o]â) AW, s. P. 3, 8. 9. [8] so ([o]s k[o]) AW, s. P. 8, 25. (26).

Digitized by Google

námasâ vidhema te | yác chám ca yóç ca Mánur â-yajé pitấ tád açyâma táva rudra prá-ṇîtau ‖ [e] mấ no mahấntam utá mấ no arbhakám[9] mấ na úkshantam utá mấ na ukshitám | mấ no vadhîḥ pitáram mó 'tá mâtáram priyấ mấ nas tanúvaḥ ‖ 2 ‖ rudra rîrishaḥ ‖ [f][10] mấ nas toké tánaye mấ na áyushi mấ no góshu[6] mấ no áçveshu[9] rîrishaḥ | vîrấn mấ no rudra bhâmitó vadhîr havíshmanto[6] námasâ vidhema te ‖ [g] ârât te go-ghná utá pûrusha ghné kshayád-vîrâya sumnám[6] asmé[11] te astu[1] | rákshâ[7] ca no ádhi[9] ca deva brûhy ádhâ[7] ca naḥ çárma yacha dvi-bárhâḥ ‖ [h] stuhí ‖ 3 ‖

çrutám garta-sádam yúvânam mṛigám ná bhîmám upahatnúm[4a-12] ugrám | mṛiḍấ[7] jaritré rudra stávâno anyám[9] te asmán[1] ní vapantu sénâḥ ‖ [i] pári ṇo[13] rudrásya hetír vṛiṇaktu pári tveshásya dur-matír aghâ-yóḥ[14] | áva sthirấ maghávad-bhyas tanushva mîḍhvas tokấya tánayâya mṛiḍaya ‖ [k] mîḍhush-ṭama[15] çiva-tama çivó naḥ su-mánâ bhava | paramé vríkshâ áyudham[6] ni-dhấya kṛittim vásâna ấ cara pinâkam ‖ 4 ‖ bíbhrad ấ gahi ‖ [l] ví-kirida ví-lohita námas te astu[1] bhaga-vaḥ | yấs te sahásrao hetáyo 'nyám[16] asmán ní vapantu tấḥ ‖ [m] sahásrâṇi sahasra-dhâ bâhuvós táva hetáyaḥ | tấsâm îçâno bhaga-vaḥ parâcînâ[6] múkhâ kṛidhi ‖ 5 ‖ asmíṷs[17], tanúva, stuhí, pinâkam, ékân ná triṷçác ca ‖ 10 ‖

K. 17, 16. — Vs. 16, 47-53. — andhâsaḥ — daridrat — bheḥ | mâ | agraḥ | mo iti — cana | âmamat — mṛida — mayâḥ — âyaja ity â-yaje — mâ | uta — priyâḥ | mâ — goghna iti go-ghne — pûrushaghna iti pûrusha-ghne — asme iti | te — rakshâ — adhâ — upahatnum[12] — mṛida — asmat

---

10. [9] so ([o]o a[o]) AW, s. P. 11, 3. [10] so schon III, 4, 11, 2. [11] s. P. 4, 9. [12] aus C habe ich mir den avagraha -tnum notirt. [13] so (ṇ[o]) AW, s. P. 7, 4. [14] s. P. 3, 2. [15] s. P. 6, 5. [16] so ([o]o ') W, s. P. 12, 8. Aus A habe ich mir die Lesart [o]o a[o] notirt. [17] so ([o]ṷs t[o]) ACDW, gegen den Usus des Textes selbst und gegen P (s. P. 6, 14), vgl. pag. 317 Anm. [21].

Digitized by Google

— naḥ — aghâyor ity àgha-yoḥ — mîḍhúshṭameti mîḍhúḥ-ṭama — sumanâ iti su-manâḥ — vṛikshe | âyúdham — vi-kiṛideti vi-kiṛida — anyam | asmat.

11. [a] sahásrâṇi sahasra-çó yé rudrâ ádhi bhûmyâm | téshâo sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi || [b] asmín mahaty arṇavè 'ntárikshe[1] bhavâ ádhi | [c] nîla-grîvâḥ çiti-kánṭhâḥ çarvâ adháḥ kshamâcarâḥ[1] || [d] nîlagrîvâḥ çiti-kánṭhâ dívao rudrâ úpa-çritâḥ | [e] yé vṛikshéshu saspiñjarâ[1] nîla-grîvâ ví-lohitâḥ | [f] yé bhûtânâm ádhi-patayo vi-çikhâsaḥ kapardínaḥ | [g] yé ánneshu[2] vi-vídhyanti pâtreshu píbato jánán | [h] yé pathâm pathi-rákshaya ailabṛidâ[1] yavyúdhaḥ | [i] yé tîrthâni || 1 || pra-cáranti sṛikâ-vanto ni-shaṅgíṇaḥ | [k] yá etâvantaç[1] ca bhûyâosaç ca díço rudrâ vi-tasthiré | téshâo sahasra-yojané 'va dhánvâni tanmasi || [l.m.n] námo rudrébhyo yé pṛithivyâm yè 'ntárikshe[1] yé diví, yéshâm ánnam vâto varshám íshavas, tébhyo dáça prâcîr[1] dáça dakshiṇâ[3] dáça pratîcîr[1] dáço 'dîcîr[1] dáço "rdhvâs, tébhyo námas, té no mṛiḍayantu, té yám dvishmó yáç ca no dvéshṭi tám vo jámbhe dadhâmi || 2 || tîrthâni, yáç ca, shát ca ||11||

K. 17, 16. — Vs. 16, 54-66. — aveti — mahati | arṇave — bhavâḥ | adhi[4] — adhaḥ | kshamâcarâḥ — çitikaṇṭhâ iti çiti-kaṇṭhâḥ | divam — saspiṃjarâḥ | nîlagrîvâ iti nîla-grîvâḥ — ailabṛidâḥ — sṛikâvanta iti sṛikâ-vantaḥ | nishaṃgiṇa iti ni-saṃginâḥ | ye — rudrâḥ — ye | antarikshe — dakshiṇâ[3] — udîcîḥ — ûrdhvâḥ.

námas te, námo hiraṇyabâhave, námaḥ sáhamânâya, náma âvyâdhíníbhyo, námo bhavâya ca, námo jyeshṭhâya ca, námo dundubhyâya ca, námaḥ sómâya ca, náma iriṇyâya ca, dráṣpe, sahásrâṇy, ékâdaça ||11||
námas te (1, 1), námo bhavâya ca (3, 1), dráṣpe (10, 1), saptâvioçatiḥ ||27||
iti taittiriyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe pañcamaḥ prapâṭhakaḥ ||

---

11. çishṭâ ricaḥ çishṭâni yajûṅshi ca. [1] ohne avagraha. [2] so (°e a°) AW, s. P. 11, 17. [3] ohne visarga CD. [4] ohne iti, weil: ante.

1. [a] áçmann ûrjam párvate çiçriyâṇâṃ vâte parjánye váruṇasya çúshme | ad-bhyá óshadhî-bhyo[1] vánaspáti-bhyó 'dhi[2] sám-bhṛitâṃ tâṃ na ísham ûrjaṃ dhatta marutaḥ sa-rarâṇâḥ || [b] áçmaas te[3] kshúd, amúṃ te çúg ṛichatu yáṃ dvishmáḥ | [c] samudrásya[4] tvâ 'vâkayâ 'gne pári vya-yâmasi | pâvakó asmá-bhyaa[5] çivó bhava || [d] himásya tvâ jarâyuṇâ 'gne pári vyayâmasi | pâvakó asmá-bhyaa[5] çivó bhava || [e] úpa || 1 || jmánn úpa vetasé 'vat-taraṃ[6] na-dîshv â | ágne pittám apâm asi || [f] máṇḍûki tâbhir â gahi sé 'máṃ no yajnám | pâvaká-varnaa çivâṃ kṛidhi || [g] pâ-vaká â citáyantyâ kṛipâ | kshâman rurucá[7] usháso ná bhâ-núnâ || [h] túrvan ná yâmann étaçasya nú[8] ráṇa â yó ghṛiné[9] | ná tâtṛishâṇó ajáraḥ[10] || [i 11] ágne pâvaka rocishâ mandráyâ deva jihváyâ | â devân || 2 || vakshi yákshi ca || [k 11] sá naḥ pâvaka dîdivó 'gne[12] devâa[13] ihâ " vaha | úpa yajnáa havíç ca naḥ || [l] apâm idáṃ ny-áyanaa samudrásya[4] ni-vé-çanam | anyâṃ te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá--bhyaa[5] çivó bhava || [m] námas te hárase çocishe námas te astv[14] arcishe | anyâṃ te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaa[5] çivó bhava || [n] nṛi-shâde vâṭ || 3 || apsu-shâde váḍ, vana-sâde váḍ, barhi-shâde vâṭ, suvar-víde vâṭ || [o] yé devâ devânâṃ yajníyâ yajníyânaa sam-vatsaríṇam úpa bhâ-gám âsate | ahutâ-'do havísho yajné asmint[14] svayâṃ juhu-dhvam mádhuno ghṛitásya || [p] yé devâ devéshv ádhi deva--tvám âyan yé bráhmaṇaḥ pura-etâro asyá[5] | yébhyo ná

6, 1-5. (vikarsha P. 11, 3) agnisaṃskṛitiḥ; 1. parishecana vikarsha-ṇâdayaḥ. [1] s. P. 3, 7. [2] so (°o ') AW, s. P. 12, 8. [3] so (°as t°) AFW, s. P. 6, 14. [4] ohne avagraha. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] so (°e ') W, s. P. 12, 4; °é áv° A; atiçayena rakshakatvaṃ yathâ bha-vati tathâ, schol. [7] betont. [8] so (nû) AW, s. P. 3, 14. [9] dîpyate, schol. [10] so (°o aj°) AW, s. P. 12, 5 (11, 3). [11] so schon I, 3, 14, 8. 5, 5, 3. [12] so (°é 'gne) AW, s. P. 12, 5. [13] so (°âa) AW, s. P. 9, 22. [14] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

'rté pávate dhắma kím caná[4] ná té divó ná pṛithivyắ ádhi snúshu ‖ [q] prâṇa-dắḥ ‖ 4 ‖ apâna-dắ vyâna-dắç cakshur--dắ varco-dắ varivo-dắḥ | anyám te asmát[14] tapantu hetáyaḥ pâvakó asmá-bhyaṁ[5] çivó bhava ‖ [r] agnis tigména çocíshâ yáṁsad víçvaṁ nỳ atríṇam | agnír no vaṁsate rayím ‖ [s 15] saí 'nã[16] 'nîkena su-vidátro asmé[5 u. 17] yáshṭâ devắṁ[13] ắ--yajishṭhaḥ svastí[4] | ádabdho go-pắ utá naḥ paras-pắ ágne dyu-mád utá revád[4] didîhi ‖ 5 ‖ úpa, devắn, vắṭ, prâṇadắç, cátuçcatvâriṁçac ca ‖ 1 ‖

5, 4, 4, 1 - 5, 3. — K. 17, 17. 18, 1. 21, 7. — Vs. 17, 1-16. Ç. 9, 1, 2, 5 - 2, 2, 5. Kâ. 18, 2, 1 - 3, 12. — oshádhîbhya ity oshàdhi-bhyaḥ — adhîti — açmán | te — ávâkâyâ — avátta-ram ity avát-taram | nadîshú | â[18] — sâ | imam — pâvake | eti — ruruce — nu | raṇé | eti — devân | iha | eti — nṛishada iti nṛi-sadé — apsushada ity ápsu-sadé — barhishada iti barhi-sadé — devâḥ — yajniyâḥ — ghṛitâda ity ághuta--adâḥ — devâḥ — adhîti — na | ṛite — pṛithivyâḥ | adhîti | — apânadâ ity ápâna-dâḥ — cakshurda iti cakshuḥ-dâḥ | varcoda iti varcaḥ-dâḥ — saḥ | ena | anîkena — asme iti — devân | áyajishṭha ity â-yajishṭhaḥ.

2. [a] yá imắ víçvâ bhúvanâni júhvad ṛishir hótâ ni--shasadâ[1 u. 2] pitắ naḥ | sá â-çishâ dráviṇam ichámânaḥ parama-chádo vára ắ viveça ‖ [b] viçvá-karmâ mánasâ yád ví--hâyâ dhâtắ vi-dhâtắ paramó 'tá saṁ-dṛik | téshâm ishṭắni sám ishắ madanti yátra sapta-'rshîṁ pará ékam âhúḥ ‖ [c] yó naḥ pitắ janitắ yó vi-dhâtắ yó naḥ sató abhy[3] ắ sáj jajắna ‖ 1 ‖ yó devắnâṁ nâma-dhắ éka evá táṁ sam-praçnám bhúvanâ yanty anyắ ‖ [d] tá ắ 'yajanta dráviṇaṁ sám asmâ ṛishayaḥ

---

1. [15] so schon IV, 8, 13, 2. [16] so (sai 'n°) AW, s. P. 5, 17. [17] s. P. 4, 9. [18] ohne iti, weil am Ende des ardharca.

2. vaiçvakarmaṇahomaḥ (sûktâbhyâm). [1] so (°sh) AW, s. P. 6, 4. [2] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 8. [3] so (°o s°) AW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

pūrve jaritāro nā bhūnā | asūrtā sūrtā rājaso vi-māne yé bhūtāni sam-ākṛiṇvann imāni ‖ [e] nā tám vidātha yá idáṃ jajñā 'nyád yushmākam āntaram bhavāti | nīhārēṇa[4] prā-vṛitā[4] jālpyā cā 'su-tṛipa uktha-çāsaç caranti ‖ [f] paró divā pará enā ‖ 2 ‖ pṛithivyā paró devébhir āsurair gúhā yát | kāu svid gárbhaṃ prathamāṃ dadhra āpo yátra devāḥ sam-āgachanta viçve ‖ [g] tám id gárbham prathamāṃ dadhra āpo yátra devāḥ sam-āgachanta viçve | ajásya nābhāv ādhy ékam árpitam yásminn idáṃ viçvam bhúvanam ādhi çri-tám[5] ‖ [h] viçvá-karmā hy ājanishṭa devá āḍ íd gandharvó abhavad[3] dvitīyaḥ | tṛitīyaḥ pitā janitaú 'shadhīnām[4] ‖ 3 ‖

apāṃ gárbhaṃ vy ādadhāt puru-trā ‖ [i] cákshushaḥ pitā mánasā hí dhīro ghṛitám ene[6] ajanan nāmnamāne[7] | yadé 'd āntā ādadṛiçhanta pūrva āḍ íd dyāvā-pṛithivī aprathe-tām ‖ [k] viçvátaç-cakshur utá viçváto-mukho viçváto-hasta utá viçvátas-pāt | sám bāhú-bhyāṃ námati sám pátatrair dyāvā-pṛithivī janáyan devá ékaḥ ‖ [l] kíu svid āsīd adhi-shṭhānam[8] ā-rámbhaṇaṃ katamát[4] svit kím āsīt | yádī[9] bhūmiṃ janáyan ‖ 4 ‖ viçvá-karmā ví dyām aūrṇon ma-hinā viçvá-cakshāḥ ‖ [m] kíu svid vánaṃ ká u sá vṛikshá āsīd yáto dyāvā-pṛithivī nish-ṭatakshúḥ[10] | mánīshiṇo mánasā pṛichátē[11] 'd u tád yád adhy-átishṭhad bhúvanāni dhārá-yan ‖ [n] yā te dhāmāni paramāṇi yā 'vamā yā madhyamā viçva-karmann uté 'māḥ | çíkshā[2] sákhi-bhyo havishi svadhā-vaḥ svayāṃ yajasva tanúvaṃ jushāṇāḥ ‖ [o] vācás pátiṃ[12] viçvá-karmāṇam ūtáye ‖ 5 ‖ mano-yújaṃ vāje adyā[13 a. 2] huvema | sá no nédishṭhā hávanāni joshate viçvá-çambhūr

---

2. [4] ohne avagraha. [5] nicht componirt (mit ádhi). [6] s. P. 4, 11. [7] s. P. 4, 38. [8] zu sh s. P. 6, 10. 11. [9] so (°i) AW, s. P. 3, 13. [10] s. P. 6, 5. 7, 13. [11] betont! [12] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27. [13] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

ávase sâdhú-karmâ ‖ [p 14] víçva-karman havishâ vâvṛidhânáḥ svayáṃ yajasva tanúvaṃ jushâṇáḥ | múhyantv anyé abhí-taḥ[13 u. 4] sapátnâ[4] ihâ 'smâkam maghâ-vâ sûrír astu ‖ [q 14] víçva-karman havishâ várdhanena trâtâram índram akṛiṇor avadhyám | tásmai víçaḥ sám anamanta pûrvîr ayám ugró vi-havyò yáthâ 'sat ‖ [r] samudrấya[4] vayúnâya síndhûnâm pátaye námaḥ | nadînâṁ sárvâsâm pitré juhutâ[2] viçvá-karmaṇe víçvâ 'bhi 'martyaṁ havíḥ ‖ 6 ‖ jajñânai, 'naú, 'shadbhînâm, bhûmiṃ janáyann, ûtáye, námo, náva ca ‖ 2 ‖

5, 4, 5, 4. — K. 18, 1. 2. (21, 8). — Vs. 17, 17-32. Ç. 9, 2, 2, 6. K. 18, 3, 12. 13. — nishasâdeti ni-sasâdâ — varé | eti — vihâyấ iti vi-hâyấḥ — paramấ | uta — saptarshîn iti sapta-ṛishîn — sataḥ | abhi | eti | sat — te | eti | ayajanta — asmai — asûrtấ | sûrtấ — nîhấreṇa | prâvṛitấḥ — asutṛipa ity ásu-tṛipâḥ — dadhre — nâbhau | adhîti — adhîti | çritam[5] — janitấ | oshadhînâm — eṇe iti | ajanat | namnamâne iti | yadấ | it — pûrvé — viçvataspấd iti viçvatâḥ-pât — yadi — aurṇót — nishṭatakshur iti niḥ-tatakshuḥ — pṛichatấ | it — yấ | avamấ — uta | imấ | çikshâ — vâcaḥ | patim — adya — abhitâḥ | sapatnấḥ — juhuta — viçvấ | ahấ | amârtyam.

3. [a] úd enam ut-tarâṃ nayấ 'gne ghṛitená[1] "-huta | râyás pósheṇa[2] sáṁ sṛija pra-jáyâ ca dhánena ca ‖ [b] índre 'mám pra-tarâṃ kṛidhi sa-jâtânâm asad vaçî́ | sám enaṃ várcasâ sṛija devébhyo bhâga-dhấ asat ‖ [c] yásya kurmó havír gṛihé tám agne vardhayấ[3] tvám | tásmai devấ ádhi bravann ayáṃ ca bráhmaṇas pátiḥ[2] ‖ [d 4] úd u tvâ víçve devấḥ ‖ 1 ‖ [e] ágne bhárantu cítti-bhiḥ | sá no bhava çivá-tamaḥ

---

2. [1 4] beide Verse finden sich, aber nur mit den pratîka, bereits in IV, 3, 13, 8; s. die Note [2 7] daselbst.

3. agnipraṇayanam. [1] unbetont, weil zum Vocativ gehörig. [2] so (°s p°)AW, s. P. 8, 29. 2 7. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so schon IV, 2, 3, 1.

su-prátîko vibhấ-vasuḥ ‖ [e] páñca díço daívîr yajnám avantu devîr ápā 'matim durmatím bấdhamânāḥ | râyás póshe[2] yajná-patim â-bhájantîḥ ‖ [f] râyás póshe[2] ádhi[5] yajnó asthât[5] sám-iddhe agnấv[6] ádhi mâmahânāḥ | ukthá-pattra[6] ïḍyo gṛibhîtás taptáṃ gharmám pari-gṛihyâ 'yajanta ‖ [g] ûrjấ yád yajnám áçamanta devấ daívyâya dhartré jóshṭre | deva-çrîḥ çrî-maṇâḥ[7] çatá-payâḥ ‖ 2 ‖ pari-gṛíhya devấ yajnám âyan ‖ [h] sűrya-raçmir hári-keçaḥ purástât[8] savitấ jyótir úd ayâu[9] ájasram | tásya pûshấ pra-savám yáti devâḥ sam-páçyan víçvâ bhúvanāni go-pấḥ ‖ [i] devấ devébhyo adhvaryánto[5 u. 8] asthur[5] vîtâu çamitré çamitấ yajádhyai | turîyo yajnó yátra havyám éti tátaḥ pávakấ â-çísho no jushantâm ‖ [k] vi-mấna eshá divó mádhya âsta â-paprivấn ródasî[10] antárikshaṃ[8] | sá viçvấcîr[8] abhí ‖ 3 ‖ cashṭe ghṛitấcîr[8] antarấ pűrvam áparaṃ ca ketúm ‖ [l] ukshấ samudró[8] aruṇáḥ[5] su-parṇáḥ pűrvasya yónim pitúr ấ viveça | mádhye divó ní-hitaḥ pṛíçnir áçmâ ví cakrame rájasaḥ pâty ántau ‖ [m] índraṃ víçvâ avîvṛidhant samudrá-vyacasaṃ giraḥ | rathî-tamau[11] rathînấṃ vấjânâu sát-patim pátim ‖ [n] sumna-hűr yajnó devấu[9] ấ ca vakshad, yákshad agnír devó devấu ấ ca vakshat | [o 12] vấjasya mâ pra-savéno 'd-grâbhéṇó 'd agra-bhît | áthâ[3] sapátnâu[8 u. 9] índro me ni-grâbhéṇấ 'dharâu[9] akaḥ ‖ [p 12] ud-grâbhám ca ni-grâbhám ca bráhma devấ avîvṛidhan | áthâ[3] sapátnân[8 u. 13] indrâ-'gnî me vishûcînân[8] vy asyatâm ‖ 4 ‖ víçve devâḥ, çatápayâ, abhí, vấjasya, shád-viu̯çatiç ca ‖ 3 ‖

5, 4, 6, 1-6. — K. 18, 3. 21, 8. — Vs. 17, 50-64. Ç. 9, 2, 3, 7-22. Kâ. 18, 3, 14-21. — ghṛiténa | âhutety ấ-huta | râyaḥ

---

3. [5] so ([0]e a[0] und [0]o a[0]) AW, s. P. 11, 3. [6] patra ACDW. [7] s. P. 7, 9. [8] ohne avagraha. [9] so ([0]âu̯) AW, s. P. 9, 21. 22. [10] s. P. 4, 17. [11] s. P. 3, 7. [12] so schon I, 1, 13, 1. 6, 4, 2. [13] so ([0]ân) AW.

Digitized by Google

— vardhaya — brahmáṇaḥ — devâḥ — çrîmáṇâ iti çrî-manâḥ — ud iti | ayân — madhyè | âste — rodásî iti — rathîtámam iti rathi-tamam — devân — athá | sapatnā́n — adhárân — athá.

4. [a] âçúḥ çíçâno vṛishabhó ná yudhmó ghanâghanáḥ[1] kshóbhaṇaç carshaṇînā́m | saṃ-krándano 'ni-mishá eka-vîráḥ çatáu sénâ ajayat sâkám índraḥ || [b] saṃ-krándanenâ 'ni-mishéṇa jishṇúnâ yut-kâréṇa duç-cyavanéna dhṛishṇúnâ | tád índreṇa jayata tát sahadhvaṃ yúdho nara íshu-hastena vṛíshṇâ || [c] sá íshu-hastaiḥ sá nishañgí-bhir vaçī́ sáu-srashṭâ sá yúdha índro gaṇéna | sausṛishṭa-jít soma-pā́ bâhu-çardhỳ ûrdhvá-dhanvâ práti-hitâbhir ástâ || [d] bṛíhaspate[1] pári dîya[2] || 1 || ráthena raksho-hā́ 'mítrâu[3] apa-bā́dhamânaḥ | pra-bhañjánt sénâḥ pra-mṛiṇó yudhā́ jáyann asmā́kam edhy avitā́ ráthânâm || [e] gotra-bhídaṃ go-vídaṃ vájra-bâhuṃ jáyantam ájma pra-mṛiṇántam ójasâ | imáu sa-jâtâ ánu vîra-yadhvam índrau sakhâyó 'nu[4] sáu rabhadhvam || [f] bala-vijnâyá sthávirah prá-vîraḥ sáhasvân[1] vâjī́ sáhamâna ugráḥ | abhí-vîro abhí-satvâ[5 u. 6] saho-jā́ jaítram indra rátham ā́ tishṭha go-vít || [g] abhí gotrā́ṇi sáhasâ gā́hamâno 'dâyáḥ[7] || 2 || vîráḥ çatá-manyur índraḥ | duç-cyavanáḥ pṛitanâshā́ḍ[1] ayudhyò 'smā́kau[8] sénâ avatu prá yut-sú || [h] indrá âsâṃ netā́ bṛíhaspátir[1] dákshiṇâ yajnáḥ purá etu sómaḥ | deva-senā́nâm abhi-bhañjatînā́ṃ jáyantînâm marúto yantv ágre || [i] índrasya vṛíshṇo váruṇasya rā́jna âdityā́nâm marútâu çárdha ugrám | mahā́-manasâm bhuvana-cyavā́nâṃ ghósho de-

---

4. apratirathasûktam (agnipraṇayanâñgam). [1] ohne avagraha. [2] so (°ā́) AW; diyâ P. 3, 12 (da P. die Abtheilung in kaṇḍikâ nicht anerkennt), s. Note [13]. [3] so (°âu) AW, s. P. 9, 21. [4] so (°o 'n°) AW, s. P. 12, 4. [5] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [6] zu s° s. P. 6, 12. [7] so (°o 'd°) AW, s. P. 12, 8. [8] so (°o 's°) AW, s. P. 12, 7.

Digitized by Google

vā́nâṃ jáyatâm úd asthât || [k] asmā́kam índraḥ sám-ṛiteshu dhvajéshv asmā́kaṃ yā́ íshavas tā́ jayantu || 3 || asmā́kaṃ vîrā́ út-tare bhavantv asmā́n[9] u devâ avatâ[10] háveshu || [l] úd dharshaya maghavann ā́yudhâny[1] út sátvanâm mâma-kā́nâm máhâ◡si | úd vṛitra-han vâjínâṃ vā́jinâny úd ráthâ-nâṃ jáyatâm etu ghóshaḥ || [m] úpa pré 'ta jáyatâ[10] nara sthirā́ vaḥ santu bâhávaḥ | índro vaḥ çárma yachatv anâ-dhṛishyā́ yáthā́ 'satha || [n] áva-sṛishṭâ párâ pata çáravye bráhma-sa◡çitâ | gáchâ 'mítrân prá || 4 || viça maí 'shâṃ káṃ canó[1] 'c chishaḥ || [o] mármâṇi te várma-bhiç châdayâmi sómas tvâ rā́jâ 'mṛítenâ 'bhí vastâm | urór várîyo várivas te astu[11] jáyantaṃ tvā́m ánu madantu devā́ḥ || [p] yátra bâṇā́ḥ sam-pátanti kumârā́[1] vi-çikhā́ iva | índro nas tátra vṛitra-hā́ viçvâ-hā́[12] çárma yachatu || 5 || dîyâ[13], 'dâyó, jayantv, amítrân prá, catvâri◡çác ca || 4 ||

5, 4, 6, 3. 4. — K. 18, 5. 21, 10. — Vs. 17, 33-49. Ç. 9, 2, 3, 6, Kâ. 18, 3, 17. (11, 1, 9. 13, 3, 10). — ghanâghanaḥ[14] — animisha ity áni-mishaḥ — somapâ iti soma-pâḥ | bâhuçar-dhîti bâhu-çardhî — dîya — amitrā́n — anú | sam iti — balavijnâya iti bala-vijnâyaḥ — sahásvân — sahojâ iti sahaḥ-jâḥ — adâyaḥ — pṛitanâshâṭ — tâḥ | jayantu — avata — ud iti | harshaya — âyúdhâni — upá | preti — jayata — sthirâḥ — anâdhṛishyâ ity ánâ-dhṛishyâḥ — asátha — gachá | amitrā́n — mâ | eshâm — ud iti | çishaḥ — amṛi-téna — kumârâḥ — viçvâheti viçva-hâ[12].

5. [a] prā́cîm[1] ánu pra-díçam pré 'hi vidvā́n[2] agnér

---

4. [9] so (°ân) AW. [10] so (°â) AW, s. P. 3, 10. [11] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [12] s. P. 3, 5 (an andern Stellen, mit anderm Accent, als Compositum viçvā́-'hâ s. IV, 6, 6, 3, oder gar als zwei Wörter: víçvâ | áhâ s. IV, 6, 2, 6). [13] da in diesem â das ā́ von adâyo mit drin steckt, läſst sich nicht entnehmen, ob als Text hier dîyâ oder dîya aufzufassen ist. [14] ghanâghana iti ghanâ-ghanaḥ D prima manu.

5. agnisthâpanam (cityârohaṇâdayo mârutahomântá añgaviçeshâḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°ân) AW.

Digitized by Google

agne puró-agnir[3] bhave 'há | víçvâ ắçâ dîdyáno ví bhâhy ûrjaṃ no dhehi dvi-páde cátush-pade ‖ [b] kramádhvam agníná nắkam úkhyaꣳ hásteshu bíbhrataḥ | diváḥ pṛishṭháꣳ[4] súvar gatvấ miçrấ devébhir âddhvam[5] ‖ [c] pṛithivyấ ahám úd antáriksham[1] ấ 'ruham antárikshâd dívam ấ 'ruham | divó nắkasya pṛishṭhất súvar jyótir agâm ‖ 1 ‖ ahám ‖ [d] súvar yánto nấ 'pe "kshanta ấ dyấꣳ rohanti ródasî[6] | yajnáṃ yé viçváto-dhâraꣳ sú-vidvâꣳso vi-teniré ‖ [e] ágne pré 'hi prathamó devắ-yatāṃ cákshur devắnâm utá mártyânâm | íyakshamâṇâ bhṛígu-bhiḥ sa-jóshâḥ súvar yantu yájamânâḥ svastí[1] ‖ [f][7] náktoshấsâ[1] sá-manasâ ví-rûpe[6] dhâpáyete[6] çiçum ékaꣳ samîcî[1 u. 6] | dyấvâ kshấmâ[8 u. 9] rukmó antár[10] ví bhâti devấ agníṃ dhârayan draviṇo-dấḥ ‖ [g] ágne sahasrâ-'ksha ‖ 2 ‖ çata-mûrdhañ chatáṃ[11] te prâ-'ṇāḥ sahásram apâ-'nấḥ | tváꣳ sâhasrásya râyá îçishe tásmai te vidhema vấjâya svấhâ[1] ‖ [h] su-parṇò 'si[12] garútmân[1] pṛithivyấꣳ sîda, pṛishṭhé pṛithivyấḥ sîda, bhâsấ 'ntárikshaṃ ấ pṛiṇa, jyótishâ dívam út tabhâna[13], téjasâ díça úd dṛiṃha ‖ [i] â-júhvânaḥ su-prátîkaḥ purástâd[1] ágne svấṃ yónim ấ sîda sádhyấ | asmínt sadhá-sthe ádhy[14] út-tarasmin víçve devấḥ ‖ 3 ‖ yájamânaç ca sîdata ‖ [k] pré-'ddho agne[3] dîdihi puró nó 'jasrayâ[15] sûrmyâ yavishṭha | tváꣳ çáçvanta úpa yanti vấjâḥ ‖ [l] vidhéma te paramé jánmann agne vidhéma stómair ávare sadhá-sthe | yásmâd yóner ud-ấrithâ[9] yáje tám prá tvé[16] havîꣳshi juhure sám-iddhe ‖ [m] táꣳ savitúr váreṇyasya citrấṃ ấ 'hâṃ vṛiṇe su-matíṃ viçvá-janyâm | yấṃ asya

---

5. [3] so ([o] a[o]) ACDW, s. P. 11, 3. [4] so ([o]ḥ p[o]) AW, s. P. 8, 28. [5] âdhvam ACDW. [6] s. P. 4, 17. 11. 40. 31. [7] so schon IV, 1, 10, 4. [8] nicht componirt. [9] so ([o]â) AW, s. P. 3, 10. 8. [10] so ([o] an[o]) AW, s. P. 11, 3. 12, 7 schol. (8, 16. 18 schol.) [11] [o]nch[o] A, [o]mch[o] W. [12] so ([o]o 'si) AW, s. P. 12, 2. [13] s. P. 5, 14. [14] so ([o]e a[o]) AW, s. P. 11, 3. [15] so (no 'j[o]) AW, s. P. 12, 5. [16] s. P. 4, 10.

Digitized by Google

Káṇvo áduhat[3] prá-pînâ◡[17] sahásra-dhârâm || 4 || páyasâ mahī́ṃ gā́m || [n] [18]saptá te agne[14] sam-ídhaḥ saptá jihvā́ḥ saptá 'rshayaḥ saptá dhā́ma priyā́ṇi | saptá hótrâḥ sapta-dhā́ tvâ yajanti saptá yónîr ā́ pṛiṇasvâ[9] ghṛiténa || [o]îdṛíñ[1] câ 'nyâdṛíñ[1] cai 'tâdṛíñ[1] ca prati-dṛíñ ca mitáç ca sám-mitaç ca sá-bharâḥ | [p] çukrá-jyotiç ca citrá-jyotiç ca satyá-jyotiç ca jyótishmâ◡ç[1] ca satyáç ca 'rta-pā́ç cā́ 'ty-a◡hâḥ || 5 || [q] ṛita-jíc ca satya-jíc ca sena-jíc ca su-shéṇaç[19] cā́ 'nty-amitraç ca dûré-amitraç[20] ca gaṇáḥ | [r] ṛitáç ca satyáç ca dhruváç ca dharúṇaç ca dhartā́ ca vi-dhartā́ ca vi-dhârayáḥ | [s] îdṛíkshâsa[1] etâdṛíkshâsa[1] û[21] shú[19] ṇaḥ[22] sadṛíkshâsaḥ[1] práti-sadṛikshâsa é 'tana | [t] mitā́saç ca sám-mitâsaç ca na ûtáye sá-bharaso maruto yajné asmínn[14]. [u] índraṃ daívîr víço marútó 'nu-vartmâno[23], yáthé 'ndraṃ daívîr víço marútó 'nu-vartmâna[23] evám imáṃ yájamânaṃ daívîç ca víço mā́nushîç cā́ 'nu-vartmâno bhavantu || 6 || agâ◡, sahasrâksha, devâḥ, sahásradhârâm, átya◡hâ, ánuvartmânaḥ, shóḍaça ca || 5 ||

5, 4, 7, 1-7. — K. 18, 4. 6. 21, 9. 10. — Vs. 17, 65-86. Ç. 9, 2, 3, 24 - 3, 1, 26. Kâ. 18, 4, 1-25. — puroàgnir iti puraḥ-agniḥ — âçā́ḥ — miçrâḥ — eti | aruham — na | apeti | îkshante — rodàsî iti — iyàkshamâṇâḥ — naktoshâsā́ — virū́pe iti vi-rū́pe | dhâpayete iti — samîcî iti — kshâmà — prâṇâ iti pra-anâḥ — bhâsâ | antarîksham — stabhâna — sâdhyâ[24] — ajàsrayâ — udârithety út-âritha — tve iti — eti | aham — prapī́nâm iti pra-pînâm — ṛishàyaḥ — pṛiṇasva — îdṛiñ — anyâdṛiñ — etâdṛiñ — pratidṛiññ iti prati-dṛiñ — jyotishmân — susheṇa iti su-senàḥ — antyàmitra ity anti-amitraḥ — dûreàmitra iti dûre-amitraḥ — îdṛikshā́saḥ — etâdṛikshā́saḥ | u | sv iti | naḥ | sadṛikshā́saḥ | pratisadṛi-

5. [17] mit dentalem n. [18] so schon I, 5, 2, 4. 3, 2. [19] s. P. 6, 2. 13, 6. [20] so (°e-a°) AW. [21] s. P. 3, 14. [22] s. P. 7, 2. [23] so (°o 'nu°) AW, s. P. 12, 4. [24] sádhvîṃ samîcînâm, schol.

Digitized by Google

kshâsa iti prati-sadṛikshâsaḥ | eti | itana — marutâḥ | anú-vartmâna ity anú-vartmânaḥ.

24. açvamedhaḥ (6, 6—9)*).

6. [a] jîmûtasye 'va bhavati prátîkaṃ yád varmî yáti sa-mádâm upá-sthe | ánâ-viddhayâ tanúvâ jaya tváṁ sá tvâ vármaṇo mahimâ pipartu ‖ [b] dhánvanâ gâ dhánvanâ "jiṃ jayema dhánvanâ tîvrâḥ sa-mádo jayema | dhánuḥ çátror apa-kâmâṃ kṛiṇoti dhánvanâ sárvâḥ pra-díço jayema ‖ [c] vakshyántî 'vé 'd â ganîganti kárṇam priyáṁ sákhâyam pari-shasvajânâ | yóshe 'va çiṅkte ví-tatâ 'dhi dhánvan ‖ 1 ‖ jyâ iyáṁ[1] sámane pâráyantî ‖ [d] té[2] â-cárantî[2] sámane 'va yóshâ mâté 'va putrám bibhṛitâm upá-sthe[3] | ápa çátrûn vidhyatâṁ saṃ-vidâné[2] ârtnî[2] imé[2] ví-shphurántî[2 u. 4] amítrân ‖ [e] bahvînâm pitâ bahúr asya putráç ciççâ kṛiṇoti sámanâ 'va-gátya | ishu-dhíḥ sáṅkâḥ[5] pṛítanâç ca sárvâḥ pṛishṭhé ní-naddho jayati prá-sûtaḥ ‖ [f] ráthe tíshṭhan nayati vâjínaḥ puró yátra-yatra kâmáyate su-shârathíḥ[6] | abhîçûnâm[7] mahimânam ‖ 2 ‖ panâyata mánaḥ paççâd ánu yachanti raçmáyaḥ ‖ [g] tîvrân ghóshân kṛiṇvate vṛísha-pâṇayó 'çvâ[8] ráthebhiḥ sahá vâjáyantaḥ | ava-krâmantaḥ prá-padair amítrân kshiṇánti çátrûṁr[9] ánapa-vyayantaḥ | [h] ratha-vâha-

---

* s. Ind. Stud. 3, 375. 382-3. agniprakaraṇe sambandhâbhâvâd ita utkṛishya açvamedhaprakaraṇe sambandho drashṭavyaḥ | adhyayanârtham eva kevalam atra mantrapâṭhaḥ, schol.

6-9. mahâpṛishṭham Ind. Stud. l. c., pṛishṭhya P. 11, 3. 9, 20; 6. açvamedhakartuḥ rathasajjikaraṇabhâvini (?) kavacasvîkârâdîny aṅgâni. [1] so (°â i°) AW, s. P. 10, 13. [2] s. P. 4, 20. [3] s. P. 4, 21. [4] s. P. 6, 13. (8). [5] oder ob saṃkâḥ, wie ACDW? also eigentlich Compositum? samyak prâptâḥ, schol. s. Nir. 9, 14. [6] so ADFW, susâ° C, s. P. 6, 2. [7] ohne avagraha. [8] so (°o ') AW, s. P. 12, 7. [9] so (°ûṁr, °âṁ) AW, s. P. 9, 20.

Digitized by Google

nau̯ havír asya nā́ma yátrā́ "yudham[7] ní-hitam asya várma | tátrā́[10] rátham úpa ça̱gmáu̯ sadema viçvā́-'hā[11] vayáu̯ su-manasyámānāḥ || [i] svā́du-shau̯sádaḥ[12] pitáro vayo-dhā́ḥ kṛi-chre-çritāḥ çáktī-vanto[13] gabhīrā́ḥ | citrá-senā́ íshu-balā́ ámṛidhrāḥ sató-vīrā́ urávo vrāta-sā́hāḥ || [k] brā́hmaṇāsaḥ || 3 ||

pítaraḥ sómyāsaḥ çivé[14] no dyā́vāpṛithivī́ anéhasā́ | pūshā́ naḥ pātu dur-itā́d ṛitā́-vṛidho[15] rákshā[10] mā́kir[7] no aghá-çau̯sa[16] īçata || [l] su-parṇā́m vaste mṛigó asyā́[16] dánto gó-bhiḥ[7] sáṃ-naddhā patati prá-sūtā́ | yátrā́[10] náraḥ sáṃ ca ví ca drávanti tátrā 'smá-bhyam íshavaḥ çárma yau̯san || [m] ṛíjīte pári vṛiṅgdhi[17] nó 'çmā́[8] bhavatu nas tanū́ḥ | sómo ádhi[16] bravītu nó 'ditiḥ[8] || 4 || çárma yachatu || [n] ā́ jaṅghanti sā́nv eshā́m jaghánāu̯[9] úpa jighnate | áçvā-'jani prá-cetasó 'çvānt[8] samát-su codaya || [o] áhir iva bhogaíḥ páry eti bā́húṃ jyáyā hetím pari-bā́dhamānaḥ | hasta-ghnó viçvā́ vayúnāni vidvā́n púmān púmā̱u̯sam pári pātu viçvátaḥ[7] || [p] vánaspate[7] vīḍv-aṅgo hí bhū́yā asmát-sakhā́ pra-táraṇaḥ su-vī́raḥ | góbhiḥ[7] sáṃ-naddho asi[18] vīḍáyasvā́ "-sthātā́ te jayatu jétvāni || [q] diváḥ pṛithivyā́ḥ pári[19] || 5 || ója úd-bhṛitam vánaspáti-bhyaḥ páry ā́-bhṛitau̯ sáhaḥ | apā́m ojmā́-nam pári góbhir[7] ā́-vṛitam índrasya vájrau̯ havíshā ráthaṃ yaja || [r] índrasya vájro marútām ánīkam mitrásya gárbho váruṇasya nā́bhiḥ | sé 'mā́ṃ[20] no havyá-dātiṃ jushā́ṇó déva ratha práti havyā́ gribhāya || [s] úpa ṣvāsaya pṛithivī́m utá dyā́m puru-trā́ te manutā́m ví-shṭhitam jágat | sá dundubhe sa-jū́r índreṇa devaír dūrā́t || 6 || dávīyo ápa[16] sedha çátrūn || [t] ā́ krandaya bálam ójo na ā́ dhā ní shṭanihi[21] dur-

5. [10] so (°ā) AW, s. P. 3, 8. [11] s. die Note [12] zu IV, 6, 4, 5. [12] s. P. 6, 2. [13] s. P. 3, 7. [14] s. P. 4, 11. [15] s. P. 3, 2. [16] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [17] °ādh° ACDW. [18] so (°o asi) AW, s. P. 12, 3. [19] s. P. 8, 28 schol. [20] s. P. 5, 17. [21] s. P. 6, 4 (Whitney p. 161. 168).

Digitized by Google

-itā bādhamānaḥ | ápa protha dundubhe duchúnāṁ[7 u.9] itá índrasya mushṭír asi vîḍáyasva ‖ [u] ā 'mūr aja praty-āvartaye[22] 'māḥ ketu-mád dundubhír vâvadîti | sám áçva-parṇāç cáranti[23] no náro 'smākam[8] indra rathíno jayantu ‖ 7 ‖ dhánvan, mahimānam, brāhmaṇāsó, 'ditiḥ, pṛithivyāḥ pári, dūrād, ékacatvāriṁçac ca ‖ 6 ‖

K. Açv. 6, 1. — Vs. 29, 38-57. — gâḥ — vakshyantī | iva | it | eti — pariṣhasvajāneti pari-sasvajāna | yoshā | iva | çiṅkte[24] — jyâ | iyam — te iti — âcarantî ity ā-carantī | samānâ | iva — mâtâ | iva — upastha ity upa-sthe — saṁvidāne iti sam-vidāne | ârtnî iti | ime iti | vishphurantî iti vi-sphurantī — samānâ | avagatyety áva-gatyā — saṁkāḥ — sushārathir iti su-sārathiḥ | abhîçūnām — açvāḥ — çatrūn — âyudham — tatrā — viçvâheti viçvā-ahā[11] — svâdushaṁsada iti svādu-saṁsadāḥ — çaktīvanta iti çakti-vantaḥ — çive iti — ṛitâvṛidha ity ṛita-vṛidhaḥ | rakshā | mākiḥ — asyāḥ | dantāḥ — yatrā — aditiḥ — sānu — açvājanīty açvā-ajani — jyāyāḥ — âsthâtety ā-sthâtā — parîti | ābhṛitam ity â-bhṛitam — saḥ | imām — vishṭhitam iti vi-sthitam — eti | dhāḥ | niḥ | staniṁ — duchunān — eti | amūḥ — pratyâvartayeti prati-âvartaya — caranti.

7. [a] 1 yád ákrandaḥ prathamāṁ jāyamāna ud-yánt samudrād[2] utá vā púrishāt | çyenásya pakshā hariṇásya bāhū[3] upa-stútyam máhi jātāṁ te arvan[4] ‖ [b] yaména dattāṁ tritá enam āyunag[5] índra enam[6] prathamó ádhy[4] atishṭhat | gandharvó asya[4] raçanām agribhnāt sūrād áçvaṁ vasavo nír atashṭa ‖ [c] ási yamó ásy[7] ādityó arvann[4] ási tritó gúhyena vraténa | ási sómena samáyā ví-priktaḥ ‖ 1 ‖ âhús te[8]

---

6. [22] als Compositum. [23] betont! [24] °ñt° ADW.

7-9. homaḥ, açvastomīyā mantrāḥ pañcatriṁçat, avaçishṭās tu pañcamakāṇḍe samāmnāsyante (s. V, 1, 11. 2, 11.12. 4, 12). [1] so schon IV, 2, 8, 1. [2] ohne avagraha. [3] s. P. 4, 5. [4] so (°e a° und °o a°) AW, s. P. 11, 3. [5] so (āy°) ACDW. [6] zu ṇ s. P. 7, 8. [7] so (°o asy) AW, s. P. 12, 3. [8] so (°s te) AW.

Digitized by Google

trī́ṇi diví bándhanâni || [d] trī́ṇi ta âhur diví bándhanâni trī́ṇy ap-sú trī́ṇy antáḥ samudré[2] | uté 'va me váruṇaç chantsy arvan yátrâ[9] ta âhúḥ paramáṃ janítram || [e] imā́ te vâjinn ava-mā́rjanânî 'mā́ çaphā́nâ͡u sanitúr ni-dhā́nâ | átrâ[9] te bhadrā́ raçanā́ apaçyam ṛitásya yā́ abhi-rákshanti go-pā́ḥ || [f] âtmā́naṃ te mánasâ "rā́d ajânâm avó divā́ || 2 || patáy-antam pataṃgám[2] | çíro apaçyam[4] pathí-bhiḥ su-gébhir areṇú-bhir jéhamânam patatrí || [g] átrâ[9] te rûpám ut-tamám apaçyaṃ jígîshamâṇam ishá ā́ padé góḥ | yadā́ te márto ánu[10] bhógam ā́naḍ ā́d íd grásishṭha óshadhîr[2] ajîgaḥ[11] || [h] ánu tvâ rátho ánu[10] máryo arvann[4] ánu gā́vó 'nu[12] bhá-gaḥ kanī́nâm | ánu vrā́tâsas táva sakhyám îyur ánu devā́ mamire vîrỳam || 3 || te || [i] hiraṇya-çṛiñgó 'yo[12] asya[4] pā́dâ máno-javâ ávara índra âsît | devā́ íd asya havir-ádyam âyan yó árvantam[4] prathamó adhy-átishṭhat[4] || [k] îrmā́-'ntâsaḥ sílika-madhyamâsaḥ sá͡u çū́raṇâso[13] divyā́so átyâḥ[4] | ha͡usā́ iva çreṇi-çó yatante[14] yád ā́kshishur div-yám ájmam áçvâḥ || [l] táva çárîram patayishṇv̀ arvan táva cittáṃ vā́ta iva dhrájîmân[2] | táva çṛiñgâṇi ví-shṭhitâ puru-trā́ 'raṇyeshu járbhurâṇâ caranti || [m] úpa || 4 || prā́ 'gâc chásanaṃ vâjy árvâ deva-drī́câ mánasâ dī́dhyânaḥ | ajáḥ puró nîyate nā́bhir asyā́ 'nu paçcā́t kaváyo yanti rebhā́ḥ || [n] úpa prā́ 'gât paramáṃ yát sadhá-stham árvâ͡u[15] áchâ[9] pitáram mâtáraṃ ca | adyā́[9] devā́ñ júshṭa-tamo[16] hí gamyā́ áthā́ " çâste dâçúshe vā́ryâṇi || 5 || vípṛikto, divā́, vîryàm, úpaí, 'kân ná catvâri͡uçác ca || 7 ||

K. Açv. 6, 3. — Vs. 29, 12-24. — bâhû iti — âyunak — enam — vasavaḥ — te | âhuḥ — atrà | te | bhadrâḥ —

7. [9] so (°â) AW, s. P. 3, 8. [10] so (°o anu) AW, s. P. 11, 5 (gegen 12, 4). [11] s. P. 8, 8. [12] so (°o ') AW, s. P. 12, 4. [13] als zwei Wörter! sam gehört zu yatante, s. Mahîdhara. [14] s. schol. zu P. 4, 38. [15] so (°â͡u) AW, s. P. 9, 20. [16] °nj° A, °ṃj° W.

Digitized by Google

ârât | ajânâm — atrâ | te — ishaḥ | eti — ajîgaḥ — de-vâḥ — ayâḥ | asya | pâdâḥ — avâraḥ — îrmântâsa itîrma--antâsaḥ — sam iti | çûrâṇâsaḥ — patayishṇu — dhrajîmân — vishṭhiteti vi-sthitâ — arâṇyeshu — upa | preti | agât — vâjî — arvân | achâ — adya — athâ | eti.

8. [a]mâ no mitró váruṇo aryamâ[1] "yúr índra ṛibhu--kshâ marútaḥ pári khyan | yád vâjíno devá-jâtasya sápteḥ pra-vakshyâmo vidáthe vîryâṇi ‖ [b]yán nir-ṇijâ rékṇasâ prâ-vṛitasya[2] râtíṃ gṛibhîtâm mukható[3] náyanti | sú-prâṇ ajó mémyad viçvá-rûpa indrâ-pûshṇóḥ priyám ápy eti pâthaḥ ‖ [c]eshá châgaḥ puró áçvena[1] vâjínâ pûshṇó bhâgó nîyate viçvá-devyaḥ | abhi-príyam yát puroḍâçam[2] árvatâ tváshṭé 't ‖ 1 ‖ enaw sauçravasâya[2] jinvati ‖ [d]yád dhavíshyam ṛitu-çó deva-yâṇaṃ trír mânushâḥ páry áçvaṃ náyanti | átrâ[3] pûshṇáḥ prathamó bhâgá eti yajnáṃ devébhyaḥ prati--vedáyann ajáḥ ‖ [e]hótâ 'dhvaryúr â-vayâ agnim-indhó grâva--grâbhá utá çawstá sú-vipraḥ | téna yajnéna sv-araṃkṛitena sv-ishṭena vakshâṇâ â pṛiṇadhvam ‖ [f]yûpa-vraskâ utá yé yûpa-vâhâç cashâlaṃ yé açva-yûpâya[4] tákshati | yé câ 'rvate pácanaw sam-bhâranty utó ‖ 2 ‖ téshâm abhí-gûrtir na invatu ‖ [g]úpa prâ 'gât su-mán me 'dhâyi[5] mánma de-vâṇâm âçâ úpa vîtá-pṛishṭhaḥ | ánv enaṃ víprâ ṛíshayo madanti devâṇâm pushṭé cakṛimâ[3] su-bándhum ‖ [h]yád vâ--jíno dâma saṃ-dânam árvato yâ çîrshaṇyâ raçanâ rájjur asya | yád vâ ghâ 'sya prá-bhṛitam âsye tṛíṇaw sárvâ tâ te ápi[4] devéshv astu ‖ [i]yád áçvasya kravíshaḥ ‖ 3 ‖ mâ--kshikâ "ça yád vâ svárau svá-dhitau riptám ásti | yád dhás-

---

8. ta evâ 'nye kecit; anuvâkabhedas tu sâmpradâyikaḥ, ayajnasaṃyuk-teshu prayogeshu mantrabhedârtho vâ. [1] so (°o a°) AW, s. P. 11, 8. [2] ohne avagraha. [3] so (°â) AW, s. P. 3, 8. 10. [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.) [5] so (°e ') AW, s. P. 12, 7.

tayoḥ çamitúr yán nakhéshu sárvâ tấ te ápi[4] devéshv astu ‖ [k] yád ŭvadhyam[2] udárasyâ[2] 'pa-vắti yá âmásya krav-ísho gandhó ásti[1] | su-kṛitấ tác chamitắraḥ kṛiṇvantû 'tá médhaw çrita-pắkam pacantu ‖ [l] yát te gắtrâd agnínâ pac-yámânâd abhí çŭlaṃ ní-hatasyâ 'va-dhắvati | mấ tád bhŭ-myâm ấ çrishan mấ tríṇeshu devébhyas tád uçád-bhyo râtám astu ‖ 4 ‖ íd, utó, kravíshaḥ, çrishat, saptá ca ‖ 8 ‖

K. Aç. 6, 4. 5. — Vs. 25, 24-34. — âyuḥ — ṛibhukshâ ity ṛibhu-kshâḥ — yat | nirṇijeti niḥ-nijấ — prâvṛitasya — indrâṗûshṇor itîndrâ-pûshṇoḥ — tvashṭấ | it — atrâ — âvâyâ ity â-vayâḥ — uto iti — upâ | preti | agât | sumad iti su-mat | me | adhâyi — cakṛima — âçâ — yat | hastâ-yoḥ — yat — eti | çrishat.

9. [a] yé vâjinam pari-pâçyanti pakvám yá îm âhúḥ surabhír[1] nír haré 'ti | yé cấ 'rvato mâwsa-bhikshắm upấ--"sata utó téshâm abhí-gûrtir na invatu ‖ [b] yán nîkshaṇam[2] mâwspácanyâ[1] ukhấyâ yấ pắtrâṇi yûshṇấ â-sécanâni | ûsh-maṇyâ 'pi-dhânâ carûṇắm aṅkấḥ sûnấḥ pári bhûshanty áçvam ‖ [c] ni-krámaṇam ni-shádanam vi-vártanam yác ca pádbîçam[1] árvataḥ | yác ca papaú yác ca ghâsím ‖ 1 ‖ jaghắsa sárvâ tấ te ápi[2] devéshv astu ‖ [d] mấ tvâ 'gnír dhvan-ayîd dhûmá-gandhir mó 'khấ bhrājanty abhí vikta jágh-riḥ[4] | ishṭám vîtám abhí-gûrtam váshaṭ-kṛitam tám devấ-saḥ práti gṛibhṇanty áçvam ‖ [e] yád áçvâya vấsa upa-stṛiṇánty adhî-vâsám[5] yấ hiraṇyâny asmai | saṃ-dắnam árvantam pádbîçam[1] priyấ devéshv ấ yâmayanti ‖ [f] yát te sádé má-hasâ çŭ-kṛitasya pấrshṇiyâ vâ káçayâ ‖ 2 ‖ vâ tutóda | srucé 'va tấ havísho adhvaréshu[6] sárvâ tấ te bráhmaṇâ sûda-

9. avaçishṭâ açvastotramantrâḥ. [1] ohne avagraha. [2] ni° ACDW. [3] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [4] °ghn° W prima manu; âghrâpayogyâ sugandhâ, schol. [5] s. P. 3, 7 adhî° C beide Male. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

yâmi || [g] cátus-triꣳçad vâjíno devá-bandhor váñkrîr áçvasya svá-dhitiḥ sám eti | áchidrâ gā́trâ vayúnâ kṛiṇota párush-parur[7] anu-ghúshyâ[8] ví çasta || [h] ékas tváshṭur áçvasyâ[8] vi-çastā́ dvā́ yantā́râ bhavatas tátha 'rtúḥ | yā́ te gā́trâṇâm ṛitu-thā́ kṛiṇómi tā́-tâ píṇḍânâm prá juhomy agnaú || [i] mā́ tvâ tapat || 3 || priyá âtmā́ 'pi-yántam mā́ svá-dhitis ta-núva ā́ tishṭhipat te | mā́ te gṛidhnúr avi-çastā́ 'ti-hā́ya chidrā́ gā́trâṇy asínâ míthû[9] kaḥ || [k] ná vā́ uv[10] etán mri-yase ná rishyasi devā́ꣳ[11] íd eshi pathí-bhiḥ su-gébhiḥ | hárî[12] te yúñjâ[13] pṛíshatî[12] abhûtâm úpâ 'sthâd vâjī́ dhurí rā́sabhasya || [l] su-gávyaṃ no vâjī́ sv-áçviyam puꣳsáḥ pu-trā́ꣳ[11] utá viçvâ-púshaꣳ[14] rayím | anâgâs-tváṃ no áditiḥ[6] kṛiṇotu kshatráṃ no áçvo[6] vanatâꣳ havíshmân[1] || 4 || ghâsíṃ, káçayâ, tapad, rayíṃ, náva ca || 9 ||

K. Açv. 6, 5. — Vs. 25, 35-45. — ye | îm — su̱ra̱bhiḥ | nir iti | ha̱ra̱ | iti — u̱pâsàta̱ ity úpa-âsàte | u̱to iti — yat | nîkshàṇam | mâ̱ꣳspacànyâḥ — a̱gniḥ | dhva̱na̱yi̱t — mâ | u̱khâ | bhrâjàntî — vî̱tam — a̱dhî̱vâ̱sam ity àdhi-vâ̱sam — sâ̱de — sru̱câ | i̱va̱ — parúshparu̱r iti̱ parúḥ-pa̱ru̱ḥ | a̱nu̱-ghushyety ànu-ghushyà — açvàsya | vi̱ça̱steti vi-ça̱stâ — tathā́ | ṛi̱tuḥ — mithú | ka̱ḥ — vai | u̱ | e̱tat — de̱vân — harî̱ iti — pṛishàtî̱ iti — svaçvíya̱m iti su-açvíyam — pu̱-trân — vi̱çvâ̱pusha̱m iti viçva-pushàm — a̱nâ̱gâ̱stvam ity ànâgâḥ-tvam.

áçman, yá imó, 'd enam, âçúḥ çíçânaḥ, prā́cîṃ, jimū́tasya, yád ákrando, mā́ no mitró, yé vâjínaṃ, náva || 9 ||

áçman (1, 1), manoyújam (2, 6), prā́cîm ánu (5, 1), çárma yachatu (6, 5), téshâm abhígûrtiḥ (8, 3), sháṭcatvâriꣳçat || 46 || [15]

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe shashṭhaḥ prapâṭhakaḥ ||

---

9. [7] s. P. 8, 32 schol. [8] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 8. [9] so (°û) AW, s. P. 3, 14 (5, 4 schol.). [10] so (uv) AFW, s. P. 9, 16. [11] so (°âꣳ) AW, s. P. 9, 20. [12] s. P. 4, 15. [13] yuktan, schol. [14] s. P. 3, 5. [15] W fügt hinzu: açman havishmân.

Digitized by Google

17. (Fortsetzung und Schluſs) agniḥ (7, 1—14).

1. [a] ágnâ-vishṇû[1] sa-jóshase 'mâ vardhantu vâṃ gíraḥ | dyumnaír vâjebhir â gatam ‖ [b][2] vâjaç ca me pra-savâç ca me prá-yatiç ca me prá-sitiç ca me dhîtíç .. krátuç .. sváraç .. çlókaç .. çrâváç .. çrútiç .. jyótiç .. súvaç .. prâ-'ṇâç ca me 'pâ-'ṇâḥ ‖ 1 ‖ ca me vy-ânâç ca mé 'suç ca me cittáṃ[3] ca ma â-dhîtaṃ .. vâk .. mánaç .. cákshuç .. çrótraṃ .. dákshaç .. bálaṃ ca ma ójaç ca me sáhaç ca ma âyuç ca me jarâ ca ma âtmâ .. tanûç ca me çárma .. várma ca mé 'ṅgâni ca me 'sthâni .. párûṁshi .. çárîrâṇi ca me ‖ 2 ‖ apânás, tanûç ca me, 'shṭâdaça ca ‖ 1 ‖

5, 4, 8, 1. — K. 18, 7. 21, 11. — Vs. 18, 1-3. Ç. 9, 3, 2, 1-6. Kâ. 18, 5, 1. — agnâvishṇû ity agnâ-vishṇû — imâḥ — vyâna iti vi-ânaḥ — asúḥ — aṅgâni — asthâni.

2. jyaíshṭhyaṃ ca ma ádhi-patyaṃ ca me manyúç .. bhâmaç ca mé 'maç ca mé 'mbhaç .. jemâ .. mahimâ .. varimâ .. prathimâ .. varshmâ .. drâghuyâ[1] .. vṛiddhâm .. vṛiddhiç .. satyâṃ .. çrad-dhâ .. jágac ca ‖ 1 ‖ me dhánaṃ .. váçaç .. tvíshiç .. kṛîḍâ .. módaç .. jâtâṃ .. janishyámâṇaṃ .. sû-'ktâṃ .. su-kṛitâṃ .. vittâṃ .. védyaṃ .. bhûtâṃ .. bhavishyác[2] .. su-gáṃ .. su-páthaṃ ca ma ṛiddhâm ca ma ṛíddhiç .. kḷiptâṃ .. kḷíptiç .. matíç .. su-matíç ca me ‖ 2 ‖ jágac cá, 'rddhiç, cáturdaça ca ‖ 2 ‖

K. 18, 7. 8. — Vs. 18, 4. 5. 11. — drâghuyâ — çraddheti çrat-dhâ — sûktam iti su-uktam.

7, 1-14. vasordhârâdayaḥ çishṭâḥ saṃskâraḥ; 1-11. vasordhârâ. [1] s. P. 4, 5. [2] ekâdaçânuvâkâtmako mantra ucyate; anuvâkabhedas tv ayajnasaṃyukte karmaṇi pṛithak (°k mit virâma) mantratvenâ '(nu)shṭheyatvâd upapadyate, schol. [3] vyânaç ca me balam W. (foll. 64. 65, mit anm. 1-6, sind daselbst neu, ohne Accente).

2. [1] ohne avagraha. [2] °shyaṃ W.

Digitized by Google

3. çáṃ ca me máyaç .. priyáṃ .. 'nu-kâmáç .. kā́-maç .. saumanasáç[1] .. bhadráṃ .. çréyaç .. vásyaç .. yáçaç .. bhágaç .. dráviṇaṃ .. yantā́ .. dhartā́ .. kshé-maç .. dhṛítiç .. víçvaṃ ca ‖ 1 ‖ me máhaç .. saṃ-víc .. jñā́traṃ .. sū́ç .. pra-sū́ç .. sī́raṃ .. layáç ca ma ṛi-táṃ .. 'mṛítaṃ .. 'yakshmáṃ ca mé 'nâmayac .. jīvā́tuç .. dīrghâyu-tvā́ṃ .. 'namitráṃ ca mé 'bhayaṃ .. su-gáṃ .. çáyanaṃ .. sū-'shā́ .. su-dinaṃ ca me ‖ 2 ‖ víçvaṃ ca, çáyanam, ashṭaú ca ‖ 3 ‖

K. 18, 8. 9. — Vs. 18, 8. 7. 6. — anāmayat — dīrghâyu-tvam iti dīrghâyu-tvam[2] — sūsheti su-ūshâ.

4. ū́rk ca me sūnṛítā[1] .. páyaç .. rásaç .. ghṛitáṃ .. mádhu .. ságdhiç[1] .. sá-pītiç .. kṛishíç .. vṛishṭiç[2] .. jaítraṃ ca ma aúd-bhidyaṃ .. rayíç .. rā́yaç .. pushṭáṃ .. púshṭiç .. vi-bhú ca ‖ 1 ‖ me pra-bhú .. bahú .. bhū́-yaç .. pūrṇáṃ .. pūrṇá-taraṃ ca mé 'kshitiç .. kū́yavāç[1] ca mé 'nnaṃ ca mé 'kshuc .. vrīháyaç .. yávāç .. mā́shāç .. tilāç .. mudgā́ç .. khalvā́ç .. godhū́māç[1] .. masū́rāç .. priyáṃgavaç[1] ca mé 'ṇavaç .. çyāmā́kāç .. nīvā́rāç[1] ca me ‖ 2 ‖ vibhú ca, masūrāç, caturdaça ca ‖ 4 ‖

5, 4, 8, 2. — K. 18, 9. 21, 11. — Vs. 18, 9. 10. 12. — sū-nṛitā — sagdhiḥ — audbhidyam ity aut-bhidyam — akshitiḥ — kūyávāḥ — akshút — aṇávaḥ.

5. áçmā ca me mṛíttikā .. giráyaç .. párvatāç .. sí-katāç .. vánaspátayaç[1] .. hiraṇyaṃ ca mé 'yaç .. sī́saṃ .. trápuç[2] .. çyāmáṃ .. loháṃ .. 'gníç ca ma ā́paç .. vīrúdhaç[1] ca ma óshadhayaç[1] .. kṛishṭa-pacyáṃ ca ‖ 1 ‖

3. [1] ohne avagraha. [2] dīrghāyu-tvam D.
4. [1] ohne avagraha. [2] als paroxytonon (s. 9, 1)!
5. [1] ohne avagraha. [2] so (°puç) AW, s. P. 5, 4.

Digitized by Google

me 'kṛishṭa-pacyâṃ .. grâmyâç ca me paçáva âraṇyâç ca yajnéna kalpantâṃ, vittáṃ ca me víttiç .. bhûtáṃ .. bhûtiç .. vásu .. vasatíç .. kárma .. çáktiç ca mé 'rthaç ca ma émaç ca ma itiç .. gátiç ca me ‖ 2 ‖ kṛishṭapacyâṃ câ, 'shṭâcatvâriṃçac ca ‖ 5 ‖

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 13-15. — ayâḥ — trapú[2] — kṛishṭapacyam itî kṛishṭa-pacyam — akṛishṭapacyam ity âkṛishṭa-pacyam — arthâḥ.

6. agníç ca ma índraç ca me, sómaç .. índraç .., savitâ .. índraç .., sárasvatî[1] .. índraç .., pûshâ .. índraç .., bṛihaspátiç[1] .. índraç .., mitráç .. índraç .., váruṇaç .. índraç .., tváshṭâ ca ‖ 1 ‖ ma índraç .., dhâtâ .. índraç .., víshṇuç .. índraç .., 'çvínau .. índraç .., marútaç .. índraç .., víçve ca me devâ índraç .., pṛithivî .. índraç .., 'ntáriksham .. índraç .., dyaúç .. índraç .., díçaç .. índraç .., mûrdhâ .. índraç .., prajâ-patiç .. índraç ca me ‖ 2 ‖ tváshṭâ ca, dyaúç ca ma, ékaviṃçatiç ca ‖ 6 ‖

5, 4, 8, 3. — K. 18, 10. 21, 11. — Vs. 18, 16-18. Ç. 9, 3, 2, 9.

7. aṃçúç ca me raçmíç ca mé 'dâbhyaç ca mé 'dhipatiç ca ma upâ-'ṃçúç ca me 'ntar-yâmáç ca ma aindravâyavaç .. maitrâ-varuṇáç .. âçvináç .. prati-prasthânaç .. çukráç .. manthî .. âgrayaṇáç .. vaiçva-deváç .. dhruváç .. vaiçvânaráç[1] ca ma ṛitu-grahâç ca ‖ 1 ‖ me 'tigrâhyâç ca ma aindrâ-'gnáç .. vaiçva-deváç .. marutvatîyâç[1] .. máhe-'ndráç ca ma âdityáç .. sâvitráç .. sárasvatáç[1] .. paushṇáç .. pâtnî-vatáç .. hári-yojanáç[2] ca me ‖ 2 ‖ ṛitugrahâç ca, cátustriṃçac ca ‖ 7 ‖

---

6. ardhendrâṇi. [1] ohne avagraha.

7. [1] ohne avagraha. [2] hâryoj[e] D prima manu (vor iti), râryo[e] W (!).

Digitized by Google

5, 4, 8, 3. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 19. 20. Ç. 9, 3, 2, 10. — adâbhyaḥ — aindrâgna ity aindra-agnaḥ — mâhendra iti mâhâ-indraḥ.

8. idhmáç ca me barhíç .. védiç .. dhíshṇiyâç .. srúcaç .. camasâç .. grâvâṇaç .. sváravaç ca ma upa-ravâç .. 'dhi-shávaṇe[1] .. droṇa-kalaçáç .. vâyavyâni .. pûta-bhṛíc ca ma â-dhavaniyaç ca ma ágni-'dhraṃ .. havir-dhẫnaṃ .. gṛihâç .. sádaç .. puroḍâçâç[2] .. pacatâç .. 'va-bhṛithâç .. svagâ-kâráç ca me ‖ 1 ‖ gṛihâç ca, shódaça ca ‖ 8 ‖

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 21. — adhishavâṇe ity ádhi-savâne — ágnîdhraṃ ity ágni-idhraṃ.

9. agniç ca me gharmáç .. 'rkáç .. sûryaç .. prâ-'ṇáç .. 'çva-medháç .. pṛithivî ca mé 'ditiç .. dítiç .. dyaúç .. çákvarîr aṅgúlayo díçaç ca me yajnéna kalpantâm, ṛík ca me sấma .. stómaç .. yájuç .. dîkshẫ .. tápaç ca ma ṛitúç .. vratáṃ .. 'ho-râtráyor vṛishtyấ[1] bṛihad-rathantaré[2] ca me yajnéna kalpetâm ‖ 1 ‖ dîkshẫ, 'shṭâdaça ca ‖ 9 ‖

5, 4, 8, 4. — K. 18, 11. 21, 11. — Vs. 18, 22. 23. Ç. 9, 3, 3, 1. 12-14. — aditiḥ — ditiḥ — çakvárîḥ | aṅgulâyaḥ | díçaḥ | ca | me | yajnenâ | kalpantâm | ṛik — me | ahorâtrayor ity áhaḥ-râtrayóḥ | vṛishtyâ | bṛihadrathaṃtare iti bṛihad-rathaṃtare.

10. gárbhâç ca me vatsâç .., try-áviç .. try-avî .., ditya-vâṭ .. dityauhî[1] .., páñcâ-'viç .. pañcâ-'vî .., tri-vatsáç .. tri-vatsâ .., turya-vâṭ .. turyauhî[1] .., pashṭha-vẫç[2] .. pashṭhauhî[1] .., ukshẫ .. vaçâ ca ma, ṛishabháç ca

---

8. yajnâyudhâni. [1] s. P. 4, 11. [2] ohne avagraha.

9. [1] als oxytonon (s. 4, 1)! [2] s. P. 4, 11.

10. [1] ohne avagraha. [2] so (°c, resp. °t) AC. D sec. manu (beide Male, vor iti resp. °d). F; °t W. D prima manu (beide Male, vor iti resp. °d).

Digitized by Google

‖ 1 ‖ me vebác[1] ca me 'naḍvāñ[1] ca[a] me dhenúç ca ma; āyur yajnéna kalpatām, prâ-'ṇó y. k., apâ-'nó y. k., vy-ânó y. k., cákshur y. k., çrótram y. k., máno y. k., vāg y. k., âtmā y. k., yajnó y. k. ‖ 2 ‖ rishabháç, catvârioçác ca ‖ 10 ‖

5, 4, 8, 5. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 26. 27. Ç. 9, 3, 3, 7. — tryavir iti tri-avíḥ — tryavîti tri-avî — dityavâḍ iti ditya-vāṭ — dityauhî — pañcāvir iti pañcā-avíḥ — pañcāvîti pañca-avî — turyavâḍ iti turya-vāṭ — turyauhî — pashṭhavâḍ[2] iti pashṭha-vāṭ[2] — pashṭhauhî — vehat — anaḍvân — vyāna iti vi-anaḥ.

11. [a] ékā ca me tisráç .. páñca .. saptá .. náva ca ma ékâdaça[1] .. tráyo-daça .. páñca-daça .. saptá-daça .. náva--daça ca ma éka-vioçatiç .. tráyo-vioçatiç .. páñca-vioçatiç .. saptá-vioçatiç .. náva-vioçatiç ca ma éka-trioçac .. tráyas--trioçac ca ‖ 1 ‖ me. [b] cátasraç ca me 'shṭaú .. dvādaça[1] .. shóḍaça[1] .. vioçatíç .. cátur-vioçatiç .. 'shṭā-vioçatiç .. dvātrioçac[1] .. shāṭ-trioçac .. catvârioçác .. cátuç-catvârioçac .. 'shtā-catvârioçac ca me. [c] vājaç ca pra-savāç cā 'pi-jāç ca krátuç ca súvaç ca mûrdhā ca vy-áçniyāç cā "ntyâyanāç[1] cā 'ntyaç ca bhauvanāç ca bhúvanaç cā 'dhi--patiç ca ‖ 2 ‖ tráyastrioçac ca, vyáçniya, ékâdaça ca ‖ 11 ‖

5, 4, 8, 5. 6. — K. 18, 12. 21, 11. — Vs. 18, 24. 25. 28. Ç. 9, 3, 3, 2 - 6, 8. 9. — ashṭâvioçatir ity ashṭā-vioçatiḥ — vyaçniya iti vi-açniyaḥ — ântyâyanaḥ — antyāḥ.

12. [a] vājo naḥ saptá pra-díçaç cátasro vā parā-vátaḥ | vājo no víçvair devaír dhána-sātāv ihā 'vatu ‖ [b] víçve adyá[1] marúto víçva ūtī víçve bhavantv agnáyaḥ sám-iddhāḥ | víçve

---

10. [2] °nc° A, °m c° W; s. P. 5, 21.

11. [1] ohne avagraha.

12-14. vibavya (s. P. 11, 3); 12. vājaprasaviyahomaḥ (in W fehlt das diesen anuvāka und den ersten Vers von anuv. 13 enthaltende Blatt, fol. 67). [1] so (°e a°) A, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.).

Digitized by Google

no devấ ávasấ " gamantu víçvaṃ astu dráviṇaṃ vấjo asmé[2a.3] || [c] vấjasya pra-savấṃ devà ráthair yâtâ[4] hiraṇyáyaiḥ | agnír índro bṛihaspátir[5] marútaḥ sóma-pîtaye || [d6] vấje-vâje 'vata[7] vâjino no dhâneshu || 1 || viprâ amṛitâ ṛita-jnâḥ | asyá mádhvaḥ pibata mâdáyadhvaṃ tṛiptấ yâta pathí-bhir deva-yấnaiḥ || [e] vấjaḥ purástâd[5] utá madhyató[5] no vấjo devấṃ[8] ṛitú-bhiḥ kalpayâti | vấjasya hí pra-savó náṃnamîti víçvâ âçâ vấja-patir bhaveyam || [f] páyaḥ pṛithivyấṃ páya óshadhîshu[5] páyo divy antárikshe páyo dhâm | páyasvatîḥ[5] pra-díçaḥ santu máhyam || [g] sám mâ sṛijâmi páyasâ ghṛiténa sám mâ sṛijâmy apấḥ || 2 || óshadhî-bhiḥ[9] | sò 'hám vấjaṃ saneyam agne || [h10] náktoshâsâ[5] sá-manasâ ví-rûpe[11] dhâpáyete[12] çíçum ékaṃ samîcî[5a.13] | dyấvà kshấmâ[14] rukmó antár[2] ví bhâti devấ agníṃ dhârayan draviṇo-dấḥ || [i] samudrò[5] 'si[15] nábhasvân[5] ârdrá-dânuḥ çam-bhûr mayo-bhûr abhí mâ vâhi svấhâ[5]; mârutò 'si[15] marútâṃ gaṇáḥ çam-bhûr mayo-bhûr abhí mâ vâhi svấhâ; 'vasyúr[5] asi dúvasvâñ[5] cham-bhûr[16] mayo-bhûr abhí mâ vâhi svấhâ || 3 || dháneshv, apó, dúvasvấñ chambhûr[17] mayobhûr abhí mâ, dvé ca || 12 ||

5, 4, 9, 1-4. — K. 18, 13. 14. 21, 12. — Vs. 18, 31-36. 17, 70. 18, 45. Ç. 9, 3, 4, 1-3. 4, 2, 5-7. Kâ. 18, 5, 4 - 6, 1. — viçvè | ûtî — avâsâ | etî — asme itî — devâḥ — yâta — avata | vâjinaḥ — tṛiptâḥ — devân — âçâḥ — divi — dhâm — oshâdhîbhir ity oshâdhi-bhiḥ | saḥ | aham — naktoshâsâ — virûpe iti vi-rûpe | dhâpayète itî — samîcî itî — kshâmâ — samudraḥ | asi | nabhasvân — mârutaḥ | asi — avasyuḥ — duvasvân.

---

12. [2] so ([o] a[o]) A, s. P. 11, 3 (12, 7 schol.). [3] s. P. 4, 9. [4] so ([o]â) A, s. P. 3, 10. [5] ohne avagraha. [6] so schon I, 7, 8, 2 (IV, 1, 11, 4. 2, 11, 3). [7] so ([o]e 'v[o]) A, s. P. 12, 4. [8] so ([o]âṃ) A, s. P. 9, 22. [9] s. P. 3, 7. [10] so schon IV, 1, 10, 4. 6, 5, 2. [11] s. P. 4, 11. [12] s. P. 4, 40. [13] s. P. 4, 31. [14] so ([o]â) A, s. P. 3, 10; nicht componirt mit dyâvâ! [15] so ([o] 'si) A, s. P. 12, 2. [16] [o]nch[o] A. [17] [o]mch[o] ACD.

Digitized by Google

13. [a] agníṃ yunajmi çávasā ghṛiténa divyáṁ su-parṇáṃ váyasā bṛihántam | téna vayám patema bradhnásya vishṭápaṁ[1] súvo rúhāṇā[2] ádhi nāka ut-tamé || [b] imaṁ te pakshāv ajárau patatríṇo yābhyāṁ rákshāṁsy apa-hāṁsy agne[3] | tābhyām patema su-kṛitām u lokáṃ yátrā 'rshayaḥ prathama-jā yé purāṇāḥ || [c] cíd asi samudrá-yonir índur dákshaḥ çyená ṛitā-vā[4] | hiraṇya-pakshaḥ çakunó bhuraṇyúr mahānt sadhá-sthe dhruváḥ || 1 || ā ní-shattaḥ || [d] námas te astu[5] mā mā hiṁsîr víçvasya mūrdhánn ádhi tishṭhasi çritáḥ | samudré[1] te hṛidayam antár āyur dyāvā-pṛithivī bhúvaneshv árpite[6] || [e 7] udnó datto 'da-dhim bhintta[8] diváḥ[9] parjányād antárikshāt[1] pṛithivyās táto no vṛishṭyā[10] 'vata |[11] divó mūrdhā 'si pṛithivyā nābhir ūrg apām óshadhīnām |[11] viçvā-"yuḥ çárma sa-práthā námas[12] pathé || [f] yéná 'rshayas tápasā sattrám[13] || 2 || āsaté 'ndhānā agníṁ súvar ā-bhárantaḥ | tásminn ahāṃ ní dadhe nāke agním[5] etám yám āhúr mánava stīrṇá-barhisham || [g] tám pátnībhir ánu gachema devāḥ putraír bhrātṛi-bhir utá vā hiraṇyaiḥ | nākam gṛihṇānāḥ su-kṛitásya loké tṛitīye pṛishṭhé ádhi[5] rocané diváḥ || [h] ā vàcó mádhyam aruhad bhuraṇyúr ayám agníḥ sát-patiç cékitānaḥ | pṛishṭhé pṛithivyā ní-hito dávidyutad adhas-padám[14] kṛiṇute || 3 || yé pṛitanyávaḥ || [i] ayám agnír vīrá--tamo vayo-dhāḥ sahasríyo dīpyatām ápra-yuchan | vi-bhrāj-amānaḥ sarirásya mádhya úpa prá yāta divyāni dhāma || [k] sám prá cyavadhvam ánu sám prá yātā 'gne pathó deva--yānān kṛiṇudhvam | asmínt sadhá-sthe ádhy[5] út-tarasmin

---

13. agniyogaḥ (punaçcitiḥ). [1] ohne avagraha. [2] so (°vo ru°) A, s. P. 8, 16. [3] s. schol. zu P. 4, 52 p. 130. [4] s. P. 3, 2. [5] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3. [6] s. P. 4, 11. [7] der erste Theil des Spruches schon II, 4, 8, 1. [8] bhimta ACDW. [9] so (°ḥ) AW, s. P. 8, 28. [10] als paroxytonon. [11] so (|) AW. [12] so (°s) AW, s. P. 8, 25. [13] satraṃ ACDW. [14] s. P. 8, 33 schol.

Digitized by Google

viçve devâ yájamânaç ca sîdata ‖ [l] yénâ[15] sahásraṃ váhasi yénâ 'gne sarva-vedasám | téne 'máṃ yajnáṃ no vaha deva--yáno yáḥ ‖ 4 ‖ ut-tamáḥ ‖ [m] úd budhyasvâ 'gne práti jâgrihy enam ishṭâ-pûrté[16 m.17] sáṃ sṛijethâm ayáṃ ca | púnaḥ kṛiṇváṃs tvâ[18] pitáraṃ yúvânam anv-âtâṃsît[19] tváyi tántum etám ‖ [n 20] ayáṃ te yónir ṛitvíyo yáto jâtó árocathâḥ[21] | táṃ jánánn agna ấ rohâ 'thâ[15] no vardhayâ[15] rayím ‖ 5 ‖ dhruváḥ, sattrám[13], kṛiṇute, yáḥ, saptátriṃçac ca ‖ 13 ‖

5, 4, 10, 1. — K. 18, 15. 18. 22, 1. — [a-e] Vs. 18, 51-54. [f-n] 15, 49-56. Ç. 9, 4, 4, 3-13. 8, 6, 3, 18-24. Kâ. 18, 6, 16. 17. 17, 12, 19. — vishṭapáṃ | suvâḥ — nâké — ṛishâyaḥ | prathamajâ iti prathama-jâḥ — ṛitâvety ṛita-vâ — dhruvaḥ | eti | nishâtta iti ni-sattaḥ — arpite iti — udádhim ity úda-dhim — vṛishṭyâ | avata — pṛithivyâḥ — viçvâyur iti viçva-âyuḥ — saprathâ iti sa-prathâḥ | namâḥ — ṛishâyaḥ — satram | âsâta | indhânâḥ — suvâḥ — manâvaḥ — pṛitbivyâḥ — madhyé | upâ | preti — sam | preti — anv iti | sam | preti — devâḥ — yená | sahasraṃ — ishṭâpûrte itîshṭâ-pûrte[16] — kṛiṇvan | tvâ — anvâtâṃsîd ity ánu-âtâṃsît — agne | eti — athâ — vardhaya.

14. [a] mámâ 'gne várco vi-havéshv astu vayáṃ tvé 'ndhânâs tanúvam pushema | máhyaṃ namantâṃ pra-díças cátasras tváyâ 'dhy-aksheṇa pṛitanâ jayema ‖ [b] máma devâ vi-havé santu sárva índrâ-vanto[1] maruto víshṇur agníḥ | mámâ 'ntárikshaṃ[2] urú gopáṃ[3 u.2] astu máhyaṃ vâtaḥ pavatâṃ kâme asmín[4] ‖ [c] máyi devâ dráviṇam â yajantâṃ

---

13. [15] so (°â) AW, s. P. 3, 12. 10. 8. [16] so (°â) ACDW, s. schol. zu P. 3, 6 (Ind. Stud. 9, 320 irrig als „Fehler der Handschrift" vermuthet). [17] s. P. 4, 11. [18] so (°os t°) AW, s. P. 6, 14. [19] als Compositum. [20] so schon I, 5, 5, 2. III, 4, 10, 4. IV, 2, 4, 3. [21] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3.

14. vihavyâkhyâ ishṭakâḥ. [1] s. P. 3, 3. [2] ohne avagraha [3] als zwei Wörter! [4] so (°e a°) AW, s. P. 11, 3.

Digitized by Google

máyy â-çī́r astu máyi devá-hûtiḥ | daívyâ hótârâ vanishanta || 1 || pū́rvé 'rishṭâḥ[5] syâma tanúvâ su-vī́râḥ || [d] máhyaṃ yajantu máma yā́ni havyā́ "-kûtiḥ satyā́ mánaso me astu[4] | éno mā́ ní gâṃ katamác[2] canā́[2] 'háṃ víçve devâso ádhi[6] vocatâ[7] me || [e] dévîḥ shaḍ-urvîr[8] urú ṇaḥ[9] kṛinota víçve devâsa ihá vîrayadhvam | mā́ hâsmahi pra-jáyâ mā́ tanū́-bhir[2] mā́ radhâma dvishaté soma râjan || [f] agnír manyúm prati-nudán purástât[2] || 2 || ádabdho go-pā́ḥ[10] pári pâhi nas tvám | pratyáñco[2] yantu ni-gútaḥ púnas tè 'maí[5] 'shâṃ cittám pra-búdhâ ví neçat || [g] dhâtā́ dhâtṛiṇā́m bhúvanasya yás pátir[11] deváṁ savitā́ram abhimâti-shā́ham | imáṃ yaj-nám açvíno 'bhā́ bṛíhaspátir[2] devā́ḥ pântu yájamânaṃ ny-arthā́t || [h] uru-vyácâ no mahisháḥ çárma yaṁsad asmín háve puru-hûtáḥ purukshú[2] | sá naḥ pra-jā́yai hary-açva mṛiḍayé 'ndra mā́ || 3 || no rîrisho mā́ párâ dâḥ || [i] yé naḥ sapátnâ[2] ápa té bhavantv indrâgní-bhyâm áva bâdhâmahe tā́n | vá-savo rudrā́ âdityā́ upari-spṛíçam mo 'gráṃ céttâram adhi-râjám akran || [k] arvā́ñcam[2] índram amúto[2] havâmahe yó go-jíd dhana-jíd açva-jíd yáḥ | imáṃ no yajnáṃ vi-havé jushasvâ 'syá kurmo hari-vo medínaṃ tvâ || 4 || vanishanta, purástân, mā́, trícatvâriṁçac ca || 14 ||

5, 4, 11, 3. — K. 40, 10. — Ṛ. 10, 128. — Ath. 5, 3. — [i] Vs. 34, 46. — [a] Kâ. 2, 1, 2. — indhā́nâs — pṛitánâḥ — de̱vâḥ — sarvé | indrā́vanta̱ itîndrá-va̱nta̱ḥ — u̱ru | go̱pam[2] — de̱-vâḥ — arishṭâḥ — vo̱ca̱ta̱ — sha̱ḍu̱rvîr iti shaṭ-u̱rvîḥ | u̱ru | na̱ḥ — go̱pâ iti go-pâḥ[10] — a̱mâ | e̱shâ̱m — yaḥ | patiḥ — u̱bhâ — u̱ru̱vyacâ̱ ity úru-vya̱câḥ — pu̱ru̱kshu — mṛi̱ḍa̱ya̱ | indrá — sa̱patnā́ḥ — u̱gram.

---

14. [5] so (°e ') AW, s. P. 12, 7. [6] so (°o a°) AW, s. P. 11, 3. [7] so (°â) AW, s. P. 3, 12. [8] als Compositum! [9] so (ṇ°) AW, s. P. 7, 2. [10] mit avagraha, während gopam in k. 1 ohne avagraha [11] so (°s p°) AW, s. P. 8, 27.

Digitized by Google

15. [a] agnér manve prathamásya prá-cetaso yám pāñca--janyam bahávaḥ sam-indháte | víçvasyāṃ viçí pra-viviç-ivāṅsam îmahe sá no muñcatv áṅhasaḥ || [b] yásye 'dám prā--'ṇan ni-mishád yád éjati yásya jātáṃ jánamānaṃ ca kévalam | staúmy agníṃ nāthitó johavîmi sá no muñcatv áṅhasaḥ || [c] índrasya manve prathamásya prá-cetaso vṛitra--ghná stómā úpa mām upā-"guḥ[1] | yó dāçúshaḥ su-kṛíto hávam úpa gántā[2] || 1 || sá no muñcatv áṅhasaḥ || [d] yáḥ saṇ-gṛāmáṃ náyati sáṃ vaçī́ yudhé yáḥ pushṭáni saṅ-sṛijáti trayāṇi | staúmī 'ndraṃ nāthitó johavîmi sá no muñcatv áṅhasaḥ || [e] manvé vâm mitrā-varuṇā tásya vittaṅ sátyau-'jasā dṛiṅhaṇā yáṃ nudéthe[3] | yā́ rā́jānaṅ sa-rátham yāthá ugrā tā́ no muñcatam ā́gasaḥ || [f] yó vāṅ rátha ṛijú--raçmiḥ satyá-dharmā míthuç[4] cárantam upa-yā́ti dûshávan | staúmi || 2 || mitrā́-váruṇā nāthitó johavîmi taú no muñcatam ā́gasaḥ || [g] vāyóḥ savitúr vidáthāni manmahe[5] yā́ṃ âtman-vád bibhṛitó yaú ca rákshataḥ | yaú víçvasya pari-bhū́[6] babhûvátus taú no muñcatam ā́gasaḥ || [h] úpa çréshṭhā na â-çísho devā́yor dhárme asthiran[7] | staúmi vāyúṅ savitā́raṃ nāthitó johavîmi taú no muñcatam ā́gasaḥ || [i] rathī́-tamau[8] rathînāṃ ahva ûtāye çúbhaṃ gámishṭhau[9] su-yámebhir āçvaiḥ | yáyoḥ || 3 || vāṃ devau devéshv ání--çitam ójas taú no muñcatam ā́gasaḥ || [k] yád áyātaṃ vahatúṅ sûryā́yās tri-cakréṇa saṅ-sádam ichámānau[9] | staúmi devā́v açvínau nāthitó johavîmi taú no muñcatam ā́gasaḥ || [l] marútām manve ádhi[7] no bruvantu pré 'mā́ṃ vā́--

---

15. prishṭhya P. 9, 20, mahāprishṭhya P. 11, 3; açvamedhasambandhinyo yājyānuvākyāḥ; ayaṃ cá 'nuvāko 'smāt kāṇḍād utkrashṭavyaḥ, schol. [1] als Compositum. [2] als zwei Wörter! [3] s. P. 4, 40. [4] so (°ç) AW, s. P. 5, 4. [5] s. schol. zu P. 4, 52 p. 130. [6] s. P. 4, 5. [7] so (°e aº) AW, s. P. 11, 3. [8] s. P. 3, 7. [9] von hier ab bis zum Schluſs des kāṇḍa in W ein neues Blatt (fol. 71), ohne Accente.

caṃ víçvâm avantu víçve | âçū́n huve su-yámân ûtáye[10] té no muñcantv énasaḥ || [m] tigmám ā́yudhaṃ[11] vîḍitáꣳ sáhas-vad[11] divyáꣳ çárdhaḥ || 4 || pṛítanâsu jishṇú | staúmi de-vā́ṇ marúto nâthitó johavîmi té no muñcantv énasaḥ || [n] de-vā́nâm manve ádhi[7] no bruvantu pré 'mā́ṃ vā́caṃ víçvâm avantu víçve | âçū́n huve su-yámân ûtáye[10] té no muñc-antv énasaḥ || [o] yád idám mâ 'bhi-çócati paúrusheyeṇa daí-vyena | staúmi víçvân devā́n nâthitó johavîmi té no muñc-antv énasaḥ || [p] [12]ánu no 'dyā́[13] 'nu-matir, [q] [12]ánu || 5 || íd anu-mate tváṃ, [r] [12]vaiçvânaró[11] na ûtyā́, [s] [12]pṛishṭó diví || [t] yé[14] áprathetâm ámitebhir ójo-bhir yé[14] prati-shṭhé[14] ábhavatâṃ vásûnâm | staúmi dyā́vâ-pṛithivī́ nâthitó jo-havîmi té[14] no muñcatam áꣳhasaḥ || [u] úrvî[14] rodasî[14] vari-vaḥ[15] kṛiṇotaṃ kshétrasya patnî[14] ádhi no brûyâtam | staúmi dyā́vâ-pṛithivī́ nâthitó johavîmi té[14] no muñcatam áꣳhasaḥ || [v] yát te vayám purusha-trā́ yavishṭhā́[16] 'vidvâꣳsaç cakṛimā́[17] kác caná[11] || 6 || ā́gaḥ | kṛidhī́[18] sv̀[19] asmā́ꣳ[20] áditer ánâgâ vy énâꣳsi çiçratho víshvag[11] agne || [w] yáthâ ha tád vasavo gaurỳaṃ cit padí shitā́m[21] ámuñcatâ[17] ya-jatrâḥ | evā́ tvám asmát prá muñcâ[17] vy áꣳhaḥ[22] prā́ 'târy agne pra-tarā́ṃ na ā́yuḥ || 7 || gántâ, dûsháyant staúmi, yáyoḥ, çárdhó, 'numatir ánu, caná, cátustriꣳçac ca || 15 || [23]

---

15. [10] so (°n û°) AW, s. P. 9, 23. [11] ohne avagraha. [12] nur die pratika, weil bereits dagewesen, s. III, 3, 11, 3. I, 5, 11, 1. IV, 4, 12, 5 (sämmtlich yâjyânuvâkyâ-Abschnitte). [13] so (°o ') AW, s. P. 12, 7. [14] s. P. 4, 20. [15] so (°ḥ) AW, vgl. P. 8, 24 ff. [16] °shṭhyâ W. [17] so (°â) AW, s. P. 3, 10. 12. 8. [18] so (°i) AW, s. P. 3, 13. [19] so (sv) A; shv W, nicht gestützt durch P (6, 2). [20] so (°âꣳ) AW, s. P. 9, 20. [21] so (shi°) AW, s. P. 6, 2. [22] so (aꣳhaḥ) AWF; aꣳhasaḥ CD. [23] hier haben C. W noch folgende Angaben: [a] agnér manve, [b] yásye 'dám, [c] índrasya, [d] yáḥ saṃgrâmáꣳ, sá no muñcatv áꣳhasaḥ | [e] manvé vâṃ, tā́ no muñcatam ā́gasaḥ | [f] yó vâṃ, [g] vâyór, [h] úpa, [i] rathī́tamau, [k] yád áyâtaṃ (°tam açvinau W), taú no muñcatam ā́gasaḥ | [l] marútâṃ, [m] tigmáṃ (tigmam maruto W), [n] devā́nâṃ, [o] yád idáṃ (idaṃ viçvâṃ W), té no muñcantv énasaḥ | [p] ánu na, [u] urvī́ (so C, urvi dyâvâpṛithivî W), [v] yát (! C. W), té no muñcatâm áꣳhaso

Digitized by Google

7, 5, 22, 1. — K. 22, 15. — vgl. Ath. 4, 28-29. — prâṇad iti pra-ânat — vṛitraghna iti vṛitra-ghnaḥ — upeti | mâm | upâgur ity úpa-âgúḥ — upeti | gantâ — satyaújaseti satyâ-ójasâ | dṛiɔhaṇâ — nudethe iti — mithú — paribhû iti pari-bhû — çreshṭhâḥ — rathîtâmâv iti rathi-tamau — âhve — çubhâm | gamishṭhau — ye iti — ojóbhir ity ojâḥ-bhiḥ | ye iti | pratishṭhe iti prati-sthe — te iti — urvî iti | ro-dasî iti | varivaḥ | kṛiṇotam — patnî iti — te iti — yávishṭha | avidvâɔsaḥ | cakṛima | kat | cana — kṛidhi | sv iti | asmân — anâgâḥ — sîtâm | amûñcata — evâ — muñca | vîti | aɔhâsaḥ | preti | atâri.

ágnâvishṇû, jyaíshṭhyaɔ, çáṃ có, 'rk cá, 'çmá cá, 'gníç cá, 'ɔçúç ce, 'dhmáç cá, 'gníç ca gharmó [24], gárbhâç caí, 'kâ ca, vájo no, 'gníṃ yunajmi, mámâ 'gne, 'gnér manve, páñcadaça ‖ 15 ‖

ágnâvishṇû (1, 1), agníç ca (6, 1), vájo no (12, 1), ádabdho [25] gopâ (14, 3), návatriɔçat ‖ 39 ‖

iti taittirîyasaṃhitâyâṃ caturthakâṇḍe saptamaḥ prapâṭhakaḥ.

iti caturthaṃ kâṇḍam ‖ 4 ‖

---

yát te (! so C, aɔhasaḥ W) | catúr áɔhasaḥ | sháḍ áɔasaḥ | cátur énasaḥ | (so C, °gasaç catur enaso W) dvír áɔhasaḥ . [24] gharma A, fehlt DW. [25] so (°no a°) ACDW.

Digitized by Google

Inhalt,

nach dem kâṇḍânukrama der Âtreyî-Schule.

(s. Ind. Stud. 3, 373 ff.)

kâṇḍa 1. puroḍâçîyam I, 1.
- 2. adhvaraḥ I, 2. 3.
- 3. grahâḥ I, 4, 1-42 [1].
- 4. dâkshiṇâni I, 4, 43-45.
- 6. punarâdheyam I, 5, 1-4.
- 7. agnyupasthânam I, 5, 5-9.
- 8. aishṭikaṃ yâjamânam I, 5, 10. 6, 1-6.
- 9. tadvidhiḥ I, 6, 7-11. 7, 1. 3-6 [2].
- 10. vâjapeyaḥ I, 7, 7-12.
- 12. râjasûyaḥ I, 8.
- 13. kâmyâḥ paçavaḥ II, 1.
- 14. kâmyâ ishṭayaḥ II, 2-4.
- 15. dârçyam brâhmaṇam II, 5, 1-6. 11 (Schluſs). 6, 1-6.
- 38. dârçyaṃ hautram (I,7,2). II, 5, 7-11 (Anfang). 6, 7-10.
- 16. upânuvâkyam III, 1-5.
- 17. agniḥ IV, 1-7 [3].
- 21. yâjyâḥ, die letzten anuvâka jedes prapâṭhaka von I, 1 — IV, 3, nebst II, 6, 11.

[1] 32-34 zu agni (kâṇḍa 17), 35. 36 zu açvamedha (kâṇḍa 24) gehörig.

[2] 2 zu kâṇḍa 38 gehörig.

[3] 4. 12. 6, 6-9. 7, 15 zu kâṇḍa 24 (açvamedha) gehörig.

Digitized by Google

Druckfehler und Berichtigungen.

Lies: pag. 2, 6 bharâmy. — ib. 9 harâmy. — ib. 26 vásûnâm pavítram asi. — 3, 13 árâtayo. — 9, 16 páñcadaça ca. — 10, 21 viyámâṇaḥ [5] |. — 12, 9 vayúnâni. — ib. 24 (Vs) für (K). — 14, 28 mâ mâ hiṁsîr. — 31, 16 çuddhâ-yuvaḥ [1]. — 34, 2 indrâgṇiyor. — 61, 8 upa-. — 79, 3 v. u. (in Note [3]) P. 11, 10. —

Beim ersten Bogen war mir E, bei den drei ersten Bogen Buch 11 u. 12 von P. noch nicht zugänglich; ebenso konnte ich W erst vom neunten Bogen an benutzen.

Digitized by Google

Digitized by Google

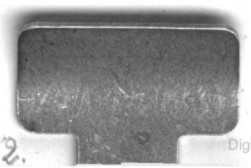

19552.

Digitized by Google